This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

es del D.^or Dn Juan Mar
tinez de leon medico
La Cassa de Vida Año
de 1677

42-7-4

Costo quatro reales.

PROBLEMATVM ARISTOTELIS

SECTIONES *duædequadraginta.*

PROBLEMATVM ALEXANDRI APHRODISIEI LIBRI DVO,

THEODORO GAZA INTERPRETE.

AD HAEC,

In utriuſq; ſectiones & Problemata copioſiſſimus Index.

LVGDVNI.

Apud Paulum Mirallietum, Sub inſigni Diui Pauli.

M. D. L. I.

ORNATISSIMO VIRO IOANNI VITALIO MEDICO Agnenſi Paulus Mirallietus, S.

Vetuſtas habet aliquid commune cũ multis, amor non habet, inquit ille. Ego uerò, mi Vitali, neſcio quomodo in omnibus fit (de me enim periculum faciens, hoc commune omnibus exiſtimo) ut non ſolùm eos quos nobis uitæ ſocietas, aut morum & ſtudiorum ſimilitudo, aliáue quæuis coniunctiſſimæ neceſſitudinis ratio copulauit, diligamus: ſed etiam quos ab iis amari colíq; intelligimus, quamuis planè incognitos animo ſtudioſiſſimè complectamur & obſeruemus. Imò uerò, & ut ille ipſe ſcribit, hoc natura nobis datum eſſe uideatur, ut cùm ea loca uideamus, in quibus memoria dignos uiros accepimus multum eſſe uerſatos, plurimũ moueamur, & quodam quaſi eorum incendamur amore. Quæ profectò cùm ita ſint, quantò maior eſſe in oratione uis poteſt, quæ nobis tanquam ob oculos quos nunquam uiderimus ponit? Hec eò, mi Vitali, ad te ſcribo, quòd cùm nuper Bernardum Rollandum Iurisc͠oſultum ualde nobilem, tuóſque meros amores per ſe libentiſſimè uidi,

tam

tum hoc libentius, quòd illum audiẽs, te, quem nunquam uiderim, & audire & intueri uidebar: amare uerò ita coactus fui, tanquam quo cum iam ab ineunte pueritia ſumma mihi conſtituta familiaritas fuiſſet. Nam & ſummam in Philoſophia peritiam, & in Græcis, & omnis politioris literaturæ genere magnã mihi tuam eruditionem expoſuit: & præterea tantã in conſuetudine morum dulcedinem, & familiaritate ſuauitatem adiunxit, ut non me tui amantiſsimum modò, ſed planè etiã in eo nemini concedentem fècerit: quòd quamuis multi tibi uetuſtate neceſsitudinis, in amicitia tamen potior eſſe nullus poſsit. Habet enim hoc admirabile ſecum ſciẽtia, quæ cũ oculis cerni nequeat, ubicunque tamen eſſe intelligatur, non ſolũ ſui, ſed etiã eius in quo eſſe putatur, ardẽtes amores excitet. Itaque dum nobiſcum aliquandiu tuus Rollandus agit, quò tædium temporis ſubleuaret, & turpe otium fugeret, poſtulat à me Alexandri Aphrodiſiei, & Ariſtotelis Problemata. illis enim tua cauſa impulſus ſe mirificè delectari aiebat, quòd tu illis ita abundares, ut ſui legulei legibus: quibus ſexcentas uno ſpiritu uomere, nihil ſit facilius. Sed tamen hoc inter te & illos intereſſe, quòd quæ ab illis temerè & impudenter effluunt, à te tam opportunè & grauiter proferãtur, ut facilè quos tecum habes teneas: & quò uelis tãta ſuauitate dicendi impellas.

ſtas. Valde ſe ergo in illis legendis oblectatus eſt: nec deſtitit, donec perlegerit, totumq́; opus multa cura innumeris mendis purgauerit. Ego autē illo amiſſo (nam propter inſtitutum in Italiam iter, non potuit apud nos diu quieſcere) ne tanti immemor beneficij uiderer, nihil habui antiquius, quàm accuratè dare operā, ne & grauiſſimi uiri, mihiq́; amiciſſimi munus in ſitu apud me diu iaceret. Quamprimùm ergo tulit occaſio (quid enim mihi longius eſſe poterat, quàm ut mei erga te amoris publicum eſſet teſtimonium?) prælis meis adhibui, tuóque nomini, cuius gratia hic ab illo ſuſceptus labor erat, conſecratum uolui: hiſque commodiſſimis & uenuſtiſſimis typis excuſi. nouo quidē formæ genere, quo te plurimum gaudere certò ſcio: ſed tamen propter quotidianam libri materiam, tantò tibi, & propter te ſtudioſis omnibus futuram iucundiorē. Tua ergo hæc Problemata, uerè enim tua ſunt, ab amantiſſimo animo certè profecta accipito. quæ ſi tu eo animo exceperis, quo te facturum à me cogitatū fuit, dū illa excuderem: neq; nos, tuum ſcilicet Rollandum, & me, noſtri laboris ulla ex parte pœnitebit: nec te in illis in dies magis uerſari, ac ſemper manibus circūferre: donec notæ quas te in illa parturire cogito, in lucem magno ſtudioſorum omniū commodo exeant. Vale, & nos mutuò dilige.

Lugduni 30. Octobr. 1550.

SECTIONVM DVARVM DE QVADRAGINTA, & Problematum octingentorum octuagintaseptem Ariſto telis, ELEN CHVS,

Eorum, quæ ad

Medicinam pertinent, ſectio I. cuius quæſtiones, ſiue problemata 59
Sudorem pertinent, ſectio II. cuius quæſtiones 42
Vini potum & uinolentiam pertinent, ſectio III. cuius quæſtiones 34
Rem uenereum pertinent, ſectio IIII. cuius quæſtiones 53
Laborem pertinent, ſectio V. cuius quæſtiones 39
Seſsionem, accubitum, & habitum corporis pertinent, ſectio VI. cuius quæſt. 7
Conſenſum naturæ animantium pertinent, ſectio VII. cuius quæſtiones 5
Rigorem atq; horrorem pertinent, ſectio VIII. cuius quæſtiones 19
Vibices, & cicatrices, & pelles pertinent: ſectio IX. cuius quæſtiones 14
Res naturales pertinent, ſectio X. cuius quæſtiones 67
Vocis, ſoniq; rationem pertinent, ſectio XI.

x i. *cuius queſtiones* 65
Res bene olidas pertinent, Sectio x i i. *cuius queſtiones* 13
Malè olidas pertinent, Sectio x i i i. *cuius queſtiones* 12
Regionũ habitus pertinẽt, Sectio x i i i i. *cuius queſtiones* 16
Res mathematicas pertinent, & ad cœleſtia, Sectio x v. *cuius queſtiones* 12
Res inanimatas pertinent, Sectio x v i. *cuius queſtiones* 13
Res animatas pertinent, Sectio x v i i. *cuius queſtiones* 3
Literarũ ſtudia pertinent, Sectio x v i i i. *cuius queſtiones* 10
Concentum pertinent, Sectio x i x. *cuius queſtiones* 51
Stirpium genus, & oleracea pertinent, Sectio x x. *cuius queſtiones* 36
Farinã & maſſam, cæteráque id genus pertinent, Sectio x x i. *cuius queſt.* 26
Fructus arborum pertinẽt, Sectio x x i i. *cuius queſtiones* 14
Mare, ſalſamq́; omnem aquam pertinent, Sectio x x i i i. *cuius queſtiones* 41
Aquas calidas pertinẽt, Sectio x x i i i i. *cuius queſtiones* 19
Aerem pertinent, Sectio x x v. *cuius queſtiones* 22

Eorum quæ ad

Ventos pertinent, ſectio XXVI. cuius quæſtiones 64

Metum & fortitudinem pertinent, ſectio XXVII. cuius quæſtiones 11

Temperantiam & intemperantiam, & cõtinentiam & incontinentiã pertinent, ſectio XXVIII. cuius quæſtiones 8

Iuſtitiam pertinent, ſectio XXIX. cuius quæſtiones 16

Prudentiam & mentem, & ſapientiã pertinent, ſectio XXX. cuius quæſt. 13

Oculos pertinent, ſectio XXXI. cuius quæſtiones 30

Aures pertinent, ſectio XXXII. cuius quæſtiones 13

Nares pertinent, ſectio XXXIII. cuius quæſtiones 18

Os, & ad ea quæ in eo ſunt, pertinent, ſectio XXXIIII. cuius quæſtiones 12

Tactum pertinent, ſectio XXXV. cuius quæſtiones 10

Faciem pertinent, ſectio XXXVI. cuius quæſtiones 3

Totum corpus pertinẽt, ſectio XXXVII. cuius quæſtiones 6

Colorem pertinent, ſectio XXXVIII. cuius quæſtiones 10

ARISTOTELIS PROBLEMATVM SECTIONES DVAE DE QVADRAginta, *Theodoro Gaza Interprete.*

EORVM QVAE AD MEdicinam pertinent, ſectio prima, cuius quæſtiones LIX.

1 CVR exuperantiæ nimiæ committẽdi morbi vim habeant? An quia vel exceſſum, vel defectum efficiant? qua quidem re morbum conſiſtere certum eſt.

2 Cur morbi ſæpe curari poſſunt, vbi quis abundè exceſsit? Equidem nonnulli medici eam artem exercent, vt non niſi per exceſſum agant vel vini, vel aquæ, vel ſalſuginis, vel cibi, vel inediæ. An quoniam cauſæ, quę morbos committunt, aduerſæ inter ſe ſunt? atq; ita efficitur, vt genus alterum duci per exceſſum alterius in medium poſsit.

3 Cur temporum flatuúmque mutationes morbos intendant, tollántue, iudicent, vel cõ-

mittãt? An ꝙ aut frigidæ, aut calidæ, aut humidæ, aut ſiccæ ſunt, morboſq; qualitatũ huiuſmodi exceſſus cõmittit? Secunda etenim valetudo, mediocritas quædam eſt. Quòd ſi per humidam, frigidámue materiã morbus conſtiterit, tempus accedens contrariũ, tollere illum poterit. Sed ſi minus contrariũ ſubſecutum ſit, qui ſimilis ſtatus tẽporis ſuperuenerit, intendet ſanè, atq; interimet: quò etiã fit, vt qui bene valent, ægrotare tẽpore mutato incipiãt, corporis eñ proinde tẽperamentum ſoluatur neceſſe eſt, quippe quod non niſi temporum, ætatum, locorumq; ſtatu idoneo aptum ſit augeri, ſeruariq;. Quãobrem cùm tempora euariant, ratio tunc valetudinis habenda diligentius eſt. Idem autem illud pro cauſa particulatim etiã adeſt, quod in vniuerſum propoſui de tẽporibus: mutationes etenim flatuum, ætatum atque locorum, pro temporis cuiuſdam mutatione accipi debent. Quapropter hæc etiam intendendi, vel tollendi, vel iudicandi, vel contrahendi morbum vim habent, quemadmodum tempora, & ſyderum ortus, orionis, arcturi, vergiliarũ, caniculę, qui flatus imbréſque excitant, qui ſerenitates, frigora, teporeſue ſolent adferre.

4 Cur vomitus, cùm tempora immutantur, citari maximè debeat? Ne conturbatio

redun

ſedūdet, cū varia excremēta materiæ inutilis ex mutandi ratione ꝓueniant: vnde fit, vt cibum alij parum concoquant, alij parum cupiant.

5 Quamobrem qui vel cibo vitioſo veſcūtur, vel fame diutina laborant, pedibus intumeſcere ſoleant? an vtriſq; per tabem, cõſumptionemq́; illud accidat? Tabeſcunt enim & qui eſuriunt, quia nullū penitus capiunt alimentū, & qui vitioſè veſcuntur, quia quod aſſumpſerit, perfrui nequeunt.

6 Quamobrem cùm vitia bilis per æſtatē contrahi debeant, morbi acuti, qui certè ex bili conſiſtunt, per hyemem potius vrgeant? An quia febribus illi comitati, acuti propter ea ſunt, quia violenti? violentia verò contrà naturam eſt: locis enim quibuſdā in corpore humeſcentibus, feruens oritur inflammatio, quæ cùm non niſi caloris exuperantia ſit, febres vtique accendere poteſt. Aeſtiuo igitur tempore arida, calidáque vitia malè homines habent, hyberno autem humida calidáque perinde acuta: celeriter nanq; interimunt, cùm propter humoris ſupercreſcētis abundantiam, concoqui nequeant.

7 Cur morbus peſtilens ſolus ex omnibus vitijs ꝑcipuè afficiat eos, q. ad laborantes eo morbo propè acceſſerint? An ꝙ is ſolus oīm morborū cõmunis omnibus hominibus eſt.

Itaq;

Itaq; peſtem facilè oĩbus infert, qui ſcilicet deprauato iam habitu ſunt. Fit enim, vt morbo cubantis veluti quodam fomite ſuccendẽte, vitium illud protinus exultet, concipiatúrque in alijs.

8 Cur ſi venti ſeptẽtrionales hyemẽ occuparunt, ver autẽ auſtros, pluuiáſq; exhibuit, æſtas proxima grauis tam febribus, q̃ lippitudinibus inſequi ſoleat? An ꝙ æſtas corpora noſtra multũ humoris alieni cõtinẽtia excipit, & terra madet, & habitãdi locus perhumidus eſt, taliſq; reddit, qualis q grauis perpetuò cõſtat. Primũ itaq; lippitudines ſubeũt, cũ excremẽta humoris in capite deliquere incipiũt, dein febres. Ita enim intelligẽdũ eſt, vt res eadẽ & calidiſsima, & frigidiſsima reddi poſsit, ceu aqua, vel lapis: feruet etẽim illa, vrit hic vehemẽtius. Fit igitur, vt aer ſuę craſsitudinis cauſa, calorẽ pleniorẽ ſuſcipiẽs exardeſcat, & corpora pari ratione, anxietate æſtúq; vexẽtur: æſtus verò in corpore, febris: in oculis, lippitudo eſt. Deniq; mutatio quæq; calida corpus peruertit, cùm ſcilicet cœlo adhuc madente, æſtas protinus ſiccà, & calida occupauit: vitiũ etiam augetur, ſi pluuia æſtate acceſsit Ita enim vis ſolis materiã latè obtinet, quã ferueſcere tum in corporibus, tum in terra, tum etiã in aere faciat: qua de cauſa febres oriuntur & lippitudines.

Cur

9 Cur ſi hyems auſtrina, & pluuioſa fuit, ver autē ſiccum & aquiloniū eſt, corpora rā vere quàm æſtate morbi exercent? An ꝙ hyemis tepor, & humor faciūt, vt corpora tēpori eiuſmodi proxima in qualitate reddātur? Humida enim laxáq; fiant & ſoluta, neceſſe eſt. Quæ cùm ita ſe habeāt, vere frigido atq; ſicco, facilè concreſcere poſſunt, & indurari. Itaq; grauidæ, quibus tunc adeſt partus, abortu periclitant, videlicet incaleſcēdi, crudeſcendíq; ratione. Quæ res ſyderatio appellata eſt, quā ſicca illa cōmittit frigiditas, impatiens omnino excernendi humoris. Infantes verò, quos gerūt imbecilles, læſóſq; immodicā ob frigiditatē, ædunt. Accidit enim vt qui tunc cœlo ſereno naſcūtur, iidem pluuio benignè, & cōſtiterint, & nutriti fuerint intra parentē: cæteris verò, cùm pituita vitio ſuæ nimietatis purgata nō eſt (qđ fit, vbi tepidū ſe exhibuit) ſed coacta à frigore conſtitit, cū tepor occupauit, æſtatis vi colliqueſcit: ſi biliosi, ſiccíq; ſunt, ꝙ eorū corpora minimè humidam, ſed ſqualibundam ſortiūtur naturā, excitantur quidē humores, ſed tenues: quamobrem eos lippitudo arida malè haber. Si verò pituita redundāt, raucitates deſtillationēſque in pulmonē oriūtur: mulieres extorquēt difficultates inteſtinorū, quia natura ſunt humida, frigidáq;: ſeniores ſtupor attōitos red-

dit.

dit, vbi vniuerſus reſolutus humor incubuit, exq́; imbecillitate caloris natiui concreuit.

10 Cur ſi æſtas ſicca, & aquilonia fuit, autumnus ex aduerſo humidus atq; auſtrinus, hyeme, quæ proxima eſt, dolor capitis, raucitas, tuſsiſq; oriãtur, atq; in tabẽ demũ euadant? An quia hyems multũ materię excipit, itaq; humorẽ cogere, atq; pituitã inde cõficere magnũ ei negotiũ eſt. Ergo difficilè eſt humorẽ denſari, cõficiq́; inde pituitã. Quòd ſi in capite humor cõſtiterit, grauitatẽ cõmittit: & ſi nimius, frigiduſq; eſt, crudorẽ vtiq; mouet, cui ſyderatio nomen eſt: necnõ ſi ob nimiam ſui copiã concreſcere minus potuit, in locum defluit proximũ, atq; ita tuſsim, raucitatem, & tabem contrahit.

11 Cur ſi ſicca æſtas, ſiccúſque autumnus aquilones habuerint, mulieribus, & omnibus pituita abundantib. ſecunda valetudo cõtingat? An quia natura vtrorunq; in alteram exuperat partem, itaque tempus in partem trahendo contrariam ad medium habitum, bonúmque perducit. Eò igitur ipſo tempore optimè valent, niſi quid vltrò ipſi perperàm agant, aut humidi ad hyemem ita deueniant, vt fomitem quendam, & incitabulum frigori ſubminiſtrent.

12 Cur ſi ſicca æſtas & aquilonia, & autũnus ſiccus, ijſdẽ aquilonibus perflatus morbo

bi

biliosos infeſtet? An quoniã ad idem, corpus eorũ ac temporis habitus vergũt: itaq; veluti ignis igni adijcitur. Cùm enim corpora exſiccentur, quãtũq; in his dulcedinis erat, euaporatum ſit, vehemẽtérq; incaleſcãt neceſſe eſt, vt dum humor cõſumitur, aridæ lippitudines oriãtur, reſiduóq; quod bilioſum remãſerit, eodémq; recaleſcẽte, febres acutæ, vtpote ex bili ſyncera, inuadant. Nonnullos inſania rapit, quorum ſcilicet natura atra bile abundat: hæc etenim largè ſupereſt, cũ eius humores contrarij reſiccescant.

13 Cur mutationem aquarum, grauẽ, aeris verò non grauem eſſe affirment? An quod aqua corporibus alimento eſt, quo iam habito cõplexóq; peregrinemur. Aer autẽ nullo ſe exhibet alimento. Aquarum item genera multa & varia per ſe ſunt, ſed aeris minimè. Itaq; hoc etiã cauſæ eſſe poteſt, quippe cùm peregrè etiã profectis in cœlo quidẽ propè eodem, in aquis autẽ varijs verſari eueniat: quapropter aquæ mutationem grauem eſſe rectè putatum eſt.

14 Cur ciborũ mutatio minus quã aquæ, grauis occurrat? An quia plurimũ aquæ conſumimus. Nam & in pane, & obſonijs, & in potu aquæ, vſus plurimus eſt.

15 Sed cur cibi, & aquæ mutatio grauis ſit? An quod omnis mutatio etiam temporis &

& ætatis motu facilis eſt. Extrema nanq; generis cuiuſcũq; moueri facilè poſſunt, quomodo & principia, & fines. Ergo & cibi, qui inter ſe diſtant, corrumpere ſe inuicẽ queunt, quippe cũ aut nuper, aut nondũ adhæſerit, qui præceſſerat. Ad hæc vt varius cibus grauis eſt, turbulenta enim, nec æqualis concoctio eius agitur, ſic in ijs accidit, qui aquã mutarint, ſcilicet vt variæ potionis vtantur alimento, eſtq; id alimenti genus, quàm ſiccum valentius, quoniam plurimum eſt, exq; cibis ipſis non niſi quantum dilutũ eſt, vim habet enutriendi.

16 Cur mutationes aquarũ faciunt, vt pediculi, in quibus haberi poſsint, multi habeãtur? An ꝙ humoris cruditas, quã perturbatio illa cõmittit, quæ ex aquæ vario vſu in crebra cõmutatione redũdat, humoris creare copiam poteſt, præſertim in loco humori opportuniore. Cerebrum autẽ natura humidũ eſt: quare caput maximè perpetuò humet, cuius rei indiciũ eſt, ꝙ pili in hoc potiſsimum exeunt: huius autẽ loci vis, ad progenerãdos pediculos apta eſt: patet hoc in puerili ętate. Caput enim puerorũ madet abundè, & ſæpè aut grauedine cõflictatur, aut ſanguinis profuſione. Quinetiã pediculos plures illa ætas habere ſolet.

17 Cur à vergiliarũ occaſu ad fauonij vſq;

ſtatus hi potiſsimũ pereãt, qui morbo longo laborãt, & ſenes q̃ iuuenes potius? Vtrũ ſum mę illę intereũdi cauſę duę adſint, frigꝰ atq; exceſſus. Vita enim calore fouet, ſeruaturq;. Tempus autẽ iſtud ambo illa ſortit. Frigidũ enim & hyems tũ acerrimè vrget, ſubſequẽs enim tempus ver eſt. An ꝙ qui vitijs laborant diuturnis, nõ ſecus ac ſenes effecti ſunt. Longus etenim morbus, quaſi ſenecta iam ad eſſe videtur. Ea nanq; corpora ſicca, & frigi da ſunt, altera ſcilicet ob ætatẽ, altera ob lan guorem: hyemem verò & gelu, frigoris atq; ſiccitatis eſſe excelsionem certum eſt. Quare fit, vt cùm vel paruo momento corpora pateant, hyemis rigor quaſi ignis igni iniungatur, atq; ita interimat.

18 Cur in plenis impuriſq; corporibus, vl cera capitis non magno negotio ſanẽtur, tibiarum autẽ ægrè? An humor eorũ, quia terrenus, grauis eſt: graue autem omne deorſum tendit: ergo ſuperiora curari facilè poſſunt, quoniam ſeorſum humor deceſſerit: inferio ra propterea nequeunt, quòd admodum excreſcant, & putredini pateant.

19 Cur ſi poſt hyemem aquiloniam, & ver auſtrinum ac pluuium, æſtas ſicca admodum fuit, pernicioſus omnibus autumnus accedat & pueris præſertim? Nam & cæteris difficul tates inteſtinorum, febréſq; quartanæ longę

eo tẽpore ſolẽt euenire. An ꝙ, ſi aqua medio cris ꝑ æſtatẽ inceſsit, quantũ humoris collectũ eſt ꝑ ver humidũ, in nr̃is corporibꝰ refrigeratũ quieſcit: ſed ſi nõ ita cõtigit, pueri, q; ſuaptè natura humidi & calidi ſunt, vehemẽter eo feruescunt affectu, quoniã refrigerati minimè fuerint. Et ſi per æſtatẽ reſtiterint, autumno certè, quorũ humor vltra modum ferbuerit, corripiẽtur. Excrementa verò niſi cõfeſtim peremerint, orta videlicet circa pulmonẽ, atq; arteriã (ſuprà enim primũ conſiſtunt, eò. ſ. ꝙ aeris tepori noſtra corpora pateant: hinc enim lippitudines quoq; pręgreſſis febribꝰ in graui æſtate ſequi cõſueuerũt) ergo ſi nõ locis ſuperioribus excremẽta humorum exorſa (vt dictũ eſt) protinus interemerint, deſcendẽt cruda ad ventrem, atq; ita difficultatẽ creabunt inteſtinorũ. At ſi præ nimia ſui copia humor excerni nequiuerit, quartanæ ijs orientur, qui euadere mortẽ potuerunt, etiam ſi illud inteſtinorum vitium omnino quieuerit. Quòd enim crudi humoris ſubterſedit, ſtabile, firmúmq; vehemẽter modo atræ bilis adhæret.

20 Cur ſi æſtas & autumnus, imbres auſtróſq; habuerunt, hyems grauis conſequi ſoleat? An quòd hyems corpora pręhumida excipit, mutatio etiã ingens occurrit. Nõ enim paulatim, ſed repentè ex calore immodico ad

fri

frigoris acerbitatem venitur, quã autumnus quoq; tepidus extitit. Itaq; qui denſo corpore ſunt, hos morbi extorqueãt acuti, neceſſe eſt: his enim humida excremẽta ſuprà potius colligũtur, cùm partes ſuperiores humorib⁹ huiuſcemodi opportunas, inferiores inhabiles illi habeant. Ideóq; qui tali textura corporis ſunt, non multa excremẽta ſibi admittunt. Cùm igitur, qui locis ſuperioribus corporis humor excreuerit, infrigeſcere incipit, fit vt prædicta vitia orianť, quemadmodũ vinolentis propè accidit, cũ algent. At quibus laxius corpus eſt, iis febribus orſis euenit, vt quæ ſumma de cruditate febres conſtiterint, tranſeant in ardores, quoniã his magis totũ corpus ab humoribus occupatur, quã denſa illis mole conſtãtibus, exq; vi frigoris coacta eorum corpore humores incaleſcẽtes febres accendunt: ſuperans enim calor, totius corporis febris eſt, & ſi idem nimio intendatur humore, ardor effici poteſt.

21 Cur annus peſtilens tunc inuadit, cùm ſol multum vaporis de terra excitat? An tũc annus humidus pluuiúſq; ſignificetur, neceſſe eſt, terrámq; madeſcere neceſſarium. Fit igitur, vt quaſi locis paluſtribus grauibúſq; proinde inhabitetur, & corpora quoque multis tunc excrementis redundare neceſſarium eſt, ita vt ægrotandi materiam

habeant in æſtate.

22 Cur grauis tunc adeat annus, cũ copia eſt puſillarũ ranarum, quæ rubetarũ faciem repræſentant? An res vnaquęq; loco ſuæ naturæ idoneo abundare ſolita eſt. Itaq; eiuſmodi animantiũ genus cùm natura humidũ ſit, humidũ pluuiúmq; annũ ob eam ipſam cauſam indicat. Anni eiuſmodi verò graues proculdubio ſunt. Quibus enim corpora facta præhumida fuerint, multis idcirco excrementis premuntur, quæ cauſæ ſunt, vt morbi proueniant.

23 Cur auſtri ſicci & nihil humẽtes febres creare ſoleãt? An quia calorẽ, humorémque excitant alienũ. Sunt enim ſuaptè natura humidi, calidiq;: qua quidẽ re febris cõmittit, quippe quæ nõ niſi ꝑ exceſſum ambarũ qualitatũ illorũ oriri ſoleat. Cũ igitur imbre auſtri vacãt, corpora noſtra ita afficiãtur, neceſſe eſt: at cũ *flatibus imber adeſt*, nos aqua refrigerat, auſtros tñ, quos mare *miſerit*, prodeſſe ſtirpibus certũ eſt. Refrigerati nanque beneficio maris, deueniunt contra æruginẽ, quę humore, caloréq; alieno conſiſtit.

24 Cur corpora humana ſe tardiora debilioráq; ſentiant, cùm auſtri afflant? An quia multum ex paulo tunc redundat humoris, quem deliqueſcere tepor coegit, exq́; leui afflatu grauis humor citatur: adde, quòd vires

noſtræ cõditæ in articulis ſunt, qui auſtrinis laxari flatibus conſueuerunt. Cõſtat id ex eorum crepitu, quæ pridem conglutinata, tunc remittuntur ac reſoluuntur. Tenax etenim humor, qui articulis inditus eſt, vt concretus nos moueri nõ patitur, ſic nimis humefactus intendi minimè ſinit.

25 Cur per æſtatem magis aduerſa valetudine laboretur, per hyemem verò magis qui laborãt, emoriãtur? An quia calor, qui per hyemem intus propter corporum denſitatẽ coercetur, parũ adiuuat, nec labor operũ, qui amplius per id tempus ſuſcipitur, excremẽta humorum poteſt concoquere, ideo validam eſſe mali originem neceſſe eſt: quòd cùm ita ſit, perniciosũm morbum vrgere ratio eſt. Contrà in æſtatę, quoniam corpus vniuerſum rarũ refrigeratum, reſolutum, atq; laborũ impatiens eſt idcirco morbos plures quidẽ oriri neceſſarium videtur, videlicet ob laſsitudinem, cruditatémq; ciborũ: noui etenim fructus tunc adſunt: non tamen ita validos eſſe naturæ ratio patitur, quamobrem facultas hiſce ſuccurrendi datur facilius.

26 Cur poſt vtrumlibet ſolſtitium, per centum dierum ſpatium mori maximè accidat? An ꝙ eatenus vtraq; vehementia caloris & frigoris ſe dilatat, quæ morbos perniciémq; afferre infirmis poteſt.

27 Cur ver atq; autumnus morbis infeſtẽt? An quia mutationes graues oẽs occurrũt: ſed autumnus vere grauior eſt, quia corpore calido refrigeſcente, quàm frigido incaleſcente potius ægrotamus. Vt igitur verè frigidum recaleſcit, ſic autumno calidum refrigeſcit.

28 Cur per hyemem minus quã per æſtatẽ ſed perniciosius ægrotetur? An quoniam in æſtate morbi vel parua de cauſa exiſtunt, ꝙ in hyeme minimè accidit ita: ſum⁹ enim tũc & ad concoquendũ, & ad bene valendũ aptiores. Itaq; ratione maiora pernicioſioráq; mala ſunt, quæ maiori de cauſa prouenerint. Quòd idem in athletis, & omnino in ijs, qui ſecũda valetudine eſſe ſolẽt, licet perſpicere. Aut enim nullo morbo premuntur, aut preſſi celeriter è vita decedunt, quippe qui niſi magna cum cauſa ægreſcere nequeant.

29 Cur per autumnũ ac hyemem febres ardẽtes potius oriantur, quæ tẽpora frigus præ ſe ferunt: per æſtatẽ verò, cùm æſtus adſunt, rigores magis infeſtent? An quia in corpore hominis bilis calida, pituita frigida eſt. Itaq; per æſtatem quod frigidũ eſt diſſoluitur, diffuſúmq; horrores, tremoreſq; excitat. Per hyemem autem quod calidum eſt, vi temporis preſſum refrigeſcit. Febres tamẽ ardentes per hyemem autumnúmq; potius confliciãt: quoniã calor pulſus à frigore, introrſus ſe cõ-

trahit. Ardor enim nõ reſidet in ſummis, ſed intrinſecus ſe expandit, atque ita efficitur, vt ratione febres ardẽtes hyberno tempore oriantur. Melius id in ijs intelligi poteſt, qui aqua frigida, quiq; calida ſe hyberno tempore lauerint: qui enim frigida ſe infuderunt, ibi aliquandiu, dum diluerentur, friguerũt, reliquo toto die tuti à frigore ſunt. At qui calida vſi fuerint, frigus diutius experiuntur. Caro enim ſpiſſeſcit, caloŕq; introrſus ſe colligit eorum, qui ſe aqua diluerint frigida. Contrà autem ijs euenit qui calidam admiſere, caro quippe rareſcit, calórq; ad exterum vſque locum euocatur.

30 Quænã virt⁹ ſit cataplaſmatis? An vt reſoluat, vt moueat ſudorẽ, vt euocet vaporẽ.

31 Quonam argumento conſtet abſceſſum iam purulentum eſſe? An ſi aqua perfuſus calida immutatur, purulentus eſt: ſin minus, nondum eſt.

32 Quænã vrẽda, quæue ſint incidenda? An quæ ore ſunt amplo, nec breui coagmẽtẽtur hęc vrẽda ſunt, vt cruſta illic incumbat: ſic eñ nullũ pus cicatrice inducta occultabit.

33 Quænam virtus medicamenti ſupprimentis ſanguinem ſit, quod enæmum appellamus? An vt exiccet, & materiæ inutilis cõfluuium cõpeſcat, ſine cruſta aut carnis putredine. Ita enim efficit, vt vulnus ſimul &

inflãmatione careat,&vnitati ſit opportunũ quod enim materia nõ ſuperfluit,inflãmatio ne carebit. Quod ſiccũ eſt vnitati opportunius erit:quandiu nanq; præmadet,cõcorpo reſcere nequit.Quãobrem quę cruētis inijciẽda cenſemus, acria magna ex parte ſunt, quò acerbitate ſua poſsint aſtringere.

34 Quænã incidenda,quæue vrẽda,quæ cõtrà non ita curãda ſint,ſed medicamẽtis? An quæ in ala,aut in inguine abſceſſerunt,medicamẽtis curãdũ potius:diducta enim partim laborioſa,partim periculoſa redduntur. Vrẽdi ſunt illi abſceſſus,qui lati, proceſſúq; multiplici eruperunt,quíq; venoſis,nõ carnoſis reſident locis.Incidendi qui in acutum ſe colligunt,quíque non parte ſolida extant.

35 Cur ſi quis ære inciſus ſit ; facilius quàm ſi ferro,ſaneſcat? Vtrũ quia æs leuius eſt,itaque minus laceret,ictúmq; faciat. An è diuerſo,quòd ferrũ acie adactiorẽ recipiat ſectionẽ, idcirco faciliorẽ tolerabilioreq; efficere debeat At verò æs medicamẽti vim obtinet & prĩcipiũ quodcũq; pars potiſsima rei eſt. Qđ igiť ęs ſimulac fuerit inciſũ,medicamẽto pſentiſsimo adeſt,facit vt vuln⁹ celeri⁹coeat.

36 Cur ambuſta ex ære ſanentur celeriter? An quoniam à laxioribus,minúſque corpulentis effecta ſunt.Plus enim caloris corpori inhæret ſolidiori.

37 Vtrũ ptiſana ordeacea leuior,& ad morbos accõmodatior quã triticea ſit? hanc enim nonnulli anteponũt, argumẽtúmq; ex piſtoribus capiunt, ꝙ multo coloratiores ſunt qui tritici, quã qui ordeacei piſturã exercẽt: addunt etiam ꝙ ordeũ humidius eſt: quod autẽ humidius eſt, concoctionem deſiderat plenio rem. Sed nihil prohibet, quò minus vt cõcoctu quid difficilius ordeum habeat, ſic ad leuitatem quid vtilius præſtet: hoc enim non humidius tãtum tritico eſt, ſed frigidius etiam: qualis certè ſorbitio, cibúſq; cõpetit febrienti, vt parum alat, & ſatis refrigeret, quod ptiſana ordeacea facere poteſt, quia enim humidior, vel corpulẽtior eſt, hinc alimenti parũ, idq́ue frigidiuſculum præſtat.

38 Cur dentium ſtuporem portulaca herba aut ſal tollere poteſt? An portulaca, quia lentum quendam habet humorem, qui vel manducanti, aut manu aliquantiſper confringenti pateſcit: hæret enim, ac trahitur. Lẽtor igitur ſubiens ille, à corpore educit acorẽ, quippe qui affinitate quadam coniungi valeat argumento ſaporis, quem acidulum reddit. Sal verò macerat, liquefacitq́ue, atque ita acorẽ quoque extrudit.

39 Sed cur lixiuium, nitrúmue hoc idem facere nequeat? An ꝙ hæc ſuam ob acerbitatẽ aſtringunt, non liquefaciunt.

40 Cur æſtiuis laſsitudinibus balneo, hybernis vnctione mederi conueniat? An hybernis vnctio datur propter horrores mutationéſq; vrgẽtes: per calorẽ eniñ laxãdũ eſt qui mẽbra tepeſcere faciat: oleũ verò calidum eſt. At in æſtate humefaciendum cẽſetur, quoniã tempus id ſiccum eſt, nec metus interpellit horroris, eò ꝙ ſtatus temporis ad teporem ingenuè vergit: hinc etiam cibus parcus, potio liberalis per æſtatem admittitur, illæ magis, hæc omnino. Potioni nanq; per æſtatẽ ob tẽporum ſiccitatem indulgendum ex toto eſt: parſimonia verò cibi communis temperũ omnium eſt, ſed magis æſtati conuenit, ne ob habitum temporis feruẽtem, corpus cibo immodico preſſum exæſtuet.

41 Cur ex medicamentis alia aluum ſoluãt veſicam autem minimè: alia veſicam ſoluãt, cùm aluum nihilo moueant? An quòd ea, quę natura humida ſunt, atque aqua referta, ſi medendi obtinẽt facultatem, veſicam ſoluũt: ſubſident enim in ea humores, qui putredine immunes euaſerunt: quippe veſica pro eius humoris conceptaculo habetur, qui minimè in ventre concoquitur, qui non manet, ſed prius quàm agat quicquam aut patiatur, excernitur. At quæ terrenam ſortiuntur naturam, ſi vires habeant medicas, aluum hęc fundere queunt. In hac enim terrena quæque

materia ſe prouoluit, itaq; turbat, ſi mouendi obtinet facultatem.

41 Cur alia vẽtrem mouent ſuperiorẽ, alia inferiorem, vt veratrũ ſuperiorẽ, ſcãmonea inferiorẽ: alia verò citãt vtrunq;, vt elateriũ & thapſię ſuccus? An ꝙ ex medicamẽtis, quę ventrẽ mouent, alia frigida, alia calida ſunt: itaq; alia propter ſuum calorẽ protinus vt in ſuperiori vẽtre fuerũt, loca petũt ſuperiora, ac inde liquefaciendo, maximè quæ aliena ſint, minúſq; inſidentia, ſed etiam quę inſunt naturę intima, medicamẽto ſcilicet vehemẽtiori epoto, aut copioſiori quàm natura patiatur, tam ea ipſa, quã quæ excreſcentia adfuerint, in ventriculũ deducunt, hic verò feruore excremẽta perturbant, flatúmq; excitãt multum, qui obſiſtens vexánſq;, demum vomitũ mouet. Alia ꝙ natura frigida ſunt, deorſum verſus põdere ſuo labuntur, etiã priuſꝗ quicquã vel afficiãtur vel agãt, ac inde proficiſcentia, idẽ actitãt qđ ſuperiora: vbi enim ꝑ adita foramina illinc aſcẽderũt, atq; materiã agitarũt, eodẽ tramite ſecũ quæ corripuerint excremẽta colliquamẽtaq; deducunt: at genus medicamẽti, quod qualitatis vtriuſq; particeps, miſtũmq; ex calido frigidóq; eſt, hoc ob eam vtranq; facultatẽ rẽ poteſt vtrãq; conficere. Hinc & medici miſtis ſibi generibus ſæpe medicinas componunt.

Cur

43 Cur medicamenta purgare valeant, cùm alia pleraq; amariora, cæteríſque eiuſmodi qualitatibus inſigniora, id facere nequeant? An quia non ob eiuſmodi vires purgãdi obtinent facultatem, ſed quia cõcoqui nequeũt: etenim quæ ob exceſſum caliditatis aut frigiditatis, quamuis exiguo corpore incoctilia ſint, aptáq; vincere, non vinci ab animantiũ calore, reſoluíq; eadem facilè à ventre vtrolibet poſsint, hęc medicamẽta habentur. Vbi enim ventrem adierunt, reſolutáq; ſunt, ſtatim ad venas per eaſdem feruntur ſemitas, quibus permeat cibus: mox cùm nihilo cõcoqui potuerunt, ſed victrice perſtiterint potẽtia, relabũtur, & quæ ſibi obſiſtũt, ſecũ detrahunt, quæ res purgatio vocitatur. Aes verò, argentum, cæteráque generis eiuſdẽ, & ſi concoqui à calore animalium non poſſunt, ſed reſolui à ventribus nequeunt. Oleũ, mel, lac, cęteríque eiuſmodi cibi, purgãdi quidẽ vim obtinent, ſed quãtitatis, non qualitatis ratione: vbi enim ob nimiam ſui copiam cõcoqui minimè potuerunt, tum purgant, ſi quando id facere poſſunt. Duabus enim illis de cauſis aliquid concoqui nequeat, aut quia generis peruicacis eſt, aut quia modũ exceſſerit. Quamobrẽ nihil ex prædictis medicamentũ eſt, quippe cùm nõ ob aliquam ſui facultatẽ purgare valeat. Acerbitas autẽ, acor, malúſq;

odor

odor medicamenta comitantur, eò q̄ genus medicamentorum cibo cōtrarium eſt. Quòd enim concoctum à natura acceſsit, id corporibus adhæreſcit, alimentúmque appellatur: quod autem conuinci, domaríq; minimè poſſit, ſed venas ingreſſum per exceſſum caliditatis frigiditatíſue ſuæ perturbet, hoc naturam ſanè obtinet medicamenti.

44 Cur piper, ſi largè ſumatur, veſicam ſoluet, ſi parcè, aluum: è contrario ſcammonea ſi largè ſumatur, aluū ſoluet: ſi parcè, & quæ vetus eſt, veſicā? An quia ſingula magis à ſingulis mouētur: piper enim magis vrinā ciet, ſcammonea aluum. Itaque ſi piper ſumptū copioſius eſt, ad veſicam defertur, nec ſe in aluum diffundit: ſed ſi exiguum ceperis, retentum in aluum ſoluet, atque ita medicamentū eius exiſtet. Scammonea verò, quæ data copioſius eſt, retinetur, vt reſoluatur: reſoluta iam medicamentum efficitur, ob cauſam, quā ſuperius propoſuimus. At ſi exigua vnà cum epoto humore per inuiſibiles meatus imbibitur, ac celerius antequàm perturbet, in veſicam defertur, quà pro ſua facultate recrementa, colliquamentáque reſidētia per ſumma abducit. Sed illa multa vt dictū eſt, quod diu ex virium ſoliditate permanſerit, largè expurgat, ſordéſque terrenas potiſsimum detrahit.

45 Cur inflammationes eaſdem alij frigefaciendo ſanẽt, alij calefaciẽdo concoquant? An ꝙ illis per refrigerationẽ, his per externũ calorẽ, caloris ſui copiã colligere placet.

46 Cur mutari cataplaſmata debeãt? An vt plenius ſentiatur. Solita enim, vt ea quæ vẽtriculo mandamus, non amplius medicamenta ſunt, ſed pro alimentis recipiũtur: ſic etiã hæc fungi ſuo munere nequeunt.

47 Cur cibum imminuere, laborem augere ſalubre eſt? An quia cauſam ægrotãdi excrementorũ habet nimietas, quæ tũc certè exultat, cùm aut cibus ſupereſt, aut labor deeſt.

48 Cur medicamenta, & res amaræ, aut fœdi odoris, magna ex parte purgare poſsint? An quoniam amara quæcunq;, maléq; olentia concoqui nequeunt: qua de cauſa medicamenta quoq; amara ſunt atq; fœtida. Quòd enim concoctionem nullã ſibi admittũt, moueréq; cum amaritudine poſſunt, hinc medicamenti ſortiuntur naturam. Et ſi iuſtò plus data ſint, periment. Quæ autem necant, etiã ſi exigua dentur, hæc non medicamenta, ſed toxica eſſe dicimus. Ne illa quidẽ medicamẽta vocamus, quæ non ſui generis qualitate purgare queant. Sunt enim pleraq; in genere cibi, quæ ſi largè ſumantur, facere idẽ poterunt, ceu lac, oleum muſtũ. Sed hæc omnia ꝙ minus facilè concoquuntur, idcirco purgant.

gant:nec omnes,ſed aliquos. Sunt enim alijs alia concoctu facilia,difficiliáue. Quamobrē non eadem medicamento omnibus ſunt, ſed propria pleriſq; comperiuntur. Deniq; medicamentum, non ſolum concoctionis immune,ſed etiam motus efficiens eſſe debet: ſicut & exercitandi ratio extrinſecus aut intrinſecus accedens,nō niſi per motum alienam excernit materiam.

49 Cur odorata genera ſeminum quàm plātarum,mouere vrinam poſsint? An quia calida,concoctúq; facilia ſunt, quo in genere ea collocamus,quæ citāt vrinam: horum enim vis inſita calefaciēdi,breui extenuatur. Odor quoq; nullam corpulentiam gerit:nam & ea quæ odorem pleniſsimè reddunt, velut allia, caliditate ſua mouent vrinā,vel potius vim obtinent tabefaciendi. Semina verò odorata calida eſſe certum eſt.

50 Cur impuris tetriſq́; vlceribus,ſiccis acribus,acerbiſq́; medicamētis vtendū ſit, puris verò & ſaneſcentibus humida tantum imponātur? An ꝙ impuris detrahendū aliquid eſt ꝙ non niſi humor eſt alienus, qui adimi debet. Genus autem medicamēti,quod mordax acre acerbúmq; eſt,id efficere poteſt,& ſiccū magis quàm humidum. At quæ pura ſunt,cicatricem tantum deſiderant.

51 Cur morbis,qui contrahuntur à pituita,lib

ta, libido immodica proſit? An quòd ſemen genitale excrementi cuiuſdam detractio eſt, ideo naturam præ ſe fert pituitæ. Quod igitur multum pituitæ concubitus detrahit, natura iuuare idcirco poteſt.

52 Vtrũ ergo inter initia mali, cibũ afferre melius ſit, an poſt? An inter initia, ne iam penitus debilitato febris occurſet. Igitur vel extenuandũ protinus eſt, vel ita alendũ. Sorbitionibus primũ recreandũ: hæ nanq; mitiores, leniores, colliquabilioresq́; ſunt, & alimentũ hinc capere infirmũ corpus expeditius poteſt. Nihil enim cibum in ventriculo reſolui, perſeruereq́; antè oportet: quod nõ niſi labore cubantis fieri poteſt.

53 Cur intuendũ vrinã, an cõcocta ſit necne, profluuio intercepto mingendi potius quàm perpetuo? An quòd ſignũ concoctionis vrina exhibet rufa, quòd quidẽ melius intercepto profluuio deprehenditur. Genus enim quodq; humoris, ſuum colorẽ plenius oſtendit, cùm exiguũ eſt, quàm cùm multũ: nam in multo figuræ, in exiguo coloris conſpectiores ſenſui obuiant: quod etiã in rore, ſanguine, lachrymaq́; palpebris adhærẽte pateſcet. Vrina igitur ſi continuè demittatᷣ copioſior redũdabit: ſin intercipiatᷣ, index ſui coloris certior erit. Qđ ſi iã ex concoctione colorẽ trahit eiuſmodi, talis ꝓfectò appare-

re

re etiam amplius poteſt, cùm lumen ſe refringat, & tanquam ſpeculum fiat propter intermiſsionem profluuij.

54 Quam ob cauſam corpus, cui ſecundam conciliamus valetudinem, non denſum, ſed rarum reddendum ſit? An vt vrbs, locúsque cuicunq; ſalubris eſt, qui placidè aſpiratur: quapropter & mare quoque ſalubre eſt: ita etiã corpus, quod ſpiratius eſt, ſanitati opportunius conſtat. Aut enim nullum recrementũ exiſtet, aut quod extiterit, quamprimũ excernatur, danda opera eſt, corpusq́ue eſt ſemper ita regendũ, vt ſimulatque excrementũ admiſit, habeat qua parte illud excernat, ſitq́ue motui deditum, nõ quieti. Quod enim manet, putreſcit modo aquæ immotæ, putreſcens verò morbum cõmittit: at quod excernitur, antequam vitietur, decedit. Hoc igitur vt corpore denſo numquam contingit (fit enim propè vt inuiſibilia foramina claudantur) ſic rarò ſolutoq́ue accedat neceſſe eſt. Quamobrem in ſole, nudo corpore minimè ambulandum eſt: ſpiſſatur etenim caro, & concaleſcit, corpúſque parte interiore humidius redditur: quantum enim humoris, reſidet, aboletur, quantum inteſtinũ eſt, manet intactum. Qua ratione quoq; carnes aſſæ lixis humidiores ſunt. Ne pectore quidem nudo ambulandum eſt: ita enim vis ſo-

lis corporis optimè partis conditæ adimet, quæ nulla egeat dēptione, ſed inferna, potiꝰ eā deſiderāt. Inde igitur vt & remoto nō niſi cū labore ſudor educitur, hinc facilè ob loci opportunitatem digeri poteſt.

55 Quam ob cauſam pernionibus, & ambuſtis frigore tā aqua frigida quàm calida proſit? An qm̄ genꝰ id vitij ex nimio humore cōſiſtit: frigida igitur humorē reſtringit atque exaſperat, calida in ſpiritū vertit, carnēq́ue laxans, libertatē efflandi præbet ſpiritui.

56 Cur frigus perniones, calor ambuſta & facit & tollit? An quòd eadem vis colliquefaciendo facit, exiccando tollit.

57 Cur potio febrientibus ſæpè, & paulatim ſubminiſtrāda ſit? An quòd potio multa præceps defertur, exigua lentè incedens irrorat, madefacit, ſeſeq́ue inſinuat corpori. Sicut enim in humo, ſi aqua largè acceſſerit perfluet, ſi paulatim verò, madefaciet tantū: ita etiā in febribus agit. Nā & aquas fluētes ſi quis paulatim deducit, alueus humorē totum ebibit: ſed ſi tantundē aquæ vniuerſum dimiſerit, ſcaturigo velox vſque eò profluet, quò deducere libitū eſt. Tum æger quieſcere immotusq́ue, quoad maximè fieri poteſt, iacere debet: immotus inquam, quod ignem quoque emarceſcere certum eſt, vbi à nullo mouetur, ne aduerſus flatui cubet, quoniam

flatus

flatus excitat ignem ſolicitúſque per auram ignis ex paruo magnus aſſurgit. Obuelandus æger, operiẽdúſque propterea eſt, quia ſi nullũ igni cõcedatur ſpiraculũ, extinguetur: nec veſte quidẽ exui debet, donec inſudare occeperit. Vt enim ſubiectũ hunc ignẽ vi ſui, ſic & deliteſcentẽ illũ naturæ humor extinguit. Adde in genere febriũ intermittentium balneũ, & fomenta pedibus admouenda, & veſtem pleniorem ſuperponendam, & quietem agendam, quibus præparetur, vt corpus perquàm calidum ſit ante acceſsionem. Vbi enim multum ſupereſt ignis, lucerna nequit ardere: exiguum quippe ignẽ, multus ille ad ſe trahit, ita fit vt multũ ignis in corpore præparandum ſit: febris enim exiguum continet ignem, multúſque proinde ad ſe ducet exiguum.

58 Quartanis febribus ratio victus extenuanda non eſt, ſed ignẽ corpori interſerendum, necnon exercitatione vtendum: & qua die acceſsio inſtat, lauandum, ſomnúmque minimè quærendum. Hic victus calefaciens prodeſt, quia febris quartana imbecilla eſt: nam niſi imbecilla eſſet, quartana non fieret. Vidés ne lucernam, multus ignis perflagrat, ſuam aſſeruare flammulam minimè poſſe? multus enim ille exiguum ad ſe rapit: ergo multum ignis accendendũ in corpore

eſt,vt quod exiguum febris continet,reſtringuatur. Sit igitur victus quotidiani ratio, quæ partim ignem, partim rorem indat in corpus.

59 Morborum alij ab igne, alij à rore creãtur. Curat Morbos ignis ros,roris ignis,hic enim exiccat rorem.

EORVM QVAE AD SVDOrem pertinent, Sectio ſecunda, cuius quæſtiones XLII.

1 CVR neque intẽto,neque cõtento ſpiritu, ſed potius relaxato ſudor proueniat? An quoniam retentus ſpiritus venas implet,itaque humorem exire non patitur, vt in aqua fit vaſis, quod in mare demiſſum dulcem intra ſe colligit humorẽ clepſydraq́ue ob id nominatũ eſt:nequit enim effluere,cùm quis pleno iam vaſe partem alteram obturauit, ſed vbi per ſpiritus libertatem ſudorem promere licuit, multus certè erumpit,quoniam eò ipſo retentu, copia humoris paulatim collecta eſt.

2 Cur membra aquæ immerſa calidæ non ſudent,etiã ſi ex ſeipſa recaleſcant? An quod aqua liqueſcere non ſinit, ſudor autem res vitioſè adiuncta corpori eſt, vt qui per calorem excerni debeat.

3 Cur ſudor ſalſus ſit? An quia motu efficitur, & calore ſecernente quantum alienũ

per adhærentiam intimationemq́ue ineſt in alimento ad ſanguinem carnesq́ue: id enim ocyſsimè ſegregatur, quoniam nec aptũ nutritioni eſt, & foras demum euaneſcit. Salſus verò propter id eſt, quòd pars quidem dulciſsima leuiſsimaq́ue tota ad corpus nutriẽdum aſſumpta eſt. Pars autem alieniſsima crudiſsimaq́ue tantum abſoluitur, quæ partim deorſum collapſa, & ſubſidens vrina vocatur, partim in corporis ſumma emergens, ſudor eſt: ambo tamen ſalſa ob eandem cauſam prodeunt.

4 Cur magis parte ſuperiore corporis quàm inferiore ſudemus? Vtrum quoniam calor ſurſum tendit, ſupérque manet, propterea humorẽ ſecũ trahere poteſt. An quoniam ſudorem ſpiritus moueat, qui ſedẽ habet ſuperiorem: an quia ſudor non niſi humor eſt incoctus: quo certè humore pars humet ſuperior, habitus etenim corporis ſuprà potiùs innoteſcit.

5 Quã ob cauſam cũ manus exercitamus, ſudor maximè oriatur, modo cæteræ corpis partes poſitũ ſuũ ſeruent? An quoniã robur huic præcipuè loco inditũ eſt, hoc enim ſpiritũ cõtinemus, qui parti robuſtiſsimæ proximus eſt: dũ verò laboramus, vires augem9, his auctis magis ſpiritũ cõtinemus. Tũ etiã cũ hac perficiamur parte, magis, quã cũ alia

laboramus:ſpiritu nāq; retento,ſimul & per fricamus,& perfricamur, dū ita exercemur.

6 Cur ſudor capitis aut nullū reddat malū odorem, aut minus q̄ reliqui corporis? An quia locus capitis opportunus ſpirationibus eſt,& quidē laxū ſe ipſe demonſtrat argumē to exoriēdi capilli.Loca autē,& q̄ in locis te nēt,grauiter olēt,ſi ſpirādi careāt libertate.

7 Quā ob cauſam, qui ſe lucta exercent, ſi interpoſita aliquantiſper quiete luctentur, magis ſudabunt q̄ ſi cōtinuē? An quoniam humor data requie ſeſe colligit, quē deinde luctandi exercitatio educit. Continua verò illa, modo ſolis,corpora aſsiccare poteſt.

8 Cur magis ſudamus,cū nō longo interpo ſito tēpore ſudor euocatur? An quia non humor tantū cauſa eſt vt ſudemus,ſed foraminū quoq; abditorū apertio,& corporis raritas,atq; ſolutio.His igitur, qui diu ſudādi intermiſerint vſum,foraminū iter clauditur:at ijs q crebrò vtūtur,patefactū ſemp̄ habetur.

9 Quare cū ſol nuda magis q̄ induta calefaciat corpora, induta magis ſudare ſoleant? Vtrū quia ſol corporis deurendo, foramina comprimat:an quia vapores exiccet,quę minus poſſunt accidere indutis.

10 Cur facies maximè ſudet? An quia quę laxa, humida, ſolutaque maximè ſunt, hæc ſudori ſe peruia exhibēt. Caput autem fons eſſe

eſſe humoris videtur: & quidem piiorum laſciuia ſedem hanc propter humoris copiam poſsidet, locuſque idem rarus gracilentúſq; eſt, igitur ſecundum naturam tranſitus agitur ſudoris.

11 Cur igne neque vniuerſo, neque per diminutionē oblato, ſed per incrementa continua magis ſudamus? Qui enim in caldarijs ita ſe calefaciunt, magis ſudant q̃ ſi protinus tantundē ignis admiſerint. An eò q̀ ſe modicè habeat, agat vnū quodq;: ergo ſi tantum agit, plus ſi fuerit non aget. An potius è diuerſo, quoniam ſcilicet eò rem quodque efficiat, quòd ſe modicè habeat. Hac igitur de cauſa nihilo plus ſudamus, vbi plus additum ſit. Sed quoniam modi ſinguli ſingulis reſpondent, quodque iam egerit, non amplius agit: hinc fit, vt modo aucto magis ſudemus: neq; enim quòd præcedit ad ſingula, & præparat, vt res ſubdita apta ſit, idem poteſt etiam opus efficere, ſed aliud hoc fungatur officio neceſſe eſt. Parum itaque potius q̃ multum caloris pręceſsit, pręparauitque corpus ad ſudandum: ſed ad efficiēdum, alio certè amplioriq; modo opus eſt: hoc enim effici ab eo non poteſt, quod prius agebat, ſed aliud pòſt deſideretur, quod modum obtineat conuenientem.

12 Cur detergenti magis profluit ſudor q̃

reſidere ſinenti? Vtrũ quoniã refrigerari ex trinſecus cõtingat, an quòd ſudor exterior, velut operculũ foraminibus adhæreat corporis, ita ne interior ſe promere poſsit.

13 Qua de cauſa ruta, & nonnulla pigmenta ſudores fœtidos moueant? An quia quorum odor grauitatem præ ſe fert, hæc humoribus ſordidis admiſta fœdum mouere odorem poſſunt.

14 Cur tergo magis quàm priore parte ſudamus? An quòd in parte priore locus ſanè intus habetur, in quẽ humor deducitur, quod in poſteriore nõ eſt, ſed foras ibi excernatur neceſſe eſt. Hoc idẽ etiã facit, vt ventre minus quã pectore ſudemus. Addo quòd ſudorem, terga magis ſeruare poſſunt & poſterior pars magis quã prior, quoniã prior magis quã poſterior refrigeratur: quòd etiam cauſæ eſt, vt alæ citiſsimè, atque maximè valeant reſudare, videlicet, quia minimè refrigerãtur: ad hæc poſterior carnulentior pars eſt quã prior, & proinde humidior. Cauſam verò, cur humidior ſit, medulla habet, quæ ꝑ ſpinam tendens, multum humiditatis afferre poſsit.

15 Cur ea parte qua iacemus, ſudare nõ poſſumus? An quoniã pars, qua tangimus, cùm plus quã modicũ ſit, incaleſcens prohibet, ne permeet ſudor: reſiccat enim atque abſumit,

item

item cõprimi eam partem ſic euenit, hæc verò ſanguinem cõpreſſa diffundit, quo diffuſo ſatis refrigeratur. Argumēto ſanè torpor eſt, quippe qui non niſi frigoris iniuria fiat, atque effici vel afflictu vel ictu ſoleat.

16 Quare qui dormiunt magis ſudāt? An circumobſiſtēdi ratione euenit. Calor enim parte interna collectus poteſt expellere humorem.

17 Cur facie maximè ſudemus, cū in ea minimū carnis ſit? An quòd expeditius illa ſudare poſſunt, quæ humida, laxáque ſunt. Caput autē tale eſt: continet enim ſuā plurimā humiditatē, quòd vtique venarū ratione patefcit, quæ hinc pertendunt. Diſtillationes quoq; ex capite oriuntur, & cerebrū humidū eſt, & foramina permulta in capite habētur, quæ tam multa eſſe, ac foras vſque pertendere, capillorū indicio conſtat: igitur ſudor nõ à partibus imis, ſed de capite oritur. Vnde etiā fit, vt primū, & maximè fronte ſudemus: primò enim frons ſubdita eſt.

18 Qua de cauſa, qui ſudant, ſi vel flatu refrigeſcāt, nauſeāt? Vtrū quoniā humor, qui ex fluxu continuo minimè quieſcere poſsit, hic refrigeſcēs, in parte priore vniuerſus cõſtiterit? An quòd ſpiritus, qui foras verſus proueniēs, in ſudorem ob frigoris occurſum cõuertitur? hic intus ante frigeſcēs quā ex-

eat, tranſeat in humorem atque in eam partem incumbens nauſeam moueat?

19 Cur in capite pedibusq́; incaleſcentibus ſudores maximè excitantur? An quoniā humorē ad ſe mēbra incaleſcentia trahunt? humor autē partē, qua abſumatur, nullam habet, cùm ea loca oſsibus ſcateant: itaq; vt excidat foras, neceſſe eſt.

20 Quare qui laborant, vbi à labore deſtiterint, ſudare incipiunt? Nam ſi labor cauſa eſt, cū laborant, ſudare debent. Vtrū ꝙ inter laborandū venæ ſpiritu inflatæ cōprimi foramina cogant, data verò quiete laxæ conſideant, itaq; per ampliora iā facta foramina, expeditius humor peruadat? An quoniā cū laboratur, ſpiritū ex cohærente humore motus ſecernit, & calore qui à motu excitatur, humor in ſpiritum per ſumma corporis extenuatur? Cū verò à labore ceſſatū eſt, ſimul & calor deſinit, & ex ſpiritu ſpiſſeſcente humor, qui ſudor appellatur, conſiſtit.

21 Vtrū per æſtatem potius, an per hyemē ſudor mouendus ſit? An tunc opportunè ſudatur, cùm humidiora corpora ſunt, neglectaq́; difficiliora redduntur? igitur per hyemem potius cōuenit. An magna per id tempus mutatio ſit, nec excremēta cōcoqui poſſint, cùm cœlū contra naturā frigeat? igitur ꝑ æſtatē potius mouendū, quippe cū humo

res

res per æſtatē potiùs oēs putreſcere ſoleāt: quapropter exhauriendū tūc eſt, vt etiā veteres oēs autores hac eadē de cauſa cenſent.

22 Quare cùm corpus aſsiduè fiuat, effluxúſq; ipſe de excrementis proueniat, corpus leuari nō poſsit, niſi ſudauerit? an quia min⁹ excernitur quàm ſatis ſit? Cùm enim ex humore mutatur ī aeré, plus de minori exiſtat, neceſſe eſt. Humor enim quicūq; copioſius, cū ſe diſcernit, redundat, diutiúſq; ob eam rē profectò excernitur. Lenta itē glutinoſáq; excremēta, vt cū humore propter miſtionē excerni poſſunt, ita cū ſpiritu nequeunt: quę quidem res maximè officere poteſt. Hinc etiam vomitus magis quàm ſudores corpora leuant, quoniam ea ipſa excrementa educunt, vt qui craſsiores corpulétioreſq; ſint, vtq; cùm carni quidē procul is locus ſit, qui lentam illam glutinoſámq; materiam continet: itaq; non ſine magno negotio dimouēdi datur facultas. Ventri autem è vicino eſt: aut enim in eo conſiſtit, aut propè, quo fit, vt difficilè queant aliter educi.

23 Cur minus inter laborandum ſudamus, quàm cum relaxati labore quieſcimus? An quoniam cùm facimus, laboramus, cùm fecimus, laborauimus? igitur plus tunc ratione excernitur. Alterum enim fieri eſt, alterum eſſe. An quia cùm laboramus, carnis

fora

foramina, retento ſpiritu obſerantur? cùm autem relaxauimus, aperiuntur? quó fit etiã, vt ſpiritu retento minus ſudare poſsimus.

24 Quamobrem non incurrendo agitandoq́; corpus, ſed poſteaquam ceſſatum eſt, plus ſudoris euadat? An riuus quemadmodum manu, vel aliquò fluens, vndique aqua obſtruſa ſe colligit, relaxatáq; demum copioſior profluit quàm ante? ſic etiam inhiberi eadem à ſpiritu poteſt, vt in vaſe, cui nomen clepſydra, atque etiam in veſica. Coercetur enim detineturq́; intus humor à ſpiritu. Pari igitur ratione cùm corpora motu vehementiori citantur, ſpiritus intus circumuenitur, coercetúrq;, itaq; venæ etiam diſtenduntur, ac intumeſcunt, cùm humor ſe educere nequeat. Quòd cùm vniuerſus coerceatur, ſpiritu poſt relaxato, vniuerſus erumpat neceſſe eſt.

25 Cur ſi quis cùm biberit, cibum ſumat, minùs ſudet? An quoniam cibus ingeſtus, humorem attrahit quaſi ſpongia. Eſt enim non parum, rei impetum retorſiſſe quòd vel fluẽtorum conſtat argumento: ita enim cibo quoque ingeſto, meatus apprehendiſſe plurimum valet.

26 Cur trepidantes, pedibus ſudamus, non facie? Rationabilius enim tunc pedibus quoque ſudetur, cùm corpore toto ſudamus: locus

eus hic enim frigidiſsimus eſt: quãobrem pe
des minimè ſolent ſudare,& quidẽ medici in
aduerſis valetudinibus, pedes potiſsimũ ope
riendos præcipiunt,quoniã frigus hi quàm
facillimè ſentiunt: itaq; rigoris initium reli
quo etiã corpori expeditè committũt. An ꝙ
trepidatio nõ caloris de ſũmis locis ad ima
tranſitio eſt, vt accidit in metu, ex quo alui
etiã metuẽtium ſæpè fundũtur, ſed eius icre
mẽtum potius caloris accedit,vt in ira: quip
pe cũ ira feruor cordi ſuffuſi ſanguinis ſit,&
trepidans ipſe nõ metu, refrigerationeq́; ſit
ita affectus,ſed membri ipſius affectione.

27 Cur ijdem facie non ſudant, ſed erube-
ſcunt? An quoniam amplius incaleſcũt,itaq;
faciẽ calor aſsiccat,errans ꝑ ſumma. Pedũ tã
humorẽ ꝓpterea liquefacit, ꝙ vt minor eſt
quã vt exiccet,ſic maior inſito, præcõditóq;
calore naturali eſt,vt ſudorem ciere poſsit.

28 Cur dormiẽtes,q̃ vigilantes, ſudare ma
gis ſolemus? An ꝙ ſudoris origo intrinſecus
eſt,interna autẽ calidiora habemus:ergo ca-
lor intimus,humorẽ diffundens intimũ,edu-
cit. An humoris aliquid ſemper à corpore ef
fluit,ſed latet,quia nihil ſolidum eſt,cui hu-
mor occurrens ſe colligat. Argumentũ cur
ita ſit,ꝙ partes cauiores aſsiduè ſudant.

29 Cur in caldarijs tum magis ſudamus,cũ
tempus frigidum eſt? An quoniam calor pro
pter

pter frigoris obſiſtentiam, foras euadere nõ poteſt, arcetur enim: verùm intus ſe peruoluens ac inſidens, humorem ſoluit interiorẽ, ſudoremq; ex eo producit.

30 Cur ſudor vtilior eſt, qui corpore nudo currenti prodierit, etiam ſi minor ſit, quàm qui ſub veſte ſe prompſerit? An ꝙ laboraſſe, quàm nõ laboraſſe, melius eſſe perpetuũ eſt, & ſudor verò, quem labor præſtiterit, eò melior eſt, qui ſine labore prouenîſſet: & qui maiori cũ labore melior, quàm qui cũ minori: Maiori autẽ cum labore is eſt, qui nudo corpore currẽti prodierit. Nam niſi admodũ curſum intẽderit, ſudare non poterit qui nudus eſt. Veſtitus contrà, celeriter ſudat, etiam ſi parum ſe concitarit, propter veſtis teporem. Et verò coloratiores redduntur, qui nudi curſum æſtiuo tempore agitãt, quàm qui cũ veſte, quia vt omnes qui loca libera aſpirationaq; incolunt, melius colorantur, quàm qui impedita & ſilentia tenent. Sic etiam ſe-ipſo quiſq; coloratior eſt, cũ veluti ſpiritui afflanti placidè patet, quàm cum perſtrictus obductuſq; à calore nimio angitur: qđ certè ijs accidit magis, qui veſtiti percurrũt. Hinc etiam fit, vt qui nimis dormiunt, minus colore hilarentur, quàm qui ſe modicè ſomno recreant. Nam dormiens quoq; ipſe aſtringitur, & propemodum ſtrangulatur.

Cur

31 Cur pedes in trepidatione ſudant,& non facies, cùm in muneribus vitæ omnibus, vt facie maximè,ſic pedibus minimè ſudemus? An quia trepidatio metus quidam ſuper re inchoanda eſt,metus autem refrigeratio partis ſuperioris eſt. Quamobrem facie quoq; pallent,qui trepidant:pedibus item ſolicitãtur & palpitant: ſic enim trepidantes homines faciunt,ſeſeq́; quodam modo exercent: quapropter ea ratione,parte ſudare ſolent, qua laborant. Manus etiam aſſolent perfricare,& ſe modò inflectunt,modò extendunt, etiam ſæpè exiliunt,neq; etiã vnquam quieſcunt,ſunt enim exciti,propenſiq́; ad negotium,quoniam calor eorum ſe collegerit in pectoris loco, qui corpulentior eſt. Quamobrem vndiq; cum eo ipſo calore, tum ſanguine turgeſcente efficitur, vt motu vario crebroq́; agitentur. Sed pedibus maximè inſudant,quoniam pedes perpetuo tenẽtur labore,cùm cæteræ corporis partes, quietẽ aliquam conſequi per ſitus mutationem motioniſq́; poſsint.

32 Cur in caldarijs igne neq; vniuerſo,neq; decreſcente aſsiduò,ſed per incrementa continua oblato,magis ſudatur? Plus enim ita educitur ſudoris, quàm ſi principio ſtatim ignis tantundem affuerit. An quòd principio multum ignis adhibitum,carnẽ cutemq;

ſum

ſummam ſicciorẽ occupãs vrit, atq; in modũ teſtæ indurat: quæ cùm talis reddita ſit, ſudorem arcet obtruditq́;. Parum autem contrà carnem relaxans rarefacit, ſenſimq́; inteſtinum humorem excitat, vt ſecerni educiq; poſsit. Carne autem rara plus ignis adhibitum, & corporis ima facilè ſubiens, humores iam inde præmollitos, in vaporem conuertit, parteſq; eorum prætenues ſecernens educit cum ſpiritu.

33 Vtrum per æſtatem potius, an per hyemem ſudor mouendus ſit? An hyeme calor intus ſe contrahens cõcoquit, extenuatq́; in ſpiritum humores interiores: quòd cùm omnes, aut certè maxima pars conſumantur, nullam ſui excretionem admonent faciendã. At in æſtate, cùm per raram ſolutamq́; carnem calor euadat, humores minus concoqui poſſunt inteſtini, qua de cauſa exhauriendum omnino eſt: quoniam ſi permanſerint, temporis eius qualitate putreſcent, morboſq́; contrahent: putreſcit enim quodque externo calore: nam vt ſuo quodque calore concoquitur, ſic externo putreſcit. Igitur per æſtatem externus præualet calor: ex quo fit, vt quæuis in æſtate putredinem ſentiant. Per hyemem verò, quia calor ſuus ille ac domeſticus dominatur, hinc tempus hoc minimè creare putredinem poteſt.

Quam

34 Quam ob cauſam cùm ſudor calore, vel interno, vel externo fieri ſoleat, euenit, vt horror nonnullis ſudoribus poſsit excitari? An quoniam ſudor, qui ex calore prodit interno, ſe ſcilicet de loco amplo in breuẽ (corporis dico ambitum) contrahente, primum caloris meatus & circuitus patefacit, deinde horror carne iam madefacta ex toto, caloréq; exeunte citatur. Calor autẽ, qui extrinſecus mouet, primum ſumma corporis aperit rarefacítq; : tum calor naturæ internus profluens excitare horrorem poteſt.

35 Cur calidi ſudores frigidis meliores habentur? An quòd omnis ſudor excrementi cuiuſdam ſecretio eſt. Parum autem excrementi amplius incaleſcere conſentaneũ eſt: plus autem non æquè, ſed minus. Itaq; ſudor frigidus excrementi multi, indicium eſſe poteſt, quocirca morbos quoq; is facit longiores.

36 Cur minus ad ignem multum ſudamus, cùm tamen præ calore ſudor omnis moueri ſoleat? An quoniam humor, aut corpore vehementer calente in ſpiritum diſſoluitur humidum, aut cùm prouenerit, adeò cito calore nimio exiccatur, vt ſenſus ſudoris multi eripi poſsit.

37 Cur ad ſolem acrius calefacientẽ corpora, quæ nullo indumento teguntur, nihil pe-

nè ſudant: quę autem ſatis veſte intecta ſunt, copioſiſsimè ſudant? Eandem de hoc etiam, quam de ſuperiori, cauſam reddēdā cēſemus.

38 Quam ob cauſam cū motus acuti magis, hebetes minus calefacere poſſe videātur, ingreſſus tamē per accliuia, q hebetiores ſunt, magis mouent ſudorem, proſiſtuntq́; ſpiritum, quaſi amplius calefaciant quàm decliues? An quòd graui cuiq;, vt ferri deorſum ſecundū naturā eſt, ſic ferri ſurſum cōtra naturam eſt. Itaq; caloris natura, quæ noſtra prouehit corpora, vt nihil per decliuę laborat, ſic per accliuę preſſa onere nitiť, acriúſq; ob eiuſmodi motū icaleſcit, & ſudorē mouet, & ſpiritū proſiſtit. Quinetiam corporis varius inflexus nōnihil afferre cauſæ poteſt, vt directà ſpirandi reciprocatio auferatur.

39 Qua de cauſa cū ſudor moueri ſoleat, quò magis quis ſeſe operuerit, non ij ſudant, qui veſtem plurimam admiſerunt? Eadē etiam de hoc ratio quæ prius reddenda eſt.

40 Quā ob cauſam cū corpora ſicciora magis per æſtatem, quā hyberno tēpore ſint, ſudori magis in æſtate pateam*? An q̄ p̄ ęſtatē propter corporū laxitatē nō multus naturæ calor cōtinetur, humoreſq́; proinde reſoluere in ſpiritū poteſt. Per hyemē autem parte exteriori denſata, corporum calor frequens naturæ coercitus, humorē minimè in ſpiritū

reſolui

reſolui patiт. Ad hęc æſtate humoris multũ haurimus, hyeme autem è contrario agitur.

41 Cur ſudores, qui corpori bene valenti ſponte prouenerint, ijs deteriores habentur, quos labores citarint? An ꝙ labores excreſcẽtem humorẽ exhaurientes, carnẽ efficiũt ſicciorem, vt cauernæ foraminum ſanitati ſint opportunæ, & per caloris tranſmiſsionẽ fieri nulla poſsit obſeptio, ſiue oppilatio. Sudores autem ſpontini appellati, qui ex neceſsitate oriuntur, cum ſcilicet foraminibus naturæ ab immodico humore confuſis, calor non omnino occupatur ac vincitur, ſed repugnare adhuc extruderéq; humorem poteſt: hi rectè pro ſignis morbi habẽtur futuri. Nam etiam calor ipſe à largiori humore, quàm qui modicus ſecundũ naturam ſit, heberatur, & caro plenè madeſcens, peſsimum ad ſecundã vale tudinem concipit habitum.

42 Cur tempore hyberno minus oriuntur ſudores, nec nos per id tempus ſudandum æquè cenſemus, quamuis corpora humidiora tum conſtent? An minus ſudamus, quoniam ſudores per hyemem concreti coactique ſunt vehementer: quare minus diſſolui tum queunt. Sudandum autem minimè per hyemem cenſemus, quia corporis eiuſmodi diſpoſitio ſalubris eſt. Qui autem mouet ſudorem, labefactat con-

funditq; habitum corporis,atq; etiã laxiorẽ quàm conueniat eundem habitum reddens, ſimul & intimum calorem educit diminuitq; vt non æque gelido cælo poſsit reſiſtere: & humor externus expeditius ſe corporibus inſerit,cùm laxiora iam foramina propter ſudationem habeantur.

EORVM QVAE AD VINI POtum & uinolentiam pertinent, ſectio tertia, cuius quæſtiones XXXIIII.

1 QVam ob cauſam vinum cùm calidum ſit, vinolenti nõ calent, ſed frigent, & dolore laterum cæteriſq; huiuſmodi vitijs excipiuntur? An ꝙ multum humoris cùm refrigeratum eſt, multum frigoris concipit, ita vt calorem ſuperet naturalem. Fit enim ſimile intrinſecus carni, vt ſi veſtis nimio madefacta humore, rigorem proinde acris frigoris admittat.

2 Qua de cauſa non qui vehementer, ſed qui leuiter ſe ebriauerunt, delirant? An quòd neque tam parum biberunt, vt ſimiles ſobrijs ſint: neque adeò multum, vt ſoluantur & langueant, quo modo efficiuntur, qui multum hauſerint. Adde quòd ſobrij ratione iudicant penitus, temulenti ne tentant quidem aliquid iudicare. Leuiter ebriati iudicant, quoniam quidem vino non penitus detinentur: ſed prauè id faciunt, quia

ſobrij

ſobrij non ſunt: quò fit, vt mox & contẽnant alios, & contemni ab alijs ſe ipſi exiſtiment.

3 Cur magis crapulam ſentiunt, qui dilutiuſculum bibunt, quàm qui merum ex toto? Vtrum ſuæ tenuitatis cauſa vinum temperatum, expeditius loca plura anguſtioraque ſubeat, intemperatum autem minus facere id poſsit: itaque difficilius educi poteſt, quòd dilutum eſt. An quòd merum minus bibitur, vtpote quòd multum bibi non poſsit, magiſque vomitu reijcitur. Ad hæc merum, vt cætera concoquit, quia calidius eſt, ita etiam ſeipſum conſumit: diluto autem illo è cõtrario agitur.

4 Cur ſemen genitale ebrioſorum magna ex parte infœcundum? An quod habitus corporis eorum præhumidus eſt: ſemen autem non quòd humidum, ſed quòd conſtat, craſſumq; eſt, hoc vim obtinet procreandi.

5 Cur ebrioſi tremunt, & eò magis, quò liberalius merum hauſerint? Abſurdum enim id eſſe videri poteſt, quandoquidem vinum calefaciendi vim habeat, & tremor ex frigore præcipuè ſoleat prouenire: itaque qui rigent, maxime tremunt. Sed tamen multi cùm mero tantum cibi gratia vterentur, tremores vehementes adeò exceperunt, vt homines prementes reijcerent, & aqua perfuſi calida, nihil ſentirent. An quòd tremor tum

oritur, cùm corpus admodum friget: ſcilicet aut calore intus circumſiſtente ob externi frigoris violentiam, vt hyberno tempore fit: aut naturali calore extincto, quod fieri ſolet vel qualitate contraria, vel ætate, vt ſenectute, vel externi caloris exceſſu: quod ijs ſanè accidit, qui vi ſolis aut ignis deuruntur. Igitur ijs etiam idem obuenit, qui mero abutuntur. Vinum enim califica ſua facultate amplificata, plus quàm vires corporis patiantur, calorem proprium corporis ſe permiſcens extinguit: quo extincto, refrigeratoque corpore, accidit vt tremores oriantur. Quinetiam præter omnes refrigerãdi modos, quos præpoſuimus, ille quoque notatur, vt deleta materia, qua quiſque calor ſuſtentatur & alitur, calor etiam ipſe deleatur: quod lucerna inter res inanimatas demonſtrat, quippe quæ dempto oleo, lumẽ amittere cogatur. Senectus verò in animatorum genere illud idẽ efficit, & morbus longus diutino conſumptu corpus in tabem redigens: alimento nanque deleto, vel extenuato caloris, euenit, vt calor etiam ipſe deficiat. Calor enim humore alitur, non tamen quolibet humore, ſed leni & copioſo. Quamobrem tum ijs, qui à prędictis tenentur vitijs, tum ætate profectis, exoleſcente, alteraſcenteque tali humoris genere (fit enim pro leni & pingui, acre

&

& ſiccum) euenit vt calor ipſe deficiat. Patent hæc argumento auxiliorum, quæ ijs impendimus, qui ob marcorem è vita abeunt: fit enim vt eorum virtus vitietur, cùm aliquid nutrientis humoris inſtillatum eſt, vtpote cùm eiuſmodi humoris defectu, reſolutio illa eueniat. Mero igitur hominibus deditis cauſæ id eſſe videtur. Vinum etenim calidum, corporis caliditati naturali coniunctum, efficacius porrò, quæ calor proprius ſibi ſubdita pro alimento obtinet, conſumit. Vnde fit, vt alios ex his aqua intercus premat, alios fluctio, alios alia deiectio, & pleraque alia vitia eiuſdem alui exerceant. Nam & reliqui humores acerbi ineptique remanent: & qui liquidi extrinſecus aduenerunt, craſſari ob imbecillitatem caloris proprij nequeunt. Calor autem ipſe imbecillus propterea manet, quoniam materia, qua contineri adhuc poteſt, imbecilla eſt: quo modo ignis, quem arundo reddiderit: hic enim propter materiæ imbecillitatem, infirmior eſt, quàm qui à ligno præſtatur.

6 Cur vinolenti cùm vinum calidum ſit, rigere tamen ſolent, citiſsiméque laterum dolore, cæteriſque huiuſcemodi vitijs excipiuntur? An quòd multum humidum,

cùm refrigeratum eſt, in multum frigidum ſe conuertit, ita vt calorem ſuperet naturalem: quæ autem ſunt humidiora, eadem omnia naturæ calidiora occurrunt: argumentum, quòd rebus externis caleſcimus nõ humeſcimus. Verùm ſi minus calida quàm humida ſint, accedet profectò, vt ſuam caliditatem potius quàm humiditatẽ amittant. Humore igitur frigido remanente, nõ ſine cauſa vinolenti amplius rigent, & vitia rigoris propria patiuntur.

7 Cur pueri, cùm natura ſint calida, vinoſi non ſint, cùm Scythas, & viros robuſtos, qui certè omnes habitu ſunt calidiori, cõſtat eſſe vinoſos? An quod viri non calidi ſolùm ſed etiam ſicci ſunt: virilis etenim habitus talis eſt, pueri calidi ſunt & humidi. Vinoſitas autem humoris cuiuſdam libido eſt, itaq; humiditas facit, vt pueri minus ſitiant. Cupiditas quippe, non niſi indigẽtia, ſiue deſideriũ quoddam eſt.

8 Cur temulenti aquas ſalſas vitioſáſque magis ſentimus, ſobrij minus? An quòd ſuũ quodque à ſuo nihil afficitur, ſimileq́; indomitum à ſuo ſimplici perſiſtit. Contraria verò, à contrarijs potius ſentiuntur. Vinolentus itaque, quòd dulces intra ſe continet humores (nam vini naturam talẽ eſſe videmus) hinc vitioſi ſaporis ſentiens magis eſt. Sobrius

brius autem, quòd acres ſalſosque habet, ſaporem eũdem percipere non poteſt. Admiſſo itaq; cibo, excrementitij redundant illi & fluitant, vt & ipſi à ſuis ſimilibus affici nequeant, & hominem ſenſus huiuſcemodi reddant expertem.

9 Cur grauiter à vino detentis, omnia circunferri videantur, iámq; inter initia ebrietatis res ſemotas cernere nequeunt? itaq; indicium hinc vinolentiæ nonnulli deducunt. An quia conſpectus frequenter à calore vini compellitur atque commouetur. Nihil verò intereſt, conſpectus moueatur, an res conſpectui obuia. Fit enim ratione vtralibet, vt id quod modo dixi, videatur. Et cùm propin quis etiam in rebus conſpectum vinolentorum falli eueniat, multò magis idem in remotis accidat, conſentaneum eſt: quamobrẽ illas videre penitus nequeũt: propinquas autem aſpicere quidem poſſunt, ſed non quo ſunt poſita loco. Circunferri autem tantum, non etiam propè, procúlque viciſsim agitari videntur, quoniam procul ob circularem mouendi rationem conſpectus nequeat pro gredi: haud enim facilè eſt cõtraria ſimul agitari. Appetitio autem, quæ profluit ad elõgatiora, vehementior eſt: circularis verò, figura, quam nomẽ ipſum declarat, cõtinetur. Propè igitur ac procul viciſsim conſpectus

deferri ea de cauſa non poteſt: & ſi ita feratur, rem tamen eandem contingere nõ queat quippe qui vice alterutra temporis eodem in loco rem, quam intuetur, relinquat, cúmque reliquerit, intueri non poſsit: circulo autem ſuæ figuræ cauſa videtur. Eſt enim conus, cuius baſis circulus eſt, in quo ſe agitans ipſe conſpectus, rem quidem percipit eandẽ, quia nunquam ſibi rem ſubiectam deſerit. Fallitur tamẽ in loco, quia non eodem intuitu rem contingit: nihil enim intereſt, vtrum res ad aſpectum, an ad rem aſpectus moueatur.

10 Cur vinolẽtis res vna, plures interdum eſſe videatur? An quia, vt dictum eſt, iam aſpectus, cùm commoueatur, euenit, vt nullo tempore idem viſus in eodẽ quieſcat. Quod autem eodem tempore variè cernitur, id ſerius occurriſſe videri poteſt. Quod enim cernitur, non niſi conſpectus tactione ſentitur. Fieri autem non poteſt vt idem pluribus ſimul attingatur. Quòd cùm nullum ſenſum admittat id tempus, quòd interpoſitum temporì diſtinguat, quo rem conſpectus attingit, & quo repetit, efficitur hinc, vt tempus vnum eſſe videatur, quo attingitur, quoq; repetitur. Itaq; cũ plures aſpectus, rem eandẽ attingant eodẽ tẽpore, plura eſſe videtur, quod vnũ cõſpectui ſubiacet: quoniã fieri nõ poteſt,

poteſt, vt res eadem modo eodẽ attingatur.

11 Cur vinolenti concumbere nequeāt? An quoniam pars quædam magis caleat, quàm reliquum corpus oportet, quod in his fieri nõ poteſt, ob nimium totiũs corporis feruorem: extinguitur enim calor motionis internæ obtentu caloris occupantis, quoniam multum in his ineſt, quòd humidum crudũque officiat. Ad hæc, ſemen à cibo proficiſci neceſſe eſt: cibus autem omnis concoquitur, quo ſatiati ad venerem planè incitamur. Vnde hac de re pleriq; prandere largè, cœnare parcè præcipiunt, vt cruda inſit, quàm concocta, pauciora.

12 Cur ſi quis vinum dulce, ac merum, aut cycconem inter potandum hauſerit, ſobrius perſiſtere poſsit? & cur minus ebriantur, qui calice amplo fœcundoq́ue hauriunt? An omnium eadem illa ratio eſt, quòd ſuperficialis calor ita ſupprimitur. Vinolentia enim tum oritur, cùm calor ſedem capitis totam occupauit.

13 Quam ob cauſam cùm vinum dulce aptũ ſit fluitare, ſi quis temulentus dulce ſuperad miſit, hauſtum vinum concoquitur, minúſque infeſtat? An quia vinum dulce lene, ac lentum eſt, itaq; foramina obſarcit, atq; interſepit: auſterũ cõtrà, exaſperãs, rigidũ eſt: facilẽ itẽ aſcenſum calori hoc præſtat, dulce

au

autem obſtruſu foraminum caloré arcet ac inhibet. Vinolentiam verò parte concalefacta ſuperna, oriri dictum iam eſt. Addo etiã, quòd vinum dulce inodorum, auſterum autem odorum eſt: odor autem omnis caput tẽtat & ingrauat.

14 Cur à vino diluto, meracius tamen, caput poſtridie magis dolemus quàm ex mero? An merum, quia craſsius eſt, foramina capitis anguſta ſubire ipſum non poteſt, ſed vim ſuam atque odorem, & calorem tantum tranſmittit. Dilutum autem illud, quoniam per aquæ admiſtionem tenuius factum eſt, facilè ipſum ſubit ac penetrat: cũ tamen partem corpulentiæ facultatisq́; meri non mediocrem adhuc retineat, concoctu difficilius eſt: nam & humida, omnium difficillima cõcoqui, & corpora longè peruicaciora, quàm facultates eorum perſiſtere nouimus.

15 Cur inexercitati magis quàm exercitati ad vinolẽtiam vſque potare, & vino facilius ſolui poſsint? An quoniam qui excrementa humoresq; ąe in ſe continent, vrinam copioſè profundunt: quòd facit, vt plus bibi & leuari facilius poſsit, quoniam non multũ vinoſi humoris in ventre remaneat. Atqui inexercitati humidi ſunt, excrementiſq́ue redundant. Exercitati contrà, ſicci ſiticuloſiq́;, vt vini humor ſeſe totum inſinuare corpo-

ribus

ribus poſsit. Statim igitur hic vini impetus vrinam retractat, & pòſt humor hic in corpore inſidens, grauitatem tenere nimirum poteſt.

16 Cur vinum alios retardos, alios ſuperbos reddit, atque inſanibundos? contrario enim affectu id agitur, quandoquidem alteri magis, alteri minus moueantur? An (vt Chæremon ait) vinum ſeſe pro moribus vtentiũ applicat. Contraria igitur reddit, non quæ eadem, ſed quæ ſunt diſsimilia: vt ignis alia exiccat, alia humefacit, ſed non eadem: & quidem glaciem liquefacit, ſalem indurat. Nam & vinum, vt quòd ſuaptè natura humidum ſit, homines tardiores incendit, redditq́ue mobiliores: contrà mobiliores diſſoluit atq; retardat. Vnde pleroſque melancholicos penitus reſolui labíque in crapulis nouimus. Vt enim balneum corpora perſtricta duráque relaxat, agilioráque facit, humida verò & mobilia diſſoluit atque infirmat: ſic vinum quaſi interna hominis diluens, ita afficere poteſt.

17 Quid eſt cur braſsica ſedet crapulã? An quód ſuccum dulcem diſcutientiemq́ue obtinet: vnde medici eam aluo infundunt, frigida autem ipſa eſt. Argumẽtum quòd ad alui vehementes deiectiones medici ea vtuntur, † Alij excocta in plenum, & ſuo † callo purgata, re- caule.

friger

frigerataque. Fit igitur detentis à crapula, vt eius ſuccus humores in aluum detrahat, qui vinoſi crudiq; tenentur, & ipſa ſuprà in ventriculo remanens corpus refrigeret: quò fit, vt tenues humores ad veſicam labantur. Quòd cùm humor vtrinque educatur, corpusque refrigeretur, rectè liberari à crapula poſsint. Vinum enim humidum atque calidum eſt. Euenit ad hæc, vt cũ humores deorſum ſe trahunt atque excernunt, flatum etiã ſecum deducant: qui ſi per vinum liceat, in caput ſe efferens grauitatem creat, & crapulam: ſin autem deorſum ſe vertit, corpusque ob cauſam prædictam refrigeratum eſt, dolor crapulæ omnis tollitur. Eſt enim crapula feruor quidam, & deſinens inflammatio, quæ plus conflictat quàm temulentia, quòd mẽtem illa quatit & alienat, crapula autem mente ſibi conſtante, dolorem admonet. Vt etiam qui febre vrgente ludũt potius, quàm dolent: ijdem vbi leuati malo fuere, atq; ad ſe rediere, indolere occipiũt. Hoc enim idem in crapula quoque, & in temulentia euenire ſolitum eſt

18 Cur vinũ dilutius tẽperatũ vomitũ magis quã merũ, quàm aqua prouocat? An ꝙ ea maximè vomitum mouẽt, quæ innatare ſolita, quæq; inſuauia faſtidioſaq; ſunt. Vinum autẽ reprimẽdi vim obtinet: aqua tenuis, nec inſua

inſuauis eſt. Quod igitur tenuis eſt, citò pro ſui tenuitate deſcendit: quod non inſuauis, ſtomachum non perturbat. Vinum autem nimis dilutum, nec ita tenue eſt, vt perfluere poſsit celeriter: & faſtidioſum eſt, quòd parum obtinet vini: ſenſum enim conturbat, quia plures motus in eo excitat, ſcilicet quem vinum, quémque aqua efficere poteſt: ambo enim ſentiri queunt. Quòd autem fuerit modicè temperatum, id ſenſum penitus aquæ tollit, vinique mollis, delinientiſque ſenſum accommodat, ex quo ſuauiter bibi poteſt. Sed cùm vinum immodicè dilutum, ita inſuaue eſt, tum innatare redundaréq; ſolet: quod autem tale eſt, vomitum id facilè ciet.

19 Cur vinolenti aquas ſalſas & vitioſas, melius quàm ſobrij ſentire poſſumus? An quoniam dura & triſtia certius ab ijs ſentiũtur, qui minimè cupiunt. Latent hæc enim cupientes, & ſæpè fallunt. At verò qui lætè ſe habet, is non cupienti ſimilis eſt: qui autẽ in triſtitia eſt, cupientis hic gerit affectum. Sobrius autem ita ſe habet: vinolentus contrà ſatiatus repletúſq; eſt.

20 Cur penitus vinolentis res omnes circunferri videntur, & cùm iam amplius vinũ attingit, nequeunt quæ procul poſita ſunt, enumerare? quocirca nonnulli hinc vinolen-

tiæ

tiæ indiciũ trahunt. An quia conſpectus fre quenter à vini calore commouetur. Quemadmodum igitur, ſi ſub oculo preſſeris rẽ obiectam, geminari videbis: ſic etiam vinolẽtis accidere illud poteſt. Nil enim intereſt, vtrũ ſuppreſſeris, an aſpectum commoueris: nec vtrum extrinſecus, an intrinſecus: idẽ enim obuenire vel accidere, vtraque ratione conſpectui poteſt. Itaque res obiecta minimè cõſtare videbitur, atque etiam magis quæ procul abeſt: nam eò obtinebitur minus, quò ſe longius aſpectus deducat. Propinquitas etiã illa mouendi, amplius ad extremum abſoluere interuallum poteſt. Item ſi æquabili cum vehementia ſurſum deorſúmque aſpectus ſe agitet, res minus aſſequatur remotas neceſſe eſt: deducta autem circunferri omnia ſolent, velut ſagittæ, & quæ appenſa demittimus. Igitur viſus quoque ſuam ob imbecillitatẽ, quaſi procul deferatur, idem hoc patitur: nihil autem intereſt, viſum, aut rem viſui obiectam commoueas.

21 Quam ob cauſam quod vniuerſum raptimq́ue bibitur, ventrẽ id minus humectat, cùm tamen ab humore copioſiore plus humectari conueniat? An quod humorem multum ac vniuerſum, venter ſuperare non poteſt, ſed locum adire ſuum indomitum patitur. Locus autem crudi humoris veſica eſt.

Exigu

Exiguum verò facilè vincit & concoquit; ex quo moram hic diutius trahens, vẽtrem por rò humificare poteſt.

22 Quamobrem qui antè extenuatus, merum inde multum hauſerit, morte occũbat: pleriq; verò bibaces, cùm ſe nihil extenuarint, multo tamen vniuerſoq́; meri hauſtu ſicci efficiuntur? Quærendum enim hoc eſt, quandoquidem vinum calidum ſuaptè natura eſt, & vt vita calore contineri apparet, ſic mors refrigeratione accidere. An vt ex cicuta, ſic ex mero intereundũ eſt, videlicet dũ proprius calor paulatim extinguitur, modo tamen diuerſo. Cicuta enim calorem frigiditate ſua extinguit, humoremq́; indurat: vinum autẽ ſua caliditate calorem macerat naturalem. Et quomodo ab igne nimio aut ſole exiguus ignis extinguitur, ſic intimus corporis calor à vini calore, ſi nimius eſt, ſuperatur atque extinguitur.

23 Cur vinolenti ſunt ad lachrymandum propenſiores? An affectuũ huiuſcemodi omniũ eadem cauſa eſt, quàm repreſsio, quæ ſcilicet agitur, per ſumma afferre poteſt: vinolentiam enim locis conſiſtere capitis certum eſt.

24 Cur vinolentis ſomnus oriri nequeat? An quòd ad ſomnũ creandum calidũ adeſſe humorem opus eſt: hic enim concoqui expe

ditè poteſt. quòd ſi deeſt, exiguusq́; humor aut concoctu difficilis ineſt, ſomnus nõ oritur: qua de cauſa poſt cibũ ac potũ ſomnolentiſsimi fieri ob calorem ſolemus. Melancholicos verò, & vehemẽter æſtuãtes inſomnia tenent: alteros, quia refrigeratus humor penitus eſt: alteros, quia nullus aut minimus extat. Ergo rationem vtriuſq; affectus inde eſſe petendam palàm eſt.

25 Cur ebrioſi tremũt, & eò magis quò largius merum hauſerint? cùm vinum calefaciendi vim habeat, tremor autem ex frigore maximè proficiſcatur: itaque qui rigẽt, præcipuè tremant. Attamen pleroſque, cũ mero tantũmodo cibi gratia vterentur, tremores acres adeò inuaſerunt, vt homines cõpri mentes à ſe omnes eijcerent: & cùm aqua calida perfunderentur, nullatenus ſentire poſſent. Alij verò cùm eoipſo agerent modo, perfrictioneq; & carnibus in cibo vterẽtur, in ſtuporem attonitum inciderunt: quos tremor quidẽ mitius, ſcilicet ob immobilitatẽ torquebat: dolor tamen acerrimus, & inquietudo iam inde exercebat aſsiduè. Tremoris itaq; cauſa frigiditas eſt: nã & qui rigent, ea re pati ipſa videntur, vt dictũ eſt: & qui admodũ ſenuere: quorum vtrorũq; alteri ab affectu frigido, alteri à frigida ætate vrgentur. Vinum autem calefaciendi vim præci-

pue obtinet: quocirca contrarius quidam vt proueniat effectus, ratio exigit. An nihil prohibet rem eandem à contrarijs effici, dummodo non agant modo eodem, ſed diuerſo. Exempli gratia: vritur & à gelu, & à calore, vbi gelu calorem coëgit vniuerſum: itaque modo quodam à contrarijs affectus proficiſcitur. Idem & modo quodam non niſi idē producitur. Tremor autem ob inopiam excitatur caloris non cuiuſque, ſed proprij. Corrumpitur autē calor, aut marcore, aut extinctu: extinctu quidem à contrarijs, hoc eſt frigido atque humido, marcore autem vel indigentia nutrimenti, vt lucerna cùm fomite aut oleo caret: vel ab alieno calore, vt ignis in ſole, & lucerna apud ignem. Igitur qui ex frigore rigent, caloris extinctu obtremunt: ex quo etiamfit, vt aqua offuſa calida horror exoriatur. Frigus enim, cùm intus includitur atque circumobſiſtit, pilos erigit. Et in febrium quoque acceſsione rigor ille eueniens ſimili de cauſa venit. In ſenectute autem calor alimento deficiente emarceſcit: humor enim alimentum caloris eſt: ſenectus autem ſicca eſt. Ebrioſi verè, & ſi qui ita affecti ſunt alij, ſuo prorſus emarceſcente calore obtremiſcunt: ſed non modo eodem quo ſenes, ſed tertio corrumpendi modo, vt propoſuimus.

Quòd enim vino vtuntur nimio, calor aduentitius ſuperans, aut extinguit aut debilitat proprium calorẽ, quo valemus. Fit enim tum tremor, cùm mouens quicquam rẽ nequit ſuperare, quam mouet: vt cùm lignum quis longum craſſumq́; obtinere, firmareq́; non pollet, tremit extremum: quod ideo fit, quoniam aut ſuſcepta res maior eſt aut minor, quæ mouet. Ergo tremor, cùm calor extinguitur, accidit: hic enim dum integer inuictusq́; manet, cauſæ animantibus eſſe videtur, cur mouere ſe valeant. Indicium autem ebrioſos, ſenesq́; ob frigiditatẽ affectos ſic eſſe, quòd tremor his fieri ſine vllo rigore ſolitus eſt.

26 Quam ob cauſam, qui leuiter à vino tenentur, magis peccant vel delirant, quã qui aut grauiter ſeſe ebriarint, aut ſobrij manent? An quòd ſobrius rectè iudicat: qui autem penitus vinolentus eſt, quòd ſenſibus interceptis onus ſuſtinere non poteſt, nihil diiudicat, atque ita non peccat. At verò qui leuiter ſe ebriarit, iudicat quidem, quia non multum hauſerit: ſed quoniam à vino detentus aliquatenus eſt, poteſtatẽ rectè iudicandi amiſit, peccet neceſſe eſt. Quemadmodum quòd Satyrus Clazomenius propenſus admodum erat ad maledicẽdũ, eius aures, cùm accuſaretur penitus obſtruxerunt, vt de re

age

ageret, non in contumelias ſe prouolueret. Poſtea tamen cùm ceſſante iam aduerſario reſeraſſent, & pauca dicente adhuc ille audiuiſſet, nequaquam continere ſe potuit, ſed eueſtigio maledicta effundere incepit, quoniam ſentire iam poterat, rectè autem iudicare non poterat.

27 Cur vini dulcis, quòd ſuauius eſt, ebrioſum neminem eſſe arbitramur? An quòd vinum dulce nullum ſaporẽ obtinet propriũ vini, ſed alienum penitus reddit. Igitur dulcis rei, non vini auidus appellandus eſt, qui vini dulcis tenetur deſiderio.

28 Cur ebrioſi ſolis calore gaudere maximè ſoleant? An quoniam concoctionem deſiderãt, atque etiam quòd refrigerati admodum ſunt: ex quo attoniti ſtupidiq́; mox fieri ſolent à potu.

29 Cur vinolentis multa interdum apparet quod vnũ eſt? An quia conſpectus initia intrinſecus à vino mouentur, ſic vt vel caput totum ſolicitari neceſſe eſt. At cùm initia mouentur conſpectus, idem ſeſe applicare non quit, ſed quaſi partem rei obiectæ vis vtraq; conſpiciendi attingit. Meritò igitur res vna ſuſpicionem recipit geminationis: quod idem vel oculo ſubter oppreſſo poteſt euenire. Cõſpectus enim mouetur initium, vt ei coire cum altero nõ amplius liceat: ſed

hic motus extrinſecus eſt. Vini autẽ ille intrinſecus oritur, nec quicquã intereſt: idem enim ſequetur, qualitercunq; aſpectum commoueris.

30 Cur vinolentorũ lingua oberret? Vtrũ quẽadmodum corpus totũ in vinolentia titubat, ita etiã lingua labens oberrat, nec reddere articulatim vocabula poteſt. An quoniã caro linguę mollis, & inſtar ſpongię eſt, ampliatur madeſcens atq; extollitur; itaque ob molem retardior fit, exprimeréque ſyncerè nõ valet. An ꝙ vt in aqua ob abſentiam aëris loqui non poſſumus, ita neq; cũ nimiũ in nos humorem indidimus: igitur ꝙ vinolẽtorum lingua in nimio humore ſe voluit, idcirco exprimere ſyncerè nõ poteſt. An animus quoq; vinolentorũ cõpatiens errat? At ſi animus ita affectus eſt, linguã etiã pariter affici cõſentaneũ eſt: inde enim omne loquẽdi initium ducitur. Quo fit, vt etiã ſine vinolentia, vbi animus quẽquã hauſit affectum, lingua etiam ſentiat atque compatiatur, vt in metuentibus patet.

31 Cur ebrij omnes, & qui mari operam dant, libenter ſolis tepori ſe dedunt? An ꝙ ebrij concoctionẽ deſiderant, ſimúlq; euenit vt partes corporis quædam refrigerentur: itaq; ſtupidos attonitósque poſt potũ fieri nouimus. Maritimi autem illi, quoniam in

humo

humore ſemper ſuam degunt ætatem, calorem porrò deſiderant.

32 Cur vinolenti concũbere nequeant? An quòd partem corporis quandã amplius, quã reliquũ corpus incaleſcere opus eſt, quod vinolentis contingere præ nimio calore nõ poteſt. Calor igitur, qui à motu naturæ interno præſtatur, obtentu caloris ambientis extinguitur. An ꝙ partes corporis imas recaleſcere opus eſt. Vinum autẽ in ſublime efferri aptum eſt: itaq; calorem, quemadmodum illic excitat, ita hinc auocat atque abducit. Poſt cibum quoq; libido veneris minimè incitatur. Vnde prandere largè, cœnare parcè præcipiunt. Cibo enim concocto ſurſum, crudo deorſum fertur & humor & calor ortus autem ſeminis ex his eſt: & fatigatis idcirco per ſomnum profluit genitura, quòd labor corpus humidum & calidum reddit. Quòd ſi excrementũ ea in parte ſubſtiterit, euenit certè, vt per ſomnum erumpat. Hæc eadẽ cauſa eſt, cur in aduerſis quibuſdam valetudinibus id eueniat, atq; etiam metuenti & morienti.

33 Cur iuuenes potius quàm ſeniores immingant, vbi vino ſeſe ebriauere? An quoniã iuuenes humidi ſunt, & calidi multum, idcirco excrementum humoris cõfluit in veſicã: exiguum enim à corpore eorum abſumitur,

quamobrem id effundi neceſſe eſt. Seniori-bus verò, corpus pro ſua ſiccitate humorem nimium attrahit atque imbibit. An ꝙ iunio rum natura, ad ſomnum propenſior q̃ ſenio rum eſt: quocirca grauiter iuuenes conſopi-tos vrinæ ſæpè excitatio latet, vt hæc prius erumpat, q̃ illi ſurrexerint. Seniores autem latere minimè poteſt, quéadmodum nec ex-ternorum motuũ quiſquã minus ab his per cipi, q̃ ab adoleſcentibus ſolet. Conſtat au-tem quod modo diximus, quandoquidem iu uenes ipſi tum maximè immingunt, cùm ar ctè & grauiter dormiunt.

34 Cur oleum ad arcendam vinolentiã va let, ſorbitumq́; facultatem præſtat potandi? An quòd vrinã ciere poteſt, vinoq́; hauſto iter regit.

EORVM QVAE AD REM uenerearn pertinent ſectio quarta, cuius queſtiones XXXIII.

1 QVam ob cauſam, qui cõcũbit & qui moritũ, oculos attollit: qui autẽ dor mit, ſubmittit? An ꝙ de parte ſuperiore ca-lor exiens, codẽ oculos vertit, quò ſe deflexe rit: per ſomnũ autẽ deorſum ſe colligit, itaq́; eodèm conuertit. Claudũtur verò propter-ea oculi, quia humiditas deficit.

2 Cur ijs, qui rẽ venereã immodicè agũt,

oculi

oculi & clunes manifeſtè ſubſident, partes quarũ alteræ propè, alteræ procul à genitalibus abſunt? Vtrũ quòd in ipſo etiã coitu partes hæ perſpicuè collaborant, cùm rem ſtudioſius ipſæ peſequantur, & ſe cogant nitanturq́; in ſemine emittendo. Itaq; quantũ alimenti facilè liqueſcere poteſt, id preſſum extruditur. An quòd obcalfactæ præcipuè contabeſcunt. Cõcubitus autem caloris agitur facultate, eaq́; maximè ſentiunt calorẽ, quæ in agendo cõmouentur. Oculi autem parteſq́; ſedi proximæ perſpicuè collaborãt. Haud enim fieri põt vt ſemen profluat, niſi partes coagãtur illæ, niſiq́; oculi demittãtur: qppe cũ partib⁹ his coeũtib⁹, humor quaſi manu ex veſica prematur, oculisq́; coactis cerebrũ ſua dimittat. Oculos verò & locũ his proximũ, vim ad procreationẽ maximam obtinere docent illinimẽta, quæ mulieres tam ſteriles quàm fœcundæ experiũtur, vtpote cũ vis ad ſemen tranſmitti hinc debeat. Sunt autem & oculi, & renes omniũ pingues atq; obeſi: ergo ꝙ partes hæ rem venerea m efficacius adiuuant, caloris participes ſunt, cuius tabifica vi extenuantur, multumq́; ſui ſucci ad ſemen excerni patiuntur. Calor enim (ſi corpus vel pingue non eſt, vel ſi pingue quid eſt, ſed nõ tamẽ laborat) æquè liquefacere nequit, vt latè in venere

patet. Renes tamen omnium maximè ſentiunt, quia in vicino poſiti ſunt. Et ipſe quoque ſeminis trãſitus, cùm per ea loca perſpicuè agatur, extenuare proculdubio poteſt: adimit enim, non addit per ſuam iſtam propinquitatem.

3 Quamobrẽ & qui concũbunt, & ſpadones, qui re minimè vtuntur venerea, in acumine oculorum offenduntur? An quòd alteris ob libidinem, alteris ob exciſionem, partes ſuperiores plus iuſto exiccantur: quod pſpicuũ in ijs eſt, quorum opus exquiſitius adminiſtratur. aſpectus autẽ talc eſt. Humoribus verò deorſum ductis, ſuperiora ſiccari neceſſe eſt: id igitur nimirũ concubitu fieri patet. Spadonum autem crura intumeſcũt, & alui faciles ſunt, vtpote cùm deorſum ſe humoris copia ſeuocet.

4 Cur homo, cũ concũbere poſſe incipit, tunc pubeſcit: cæterorũ autẽ animantiũ, quę pilis teguntur, nullũ tunc pubeſcere incipit? An quia per ætates mutari animãtes in cõtrariũ ſolent. Vox enim grauis de acuta efficitur, & nuda quæ antè fuerũt, hirta reddũtur. Vnde etiã animãtes à primo natali die hirſutas, enudari debere tunc, nõ denſeſcere, cõſtat, cũ ſemen habere incipiunt: ſed ita euenit, quia quæ ſemẽ effundũt, ſicciora fiunt & laxiora: quibus de cauſis pilus oritur: quod

patet. Renes tamen omnium maximè ſentiunt, quia in vicino poſiti ſunt. Et ipſe quoque ſeminis tranſitus, cùm per ea loca perſpicuè agatur, extenuare proculdubio poteſt: adimit enim, non addit per ſuam iſtam propinquitatem.

3 Quamobrẽ & qui concũbunt, & ſpadones, qui re minimè vtuntur venerea, in acumine oculorum offenduntur? An quòd alteris ob libidinem, alteris ob excißionem, partes ſuperiores plus iuſto exiccantur: quod pſpicuũ in ijs eſt, quorum opus exquiſitius adminiſtratur, aſpectus autẽ tale eſt. Humoribus verò deorſum ductis, ſuperiora ſiccari neceſſe eſt: id igitur nimirũ concubitu fieri patet. Spadonum autem crura intumeſcũt, & alui faciles ſunt, vtpote cùm deorſum ſe humoris copia ſeuocet.

4 Cur homo, cũ concũbere poſſe incipit, tunc pubeſcit: cæterorũ autẽ animantiũ, quę pilis teguntur, nullũ tunc pubeſcere incipit? An ꝙ per ætates mutari animãtes in cõtrariũ ſolent. Vox enim grauis de acuta efficitur, & nuda quæ antè fuerũt, hirta reddũtur. Vnde etiã animãtes à primo natali die hirſutas, enudari debere tunc, nõ denſeſcere, cõſtat, cũ ſemen habere incipiunt: ſed ita euenit, quia quæ ſemẽ effundũt, ſicciora fiunt & laxiora: quibus de cauſis pilus oritur: quod inde

inde ſanè patet. Pilus enim neq; cicatricibus, neq; pueris, neq; mulierib⁹ exit, cũ .ſ. cicatrices ſpiſſo cõtextu, non raro inducãtur: pueri mulieresq; corpore humido ſint, non ſicco.

5 Cur nuditas pedum obeſſe i re venerea poteſt? An quoniam corpus, quòd concubiturum ſit, calidum intus, atq; humidum eſſe debet, quale per ſomnũ potius eſſe, quàm per vigiliam ſolet: ex quo etiam celeriter, ac ſine corporis agitatione ſemen dormiẽtibus profluit, vigilantibus verò non ſine labore prodit. Simul autem fit, vt & reliquum corpus tale exiſtat, & pedes humidiores ſint atq; calidiores. Indicium quòd cùm dormimus, pedes obtepeſcere ſolent, vt qui vnà cum internis partibus ita afficiantur. At nuditas pedum è contrario agit: ſiccat enim atq; refrigerat. Itaq; ſiue impoſsibile, ſiue difficile ſit, vt res agatur venerea, niſi pedibus calidis, eam tamen nuditatem in vſu concumbendi, incommodam eſſe neceſſe eſt.

6 Cur omnium maximè animãtiũ homo, poſtquam concubuit, diſſoluitur & langueſcit? An quòd ſemen proportione ſui corporis plurimum emittit.

7 Sed cur plurimũ homo emittit? An ꝗ minus cibũ is cõficit, & omniũ maximè animantium humidus natura & calidus eſt: quarum rerum altera ſeminis copiam reddit, altera

altera naturæ vim efficit ad ſemen creandũ: ſemen etenim tale eſt, quandiu ſeruatur.

8 Quam ob cauſam cũ ratio concumbẽdi calore contineatur, timor autẽ & mors refrigerandi vim habeant, pleriſq; tñ cùm ab his ipſis tenẽtur affectibus, ſemẽ excurrit? An ꝙ cùm loca quædã corporis refrigerãtur, alia quædã intepeſcunt, cũ & ſuũ calorẽ habeãt, & pulſum de locis refrigeratis illũ ipſa ſuſcipiant. Quamobrẽ frigentibus quidẽ id euenit, verũ non quia frigẽt, ſed quia calẽt. Cõſtat hoc etiam ipſo aſpectu, partes enim ſuperiores timẽtium ſanguine priuãtur, inferiores autẽ humeſcũt, & aluus ſoluitur & veſica. Calor igitur cũ ſe per timorẽ deorſum, per mortem ſurſum deuius agitat, madificare & ſeminis excitare profluuium poteſt.

9 Cur neq; cõcũbere, neq; euomere, nec ſternuere, neq; flatũ emittere oportet, niſi res turgẽte corpore vrgeat? An quia cũ non turgemus, ſimiles terræ ſtirpibus ſumus, qui bus euulſis, aut alienũ conuellitur quippiã, aut aliquid abſciſſum relinquitur: ꝙ autẽ cũ extrudi debet, minutũ remãſerit, dolorẽ diutius id omne mouebit: & ſi quid alienũ commotum ſit, id cum ſua ſede priuetur, dolorem creabit. Quæ certè ijs vſu euenient, qui cùm non turgeat, aliquid faciunt ex ijs, quæ modo retulimus.

Cur

10 Cur ieiuni celerius concũbunt? An ꝙ foramina corporis ieiuno inaniora, repleto autẽ plena habentur: itaq; impediunt, ne humor ſeminis genitalis valeat ꝑmeare: quod latiſsimè in veſica patet: hæc etenim plena, nunquam celeriter concumbere poſſumus.

11 Cur adoleſcentuli cùm primò concumbere incipiunt, quibus cùm fuerint congreſſi, eas re peracta odio habeant? An ꝙ mutatio ſumma extiterit, ſequentis triſtitiæ memores, eam fugiunt tãquam ſontem, ad quã ſeſe applicauerunt.

12 Quare qui equitant, aſsiduè libidinoſiores euadũt? An caloris agitationiſq; cauſa eodem afficiuntur modo, quo per coitum. Quocirca ætatis quoq; acceſsione, membra genitalia cõtrectata, agitatáq; plenius augẽtur. Quòd igitur ſemper eo vtuntur motu qui equitant, hinc fluentiore corpore præparatóq; ad concumbendum euadunt.

13 Quare concumbẽdi facultatem dari per ætatem cũ cœptum eſt, corpora malè olent; prius autẽ ante pubem non ita olent, nec viri nec mulieres? An quoniã quę incocta ſunt tum ſapores habent deteriores: aut enim acidiores, aut ſalſiores, aut amariores: tum odores reddunt fœtidiores. Contrà, quę cõcocta maturáque ſunt, ſapores aut dulces, aut minus amaros, & odores ſuauiores præſtant, aut

aut certè minus inſuaues. Patet hoc in omnibus tam terræ ſtirpibus, quàm animantibus ipſis. Detractis autem quæ matura concoctáque ſunt, cætera cruda relinquuntur: & vt in cinere, portione dulci conſumpta, puluis amarus relinquitur. Et ſudor quoque ſalſus eadem de cauſa eſt. Calor autem naturalis ſemen genitale concoquit, quòd quanquam exiguum eſt, vim tamen obtinet maximam, quippe quòd ex multo admodum tam exiguum conſtitutum ſit. Quamobrem vbi id receſsit, reſoluimur magna ex parte vehementius atq; refrigeramur: itaq; humores incococtiores redduntur, patefactis meatibus propter ſeminis excurſum, quò fit vt ſudor ob cruditatem & ſalſior & fœtidior tunc ſit, quàm in puerili ætate. Quòd ſi cui fortè talis natura ſit, vt partem ſubſidentem ſudoris fœtidam habeat, huic magis magiſq; res innoteſcet, ac præſertim eiſdem in locis, quibus & cæteris maximè conſiſtit, velut in alis.

14 Cur ſi ex noſtro ſemine procreatū animal eſt, prolem id noſtram appellare ſolemus: ſed ſi ex aliquo alio noſtro, vel excremēto, vel parte prodijt, noſtrum id eſſe nūquā fatemur: multa enim ſemine putreſcēte proueniunt. Quid igit cauſæ ſit, vt ſi quales nos ſum⁹, tale fuerit, noſtrū id ſit: ſin diuerſū

id

id alienũ ſit:aut enim omnia noſtra eſſe oportet,aut nulla. An primum,quoniam quod ex ſemine noſtro prodijt,id ex noſtro eſt: quòd ſecus,id ex alieno ſcilicet,quæ purgamentis excrementiſq; enaſcuntur. Deniq; nihil ex omnibus,quæ animanti tribuimus, gignere animantem poteſt,niſi ſemẽ genitale. Quod autem nocet,quódq; malum eſt, id ſuum nullius eſt: nec quod alienum eſt, id ſuum eſſe poteſt. Haud enim idem illa ſignificant,ſuũ eſſe,& alienum eſſe, vel diuerſum, vel malũ. Excrementa autẽ & putredines,non noſtra, ſed diuerſa alienáq; ſunt à noſtra natura: nõ enim quæcunq; in corpore extiterint, corporis hæc eſſe putandum. Nam & papulæ ſæpe erumpunt, quas tollimus atq; excidimus:omnino quæ præter naturam conſtiterint,hæc aliena omnia ſunt:multa autẽ præter naturam vel rebus coniuncta naturalibus prodeunt. Quòd ſi ex rebus noſtris ſolũ ſeminenatũ animans ſit,rectè quòd ita prouenerit,prolem id eſſe noſtram tantum putabimus:ex ſemine verò ipſo, ſi quid extitit aliud, vt vermis, vbi vel foris putruit, vel corruptum in vtero eſt, vt quæ monſtra appellamus,prolem id eſſe noſtram haudquaquam dicendum eſt. Cùm enim corrupto creetur ſemine, non inſuper ex noſtro creatur,ſed alieno: quemadmodum quod excre-

mentis conſtiterit, vt quòd ex ſtercore. Omnia verò huiuſcemodi ex corrupto creari ſemine hinc indicatur, quòd ex non corrupto creari tale natura ſtatuit, quale illud eſt, de quo ſemẽ genitale prodierit. Exempli gratia, ſi de equo equus, ſi de homine homo, nec ſemen magnifacimus ipſum, nec aliquid quod inter generandum confici ſolitum eſt. Tunc enim humor & corpulentia quædam, & caro conſiſtunt, quorum nihil nobile eſt. quoniam nondum naturam obtinẽt deſtinatam, ſed eatenus naturam attingunt, quatenus ita ſe habeant, vt ex illis tale creari poſſit, quale nos ſumus, modo ſeruentur. Corruptis autem nihil tale enaſci poteſt. Cauſa eſt hæc, cur nec alia ex re noſtri corporis, nec ex ſemine ipſo corrupto aut imperfecto, prolẽ noſtram oriri arbitremur.

15 Cur minus in aqua homines concũbere queunt? An quòd res nulla in aqua liqueſcere poteſt, quæ ab igne liquefieri apta eſt, ceu plumbum, aut cera. Semen autem hominis igne planè liqueſcere videmus: haud enim prius fluere incipit, quàm per attritum recaleat. Piſces tamen ſine attritu coire fatendum eſt.

16 Qua de cauſa res omniũ ſuauiſsima cõcubitus eſt: & vtrum neceſsitate impellãtur ad concũbendum animantes, an rei cuiuſpiã

gra

gratia genus hoc libidinis datum eſt? An ſua-uiſsimè quidem concubimus, quoniam aut toto ex corpore ſemen profluit, vt aliqui volunt: aut quia quamuis non toto ex corpore, tamen per eam partem ſe promit, in quã meatus omnes, venæque omnes applicentur, & coeant. Cùm igitur voluptas ſimilis in libidine atque in prurigine fit, efficitur pariter, vt corpus geſtiat vniuerſum. Prurigo enim ſeceſsio humoris ſpirituoſi incluſi contra naturam eſt: & genituram verò ſeceſsionem humoris eiuſmodi eſſe ad rem naturalem conſtat: ſuauis autem tum ex neceſsitate, tum rei cuiuſpiam gratia concubitus eſt. Ex neceſsitate inquam, quòd via omnis pertinẽs ad rem naturalem ſuauis eſt, ſi modo à ſenſu percipi queat. Rei verò cuiuſpiam gratia eſt, vt ortus ſit animantium perpetuus: facit enim voluptas, vt animãtes ad coitum ardentius excitentur.

17 Cur venus immodica morbis pituitæ nonnullis cõmoda eſt? An quoniam excremẽti quidam exitus eſt, ita vt multum vacantis materiæ, cũ ſemine detrahi poſsit: pituitam autem excrementum eſſe nulli dubium eſt.

18 Cur res venerea ventrem refrigerat & ſiccat? An refrigerat, quoniam calor in concũbendo excernitur: & ſiccare quidẽ coitus venereus poteſt, quippe cum euaporari, dum

f calor

calor exit, neceſſe ſit: exit autem cùm refrigeratur. Adde etiam, quòd feruor coeundi ſiccare nimirum poteſt.

19 Cur ſalaces hi ſunt, quibus pili palpebrarum defluunt? An ob id ipſum, quò etiam calui: ſunt enim hæc ambo partes rei eiuſdẽ. Quicunq; autem ex pilis congenitis ætate iam prouecta non creſcunt, hi omnes decidunt libidinis vſu immoderato. Capillus enim & ſupercilium & cilium, genere congeniti pili continentur, exq; his ſupercilia tãtum nonnullis ætate prouectis obdenſantur. Quòd cur ita ſit, alibi rationem attulimus. Reliqua autem vtraq; genera, eadem illa de cauſa deficiunt, quòd partes ſuperiores ſanguinis parum obtinẽtes, libido refrigerat. Ita enim efficitur, vt locus hic alimentum concoquere nõ poſsit: cùm autẽ pili alimento caruerint, defluant neceſſe eſt.

20 Quam ob cauſam qui mingendi deſiderio tenentur, concumbere nequeunt? An quòd meatus implentur. Quod autem plenum humoris eſt, id nullum prætereà humorem poteſt ſuſcipere.

21 Cur gignẽdi facultas ijs tollitur, qui à varicibus tenentur, ſiue homo, ſiue aliquid ex cæterorum animantiũ numero eſt? An quòd varix flatu tranſlato fieri ſolet, quocirca in vitijs atræ bilis accomoda eſt. Fit aũt cõcubi

tus

tus quoq; cũ flatus excurſu. Quamobrem ſi impetus ille agitur, cũ varix exercet, ſemen non inſuper excitatur, ſed refrigeratur. Fit igitur inde, vt penis tentigo emarceſcat.

22 Quare qui concumbunt, reſolui atq; lãguere magna ex parte ſolent? An quòd ſemẽ omni ex parte corporis ſecretio eſt: itaq; vt ædificij conſtructio, ſic corporis compactio quatitur, dum ſemen decedit, quaſi ſanguinis multũ, aut aliqua pars alia decedat: ita ꝗ exit peropportunum eſt, & quòd exiguũ ex multo alimento conficiatur, quẽadmodum amylum ex farina.

23 Cur ijs qui concũbunt, ſi deſiderio mingendi tenẽtur, penis intendi vehemẽtius poteſt? An quòd foramina plena redduntur humoris, ſemen per anguſta ſe promens, molẽ efficit ampliorem, atq; extollit: penis etenim ad ipſos meatus eſt poſitus.

24 Quam ob cauſam tẽtigo & amplificatio penis illa exiſtere poſsit? An duplex cauſa eſt. vna quòd pondus vrgens poſt teſtes facit, vt penis erigatur: teſtes enim vicem fulmenti vectorij capiunt. Altera, quòd foramina ſpiritu admiſſo implẽtur, ita vt genitale mẽbrum intumeſcat atq; ſe erigat. An humor auctus tranſlatúſq; facit, vt moles amplior redundet: penis tamen, qui menſura inſigni adoleuerit, minus ſe patitur efferri:

ſit enim vt ita pondus à fulmento vectis remotius maneat.

25 Qua de cauſa qui rem agunt veneream, aut qui ea ætate ſunt, quæ ſufficiat veneri, malè olent, virúſq; hirci reddunt: pueri autẽ non ita olent? An ſpiritus puerorum (vt dictum iam eſt) humorẽ ſudorémq; concoquere poteſt, virorum autem nequit.

26 Cur per æſtatem viri minus, mulieres magis concũbere valeant? ꝙ Heſiodus quoq; poëta inquit: Fœmineo venus eſt vſus magis effera ſexu: Mitior illa viris, & ſæpè accita relanguet. Vtrum quòd teſtes eo tempore magis demittuntur & flaccent, quàm per hyemem, cùm qui concubiturus eſt, retrahat, ac ſuſcipiat illos, neceſſe ſit. An quoniam naturæ calidæ præ nimio calore æſtiui temporis æſtuant, collabuntúrq;: frigidæ verò refouentur & vigent. Eſt autem vir calidus & ſiccus, mulier frigida humidáq;: ergo virorum tunc vires infirmantur, mulierum corroborantur, & vigẽt per compẽſationem qualitatis contrariæ.

27 Cur nonnulli rem vענereã cum voluptate patiantur, & alij vel ipſi agere cupiãt, alij pati tantũmodo geſtiant? An ꝙ excrementis ſingulis locus determinatus à natura eſt, in quem inſtituto ſecerni naturali debeat, ſolicitatáque natura ſpiritus excurrẽs

tumo-

tumorem admouet, excrementúmque vnà extrudere ſolet. Verbi cauſa, vrinam in veſicam, cibum conſumptum in aluum, lachrymam in oculos, mucorem in nares, ſanguinẽ in venas naturæ deduci placuit: his autem proximè genituram quoque in teſtes & penem deferri conſtitutum eſt. Quibus itaque meatus habitu ſuo naturali priuantur, vel quia obcæcati ſunt, qui ad penem tendant, (quod ſpadonibus hiſque ſimilibus euenit, vel etiã alijs de cauſis) his talis humor in ſedem confluit, quippe qui hac tranſmeare ſoleat, quòd eius loci contractio in coëundo, & partium ſedi appoſitarum conſumptio indicant. Qui ſi admodum ſemine genitali abundant, excremẽtum illud largè in eum locum ſe colligit. Itaque cùm excitata cupiditas eſt attritum pars ea deſiderat, in quam confluit excrementum. Cupiditas autem excitari tum à cibo, tum ab imaginatione poteſt. Cùm enim alterutra de cauſa libido cõmota eſt, ſpiritus eodem concurrit, & genus id excrementi cõfluit, quò ſecedere notum eſt. Et ſi tenue, ſpirituoſúmve eſt, cùm difflatum id fuerit, requieſcunt: quemadmodum pueris & adoleſcentibus interdum nullo ſecreto humore ceſſare tentigines poſſunt. Sed ſi craſſum corpulentúmque eſt, niſi extruſo quieſcere nequeunt. Quòd ſi neutrum

eorum accidit, cupiunt quouſque alterutrũ accidat. Quorum verò natura mollis, & fœminea eſt, ita ij conſtant, vt genituræ vel nulla vel minima conueniat, quò illorum ſecernitur, qui prædicti natura integra ſunt, ſed ſe in partem ſedis diuertat: quod propterea euenit, quia præter naturæ normam conſtiterunt. Cùm enim mares crearentur, ita degenerarunt, vt partem virilem mancam atque oblæſam habere cogerentur. Læſio autẽ alia rem omnino corrumpit, alia peruertit & vitiat. At genus illud corrumpens, vt in his ſit, fieri non poteſt: ita enim mulieres, nõ viri crearentur. Ergo peruerti citaríque aliorſum, quàm ſecernendum natura voluit, neceſſe eſt. Vnde fit, vt inſatiabiles etiam ſint modo mulierum: humor enim ſolicitans ille exiguus eſt, nec quicquam ſe promere conatur, refrigeratúrque celeriter. Quibus itaque ſedem humor ex toto adiuit, ij pati tantummodo auent: quibus autem in vtranque partem ſeſe diſpertijt, ij & agere & pati con cupiunt, idq́ue amplius, quò tandem plenius fluxerit. Sed ſunt, quibus vel ex conſuetudine affectus hic accidat: fit enim, vt tã geſtiãt quàm cùm agunt, vtq́ue genituram nihilominus ita emittere valeant. Ergo agere cupiunt, quibus hæc ipſa vſu euenerunt, & conſuetudo magis, veluti in naturam idcirco illis

lis euadit, quibus non ante pubem, ſed in ea vitium patiendi inualuit, quoniam his recordatio rei, cùm deſiderant oritur. Vnà autem cum recordatione geſtiens exultat voluptas: deſiderant autem perinde ac nati ad patiendum. Magna igitur parte, vel ob conſuetudinem res exiſtit. Sed ſi accidat, vt idē & ſalax, & mobilis ſit, lōgè expeditius hæc omnia euenire poſſe putandum eſt.

28 Cur homines rem agere veneream cupientes, confiteri ſe cupere maximè pudet: bibendi, aut edendi, aut aliquid eiuſmodi faciendi deſiderio cùm teneantur, confiteri non pudet? An quòd rerum plurimarum cupiditates neceſſariæ ſunt, & nonnullæ niſi expleantur, interimunt. Rei autem venereæ libido ſuperfluit, & abundantiæ index eſt.

29 Cur viri per hyemem, mulieres per æſtatem rei venereæ appetentiores ſunt? An quòd viris calidior natura & ſiccior eſt, mulieribus autem humida frigidaque. Quamob rem illis humor & calor ſatis cupiditatē veneris hyberno tempore accendere queunt, quibus rebus ſemen oriri certum eſt. Mulieribus autem & calor minor, & humor cōcretus propter caloris inopiam tunc eſt. At per æſtatem contrà mulieribus calor modicus, viris largior quā ſatis ſit, nimius enim vires

frangit, atque diſſoluit. Quapropter pueri quoq; per æſtatem tenuiores redduntur: incidit enim, vt ignis igni coniungatur.

30 Cur quibus natura calida eſt, ſi modo robuſti pleníque ſint, niſi concumbant ijs ſæpe bilis proſiſtit, & aluus amara ſecedit, & pituita ſalſa conficitur. & color corporis immutatur? An quòd ſemper cum ſemine vnà excrementi aliquid exit. Vnde etiam nonnullorũ excrementis abundantium, genitura lauamentum piſcium redolet: igitur excrementum quoque illud concumbenti decedit. Itaque nihil eſt, quod poſsit affligere: abſtinenti autem manet, & amarum ſalſúmve redditur.

31 Cur libidinoſi ſunt, qui melãcholici? An quòd flatu redundant. Semẽ autem deceſsio flatus eſt: ergo quibus idipſum amplificatũ, hos ſæpe purgari appetere neceſſe eſt: ſic enim efficitur, vt leuentur.

32 Cur aues, & piloſi homines libidine vehementer aguntur? Vtrum quòd multum humoris continent: an non ea ratio eſt? Fœmina enim, quæ humida eſt, pilis vacat: ſed potius quòd genus illud vtrunque naturæ multi humoris concoquens, propter caloris copiã eſt. Indicio pilus eſt atq; penna. An ꝙ & multum ineſt humoris, & id à calore ſuperatur? Neq; enim ſi multum nõ eſſet humoris,

neque

neque ſi non à calore vinceretur, pennæ auibus, pili hominibus poſſent vnquam oriri: ſemé autem vel loci, ac temporis portione, vel ratione creari plurimum poteſt, vt in aëre, vt in vere: nam eius natura calida & humida eſt. Fit etiam ratione communi, vt aues, & claudi homines ſalaces nimirum ſint: alimentum enim vtriſq; ſeorſum quidem exiguum profluit propter vitiū cruris: in ſublime verò affatim effertur, atq; in ſemé conuertitur.

33 Cur homini, cùm concumbit, oculi potiſſimum infirmantur? An ꝙ humore deficiente id accidit? Argumentum verò frigidam eſſe genituram, quod humida nunquam redditur, niſi calefiat, nec vllam deſiderat liquefactionem: quandoquidem per vniuerſum corpus expaſſa eſt, quemadmodum ſanguis.

EORVM QVÆ AD LABOrem pertinent. Sectio quinta, cuius quæſtiones XXXVIII.

1 CVr ambulationes prolixæ quidé per plana, laborioſiores ſunt quàm per incompta: breues autem leuiores? An quòd membra tum à multo, tum à vehemente motu fatigantur? Eſt autem vehemens, qui paſſim per loca inæqualia agitur: multus verò qui continens vnúſque eſt. Locis igitur inæqualibus tametſi longa motio acta eſt, tamé requiem mutatio præſtat, facitq; vt longa

non ſit, ne ipſorum quidem equorũ, propter mutationem. Planis autem habitus ſimilitudo, & paritas nihil interpellat, nec membris vllam præſtat quietem, ſed efficit vt moueri di ratio continuetur. At verò ſi breuis ſit, nimietas quidem motus nulla in planis fatigabit: acclinibus autem, quoniam immutatio vehemens, & contraria corpus modò ſurſum, modò deorſum vexat, fatigetur neceſſe eſt. Talis verò motus, vt dictum eſt, qui per ardua agitur: contrarius, qui per plana.

2 Quam ob cauſam, qui animo deficiunt, & qui præ nimio exercitandi labore diſſoluuntur, mole corporis contractiore exiſtunt, vocemque reddere acutiorem putantur? An quia voces minores mittuntur, ideo acutiores eſſe videntur. Argumẽtum, quòd qui clamantes à longè imitantur, acutè proferunt. Moles autem corporũ minores idcirco redduntur, quòd ſanguis à ſummis corporis partibus ſe vocat ad imas.

3 Cur venter tantummodò extenuatur eorum, qui ſe exercitationi dederunt? An quoniam venter pingue amplectitur plurimũ.

4 Cur pingue eorum abſumitur, qui ſe laboribus dedunt: caro autem nullatenus emaceratur? An quoniam pingue concaitactum liqueſcit: quod carni non euenit. Motio autem concalfacit.

Cur

5 Cur venter opimus admodum eſſe ſolet? Vtrum ꝙ cibo propinquus eſt: dúmq; cætera mēbra ex ventre hauriunt, venter ipſe ſibi ſæpius ingerit. An quoniā minimè venter laborat: flexibus enim hic nullis cōtorquetur.

6 Cur melius fatigationes tum ceſſant, cùm quis ex aqua oleo permiſta ſe perfricuit? An quoniam oleum magis ſubire cum aqua poteſt, quā ſi per ſeipſum eſt: ducitur enim ſuaptè natura, vt innatet & fluitet. Vbi autem ſubijt, corpus ſubinde amplius emollitur. An quia oleum natura calidum eſt: calidum autem quodq; & ſiccat & indurat. At membris fatigatis, ſiccitas & durities incommodæ omnino ſunt, miſtum igitur aquæ eò plus iuuat, quò minus ſiccat.

7 Cur laſsis corporibus euomendum præcipitur, cùm tamen vomitus ſit laborioſus? An quòd laſsitudo colliſis oſsibus aut preſſatis aut fatigatis conſequi ſoleat: quos quidem affectus patiuntur extrinſecus, aut intrinſecus, idque bifariam: aut enim cùm copia carnis vires exuperauit oſsium, aut cùm frequens corpus ſe cætero corpori miſcuit, quo locum ſibi obtinere aptè non poſsit: quale genus excrementorum eſt. Pondera enim quæcunque extrinſecus corpori applicētur, laborioſiora ſunt quàm ipſa corporis membra, etiā ſi pōdere leuiora illis eſſe cōtigerit.

Argu

Argumentum, quòd qui plus æquo vel ederint bel biberint, hi minus quamuis laborarint, quàm ieiuni, grauius tamen fatigantur: quoniam cibus locum ſuum non obtinet, vt pote qui adhuc maneat crudus. Cùm autem fatigatio maceret atque colliqueſaciat, colliquamentum autem non niſi excrementũ ſit, hoc eſt quòd laſsitudinem mouet, dum temere vagatur occurſátque oſsibus & neruis, & intimis carnis: quæ rara, ſoluta, patefactáq; ſubſtant. Vomitus igitur cùm id extrudat, quod fatigationem inducit, meritò hominẽ recreat, liberátq; à laſsitudine: corpus enim quale principio fuerit, tale reſtituit. Elaxat autem vomitus, non nimij motus ratione, ſed ſi ita fuerit, vt non plenè agatur. Copia enim ciborum, quæ in vẽtriculo remanſerit, & excrementa, quæ his incidant cibis, faciũt vt laſsitudo vomitum conſequatur, quemadmodum in corporibus nimium impletis dictum iam eſt. Quòd ſi nec illis cauſam laſſeſcendi labor inferat, ſed cùm ita ſeſe haberent, laborarint, nec ijs qui nõ totum cibum eiecerint, vomitus cauſa foret laſſeſcendi. Nam ſi hoc eſſet, haud erat quòd non omnibus euomentibus laſsitudo incideret: nũc verò multi pòſt, vbi euomerunt, alacriores certè redduntur.

8 Cur laborioſius brachio eſt inanẽ iactaſſe

man

manum, quàm cum lapide? An quòd inani iactura brachium quaſi conuellitur vehemẽtius: nulla enim in re nititur, quemadmodũ cùm mittit, miſsili obdito, fulcire ſe poteſt. Huic proximè ſaltans quoq; ponduſculis ſuſceptis innititur. Et qui currit, manus obquatiens, ſe ſuſtentat. Quamobrem ille plus proſilit halteres tenens, quàm non tenens: hic velocius currit manũs obquatiens, quàm non obquatiens.

9 Quam ob cauſam curſus velox tã in hominum genere, quàm in cæterorum animantium facit, vt capita à morbo tententur? quãquam curſus vnuſquiſque detrahere ad ima genus omne excrementorum putatur, vt ambulatio: quapropter crura eorum implentur qui nimium ambulant, quoniam de parte ſuperiore ad imam labitur & alimentum omne & excrementum. An motus quidem vbique agere idem poteſt. Verum motus velox, cùm vires intendit, & ſpiritum retinet, caput concalfacit, ciúſque venas nimium inflat, & attrahentes redit facultatis externæ, vt frigoris, vt caloris: adde quæ in pectore continentur. Nam ea quoque attrahi reſorberiq; inde credẽdum eſt. Quibus remiſsis, locũ ægrotare illum neceſſe eſt.

10 Cur locis æqualibus quàm inæqualibus magis fatigatur: ocyus autem iter æquale

le quàm inæquale conficitur? An minus labo ris tunc eſt, cùm motus non ſemper eodem habitu agitur, quod ingreſſu inæquali potius fit: ocyus enim ingredimur, vbi minus contra naturam mouemur. Ergo per locum æqualem parcè atque frequenter, & ponitur & attollitur: per inæqualem autem contrà. Atqui ratio attollendi contra naturam eſt: vi nanque omnem attollendi vſum exequimur. Quod autem per ſingulos gradus paulum redditur, id multum per multos demũ exultat.

11 Cur in planis laborioſius accubamus quàm in concauis? An eadem ratio eſt, cur etiam in conuexis laborioſius quàm planis. Cùm enim pondus corporis ſe eundem in locum in ſedendo, accubandóue colligit, facit per afflictationem vt laboretur. Incuruum igitur quàm rectum, ídque quàm concauum magis tale ſe exhibet: noſtrum etenim corpus in orbem ſe colligit potius, quàm dirigat in proceſſum. Quæ autem eiuſmodi ſunt hæc per plura attingũtur à concauis quàm à planis. His eiſdem de cauſis etiã fit, vt quæ cedunt, minus quàm dura & renitentia fatigent, & in accubando & in ſedendo.

12 Cur breues deambulationes fatigationẽ mouere amplius ſoleant? An quia euariant incõptæque ſunt: faciunt enim vt ſæpe ſub-

ſiſtatur. De contrario autem in contrarium frequẽter mutari laborioſum eſt: neutri nã-que aſſueſcere ſinit. Quæ quidem aſſueſcendi ratio vacat fatigatione: vtrique autem ſimul vt aſſueſcas, fieri non poteſt.

13 Cur qui equo vehuntur, quo longius equus decurrerit, eo magis emittere lachrymas ſolent? Vtrum quoniam aer, qui ſe obiectat, ſubinde eo frigidior eſt, quo minus temporis corpus attigerit, quòd ijs etiam euenit qui curſum nudo corpore agunt: frigus autem mouere lachrymam poteſt. An contrà. Res enim calida lachrymam ciet, velut ſol. Motus autem nimirum calorem efficere poteſt. An propter ictum illatũ ab aere illud accidit. Quomodo enim venti aduerſi oculos perturbant: ſic aer occurſans eo magis ferire poteſt, quo equus velocius agitatur.

14 Cur cætera membra cùm perfricantur pleniora euadant: venter autem ſoleat extenuari? An perfrictione protinus vehementiore extenuatur, cùm is etiam impleri ſoleat illa fricandi ratione, quam paulatim amplificando admouemus, ſed non æquè proficit, atque caro, qua de re quæritur: quippe cùm omnino in exercitando, laborandóque venter præcipuè extenuetur. Ratio igitur, quòd opima quæque concalfacta liqueſcũt, & ea magis, quæ intenſa ſuaptè natura ſunt: vent

venter autem cuteus eſt, cutis verò ſua natura tenſionem habet. Sed enim quòd venter celerrimè opimatur, ideo & pingue aliquid ſemper obtinet, niſi morbo laboret. Cuius rei cauſam dixerim, quòd cibo ex vicino poſitus eſt. Cùm igitur omnino pingue re- p pria naturæ non ſit, ſed aduentitiũ, nec ita neceſſarium, vt caro adhæreat: ideo & exercitandi, & perfricandi agitatio ventrem concalfaciens, liquefacit & macerat, alimentũq; quòd inde redundet, membris cæteris diſpertit: quamobrem ſedile ventrem opimat, reliquum corpus extenuat. Motiones verò, per frictionesq; ventem extenuant, reliquum corpus implent & augent.

venter quare pinguescit?

15 Cur peracto longo itinere aut curſu, ſi quis ſe ſuper ſummos cõſtiterit digitos, calces pedum conquatiuntur, proniq; deorſum labuntur? An propter continuatum, vehementemq; motum cõcitati nerui nondum requieſcunt. Fit enim ſæpe, vt animus euincere corpus totum poſsit: membra autem ſingula inhibere non poſsit, vbi ſe quędam in modum commouere non enim cor, non penem excitum, reſidere animus cogere poteſt. Ratio autem rei quam quærimus eſt, quòd multum ſpiritus circa neruos deuritur, quod non ſimulac ſubſtiteris, refrigeſcere poteſt. Is igitur ſpiritus concutiens, ve

luti

luti ſubtrahendo ſuo motu deducit, facítque vt pars remotiſsima minimè contineatur. Itaque calces tremiſcũt, quemadmodũ imũ labrum hominis irati.

16 Qua de cauſa qui non concitatè admodum currunt, numeroſè reſpirant? Vtrum quòd numerus omnis menſuram certo recipit motu: talis autem motus eſt, qui per æquas agitur portiones, quemadmodũ agunt, qui currunt leuiter. Ergo ſimulatque agere curſum incœperint, reſpirant ita, vt cùm ſpiratio per compares vices propter parem metiendi motum reddatur, numerum ſiue modulationem poſsit continuare. An quòd omnis ſpirandi ratio compari viciſsitudine confici ſoleat, modo quis non retineat, ſed tenori trahendi à natura determinato vtatur. Igitur cùm ſedemus, aut ambulamus, quòd motus corporis mediocris eſt, numerus palam non fieri poteſt: cùm item curſum concitatè agimus, quòd ſenſus conſequi motum nequeat, numerum percipere reſpirandi haudquaq̃ valemus. At cùm mediocriter noſipſi concitemus, motus ipſe mediocris modum reſpirandi ſenſibilem præſtans, explicare numerum poteſt.

17 Quare inter currendum aer in flatum conuerti nobis videatur? Vtrum quoniam dum per curſum agitamur, aerem corpori-

g bus

bus noſtris continentem excitamus, quòd non niſi flatum mouere profectò eſt: quocirca non ſolum videtur, ſed etiam verò in flatum aer conuertitur. An quòd in currendo aerem impetu noſtro violemus: quo facto, ſenſu aeris per motum magis afficiamur. Ergo rectè in flatum aer ſe conuertere videatur: hoc enim ratione impetus poteſt euenire.

18 Quamobrem currentes potius cadimus quàm ambulantes? An quòd magis quàm moueamur attollimus: hoc enim inter curſum & ambulationem intereſt.

19 Cur aſcendentes genibus, deſcendentes femoribus elaboramus? An quoniam dum aſcendimus, corpus ſurſum iactamus, diſtenſionémque corporis genuúmque mouemus, ex quo genibus laborandũ eſt. Procliuis autem locis, eò femoribus laboratur, quòd ijs ipſis enixi crura ſubmouemus. Ad hæc omne quod præter naturam fit, laborem doloréinque mouet. Eſt autem ſecundum naturam, genibus vt antè flectantur: femoribus autem, vt retrò. At locis accliuis genua retro flectuntur, nam inniti firmarique volumus: procliuis autem femora antè coguntur, corpus enim ſe pronum propenſúmque ita defert.

20 Cur in itinere media femoris parte po

tiſſi

tiſsimum fatigari ſolemus? An quòd longi cuiuſque atque continui pars potiſsimum media laborat, cùm ſcilicet ſtabilitum fixúmque manet: quamobrem hæc præcipuè rumpitur, femur autem tale eſt. Ergo partem potiſsimum mediam eius fatigare meritò ſolemus.

21 Quam ob cauſam qui humida conſtāt natura, facilè à labore æſtúque ſtrangulantur? An quòd humor concalfactus tranſit in aera, itaque acrius vrit. Ergo cùm ob nimietatem facultas ſubmouendi non datur, refrigeratio nulla ſubſequitur, atque ita celeriter homo calore inſito & aduentitio exardeſcit. Quapropter ſudor ſpiritúſque ſeceſſio eos iuuant, qui ſe exercent, qui denique laboribus ſe dederunt. Cùm enim humor diſcernitur atque extenuatur, ſpiritum inde enaſci neceſſarium eſt.

22 Quare corpora, quæ modicè cōſtāt tēperatáq; ſunt in morbū ſæpius incidūt, & facilius curātur? An vtrūq; eadē de cauſa euenit: eſt enī æquabile, quod modicū eſt. Quod aūt æquabile, id cōpatibili° eſt. Quāobrē ſi qua eius pars laborauit, ꝓtinus totū collaborat. Immodicū aūt cōtrà, vtpote quod ſeiūctius ſit, partiū ſuarū vitia minus haurit, minusq; cōſentiens eſt. Ergo ſæpius id in morbū hac de cauſa incidit, facili° aūt curatur, qm̄ malū

partium commune omnium eſt: eò nanque debilius redditur, quò ſe in plura digeſſerit, itaque curabilius eſt. Immodicum verò illud, vt quòd rem communem cum partibus non habeat, minus quidem ægrotat, ſed difficilius curatur, quoniam malum vehemétius vrget.

23 Cur æqualibus quàm inæqualibus locis magis fatigari ſolemus? ocyus aũt iter ęquale quàm inæquale expedimus. An quòd minus laboris tum eſt, cùm non aſsiduè habitu eodem monemur, quemadmodum ingreſſu æquabili potius agitur: ocyus verò ingredimur, cùm vbi minus pari tempore attollimus. Ergo per locum æqualem vſus attollẽdi exiguus eſt atque frequẽs: per inæqualem autem è contrario. Quod verò per ſingulos gradus paulum redditur, multum id per multos demum exultat.

24 Cur femora in deſcendendo, tibiæ in aſcendendo laborant? An labor in aſcendendo eſt, qua corpus attollitur: fit enim, vt totum corpus nobis oneri ſit. Itaque cui totũ incumbit, & quo totum attollitur, id præcipuè premitur atque laborat: hoc autem tibia eſt Poſtremam enim hæc longitudinem tenet, nec modo pedis latitudinem aliquam ſortitur. Vnde fit, vt hoc minus ſe valeat ſtabilire: itaque vt humeris, ita tibijs pon-

dus

dus ſuſtinemus, laborémque ob eã rem, quo humerus maximè affici ſolet, tibia quoque patiatur, neceſſe eſt. At in deſcendẽdo, quoniam corpus deorſum ſe defert, propellitq; contra naturam, hinc labor & vexandi ratio prouenit. Itaque laborem huic præcipuè ad mouet, cui incumbit, quódque vexat. Atqui tibia manet, thorax ponderi eſt, femur ſuſtinet atque vacillat, eò quòd & porrectum in longitudinem eſt, & supernè verſatur, qua ſcilicet thorax procumbit.

25 Cur iter longius tum eſſe videtur, cùm ignari quantum ſit ambulamus, quàm cùm gnari, ſi modo res cæteræ pares adſint? An quòd noſſe quantum ſit, non niſi noſſe eius numerum eſt, rémque non determinatã pluris quàm determinatam eſſe perſpectũ eſt. Ergo quemadmodum, ſi noſti quantum ſit, finitum id eſſe neceſſe eſt: ſic etiam ſi ignoras, quaſi reciprocetur, animus cauillatus oberrat, infinitúmque id eſſe videtur, quod finitum eſt. Quamobrem ſi quantum quodlibet determinatum non eſſe putetur, velut infinitum id eſſe videbitur, eò quòd aptum eſt, vt ſit determinatum. At ſi determinatum non ſit, infinitum eſt. Ergo id quoque infinitum quodammodo videri neceſſe eſt, quod determinatum eſſe nequaquam videtur.

16 Cur femora magis quàm tibiæ fatigantur? Vtrum quòd propè abſunt ab ea parte, quæ excrementum continet: itaque vbi ea pars agitata nimium recaluerit, femora expeditius ac plenius attrahere poſſunt, quàm tibiæ. An quòd femora continentiore conſtant natura: laboratur enim præcipuè propter cõtinui diſtractionem: quippe cùm etſi nullo excremento ſubſtante feſsi ſumus, tamen femoribus ac lumbis acrius laboramus. An quo modo inguina per ictum oriri nouimus, propter venarum & neruorum ſocietatem: ita etiam laſsitudo potius in femur incumbit, quod quidem ab initio propius abeſt. An quòd femur eadem habitus ratione fungitur ſuo munere magis quàm tibia: quę quidem res laborioſior eſt. An quòd femora carnis copiam ſuſtinent. Itaque res affatim in his ineſt, quam naturæ rationi tribuimus.

17 Quam ob cauſam tubercula & vlcera nonnullis ex labore proueniunt? An corpore impuro motus concalfaciens, excremẽta alia etiam cum ſudore vaporatim deſtringit, quæ craſſa & humore prauo, hoc eſt, acuto aut amaro, aut ſalſo contenta ſecerni penitus ſuam ob concretionem non queunt. Itaque per carnem intumeſcunt, atque exulcerantur propter amari humoris violentiã.

Cur

28 Cur non protinus ab exercitatione, aut à medicamento eporo cibus aſſumi debeat? An quòd adhuc corpus purgatur, necdum á labore quieſcit, excrementaque excita redundant.

29 Quamobrẽ currere quàm ambulare difficilius eſt? An quòd plus oneris fert, qui currit: is enim elatus ac pendens, onus ſuper ſe totum ſuſtinet. At qui ambulat, parte inſiſtẽte viciſsim ſuſtentatur, quaſi pariete admotus requieſcat.

30 Cur non protinus ab exercitatione eſurire incipimus? Vtrum propter colliquefactionis reſidua, dum penitus concoquatur? An propter ſpiritum, quem labor ex humore ſubdito mouet. An propter ſitim quàm laboris calor inducit: hæc enim accidunt omnia.

31 Cur genitura in ſomnis ijs profluere ſolet, qui aut labore laſſeſcunt, aut tabe conſumuntur? An ꝙ omnino ita incõtinẽtes ſunt, qui natura calida & humida conſtant: ſemẽ eñ tale natura eſt. Quod aũt tale eſt, ex ijs qui tali habitu ſunt, potiſsimum profluit, cùm calor ſomni acceſsit: quippe cũ corpora tantiſper exiguũ momentũ deſiderẽt, idque intrinſecus, nõ extrinſecus. Laſsi autẽ & tabeſcẽtes ita affecti ſunt: redũdãt eñ, & elaſſati colliquamẽtis calidis ꝑpter fatigationẽ

& motum,& tabefacti propter deſtillationẽ & calorem,quem inflammatio mouet.

32 Quam ob cauſam crus ſuum ſiniſtrum diutius perfricare cuiq; difficilius eſt quàm dextrum. An quòd parte dextra laborare valemus:rebus autem præter naturam proficiſcentibus,annumerãda cruris ſiniſtri frictio eſt : fit enim dextra tranſuerſa in partẽ obiectam. Quæ autem præter naturam fiũt, hæc factu ſunt difficilia. Siniſtra verò manu partem perfricando dextrã, nil tale percipimus : quoniam hæc neutram in partem apta poténſque eſt.

33 Cur breues deambulationes laborioſiores ſunt? An quòd crebrò ſubſiſtimus, neq; æquabili inceſſu mouemur cùm flectimus: quod certè laborioſum eſt.

34 Cur in ſole cùm ſtamus, amplius recaleſcimus,quàm cùm mouemur: cùm tamen motus omnis vim calfactoriam habeat? An non omne mouendi genus calfacit, ſed eſt etiam quòd refrigeret. Quod etiam in ollis feruentibus patet, quoties eas afflamus aut verſamus. An quia cùm ſtamus calor permanet:is autem cùm permanet, amplius calfacit,quã cùm mouetur. Corpus etenim noſtrum vaporem de ſe quendam mittit aſſiduè tepidum, qui proximum aerem tepefacit,quemadmodũ titio. Cùm igitur quieſcimus,

ſcimus,aer nos circunfundẽs,calidus ob præ dictam cauſam redditur. At cùm mouemur, flatus excitatur, qui refrigerare nos poteſt: flatus enim quiſq; frigidus eſt.

35 Quam ob cauſam qui equo currũt, quo contentius curſum arripit equus, eo magis lachrymas mittunt:& qui pedibus,eo magis quo intenderint vehementius? Vtrum quoniam aer occurſans frigidus eſt: frigus enim lachrymas mouet,quippe quòd contrahendo condenſandóq; carnem, humorem exprimat. An potius contrà,calor enim ſudorem elicit: lachryma autem ſudor quidam eſt. Quapropter à concalfactione vtrunq; mouetur,& ſudor & lachryma, ſalſaq; pariter ambo ſentiuntur::calorẽ autem efficere motus poteſt. An propter aeris ictum.Quomodo enim flatus aduerſi oculos perturbant,ita etiam aer qui ſe obiectat. Quo igitur quis contentius equum agitat, aut ipſe currit, eo magis ictu quodam molli obuerberat & ferit:quò fit vt ſe lachrymæ promant, ſcilicet meatibus oculorum relaxatis appulſu eiuſmodi. Omnis etenim ictus vim aut ſecandi habet,aut collidendi & contundendi.

36 Quamobrem qui curſum concitatè agunt , conuulſis maximè corripiantur , vbi quis inter currendum eis ſubſtiterit? An quòd ea potiſsimũ diuelluntur,quæ in par-

tem contrariam vehementer trahimus atq; mouemus. Cùm igitur homini currenti, vehementerque membra vltra propellenti, quis obuiam factus obſtiterit, accidit vt in partem retorqueantur contrariam, quæ adhuc antè pertendunt, atque proripiunt. Itaque diuulſio eò vehementior incidit, quò curſus contentius agitur.

37 Cur ambulatiões minus laborioſæ ſunt, quæ inæquales quàm quæ rectæ aguntur? An quòd elatio erecta ſecundum naturam corporis vniuerſi eſt. Ideo ambulationes, quas loca æquabilia præſtant, laborioſiores quàm inæquabiles ſunt, quòd in eaſdem partes laborem admouent, quod inæquales illæ non faciunt: diſpertiunt enim magis in omnes corporis partes. Calidis verò temporibus, arctæ ambulationes plus valent quàm frigidis, quippe quæ partibus externis laboris plus afferant, & quidem ſudorem ob eam rem euocando extenuent. Frigidis contrà carnem reddunt conſtantiorẽ, & ſtomachum excitant, ciborúmque faciũt auidiorem. Partibus enim internis calorem augent, membríſque ad frigoris appulſum torpentibus, locum intimum calore amplificato efficacius purgant. Carnem verò ſolidiorem efficiunt, vt quæ per eam vniuerſam nequeant ſuperare. Accliues etiam

am

ambulationes laborioſiores ſunt quàm decliues, magiſq; extenuant. Faciunt enim accliues, vt lumbi potiſsimum laborent, decliues vt femora. Pondus enim totum femoribus incumbens grauiſsimè premit: quod idem, cùm præter naturam ſurſum efferri à calore cogatur, maiorem in modum calfacit. Itaq; efficitur, vt arduum ambulandi genus ſudores moueat, ſpiritum ſuſpendendo extenuet, lumbis dolorem infligat: crura enim magna cum difficultate ſe in ſublime recipiunt, lumbos inflectunt, frangunt, & euellũt: quibus de cauſis labor præcipuus ſequatur neceſſe eſt. Locis autem duris ac renitentibus habitæ ambulationes, muſculos & neruos crurium effatigant, quippe quæ contentiones tam neruis quàm muſculis moueant, cùm enixu agantur violẽto. Mollibus verò & cedentibus locis facta ambulatione, articuli potiſsimum ſentiunt. Flexus enim articulorum percrebreſcit, cùm ſolum ſuccumbat, dilabatur, & cedat: eadẽ autem quæſtio eſt.

38 Cur locis arduis difficilius ambulem⁹? An quoniam omnis ingreſſus attollentia & poſitione conficitur: attollere igitur præter naturam eſt, ponere ſecundum naturam, proponere medium tenet. In ambulando autem locis arduis, multum ſortis illius auerſæ,

à na

à natura proculdubio eſt.

39 Quare qui curſum ex equo arripiũt minus decidunt? An quòd magis cauent quàm timent.

EORVM QVAE AD SESSIOnem, accubitum, & habitum corporis pertinent, Sectio ſexta, cuius quæſtiones VII.

1 CVr ſedile alios impleat, alios extenuet? Vtrum habitus corporũ diſtẽt inter ſeſe, vt alij calidi, alij frigidi ſint. Ergo ſi ita eſt, calidi implentur: cibum enim corpus vi ſui caloris exuperat. Frigidi autem quòd aduentitium calorem deſiderant, quem ex mouendi ratione potiſsimum corpus acquirit, concoquere nequeunt, dum quieſcũt? An quòd alij excrementis redundant, & ob eam rem motum qui ea conſumat deſiderãt, alij non.

2 Cur partes corporis diſtendendæ ſint? quòd qui ſe exercitant facere conſueuerunt. An quòd meatus ſpiritu ſuo perpurgari oporteat.

3 Cur inflexo corpore cubare melius eſt, qđ etiam medici pleriq; præcipiũt? An ꝙ vẽter cũ recaleſcit, concoquere celerius poteſt: ſic autem fit, vt recaleat. Ad hæc locum flatibus dare, in quẽ incũbant & innitãtur oporteat: ita enim minimè infeſtabunt Hinc enim

&

& varices,& cæteri abſceſſus iuuant,ꝙ ventriculos continēt,in quibus flatum recipere queunt. Ergo corpore extento,cauerna nulla eiuſmodi adigi poteſt: locū etenim omnē viſcera occupant. Inflexo autem, ſingula laxantur & ſinuantur.

4 Cur vertigo ſurgēti potius accidat quā ſedenti? An quoniam quieſcenti humor vniuerſus vnum in membrum ſe colligit: ex quo cruda etiam oua nequeunt circunuerti, ſed protinus decidunt: mouenti autem, humor ſe æquè expandit. Surgimus igitur à quiete,qua ita affecti ſumus: ſedemus verò à motu, quo humor æquabili modo quaquenerſus ſe porrigit.

5 Quam ob cauſam cùm parte corporis dextra cubamus, ſomnus magis accedit? Vtrum quòd vigilantes contrà quàm dormientes habemus. Ergo cùm vigilando parte accubemus ſiniſtra, contrarium ſequetur in dormiendi initio, cùm id contrarium ſit. An quòd ſomnus priuatio motionis eſt. Partes igitur,quarum mouere intereſt, quieſcant oportet,dextrarum autem partiū mouere intereſt. Cùm autem ita accubamus,velut initium quoddam reſurgendi detentum, obligatúmq; habemus.

6 Cur torpeamus, & cur manus potiſsimum & pedes? An quòd torpor refrigeratio

eſt:

eſt: fit enim propter ſanguinis priuationem translationémq; . Manus autem & pedes, omnium maximè partium carnis inopes, nerui vberes ſunt, ſed præcipuè pedes: itaq; ad refrigerationem celeré ſua natura nimirum habiles redduntur.

7 Cur libenter in latus accubamus ſiniſtrum, in dextrum autem potius dormimus? Vtrum quoniam conuerſi ad lucem, minus dormire poſſumus, ſomnus enim in tenebris ocyus obrepit. An quòd dum in latus accubamus ſiniſtrum, vigilare magna ex parte conſueuimus, & operum functio ſic nobis expeditior eſt. Itaq; ad contrarium opus, contrarius habitus, ſiue ſitus requiritur: inuitatur autem quiſq; magis ad opus fungẽdum habitus ſui ratione.

EORVM QVAE AD CONſenſum naturæ animantium pertinent, Sectio ſeptima, cuius quæſtiones V.

1 CVr à morbis nonnullis ægrotãt, qui appropinquarint, à ſanitate nemo ſanari poteſt? An quoniã morbus motio eſt, ſanitas autem quies: ergo ille mouere poteſt, hæc non poteſt. An quòd alterum non volũtariè, alterum voluntariè accidit: res autem non voluntariæ, à voluntarijs conſultiſque plu-

plurimum differunt.

2 Cur oſcitanti ſæpe in oſcitando reſpondemus: & cùm mingentem quempiam videmus, ad mingendum mouemur? quod iumentis præcipuè accidit. An propter memoriam: mouemur enim ea ipſa parte, quoties meminerimus: hominibus tamen, quia ſenſu præditi ſunt faciliori, ſtatim vbi viderunt, euenit, vt moueãtur reminiſcantúrq;: iumentis autem vidiſſe non ſatis eſt, ſed alio quoq; ſenſu opus eſt. Quamobrem addito etiam olfactu, mouentur: quoniam ſenſus hic in brutis mobilior eſt. Vnde fit vt eodẽ in loco ſequentia mingant omnia, quo primum eminxerit: tum enim præcipuè mouẽtur, cùm olfaciunt: olfaciunt autem poſteaquam appropinquarunt.

3 Quamobrem cùm ſecari quemqiam, aut vri, aut torqueri, aut aliqua re tetra affici videmus, animo vicem eius doleamus? An quòd omnium communis natura humana eſt: ignoſcimus ergo, cùm tale quidpiam inſpeximus, propter naturæ conſortionem & familiaritatem. An quomodo nares & aures delibationes quaſdam rerum obdelectarum pro ſua facultate concipiunt, ſic etiam aſpectus afficitur, & à re delectabili & à triſti.

4 Cur à tabe & lippitudine & ſcabie capiunt,

qui

qui appropinquarint: ab aqua autem intercute, aut febre, aut ſtupore attonito, aut aliquo ex numero cæterorum malorum capi nequeunt? An à lippitudine, quoniam oculus pars noſtri corporis mobiliſsima eſt, cæterarum maximè omnium rei ſibi obiectæ ſimilis reddi poteſt, quippe qui facilè moueatur ab eo, quod moueat: itaq; fit, vt cùm perturbatum obſpicit oculum, facilè ipſe etiam perturbetur. Talis autem contagio ideo fit, quoniam ſpiritum vitiat grauémq; reddit. Celerrimè autem omnes morbis arripiuntur ijs, qui ſpiritu corrupto proueniunt, quale eſt omne peſtilens genus: qui autem appropinquarit, talem profectò ſpiritum trahit, qualem æger ille reddiderit. Aegrotat igitur, quia morbiferum eſt, quod ſpiritu trahitur: ab vno autem morbum excipit, quoniam vnus ille ſic ſpirat, cæteri ſecus: eundē verò, quia quò ægrotarit, hoc non aliter ſpirat, quàm fuerit affectus. Sed ſcabies magis quàm lepra, cęteráq; vitia generis eiuſdē afficere poteſt: quoniam per ſumma corporis errat, & humore manat glutinoſo: genus nanq; prurientium omne, tale eſt. Itaq; idipſum quia per ſumma orit, glutinoſúmq; eſt, nimirum idcirco attingere poteſt: cætera nequeunt, vel quia non per ſumma proueniunt, vel quia perſiſtere ſuam ob ſiccita-

tem

tem non poſſunt, quamuis per ſummam cutem oriantur.

5 Quid eſt, ꝙ nonnulla ex ijs, quæ auditu triſtia nobis occurrunt, vt inhorreſcamus, efficiant? vt ſerra cùm exacuitur, & pumex cũ ſecatur, lapis cùm mola frangitur. Quæ autẽ notæ affectionũ patent aſpectui, hæc genera affectionũ ipſa in nobis creant: dentes enim ſtupeſcunt, cùm aliquos rẽ acidã edẽtes aſpicimus. Et plerique cũ homines laqueo ſuſpendi, vel aliter ſtrangulari viderẽt, ipſi defecerunt. An ꝙ vox omnis, genuſq; omne ſtrepẽdi ſpiritus eſt, qui noſtrũ ſubiẽs ſenſum, mouere nos ſolet, cumq; ſuum motũ vel magnitudine, vel pulſu vehemẽtiore amplificauit, aliquid ex ijs, quæ noſtro in corpore latent, immutat, & ſæpe interimit. Ergo ſpiritus, qui quãuis magni, lenes tamẽ adierunt, ij ſedem ipſam commouẽt ſentiẽdi, & lætitia ob eam rem nos afficiunt. Aſperi autẽ, quoniam ictũ inferunt vehementiorẽ, ſedẽ vtiq; illam concutiũt, longẽq; pro ictus ſui facultate ſe porrigunt: ꝙ idẽ res quoq; frigidæ faciũt. Frigiditas enim vis quædã eſt: ſed hanc horrorem inuehere poſſe, dictũ iam eſt. Aſperitas verò, ꝙ pulſu frequente initiũ pilorum concutiẽs, in partem pellit aduerſam, efficit vt pili ſe erigant: pulſo nanq; initio, cacumẽ pilorum ſe trãsferat in partem aduerſam, neceſſe eſt.

h Itaq;

Itaq; fit, vt pili exurgant, omnes enim deorſum procumbunt. Et ſpiritus quoq;, qui per aures corpori ſe inſinuat, de ſummis ad ima ſe defert. Ergo cùm ſoni, quos modo diximus, aſperi ſint, horror vtiq; ob cauſam prædictam moueri poteſt. Sed euenit, vt cæteris partibus potius quàm in capite moueatur: quoniam vt pili partium cæterarum imbecilliores ſunt, ſic affectus hic imbecillius occurrit. Cùm verò ſenſus audiendi quàm videndi obtuſior ſit, affectus quoq; hebetiores per ſumma errant, qui ab eo ipſo proficiſcuntur. Horror autem talis eſt, quamobrem multis ac varijs cauſis exiſtit. Senſus videndi verò, cùm omnium exquiſitiſsimus certè ſit, euenta quoq; ipſa pro ſua præſtantia ſolet ingerere: quocirca efficitur, vt ipſi veri affectus proficiſci ex eo poſsint, quamuis verò leuiores. At in ſenſu audiẽdi, vt ipſos minimè, ſic eorum expectationem nimirum horremus: rei enim triſtis & anxię expectatio exiſtit.

EORVN QVAE AD RIGOrem, atque horrorem pertinent, Sectio octaua, cuius quæſtiones XIX.

1 QVa de cauſa liuidi, qui rigent, efficiuntur? An quoniam ſanguis appulſu frigoris gelaſcit, gelatus autẽ nigreſcit

pro

propter caloris inopiam: albedo nanq; igni tribuitur. Quapropter ijs maximè, qui ętate proceſſerunt, caro liueſcit, eò quòd calorem minimum obtinent.

2 Cur extrema corporis maximè rigent? An propter anguſtiam: foramina enim quæ in his inſunt anguſta, parum obtinēt ſanguinis, & ob eam rem parum caloris ſortiũtur, ſanguis enim calidus eſt.

3 Cur pedes magis tunc rigent, cũ ſuſpēſi tenentur? Vtrum ꝙ frigus amplius ad eos aſpirat. An ꝙ ſanguis in breuiorem ſe contrahit partem: itaq; reliquum frigori opportunius redditur, cùm calor deſit.

4 Cur tempore frigido maximè vis illa famis intolerabilis incidat, qui caninus appetitus vocatus eſt, & hyberno potius quàm æſtiuo? An quòd vitium hoc ob inopiam alimenti ſicci ſolet accidere. Tempore autem frigido & hyberno, cùm calor in anguſta ſe contrahit, ocyus interdum deficit alimentum: quòd cùm defuerit, vitium id eſuriendi accidere conſentaneum eſt. At ſi in ea cibi vitioſa cupiditate, reſolutio imbecillitáſque ſecuta eſt, materia ſtatim interna corporis à collecto calore colliqueſcit: quę ſi ad locum cibo à natura deſtinatum influxerit, pro cibo ſeipſam corpori applicabit. Sed ſi ſpirandi ſedem adiuerit,

obmuteſcere atque langueſcere neceſſe eſt: obmuteſcere inquam, quoniam ſpirãdi meatus interſepitur, atque obſidetur. Langueſcere autem eſt propter inediam, conſumptionémque corporis. Celeriter tamen, paucíſq; remedijs ſubuenitur, eò quòd eius mali ortus extrinſecus eſt. Frigus enim calorem corporis noſtri intrò compellens ac contrahens, inſatiabilem edendi illam cupiditatem inijcit atque intendit. Quamobrem quo modo, qui in metuendo tremebant pallebántque, periculo demum liberati, ſubitò ad priorem redeunt ſtatum. Sic etiam eſurientes illi, vbi parum ſumpſerunt panis citiſsimè recreantur, vt qui vi paulò à naturæ ratione ſummoti aberrent, non qui penitus corrupti deſciſcant: quod enim naturæ tenorem in partem aduerſam violat, idem ſuæ naturæ eundem reſtituit. Ergo dimiſiſſe tantummodo ſat eſt, quemadmodum cùm aduerſi inter ſe pueri funem enixi retrahunt, quippe qui fune dimiſſo, reſupini protinus decidant.

5 Cur homines pleni admodum rigent, cũ tamen pingue omne calidum ſit? An propter amplitudinem molis, vt longè à calore interiore diſtant partes extremæ corporis, ſic propè ab extremo frigore abſunt.

6 Cur exercitati frigus vehementius ſentiunt

tiunt quàm inexercitati? Vtrum quoniam pingue conſumptum à laboribus eſt, quòd vtique teporem præſtare poteſt: calidum enim opimum eſt. An ꝙ ſpiratiora ſolutioráq; corpora eorum ideo ſunt, quoniam pingue excrementúmque omne detractum eſt, ita vt frigus arcere nequeant. An quòd meatibus per ſudationem patefactis veluti oſtia complura aperiuntur? habitũ autẽ non eundem ſanitati & robori eſſe idoneum manifeſtum eſt: alteri nanq; pinguis, alteri laxus videtur planè conuenire.

7 Cur vt aqua frigida, ſic etiam calida infuſa horreſcimus? Res enim contrarias inter ſe idem efficere poſſe abſurdum eſt. An frigida infuſa, calor interior extinctus horrorem mouet: calida autem frigus externum circumobſiſtens in vnum, ſéq; profugum intercolligens efficere idétidem poteſt. Quamobrem vtrunq; ab eodem agitur: verum alias ab interiore, alias ab exteriore, vt dictum iam eſt.

8 Cur pili in cute inhorreſcunt? An vbi cutem contraxerunt, meritò eriguntur, contrahunt autem & rigore, & alijs pleriſq; affectibus.

9 Cur ad extremã vrinæ miſsionẽ inhorreſcere ſolemus? An dum humor calidus ille ineſt, veſica & meatus qui circa eam poſiti

ſunt, pleni expertéſque frigoris ſubſtāt: pòſt verò, vbi effluxerit, aere frigido replentur: quippe cùm inane nihil eſſe naturæ ratio patiatur, ſed aut aeris aut corporis plenum eſſe vnumquodque neceſſe ſit. Quòd igitur aer ſe induxerit frigidus, rectè vt inhorreſcamus, euenire ſolitum eſt.

10 Cur lingua rigentium quemadmodum vinolentorum errare ſoleat? Vtrum quòd à frigore concreſcit ac indureſcit, mouenti difficilis redditur, itaque explanare non poteſt. An quia partes exteriores appulſu denſantur frigoris, humor intus collapſus linguam madificat, ex quo ſuo fungi officio lingua nequit, vt de vinolentis etiam diximus. An quòd per tremorem à rigore inductum motus temerè agitur, articulatè vocabula lingua ædere non poteſt, itaque oberrat & hæſitat.

11 Cur pili rigentium eriguntur? An quòd ex refrigeratione calor in partē interiorē ſe colligit. Vbi autē carni caloris beneficiū deſuit, magis cogitur: quòd cū fit, pili erectiores effici coguntur.

12 Cur hyeme cùm currimus, magis rigemus quàm cùm ſtamus? An quòd aer noſtra ambiens corpora, cùm ſtamus, vbi ſemel cōcalefact' eſt, nullā prӕterea moleſtiā infert: cùm autē currimus, alius atq; alius ſubinde

frigid

frigidus occurrit, itaque facit vt magis rigeamus. Ad hæc, aer cùm mouetur, frigidior redditur: quod quidem in currendo maximè incidit.

13 Cur tempore matutino frigus acrius eſt cùm tamen ſol proprius adſit? An quòd plus temporis abſentiæ ſolis exultat: itaque terra magis refrigerata eſt. An quòd die inſtante, ros & pruina cadere ſolent, quæ frigida ſunt: an hæc etiam ideo cadũt, quoniam calor, qui ſurſum ſe extulit, vi frigoris ſuperatur, idq́; non niſi ſolis abſentia euenit. Quocirca cùm longè diſtat, non cadunt, cùm propius, tum cadunt atque gelantur, quòd locus vehementius refrigeratus eſt, propter ſolis diuturniorem abſentiam. An die inſtante potius flatus incitantur nocturni, qui gelidi admodũ ſpirãt. An nobis frigus acrius idcirco eſſe videatur, quòd cibi concocti iam ſunt. Inaniores autem cùm ſumus, frigus vtique acrius ſentimus: argumẽtum, quòd à vomitu maximè frigere ſolemus.

14 Cur vbi ſternuimus vel minximus, plerunque inhorremus? An quòd ratione vtraque venis ſubtrahitur: quæ cùm redditæ ſint inaniores, aer ingreditur frigidus, qui rigoré ciere poteſt.

15 Qua de cauſa qui vehementer frigent, ſi ſtatim copioſo igne concalefiãt, indoleſcũt:

ſi paulatim verò tepeſiant, ſine magno dolò re recreabuntur? An quòd omnino cùm ex contrarijs in contrariũ proficiſcitur, magna effici commutatio ſolet: vt in arbore, ſi quis paulatim deflectit, nihil eſt quòd ſtirps ipſa laboret. At ſi vehementius corripit, nec ſenſim abducit, frangatur neceſſe eſt. Ergo ſi ſimile à ſuo ſimili affici nihil poteſt: vt autem calor hominis frigentis intus conſiſtit & ſe colligit, ſic humor & rigor parti exteriori relinquuntur, contrariúmque ſui cõtrarij corrumpens eſt: efficitur rectè, vt ſi ſenſim paulatímque tepeſiãt, calor prouocetur, & exeat itaque minus doleant? ſin ſubitò recaleſcant, amplius adducatur, & aſtringatur, itaque dolendum acrius ſit.

16 Cur refrigerati magis ab eodem calore vrimur, atque dolemus? Vtrum caro ſuæ cauſa denſitatis calorem occurrentem ſibi tenacius ſuſcipit. ex quo plumbum calidius redditur quàm lana. An calor vi penetrat, eò ꝙ foramina nimio frigore congelauerunt.

17 Quam ob cauſam non rigent, qui iraſcũtur? An quòd ira & excandeſcentia timiditati contrarij affectus ſunt. Eſt autẽ ira ex igne proficiſcens. Cùm enim intus copiam ignis retinemus, concaleſcimus: quod maximè in puerili ætate perſpicere licet. Pueri nanque primum ſpiritus copiam retrahunt, deinde

rubeſ

rubeſcunt:calor enim cùm intus affatim ſubſtat atque humificat,facit vt erubeſcant. Nā ſi quis largè aquam frigidam his infuderit, iram ſedabit:ſic enim calor extinguitur. Pauidi autem & perterriti contrà:rigent enim, & frigidi pallidíque redduntur. Calor namque eorum ſe ſummis de partibus ſeuocat ad imas.

18 Quamobrem quoties inhorreſcimus,pili eriguntur? An quòd in humore occluſi cōtinentur:humor enim à pili altitudine vincitur. Horror autem pulſu frigoris fieri ſolet. Frigus verò calidum humorem congelet:naturæ ratio vult. Ergo vbi commutatus congelatúſque humor eſt, in quo pili inhærent, pilos ipſos mutari cōſentaneum eſt. Aut igitur in partem aduerſam ſe transferent, aut in eadem manebunt,ſi rurſus vincere humorem potuerint At veriſimile non eſt, vt humorem gelatum coactúmque, pilus vincere ſuo ponduſculo poſsit. Ergo ſi pilus vndiq; gelido humore obſeſſus,ne quò valeat inclinari,reſtat ſanè vt erectus conſiſtat. An quoniam calor pulſus frigore ad locum interiorem ſe colligit. Vbi autem calor ſe à carne dimouit, caro plenius cogitur, coactáque,pilos eminentius erigi cogit:quo modo ſi cùm terræ feſtucam,aut aliud quodlibet infixeris conſtruas,atque vndiq; terram colligas, ef-

ficies, vt magis erigi poſsit quod infixũ eſt, quàm ſi terra minus eſſe coactum ſiueris.

19 Quam ob cauſam qui rigent, maximè dormire non valeant? An quoniã qui riget, ſpiritum magis retinet quàm laxat: qui dormit, magis reddit quàm attrahit. Facit igitur rigor, vt contrà agatur, quàm cùm dormitur.

EORVM QVAE AD VIBICES & cicatrices, & pelles pertinent, ſectio nona: cuius quæſtiones XIII.

1 CVr pelles recenter detractæ, maximéque arietum, verberum vulneribus, & vibicibus admotæ, & oua ſuper confracta prohibent vlcera, ne conſiſtant? An ratio ne vtraque humor colligi intumeréque prohibetur? Pars enim colliſa humorem trahit, intumeſcitque propter feruorem. Oua ſua lentitia glutinant, atque ita intumeſcere nõ ſinunt, vt etiam in ambuſtis glutine agitur. Conglutinare poſſunt pelles quoque, ob ſuã lentitiam hærentes nimirum, ſimúlque ſuo calore concoquunt, inflammationémque ſedant: neque enim detrahere eas ſolemus, niſi diebus aliquot pòſt. Etiã qui ex ſale acetóve perfricandum cenſent, inflammationem tollere volunt.

Cur

2 Cur cicatrices reliquo quidem in corpore nigræ, oculis albæ inducuntur? An quòd cicatrix colorem priori contrarium trahit, ſcilicet quemadmodum omnia quæ ægrotarint. Vlcera autem parte oculi nigra contrahi ſolent: veruntamen neque in corpore ſtatim nigreſcunt, ſed principio albæ ſunt, neq; in oculo ſemper nigræ, ſed demum vel ex toto, vel magna ex parte redduntur.

3 Cur ferula oras ſiue ambitum plagæ rubidum, medium album facit? Vtrũ quòd ſanguinem pellit ex medio, quod maximè ferit, quia in orbem ſe colligit, & rotunda eſt. An ea quidem de cauſa ſanguinem deinde redire oporteret. Rubedo autem, non niſi concurſus ſanguinis eſt, isq́ue in eum locum, qui ictus eſt.

4 Quare cùm membra à ferula vehementius feriuntur, medium carnis album, oræ rubræ redduntur: ligno autem contrà medium amplius rubet? An quòd ferula ſuam ob leuitatem, vbi vehementer percuſsit, ſanguinem reſidẽtem per ſumma diſsipat. Itaque vnde ſanguis defuerit, mox ea pars alba exiſtit: quò autem plenius fluxit, hic rubor ambit. Cúmque plaga intumuit, ſanguis citò ſuam ſedem repetere non poteſt, quoniam & exiguus eſt, & relationẽ per accliue agat neceſſe eſt: non enim niſi copia magna referri

poteſt

poteſt contra naturam. At ictus, quos dura corpora inferant, affligunt, colliduntq; ponderis ſui ratione ac robore. Afflictum itaq; medium cauum redditur, colliſum autem rarum exiſtit: colliſio nanque diſſectio, & diſtractio leuis eſt. Quòd cùm cauũ colliſumque reddatur, ſanguis ad id ſummus de oris vndique fertur: nam & aptus ferri deorſum eſt, & laxa expeditius ſubit, quòd ea cedunt facilius. Vbi autem ſanguis eò ipſe ſe collegit, efficitur meritò vt medium rubore tingatur: oræ autem, quas deſeruit, albedine decolorentur.

¶ Cur nigræ cicatrices hominum ſunt, qui vitio lienis tenentur? An quòd ſanguis eorũ corruptus eſt, propter admiſtionem morboſi dilutique ſanguinis, qui à liene procedit. Cicatrix igitur cutè prætenui ſummáque conſiſtit. Sanguis verò ille, quia vt dilutus & calidus ſit, niger eſt: cicatricem nigram tranſpectus vtique oſtendit, & quidem ſæpius. Hac eadem de cauſa cicatrix nigrior fit: ſanguis etenim cutis imbecillitate frigeſcit, & calore euaporãte, atrior redditur. Senioribus etiam pari ratione cutis magis nigreſcit, & natiuæ cicatrices atriores quàm iunioribus habentur: eſt enim quaſi vibicatum corpus eorum totum, non ob aliquam cutis tenuitatem, ſed quòd calor defecerit.

6 Vtrum quæcunque rei eiuſdem cauſam obtinent, vim habent eandem ad agendum, an nō? Verbi cauſa, cùm vibices diſcuti, & ab ære, & à radicula, & à faba commanducata, & à pulmone, & ab argilla, & ab alijs huiuſcemodi poſsint, ſingula ne vi eadem hoc efficiant, an diuerſa? An æs ideo tollit, quoniam rubiginem præ ſe fert, quæ pro medicamento accipi poteſt. Faba verò & pulmo & argilla, eò quòd ad ſe attrahunt, propter ſui corporis raritatem: cæteráque prædicta alijs ex cauſis idem faciunt. An vltimum quidem in his omnibus idem eſt. Quòd autem antecedit, hoc diſcrimini fore, nihil eſt quòd prohibeat.

7 Cur cæteræ cicatrices nigræ, oculi albæ conſiſtunt? An quòd cicatrices colorem contrahunt contrarium parti, in qua efficiūtur. At in parte oculi nigra fieri ſolent: ergo albæ efficiantur neceſſe eſt.

8 Cur ictus ferulæ dolorem amplius mouet quàm aliquod duriorum? Ita enim deprehendetur, ſi quis cùm verberat, ratione conſiderat, cùm tamen ictum durioris, vehementiorem eſſe ratio potior exigit: acrius enim ferit, quòd durius eſt. An quòd caro non ſolum cùm percutitur, ſed etiam cùm repercutit, dolet. Igitur à duris percuti tantum poteſt: cedit enim propter eorum duritiem. At

verò

verò à ferula vtrunq; ſanè accidit, vt & percutiatur, & repercutiat, propter ponderis leuitatem, cùm ſcilicet non, ſed renitatur, ita vt ictus poſsit duplicari.

9 Cur thapſia, & cyathus, quæ cõtraria planè inter ſe ſunt, pariter vibices poſsint diſcutere, hic principiò, illa pòſt? cyathus enim frigidus eſt, quòd etiã poëta inquit Homerus: Et gelido dentes defixit in ære: thapſia verò calida & vrens. An quòd vt animo deficientibus aqua, ſic cyathus vibicatis occurrit. Obuians enim refrigeratio, calorem prohibet educi è ſanguine, qui per ictum ad ſumma cõfluere corporis, atque concreſcere ſolet, vbi calor deceſſerit. Fit enim, vt perinde ac ſi extrà ſit, congeletur, cùm ſub cute eſt, propéq; abeſt, vt extra ſit. At verò cùm calori exitus negatur, non concreſcit, ſed ſe rurſum diffundit, & ſedem vnde effluxit repetit. Quòd idẽ thapſia quoque præſtare poteſt, quippe quę caloris ſui facultate prohibeat, ne ſanguis gelaſcat.

10 Cur æneis quibuſdam admotis, vt cyathis, alijſq́ue generis eiuſdem, vibices reprimi reſoluíque poſſunt? An quoniam æs natura frigida eſt: ergo calorem effluere vetat è ſanguine, quem ictus collegit. Eo nanq; per ſumma corporis exhauſto, vibex exiſtit itaque celeriter admouendum eſt antequam ge-

letur.

letur. Et thapſia verò ex melle illita eadem de cauſa iuuat: quia enim calida eſt, ſanguinem refrigeſcere prohibet.

11 Cur ſi eodem in loco ſæpius vlcus extiterit, cicatrix atra ducetur? An quacunque parte vlcus ſe oſtenderit, hæc admodum debilitatur, eóque magis, quò vlceratum ſæpius ſit. Debile autem omne frigeſcit, humoriſque plenum eſt: quo fit, vt nigrum quoq; appareat? Et quidem vlcera magna & vetera, cicatrice atra obducta videmus. Sæpe autem vlcus cœpiſſe, non aliud eſt, niſi vlcus diu habuiſſe.

12 Cur vibicibus cyathos admouere ſolemus? An quòd locus, quò icti fuerimus, refrigeratur, calórque inde omnis deceſsit. Cyathus itaque admotus, facit æris frigiditate, ne calor abeat.

13 Cur pili cicatricibus nequeunt exoriri? An quòd omnes meatus obcæcantur, & variant, è quibus pili ſe promouere ſolent.

14 Cur ictus tumorem liuorémque ſuſcipiant? An quòd de loco percuſſo humores diſiecti, in loca proxima ruunt, in quibus offendentes retorquentur. Itaque coniuncta cõglutinatáque humorum copia, tumor per collectionẽ exurgit, & ſi quæ venulæ ruptæ ſint, confluuium id humoris ſubcruentũ fiat neceſſe eſt.

Eorum

EORVM QVAE AD RES NAturales pertinent, ſectio decima: cuius quæſtiones LVII.

1 CVr in animãtiũ genere alia tuſſiũt, alia nõ? Verbi gratia, homo tuſsit, bos minimè. Vtrũ ꝙ cæteris maxima ex parte incrementũ aliorſum ſe vertit: homini autem eò conuerti natura voluit. An quod homo maximum humidiſsimúmque cerebrum continet. Tuſsis autem pituita diſtillante fieri ſolet.

2 Cur homini tantummodo ex omni animantium numero, ſanguis è naribus defluit? An quoniam plurimum cerebri, idémq; humidiſsimũ homo continet. Vnde venæ excrementis per ora eadẽ tendentia nimiũ repletæ, profundere inde coguntur. Sãguis enim vitiatus quiſque, integro tenuior redditur. Talis autem eſt, qui ſe cerebri excrementis miſcuerit, & quaſi in ſaniem degenerat.

3 Cur alia ex animãtibus ſub cutẽ, alia intra carnem, alia vtroque modo pingueſcere conſueuerunt? An quibus denſa eſt caro, ijs inter cutem & carnem humor prætenuis cogitur: quòd is ſemper ſua natura eminet atque reſidet, qui tandem concoctus, pingue effici ſolet. Quæ autem carne ſunt rariore, cutémq; gerunt obuiam, hæc opima intra carnem red-

dunt

duntur. Quæ verò vtroque modo ſe habēt, vtroque etiam pingueſcunt.

4 Cur vitiliginem pueri mulieréſque minus habent quàm viri, & in eo ipſo fœminino ſexu, quæ prouectæ ætate ſunt magis habent quàm minores? An quòd vitiligo exitus ſpiritus eſt. Corpora autem puerorum contextu denſo, non facili expiratu conſtāt, & mulierum minus expirant quàm virorū. Spiritus nanque in menſtrua ſe auertit fœminæ: denſitatem verò leuitas eiuſdem ſatis declarat. Quæ autem corpora ætate processerint, aut conſenuerint, reſpiratiora euadunt: hæc enim modo ædificij veteris, ſtructuram ſuarum partium laxiorem iam habent.

5 Cur homo tantum habeat vitiliginem? Vtrum quòd tenuiſsimā is ex omnibus animalibus cutem habet, ſimúlque flatibus redundat: indicium verò, quòd vitiligo partibus tenuiſsima cute obtectis, maximè primúmque exiſtit. An & his ipſis de cauſis, & præterea quòd homo vnus ex omnium animantium numero caneſcit: quippe cùm in vitiligine pili canicie immutentur. Itaque fieri non poteſt, vt vitiliginem habeāt, quæ nunquam caneſcere ſoleant.

6 Cur capris & ouibus lac plurimum demulgetur, quæ corpore non maximo ſunt:

homini autem & boui minus, ſcilicet ad corporis proportionem? Vtrum quòd his copia in corpus abſumitur, cæteris in excrementum ſe confert: ouibus autem & capris, quantum excrementi acceſſerit, omne in lac trãſit. An quòd plura gignunt, quàm quæ magno ſunt corpore: itaque plus attrahunt excrementi, quoniam plura alendum ſit. An his grauidis plus excrementi propter corporis imbecillitatem redundat. Lac autem, excremento conſiſtere certum eſt.

7 Cur animantium alia cùm aquam mutarint, colorem ſuum amittunt, ſimiliáque loci illius domeſticis redduntur, vt capræ: alia verò nunquam amittunt, vt homo.

8 Ad ſummam cur alia mutantur, alia nõ: vt coruus, qui ſemper incommutabilis perſiſtit? An quorũ natura vincere, perdomaréque humorem non poteſt, vt auium, quæ veſicam quoque nullam ob eam rem obtinent, hæc nuſquam mutari poſſunt.

9 Sed cur non illa eadem, ſed quæ nata ex his ſunt, hæc mutentur? An quòd recens nata, ſuis parentibus ſunt infirmiora.

10 Cur mares corpore maiori ex toto penè ſunt quàm fœminæ? Vtrum quòd mares calidiores fœminis ſunt: quæ res vim obtinet augendi. An quod mares præditi natura integra ſunt, fœminæ manca oblæſá-

que

que deſciſcunt. An quòd mares longo temporis ſpatio perficiuntur, fœminæ breui.

11 Cur in animantium genere alia breui tempore pariunt, alia diu geſtant? An longius perfici ſolent, quibus longiora ſunt vitæ ſpatia. Sunt autem partu tardiora, quæ longo tempore viuunt: ſed non vniuerſaliter id eſt. Equus enim vt tardius maximè quàm homo parit, ſic viuere minus poteſt: cuius rei cauſam, vuluæ ſiue vteri durities habet. Quomodo enim ager ſitiens haud citò ſuas ſtirpes enutrit: ſic durior vulua equarum, informando nutricandóq; ſuo fœtu remoratur.

12 Cur proles cæterorum animantium magis quàm hominis ſuis parentibus ſimilem gerit naturam? An quòd homo vago, varióq; plurimū animo in coitu eſt: prout autem pater materque in conceptu affecti fuerūt, ita partus euariāt. Cætera verò animantia omnia, aut certè plurima, rei tātum ipſi intendunt, totáque ſeſe veneri dedunt. Adde quòd ob eam auiditatem, minimè repleri magna ex parte patiuntur.

13 Cur alibi tam homines quàm equi oculis magna ex parte cæſijs ſunt? An cùm oculi triplici coloris genere diſtinguātur, nigro, caprino, & cæſio; corporis totius colorem

oculi quoque color cõſequitur: itaque haud immeritò cæſius eſt.

14 Cur homines nana ſtatura proueniunt? Vel potius quærendum in vniuerſum, cur in animantiũ genere alia paruo, alia magno conſiſtant corpore? Cauſa duplex ſanè reddi poteſt: aut enim locus, aut alimentum id facit. Locus, ſi anguſtus eſt: alimẽtum, ſi exiguum: quod etiam partu iam ædito nonnulli efficere conantur, vt qui catellos in caueolis occluſos educant. Quibus itaque cauſæ locus eſt, hi pomiliones reddũtur. Sũt enim latitudine quidem, profunditatéque pro magnitudine ſuorum parentum, breues tamen omnino: cuius rei cauſa eſt, quòd rectæ lineę in aduncas ſe flectunt. Igitur quo modo tabernarum picturæ, quamuis breues, tamen diſtentæ in latitudinem profunditatémque cernuntur: ita pomiliones quoque formari ex loci anguſtia incidit. At verò qui ob alimenti inopiam perfici non potuerint, hos membris quoque puerilibus conſtare videmus. Fitque vt aliqui, quamuis breues admodum ſint, modicè tamen coagmentatas omnes ſui corporis partes habeant, vt Melitenſes catelli. Ratio enim, quòd non vt locus, ſic natura ſuum efficere opus ſoleat.

15 Cur in animantium genere alia maris

ac fœminæ coitu creantur, alia cõcretis qui buſdam proueniunt, ſimulatque primus eo rum ortus extiterit? Quemadmodum qui de natura docent, primum animantium ortum, mutatione, dimotionéque mundi, vniuerſique orbis ingente diſſerunt extitiſſe. Et quòd nunc ſi rurſum ortus eiuſmodi futurus ſit, tales motiones aliquas præceſsiſſe oportebit. Principium enim rei cuiuſque maximum eſt, quippe quod rei dimidium ſit. Semen autem genitale principium eſſe certum eſt. Ergo minutorum animalium quorúmque ortus, nullo agi mutuo concubitu ſolet: cauſa cur vt principio extiterunt, creari nunc etiam poſsint, ſeminis exiguitas eſt. Rei nanque minoris, minus quoque principium eſſe conuenit. Quamobrem huius etiam ſeculi mutationes, ſemen animantium minutorum generi ſatis cõtrahere poſſunt, quòd ſæpius vſu euenit. Tum enim maximè oriuntur, cùm mutationes temporum inceſſerunt. Maiorum autem genus, mutationes quoque pro ſui magnitudine deſiderat ampliorem.

16 Cur animantium alia partu ſunt numeroſo, vt ſus, canis, lepus: alia non, vt homo, vt leo? An quòd alia vuluas, ſiue vteros cõtinent multos, totidémque formandi loculamenta, quibus impleri percupiunt, quibus é ſe

ſemen genitale diuidendum, inſerendúmque eſt: alia contrà ſe habent.

17 Cur homo inter animantes oculorũ minimum pro ſua magnitudine habet interuallum? An quòd omnium maximè naturali ſolertia homo conſtat. Senſus autem continẽdi partem verſus priorem natura poſuit: id enim conſpicere oportet, in quod nos ducit ratio mouendi. Quanto autem oculorũ plus diſcriminis ſit, tanto magis conſpectus vergent in latus: qui ſi ſecundum naturam ſedem debeant obtinere, quam minimum eſſe interuallo certè oportet. Sic enim partem verſus priorem, ingredi maximè poſſumus. Ad hæc cæteris animantibus cùm careãt manibus, deſpiciãt prorſus in latera neceſſe eſt: itaque plus eorum oculi diſtant inter ſeſe, & maximè ouium, eò quòd maximè prono capite ingrediuntur.

18 Cur cæteris animantibus partim nunquam profuſio ſeminis per ſomnum incidere aſſolet, partim rarò? Vtrum quòd nullum homine excepto reſupinum cubare conſueuit. Nullum autem niſi reſupinum ſemen profundere poteſt. An quòd cætera nõ pariter vt homines ſomniant. Seminis autem per quietem illa profuſio, non niſi cum imaginatione fieri poteſt.

19 Cur animalium alia caput moueant, alia

alia non moueant? An quòd quæ collo carent, ea caput mouere nequeunt: nonnulla autem carent collo.

10 Cur in animantium genere homo ſternutare maximè ſolet? Vtrum quòd meatus obtinet ampliores, per quos ſpiritus odorque ſubeũt: his enim ſpiritu repletis ſternuimus. Indicium verò datos eſſe meatus homini laxiores, quòd is olfactu minimè omnium valet. Quò nanque arctiores meatus ſunt, eò magis vim obtinent olfaciendi. Quòd ſi in ampliores plus humoris ingreditur, quò inflato, ſternutamentum fieri ſolet. Tales autem genus hominum omnium maximè animantium obtinet, meritò homo ſolus ſternuere ſæpiſsimè conſueuit. An quòd homo breuiſsimis naribus eſt, ita vt humor concalfactus celeriter commutari in ſpiritum poſsit, cùm cæteris refrigeſcat præ longitudine prius quàm mutetur.

21 Cur nullius animalis lingua eſt pinguis? An quoniam pingue vnumquodque denſum eſt. Lingua autem rara ſua natura propterea eſt, vt percipere poſsit genera ſaporum. *lingua quare rara?*

28 Cur fœminæ intẽto corpore mingunt, mares minimè? An quòd fœminarum veſica remotius, tum profunditate, tum longitudi

ne ſita eſt: iacet enim vulua earum interius ſedem atque veſicam. Itaque humor emittendus, vim propter ſpatium vuluæ deſiderat pleniorem, quę per ſpiritum corpore intento acquiritur.

23 Cur ſues hybernum pilum amittere nō ſolent, cùm cæteræ quadrupedes ſoleant? nam & canes, & boues certè amittere aſſolent. An quòd ſus calidiſsimus omnium eſt, partique calenti eius pili adhærent, quippe cùm pingue tale eſſe neceſſe ſit. Cęteris itaque, vel quia humor refrigeſcit, pili defluūt, vel quia ſuus calor alimentum concoquere non poteſt. Suibus verò non idem incidit, vel quia nihil humor interior affici poteſt, vel quia bene alimentum concoquitur: nam & ſi quando cauſa, cur defluant ſit, tamē pinguedo vetare poteſt. Oues ac homines propter ſui pili tum denſitatem, tum copiam, nō ita affici pulſu frigoris poſſunt: nō enim altius refrigerationi ſubire licet, vt poſsit vel humorem gelare, vel calorem cōcoquendo ſeuocare.

24 Cur ouibus expilatis mollior pilus ſub naſcitur, homini durior? An quòd ouium pili ſummæ cuti cohærent, euellique ob eam rem ſine vllo poſſunt labore, cùm initium alimenti integrum maneat, quod carni iunctum

ctum eſt. Meatibus itaque patefactis, excrementa reſpirare melius poſſunt: vellus enim proprio carnis veſcitur alimento. Caro autem molli dulciq; alitur pabulo. Hominum contrà, quòd altius pili inhærent, per vim, ſummóque cum dolore euelluntur. Cõſtat id, quandoquidem ſanguinem ſecum detrahunt. Corpore igitur ſaucio euenit, vt tandem cicatrix obducatur: vnde fit, vt vel finem pili amplius promendi faciant, qui euulſi fuerint, vel quandiu præterea promere poſsint, duri extrudantur, eo quòd omne valens alimentum carnis exhauſtum eſt, nec niſi materia inutili & ſuperuacua pilus prouenit. Indicium, quod hominum omnium plagam inhabitantium meridianam, pili duritiem præ ſe ferunt: quoniam calor exterior altius corpus ſubiens, alimentum concoctu facilè abſumat in vaporem contrà eorum qui ſub aquilonem incolunt, molles laſciuique funduntur, quod his ſanguis dulciſque ſapor per ſummam potius fluitat formam: quamobrem his color quoque hilarior eſt.

25 Cur ouium pili eo duriores ſunt, quo prolixiores: hominum cõtrà molliores, quo prolixiores: An quod ouium pili, qui quale diximus capiunt alimẽtum, vbi procul ſe ab ſuo deduxerunt initio, ieiunius veſcun-

tur:& alimentum quod ineſt vi caloris, facilè pro ſua inconcoctione euaporatur. Itaque ſiccati duriores redduntur: molle nanque humidum eſt. Hominum verò pili minus alimenti, ſed plus ſuo initio hauriunt: cōcoquitur autem plenius, quoniā minus eſt. Concoctum autem pilum efficit molliorem: concocta etenim quæque molliora inconcoctis redduntur. Indicium, quòd oues recentes vellera molliora gerunt, quàm vetulæ: copia nanque excrementi, pilum & ouis & hominis procreat.

26 Cur hirti homines, & aues veneris ſunt auidiores? An quòd natura humida & calida ſunt, qua quidem vtraque qualitate opus ad coitum eſt: calor enim excernit, humor excernitur. Hæc eadem ratio eſt, cur etiam claudi homines ſint ſalaciores: his enim vt parum alimenti deorſum propter crurium vitiationem labitur, ſic multum loca petit ſuperiora, ſeque in ſemen conuertit.

27 Cur homini nulla iuba data à natura eſt? An quoniam barba data eſt: ergo quod excrementitium alimentum cæteris animantibus in ceruicem ſe confert, id homini maxillas adire ſolitum eſt.

28 Cur pedes animalia pares habeant? An quod fieri non poteſt, vt aliquid moueatur, niſi parte aliqua ſui conſiſtat, dummodo nō

pro

proſiliat. Cùm igitur ex duobus illis, motu & ſtatu confici ingreſſum neceſſum ſit, paritatis iam inde ratio patet: bipes enim altero pede mouetur; altero ſtat. Et quadrupes quoq; cùm duobus mouetur, reliquis duobus innititur. Paríq; modo de cæteris, quæ vel ſenis, vel etiam numeroſioribus pedibus ingrediuntur, animaduertere licet.

29 Cur equis & aſinis pili è cicatrice promere ſeſe poſſunt, hominibus autem non poſſunt? An q̀ cæteris animalibus tergus pars per ſe corporis eſt: hominis autẽ cutis veluti affectus carnis exultat, quippe quæ ſumma illius forma refrigente, ſolidiuſcula exiſtere videatur: quemadmodum cruſtæ in pulte ſu perducũtur, quas vetulas appellamus. Cùm itaq; illæ non niſi farina elixa ſint, hominis quoq; cutis nominata, non niſi caro putãda eſt. Vbi igitur hæc vel vulnus acceperit, vel attrita fuerit, incidit vt hominis quidem caro condenſetur. Quamobrem ſumma corporis parte immutata, vulnus non eandem compagem capit, qua corpus iam inde ab ortu naturæ extitit. Cùm itaque hæc immutata ſit, nihil profectò abſurdum fuerit, ſi ex ea non idem præterea proficiſcatur. Sicut in areis quoque appellatis licet percipere: nam illas etiam corporis ſummi corruptionem immutationémq;

eſſe nouimus. At iumentis attritis, vbi ad ſanitatem redierunt, partes vitiatæ corporibus denuò eiſdem replentur, quanquam debilioribus quàm principiò fuerint. Sed cùm etiam cutis eorum pars ſit, confici pili prouenirèq; poſſunt: cute nanq; pilos enaſci certum eſt. Sed candidi propterea oriuntur, quoniam vt ſecunda hæc cutis imbecillior quàm prima eſt, ſic pilus candidus ille imbecillimus exit.

30 Cur in animalium cæterorum genere ſeruari æquè gemini poſſunt, quanquam ſexus ſunt vtriuſque: in hominum autem non poſſunt? An quòd homini maximè partus geminatio contra ſuæ naturæ legem accidit: ſingulos enim parere ſancitum eſt, tum in geminis ipſis marem, ac fœminam creari natura omnino recuſat. Ergo quod maximè contra naturam eſt, id & imbecillũ eſſe ratio poſtulat.

31 Cur equis & aſinis pili è cicatricibus poſſunt euenire, hominibus autem non poſſunt? An quòd cicatrix vel ſuam ob denſitatem impedimento eſt, vel quia deprauat nutrimentum hominibus. Itaq; ex toto propter pili infirmitatem impedimento eſt. Equis autem, ne pili exeant, nunquam eſt, ſed deprauat, facitque ne prior integritas ſeruetur.

Cur

32 Cur pares pedes natura animantibus dedit? An cuiq; cùm mouetur, partem aliquam requieſcere neceſſe eſt. Quòd ſi pedes impares eſſent, ne hoc fieri poſſet, accideret: agitur enim motus ſitu obuerſario pedum.

33 Cur animalia, vt minus temporis dormiunt quàm vigilent, ſic non continuè, ſed viciſsim modo vigilando, modo dormiendo, ſomnum ſuum perficiunt? An quòd non ſimul omnis vacans materia coquitur, ſed vbi pars aliqua eſt concocta, leuatum iam animal expergiſcitur. Et verò ſæpius illi expergiſcuntur, quibus ea pars frigida eſt, quæ quidem excrementum domat, & concoquit. Fit enim vt celeriter ſæpéque ceſſetur: ceſſatio autem non niſi expergefactio eſt. Suauis quoque res ea ipſa, quoniam requies eſt, non immeritò eſſe videtur: ſed nihilo quidem plus temporis in munere naturalium actionum conſumimus. Nam etſi eſſe ſuauius eſt quàm non eſſe, non tamen plus temporis propterea edimus, quàm à cibo abſtinemus.

34 Cur animantium alia ſtatim parentes ſectantur, alia ſerò, vt homo, vel vix nunquam? An quòd alia citò vim recipiunt cognoſcendi, alia ſerò, & alia rei ſibi commodæ

modæ ſenſum obtinent, alia carent. Quæ igitur hæc ambo, ſenſum dico rei commodæ, ſuiſque corporis perfectionem ſortiuntur, hæc parentem ſectari protinus queunt. Quæ non vtrunq; illorum habeant, hæc id facere ipſum nequeunt: opus enim eſt & viribus & ſenſu.

35 Cur genus vitiliginis quod leuca appellatur, quaſi albam dixeris, cæteris animantibus contrahi nequeat? Vtrum quòd hominibus morbo hæc eſt: cæteris autem animalibus tergora varia, piliſque eodem modo albedine efficiuntur. Attamen ambiget aliquis, quæretq; cur non poſtea, ſed ſtatim ab ortu naturæ varietas illa exiſtere ſoleat. An quòd cæterorum animantium tergora dura ſunt: homo autem è natura prætenui cute continetur. Vitiligo autem ſpiritus ſecretio eſt, quę cæteris animantibus excerni tergore denſo prohibetur.

36 Cur vbi vitiligo, canicies quoque eſt? reciprocari autem non licet, vt ſemper vbi canicies, ſit etiam vitiligo. An quòd pili omnes cute proueniunt: canicies autem putredo veluti quædam eſt. Cùm itaq; cutis morbo laborat, pilum etiam laborare inde neceſſe eſt, cùm autem pilus, cutem malè affici neceſſe non eſt.

37 Cur animantium alia poſt partum ſæ
uire

uiře ſolent, vt canis, vt ſus: alia nihil efferantur, quod perſpicuum ſit, vt mulier, vt ouis? An quæ ſuperuacua redundant materia, hęc ſuam clementiam ſeruant. Quantum enim doloris eſſet, ſecretum in partu eſt. Quibus autem ſecretio non à vacantibus, ſed integris fieri materijs ſolet, hæc exaſperantur & ſæuiunt. Vnde fit, vt extenuatio quoq; iram ratione habitus moueat: vt etiam gallinæ furient, nõ cùm pepererint, ſed cùm incubant ratione inediæ.

38 Cur ſpadonibus cætera in ſexum fœmineum vitiata mutãtur (vox enim tenuis, corpus imbecillum? Deniq; ita homines cõmutantur, vt etiam cæterorum animantium quæcunq; caſtrata. Nam & tauri & veruęces ſua cornua è contrario gerunt: quòd fœminæ quoque eorum contrà, quàm mares armantur cornibus. Itaque alij maiora excisi gerunt, alij minora) magnitudo verò tantummodo, ſpadonibus dico, ad ſexum virilem commutatur: maiores nãq; redduntur. Quæ quidẽ res maris ſua profectò eſt, quippe cùm fœminæ minores maribus eſſe ſoleant. An ne id quidem ad marem, ſed ad fœminam pertinet. Haud enim omne magnitudinis genus, ſed longitudinis duntaxat acquiritur, cùm mas profunditate etiam augeatur, & latitudine: ſic enim perfici ipſe aſſolet.

Ad

Ad hæc, vt fœmina ad marem, ſic fœminæ ipſius virgo ſe habet ad mulierem: altera enim generoſa iam eſt, altera nondum eſt. In eam igitur ipſam fœminæ magnitudinem mutantur: creſcere nanque in longitudinem corpus aſſolet fœminarum. Vnde carmen illud Homeri: Virgo Diana dedit prælongi corporis vſum. vtpote cùm rem, quam ſuam ob virginitatem haberet, largiri nimirum poſſet. Ergo non magnitudine in marem mutatur, cùm non in magnitudinis genus perfectè commutetur. Spadones enim longitudine tantum in magnitudine proficiunt.

39 Cur ſpadones vel omnino varicibus vacant, vel minus habent quàm cæteri? An quoniam naturam ſuam dum caſtrarentur, in genus ſeminis infœcundum commutarint. Talis autem eſt puer, & mulier: quorum neutrum habere varices ſolitum eſt, præterquam ſi mulier rarò.

40 Cur homo omnium maximè animantium oriri claudus poteſt? Vtrum quòd cæterorum crura robuſtiora ſunt: oſſe nanque & neruo, tam quadrupedum quàm auium conſtant, hominum carne redundant. Itaque facilius hæc ob ſuam mollitiem lædi poſſunt, cùm ſe in vtero mouent. An

quòd

quòd ſolus ex omnium animantium genere varia generationis tempora obtinet: nam & ſeptimo, & octauo, & decimo menſe venire in lucem poteſt. Cæteris tempus vnum perficiendi ſine mora ſtatutum eſt: hominum generi temporis multum, pro varia ratione immorandi conſumi neceſſe eſt. Itaque cùm fœtus mouentur, extrema, quòd tenerrima ſunt, facilè infringuntur, & eò magis, quò plus temporis interceſsit.

41 Cur ſpadones cruribus putridis vlceroſiſque ſunt? Vtrum quòd etiam mulieres crura habent eiuſmodi: ſpadones autem effœminati omnino ſunt. An hoc accidit. Cauſam autem mulieribus quoq; reddere illam debemus, quòd calor deorſum ſe vertit, quòd etiam menſtrua declarant. Vnde fit etiam, vt præ nimio humore, neq; ſpadones, neque mulieres pilis valeant redundare.

42 Cur nullum animal niſi homo calculoſum fieri poteſt? An quòd iumenta, & quæ vnguibus ſunt numeroſis, veſicæ meatus obtinent ampliores. Quæ autem non protinus, ſed pòſt parere intra ſe animal conſueuerunt, vt piſces nonnulli, ex his nullum veſicam habere nouimus. Sed humor ſubſidens, ille totus in aluum conſtringitur, ſicut etiam in auibus fit: itaque celeriter exit per

ſedem. At homo veſicam habet,& ceruicem eius canali anguſto pro magnitudine porrectam. Ergo quòd membrum id adeſt, quantum terreni humoris ſeuocatur, in veſicam contruditur,ex quo vaſa quoque vrinaria,id eſt matula, eo ipſo tinguntur. Loci autem calore efficitur, vt amplius concreſcere atq; craſſeſcere poſsit. Retinetur verò,augetúrque propter canalis anguſtiam:cùm enim terrena illa ſubſidentia prodire ex facili nequeant,reuerſa cohærent inter ſeſe,calculúmq; ità conficiunt.

43 Cur non iumenta,non boues,aut omninò quæ cornua gerunt,non aues ructare ſoleant? An propter ventris ſiccitatem. Celeriter enim conſumitur,percolatúrque humor:qui dum immoratur inflatúrque,ructationem mouere poteſt. Iumentis tamen, ob colli etiam prolixitatem, flatus deorſum ſe vertit: quamobrem his crepitus ventris maximè incitatur. Auium,cornigerorúmq; genera neutrum faciunt. Quinetiam ruminantibus ructare negatum eſt, quoniam plures continent ventres:& quem reticulum appellamus:facultas etenim meandi tam ſuper quàm ſubter flatibus multifariam præſtatur. Itaque humor conſumitur antè quàm in flatum vertatur: qui flatus moueat vel ruptum, vel crepitum.

Cur

44 Cur in animantium genere quæcunque domeſtica, eadem etiam fera reperimus: quæcunque autem fera, non vtiq; eadem domeſtica natura creauit? Etenim homines fieri nonnuſquam cernuntur, & canes apud Indos, & equi alibi: ſed non leones, non pantheras, non viperas, non alia complura domeſtica eſſe nouimus. An quòd res praua, & facilis ortu eſt, & mutari quodque expeditè in eam rem poteſt. Naturam enim nō quæ prima, ſed quæ vltima eſt, aſſequi ſtatim perdifficile eſt. Quapropter omnia etiam domeſtica, principiò fera potius quàm domeſtica eſſe ſolent, vt puer feracior profectò quàm vir, quippe qui omnium edax, & iræ deditus ſit, quanquam infirmus. Ergo quomodo in operibus artis, ſic etiam in naturæ licet perſpicere. Nam in his quoq; prauè omnia facta ſunt, & plura ſunt praua quàm proba, vt lectus, veſtis, quoduis aliud: quodq; probum eſt, id omne prauum etiam comperiri poteſt. Quod autem prauum, id non omne probum quoq; reperies: vt ſi quis vetuſtiſsimorum pictorum fictorúmq; opera cogitet: nōdum enim peritè pingebatur, aut ex ære ducebatur, ſed pingui minerua omnia effigiabātur: Natura etiā prauè omnia facit, & plura praua quàm proba: proba verò pauciora præſtare, non omnia poteſt. At qui-

domeſticum omne melius eſt. Ferum autem atque ſylueſtre prauum natura, ſcilicet non quæ initia ortúſque continet, ſed cui opinor factu difficile ſit probum illud, vrbanum atque domeſticum. Contrarium verò, aut nunquam, aut rarò efficitur. Attamen vel temporum, locorúmque conditione, temperamentóque vniuerſi quodam fieri poteſt, vt vrbana & mitia reddantur omnium animalium genera. Hoc idem in omni etiam ſtirpium genere intelligere licet. Quæcunque enim vrbana ſunt, eadem etiam comperiri ſylueſtria poſſunt. At quæ ſylueſtria extitere, eadem omnia manſueſcere nõ poſſunt. Non tamen deſunt, quæ ſuis locis quibuſdam peculiariter ita ſe habeant, vt neglecta feráq; prouenire præſtantiora poſſint, & mitiora, quàm quæ alibi ſummo cum ſtudio colantur.

45 Cur hominum vmbilici ampliores, cæterorum autem animantium exigui incertíque fiunt? An cæteris, quoniam temporis multum geſtentur, vmbilicus areſcit, inque directum porrigitur, denique vlceribus intumeſcit: quamobrem nonnulli vmbilici deformes ſunt. At verò homo imperfectus prodit: itaq; humidus atq; ſanguinolentus ſequitur eius vmbilicus. Indicium verò cætera perfecta, hominem imperfectum

pro

prodire, ꝙ illa ſtatim inde ab ortu naturæ viuere ſua opera queunt: pueri curam deſiderãt, nec ſeruari niſi alieno beneficio poſſunt.

46 Cur animantium alia ſemel coeunt, alia ſæpe, & alia anni tempore certo, alia nullo ſtatuto tempore, ſed prout inciderit? Homini ſemper concubitus opportunus eſt, feris non ſæpe: & quidem ſues agreſtes ſemel concumbunt, domeſtici ſæpe? An propter pabulum, calorem atque laborem: quippe cùm venus comes ſatietatis ſit: nam eadem alibi ſemel, alibi ſæpius pariunt, vt oues in Magneſia & Aphrica pariunt bis. Cauſam verò tẽpus pariendi prolixius obtinet. Vbi enim ſe impleuerunt, non amplius concupiſcunt: quomodo nec cibum affectant, quæ ſatiata ſunt. Quæ autem grauida iam eſſe incœperint, minus auida veneris euadunt, quoniam menſtruæ purgationes nullæ præterea veniant.

47 Cur homines, qui raris dentibus ſunt, magna ex parte breuioris ſunt vitæ? An indicium hoc eſt denſum os eſſe capitis: ergo cerebrum inualidum eſt, quia minus ſit reſpirationibus opportunum: itaque celeriter putret, vt quòd ſua natura humidum ſit. Nam & cætera: cùm non mouentur, neque exhalant, facilè corrumpuntur: quo etiam fit, vt homo capite piloſo maximè ſit, & mas quã

fœmina diutius viuit, futurarum ſui capitis beneficio. An in cæteris quoque idem ſit cogitandum.

48 Cur qui manus cæſuram per totam obtinent palmam, viuere diutius poſsint? An quoniam minus viuere poſſunt, quæ carent articulis, incompactáque ſunt, quale genus omne aquatile eſt. Quòd ſi quæ articulata non ſunt, vitam breuiorem agere ſolent, conſtat contrà ſeſe habere quæ articulata. Cuius profectò generis illa etiam ſunt, quæ cùm ſua natura omni articulo careant, exiſtunt, tamen articulata nonnunquam quoad maximè licet, conſiſtunt. Manus autem pars interior, penitus articulo vacat.

49 Cur animãtium homini vel vni vel maximè oculi deprauantur? An quòd homo vel ſolus, vel maximè morbo comitiali capi in puerili ætate ſolet, cùm certè deprauari omnibus accidit.

50 Cur animantium homo maximè fumo affici poteſt? An quòd homo lachrymam maximè emittit: fumatio autem non niſi cũ lachryma eſt.

51 Cur equus equo, homo homini, atque omnino cognata cognatis, ſibíque ſimilibus gaudent atque cupiunt? non enim quia pulchrum videtur. Cupiditas autem formam

ſequitur elegantiorem: nam ſi id eſſet, rem pulchram ſuauiorem eſſe oporteret. Nunc autem contrà potius euenit, vt quia iucundum ſuauéque eſt, ideo pulchrum eſſe videatur. Nec etiam omnibus res eadem voluptati eſt, nec pulchrum idem lætitiæ: alijs enim eſſe, aut bibere, alijs coucumbere lætabilius eſt. Sed cauſa cur vnumquodque iunctum ſuo cognato maximè ſuauiſsiméque concumbat, in aliam cadit quæſtionem. Pulcherrimum verò id etiam eſſe, nondum aſſeri verè poteſt: ſed nobis quòd ad concumbendum ſuauius eſt, pulchrum certè videtur: quoniam rei, quam cupimus, aſpectu quoque nimirum delectemur. Et quidem in cæteris etiam cupiendi generibus, res pariter ſeſe habet. Cùm enim ſiti detinemur, humorem ſuauius cernimus. Quòd itaque ad vſum aliquem pulchrum eſt, & quod idem maximè cupere ſolemus, ſuauiſſimum id eſſe ipſum videtur. Quod autem perfectale eſt, non prætereà ſic eſſe videbitur? Argumentum, quòd adoleſcentuli plerique formoſi aptique nobis eſſe videbuntur, cùm ad concumbendi vſum reſpeximus. Nũquid igitur ita, vt etiam plus geſtiamus, quàm ſi deformes quoſdam intueamur? Non hercle, niſi eorum auidi ſumus, quo modo potius quoque videtur pulchrior.

Nam ſi ſiti detinemur, humorem multo ſuauius aſpiciemus.

52 Cur hominis prior pars piloſior quàm poſterior eſt: quadrupedũ contrà poſterior quàm prior ſetoſior? An quòd omne animal bipes partem priorem habet piloſiorem: nã aues quoque eodẽ modo, quo homines ſe habent. An partes infirmiores, natura ſemper integere potius conſueuit: infirmum autem vnumquodque, loco ſui corporis aliquo eſt. Quadrupedum verò omnium partes poſteriores, infirmiores loci cauſa ſunt quàm priores: affici nãque à frigore æſtúque amplius poſſunt. Hominum priores infirmiores ſunt incommodiſque illis eiſdem opportuniores.

53 Cur animantium homo maximè ſoleat ſternutare? An quòd etiam grauedine maximè homo tentatur: cuius rei cauſa eſt, quòd calor qui circa cor eſt, ſurſúmque ſua natura effertur, cæteris animantibus in armos ſe effert, vnde per refractionem diſiectus, partim ceruicem capútque petit, partim in ſpinam lumbóſque defertur: hæc enim linea recta, iuxtáq; baſim ſita oĩa ſunt. Quòd cùm ęquè corpus penè totum recaleſcat, humores quoque in ſeſe pariter digerit, planéque partitur: humores enim calorem ſequuntur. Ex quo fit, vt neque à grauedine admodum infeſtari, neque ſternutare quadrupedes ſoleant.

Sternu

Sternutamẽtum enim, vel ſpiritus vniuerſi delatio eſt, humore ſcilicet plus aliquid exhalante, vel crudi humoris conatus, excurſúſque: quocirca deſtillationes ſolet præcedere, quæ quidem animãtibus cæteris minimè incidũt, eò quòd caloris illa delatio, antè retróque portionibus æquis ſe digerit. Homini verò, quod erecta baſi ſe in ſublime modo ſtirpium attollit, euenit, vt caloris elatio plurima & vehementiſsima caput adeat: elatúſq; eò calor, meatus concalfacit rarefacítque capitis: qui tales demum effecti, nimirum capaciores humorum, quàm meatus cordis inferiores redduntur. Quoties itaque accidit, vt caput humeſcat refrigeretúrque extrinſecus amplius quàm ſatis ſit, efficitur vt calor, qui & alimentum habet, & ſe in partem interiorem contrahit, nimirum creſcat, creſcens ſeſe in caput, meatúſque capitis efferat, quò humores prætenues crudíque ſectãtes, implent meatus, deſtillationéſque faciunt, & ſternutamenta ratione ſimili mouent. Nam inter initia deſtillandi, calor humorem ſurſum præcedens, inflánſque meatus, ſternutamenta expulſu ſpiritus, ductúque humoris tenuis acriſque incitat. Vnde fit, vt poſt grauedinis ſternutamentum, pituitam aquæ ſimilem abſtergamus. Hæc cùm omnia ſeſe mouerint, humores coacti craſſique ſubſidunt, & fora-

mina capitis naſique interſepiunt. Facta e-nim tumidiora diſtentioráque caput dolore infeſtant. Argumentum, quòd nullus per eas ſpiritus foras mittitur: ex quo ſequitur, vt neque ſternuere, neque olfacere poſsint, qui grauedine detinentur. Sternutamenta autem quæ ſine grauedine mouentur, has quidē eaſdem ob cauſas veniunt, ſed exiguis leuibúſq; initijs. Itaque vbi vi caloris collecti humores ſunt, facilè ab eodem calore pro ſua exiguitate ſpiraſcentes, in nares interrumpunt. Strepitum verò ſpiritus, non minus violentia ſeſe efferendi, quàm ſua copia mouet. Cùm enim calor directo tramite ſe ad cerebrum víque extulerit, eíque ipſi impegerit, ad nares reflectitur; eò, quoniam meatus illac foras de cerebro pertendant. Quòd cùm illa foras reflectendi delatio ſpiritus, nares verſus contra naturam agatur, vehemens vt fiat, nimirum euenit: itaque ſtrepitum mouet. Cæterorum autem animātium, aues maximè grauedinem ſentiunt, quòd formā corporis maximè ſimilem hominibus gerunt, verum minus quàm homines afficiuntur: quoniam caput magna ex parte deorſum tenent, vt quæ victum abs terra petere ſoleant.

54 Cur maris animalia maiora vegetioráque ſunt quàm terræ? An quòd vis ſolis conſumen

ſumendo quæ terram ambiunt, copiam detrahit nutrimenti: quamobrem quæ abdita vitam agunt, vegetiora ſunt. His igitur omnibus incommodis cùm genus maritimũ ſit immune, meritò tum adoleſcere poteſt corpore ampliori & vegetiori.

55 Cur cætera animalia cibum ſæpius ſiccũ quàm humidum capiant, homo humidum ſæpius quàm ſiccum? An quòd homo natura calidiſsima eſt, plus refrigerationis deſiderat.

56 Cur ſpadones calui effici nequeant? An eò quòd multum cerebri obtinét: quod ſanè his contingit, quia rem veneream nõ agunt: ſemen enim labi per ſpinam è cerebro videtur. Qua de cauſa boues quoque caſtrati cornua gerere maiora putantur: necnon & mulieres & pueri cur calui nõ ſint, eadem ratio eſſe creditur.

57 Cur animantium alia, vbi primùm in lucem ædita ſunt, nutriri per ſeipſa poſsint, alia nequeant? An ea poſſunt, quæ in genere, quod memoriæ capax eſt, breuius viuũt: quocirca ocyus quoque morte eadem omnia occumbunt.

58 Cur homo plus excrementi humidi egerit quàm ſicci: equi & aſini plus ſicci quã humidi? An quòd hæc animantium genera ſicco pabulo largiori vtuntur: homo humidis

midis magis quàm aridis veſci ſolet. Ex cibo autem omne proficiſcitur excrementum, & ex copioſiori copioſius. Igitur alia humido potius, alia ſicco largiori vtuntur pabulo: quoniam alia ſicca natura ſunt, alia humida. Itaque humidum potius capiunt quæ ſicca conſtant natura: huius nanque ſunt indigentia. Contrà ſiccum affectant, quæ humida ſunt natura, vtpote quæ qualitatis eius inopia magis teneantur.

59 Cur aues, & homines, & genus quodque animantium forte, corpore ſunt duriori? An quòd animoſitas cum calore eſt: metus enim refrigeratio eſt. Quorum igitur ſanguis amplius feruet, hæc & robuſtiora & animoſiora ſunt: ſanguis autem alimento corporibus eſt. Et quæcunque verò ex ſtirpibus terræ aqua tepida irrigaueris, omnia duriora euadent.

60 Cur monſtra paruæ quadrupedes pariunt: homo autem grandéſque animantes omnes minus, vt equi & aſini? An quòd paruæ, vt canes, ſues, capræ, oues, longè ſunt fœcundiores quàm grandes: illarum enim aliæ omnino ſingulos pariũt, aliæ magna ex parte. Monſtra autem tum confici ſolent, cũ plura ſemina inter ſeſe cohæreſcunt confundunturque, vel cùm prodeunt ex mare, vel cùm ſe in fœmina permiſcent: vnde aues etiam

mon

monſtra ædere poſſunt. Oua nanque vitello pariunt geminato. Monſtrum autem ex geminatis illis conſiſtit, quorum vitelli nulla interiecta membrana diſtinguuntur.

61 Cur hominum caput piloſius quàm reliquum corpus, nec ex proportione piloſum eſt: cæterorum autem contrà? An cætera vel in dentes exuperant præ nimia alimenti copia, vel in cornua, vel etiam in ſetã. Quæ igitur in cornua, capite minus ſetoſo hæc ſunt: abſumptum enim illam in rem eſt. Quæ autem in dẽtes, plus quidem pili quàm cornigera obtinent, capronarum enim nonnihil ſortiũtur, ſed minus quàm aues. His enim illud etiam, quòd homini genus integendi natura tribuit: ſed quòd illis pro copia nutrimenti multis luxuriat locis, id in capite homini, abundat. Nec enim nullũ habet, nec adeò multum, vt pilorum vndique excreſcat congeries.

62 Cur vnus omniũ animãtiũ homo caneſcit? An quòd pars animantiũ maxima pilũ quotannis deciduum gerit, vt equus, vt bos: nonnulla deciduum non gerunt, tempus autem viuunt breue, vt oues & quædam alia quorum pilus vtpote non ſeneſcens caneſcere non poteſt. At homo ne deciduum gerit pilum, & longam degit ætatem: itaque tempore conſeneſcit, atque inueteratur.

Cur

63 Cur vita breui, imbecillisq; viribus ſunt qui partem vmbilico ſubiectam maiorem, quàm ſuperiorem habent pertinentē ad pectus? An quòd venter ſuam ob breuitatē frigidus eſt: itaque vt vim paruam obtinet cōcoquendi, ſic excrementis redundare aptiſsimus eſt. Morbis autem nimirum patent, qui tali ventre conſtiterint.

64 Quam ob cauſam animantium alia nō ſolum coitu, ſed etiam ſponte naturæ procreantur, alia coitu duntaxat proueniunt, vt homo, vt equus? An quòd etſi non aliam ob cauſam, tamen quòd alijs gignendi tempus breue ſtatutum eſt. Itaque fieri non poteſt, vt tempus, quod vim obtinet generandi, amplificetur, prorogetúrque: ſed temporum viciſsitudine, cōmutationéque, vt procreentur cōtingit. Alijs multò generatio ampliari ſolet: etenim vel anno, vel decem menſium ſpatio confici aſſolet. Quapropter vel nullo pacto, vel ex coitu procreētur illa, neceſſe eſt.

65 Cur æthiopum dentes candidi, & candidiores quàm cæterorum, vngues autem non dentibus in candore reſpōdeant? An vngues ideo nigricant, quia cutis etiam nigra eſt, & nigrior quàm cæterorum: vngues autem ex cute proueniunt.

66 Sed cur dentes candeant, quænam ratio ſit?

ſit? An quòd albeſcere illa ſolent, quibus vis ſolis humorem detrahit, dummodo nihil ſuperinficiatur, quo modo etiam ceram albeſcere nouimus. At cutem ſuperinficit calor, dentes minimè: ſed totus eorum humor in vaporem à calore conuertitur, atque exhalatur.

67 Cur animantium alia præciſo capite vel protinus moriuntur, vel paulò poſt, alia minimè? An ita afficiantur quæ ſanguine carent; exiguóque cibo contenta ſunt: quippe quæ neq; continuò cibum deſiderent, neque in humore calor eorum diffundatur, quibus rebus priuatum, animal ſanguine conſtans viuere nequit. Illa verò ſine reſpiratione viuere multo diutius poſſunt. Cauſam cur ita, alias abunde reddidimus.

EORVM QVAE AD VOCIS *ſoníque rationem pertinent, Sectio undecima, cuius quæſtiones* LXV.

1 CVr ſenſuum auditus maximè ab ortu naturæ offendi poteſt? An quòd auditus & vox ab eodem initio proficiſci videantur: atqui locutio ex facili poſſe deprauari videtur, quæ ſpecies vocis eſt, eadémque perfici difficillimè poteſt. Indicium huius eſt, quòd poſteaquam nati ſumus, diu obmuteſcimus, deinde balbutie

tandem incipimus. Principiò nanque nullũ proferre penitus verbũ valemus. Cùm itaque facilè peruerti locutio poſsit, idémque initium audiendi, loquendíque ſit (vox enim quædam audiendi quoque primordium eſt) ſequitur vt quaſi per accidens, non per ſe omnium facillimè ſenſuum auditus interimi poſsit. Argumentum autem facilè omnino loquendi principium deſtrui poſſe, vel ex cęteris animantibus erui licet: nullum enim loqui ex cæteris poteſt: ſed homini tantum facultas hæc data eſt, & hic tamen ſerò (vt dictum eſt) loqui incipit.

2 Cur omnes ſurdi vocem reddere per nares aſſolent? An quòd propè abſunt vt muti ſint: muti autem per nares vocẽ extrudunt: eò nanque ſpiritus illorum compellitur, quia ore compreſſo ſunt: quòd compreſſum ideo eſt, quoniam lingua his ad vocem reddendã vſui nullatenus eſt.

3 Cur omnes qui natura ſunt calida, magnã vocem emittere ſolent? An quòd multum in his aerem, feruidúmque ineſſe neceſſe eſt: vis enim caloris facilè ad ſe & ſpiritum trahit, & aerem, eóq; amplius id agit, quo amplior eſt. Vox autem magna, tum oritur, cũ aeris multum agitatur: vtq́ue acuta, cùm celeriter ſic grauis, cùm tardè aer incitatur.

4 Cur omnes ſurdi per nares loquuntur?

rium

An quòd ſurdi violentius ſpirāt, quippe qui propè abſunt vt muti ſint. Meatus itaq; narium ductu ſpiritus laxior redditur, ex quo fit, vt niſi per nares loqui non poſſunt.

5 Cur melius audiri quæq; in nocte quàm die poſſunt? An quòd requies omnium noctu amplior eſt, quoniam calor abeſt: vnde tranquilliora quoq; magna ex parte omnia ſunt: ſol enim eſt, qui omnia mouet.

6 Cur voces è longinquo acutiores eſſe videntur? Itaque cùm hominum procul admodum abſentium clamorem imitamur, vocem acutè emittimus, & ſimilem iis, qui ſuā vocem in ſonum aſtringunt tenuiorem. Et ſtrepitus quoque reſonandi acutior venit, quem procul abeſſe palàm eſt: non enim niſi per refractionē exiſtere poteſt. Cùm igitur in ſtrepitus ratione, acutum quod velox ſit, tardum autem quod graue, voces è longinquo delatas, tardiores videri oporteret: quę enim feruntur, eò tardius omnia mouentur, quò longius à ſuo diſceſſerunt principio, tā, démque collabuntur & decidunt. Vtrum igitur qui imitantur, voce exili ſimulant, & ſono tenui agere tentant vocem, quæ ſe è longinquo defert: tenuis autem grauis nō eſt, neq; exiguus exiliſq; vocis proferendę vſus grauis eſt, ſed acutus ſit neceſſe eſt. An non modo qui imitātur, ea de cauſa ita ſimulāt,

verumetiã ſtrepitus ipſi acutiores exiſtũt. Cauſa verò cur ita ſit, ꝙ aer qui deferi, ſtrepitũ excitat, & quẽadmodũ primũ illud obſtrepit, ꝙ aerẽ mouerit: ſic rurſus aer ſubinde mouẽdo agat, oportet, vt partim moueat, partim moueatur: quò fit, vt cõtinuari ſtrepitus poſsit, quippe cùm perpetuè mouenti mouens ſuccedat, donec omnis conatus mouendi emarceſcat: quæ quidẽ res in corporibus non aliſi cadere eſt, cùm ſcilicet aer non amplius impellere vel telum, vel aerẽ poteſt. Vox enim cõtinua redditur, cùm aer aerem propellit: telũ autem fertur, cùm corpus ab aere mouetur. Hic igitur corpus idem defertur aſsiduè, vſq; ad eum finem dũ corruat. At ibi alius atq; alius aer perpetua viciſsitudine profluit, præcedentẽq; ſubſequẽs minor eſt. Itaq; velocius quidem mouetur, ſed per minus ſubinde aeris: qua de cauſa voces acutiores è longinquo tenuiores ſentimus: eſt enim acutum, quod velocius eſt, vt ambigendo ſuperius propoſuimus. Hæc eadẽ cauſa eſt, cur & pueri & ęgrotãtes, acutè, viri autẽ & benevalẽtes grauiter vocẽ emittãt. Cur verò propinquis auribus vox grauior acutiórue eſſe minimè pateat, & omnino cur ſimilis proiectis ponderibus nõ ſit, cauſa ꝙ ꝓiectũ illud cùm vnũ aſsiduè ſit, identidẽ aſsiduè fertur: ſtrepitus autẽ, aer propulſus ab

aere eſt. Itaq; fit vt pondus vnũ in locũ cadere tantũmodo poſsit: vox autem quoquo uerſus ſpargat ſeſe, nõ ſecus ac ſi proiectum pondus dũ fertur, in partes frangatur innumeras, atq; etiam ſe retrorſum diſpertiat.

7 Cur domus nuper illita magis reſonat? An quòd maior refringẽdi datur facultas ꝓpter leuitatẽ. Leuis autem ideo eſt, quoniã continens adhuc rimiſq; immunis penitus extat. Non tamẽ admodũ humidã volo intelligi: nulla enim refractio de limo effici poteſt. Hæc profectò cauſa eſt, cur etiam opus omne tectorium magis reſonet. Quinetiam aeris immobilitas fortaſſe aliquid facit: congeſtus enim, vniuerſúsq; cùm ſit, occurentẽ illum retorquere vehementius poteſt.

8 Quam ob cauſam ſi quis dolium & lagenas, & cætera id genus figulina inania obruat operiátq;, domicilia reſonare amplius poſsint: necnõ ſi puteus, vel ciſterna, vel aliqua fouea in domo ſit, magis magiſque ita fiat neceſſe eſt? An quòd ratio reſonãdi nõ niſi refractio eſt. ſic enim potiſsimũ reſonãdi illa reciprocatio naſcitur. Ergo puteus & quælibet fouea anguſtiã obtinet, & aerẽ colligere poteſt. Dolia cæteráq; fictilia denſitatẽ quoq; ſuæ ambientis formæ præ ſeſe ferũt. Itaq; vtraq; de cauſa illud euenit. Cõcaua enĩ o ia magis ſonãt, & æs quoq; ob eã rẽ

ſonitum præcipuè omnium reddit. Nec verò abſurdum quòd obruta illud faciũt: vox enim non minus in ima ſe defert. Denique quoquo verſus, atque etiam in orbem ferri putandum eſt.

9 Cur ſi vaſa quis inania obruerit, faciet vt magis ædificium reſonet? An quòd vaſa ſoliditate, perpetuitatéque ſua melius & cõcipiunt & cõtinẽt aerem, ſimúlque accidit, vt ictus vehementior effici poſsit.

10 Cur aqua frigida de eodem profluens vaſe acutius quàm calida obſtrepit? An ꝙ delatio aquæ frigidæ velocior eſt: grauior enim frigida eſt, acutiorem autem ſtrepitũ reddit, quæ velocior eſt. Calor verò & raritate alleuat, & elatione. Proximum illud eſt, quòd faces quoque ardentes ictũ faciũt imbecilliorem.

11 Cur homini qui vigilauerit vox aſperior redditur? An quòd eius corpus ob cruditatẽ humeſcit, maximéque loco ſuperiori, vnde caput quoque graueſcit. Et cùm fauces humore redundent, vocẽ aſperiorẽ exiſtere neceſſe eſt: aſperitas enim ob inæqualitatem, grauitas propter obſeptionem exultat, retardius enim fertur.

12 Cur cibo ingeſto mox tenor frangitur vocis? An quòd membrum illud voci tributum crebro cibi occurſu percluſum concaleſcit,

ſcit, concaleſcens humorem attrahit, qui ob aſſumpti cibi humefactionẽ & largior eſt & paratior.

13 Quare qui flent vocem mittunt acutiorem, qui rident grauiorem? An quòd alteri ſuam ob debilitatem parum ſpiritus mouẽt, alteri vehementer intendunt, quòd facit vt ſpiritus velocius ferri poſsit: velox autem omnis acutus eſt, quippe qui ab intento proiectus corpore, feratur velociter: contrà qui ridet, reſoluitur & debilitatur, itaque vocem grauius edit. Quanquam ægri acutam emittunt vocem, parum enim aeris mouent. At verò qui rident nõ ſolum parum, ſed etiam lenius mouent: ad hæc qui rident, ſpiritum calidiorem emittuut, qui flent frigidiorem. Dolor enim refrigeratio pectoris eſt. Calor itaque multum aeris mouet, ita vt tardè feratur: frigor autem parum ciet. Idem vel in tibijs fieri nouimus. Enimuerò qui ſpiritu inflant calidiori, multò tardius agunt.

14 Cur pueri cæteraque recens nata animalia vocem reddunt acutiorem, quàm quæ perfecta ætate ſunt, cùm tamen omne acumen vehementia ſit? An quòd vox motio aeris eſt, & acutior quæ velocior: facilius autem & velocius parum, quàm multum aeris mouetur. Mouetur autem quoties vel à frigore cogitur, vel à calore diſcernitur. Sed

cùm inſpiratio frigida admiſsio ſit, interior nimirum aer tantiſper cogitur, cùm ſpiritũ capimus: cùmq; expiratio caloris emiſsio ſit, aere ſanè à calore citato, vox effici poteſt: cùm enim ſpiritum reddimus, nõ cùm capimus, vocem formamus. Cùm autem nouella calidiora ſint quàm vetuſta, ſuósque meatus habeant arctiores, minus in ſe aeris poſſunt continere: cúmque calor qui moueat, amplior in his inſit, res autem quæ moueatur minor ſubſtet, velocius vtraque de cauſa aer moueri poteſt. At ſi velocius, vox certè acutior dabitur, ob ea ipſa quæ antè retulimus.

15 Cur vocem qui flent acutiorem emittunt, qui rident grauiorem? An qui flent intendendo contrahendóq; os vociferantur: itaque properè aer interior corpore intento mouetur, cúmque per os tranſeat anguſtum, ferri velocius poteſt: vtraq; igitur ratione fit, vt vox acuta edatur. Contrà qui rident, remiſſo corpore hiſcentéque ore ridẽt. Cùm igitur ob eã rem latè tardéq; profundant aerẽ meritò vocẽ emittunt grauiorẽ.

16 Cur vocẽ reddunt acutã qui expertes ſeminis ſunt, vt pueri, mulieres, decrepiti, ſpadones: grauem autẽ viri qui firmiſsima ſunt ætate? An ea cauſa eſt, qua linea cæteráq; tenuia dimenſionẽ vnã dũtaxat ſortiũ

tur:

tur, craſſa autē plenaq; plures obtinēt: itaq; vox etiā tenuis vnam dimēſionem habuerit. Vnū autē & efficere & mouere, facilius eſt plura. Ergo cùm prædicta illa ſpiritū habeant imbecillū, non niſi parū aeris moueri ab illo ſpiritu poteſt. Minimus autē eſt, qui dimēſione vnica cōſtat, quē prædictis rationibus tenuē eſſe, vocēq; talem ab eo proficiſci neceſſum eſt: vox autē acuta quæ tenuis eſt. Igitur qui prolifico illo ſemine carent, vocē hinc meritò reddunt acutiorē. Viri robuſti, quoniā ſpiritu valeant multū aeris incitare queunt: quod cū multū fit, lentè mouetur, vocēq; efficit grauiorē. Motu enim veloci & tenui, vocē reddi acutā iā cōſtitit, quorū neutrū, vt in viro poſsit exiſtere, accidit.

17 Cur voces noſtræ grauiores ſint tempore hyberno? An quòd aer interior tunc & exterior craſsior eſt: craſsior autē cùm ſit, tardius mouetur: itaq; vox grauior non immeritò fit. Adde quòd ſomnolētiores hyberno tēpore ſumus quàm æſtiuo, plúsq; tēporis obdormire ſolemus: ſomnus autem facit, vt membris grauioribus ſimus. Quo igitur tempore plus dormimus quàm vigilamus (quod hybernum profectò eſt) hoc vocem effici grauiorem, quàm qui è contrario agitur, ratio eſt. Cùm enim tempus vigilandi quod interuenit breue ſit, habitꝰ corporis q

inter dormiendum committitur, permanere vſque ad ſomni repetitionẽ nimirũ poteſt.

18 Cur ex potu, vomitu, atque frigore vocem emittimus grauiorem? An faucibus interſeptis, quam rem pituita ſubſiſtendo cõmittit: quippe quæ aliquid fluxionis in eas detrahat, alijs vomitus, aut potus, alijs præſentis temporis qualitas per obſtrictionem fauces reddit anguſtiores: itaque delatio ſpiritus tardius agitur: quæ autem tarda delatio eſt, grauem hæc effici vocem.

19 Cur vox grauior è propinquo magis quàm è longinquo ſentiri poteſt? An quòd grauior plus quidem aeris mouet, ſed nequaquam in longitudinem. Ergo à longè minus ſentitur, quoniam per minus ſpatium ſe deducit: è propinquo autem magis, quoniã plus aeris ſenſorium ferit audiendi. Acuta procul ideo audiri poteſt, quoniam tenuior eſt: tenue autem omne augeri in longitudinem poteſt. Dixerim etiam quòd motio, quæ vocem reddat acutiorem, velocior eſt: quod fieri poteſt, ſi vt denſus, ſic anguſtus ſpiritus ſit qui aerẽ mouet. Nam & exiguus aer mobilior eſt, quippe qui ab anguſto moueri queat: & denſus plures efficit ictus, qui ſtrepitum reddant. Licet hoc in muſicis perſpicere inſtrumentis: fides nanque tenuiores cæteri, eiſdem ſubſtantibus acutius con

ſo

ſonant.

20 Cur vox acutior illis eſſe videtur, qui longius abſunt? cum tamen acuminis ratio ſita in eo ſit vt velocius feratur, & quòd longius fertur, moueri tardius ſoleat. An quòd vocis acumen non ſolum in velocitate mouendi, ſed obſtrependi etiam nimia tenuitate conſiſtat. Qui autem logius abſunt, vocem tenuiorem excipiunt ob aeris qui mouetur exiguitatem: motus enim ita marceſcit, vtque numerus emarceſcens in vnitatē relabitur, ſic corpus in vnicam dimenſionē extenuatur, quæ tam in corpore quàm in voce tenuitas eſt.

21 Cur vocem acutam & exercitati reddūt & debiles? An debiles, quia parum aeris mouent: parum autem quàm multum velocius fertur. Exercitati verò aerem excitant vehementius. Aer excitus vehementer velocius fertur: acutum autē in voce id eſt, quod velox in delatione.

22 Cur vox corrumpi his ſoleat, qui cibo ingeſto clamitarunt? itaque omnes qui vocem exercent, vt hiſtriones, ſaltatores, & cæteros generis eiuſdem, mane ieiunoque ore exercitationem adire licet inſpicere. An vocem corrumpi non aliud eſt, quàm membrū quo ſpiritus tranſmeat corrumpi. Quocirca rauci quoq; voce corrupta ſunt, nō quòd

ſpiritus vitiatus eſt, qui vocē afformat, ſed quòd exaſperata arteria eſt, quæ vehemēte cōcalfactione exaſpirari maximè ſolita eſt. Quamobrē neq; qui febriunt, neq; qui vehementer febrierūt, ſtatim cùm febris ceſſauerit, cātare queunt: ſunt enim aſperis nimio ex calore faucibus. Cibis autē ſpiritū & largum reddi, & feruidū conſentaneum eſt: qui talis autē eſt, exulceret arteriam tranſmeando atque exaſperet, ratio eſt, quòd cùm inciderit, meritò vox deſtrui poteſt.

23 Cur vox cùm aer quidam formatus ſit, & qui cùm fertur, formam ſæpe illam amittat, echo, id eſt, reſonantia fiat? Cùm enim aer vehementius in aliquod ſolidum offenderit, vox non diſſoluitur, ſed eadem expreſſè reciprocantem audimus. An quòd refractio eſt, non perfractio: ſic enim cùm totum permanet, tum partes ab eo duæ vniformes proficiſcuntur, quippe cùm per ſimilem angulum refractio exiſtere ſoleat: itaq; vox reſonandi ſimilis primæ efficitur.

24 Cur cæterorum animalium nouella recénsque edita vocem mittunt acutiorem, quàm quæ perfecta ætate ſunt: vituli autē grauius mugiunt quàm boues perfecti? An quòd infans quoque in genere ſimilis fœminæ eiuſdem generis eſt: boum autem fœminæ grauius mugiunt quàm mares, cùm cæte

ra ē

ra è contrario agant: at vituli ſimiliores fœminis quàm maribus ſunt, ergo vocē hi grauiorem emittere debent.

25 Quam ob cauſam paleis in orcheſtra ſparſis, chori vox minor ſentiatur? An propter aſperitatem: vox enim pauimento minus læui occurrens, vt minus vna, ita minor exiſtit, quippe quæ minus continua ſit: quomodo etiam lux amplior reſplendet in læuibus, eò quòd nihil impedimenti interuenit quo interpelletur.

26 Cur ſal igni ingeſtus mouere crepitū ſoleat? An quia ſal parum humoris intra ſe continet, q̧ mox à calore ignis conuerſum in ſpiritum, violentóq; exiliens impetu ſalem rumpit: omne autem quod rumpitur, mouere crepitum ſolet.

27 Cur pueri nonnulli antequam ætas veniat, qua vocabula ſuo tempore explanare poſsint, fari incipiant, & vbi aliquid expreſsè dixerint, rurſus obmuteſcant, atque vt prius degant, quouſque ſolitum tempus loquendi accedat? quæ quidem à pleriſq; portenta eſſe putantur: iam aliquos etiam ſtatim cùm in lucem euenerunt, locutos eſſe proditum eſt. An magna quidem ex parte ſecundum naturam homines prodeunt, itaque illud paucis accidit, ſed naturæ ratiōe ſimul hæc contingere ac perfici ſolent.

Quam

Quamobrem ſimul & audiunt & vocē emittunt, ſimul & intelligunt facultate audiendi, & loquuntur & explicant. Euenit tamē interdū ne hæc ſimul contingant, ſed vt alij prius intelligāt, quàm membrum id abſoluat quo loqui poſſumus: alij contrà, qui ſcilicet quæ loquantur intelligere nequeant. Quæ enim audierint, ſimulatè eadem reddunt: ſed cùm tempus affuerit, vtroq; iam munere naturæ fungi incipiant. Quibus autem prius ſenſa auditus in animo valeant, quàm membrum id abſoluatur quo primo vocem mouemus, orationēmque condimus, ijs nonnunquam, vbi iam multa intellexerint, facultas quoque membri illius, & abſolutio properè contingit, maximè quidem à ſomno. Cuius rei cauſa eſt, quòd ſomnus data requie tum corpora tota, tum membra ſingula facit ſegniora. Sed fieri poteſt, vt vel ob aliam huiuſcemodi mutationem idèm eueniat. Complura autem ſunt, quæ vt efficere valeamus, breuiſsimi temporis adiumento opus eſt, & tamen eadem poſt modum æquè agere nequaquam poſsimus. Quoties itaque membrum illud ita ſe habet, vt liberū abſolutúmq; ſit, efficitur vt ꝙ per auditū intelligentiā mouit, idē cū pēdet, fluitatq; in ſenſu, remeet, verbūq; reddat. Hinc nobis & carmina, & vocabula ſæpenumerò nō exvolūtate occurrūt: & quę

prius

prius voluntate petita diximus, eadẽ poſtea non voluntariè dicimus: hinc etiã ſæpe quæ nouimus ore explicare non quimus: ita fieri poteſt vt pueri aliquid dicant, rurſúſq; membrum, cui fandi data poteſtas eſt, redeat ad ſuam naturã ac obmuteſcat, dum tẽpus corroborandi abſoluendiq; vltimum veniat.

28 Cur aliqua obſtrepunt, mouentúrque ſubitò, vt arcæ quę nullo mouente, quòd ſenſus nouerit, cõcitantur & crepãt, cùm tamẽ potentius eſſe debeat, quod mouet, quàm qđ mouetur, quæ eadem quæſtio etiã de corruptione ac ſenectute eſt: quippe cùm à re inſenſibili omnia corrumpantur, quæ à tempore pereunt. An ſimile guttis hoc eſt & lapidibus, quos plantæ emergentes attollunt atq; reijciunt: nõ enim quod vltimũ actionis eſt, id vel attollit vel mouet, ſed hęc vniuerſa cõtinuatio efficit: qua quidem re inſenſibili accidit, vt motus ille ſenſibilis naſcatur. Sic etiam res contenta ſpatijs ſenſibilibus temporis mouetur, atque in partes digeritur inſenſibiles: vniuerſi tamen & continui ratione exultat & motus & obitus. Continuum autem illud non in inſtanti temporis, ſed in tempore, quòd ab inſtanti determinatur, ſitum profectò eſt.

29 Qua de cauſa oſcitantes minus audire poſsimus? An quòd multum ſpiritus effluentis

tis inter oſcitandum aures etiam intrinſecus ſubit, vt motio vel ſenſu percipi poſsit, quã trudit ad aures, maximéq; poſt ſomnũ: ſtrepitus autem vel aer, vel aeris affectio eſt. Igitur cùm interior renititur exteriori illi occurrenti, efficitur vt motus interioris ſtrepitus, motũ exterioris retorqueat atq; offuſcet.

30 Cur pueri magis quàm viri lingua hæſitant? An vt etiam manibus pedibúſq; pueri minus valemus, & infantes ambulandi omnino facultate caremus, ſic etiam linguæ parũ compotes pueri ſumus, & infantes verbum nullum referre poſſumus, ſed more brutorũ animantium vociferamur, videlicet cauſa imbecillitatis, quæ non ſolum hæſitatem linguę ſed etiam balbutiẽ blæſitatémq; faciat: quippe cùm blæſitas ſit literam quandam exprimere non poſſe, eámq; non quamlibet, ſed certam: balbuties vel literam prætermittere, vel ſyllabam: hæſitas, alteram alteri ſyllabã iungere properè non poſſe. Quæ quidem omnia imbecillitate eueniunt. Lingua enim ſubminiſtrare intelligentiæ non poteſt: itidem etiam vinolenti, ſenéſq; afficiuntur propter debilitatem: viris autem hæc minus vſu eueniunt.

31 Cur vox hominum tam metuentium quàm trepidantium obtremiſcere ſoleat? An quòd emigrante calore cor concutitur. Nam

vtriſq;

vtriſq;, & trepidantibus & metuentibus accidit, vt ita afficiantur. Quum cor autem concutitur, ictus nequaquam effici vnus poteſt, ſed plures proficiſcantur, vt è fidibus laxius intentis neceſſe eſt.

32 Cur vocem homines trepidantes grauem, metuentes acutam reddant? An quòd metuentibus locus cordis refrigeratur, cùm calor deorſum ſe defert, ita quòd parũ aeris excitare poſsint: vires enim poſitæ in calore ſunt. Trepidantibus autem calor loca petit ſuperiora, vt etiam pudore affectis effert idem ſeſe ad faciem: cuius indicium eſt quòd plenius erubeſcunt. Reſoluit igitur, multúmq; aeris, quo loquimur, efficit: hic autem tardè propellitur: tardum verò non niſi graue in voce eſt.

33 Cur nox ad audiendum aptior eſt quàm dies? Vtrum (vt Anaxagoras ait) quòd aer interdiu ſtridet à ſole concalfactus, & obſtrepit, noctu requieſcit, vtpote cùm omnis calor abſuerit. Tunc autem quæq; audiri melius poſſunt, cùm nullus ſtrepitus eſt. An ꝙ per inanius facultas audiẽdi amplior quàm plenius datur. Eſt autem aer interdiu denſus, vt qui luce radijſq; refertus ſit: noctu autem rarior, ꝙ ex eo ignis & radij deceſſerũt, quæ corpora eſſe dixeris. An ꝙ corpora multifariam interdiu vim intelligẽdi diſpertiũtur,

inque res varias deducunt: itaq; clara audiēdi eripitur ſenſio. Et eo quod omnia die magis quàm noctu agimus, ipſa quoq; intelligētia negocijs corporis impedita eſt. Senſus autem vbi ſeiunctus ab intelligentia eſt, laborem velut inſenſibilem habet: vnde dictū, mens videt, mens audit. At verò noctu cùm noſter intuitus omni ſit munere liberatus, magiſq; intelligentia requieſcat, meatus aurium vel amplius patens, vel nihilo minus quàm die, vt capax ſonorum pariter eſt, ſic melius eoſdem ſonos referre ad intelligentiam poteſt: quoniam nec ipſa intelligēdi vis quippiam agat, nec ab aſpectu tentetur, vt fieri interdiu ſolet.

34 Cur omnes qui humore prolifico vacant, vt pueri, mulieres, decrepiti & ſpadones, vocem reddunt acutam, viri autem qui firma ætate ſunt, grauiorem? An propter mēbri imbecillitatē, quod mouere aerem ſolet. Mouet enim exiguum aerem, quod imbecillum eſt: exiguus velocius fertur: quod velociter fertur, acutum eſt. An ꝙ primus meatus, qua vox permeare ſolet, omnibus ſemine vacuis puſillus eſt: itaq; exiguum profici ſci ab eo poteſt: quòd aera moueat: exiguum verò cùm ſit, velociter per amplas ſuperiores fauces fertur. At viris ętate vigētibus hic amplior habetur, vt etiam qui ad teſticulos

per

pertinet: itaque aer plurimus eſt, qui inde propellitur: tardior ergo cùm tranſeat, meritò grauior reddi poteſt.

35 Cur homines lingua hæſitantes loqui nequeant voce ſubmiſſa? An quòd offenſaculo quodam vox ſiſtitur retineturq;. Sed cùm non pares requirantur vires, aut ſimilis motus, cùm quicquam non impedit motum, cùmq; impedit, enitendum omnino eſt, vox autem motus eſt, vocémq; altiorem ſolent emittere, qui pro viribus conantur. Ergo cùm ad expellendũ quod obſtat enitẽdũ ſit, altius eos loqui neceſſe eſt, qui linguę huiuſmodi vitio tenentur.

36 Cur ijdem illi trepidantes magis quàm vinolenti, hæreant lingua? An quoniã affectus hic ſimilis generi ſtuporis quam apoplexiam vocamus, parti interiori cuipiam tribuendus eſt, quam partem mouere nequeant impedietem propter ſuam refrigerationem. Vinum igitur quòd ſua natura calidum eſt, refrigerationem tollit, trepidatio facit. Eſt enim trepidatio metus quidam, metus autem refrigeratio eſt.

37 Cur ſtrepitus extrinſecus magis intus auditur quàm intrinſecus foris? An ꝙ intrinſecus cùm vaſta, immenſáq; adeat ſpatia, diſcerpitur diſsipatúrq;, vt pars eius vel minimè, vel min⁹ ſentiri poſsit. Extrinſecus verò

m cùm

cùm vox ſeſe in locum arctiorem ſtabilioremq; aerem conferat, vniuerſa ingreditur: itaque cùm maior ſit, non immeritò melius poteſt audiri.

38 Quam ob cauſam qui lingua hæſitant, melancholico habitu conſtant? An quòd propere ſequi imaginationem, non niſi eſſe melancholicum eſt. Hæſitantes autem illi tales proculdubio ſunt: impetus nanque dicendi præruit, anteceditq; facultatem eorũ, vtpote cùm animus viſa ſequatur. Balbis etiam idẽ accidit, hos etenim omnes membra voci accommodata tardiora habere certum eſt. Indicium verò quòd tales vinolenti redduntur, cùm ſuas maximè imaginationes, non rationem ſequuntur.

39 Cur porrũ proſit ad vocem ſonoram? nam & perdici commodum eadem in re nouimus. An quòd allium quoq; elixum delinit: & quidem porrum lentitiam quandã obtinet, quæ fauces detergere poſsit.

40 Cur cætera animalia vocem tum acutiorẽ emittunt, cùm validiora ſunt: homo autem cùm inualidior eſt? An quòd homo inualidus exiguum aera mouet, aer exiguus velociter permeat, velocitas ſtrepitum reddit acutiorem.

41 Cur melius audimus cùm ſpiritum retinemus, quàm cùm reddimus? itaq; minus

ſpi

ſpirare in venatione præcipitur. Vtrum quod per venarum elationem vis ſentiendi locum petit ſuperiorem, cùm enim dormimus deorſum ſe defert, & crebrius tunc reddimus quàm ducimus ſpiritum, minimeq; audire valemus. An etiã ſanguis, cùm reddimus ſpiritum, aſcẽdit: itaq; pars ſuperior impletur, cùm tamen per inane audiamus. An quod efflatio ſtrepitus quidem eſt: hic autẽ expirando eueniens vim obtundit audiendi.

42 Cur ſal exiguus ocyus crepat, & exilit: vehementius autem & crepat, & exilit, qui plenior eſt? An quòd exiguus rumpi celerius poteſt: haud enim multum id eſt, quod ſubeat ignis oportet, cùm ſal ipſe totus exiguus ſit. Plenior autem ille lentius domatur, quòd plus negotij eſt magnum diſrupiſſe, quàm paruum: crepat paruus parum, quia paruus inuehitur ictus: maior magis, quia magno agitur ictu: crepitus autẽ ictus eſt: quod etiam robuſtius eſt, magis exilit, quoniam minus cedit.

43 Cur ſi ſalem eadem magnitudine, qua modico igni ingeſtus crepet, nimio inieceris igni, vel nihil vel minus crepabit? An quod prius ab igne corrumpitur, quàm rumpi poſsit: cõburitur enim humor, quod conſumptus eſt, crepat quòd diſciſſus diſruptuſq; eſt.

44 Cur oſcitãtes minus audire valemus?

An quòd ſpiritum intercludimus, qui ſe ad aures trudat: indicium quod ſtrepitus in auribus naſcitur, cùm oſcitamus. Circunuentus autem interclusúſq; illis ſpiritus facit vt minus audiamus: ad hæc vox oſcitantibus quædam oritur, quæ vim audiédi interpellare poteſt: & comprimi verò aures neceſſe eſt, quoties corpus ſe diſtrahit atq; intendit.

45 Cur vox cùm apta ſua natura ſit in ſublime efferri, vt quæ aer quidem ſit, non inferius ſurſum, ſed ſuperius deorſum melius audiri poteſt? An quòd vox aer quidam iunctus humori eſt, qui pondere humoris graueſcens deorſum labitur, non ſurſum effertur: humoris nanq; ſecundum naturam intereſt vt deorſum feratur, itaque ab imis ſentiri plenius poteſt. An hoc voci duntaxat animalium reddi debeat, hæc enim non ſine humore profluit. Illud verò accidere nimirùm vel in cæteris omnibus ſtrependi generibus nouimus. Ergo vt viſus ſi ſuperius deorſum prociderit, ſurſum verſus reflectetur, ſed ſi inferius ſurſum pertenderit, deorſum ſe flectet: ſic vox quæ ſua natura cogitur ſurſum ferri, vbi aeri ſibi aduerſo occurrerit, cũ per vim nequeat eum propellere, qui & amplior & grauior eſt, reflexa in partem aduerſam deorſum ſe defert. Itaq; aer qui ore motus procurrerit, retorquetur, & ad ima col-

lapſus ſentiri inferius magis poteſt. Tale etiam eſt quod in reſonando fieri ſolet: vocis enim reflexus in partem contrariam agitur.

46 Cur vinolentis potius quàm ſobrijs frãgi vox ſoleat? An repletio facit, vt vox celeriter frangi poſsit: cuius rei argumentum, ꝙ neque chori, neque ludiones ſtatim à prandio, ſed ieiuni vocem exercere conſueuere: cũ igitur vinolẽti impleti ſint, meritò voces eorum potius frangi ſolent. ὑποκριταὶ ludiones.

47 Cur vocem acutiorem longius audire poſſumus? An quòd vocis acumen velocitas eſt, moueri autem ocyus ſolent quæ vehemẽtius feruntur: quæ autem vehementius ferũtur, hæc longius ferri poſſunt.

48 Cur ſpiritu retento melius audire valemus? An quòd reſpiratio nonnihil ſtrepitus, mouet. Meritò ergo tunc melius ſentimus, cùm ſtrepitus minus eſt: minus autem ſtrepitus tum eſt, cùm ſpiritum retinemus.

49 Quamobrem lux quæ tenuior & velocior, & deductior eſt, corpora penetrare denſa nõ poteſt, ſtrepitus autẽ poteſt? An ꝙ lux directo itinere fertur: itaq; ſi quid rectæ illi profluentiæ lucis obuium ſepiat, lucẽ penitus diſcludi neceſſe eſt. At ſtrepitus quia ſpiritus eſt, ferri non rectè etiam poteſt: itaque efficitur vt ſtrepitũ ſentire vndiq; liceat, nõ eũ tantũ q ſe rectè noſtris auribus obtulerit.

50 Quare qui rident vocem grauioré emit tunt, qui flent acutiorem? An quòd corpore intento vox acuta depromitur: infirmũ autem ꝙ acutum eſt. Quæ vtraque in flentibus ineſſe potius nouimus: ſunt enim & intẽtiore corpore & infirmiori.

51 Quamobrem cùm vox aer quidam formatus ſit, & ſæpius diſſoluatur, cùm fertur: echo autem, id eſt, reſonantia fiat, icto eiuſmodi aere in ſolidum quippiam, vox ipſa nõ diſſoluatur, ſed expreſſè eadem percipi poſſit? An quòd aer refringitur, ideoque totum à toto proficiſcitur. Tum etiam affectus hic non niſi de re ſimili exiſtit: quippe cùm aer reflecti de aere ſoleat in cauo, non de cano.

52 Quamobrem cùm ſimul vocẽ multi emittunt, vnúſque tantum quantum ſinguli reddit, multorum vox illa neque parem voci vnius offert ſeſe, neque lõgius pro ratione deducit? An ꝙ ſinguli proximum aerem propellunt, non eundem, niſi paulò tenus: ꝙ ſimile euenit, vt ſi multi quidem proijciant lapidẽ, ſed ſingula, aut magna eorum pars mittat diuerſum: neque enim ibi longius, aut pro ratione longè lapis vllus deueniet, neque hic longius cunctorum, quàm vnius vox poterit audiri: vox etenim tanta nõ vnius eſt, ſed multorũ. Rectè igitur propinquò vox mul-

ta eſſe pro ratione videtur, quãdoquidem lapides quoque illi multi ita videri, atq; idem aſſequi poſſunt: at è longinquo plus qui ſingulæ ſint, ſentiri non poteſt.

53 Cur trepidãtes vocem reddimus grauiorem metuẽtes autẽ acutiorẽ? quanquam etiã pudor genere metuẽdi continetur. An multũ inter ſe affectus hi diſtãt? Quos enim puduit, erubeſcũt: trepidatio autem pudor quidam eſt. Qui verò metuunt, pallent. Cõſtat igitur calorem in metu partem ſuperiorẽ deſerere, vt parum aeris præ ſua exilitate mouere ſpiritus poſsit: velociter autẽ ferri poteſt, quod exiguum eſt: vocis verò velocitas non niſi acumen eſt. Iis contrà, quos puduit calor partem ſuperiorem, id eſt, pectus petere ſolet: cuius rei indicium erubeſcens facies affert: ampliorem autem aerem amplior potentia mouet. Tardius verò omne fertur, quod amplius eſt, tarditaſque in vſu vocis non niſi grauitas eſt.

54 Quæ cauſa eſt vt lingua hæſitantes aliqui fiant. An membri quo loquimur, refrigeratio cauſam habet, & tanquam ſtupens & attonitum membrum id eſt: itaq; vino, continẽtéque oratione cõcalfacti, verba facilius poſſunt copulare.

55 Cur homo ſolus ex omnium animantiũ nũmero lingua hæſitans oritur? An quòd

ſolus compos ſermonis eſt, cætera vocem tãtum obtinent. Qui autem lingua hæſitãt, vocem quidem producunt, ſed verba copulare, ſermonémque condere nequeunt.

56 Cur ſobrij tempore hyberno vocem acutius mittimus, vinolenti autem æſtiuo grauius? An vox acutior, quæ velocior eſt: velocior autem quæ corpore intento ſe promit. Sobriorum verò, hyemeque corpora magis conſtant quàm vinolentorum, æſtateque: calores enim teporeſque corpora reſoluunt, atque elaxant.

57 Cur homo ſolus omnium animantium lingua hæſitans prouenire poteſt? Vtrum quòd etiam mutus ſolus exiſtit, linguæ autem hæſitatio mutitas quædam eſt: nec membrum, quo loquimur, abſolutum habetur. An quòd homo ſolus compos eſt ſermonis, cætera autem vocem duntaxat ſortiuntur: linguæ autem hæſitatio, vt nomen declarat, vnum non eſt, nec promptam continentemque parit orationem.

58 Cur homini vox ſerius perfici ſolet: quàm cæteris, quibus data eſt vocis proferẽdæ facultas? An quòd vocis humanæ genera & diſcrimina quamplurima ſunt: cætera enim animantia literas, vel nullas, vel paucas exprimere poſſunt. Quod autem ſummè varium, plurimiſque diſtinguendum differentijs

tijs eſt, id tempore longiſsimo perfici neceſſe eſt.

59 Cur cæteræ ſpeciei eiuſdem animãtes vocem fundunt eandem, homines autem variã & multiplicem agunt? An hominũ etiam vox vna eſt, multa autem genera loquendi.

60 Sed cur communis hæc vna hominum varia eſt, cæterorum autem ſimplex? An homines multas proferre literas poſſunt, cætera vel nullã, vel duas, aut tres exprimunt inſonas, quæ vocalibus iunctæ locutionem conficiunt. Oratio autem non voce, ſed vocis affectionibus ſignificando abſoluitur: at vocis affectiones literæ ſunt. Quinetiam pueri nõ ſecus ac beſtiæ ſuas exprimunt appetitiones, vtpote qui nõdum proferre literas poſſunt.

61 Cur aſpectus corpora penetrare ſolida non poteſt, vox autem poteſt? An quòd aſpiciendi delatio ſimplex eſt, quæ per directum profluere ſoleat ad lineam: cuius rei indiciũ ſolis radius eſt, & quod niſi è regione cernere non poſsimus: vox autem motu multiplici ferri poteſt, quippe cùm vndiq; liceat audire. Quoties igitur aſpectui directus ille impeditur progreſſus, eò ſcilicet, quòd res obiecta meatuum incõdita, ſiue indiſpoſita turba conſtipatur, tranſpicere nequit: at vox, quoniam quoquouerſus profertur, omnia proreptat, penetrat, trãſlapſa audiri vndiq;

m 5 poteſt,

poteſt, in humoribus tamen facultas transpiciendi oculis data eſt: voci autem nulla vel minima, quanquam homo tenuior quàm terra eſt: quoniam humoris meatus parui, denſi, cõtinuatique ſunt, vt minimè aſpectus impediatur, quò minus tramite directo ingredi poſsit. Hæc eadem cauſa eſt, cur etiã per vitrum, quòd denſiſsimum eſt, transpicere liceat: per ferulam, quæ rara ſolutaque eſt, nõ liceat: in altero enim meatus reſpondent inter ſeſe, in altera variant. Nec quicquam iuuat amplos eſſe meatus, niſi rectè ad lineam poſiti ſint. Vox autem minimè in aqua ſentiri poteſt, quoniam minus aqua inanit, quã vt aerem capere, vocémque trãſmittere poſſit: vox enim aer quidam eſt. Haud enim omne rarius permeari ſe patitur, niſi etiã meatus ei reſpondeant, quòd permeare conetur, & congruant, vt vis etiam colligendi & contrahendi ſeſe deſit, niſi meatus capaces corporum ſint: quanquam quod rarum eſt, molle eſt, & tale vt in ſeipſum coire poſsit. Verum nonnulla præ nimia ſuorũ meatuũ anguſtia colligi impediũtur, vt vitrum: quippe vt flecti contrahiq; nõ queat, quãuis rarius ferula eſt, ratione prædicta: vt etiã aqua, & quicquid aliud generis eiuſdem. Vnde illud quoque palam fit, non quòd rarius raro, mollique vel eodem, vel proximo eſt, id magis in ſeipſum

ipſum colligi poſſe, & adduci: cauſa enim omnibus eadem reddenda eſt.
62 Cur vox quamuis minor reddatur adimendo, ſpeciem tamen ſeruat eandem? An quòd cùm his ipſis miſcetur, quæ dempſeris. Res autem miſta non partim eſt, partim non eſt, ſed vſquequaq; talis eſt: æquè igitur quibuſdam vndiq; detractis, æquè contrahitur, vt neceſſe ſit ſimul & minorem eſſe ſimilem.
63 Quid eſt quod linguam faciat hæſitare? Vtrum calor efficiat vt procaciores ſint: itaque offendendo adhærent quaſi in ſalebris, quomodo affici iratos homines nouimus: incenduntur enim, incitantur, anhelitant, qui ſpiritu redundant: igitur præ nimio caloris feruore. Anhelant autem, quoniam frequẽs ſpiritus eſt, nec anticipat, quatenus ſe tempore reſpirandi promere poſsit. An potius contrà, vt loci quo vocem mittimus, refrigeratio cauſam det, tanquam membrum id attonitum obſtupeſcat: itaq; afficiatur, vt vel cõcalfacti à vino, aut perpetua oratione verba expeditius poſsint copulare.
64 Cur tempore hyberno voces grauiores redduntur? An quòd aer craſsior eſt: talis autem cũ ſit, motus tardior prouenit, itaq; vox redditur grauior. An quòd aer per pectus lẽtius permeat, fauces autẽ interſepiri, & conſtringi à frigore, pituitáq; deſtillãte cogũtur.
Cur

65 Cur pueri,mulieres,ſpadones, ſenéſque vocem reddant acutam? An quòd motus velocior,qui acutior eſt. Et cùm genus idem ſit,motu facilius eſt quod minus, quã quod plus eſt. Quamobrem qui firma ætate ſunt, plus aeris trahere poſſunt: plus igitur illud tardius permeans vocem efficit grauiorem. Pueris & ſpadonibus contrà res euenit,quoniam minus aeris capiunt. Senes autem ideo tremunt,quoniam vocem continere nõ poſſunt,quomodo imbecillibus,ac pueris vſu venit,cùm lignum prælongum parte extrema ceperint:alterum enim extremum quatitur, quia nequeunt ſuperare quod tenent, & vincere:quod idem & trepidantibus hominibus, & metuentibus, & rigentibus cauſam vocis tremulæ afferre credendum eſt. Cùm enim qui vocem ita emittit,eius calor pulſus ab affectibus illis intrò ſe colligat maxima ex parte,reliquum quod exiguum extat, vocem cõtinere non poteſt:quapropter quatitur atq; intremit. Vnde artiũ liberalium profeſſores, qui ſe ſolitos trepidare nouerunt, principio agunt voce ſubmiſſa,dum reſideant,& ſtabiliantur:vocem enim exiguam vincere continerę́que facilius poſſunt.

Eorum

EORVM QVAE AD RES BE *ne olidas pertinent, ſectio duodecima, cuius quæſtiones XIII.*

1 CVr ſuffimenta omnia minus è propinquo ſentire poſsimus? Vtrum q́ odoris delibatio aere temperata validior redditur, vt myrrha medicinalis ſuauior eſt. An contrà agitur, vt ignis vi ſua cremandi tollit odorem, qui per ſuffitum effluat: & quidem apud carbones ipſos nihil redolent, longius verò purius, tenuiſsimúmque fertur quod oleat.

2 Cur odores tam ſuffimentorũ quàm florum minus ſuaues è proximo ſentiantur? Vtrum vnà cum odore terræ quoque particulæ prodeunt, quæ præ ſuo põdere antè currunt, quàm ad ſenſum odor deueniat: itaque longius ille ſyncerum ſe offert. An neq; cùm principium proximum eſt, neque cùm admodum ſemotum odor abundè effluere poteſt. Nam ſi proximum, nondum largè emanat: ſi remotiſsimum, diſcerpitur,

3 Arbores reddi odoratas aiunt, in quas cœleſtis arcus decubuit. Vtrum verum hoc ſit an falſum? Et ſi verum, quam ob cauſam ita eueniat? ergo nec omnes arbores, nec ſemper aliquas odorem ita acquirere palàm eſt. Etenim ſæpe arcus cœleſtis conſtitit, & tamen

arbo

arbores nihil odoris ſpirarunt, quod quidem ſenſum mouere poſſet: cúmq; odor contrahi tur (accidit enim id aliquando, itaq; narratur) nō in quaq; materie cōtrahi poteſt. Cauſa verò per accidens ad arcum referenda eſt, præſertim ſi arcus ipſe nulla natura ſit, ſed obtuitus refringendi tantum affectio. Prouenit autē odoris ille affectus, vt dictū iam eſt, non qualitercunq; ſe materies habeat: neq; enim in viridi, neq; in arida: ſed in vſta poſt aquam, quæ arcui ſuperuenerit, certam reddi ſuauitatem odoris paſtores referūt, maximéq; vbi aſpalathus, aut etiam rhamnus eſt & genus ex iis aliquod, quorum flos ſuauiter olet. Ratio autē odoris eadem eſt, quam etiā de terra animaduertimus: hæc enim cùm feruet atque inuritur, quod ediderit, principio bene olet. Enimuerò quæ parcè humido quēdam in modum recaluerint, odorata redduntur: humor enim concoqui calore nimirū poteſt. Qua de cauſa totius quoq; orbis terrarum, quæ ad ſolē orientē ſpectant, odoratiora exurgunt quàm quæ ad aquilonem: & eorum ipſorū quæ ad ortum plus vergunt, quā quæ ad meridiem, eò quòd loca Syriæ & Arabiæ pleniora ſunt, atque terrenoſiora, Aphricæ verò arenoſa ſiticuloſaq;: nec enim humorē nimiū ineſſe oportet (cōcoqui nāq; nimiꝰ non poteſt) nec nullum: ſic enim nullus vapor

por inde extringi poteſt, ꝙ vel in ea materie ſolet accidere, quæ & nuper cõbuſta ſit, & tale habeat genus, vt ſecum odoris ferat ſuauitatem: quæ quidem res floribus declarari poteſt, odor enim in eos tranſmittitur. Sed fieri putant in ijs quibus cœleſtis arcus inſtiterit, quoniam nunquam id ſine aqua effici poteſt. Cùm enim materies immaduerit, caloréque interiori concoxerit, reſpirare iam incipit, vaporémq; intra ſe conceptum emittit. Nec verò aquam nimiam acceſsiſſe oportet, eluit enim atq; extinguit calorẽ ab igne iniectum, quæ nimia venerit. Quæ autem aquæ poſt arcum ſolent incidere, non multæ, ſed ſemper penè mediocres adueniunt: & ſi plures cõſtiterint arcus, aqua non largè, ſed ſæpe & parcè accedit. Quamobrem non immeritò, cùm hoc ita fiat, qui rem inſignẽ præter arcum nullam aſpicerent, cauſam odoris illi attribuere.

4 Cur flores & ſuffimenta ſuauius è lõginquo olent, è propinquo autem herbam alia potius redolent, alia fumũ? An quia calor quidam natura odoris eſt, odoratáque omnia calida ſunt: calidum autem quodque læue eſt. Itaq; cùm longius permeant, odorem deferunt ſuum ſecretiorem, vendicatúmq; ab cęteris tũ foliorũ, tum fumi, qui vapor aqueus eſt, odoribus, qui comitentur eum ipſum.

An

An cùm in propinquo ſunt admiſta illa, cũ ijs vnà redolent quibus inhærent, atque ita odorem deprauant.

5 Cur omnia plenius olent, cùm mouentur? An quòd excita plus aeris implent, quàm quieſcentia: itaque ocyus ad ſenſum noſtrum odor tranſmittitur.

ἀποῤῥοῆς: delibatio nis defluxionis.

6 Cur tempore hyberno minus olfacere poſſumus, miniméque per gelu & glaciem? An quòd aer à frigore immobilior redditur, itaque motus non æquè proficiſci à corpore odorato poteſt, ſcilicet propter difficilem delibationis motum, & aeris, quo inuehitur.

7 Cur acrius aromata olent cinere ſuffita quàm igne, & plenius ac diutius ſuũ ſeruant odorem, cùm cinere ſuffiuntur? An quòd in cinere minus cõcoqui odor poteſt, itaque plenior eſt. Ignis autem, quod celeriter vires eorum domat, & concoquit, odorem cõmutat. Concoctio enim rei cõcoquẽdæ commutatio eſt, ſiue alteratio.

8 Cur roſæ ſuauius olent quibus vmbilicus aſper, quàm quibus læuis? An quod ſuauius olẽt quæ modum cõſecuta ſunt ſuæ naturæ. Roſa autem ſpinoſa natura eſt: ergo ſuauiſsimè ideo olent, quòd magis ſecundũ naturam conſtiterunt.

9 Cur odores è proximo minus ſuaues tã

ſuffi

ſuffimentorum quàm florum ſpirant? An ꝙ portio terrena vnà cum odore ſe defert, quę vt in proximo miſta vim hebetat, ſic in longinquo prona defertur ac decidit. Hinc etiã flores contuſi ſuum amittunt odorem.

10 Vtrum odoris natura fumus ſit, an aer, an vapor? Hæc enim inter ſe differunt, quà alterum ab igne, alterum & ſine igne effici poteſt. Et vtrum à ſenſu aliquid in res odoratas proficiſcatur, an ab illis in ſenſum, ꝙ aera proximũ moueat. At ſi ab illis aliquid delibaretur, minora certè ob eam rem reddi oporteret: nunc autem quæ odoratiſsima ſunt, hæc potiſsimum eadem videmus edurare.

11 Cur aromata cinere ſuffita acrius olent quàm igne? An quòd in cinere minus concoqui odor poteſt, itaque plenior eſt: multum ergo partis quoque terrenæ reſpiratur, fumúsque redditur. At ignis terrenum properè illud rapit: itaque odor purior, ac ſyncerior ſine vllo fumo ad ſenſum deuenit. Vnde etiam fit, vt flores triti hebetius oleant: partem enim terrenam vt contritus mouere poteſt, ſic lentus calor abſumere nõ põt.

12 Cur omnia odorata tam ſemina quàm plantæ vrinam ciere poſsint? An quòd calida & tenuia ſunt: tale autem quodq; vrinã citat: celeriter enim calor inditus ille exte-

nuat: nec odor ipſe aliqua corpulentia concretus eſt. Nam & quæ non bene olent, velut allia, viſui caloris vrinam mouent, vel potius vim reſoluendi, liquefaciendiq́; obtinent. Calida verò ſemina, quæ bene olent, ideo ſunt, quòd odor omnino calore efficitur: fœtida ſanè inconcocta ſunt. Nec ſolum calida, verumetiam plenè eſſe concocta debent, quæ prouocatura vrinã ſint, vt vnà deſcẽdẽdo humores poſsint extenuare.

13 Cur vinum dilutum olere ocyus deſinit quàm merum? An quòd dilutum imbecillius mero eſt: quod autem imbecillius eſt, ocyus à quocunque mutatur, quàm quod validius. Tum etiam vinum dilutum facilius affici poteſt quàm merum: quod autem affici facilius poteſt, id & recipi à quouis, & recipere quoduis facilius poteſt: ita fit vt merum odorum, dilutum inodorum ſit.

EORVM QVAE AD RES malè olidas pertinent, sectio decima tertia, cuius quæſtiones XII.

1 CVR fœtidior vrina redditur, quò diutius in corpore manſerit, ſtercus autem minus? An quòd ſtercus quò diutius retentum ſit, eò magis ſiccatur: quòd autem ſiccius eſt, minus id putredini patet: vrina contrà effici craſsior ſolet, recénsque potioni ingeſtæ ſimilior eſt.

an craſſities n̄ est effectus coctionis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ergo dicendũ vrinam plane aqueam esse, et [illegible] diuersarum naturarũ [illegible] detentione ebulli[illegible] et putrescit, non potente calore [illegible] [illegible] contin[illegible]nere, et ideo acriores redduntur. at feces plane siccantur.

Cur

2 Cur eſculenta malè olida minimè his olere videntur, qui illa ederunt? An quòd olfactum peruium ad palatum habemus, idcirco ſenſus hic properè impletur: itaque nec interiorem odorem æquè amplius percipere poteſt. Principiò enim omnes ſentire queunt: vbi autem tetigerunt, non inſuper poſſunt, quaſi iam res conſociata natiuáque reddatur, & exterior ſimilis ille oblatus deliteſcit obtentu interioris.

3 Cur flores contuſi deterius olent? An ꝙ pars terrena, quæ flori inhæret, odori permiſcens ſeſe, vim hebetat odorandi.

4 Cur animantium nullum ſuauiter olet, excepta panthera? quæ etiam ipſa non niſi beſtijs ita olet: ferunt enim ſuauem illis olētiam ab hac reſpirari. Stirpium autem multæ & integrę bene olent, & corruptæ ac aridæ magis magiſque ſuauem reddunt odorem. Vtrum quòd mali odoris cauſa, cruditas quædam excrementi eſt: quamobrem ſudores etiam aliqui, atque aliquando ita olent. Sed è morbo maximè vitiantur, quibus tales eſſe non ſolent: & flatus etiam ructúſque crudorum fœdius olent: quam eandē cauſam de cæteris quoq; ꝓportione animaduertiſſe oportet: proportione inquam, quòd animalium carne vacantiū generi æſtimandū aliquid eſt, quòd carnis vice habeat:

De Alexandro Magno Sabel. Plut. in vita quod suauē spirabat odorem.

nam excrementum crudum, vel in hoc eſſe nouimus. Hoc igitur & viuis cauſæ fœdi halitus eſt,&mortuis cùm putreſcit. Quam ob rem pingue,os,pilus,fœdum nunquam reddunt odorem,ſcilicet illam ob cauſam,quòd pingue cõcoctum eſt,oſſa & pili humore vacant. At genus plantarum nullum intra ſe contrahit excrementum. An etiam plantis aliquid ineſt: ſed quia ſicca & calida ſunt natura, humor eorum non feculentus eſt, ſed concoqui expeditius poteſt. Cõſtat hoc etiã plagis terræ,quæ vt feruentiores,ſic odorationes ſunt,vt Syria, vt Arabia: & muneribus earundem regionum, quæ ſicca & calida nouimus, hoc idem probari poteſt : nullam autem ſentire putredinem poſſunt, quæ huiuſmodi ſunt. At animalium genus tale non eſt: itaque excrementa eius cruda fœtidáq; ſunt,flatúsque itidem olent. Peremptis quoque animantibus humor putret,plantis minimè: quippe cùm humore plãtarum genus haudquaquam redundet.

Pinguia oſſa pili ñ male olent.

3 Quam ob cauſam res malè olidæ grauiꝰ olent cùm calent,quàm cùm frigent? An ꝙ natura odoris vapor quidam, & delatio eſt, quæ calore exiſtunt: motus etenim quidam ſunt,calor autem mouendi vim obtinet: frigus contrà efficit vt res conſiſtat & contrahatur: deorſum etiam refrigerata omnia ferun

runtur. Calor autẽ odorésq; omnes ſurſum feruntur, tum quia ſiti in aere ſunt, tũ quia ſenſorium eorum ſuprà non infrà habetur, quippe cùm odor ad cerebrũ penetrans mouere ſoleat ſenſionem.

6 Cur ſi quis allia ederit, vrinam redolentem allium reddet? cùm tamen alia pleraq; odoris vehementioris ingeſta, nihil in ſuã qualitatem vrinam poſsint cõuertere. Vtrũ vt quibuſdam ſcholæ Heracliteæ placet, ꝙ ſicut in vniuerſo, ita etiam in corpore noſtro expiratur, deinde vapor denuò concreſcit, vtq; ibi humor, ſic vrina hic eſt: exhalatio autẽ alimenti vbi reuertit vnde prodierat, odorẽ eundẽ non immeritò recipit, quippe quæ illud reddat, in quod ſeſe cõmutarit. An ſi ita eſſet, cętera quoq; idem facere deberent, quę vehementem ſpirant odorem. Nunc autem nullum hoc poſſe efficere nouimus: ad hæc vapor qui poſtea concreſcit, non ad ſtatum priſtinum redit. Verbi cauſa, ſi vapor vini exhalarit, non poſtmodum in vinum cõcreſcit, ſed in aquam: ita falſum id etiam illi referunt. Ergo allium ſolum ex omnium numero, quæ odorem ſimul & vehementem, & vrinæ mouentem reddunt, inflare ventrem inferiorem poteſt: cætera enim vel ſurſum mouere ſpiritum ſolent, vt radicula, vel vrinam citare non queunt. Allium verò tria

nimirum hæc facit, vt & vrina augeatur, & ſpiritus excitetur, isque deorſum nō ſurſum quæ quidem ſitus veſicæ teſticulorúmque ideo ſentit, quod & in vicino eſt, & ſpiritui opportunior habetur, vt tentigo abundè declarat. Conſtat igitur vt excrementum allij omnium maximè huiuſcemodi ad veſicã poſsit vnà cum ſpiritu deuenire, quòd permiſcens ſeſe odorem plenè vrinę cõmittat.

7 Quam ob cauſam ora hominum qui nihil ederint, ſed ieiunarint, grauius olent, (ꝙ ieiunam graueolentiam appellant) eorum autem qui aliquid ederint non olent, cùm tamen eorum magis olere debeant? An quòd ventre inani, minúsque agitato aer factus calidior, ſpiritum excrementáque pituitoſa ſua immobilitate putreſacere poteſt: calidiorem autem effici argumentum eſt, quòd vel ſitim parere ieiuniũ ſolet. At vbi ederimus, odor ciborum grauem illam olentiam offuſcat, vt maior minorem: calor enim ciborũ calorem præcedentem illum exuperat, ita vt nihil affici poſsit.

8 Cur alæ omnium maximè partium noſtri corporis malè olent? Vtrum ꝙ omniũ minimè reſpirare poſſunt: malus autẽ odor locis huiuſmodi cõtrahi maximè ſolet, quoniam putredo quiete interioris qualitatis cõſiſtit. An ideo ꝙ immobiles inexercitatæq;

ha

habentur.
9 Cur homines qui virus redolent hirci, fœdius oleant cùm ſe odorificè vnguentarint? An hoc in multis accidere ſolet, velut cùm acido dulce commiſtum eſt, dulcius totum exultat: tum etiam omnes poſtquam ſudarunt, grauius olent: vnguentum autem concalfaciendi vim habet, itaque ſudorem poteſt prouocare.
10 Cur hominum incuruorum gibborúmque halitus grauior ac fœdior eſt? An quòd locus pulmoni accommodatus, concluſus deflexu, quę à ſua proceritate eſt: itaque ſpiritum tranſmittere expeditè nequit, ſed euenit vt vapor ac ſpiritus amplius intercluſus putreſcat.
11 Cur vnguentorum magna pars ſudori permiſta malè olet, aliqua verò ſuauior redditur, aut nihil deterior? An quæ motu tractatuque commutari ſolent, hæc deteriora redduntur: quæ autem eadem perſiſtere poſſunt, hæc ſuauius redolent. At ſunt quæ reſiſtere queunt, quomodo etiã florum, quibus odores cõficimus alij contuſi vel cõcalfacti, vel excitati exoleſcũt, vt violæ albæ: alij ſibi ſimiles, vt roſæ. Et vnguẽtorũ igitur quę ex floribus huiuſmodi ſunt, cõmutari vtiq; poſſunt: quæ non ſunt, nequeunt: vnde roſaceum cõmutari minimè nouimus. Et quidẽ

quò ſudores fœdius olent, eò grauius vnguẽtum quoq; redolere videtur, quoniam rei ſibi cõtrariæ ſe permiſcet: vt mel cum ſale nõ magis, ſed minus dulce ſentimus.

12 Cur omnia plenius olent cùm mouentur? An quòd aera implent, itaque odor citius ad ſenſum reducitur.

EORVM QVAE AD REGIONUM habitus pertinent, ſectio decimaquarta, cuius quæſtiones XVI.

1 CVR efferis & moribus & aſpectib⁹ ſunt, qui in nimio vel æſtu vel frigore colunt? An eadem cauſa eſt: optima enim temperies non corporis ſolum, verumetiam intelligentiæ hominis prodeſt: exceſſus autẽ omnes dimouent, & vt corporis, ita etiã mentis temperamentum peruertunt.

2 Cur frumentum in Ponto frigori expoſitum diu reſeruari integrũ poteſt? An propterea quia humor alienus vnà cum calore euaneſcit, vt in vuis fieri nouimus: alia eñ frigore, alia calore exhalant.

3 Cur potius in frigidiſsimis terris ardores febrium fiant? An quòd frigus calorem intus circumobſiſtit: cuius rei contrarium æſtiuo tempore agitur: partes nanque internæ frigidiores redduntur: ardor autem febris eſt: ergo partibus refrigeratis exterioribus,

bus,caloris copia interiores redundant.

4 Cur blęſis pedibus Aethiopes ſunt & Aegyptij? An quemadmodũ ligna, ita etiã corpora animantium deprauari à calore ſolent: quòd etiam pili declarant, quos illi criſpiores quàm cęteri gerunt: criſpitudo nãq; veluti pilorum blæſitas eſt.

5 Cur temporibus auſtrinis initus fœminam potius generant? An quòd largior humor tardius craſſeſcit: auſtrinis autem humor temperamenti facit, vt ſemen reddatur humidius.

6 Cur locis paluſtribus vlcera capitis curari celeriter poſſunt, crurium autem tardè? An quòd humor eſt grauis, quia terrenus eſt: omne autem graue tendit deorſum: ergo vlcera ſuperiora concoctioni ſunt opportuniora, quoniam humor delapſus ad ima eſt: inferiora autem ipſa multo excremento, putrefactúque facili redundant.

7 Cur qui loca edita apertáque colunt, tardius ſeneſcunt: qui autem caua & paluſtria ocyus? An ſenectus quædam putredo eſt: putret autem quod quieſcit: nullo modo aut minus ita afficitur quod mouetur, vt aqua profluens & concluſa: igitur vt locis editis aer vndique afflante ſpiritu agitatur, ita cauis manet immotus. Ad hæc locis apertis purus, ac diuerſus aſsiduè propter agitationem

aer habetur, paluſtribus impurus, idémq; ſemper emarceſcit.

8 Cur timidi ſunt qui loca feruida incolunt, fortes qui gelida? An quòd natura cōtrà, quàm loca & tempora ſe habet, quoniā ſi ſe ſimilem ageret, citò periret. Sunt autē fortes, qui calida ſunt natura: timidi qui exangues refrigeratíque ſunt. Fit igitur, vt qui loca inhabitant calida, refrigerētur, qui ſrigida concaleſcant: vtrique tamen corpore magno adoleſcunt, eò quòd qui frigida colunt, inſito calore abundant: qui calida, calore loci refouentur: quippe cū in calidis & à calore incrementū ſequatur: frigus aūt vim aſtringendi cōſtipādique habeat. Cùm igitur alteri principium inter ſe vehemens augendi obtineant, alteri nullo extremo frigore impediantur, meritò vtrique augeri poſſunt plenius. Homines noſtræ regionis augeri ideò minus poſſunt, quòd & principiū illud in ſe imbecillius continent, & frigore aliquantiſper conſtipantur.

9 Cur diutius viuunt qui locis calidis ſuā degunt ætatem? An quia natura ſunt ſicciore: firmius autem diuturniúsque, quod ſiccius eſt: mors autem putredo quædam eſt. An quòd mors caloris interioris refrigeratio eſt. Refrigerari autem omnia ſolent ambientis aeris qualitate, qui vt locis calidis

calet,

calet, ſic frigidis friget: itaque interiorem calorem ocyus magíſq; corrumpit.

10 Quam ob cauſam qui calida loca habitant, viuere diutius poſsint? An quòd humorem calorémque amplius ſeruant, quarum rerum interitus mors eſt.

11 Cur locis paluſtribus effici ſomnolentiores ſolemus? An quòd magis in his ipſis refrigeramur: refrigeratio autem cùm requies quædam ſit, ſomnum nobis conciliat, qui inter quieſcendum ſolet accidere.

12 Cur qui in nauibus degunt, quauis in aqua, coloratiores tamen ſunt, quam qui in paludibus? An loca commodè aſpirata coloris præbere hilaritatem poſſunt. Pallidos autem humor efficit cùm putreſcit, quod euenire immobilitatis cauſa ſolet: quã obrem ſubpallidi ſunt, qui loca paluſtria colunt.

13 Cur locis hybernis æſtus fieri vehementiores quàm tepidis ſoleant? Vtrum propter nimium aeris humorem. Enimuerò caloris opera eiuſdem aqua reddi poteſt calidior quàm aer: ergo aer quoq; humidior acrius, quàm tepidus ille recaleſcere poteſt. An nõ calidior aer locis huiuſcemodi eſt, ſed eſſe ob vehementiam qualitatis contrariæ videtur, quomodo ſol cùm è nube illuxit, calidior eſſe ob contactum vmbræ videtur.

Qua

14 Qua de cauſa qui meridiem verſus habitant, nigris oculis potius naſcuntur? An quòd vt oculi cæſij caloris interioris exuperantia redduntur, ſic eiuſdem abſentia nigri efficiuntur, vt Empedocli etiam placet. Ergo quemadmodum qui aquilonem verſus poſiti ſunt, oculis cæſijs ideò naſcuntur quòd calor interior effluere à frigore exteriori vetatur: ita qui ad meridiem vergunt, continent quidem ſuum humorem propter aeris circunfuſi teporem obuium, ſed calorem continere non queunt, quòd nihil extrinſecus eſt quod obſepiat atque arceat. Itaque humor qui relinquitur, nigreſcit: lucis enim abſentia omnia obfuſcari, opacarique ſolent. An reliqui corporis colorem oculorum color imitatur: itaque qui aquilonem verſus inhabitant, vt ipſi albo corpore ſunt, ſic oculos quoq; cæſios habent: hic etenim color propè album eſt: & qui ad meridiem ſunt, vt ipſi nigri, ita etiam oculos nigros ſortiuntur.

15 Cur locis calidis homines ſapientiores ſunt quàm frigidis? Vtrum eadem de cauſa, qua etiam ſenes quàm iuuenes ſapientiores: etenim qui ſedes frigidas habent, frigore loci obſiſtente, longè calidiores quàm ſua ſint natura, redduntur: itaq, vinolentis admodum ſimiles eſſe videntur, nec ingenio valent,

lent,quo proſpiciant,rerúmque rationes inquirãt,ſed fortes, fidentes, ſperantéſq; ſunt. Contrà qui loca calida habitãt, ſobrij propterea ſunt, quia poſſunt ſatis refrigerari. Fit autem quaque in re, vt qui metuunt magis, quàm qui confidunt, velint inquirere: itaq; magis valeant inuenire. An quòd antiquius genus hoc hominum eſt, cæteri enim eleuuie perierunt, ita vt tanquam iuuenes ſint ad ſenes, qui loca habitãt frigida, ad eos qui calida colunt.

16 Cur timidi, qui loca habitant calida: fortes, qui frigida? An quòd natura contrà quàm loca & tempora ſe habet: quoniam ſi ſe ſimilem ageret, periret breui. Fortes autem ſunt, qui natura calida conſtant: timidi qui frigidi ſunt. Accidit ergo vt qui calida colunt, refrigerari nimirum poſsint. Cùm enim ſolutum rarúmq; corpus eorum ſit, calor foras profluere poteſt: qui autem in frigidis ſedent, ſua concaleſcunt natura, quod à frigore exteriori caro denſetur, cuius denſitate calor colligi intus poteſt.

EORVM QVAE AD RES MAthematicas pertinent, & ad cœleſtia, ſectio decimaquinta, cuius quæſtiones XII.

1 CVR linea de angulo ducta in angulũ, ſola ex oĩbus quæ figuras rectis conſtantes lineis bipartito ſecant, diameter

vocitata eſt? An ꝙ diameter, vt nomen deſignat, duas in partes figuram æquè dimetiendo digerit, nihilo deſtruens qđ ſubiacet menſurandũ. Ergo quæ per cõmiſſuras, hoc eſt, angulos diuidit, appellanda diameter eſt, quoniam hæc figuram non deſtruat, ſed diuidat: quomodo faciunt, qui vaſa militaria partiantur. At quæ per lineas ſecat, figuram cõpoſitam deſtruit: angulis etenim conſtant, quæ rectis lineis continentur.

2 Cur diameter appellata eſt? Vtrum quoniam ſola bipartito figurã diuidat. An quòd ſola figuram ſecat per partes ſiue membra, quibus inflexa conflatur, cùm cęterę per latera diuidant.

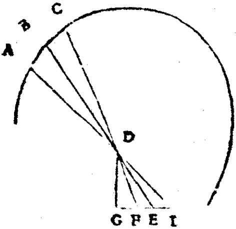
3 Cur homines omnes tam barbari quàm græci ad decem vſque enumerare conſueuere, non ad alium quempiam numerum, vt duo, tria, quattuor, quinque, tum repetendo, vnũ quinq; vel duo quinq; ſicut vndecim, duodecim, nec verò vltra denarium numerum ceſſantes, inde replicare incipiunt? eſt enim numerus quiſque, quod præcedit, ac vnum, aut duo, & deinceps quantitas aliqua: enumerant enim ſtatuto termino denarij numeri. Haud enim fortè caſuque id facere ſemper, omnibuſque in rebus putari debent, cùm nõ fortuna, ſed naturalis res ſit, quæ ſemper atque vbiq; effici ſoleat. Vtrum quòd perfectus

ctus numerus denarius ſit: continet enim omnia numerandi genera, vt par, impar, quadratum, quadrantale, longum, planum, primum compoſitum. An quòd denarius fons atque principium eſt, quippe qui ex vno, duobus, tribus, & quatuor conſtet. An quia corpora quę feruntur, numero nouenario cõtinentur. An quoniam decem proportionibus, quatuor cubales numeri conſumantur, è quibus numeris vniuerſum conſtare Pythagoreis placet. An quòd omnes homines digitis decem lege naturali creantur: itaque ſui numeri calculos quaſi adipiſcentes, hac eadem multitudine cætera quoq; enumerãt. Vna gens quædã Thracum ad quatuor numerandi ſeriem terminat, eò quòd amplius meminiſſe modo puerorum non poteſt, neq; vſum habet rerum multarum.

4 Quamobrem cùm ſol eodem cum vigore feratur, non pari tempore idem incrementum, decrementúmque vmbrarum exultet? An quòd anguli, quos radij ſub æquis circunferentiæ ſpatijs ad res conſpectas efficiunt, æquales inter ſe omnes conſiſtunt: ꝙ ſi illi æquales ſunt, eductos quoq; inde ęquales eſſe neceſſe eſt, ſcilicet quos radij faciant in triangulo, qui radio primo, & re conſpecta, & vmbra continetur. At ſi anguli æquales inter ſe ſint, radium ab re conſpecta,

&

& prolapſum longius maiorem eſſe propinquiorem neceſſe eſt: quod pro certo recipimus. Igitur totam

circunferẽtiam in partes quaſuis æquas inter ſe digeramus. Sitque res conſpectui obuia G, cum itaque ſol in G ingruens de A, vmbram in G I aliquam reddet, radius in I prolabatur neceſſe eſt. Vbi verò ad B deuenit, radius inde proficiſcens intra G I, radium decidet, ac rurſus cùm idé ad C ſe contulerit, pari modo ſuum radium mittet: aliter efficiet profectò, vt linea recta rectam partibus duabus contingat. Cùm ergo A B circunferentia æqualis B C circunferentiæ ſit, anguli quoq; illis ſubiecti apud D, æquales inter ſe conſtant, quippe qui ad centrum ſe colligant. Qui autem in triangulo habentur, æquales illis D angulis proueniunt, vtpote qui ſe per verticem illis iungant. Ergo cùm totus angulus in æqua ſecetur, angulus D E maior, quàm E F angulo D G eſt. Pari modo vel cæteri anguli ſe habebunt, quos radij à circunferentia profecti reddiderint. Simúlque etiam conſtat vmbram

bram meridie minimam eſſe neceſſariò, minimáſque tum effici acceſsiones, quippe cùm ſol meridie maximè è perpendiculo ſeſe nobis exhibeat. Aeſtus quoque meridie accenditur, tum ob eam, quam modò diximus cauſam, tum etiam, quòd omnis ſpiritus ceſſat: tunc enim ſpiritus excitari ſolet, cùm ſol aerem terræ familiarem diſcernit. Quòd ſi ſol cùm medium cœlum prorepat, minus id faciat, meritò noctes mediæ, atq; meridies à ſpiritu ſilent.

5 Cur ſol per quadrilatera profluens, non rectis lineis figuram deſcribit, ſed circulum format, vt in cratibus patet? An quòd aſpectuum procidentia turbine agitur: turbinis autem baſis in orbem ſe colligit: quamobrem quocunque radij ſolis incurrerint, nimirum circulares apparent. An quòd ſolis quoque figuram rectis lineis contineri neceſſe eſt: ſiquidem radij recti proueniunt. Cùm enim rectè in rectam incidunt figuram, rectis contentam lineis formant: quod certè in radijs accidit: ad rectam enim cratium ſeſe trudūt, aut ad quodlibet, per quod liceat tranſlucere: ac ipſi recti proculdubio ſunt, itaque procidere ad rectam debuerunt. Verum quia radij qui de aſpectibus ad extima linearum rectarum diſcinduntur, imbecilli admodum ſunt, idcirco anguli concerni

non poſſunt, ſed quantum recti in turbine ſit, hoc tantum rectam agere poteſt: reliquum non poteſt, ſed conculcati aſpectus, in diſcretique latitant: nec mirum, cùm multa videre nullo pacto poſsimus, quamuis noſtro attinguntur aſpectu, vt ea quæ tenebræ opacant: proximum eſt, cùm quadratum ſpeciem multianguli repræſentat, atque etiam circuli, ſi amplius remoueatur. Cùm enim aſpectus procidentia turbinis ſpecie figuretur, quoties figura vlterius ſepoſita eſt, aſpectus qui ſe in angulos ſpargunt, quoniam & imbecilli & pauci ſunt, rem aſſequi nequeunt: qui autem mediam in partem concurrunt, hi nimirum perſiſtere poſſunt, vtpote vniuerſi & validi. Ergo cùm figura propè poſita eſt, anguli quoque aſpici poſſunt, aucto interuallo non poſſunt. Quamobrem circularis etiam linea remota recta eſſe videtur, & luna rectis contineri die octauo videtur, ſi aſpectus non latitudinem, ſed lineam circūdantem ineant. Vt enim cùm circunferentia propè poſita eſt, quāto pars altera orbis quā altera propius ſit, aſpectus diſcernere poteſt: ita cùm procul abeſt, rectè ſentire non poteſt, ſed ex æquo partium ſitu cernere ſibi videtur: itaque rectam etiam iudicat.

6 Cur lunam quæ in ſphæræ faciem conglo

globatur, rectam cùm ſemiplena eſt, cernimus? An quoniam eodem in plano aſpectus noſter verſatur, & circuli ambitus, quem lunæ ſol ingruens facit: quòd cùm agitur, ſol recta linea videtur. Cùm enim quòd ſuum aſpectum ſphæræ admouerit, orbem videre neceſſe ſit, luna autem ſphæræ faciem gerat, eámq; ſol aſpiciat, orbis profectò id eſſe debet, quod à ſole efficitur. Hîc ergo cùm è regione ſe nobis præbet, totus videtur: itaque plenilunium iam apparet. Cùm autem mutatur, & præterit, propter ſolis diſceſſum portio eius aſpici poteſt: itaque fit, vt luna altera parte recta videatur, cùm altera orbem colligat, quoniam hemiſphærium aſpectui ex aduerſo poſitum eſt, quod ſemicirculum repræſentarit. Semper enim aſpectui obuia luna eſt: quoties tamen ſol radios admouerit ſuos, aſpici nequit. Repletur poſt diē octauū de medio, quia paulatim euadens, orbē nobis exhibet propēſiorē. Cúmq; ita circulus aſpectui ſe opponit, ſectionē turbinis imitatur, curuatur in cornua iam ſole dimoto. Vbi enim circunferētia ſolis ad puncta deuenerit vltima, per quā orbis æqua portione ſecari videtur, circunferentia ipſius orbis apparet. Non enim inſuper ex aduerſo oculis eſt, ſed iam præterire incœpit. Quòd cùm ita agatur, ac circulus ſiue orbis per eadē duca-

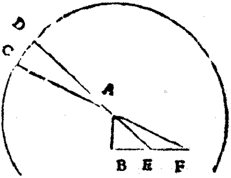
δι' ἐναντίας, è regione, ex aduerſo.

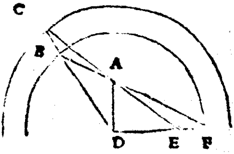
tur puncta, curuari in cornua neceſſe eſt: pars enim aliqua orbis prioris aduerſi protinus aſpectui ſe obducit, vt de parte lucida abſcindi aliquid poſsit. Tum etiam extrema in eodem perſiſtunt, vt curuari in cornua neceſſe ſit: ſed tamen plus minúſue, pro ſolis dimotione: cùm enim ſol dimouet ſeſe, circulus quoque in eadem reuertitur puncta: quippe cùm fieri poſsit, vt infinito numero inclinetur: ſiquidem ſummi circuli per eadem puncta deſcribi facilè infiniti poſſunt.

7 Cur ſol & luna plana eſſe vidétur, cùm tamen conglobari in ſphæram certum ſit? An vt plura, quorum quodnã plus minúſue diſtet, incertum ſit, æquè poſita eſſe vidétur: ſic etiam quòd partes obtinet, niſi color varius adſit, partes ex æquo omnes collocatas habere videri neceſſum eſt: quod autem ex æquo aſpectu obuiam fit, idem æquabile cõpoſitum & planum neceſſe eſt.

8 Cur ſol oriens atq; occidens vmbras efficit longas: efferens ſe, minores: obtinens cœli medium, minimas? An quòd oriens principio vmbram terræ æquè diſtantem reddit, ac infinitam penè protrahit: deinde longam, atque ita minorem ſubinde: quia linea quæ recta de puncto ſuperiori eſſ citur, interius per diminutiones aſsiduas cadit.

dit. Gnomon A B. Sol vbi C & vbi D. Radius igitur ex C proficiſcens, C F exterius procidet, quã radius D E. At vmbra B E ſole ſuperiori exiſtit: vmbra autem B F inſeriori. Ergo quò ſol ſuperior fuerit, eò minor vmbra exultabit, minimáque tũc erit, cùm ſol ſuper capita noſtra verſabitur.

9 Cur vmbræ lunę maiores, quàm ſolis ſint cùm eodem perueniant perpendiculo? An quòd ſol ſuperior quàm luna eſt: itaque radium qui de ſuperiori prodierit, inferius cadere neceſſe eſt. Gnomon A D, luna B, ſol C, lunæ radius B F. Ergo vmbra lunæ D F ſequetur. Solis radius C E. Ergo vmbram D E fore neceſſe eſt.

10 Cur deficiente ſole, ſi quis per cribrum, aut frondes veluti platani, vel alicuius ex cęteris latifolijs, aut digitis manuum inuicem perplexis inſpiciat, ſplendores ſpecie lunæ nondum completæ incernat? An quòd quē-

admodum cùm per angulatum foramen lux non angulata, ſed orbiculata, turbinatáque prodit: cuius ratio, quòd gemino directéque commucronato turbine agitur, id eſt, eo qui de ſole ad foramen deuenit, & qui de foramine ad terram: ſic etiam in ſolis defectu, figura qua radij veniunt, vt diximus, innoteſcit. Ergo cùm pars orbi ſuperiori detrahitur, quod ex aduerſo ſuper terram eluxerit, ſpeciem illam lunatam gerat neceſſe eſt: quippe cùm prout orbis defecit, ita radij profluere debeant: digitis tamen, & cribris, pro foraminũ exiguitate, res certius explicatur, quàm cùm per foramina ampliora tranſmittitur. Luna autem idem percipi non poteſt, neque deficiente, neque increſcente, neque decreſcẽte: quia eius extrema non plenè ſplendent, ſed medio potiſsimum lucet. Lunatam autem illam, minutámque faciem, medio aſtringi exiguo manifeſtum eſt.

11 Cur ſol nunquam cœlo in medio geminatur, nec ſupra ſe faciem illam oſtendit ſecundam, ſed ex lateribus tantum? An quòd tum geminari ſol poteſt, cùm ſolem verſus aſpectus refringitur. Aeris autem concreſcẽtis illa ſoliditas, cui aſpectus incurrens refringitur, neq; prope ſolem, neque procul effici poteſt: nam ſi propè ſit, reſoluetur à ſole: ſi procul, aſpectus refringi nõ poterit: cùm enim

nim longè de paruo ſpeculo remeet, imbecil lus reddetur: quamobrem aera quoq; fieri nõ poteſt è regione. Quòd ſi ſuprà,& in propinquo inchoatur,à ſolis feruore diſſoluitur ſin procul,aſpectus minor euadet:ſed ſi in latere, tunc nimirum ſeruari integer poterit, dũmodo ſpeculum ita diſtet, vt nec ſolis feruore abſumi poſsit,& aſpectus vniuerſus recurrat. Nam ſi in terra ſparſus feratur,deuenire ad ſolem non poteſt:ſub ſole etiam fieri non poteſt,quia ſi prope terrã extiterit,conſumitur feruore:ſi autem ſuprà,cœlo in medio aſpectus diſtrahetur,& euaneſcet. Denique nec è latere quidem effici illud poteſt,cũ ſol cœli vmbilicum perreptat. Quoniam ſi aſpectus admodum feratur in terra, exiguus ad ſpeculum veniet: itaque refractus omnino imbecillus recedet.

12 Cur ſolis vmbræ extremum tremere videatur? Haud enim quia ſol fertur, idcirco id obtremiſcit: nam fieri non poteſt, vt ſol in partes moueatur contrarias: tremorem autem fieri ita manifeſtũ eſt. Ad hæc, mutatio vmbræ incerta eſt, quomodo etiam ſolis ipſius progreſsio latet. An ideò moueri videtur quod corpuſcula contenta in aere agitantur,quæ vulgò ramenta nominantur,conſpicua in ſolis radijs, qui tranſmeant per feneſtras:hæc enim moueri ſolent etiam ſine vl-

lo ſpiritu. Ergo cùm viciſsim, modo de vmbra in lucem, modo de luce in vmbram moueantur aſsiduè, terminus quoque lucis ac vmbræ communis continuò moueri videtur. Partim enim veluti vmbram, partim lucem ſua ipſa mutatione efficiunt: itaque moueri vmbra videtur, cùm non hæc, ſed illa hūc in modum ſoleant agitari.

EORVM QVÆ AD RES INanimatas pertinent, ſectio decimaſexta, cuius quæſtiones XIII.

1 CVR baſis bullarū candida aquæ inſidit, & ſi ſoli expoſita eſt, nullam efficit vmbram? ſed reliquum quidem vmbellæ corpus vmbram facit: baſis autem ſola non facit, ſed circum à ſole vndique cingitur. Et quod longè mirabilius eſt, nec ſi lignum per aquam in ſole appoſueris, vmbra ligni continua exultabit, ſed iuxta baſim bullę à ſolis luce ſecabitur. Quòd ſi vmbra eſt quod à ſole non aſpicitur, ſequetur porrò vt moles bullæ circùm tota aſpici poſsit, quod nunquam fieri poſſe in opticis, id eſt, aſpectuum rationibus, demonſtratur: quippe cùm ne minimum quidem à maximo totum circùm aſpici poſsit.

Cur

2 Cur bullæ ſpecie hemiſphærij exurgere ſolent? An quòd tanquam de centro in aera ſurſum æqualiter circùm vndique adnituntur: quo quidem modo hemiſphærium exurgat neceſſe. Portio autem ſphæræ inferior aquæ planitie abſcinditur, in qua ſcilicet centrum ſitum eſt.

3 Cur in magnitudinibus, quæ profunditate ſunt inæquali, accidit, vt ſi partem moueas leuiorem, circunferatur quod iacitur: vt in talis fieri opplumbatis videmus, ſi quis partem leuiorem ad ſe vertens proijciat? An ꝙ fieri non poteſt, vt grauius æquè ac leuius feratur, cùm eiſdem viribus iactum eſt: ſed cùm totum quidem moueri neceſſe ſit: fieri verò non poſsit, vt æquè omni ex parte moueatur, ſequitur prorſus, vt ſi parili celeritate ferantur, eandem lineam peragant: ſin autem alterum altero feratur celerius, circulo ferri neceſſe ſit, cùm hoc ſolo in genere figuræ efficiatur, vt puncta eadem ſubalterna lineas inæquales poſsint eodem tempore permeare.

4 Cur ea quæ in terram cadunt atque reſiliunt, angulos ad planitiem reddant ſimiles vtraque ex parte puncti, quo planum tetigerint? An quòd omnia ſua natura ad rectam lineam feruntur. Quæ igitur in locum æqualem deciderant, vbi ex perpendiculo diame-

tróque ſeſe plano impegerint, pares angu-
los ideo faciunt ſuo reſultu, quod æqua dia-
meter diuidit. Quæ autem in latera corrue-
runt, quoniam non perpendiculo, ſed pūcto
ſuperiori locum feriant, accidit, vt repulſa à
loco dicto contrariā in partem ſe conferant:
rotunda quidem, ꝙ delapſa protinus in ad-
uerſum ſui appulſus ſeſe euoluunt, ſiue quie
ſcat eorum medium, ſeu locum ſoleat permu
tare. Rectis verò compacta lineis, quòd per-
pendiculum eorum in partem priorem addu
ctum retorquetur: vt his accidit, quibus aut
λεκνόθροι colei. pars inferior raditur, aut colei violantur: hi
nanque omnes aduerſam in partem retror-
ſúmque corruunt: quoniam eorum perpendi
culum æquatur, pēdet, atque priorem in par
tem expellitur: contrarium enim in his retrò
deorſúmque his accidit. Cùm autem deor-
ſum ferantur, grauiora eſſe fatendum eſt.
φορὰ, latus, delatio. Quòd igitur his caſus idem reſultantibus la-
tus euenit, ergo in angulum rectum neutra
eorum reſultant, eò quòd perpendiculum
pondere bipartito diuidit corpora quæ fe-
runtur. Fieri autem non poteſt, vt plura per
pendicula idem ad planum exiſtant, quibus
illa ſecentur: quòd ſcilicet ita accideret, ſi
perpendiculum dum reſiliunt, oriretur, vbi
rem delatam planum offendit, diuidendúm-
que rurſus ſecundo perpendiculo foret.

Quoc

Quocirca primo illo perpendiculo quo ferebatur, ſecare neceſſe eſt. Sed cùm aduerſam quidem in partem feratur, rectum verò in angulum non feratur reliquum eſt, vt acutus reddatur angulus parte altera puncti, quod plano incurrerit. Aduerſorum enim inter ſeſe angulorum terminus rectus angulus eſt.

5 Cur cylinder propulſus fertur in directũ, ſuiſque terminantibus orbibus lineas rectas deſcribit: turbo verò ſuo manente mucrone circunfertur, atque in ſuo terminante orbe orbem deſcribit? An quòd circùm vterque fertur. Verum cylinder rectas lineas plano ducit: turbo orbes deſcribit: eò quòd inæquales orbes turbinis inter ſe ſunt, ferríque velocius poteſt, qui amplior circa idem centrum conuertitur. Qui cùm ſimul omnes poſiti in turbine orbes inæquali ferantur ſpatio, euenit vt extimi, qui voluuntur, plurimum loci & lineæ tempore eodem decurrant. Vnde fit etiam, vt circum omnes agantur: quippe cùm omnes eadem recta linea deſcribantur, quæ cùm conuertitur, non omnia ſita in ea puncta, æqualem producere lineam eodem tempore poſſunt, quum æqualem non niſi ex directo agere ſoleant. Cylindri verò, quòd omnes orbes pares inter ſe ſunt, centrúmque idem ambiunt, euenit, vt

&

& ſimul ſuis omnibus punctis planum cō tingendo parili celeritate voluātur, cùm nulla inæqualitate cylinder euariet, & rurſus in planum ſimul omnes deueniant, vbi ſuā quiſque conuerſionem abſoluerit. Vnde lineas quoque ductas per directum in plana, pares inter ſe eſſe neceſſe eſt. Sua nanque tactione orbes æqui, pariterque volubiles illas duxere. Atqui rectas confici patuit, quas linea eadem deferent ſeſe in directū peregerit. Cauſa hæc eſt, cur cylinder recto deferri tramite poſsit. Nihil enim refert, vtrū qua linea prima cylinder planum tetigit, hanc firmo cylindro protrahas, an volubili circumagas. Sēper enim vt æqua linea, ſimiliſque illis in cylindro contentis planū attinget, ſiue protrahatur cylinder, ſiue prouoluatur.

6 Cur ſectio chartarum, ſiue papyri, ſi qnis æquè à baſi plana rectáque dimetiēdo abſciderit, rectà euoluetur: ſin autem inclinarit, contorta exiſtet? An euenit, vt cùm orbes ſecturæ alterius eodem in plano poſiti ſint, declinans illa cæſura non ęquè oppoſita ſit, ſed partim plus diſtet, partim minus: itaque cū euolueris, orbes quidem qui plano eodem cōtinentur, ſuúmque initium in plano habent eodem, lineam explicabunt, quam ſuo ipſi cō ficiunt ordine: quippe cùm ea ipſa extenta linea nō niſi profecta ex orbibus ſit, qui pla

no

no eodem continentur: itaque vel rectam eam quoque eſſe neceſſe eſt, quæ eodem in plano ſe porrigat. At obliquæ illius ſecturæ linea, quoniam primæ non æquè appoſita eſt, ſed partim plus diſtans, partim minus, vt pote cùm ipſa quoque ſectura ita ſe habeat, hinc eodem eſſe in plano nequit: itaque nec recta hæc eſſe poteſt: etenim fieri nō poteſt, vt rectæ lineæ pars alia in alio plano collocetur.

7 Cur omnis magnitudo diuiſa minor eſſe ſuo toto videatur? An quòd omnia numerū diuiſa recipiunt: quanquam magnitudinis ratione minora quàm vnum illud exiſtunt. Magnum enim, eò quòd continuum quantúmque quoddam eſt, magnum dicimus: numerus verò partium omnis, omni ſuæ magnitudinis numero maior eſt. Quamobrem vt partibus diuiſis maius appareat totū, conſentaneum eſt. Cùm enim partes totúmque idem ſint, totum naturam potius magnitudinis præ ſe fert, vt conſtans & continuum. Partes verò naturam numeri magis ſortiuntur.

8 Quæ in vaſe eueniunt, quod clepſydram vocamus, omnino quidem referri ad cauſam debent, quā Anaxagoras explicat. Aer enim qui in ea excipitur, cauſæ eſt ne aqua ingredi poſsit, fiſtula ſcilicet obturata. Non tamē

ſimpli

ſimplici abſolutáque ratione aer cauſam habere putandus eſt. Nam ſi quis eam fiſtulą apprehenſa tranſuerſam immergat, humorẽ admitti nihil eſt quod prohibeat: quamobrem non ſatis autor ille expoſuit, quemadmodum aer cauſam daret. Ergo cauſam aera quidem tenere fatendum eſt: ſed hic ſiue impellitur, ſiue per ſe ipſe fertur, nec quicquã cogitur, ferri per directum ſolitus eſt, vt etiã cætera elementa. Itaque clepſydra tranſuerſè immerſa, aer qui è directo ſitus eſt, pulſus à humore liberè effluit per ea foramina, quę demerſis in aqua foraminibus oppoſita ſunt eóque cedẽte humor ſubiens implet. At ſi erecta in aquam deſcendat, aer impotens ſeſe efferendi per arduum, quoniam conſeptę ſunt partes ſuperiores, circa prima foramina arcetur, quippe qui ſupprimi in ſe contrahíq; nõ poſsit. Argumentum verò aquam arceri poſſe ab aere immoto, ꝙ in ipſa clepſydra deprehenſum eſt: nam ſi aluum eius aqua repletam ad fiſtulam obturatam inuerteris, humor per fiſtulam in os minimè defluere poterit: quippe cùm ore patefacto non protinus, ſed paulò poſt de fiſtula profluat, vt qui non in ipſo ore fiſtulæ contineatur, ſed poſtmodum in hoc per fiſtulam veniat, poſtquàm patefactum iam eſt. Plena autem erectáque clepſydra, fiſtula patefacta proti-

nus

nus per colum, id eſt, foramina inferiora effluit, quia illud attingit: extremam verò fiſtulam non contingit. Clepſydrã igitur humor ingredi ob prædictam cauſam nequit. Egreditur autem fiſtula patefacta, eò quòd aer contentus in fiſtula ſurſum deorſúmque agitatus, humoris contenti in clepſydra motum excitat pleniorem: cúmq; deorſum pellatur, eodemque ipſe etiam ſua natura propenſior ſit, meritò effluit vim inferens aeri, qui clepſydram extrinſecus circumfundit, excitus quidem & compar potentia aeri ſuperius impellenti, ſed renixu infirmior: quo nã per anguſtã fiſtulam influens, ille ocyus ac vehementius labitur, vrgétque humorem. Cauſa verò cur obturata fiſtula humor effluere non poſsit, quòd humor dum clepſydram ſubit, aera omnẽ per vim ab ea expellit. Cuius rei indicium ſpiritus ructúſq; murmurans dant, quos ingrediente humore nimirum intus excitari ſentimus. Cùm igitur humor ſubiens vehementer aera cogit, ſeſe ad clepſydræ fiſtulam trudit, ac modo lignei cunei, aut ærei diſiectu oppreſſus, aſtrictúſq; hæret ſine vllo alio vinculo, quouſque alia vi expellatur, quo modo præruptos clauos expellimus: quod ſanè aperta fiſtula incidit ratione, quã ſuperius expoſuimus. Aut igitur ita effici poteſt, vt humor effluere nequeat,

aut

aut quòd aer exiens inflatur, emergitq; impetu violento, vt ſtrepitus indicat: humor idcirco à ſpiritu ſurſum attrahitur, quemadmodum multis in rebus accidere certum eſt. Attractus autem humor, ſibiq; continuus omni ex parte, conſtans manet, oppreſſus ab aere, donec pulſus ab eodẽ recedat. Cúmque initium ita retineatur humoris, reliquus & omnis humor vnitus, atq; continuus ex ſuo pendeat initio neceſſe eſt. Nec verò temerè ita agitur, quãdo quidem eiuſdẽ intereſt rei, & dimouere quicquam ſuo de loco, & idẽ in eo continere ad quẽ mouerit, idq́; diutius facere ſi vel potẽtia quod tenet, quódq; tenetur, ſimili inter ſe contendunt, vel quod tenet, potẽtius eſt, vt in re de qua agit, accidit. Spiritus enim potentior quàm aqua eſt.

9 Cur partes tam ſtirpium quàm animãtium, quæ nullis inſtrumentarijs officijs deputata ſunt: in orbẽ ſeſe omnes colligãt? ſtirpium quidẽ caudex, & rami formari in orbẽ ſolent, & animantium crura, femora, pectus, lacerti ad hanc eandem ſpeciem enituntur. Triangulum verò, aut multiangulum nullũ neq; ex toto, neq; parte aliqua eſt. An, vt Architas autor eſt, quoniã in motu naturali æqua proportio ineſt, moueri nanq; proportione omnia cẽſet. Hanc autem ſolam in ſeſe ęqualiter ſolui atq; reuerti, vt orbes, ro-

tun

tundáque afformare poſsit cùm conſtiterit.

10 Cur extrema formari in orbem ſoleăt? An quòd natura res optimas, & pulcherrimas creat, quo ad fieri poteſt. Figura autem ea pulcherrima eſt, quæ eadem vndique eſt, ſibiq́; ipſa ſimillima conſtat.

11 Cur ſi circulus proijciatur, primam lineam rectam ducet, deinde cochleam ſiue clauiculam aget dum decidat? An principio rectam ideo agit, quòd ęqualiter ab aere hinc inde dirigitur. Cùm igitur pari momẽto vtroque de latere pergat lineam quoque effici talem neceſſe eſt, quæ locum ęqualiter hinc atque inde poſsit diuidere: talis autem recta eſt. At vbi in partem alterutram vergere ob inæqualitatem circunfuſi aeris cœpit, non amplius æqualem illam parte interiore exterioréque ducit, ſed circularem, neceſsitate ſcilicet aeris diuerſi & incompoſiti.

12 Cur in magnitudinibus quæ profundo ſunt inæquali accidit, vt ſi partem moueris leuiorem, circunferatur quòd iacitur? quẽadmodũ in talis fieri opplũbatis videmus, quoties quis partem leuiorẽ ad ſe vertẽs proijciat. An quòd fieri non poteſt, vt quod grauius eſt, æquè cum leuiori feratur, cùm proiectum eiſdem à viribus eſt: quòd commoueri neceſſe ſit, & tamẽ fieri nõ poſsit, vt ęquè

omni ex parte directóq; tramite moueatur, circunferri neceſſe eſt, dum ſe introuertit: quemadmodum ſi quid medio eius immobile ſuo pondere penitus eſſet, alterum proſectò extremum vltra in partem moueretur priorem, alterum intra ad eum téderet qui dimiſit. Sed quoniam, cùm totum moueri poſsit, pondus ſuo medio gerit, illud idem ſequatur neceſſe eſt.

13 Quamobrem corpora quæ ferũtur, vbi alicui occurrerunt, reſilire partem in cõtrariam ſolent, quàm ſuapte natura ferri cogãtur, nec niſi ad ſimiles angulos reſultare ſoleant? An quòd non ſolum eo feruntur impetu, quo pro ſua parte ipſa ferri aptiſsima ſunt, verumetiam illo, qui à mittente proficiſcitur. Suus igitur ceſſat cuique impetus, cùm ſuum ad locũ peruenerint: omnia nãq; requieſcere ſolent, vbi eam in ſedem ſeſe cõtulerunt, quã ſuapte natura deſiderant. Sed externo illo quem habent impetu, neceſsitas oritur amplius mouendi: quòd cùm in partẽ priorem effici nequeat, quia re prohibetur obiecta, vel in latus, vel in rectum agi neceſſe eſt. Omnia autem in angulos reſiliunt ſimiles, quoniam eodem ferri cogantur, quò motus ducat, quem is dedit qui miſerit: eò autem vt angulo vel acuto vel recto ferantur, omnino incidit. Cùm ergo quòd retorſerit

ſerit vetet, quo minus directè motus agatur, pariter & rem quæ fertur, & eius impetum nimirum prohibere poteſt. Vt igitur in ſpeculis extremum lineæ rectæ quò ſe aſpectus coniecerit idem refringitur: ita in ijs quæ feruntur, fieri ex aduerſo ſolet, quippe cùm angulo tanto retorqueantur, quanto vertex cōſtiterit. Ita enim intelligendum eſt, vt trāſferri ſimul & angulus & delatio debeat: quo facto in angulos reſultare ſimiles, eſſe neceſſe palàm eſt.

EORVM QVAE AD RES *animatas pertinent, ſectio decimaſeptima, cuius quæſtiones* III.

1 CVR homines qui corpore cōſtant immodico, maiores tunc eſſe videntur, cùm appoſiti modicis inſpiciuntur? An quòd res modica vnū eſt, & moderatio vnū quàm maximè. Vnum autem quod eſt, id iudicium eſſe poſtulat, indiuiduum autem minus: res verò immodica, multa pro ſui diſcriminis ratione oſtendit. Quamobrem vt cùm per ſeſe magnitudines inſpiciūtur quales nam ſint, latere facilius poſſunt: ita cum collatæ in propinquo ſpectantur, latere non poſſunt. Ergo vnum eſſe apparet quod indiuiduum eſt, ſpectatisque eius vnus modici ratione exultat: immodicum

porrò, vt quod plura ſit, ſuſpectionem plurium ſuggerit. Et maius propterea eſſe videtur, quod vnum cùm ſit, plura eſſe v deatur. Naturam enim & magnitudinis habet propter continentiam, & numeri propter partium inæqualitatem: itaque cùm vtrumq; obtineat incrementum, meritò maius tum eſſe apparet, cùm ſpectatur ad id quod ſimplex eſt atque vnum.

2 Cur animantia omnia, & ea quorum ſtirpes terra continentur, creſcere potius in longitudinem ſoleant? An quòd ter longitudo augeť, bis latitudo, ſemel ꝓfunditas. Lõgitudo eñ principiò fit, primoq; principio exiſtit, itaq; primò ſola, ſecundò cũ latitudine: tertiò cum profunditate augetur. Latitudo autem bis, videlicet per ſe, & vnà cum latitudine creſcit.

3 Quonam modo prius & poſterius capi debeant? Vtrum quemadmodum qui tempore Troiano vixerunt nobis priores ſunt, & his ipſis priores qui ſuperiores: atque ad hunc modum in infinitum, vt qui ſuperiores ſunt, ijdem priores habeantur. An ſi ꝙ initium, & medium, & finis ſint vniuerſi, & cùm quis ſeneſcens ad finem peruenerit, rurſus ad initium reuertatur, prioráq; ſint quæ propius ab initio abſunt, quid vetat nos ab initio minus diſtare? at ſi minus diſtamus eſ-

ſe

ſe quoque priores poſſumus, vt ſi cœli, ſyde riſq; cuiuſque delatio quædam agitur circularis. Qui non etiam rerum caducarum ortus ſit talis atque interitus, vt eadem rurſus oriantur ac pereant? veluti etiam vulgò dicitur, circulum res eſſe humanas. Igitur homines numero quidem eoſdem ſemper eſſe cenſere, furor eſt: ſpecie verò ſeruari eoſdẽ, probari melius poteſt. Itaque vel priores nos eſſe poſſumus, talémque aliquis ſtatuet ſeriem, vt eodem ſit repetendum, vnde ortus extiterit, cogitandúmque ordinem continuum, ac ſemper eodem conſtantem tenore. Homines enim idcirco perire Alcmæon inquit, quòd ſuum initium fini coniungere non poſſunt. Scitè perhercle ſi quis non arctius recenſeat, ſed formula quadam eius verba accipiat. An ſi circulus ſit, circulus autem vnà & principio & fine careat, priores neque nos illis, neque illi nobis eſſe propinquitate initij poſſunt.

EORVM QVAE AD LITErarum ſtudia pertinent, ſectio decimaoctaua, cuius quæſtiones x.

1 CVR alios ſi legere cœperint ſomnus occupat, etiam nolentes: alios vigilare volẽtes liber ſuſceptus reddere peruigiles poteſt? An in quibus motus ſpiritales ſunt, ſcilicet ob frigiditatẽ vel naturę vel

materiæ melancholicæ, qua excrementũ ſpi ritale crudum cauſa frigiditatis conſiſtit, his cum intelligentia mouetur, inſiſtensq́; alicui intelligere nequit, repellitur motus alter qui refrigerandi vim habet: itaq; potius dormire incipiunt. At vbi aliqua in re ſuã intelligentiam firmarunt, quod lectio facere ſolet, nimirum à motu ſpiritali illo moueťtur, cùm nihil ſit quòd eum repellat: itaque dormire non poſſunt. Quorum autem ſecũdum naturam habitus eſt, eorum virtus intelligendi cùm aliqua in re conſiſtit, nec variè ſe diſpergit, cætera quoque ſita eo in loco hærent, quorum requies ſomnus eſt. Vbi autem mens conſtiterit, & quaſi fatigata ſuccubuerit, caput aggrauat, vtpote quæ ſita in eo ſit, ſomnumq́; inducit: at cùm ſecundum naturam animus noſter agitatur, nullo tum ſomno premitur: tum enim maximè viuit: vigilãtia autem quàm ſomnus cauſa potius eſt, cur viuere valeamus.

2. Cur contentioſa diſputatio ingenia exercere poſsit? An quòd in eo diſputandi genere accidit, vt crebrò quis aut vincat, aut vincatur: protinus ergo contentioſus hinc homo redditur, quando vel vincendo per lætitiam magis magisq́; adducitur, vt in contendendo perſeueret: vel victus enititur, vt, quod amiſit recuperet. Quòd idem vel in cæte

cæteris certandi generibus euenit. Quãobrẽ ſæpè inter pugnandum, quanquam quis inferior eſt, tamen ceſſare minimè patitur.

3 Cur homines in orando exemplis & fabulis potius gaudent quàm commentis? An, gaudent, quia & diſcunt, & celeriter diſcunt: atqui per exempla & fabulas facilius diſcitur. Sunt enim quæ explorata habeantur, & particularia ſint. Ratio autem commentãdi demonſtratio ex vniuerſalibus eſt, quę minus quàm partes nouimus: ad hæc iis credere magis ſolemus, quæ plurium teſtimonio confirmantur. Exempla autem & fabellæ teſtimoniorum ſpeciem gerunt: fides autem perfacilis eſt, quam teſtimonium fecerit: additur, quod veriſimile quiſque libentius diſcit: exemplum autem & fabellæ rem non niſi ſimilem docent.

4 Cur oratorem, Imperatorem, & mercatorem callidum appellare ſolemus: tibicinem, hyſtrionem, hoc appellare nomine nõ ſolemus? An quòd horum facultas ſine cupiditate eſt: nititur enim tantũmodo ad oblectationem: illorum autem conatus omnis ad plus acquirendum ſibi contendit: bonus enim orator, & imperator, & mercator eſt, qui plus ſibi acquirere poteſt: calliditas autem in acquirendo maximè ſita eſt.

5 Cur hominẽ philoſophũ differre ab ora-

tore

ἀγύρτης. calliditas vehemen tia.

fore putemus? An quòd alter quidnam iuſtitia ſit cogitat, alter qui iniuſtus ſit aliquid ſpectat: & alter qualis nam tyrãnicus tenor ſit, alter tyrannum quempiam eſſe animaduertit.

6 Cur in ijs ſtudijs quæ aliqui ſibi delegerint, quanquam interdum prauis, libentius tamẽ quàm in honeſtioribus verſantur? verbi gratia, præſtigiatorem aut mimum, aut tibicinem ſe potius eſſe quàm aſtronomum, aut oratorem velit, qui hæc ſibi delegerit? An volunt quidem nonnulli res honeſtiſsimas tractare, ſed quoniam minus ſibi confidunt poſſe efficere, ideò non ita agunt. An quòd rem in qua ſeſe quiſq; poſſe præſtare arbitratur, eam deligit ſibi: quàm autem deligit, eidem operam dat, illi obſequens partem diei maximam, vt ſe ipſe vincat, ſeq́ue ſit præſtantior. Quinetiam quæ principio aliqui ſibi delegerint, quibusq; inſueuerint, in ijs ne iudicare quidem poſſunt, quidnam * melius ſit: animus enim eorum corruptus iã eſt propter prauas delectationes.

7 Cur alios ſi legere cœperint ſomnus occupat, vel nolentes: alios vigilare volentes liber ſuſceptus reddere peruigiles poteſt? An in quibus motus ſunt ſpiritales, ob frigiditatẽ vel naturæ vel humoris, multipliciq; humore excrementum ſpiritale cauſa frigidita

ditatis conſiſtit,ijs cùm intelligentia mouetur,inſiſtensq́; alicui intelligere nequit, expellitur motus alter: itaque potius dormire incipiunt,cùm non multum ſua intelligentia mutentur:motus enim ſpiritalis ille ſuperatur & vincitur. At vbi aliqua in re ſuã intelligentiam firmarint, quod lectio facere ſolet,nimirum à motu illo ſpiritali mouentur,cùm nihil ſit quod illum repellat:itaque dormire non poſſunt. Quorum autem habitus ſecundum naturam eſt, eorum virtus intelligendi cùm aliqua in re vnà conſiſtit, nec variè ſe diſpergit. Cætera quoque ſita eodem in loco hærent,quorum requies ſomnus eſt: vbi enim pars vna, quæ potiſsima ſit, inſtiterit, cæteræ quoq; partes inſiſtere ſolent,perinde ac in copijs quæ verſæ in fugam fuerint, agitur. Natura enim ſurſum effertur quod leue eſt: deorſum autem defertur quod graue eſt. Cùm igitur anima ſecũdum naturã mouetur,non dormit: ita enim ſe habet:at vbi conſtiterit, & quaſi fatigata ſuccubuerit,mens immutat,& vapores craſſiores ſurſum ſeſe efferentes ad caput, faciũt ſomnum. Lectio verò prohibere ſomnum videri ſanè põt: quòd non ꝑpterea eſt,quia tantiſper intelligimus (anima enim tũc magis definitur) ſed quia mutatur, & ideo inſomnia euenit:nam intellectiones illæ vigi-

les ſunt, quibus anima quærat & dubitet, nõ illæ quibus aſsiduè contempletur: cùm illæ faciant indefinitionẽ, hæ non faciant.

8 Cur in diſputationibus contentio ſit, nugatio nonquam incidat? An quòd apparẽs ſyllogiſmus, id eſt, ratiocinatio eſt: ratiocinatio autẽ in paucis continetur: quinetiam ſi prolixius agatur, interpoſito tempore paralogiſmus, id eſt, peruerſa ratiocinatio interea deprehendetur, & reuocare quod dederit aduerſarius poterit.

9 Quamobrem libentius eas hiſtorias audimus, quæ rem vnam exponunt, quàm quæ plures? An quòd rebus magis attendimus notioribus, easq́; libentius audimus. Notius autem eſt quod definitum: vnum itaque finitum eſt, plura autem infinito participant.

10 Cur nos rerum narratio oblectat, quæ nec nimium veteres ſunt, nec admodum nouæ? An quòd rebus diffidere procul abſentibus ſolemus: quibus verò diffidimus, nunquã ijs oblectamur: at quæ noua admodum ſunt, adhuc quaſi ſentimus: itaque de his cùm audimus, minimè oblectari poſſumus.

Eorum

EORVM QVAE AD CONcentum pertinent, Sectio decimanona cuius quæſtiones LI.

1 CVR tam in laborando quàm in fruẽdo ſolatio tibiam adhibere ſolemus? An vt laborantes minus angamur, fruentes magis oblectemur.

2 Cur idem voce eadem, longius ſentiri cũ alijs cantans aut vociferans, quàm ſolus poteſt? An quia viribus vniuerſis agere quippiam, vel premere, vel impellere, non tantuplum eſt, quantus ſingularum numerus eſt: ſed quemadmodum linea bipedalis non duplum, ſed quadruplum quiddam deſcribit, ſic compoſita omnia plus valent, quàm eadem diuiſa. Ergo cùm vniuerſo agitur ore, vocis potentia conſtans, vnaque redditur, ſimúlq; aera propellit, vt prodire multiplex valeat: quippe cùm vox quæ à multis proficiſcitur, multiplex ſit, quàm quæ à ſingulis.

Tetrachordium.	*Nete*
	Paranete
	Parhypate
	Hypate.

3 Cur maximè in cantando parhypaten, vox rumpi non minus ſoleat quàm in nete ſupremiſque, quanquam cum interuallo ampliori? An quòd eius cantus & perdifficilis eſt, & cantandi primordium obtinet. Difficilis autem propter intentionẽ preſſurámque vocis eſt, quibus in rebus nimirum

mirum vrget:corrumpi autem quæque maximè ſolent, quoties labore acrius opprimuntur.

4 Sed cur hac difficilè,hypathe facilè cantatur,cùm nō niſi dieſi diſcrepāt? An ꝙ hypate remiſsior eſt,atque etiā leuius à conſtitutione aſcenditur:hæc eadem cauſa eſt,quamobrem ad vnam cantari videantur, quæ ad hāc paranetén q; cantantur : agendum eſt enim cum intentione, conditionéq; aptiſsima moribus pro voluntate & inſtituto. At conſonātia,vt exiſtat,quænam cauſa ſit.

5 Cur ſuauius cantilenam quam nouimus audire ſolemus, quàm eam quā ignoramus? Vtrum quia cùm quòd cātatur agnoſcimus, tunc melius patet, quia veluti calcem quod ſpectat aſſequitur: id autem contēplatu ſuaue eſt. An quòd diſcere lætabile eſt:cuius ratio eſt vel in capienda doctrina,vel in vtenda, agnoſcendaque verſatur : addo etiam quòd res ſolita ſuauior, quàm inſolita auribus accidit.

6 Cur immutatio & varietas in cantando tragicū ſit? An ratione inæqualitatis hoc euenit: afficit nanque triſtitia, quod inæquale eſt,accommodatúrque magnitudini calamitatis,aut mœroris:contrà quod inæquale atque continens eſt, minus id flebile auribus accidit.

Cur

Heptachordum.

- *Nete*
- *Paranete*
- *Parameſe*
- *Meſe*
- *Lichanos*
- *Parhypate*
- *Hypate.*

7 Cur veteres cùm ſeptem fidibus concentus diſponerent, hypaten, non neten relinquebãt? An falſò id dicitur: earum enim vtranque ſeruarunt, ſed tritẽ adimere ſolebãt? An non, ſed quia grauior ſonum poteſt acutioris, idcirco neten reliquerunt: ergo hypate magis antiphonum quàm nete reddebat: nam vt acutum vim deſiderat pleniorem, ſic graue exprimi facilius poteſt.

8 Cur grauis ſonum valeat acutè? An quia maius quod graue eſt: quippe tum vt graue obtuſo, ſic acutum acuto angulo ſimile habeatur.

9 Cur ſolitarias cantilenas ſuauius audire ſolemus, ſi ad tibiam, aut ad lyram vnam cãtantur, cùm tamen ad fides, canticúmque idẽ modo vtroque peragatur. Nam ſi idem ita amplius ſit, plus ad plures tibias, atque etiã ſuauius eſſe oportet. An quoniam euidentius in aſſequendo quod ſpectatur eſt, cùm ad vnam vel lyram vel tibiam cantatur: ad plures verò ſuauitas ſeruari non poteſt, cùm cantilena offuſcetur, totáq; penè deleatur.

10 Cur ſi vox hominis ſuauior eſt, non eius qui ſine ſermone cantat, ſuauior prouenit, verbi

τερετίζειν, tere-tātis, ſeu laſciuè canentis.

verbi gratia teretantis, ſed tibia lyráue ſuauius ſonat? An ne illa quidem, quæ vocabulis articulata emittitur, æquè ſuauis eſt, niſi per ſimulationem formetur. Cæterùm opere ipſo efficitur, vt gratior ſit: vox enim hominis ſuauior conſtat. Oris autem inſtrumēta pulſandi vim obtinent pleniorem, quamobrem ſuauius cantatur quàm teretatur.

11 Cur vox aut ſonus deſinens acutior ſit? An quia minor, vt quæ facta imbecillior ſit.

12 Quamobrem quæ grauior è fidibus eſt, huic ſemper actus modulandi committitur? Nam ſi proxima quoque à media pulſanda, ſit media tātū, nihilominus reddi medium poteſt. At ſi media ſubiungenda eſt, per proximam à media idem reddi non poteſt. An quia magnum, quod graue eſt, itaque validū eſſe neceſſe eſt: & ineſt profectò in magno ꝙ paruum eſt: & quidem duæ nete in hypate efficiuntur, ſi interſpiratur.

13 Cur in conſonantia diapaſon grauie quidem acuti antiphonum accipi poteſt, grauis verò acutum non poteſt? An maximè quòd in vtroque modulus vtriuſq; contentus eſt: ſed ſi minus, certè in graui acutum eſt, maius enim hoc eſt.

14 Cur antiphonum diapaſon conſonātiæ ita latitat, vt vniſonum eſſe videatur, velut in punico, aut atropo? quæ namque poſita

in

In acutis ſunt, non vniſona, ſed ex proportione ſibi diapaſon concinentia reſpondent. An modus proportionis facit, vt ſonus quaſi idem eſſe appareat: proportio enim in ſonis æqualitas eſt: æquale autem omne ad vnitatem referendum eſt. Hoc idem in fiſtulis etiam euenit, vt falli aures poſsint.

15 Cur genus cantilenæ, quod lex appellatum eſt, non per antiſtrophos olim agebatur, quum tamen cæteris chorearum canticis antiſtrophi verſus non deeſſet? An quòd olim leges à magiſtris certandique peritis agebantur, qui quum iam egregiè ſimulare valentérque pertendere poſſent, cantum & prolixum & varium conficiebant: itaque vt verba, ita etiam moduli numeríque variè ſubinde ſimulationem inſequebantur: imitari nanque modulamine potius quàm vocabulis neceſſe eſt. Quamobrem dithyrambi etiam poſtea quàm ſimulari cœperunt, antiſtrophis amplius non vtuntur, quanquam plurimum antè vterentur: cuius rei cauſa eſt, quòd olim homines liberi atque ingenui ad choream adire ſolebant: itaque multos eſſe, qui fungi cantu certatorio poſſent, erat difficile: quapropter illis in more fuerat, vt modulos enarmonios cantarent. Vnus enim crebrò cantilenam mutare, variamque contexere facilius poteſt, quàm

multi

multi:& qui certat, facilius quàm qui mores conſeruat: quocirca ſimplicius illi modulari debuerant. Antiſtrophus autem ſimplex eſt, quippe qui numerus ſit, vnitateque menſuretur Hæc eadem cauſa eſt, cur in ſcena nullus, in chorea plurimus antiſtrophi vſus ſit. Hiſtrio nanq; ſimul & certator & ſimulator eſt: chorus autem minus imitatur.

16 Qua de cauſa diſſonantium copulatio, quod antiphonum nominamus, ſuauior, quã conſonum eſt? An quòd expreſsius ita conſonantia percipi poteſt, quã cùm voce conſona addita cantatur: alteram enim vocem idẽ ſonare neceſſe eſt, itaque duas ad vnam reſonare, quæ tertiam offuſcare facilè poſsint.

17 Cur ſola diapaſon conſonantia cantetur? hanc enim magadare, nec vllã aliam conſueuerunt. An quòd hæc ſola ex fidibus inter ſeſe obſonis conſtat: atqui in obſonis etiam ſi alteram canis, idẽtidem efficis. Voces enim ambarum vnà quodam modo illa continet. Ergo in hoc conſonandi genere cùm vel vnà canitur, conſonantia tota perfici poteſt: & cùm ambæ, aut cùm altera canitur, altera tibia ſonatur, vna quaſi de duabus exultat. Atque ita efficitur, vt ſola hæc cantilenã patiatur, eò ſcilicet quòd obſona vocem obtinent nerui euiſdem.

μαγαδίζειν, magadare, vel forſan magadiſſare pro magadidare, vti quid magadis. Vide apud Cæliũ

18 Sed cur ſolis obſonis datum hoc eſt? An quod

quòd ſolæ pari interuallo diſtant à media: itaque medietas ſimilitudinem quandã ſonorum efficit, vt ſenſus aurium ambas, & eandẽ & extremas eſſe dijudicare videatur.

19 Cur in diapente & diateſſaron conſonantijs nunquam antiphonis cantatur? An quòd non eandem conſonandi ratio in ijs eſt, quæ in diapaſon concinentia: quippe cùm in illa grauis eundem ad proportionem modum obtineat, quem acuta acuminis: itaque fit, vt & eadem quaſi & diuerſa vox oriatur: at verò in diapente atque diateſſaron concinentijs non ita eſt: quamobrem ſonus vocis oppoſitæ perpendi non poteſt, quoniam idem non eſt.

20 Cur ſi quis cæteris omnibus neruis concinnatis, medio verò inconcinno pulſet inſtrumentum, non ſolum cùm ad medij ſonũ deuenerit, ſed etiam cæteris modulandi partibus anget aures, modúmque incompoſitũ diſsipatúmque eliciet: ſed ſi lichanon, aut quem ſonum alium mouerit, tum diſcrimen duntaxat apparebit, cùm eum pulſarit, quẽ mouerit? An ratione hoc euenit optima, quã doquidem omnia egregia modulandi genera medio neruo ſæpe vtuntur, omnéſq; probi fidicines crebrò ad medium veniunt, & ſi diſceſſerint, mox redeunt eodem, nec vllum alium toties repetunt. Ergo quemadmodum

Lichanõ ſonum ex muſices arte deprehenderis.

ademptis ex oratione quibuſdam coniũctio nibus, vt τε & τοι, oratio minus græca relin quitur: alijs verò quibuſdam detractis, nihilo inſuauior accidit, eò quòd alijs ſæpe in di cendo vti neceſſe eſt, alijs minimè: ſic etiam medius veluti coniunctio eſt ſonorum, maxi méque elegantiorum: quoniam eius ſonus aſ ſumi ſæpiſsimè ſoleat.

21 Qua de cauſa qui grauius cãtant ſi abſo nãt, deprehendi facilius poſſunt, quã qui can tant acutius? nec verò ſecus in numeris accidit: euidẽtiores enim qui peccãt in grauiori. Vtrum quòd plus temporis graue obtinet, plus autẽ plenius à ſenſu aurium percipi poteſt. An quòd in tempore ampliori agitur, hinc etiã plus ſenſus adhibetur: velox autem & acutũ, facilè ſuam ob velocitatem lateſcit.

22 Quam ob cauſam multi cùm cãtant me lius numeros ſeruant quàm pauci? An quòd multi melius vnũ ſuúmque ducem aſpiciũt, tardiúſque incipiunt: itaq; facilius aſſequi idem poſſunt, quippe cùm in accelerãdo eue niat vt plus erroris committatur.

23 Cur nete duplo acutior eſt hypate? An primum, quòd cùm neruus parte ſui dimidia pulſatur, & totus diapaſon concinentia exultat: quòd vel in fiſtulis æquè perſpicere licet: vox enim quæ per medium foramẽ emer git, diapaſon reſonat, cùm ea quæ per totam

fiſtul

fiſtulam promitur. Quinetiam in cæteris duplo interuallo capi diapaſon cõſonantia nouimus: nam & qui tibias perforant, ita diſponere ſolent: & qui fiſtulas aptè concinnant, extrema tantùm cera marginant foraminis principalis: neten verò ad dimidium implet. Et in triquetris nerui, quorum alter longitudine dupla, alter ſubdupla eſt, æquè intenti diapaſon conſonantiam reddunt. Genus autem concinendi quod diapente nominatur, ſeſquialtera conſtat: quod verò diateſſaron vocamus, interuallo ſeſquitertio continetur.

Octachordum.

Nete
Paranete
Trite
Paramiſe
Miſe
Lichanos
Parhypate
Hypate.

24 Cur ſi quis neten pulſatam apprehenderit, hypate ſola reſonare videbitur? An quòd tinnitus, qui ex hac ꝑficiſci ſolet, ſono illius maximè conciliatur & cõgruit, vtpote qui cõſonus ſit. Ergo quia ſuo conſimili concreſcit, ſolus apparet: cæteri verò incerti ſuam ob exiguitatem occultantur.

25 Cur neruum medium in concentibus appellamus, cùm inter octo nullũ medium ſit? An quòd olim cõcentus ſeptem neruis cõſtabant, ſeptem autem medium obtinent.

26 Cur ĩ acutũ magna ex parte vox aberrare

conſueuit? Vtrum quòd facilius acutum quã graue cantatur. An quòd acutum graui dete rius eſt: peccare autem non aliud eſt, quàm rem agere deteriorem.

27 Cur inter omnia quæ ſenſum patiuntur ſolum id mores obtinet, quod obuiam auribus eſſe poteſt? Nam & ſi quid ſine ſermone modulamur, mores tamen præ ſe ipſa modu latio fert, quos non color, non odor, non ſapor gerere poteſt. An quòd motũ ſolum hoc obtinet, non dico quem ſtrepitus reddit (talis enim vel cæteris adeſt, quippe cùm etiam color noſtrum mouere aſpectum poſsit) ſed eum intelligi volo, quem genus id ſtrepitus ſubſequentem ſentimus: hic enim ſimilitudinem gerit, tum in numeris, tum in ſonorum ordine acutorum & grauium, non in miſtio ne, quod eſſe in cæteris ſenſibilibus non poteſt. Atqui motum eiuſmodi ſibi actio vendi cat, quæ morum index procul dubio eſt.

28 Cur leges pleræq; cãtilenæ appellẽtur? An quòd homines prius quàm literas ſcirẽt, leges cantabant, ne eas obliuioni mandarẽt: quòd etiam noſtra ætate Agathyrſis in morem eſt. Ergo primas quoque poſteriorum cantilenarum eodem appellauerunt nomine quo omnes ſuperiores vocabantur.

29 Cur numeri muſici & modi qui voces ſunt, moribus ſimiles ſeſe exhibent: ſapores

verò

verò aut colores, aut odores, nullam eiuſmodi ſimilitudinem gerũt? An quòd numeri muſici & moduli motibus continentur, quo modo etiam actiones. At omnis efficientia moralis res eſt, moréſque condere poteſt. Sapores verò aut colores hoc idem æquè conficere non queunt.

30 Cur neque ſubdorium, neque ſubphrygium genus in tragœdijs choricũ habeatur? An quoniam antiſtropho carẽt, vtpote quæ ſcenica ſint, imitationíq; accommodata.

31 Cur Phrynicus, cæteríq; eius ætatis muſici, modulandi potius ſcientiam exercebãt? An ꝙ tum in tragœdijs carminis vſus modulaminum longè amplior erat.

32 Cur diapaſon conſonantiam dicimus non ratione numeri diaocto, vt diateſſaron, vt diapente? An quòd priſcis nõ pluribus vti neruis quàm ſeptem fuit in morem: deinde Terpander tertia exempta neten adiunxit, ac eius temporibus diapaſon hæc appellata eſt conſonantia, non diaocto, quippe quæ ſeptem, non octo conſtaret.

33 Quamobrem aptius de acuto in graue canitur, quàm de graui in acutum? Vtrũ quòd ita ſit, vt à ſuo inchoetur principio. Neruus enim qui medius & dux eſt, acutiſsimus primi tetrachordi habetur: illo autem modo nõ à principio, ſed à fine exordiretur. An quòd

graue generoſius ſonantiuſq; ab acuto oriri poteſt.

34 Cur bis diapente, aut bis diateſſaron conſonantia cōponi non poteſt, bis autē diapaſon poteſt? An quòd non bis diapēte, neq; bis diateſſaron inſtrui poteſt, ſed diateſſarō ac diapente proportiones aptè in vnam diapaſon continentiam copulantur.

35 Cur diapaſon cōſonantia omnium pulcherrima eſt? An quòd integris terminis huius proportiones continentur, cæterarum autem non integris. Cùm enim nete dupla ad hypaten ſit, quocunque in genere nete duo tenuerit, hypate vnum habebit: & vbi hypate duo, nete quatuor reſonabit, ac ita deinceps. At verò eadem nete mediæ ſeſquialtera eſt: proportio nanque ſeſquialtera, qua conſonantia diapente concluditur, non integris numeris poſita eſt: maior enim minorem intra ſe cōtinet totum, & partem eius dimidiam: quamobrem non integri cum integris comparantur, ſed partes ſuperſunt. Conſonantia quoque diateſſaron proportione ſeſquitertia continetur, quæ terminis conſtat, quorum maior minorem intra ſe totum continet, & inſuper tertiam eius partem. An quod ex ambabus conſiſtit perfectiſsima eſt. Et quoniam modulandi menſuram hęc tenet, meritò omnium elegantiſsi

tiſsima conſtat.

36 Cur ſi neruus medius ex ſuo intentionis modo dimotus ſit, cæteri quoq; omnes ſonos incompoſitos reddent: ſed ſi integrè illo manente aliquis ex cæteris ſit dimotus, ſolus hic aberrabit qui modo ſuo caruerit? An quòd ratio concinendi neruis omnibus apta intẽtione continetur, quæ non niſi per habitudinem quandam ad medium accommodanda omnibus eſt, ordóque ratione illius diſponi ſingulis debet: ergo ſublata continendi concinendique cauſa, concentus æquè cuſtodiri præterea non poteſt. Cùm tamen neruo medio ſibi conſtante vnus ex cæteris aliquis diſcreparit, meritò illius pars dũtaxat deeſt: cæteri nanq; omnes modum ſuæ concinentiæ ſeruant integrum.

37 Quare cùm vocis acumen effici momẽto poſsit exiguo, grauitas autem non niſi magno proueniat? Vt enim graue ob multitudinem graue eſt, ita acutũ ob velocitatẽ acutum exiſtit. Cur inquam, ſi ita eſt, maius negotium canticum cecinisſe acutum, quàm graue ſit? & quidem pauci reperiuntur, qui ſuperna cantare valeant. Leges quoq; acutæ & arduæ, difficilè idcirco cantantur, quia intentæ vehementius ſunt, quanquã minus negotij ſit mouiſſe quod exiguũ, quàm quod multũ eſt. Itaq; vel in aere hoc idẽ accidere

oporteret. An vocem è natura mittere acutam, non idem eſt quòd acutum cantare: ſed mittunt quidem acutam vocem omnia quæ natura ſunt imbecilla, eò ſcilicet quòd aeris parum, non multum ciere poſſunt: parum autem aeris velociter fertur. Vnde hectici, id eſt, qui conſumpto corporis habitu emarcuerint, acutam proferunt vocem. At verò acutum, niſi viribus valeant, cantare nõ poſſunt. Cuius certè indicium, quod velociter ferri ſolet, quod vehementer fertur. Ita bonarum virium index acutum eſt, cùm ſuperna cantare admodum difficilè ſit: grauia autem locum tenent inferiorem.

38 Cur numeris, modulis, canticis denique omnibus concinendi generibus oblectari omnes conſueuere? An quòd motibus naturalibus oblectari datum à natura omnibus eſt. Indicium, quòd pueri adeò nuper æditi his ipſis moueri oblectarique poſſunt: modis tamen adiectitijs canticorum vt delectemur, efficere aſſueſcendi ratio poteſt. Sed enim numeri propterea mulcent, quia ratum ordinatúmque computandi numerum habent, mouentq; nos pro ſua æquabili ſerie ordinatè. Motus enim familiarior naturæ eſt ordinatus, quàm inordinatus: itaq; ſecundũ naturam hic magis eſſe probatur. Argumentũ ꝙ cùm ordinatè & laboramus & bibimus & comedi

medimus, naturam viréſq; noſtras & ſeruamus & augemus. Contrà, inordinatè cùm agimus, deprauamus naturam, atque de ſuo ſtatu dimouemus: morbos enim naturalis ordinis corporum eſſe motiones nullum dubium eſt. Conſonantia verò demulcere ideo poteſt, quòd miſtio ſiue temperatio contrariorum eſt iunctorum aptè inter ſeſe, portionémque inuicem cuſtodientium. Portio igitur ordo eſt, quem modo natura ſuauem eſſe propoſuimus. Et temperatum quoque omne ſuauius quàm intemperatum eſt, præſertim ſi cùm ſenſibile ſit, pariter vim habeat vtriuſq; extremi, quemadmodum cõſonantia ex portionibus temperatur. Et proportio ipſa amborum extremorum potentiam æquè in conſonantia tenet.

39 Cur ſuauius antiphonum æquiſono eſt? An quòd obſonum quoq; conſonum diapaſon eſt, quippe cùm ex adoleſcẽtibus viriſq; cõſiſtat, qui ita diſtant inter ſe tonis, vt nete & hypate. At omnis conſonantia ſono ſimplici ſuauior eſt. Cur autem ita, dictum iam eſt: atq; omnium ſuauiſsimè diapaſon perſonat: æquiſonum autem illud ſimplici contineri ſono conſpectum eſt.

40 Cur ſola in diapaſon conſonantia magadari ſolitum eſt? An quia vt pedes carminum portionem, aut paris ad par, aut dupli

Forſan legendũ, magadiſſari.

ad ſubduplum, aut aliquam aliam inter ſe obtinent: ita ſoni quibus conſonantia continetur, motus portionem inter ſe aliquam ſeruant, & rationem clauſulæ. Cæterarum igitur conſonantiarum alterius termini imperfecti ſunt, cùm finiant ad partem: quamobrem fieri non poteſt, vt pari ſint facultate. Cúmque diſpares ſint, diſcrimen auribus accidit, quo modo in choreis, cùm ad finem deuentum eſt, differentia ex ampliore voce aliquorum exultat. Adde quòd hypate accidit, vt exitum ſoni circuitalis habeat cum nete: vltimus enim à nete ictus aeris factus, hypate eſt: quòd cùm finiant in idem, quamuis non idem fecerint, euenit vt opus abſolui vnum commune que poſsit, non ſecus ac illis accidit, qui ſub poſtremam cantilenam pulſent. Nam etſi cætera operis non adhibita tibia peregerunt, tamen quòd in idem deſierint, eo ipſo fine magis delectant, quàm diſcrimine agunt, quo ante finem diſcreparint. Cùm igitur in diapaſon conſonantia ex diuerſis, quod commune exultet ſuauiſsimum ſit, magadare autem ex contrarijs vocibus conſiſtat, hinc magadare conſonantia diapaſon conſueuerunt.

41 Cur ſuauius cantum audimus quē ſcimus, quàm quē ignoramus? Vtrum quoniã cùm cantilenam agnoſcimus, melius patet, qui

qui veluti calcem quod ſpectant aſſequitur. Hoc autem contemplationem facit ſuauiorem. An incidit, vt auditor vnà cum eo afficiatur, qui notam illam exprimit cantilenã; quippe qui aliquid ſuccinat, ſociumq; ſeſe præbeat cantanti. Solet autem quiſq; hilari ſecuróq; animo cantare, niſi aliqua coactus neceſsitate id faciat.

42 Cur non bis diapente, aut bis diateſſaron reddi conſonantia poteſt; vt bis diapaſon coaptari ſolet? An quòd diapente conſonantia poſita in proportione ſeſquialterã eſt: diateſſaron verò in ſeſquitertia. Quòd ſi tres ſeſquialteri, aut ſeſquitertij numeri ordine diſponantur, extremi nullam inuicem portionem habebunt. Neq; enim ſuper particulares, neq; multiplices eſſe poterunt. At diapaſon concinentia, quoniam duplari proportione conſiſtit, hac geminatã quadruplã inuicem proportionem extremi tenebunt: itaq; cùm conſonantia ſonorum inuicẽ proportionem obtinẽtium ſit, proportionemq; inuicem ſoni habeant, quibus diapaſon interuallum continetur: penitus verò careant qui diateſſaron, aut diapente habitudine copulãtur: idcirco ſoni bis diapaſon eſſe cõſoni poſſunt, cæteri non poſſunt, ob eam quam reddidimus cauſam.

43 Cur ſi qs netẽ cũ pulſauerit apprehẽ-

dat,

dat,ſola hypate ſubſonare videatur? An quod nete cùm deſinit elangueſcitque,in hypaten tranſit. Indicium quòd poſt hypaten protinus neten canere aptiſsimè licet:etenim quaſi neten præ ſe ipſa ferat,ſimilitudo ex ea petitur. Cùm autẽ echo quoq; ipſa cantus quidam eſſe probetur(eſt enim vocis nete iam deſinentis tactio)tinnitúſq; ipſe ſono reſpõdeat hypatè,meritò ob ſuam affinitatẽ nete mouere hypaten poſſe videtur. Nete enim, vbi ſe moueat apprehenſa certò nouimus, at hypaten cùm videamus in apprehenſam, & tamen eius ſonum percipiamus,ipſam ſonare credimus:quod in multis accidere ſolet,in quibus ſcilicet neq; ſenſu, neq; cogitatione perpendere veritatẽ poſſumus. Ad hæc ſi nete ictu intentè accidat vt iugum moueatur, nihil ſanè mirum fuerit:eius autẽ motu neruos omnes cõmoueri, ſonúmq; reddere aliquem probabile eſt. Sonus igitur nete alienus ab cæteris eſt, & cùm deſinit & cùm incipit:cum hypate verò cùm deſinit, idem exiſtit. Quòd ſi eius propriæ motioni adiunctus ipſe totus eſſe illius videatur, abſurdũ haud quicquam haberi debet. Amplior autẽ quàm ſonus reliquorum neruorum promiſcuus hic exultat: quoniam illi quidem à nete quaſi impulſi,ſubmiſsè vel lentè, & leniter ac molliter ſonant, Nete autem ipſa fidium omniũ

ve

vehementiſsima ſua tota potentia ſonum reddit. Itaque ſecundaria eiuſdem actio meritò ſuperior eſſe quàm cæterarum poteſt, præſertim cùm leuiſsimo motu ipſa moueatur.

44 Cur ſuauius cantilenam audimus cùm ad tibiam, quàm cùm ad lyram cantatur? An omne ſuaue quod miſtum cum ſuauiori eſt, ſuauius redditur. Atqui tibia quàm lyra ſuauior eſt: ergo cantilena quoque miſta cum tibia quàm lyra ſuauior fit, quoniam quod miſtum eſt, non miſto eſt ſuauius, modò quis ſenſum amborum percipiat. Vinum enim aceto mulſo ſuauius eſt, quoniam quæ natura permiſcet, longè amplius temperantur, quàm quæ à nobis miſcentur. Vinum quippe ex acido ac dulci ſapore miſtum eſt. Probari hoc idem poteſt vel malis punicis, quæ vinolenta appellamus. Ergo cantilena & tibia miſceri ſibimet admodum ſuam ob ſimilitudinem poſſunt: ſpiritu nanq; vtraq; conficitur. Sonus autem lyræ, quoniam non ſpiritu fit, aut minus ſenſibili quàm tibiarũ, minus voci immiſcere ſe poteſt: ꝙ cùm ad ſenſum diſcrimen pariant, non immeritò minus demulcent: quomodo dictum de ſaporibus eſt. Adde ꝙ tibia ſonitu, cognationéq; ſua errores multos cantilenæ occultat. Sonus lyræ cùm tenuis, vocique commiſceri minus

ido

idoneus ſit, ipſe per ſeſe patens, ſuúmq; genus ſyncerum cuſtodiens, omnes cantilenæ errores poſita quaſi regula patefacit. Cùm verò multa perperàm in cantando agantur, quod promiſcuum ex erratis, rectéque actis prouenit, deterius eſſe neceſſe eſt.

45 Cur neruum mediũ inter ſeptem vocamus, cùm inter octo nullum medium ſit? An quòd olim concentus neruis ſeptem conſtabat, quorum medium eſt. Eorum item quæ inter extrema continentur, ſolum medium principiũ quoddã eſt: quod enim in medio ſitum eſt, corũ quæ in aliquo interuallo ad vtrunq; vergunt, extremũ hoc principiũ & medium eſt. Cùm autẽ extrema concentus nete & hypate ſint, hiſq; interiaceãt reliqui ſoni, quorũ medius nominatus, ſolus principium alterius tetrachordi eſt, iure medij nomen habuerat: principiũ enim idem eſt dumtaxat patuit, quod medium eſt eorum quæ inter aliqua clauduntur extrema.

46 Cur melius multi cùm cantant, ſeruare numeros poſsint quàm pauci? An quòd multi magis vnum ducémq; reſpiciũt, tardiuſq; incipiũt: itaq; facilius aſſequi idem poſſunt: plus enim erroris ſolet committi in celeritate. Accidit autem, vt ſuo duci multi quàm pauci ſint attẽtiores. Segregans verò ſeſe, nemo corũ exuperata multitudine clarere po-

fuerit,quanquã inter paucos facilius procul dubio poterit. Quamobrẽ inter ſeſe ipſi per ſe potius quàm cum principe certant.

47 Cur vox in partem acutam cantus magna ex parte degenerat? An quòd acutum facilius quàm graue cantatur. Acutum igitur crebrius cantant: dúmq; id faciunt errorem crebrius committunt.

48 Cur veteres cùm neruis ſeptem cõcentus diſponerent, hypaten non neten relique runt? An non hypaten,ſed eam quæ paramese noſtra tempeſtate vocatur, tonúq; interuallũ reliquerunt. Vltima verò denſi in acutum pro media vſi ſunt, quamobrem mediã quoq; eam appellarunt. An quòd ſuperioris tetrachordi finis principium erat inferioris, & medium tono proportionem extremorum tenebat.

49 Cur tragœdiarum choris neq; ſubdorio,neq; ſubphrygio cãtandi genere vti mos eſt? An quòd modulum præſtare concẽtus hi nequeunt,quo certè choris magnopere opus eſt. Mores verò ſubphrygium obtinet vſui rerum deputatos. Quamobrem in Geryone excurſus & arma eo ipſo concentu aguntur. Subdorium verò magnificum,conſtans, grauéque eſt: quocirca omnium maximè concentuum citharæ accommodandum. Sed hæc ambo vt choris minimè congruunt, ſic

ſic ſcenis eſſe familiariora probãtur: etenim ſcena heroum facta dictáque ſimulat. Veterum autem ſolos duces fuiſſe heroas conſtat: populi homines ſunt, quibus chori conſiſtunt. Quapropter choro competunt mores, moduliq́ue tranquilli & flebiles: hæc enim humana potius ſunt, quæ minus cæteri concentus præſtare queunt, miniméque ipſe ſubphrygius: hic enim animos lymphatis ſimiles reddit, cogítque debacchari. At verò mixolydius nimirum illa præſtare poteſt: itaque eo ipſo affici poſſumus. Sunt autem patibiliores qui inualidiores, quàm qui validiores ſunt: quamobrem id genus choro tribuim⁹: ſubdorio verò atq; ſubphrygio agimus, quod choro non conuenit. Eſt enim chorus cliens quidam curatorq; ocioſus: quippe qui beneuolentiam duntaxat his exhibeat, quibus adeſt.

50 Cur ſono grauiori mollior modulatio contineatur? An quòd modulus ſua quidem natura mollis eſt & quietus, ſed admiſti numeri ratione aſperior redditur, & mouẽtior. Cùm igitur grauis ſonus mollis quietusq́; ſit, acutus contrà mouens & irritans, prorſus eorum quoq; qui eundem modulum habent, mollior eſſe debet, qui grauior eodem modulo continetur. Modulum nanq; mollem eſſe eorum dictum iam eſt.

Cur

51 Cur parium ſimiliúmque doliorum, ſi alterum inane, alterum dimidiatum ſit, echo diapaſon conſonantia reſultabit? An quòd echo dupla dimidiati ad inanis exiſtit. Quid enim in iſtis potius quàm in fiſtulis res euariet: motum nanque eundem acutiorem putamus, quem velociorem. Amplioribus verò aer tardius occurrit, vt duplis duplo, & cæteris ad proportionem. Vtris quoq; duplus diapaſon ad ſubduplum conſonat.

EORVM QVAE AD STIRpium genus, & oleracea pertinent, ſectio uiceſima, cuius queſtiones XXXVI.

1 CVR aquam ſalſam apium recipit, porrum recuſat? An quòd alterius radix imbecilla, alterius valida eſt. Impatibilius autem quod validius.

2 Cur in prouerbio eſt, Menthā belli tempore neque edito, neq; ſerito? An quia mentha refrigerare corpora poteſt, vt corruptione conſtat ſeminis genitalis: id autem ipſum aduerſum omnino eſt ad fortitudinem, atq; animoſitatem, quamuis genere ſit idem.

3 Cur aliqua fructu vacent, cùm florem habeant, vt cucumer, cucurbita, malus punica? An his fructus non deeſt, ſed ipſa pro fructibus habentur, quibus flos inſidet. Fru-

r. ctus

ctus enim id eſt, quod florem gerit. Cucumeri autem florem inhærere perſpicuum eſt.

4 Cur eorum quæ terra gignit, alia cocta, alia cruda ſunt cibo idonea? An quibus ſuccus eſculentus non protinus eſt, iis decoctis dulcior redditur à calore: quibus autem ſapor vel protinus gratus conſiſtit, hæc etiam cruda eſitantur.

5 Cur alia elixa, alia aſſa melius edi poſſint? An quòd humidiora non eatenus humectari, ſicciora non amplius exiccari oportet: elixa autē humidiora molliorá; omnia reddūtur: quæ verò minus humida ſunt, hæc igne confecta ſicciora prorſus euadunt.

6 Cur alia eſculenta, alia ineſculenta experiamur? An cauſæ ſuccus eſt. Quod enim & ignis expers ſuccum continet immitem; & igne confectum, nihilo minus redditur, hoc cibo ineptum penitus eſt: quod autem ſucco eſculento quidem, ſed vehemētiuſculo conſtat, hoc pro condimento recipimus: quod enim exiguo corpore vim magnam obtinet, id naturam condire poteſt ampliorum eſculentorum.

7 Quam ob cauſam ſtirpium aliæ ad ſemen vſque viuere tantūmodo poſsint, deinde cùm ſemen tulerunt exareſcant, vt genus herbæ, & quæ olera nominamus: aliæ nō, ſed ſæpius fructificare ſolitæ ſint. Ipſarū etiam

viuen

viuentium ad ſemen vſque ferendum, cùm magna pars annua ſit, genus apij, quod ab equis hipposelinum appellatum eſt, quaſi equapium dixeris, anno poſtero fructum aſfert, cùmque attulit, exareſcit: curita? An omnia eatenus vigent ætate, quatenus ſemine quoq; valeant, nam & homines ad annũ triceſimum vſque proficiunt, aut copia aut craſsitudine. Vbi autem ſemen ferre non amplius poſſunt, modo ſtirpium obareſcunt atque ſeneſcunt: quanquam alia ocyus, alia ſerius occidunt, idq; portione. Sed quam ob cauſam alijs longum vitæ ſpatium, alijs breuè datum eſt, porrò alterius intereſt diſputationis declarare: ſed cũ omnibus finis ac terminus ſit perfectio ſeminis, quibus vita breui tempore continetur, hæc ſemel aut certè non ſæpe. Quæ autem eſſe longæua natura voluit, hæc ſæpe fructificare neceſſe eſt. Quamobrem quæ imbecillima ſunt, ferre non plus valeãt quàm ſemel, tum exareſcãt neceſſe eſt: ac eorum ipſorum alia anno primo ſimul & ſemen reddere, & vitam explere naturæ ratio ſancit: alia poſtero, vt equapiũ. Quæ verò prævalida ſurgunt, hæc annis pluſculis poſt fructificare incipiunt, diúque vitam agere poſſunt, fructificaréque ſæpius, vt arbores.

8 Cur ſi quis apiũ radice tenus circũfodiat,

partíque imæ panicum vndiq; ingerat, deinde terram accumulet, itaque irriget, radices mira magnitudine adoleſcent? An quòd natura panici fungoſa & calida pabulum attrahit, conceptúmque non ſurſum tranſmittit patitur. Sed inter radicem contentum calore ſibi indito concoquit, vt radicis ampliſſimum ſequi incrementum neceſſe ſit.

9 Cur ſi quis cucumeres, aut cucurbitas protinus paruulas condiderit in terram, maiores multò efficiet? An ꝙ ſpiritus & ſol exiccando incrementum impediunt, molemq́ue tum minorem, tum criſpiorem reddũt: quẽadmodum & arbores, quæ loca vento ſoliq́; expoſita tenent, quæq́; in cauis manent & riguis: alteræ enim magnæ fungoſæq́; fiunt, alteræ paruæ & ſpiſſæ. Aſt verò inter terram occulta, quoniam contrà afficiantur, contrà euadant neceſſe eſt. Quinetiam quæ vaſis includim᷾, vt cucumeres in ferulis cauis aut tegulis, & mala punica, aut quæuis mala in ollis, ampla redduntur & fungoſa: cõtrà quę detecta ſunt, parua, ſolidáque augeſcunt nullo ambiente operculo, quòd alimoniam faciat largiorem: id enim obiectũ facit, ne pabulum aut euaneſcat, aut areſcat.

10 Cur plantarum acrium ſemina acriora ſunt quàm radices & folia? An quòd ſemine omnia oriuntur, inq́; cæteras omnes partes

tes ex eo veluti fonte quodam (vt quidam aiunt) & ſapores & odores deriuari neceſſe eſt: nam etiam odores omnium vnà cum ſeminibus eſſe ſuaues incipiunt. Quòd ſi acritudo cæteris ex ſemine proficiſci ſolita eſt, ſemen ipſum maximè eſſe tale ratio exigit.

11 Cur tenues radiculæ acriores ſunt? An quòd ampliores illæ ſpatio temporis longiori plenius concoctæ miteſcunt.

12 Cur capparis locis ꝑuenire cultis haud facilè poteſt? multi nanque tentarunt & radice tranſlata, & ſemine ſparſo, cùm apud nonnullos commodior capparis ſit quàm roſa, ſed tamen efficere nihil potuerunt. Quid ergo cauſæ ſit, vt cultis neſciat hoſpitari, inculta & auia perſequatur, & maximè ſepulchris adhæreat? Igitur de hoc cæteriſq; generis eiuſdem accepiſſe illud oportet, quòd non omnia eadem ex materia conſiſtere ſolent, aut augeri: ſed ſunt quæ ex aliorum corruptione & principio conſiſtant, & poſt augeātur, vt pedunculi, & pili corrupto alimēto, aut qua labe alia corporis prodeunt. Ergo vt in corpore nonnulla excremento proueniunt alimenti, quod certè cruditas eſt, & vbi naturæ vires ſuperare non queunt, abſcedunt quidem in veſicam & aluum, quæ in promptu maximè ſunt: aliqua verò animal producunt, itaq; in ſenectute & morbis hæc

augentur: ſic in terra alia concocto alimento & conſiſtunt & augentur, alia excrementis aduerſaque concretione oriuntur. Culturæ autem officij eſt, vt concoquat reddatque efficax alimentum, quo genus mite vrbanumque fructuum conſiſtit. Quæ igitur mitigatione, informationéque huiuſcemodi creantur, hæc vrbani vocabulo ſignificamus, eò quòd ſolertia hominis educata quaſi eruditaque meliora euadant. Quæ autem cura adhibita miteſcere nequeunt, aut etiam aduerſo habitu loci ſui generis prodeunt, hæc ſylueſtria ſunt & ruſtica, cultiſque viuere nolunt. Cultus enim dum ea melioribus inſtituere moribus contendit, deprauat atque peruertit: quippe cùm à ſua natura deſciſcere nequeant, quæ orta ſunt ex corruptione: quo in genere capparis quoq; profectò eſt.

13 Cur ſi quis radicularum folia tempore hyberno, cùm maximè vigent, abſciderit, & terram pedibus complanarit conculcaritq;, vt imbrem nullum admittere poſsit, radiculæ ipſæ per æſtatem amplitudine mira increſcent? An propterea quia ne corrumpantur, cauſa conculcandi ſoliditas eſt, quæ humorem putrefacere prohibet: alimentum verò quod aliter ad germen ſurſum tranſmitteretur, radix ſibi ipſa totum diſpenſat: itaque vel amplior fiat neceſſe eſt, vel ſuo de latere

ῥαφανί-δων, ra-dicularũ.

tere

tere radices alias mittat geminans modo ceparum: has enim multiplices effici nouimus, ſi quis annuas non euellat, ſed tempore hyberno relinquat. At cùm vim iſtam procreãdi, vt lateri ceparum natura dedit, ſic radicularum negarit, neceſſe profectò eſt ipſas illas craſſeſcere nimiam ob copiam alimenti.

14 Cur ſi quis cucurbitas aut cucumeres apud puteum ſitos in ipſum dimiſerit puteum tempeſtiuos, beneque operuerit, virides per annum totum ſeruabit? An quòd vapor aquæ refrigerans efficit ne aſsiccentur, ſeruátque virides & vegetiores: & obturatio illa & ſpiritus ſatis alere poſſunt, quæ iam in plenum creuerunt: permanendi verò facultas propterea datur, quòd relictis radicibus ſuppetit alimentum. Nam ſi quis cùm fructificarunt, detractis ſarmentis, præciſáque planta terram aggerarit, conculcarit́q; circum radices, cucumeres faciet præcoques, vtpote cùm radix valeat conſeruari. Haud enim cucumer annuam ſortitur naturam, ſed viuere vlterius poteſt. Ferent autem iſti fructuum maturius, quàm qui ſemine prodierunt: quoniam radix bona pars ſcilicet operis præcõdita iam naturæ habetur, quòd illis ſeminatis prius confici neceſſe eſt. Terræ autẽ aggregatio & conſtipatio, teporẽ inducit, quo radix & ſeruari, & germẽ mittere

celerius queat. Vnde etiam fit, vt ſi quis per hyemem cucumeris ſemen in quallis ſitum aqua irriget tepida, & modo ſoli exponat, modo collocet apud ignem, præcoques admodum cucumeres faciat, ſi tẽpore congruo ad ipſum cùm quallis in terram demittet.

ἐν ταλαρί-κοις, in quallis, ceu calla thulis.

15 Cur non meridie, ſed mane noctúue irrigare conſueuerunt? Vtrum ne ſolis feruor humorem abſumat: an quòd ſi aqua calida ſit, necabit quæ irrigantur.

16 Cur omne odoratum genus tam ſeminum quàm ſtirpium mouere vrinã poteſt? An quia calidum eſt, concoctúque facilè: cuius ſanè generis ſunt, quæ vrinam ciere valent. Calor nanque interior citò extenuat, nec aliqua corpulentia odor cõtinetur. Nã & ea quæ minimè odorata ſunt, vt allia, caloris ſui ratione vim mouendi vrinam habent, vel potius colliquandi. Seminum autẽ genus omne odoratum, calidum eſſe proculdubio nouimus: odoris enim natura calore aliquo omnino creatur. At verò quæ malè olent, haudquaquam apta cõcoctioni ſunt. Eſſe autem non calida ſolum, ſed etiam concoctu facilia debẽt, quæ ſint prouocatura vrinam, vt ſcilicet vnà deſcendendo humores extenuent.

17 Cur ocyus olus excauleſcat, quòd ſemine vetuſtiori, vt trimo aut bimo prodierit, quàm

quàm quod nouo? An quòd ſicut in animantium genere ſemen id celerius affert quod vi get: ita etiam ſeminum, quæ vetuſta admodum ſunt, vim ſuam omnẽ exhalarunt: quæ recentiſsima, imbecilliora propterea ſunt, quòd excrementum adhuc procreationi minimè conueniens continent: quæ media tem pore, hæc humore inutili omni exacto, validiſsima eſſe probantur. Celerius igit̃ ſemẽ ꝓfundunt. Id autẽ ipſum non niſi excaulẽſcere eſt: quippe cũ ſemen ex caule ꝓueniat.

18 Quam ob cauſam ruta inſita in ficum pulcherrima plurimáque proueniat? inſeritur verò inter corticem, limoq; obducto fouetur. An quòd rutæ radix fomentum tepo rémque deſiderat: itaque cinere quoq; circundata iuuatur: ficus autem calida eſt, ꝙ eius ſuccus omnium acerrimus docet, & fumus quem multum emittit. Habet igitur calorem atque humorem talem, qualem etiam cinis. Quamobrem ſi ille iuuare poſsit, ficus porrò copiam ac vigorem eò magis præſtabit, quò humor cineris quidem non perpetuè effluit: fici verò irrequicto confluuio manat, vtpote cùm arboris ſuccus conſumi ex toto non poſsit.

19 Cur ſtirpium nonnullæ caulem ſemper edant inanem? An illis, quarum natura imbecillior eſt, has rarum inanémque emitte-

re, eaulem neceſſe eſt.

20. Cur in terra Attica fructus cæteri dulciſsimi fiunt, thymum verò accerrimum eſt, cùm id etiam ipſum fructus quidē exiſtat? An quòd ager illic tenuis ſiccúsque eſt: quāobrem non multum humoris cōtinent, quæ in eo naſcuntur. Ergo quæ dulcia ſua conſtant natura, hæc ob humoris contenti mediocritatem, vbi ſol partem conſumpſit maximam, facilè reliqua cōcoquuntur: etenim multum concoqui negotium magnum eſt, mediocre expeditus cōfici poteſt. Vnde fit, vt fructus, qui lege ſuæ naturæ dulces creantur, dulciores euadant: qui ſicci è natura, minimèque dulces prouenīūt, ſuam ob inopiā tantum humoris retinent, quantum ſuo conueniat generi, quod dulce nequaquam eſt. Sol autem quantum dulciſsimum ſit & leuiſsimum, eximit. Itaque acerrimi relinquuntur, qui humore ſuperuacuo carēt, quē fructus cæteri obtinent.

21 Cur pulegium & lirium, & cepe, ſuſpenſa florent ſolſtitij tempore? An ineſt crudū in his alimentum, quod vt hyeme concoqui ex frigore nequit, ſic ſolſtitio ex calore concoquens auget. Vtrum quia influxu carent aſsiduo, breui marceſcunt. Etenim quę nullum alendi initium, nullum influxum aſſiduum habent, intereunt exiccantúrque.

Qua

Qua de cauſa accidit apud Scytas, vt frumentum diu in terra maneat, propter copiam niuis: & vbi emerſerit, celeriter creſcat.

22 Cur cepe vnum tam acriter mordere oculos poteſt? vnde nomen quoq; à Græcis crommyon impoſitum putant, perinde qua ſi pupillam comprimi cogeret. Origanus verò nihil huiuſcemodi facit, nec aliud quippiam ex cæteris, quanquam acre: neq; enim naſturtium, quod mordacius eſt, oblatum oculis efficit æquè vt lachrymæ proſluunt: at cepe & cùm oculis admouetur, & cùm comeditur, lachrymas mouet. An quòd acrium genus diſcrimine euariat numeroſo, quo ſua cuique vis conſiſtit, rataque habetur. Naſturtium ergo, quia calidius eſt, reſiccare quod colliquauerit, amplius poteſt: nam extrudere lachrymam cùm editur, poteſt; admotum tamen ad oculos, nil propterea mouet, quia nullum mittit vaporem; eſt enim id & ſiccius & calidius. Origanus, cætera q; id genus calida ſunt leniter & ſicca: quod lachrymas autem moueat, mordax id eſſe debet, & humidum & lentum. Quas ob res oleum quoque lachrymam excutit, quamuis leniter mordeat: ſubiens enim irreptanſq; ſuam ob lentitiam atque tenuitatem dolorem mouet, ac proinde humorem tabificat.

At

At cepe vim eiuſmodi ſanè habet, vt quòd & humore & vapore ſit calido, tenui & lento: itaque oculis admotum, eo quòd vapor eiuſmodi eſt, humórq; tenuis commeat, lachrymas mouet: cúmq; editur, itidem tranſmiſſa reſpiratione facere poteſt. Allium calidum quidem eſt & acre, & humoris aliquid continens: ſed lentum non eſt: itaq; lachrymam mouere non poteſt.

23 Quam ob cauſam myrta colliſa in manu dulciora ſentimus quàm integra? An quẽadmodum racemorum acini vindemiati dulciores ſunt quàm non vindemiati. Etenim muſto quod natura ſuaue eſt, excerpti acini quaſi condiuntur: quippe qui vel extrinſecus muſtum reſudent, at qui in racemo cohærent, vtique inconditiores conſtant. Ergo myrta quoq; natura dulcia, intúſq; ſuam dulcedinem acinorum in modum vuæ continẽtia, vbi manu compreſſa conflictatáq; ſunt, diffuſa inteſtina dulcedine, parte quoq; exteriore inopplentur: itaq; dulciora non immeritò ſentiuntur.

24 Cur myrta enucleatiora ſunt quæ minora, & palmulæ nucleo penè vacãt quæ minutæ adoleuerunt, & vuarum acini, qui paſſim conſtiterunt, exigui vinacea vel nulla cõtinent, vel pauciora minoráq;? An quia minus perfecta ſunt quæ minora: idcirco ſemẽ

con

cõtinent indiſcretum,cui perinde vt fini nucleus deputatus eſt: quamobrem & minora ſunt,vtpote ſurculi quidem agnati exteriores,partúſq; imperfecti,& minus dulcia,quã quæ iuſtum continent nucleum: ſunt enim minus concocta. Concoctio autem non niſi perfectio eſt.

25 Quam ob cauſam fructuũ alij partem radici proximam habent amariorem,vt cucumeres:alij poſtremam ſuperiorẽ,vt glandes? An ꝙ alijs pars iſta radici proxima crudo veſcitur alimento,quoniam eſcæ confluuium per radicẽ frequentat:alijs quia ſicci è natura ſunt,poſtrema pars ſucco dulci concoctóq; inde abſumpto iam plenius ſiccatur amareſcitq; modo ſalis. Redditur enim vnũquodque amarum, cùm amplius exiccatur: vt oliuæ, vt glandes inueteratæ efficiuntur amaræ.

26 Cur aliqua germinare non terra contenta,ſed abſciſſa aut euulſa, vel recondita poſsint,vt caules liliorum,vt allia, vt cepæ? An ꝙ omnes alimentũ intra ſe cõtinent,nec certo definitóq; loco omnes oriuntur. Creſcere autem vnumquodq; poteſt, non eo ꝙ in ſe continet alimentum, ſed quòd decoctũ iam & digeſtum illud pabulum eſt. Continent igitur vel antehac alimentum,ſed augeri tum duntaxat incipiunt, cùm tempus

ad

ad id adeſt, cuius opera res illa effici poteſt: velut etiam oua crocodilorum tempus tutè operiri ſibi commodum nouimus: incrementum tamen continuari non licet, quoniam aliud non ſuppetat alimentum.
27 Cur allia & cepe, quò ſicciora ferãtur, eò meliora poſsint euadere: cætera autem deteriora? An quòd omnia iſtiuſmodi maximè plena humoris conficiuntur: itaq; terræ cõmiſſa ſicciora temperamento commodo germinare incipient. Adde quòd minus putret, cùm ſicciora feruntur.
28 Cur allia & cepæ ſolæ ex plantis recõditæ germinare poſsint? An quòd humore alimentóque ſunt refertæ. Copia igitur alimenti eſt, quæ germen efficere queat: idque conſtat argumento tum ſquillarum, tum etiam bulborum, qui idem facere poſſunt. Creſcere autem quoq; ſolet, cùm tempus venerit.
29 Quam ob cauſam quæ aqua frigida irrigamus, dulciora, quàm quæ tepida euadant? An quòd ſic interclusum calidum ſalſius eſt, vt calidius, quod ſalſius: dulce autem ita contrarium, vt frigidum eſt, & alimento oleribus humor eſt, vnde ſaporum generà oriuntur.
30 Cur allia cùm excaleſcunt, plenius quàm recens ædita olent? An quòd recentia hu

humoris multum adhuc extranei continent, quò fit vt vim ſuã integrã habere nequeãt. Cùm autem decocta iam ſunt, ſecreto humo re illo inutili, tum ſuum odorem ſyncerè adipiſcũtur, qui ſcilicet acer eſt. Quinetiam cæteri nuper æditi fructus dilutiores ſunt & cepas recentiores ob eam cauſam minus acres ſentimus.

31 Cur fructus myrtorum non conditarũ magis quàm folia defluant, conditarũ autem reſeruatarúmq; alga, vt fit, folia defluãt, fructus adhæreant? An ita euenit non conditis: quoniam natura ſancitũ eſt, vt fructus peracta decoctione flacceſcant ac decidant: quæ quidem decoctio repoſitis agi nõ poteſt, ſed eatenus tantũ efficitur, vt algæ vapor prohibeat, ne humor fructus immutetur: folia cõtrà cùm ſiccent, decidunt. Algæ autem, vt ſalſa exiccandi vim habent. Ergo non idẽ folijs accidit arbori adhærentibus, & conditis, modo quo dictum eſt.

32 Quam ob cauſam cucumeres, cognomento pepones, optimi paluſtribus planis, id eſt, humidis fieri ſoleant, vt apud Orchomenum, & in Aegypto: aquarum etenim vberem terram eſſe Aegyptũ putamus. Cur ergo cucumeres qui humidi ſunt, & ob id hortenſes ac rigui minimè laudati, locis paluſtribus quæ madida ſunt, egregiè fiant? Vtrum

Vtrum quòd ob terræ duritiam altius cogũtur deſcendere. Solum nanq; limoſum ac planum maximè indureſcit: qui autẽ altius innituntur, meliores euadunt. An quòd terrã ſiccam eſſe oportet, quoniam cucumeres natura humidi ſũt: ita enim ſequetur, vt per retractum in medium veniant. Paluſtris verò ſi plana altáq; ſit, alimentum nec exiguũ præbet propter ſoli altitudinem, locúmque ipſum: neque nimium, quoniam ſolum reſiccari neceſſe eſt.

33 Quam ob cauſam ruta & nonnulla pigmẽta odora ſudorum faciant fœditatẽ? An quorum in odore grauitas eſt atq; acritudo, ea cum excrementitijs miſta humoribus deprauare odores poſſunt.

34 Qua de cauſa rutã faſcinationis remedium eſſe aiunt? An propterea, quia tum effaſcinari ſe credunt, cùm aut voraciter edunt, aut incommoditatum aliquarum tenentur ſuſpicione, aut cibum habent ſuſpectum quẽ capiunt: itaq; cùm de menſa eadem quid priuatè ſibi aſſumunt, participem intuentem quempiam faciunt, affantúrq; cùm impertiant, ne me faſcines: ergo cibum cum perturbatione ſument, nec quid bibent aut edẽt ſine turbatione & flatu, qui vnà hauriatur & ingeratur. Quamobrem flatu ipſo vel cũ extrudendus effertur, cibus quoque vnà elatus

tus eijcitur, vel cùm interclusus per humorem renetur, tormina mouētur & cruciatus. Igitur ruta præesitata vi ſua & poteſtate calfactoria, vas quod recipit cibos, elaxat, & reliquum corpus itidem afficit: ex quo fit, vt flatus ille interclusus, tranſmitti atque ſecedere poſsit.

35 Quænam cauſa ſit, vt origanus muſto iniecta vinū dulce efficiat? duas enim in amphorā inieciſſe heminas ſatis eſt. An quòd tollit quātū in muſto eſt, aquabundū & feculentū ſua ſiccitate in ſeipſa recipiēs, quibus ſcilicet saporē confici auſterū cenſemus: argumēto quòd vina, ſi quid aquæ habeāt, ſibi illatū, minus mollia redduntur: atq; & ſi diutius ſtare in fece ſinantur, itidē fiet: & cùm vinum dulce molimur, vuas multum temporis ſoli exponimus, vt ſol quantum ſit dilutum auferat, & reliquum decoquat: hoc autem idem facere vel origanus poteſt, quippe quæ ſit & ſicca & calida.

36 Cur nigræ myrti fronde ſunt frequentiore quàm albæ? An ꝙ nigræ generis ſunt ſylueſtrioris, cuius indicium, ꝙ locis ruſticis iſtæ proueniunt, minimèq; ex cultu mutantur: humida autem omnia fronde crebriore conduntur. Quòd enim minus ſuos fructus decoquere poſſunt, idcirco ad frondem alimentum ſe vertit.

EORVM QVAE AD FARInam & maſſam, cæteráque id genus pertinent, ſectio uiceſimaprima cuius quæſtiones XXVI.

1 CVR ptiſana & farina triticea oleo inſtillato reddi poſsint candidiora, cùm ruſum oleum ſit? An quòd ſpumare ſolet, dum cum humore miſcetur, quod nõ niſi albeſcere eſt. Miſtio verò verſatu agitatúque fit, & cum corpulentis humor committi melius poteſt: quod ſanè in iis accidit, quæ aqua decoquit, atque ita candidiora efficiuntur.

2 Cur cibus triticeus maximè corporibus noſtris competentior atque veſcentior eſt, quàm ordeaceus? An quòd hic mediocrem habet lentitiam quàm cibus habeat, oportet, quippe qui adhærere conglutinaríque corpori debeat: quæ res non niſi lentore effici poteſt. Ordeum verò rigidius eſt: itaque maſſa eius longè pertrita validius alit, quàm parum attrectata.

3 Cur farinæ triticeæ primum, ordeaceæ vltimum candidius eſt? An alterum vt durius circunfrangitur, idque agitur, cùm plurimum temporis molitur: alterum vt mollius atque tenuius, quamprimum exprimitur: candidius autem in vtriſque quòd interius eſt.

Cur

4 Cur panes frigidi albiores cernuntur quàm calidi? An eadem quodammodo cauſa eſt, cur inueteratum quoq; oleum candidius ſit quàm recẽs: cauſa nanq; nigroris humor eſt: hic autem in hiſce vtriſq;, vt recentibus vberius continetur, ſic tẽpore prouectis parcius in ſuperficie reſidet, propter euaporationem. Euaporatur prorſus oleum vel tempore vel ſole: panis autem calore inde egrediente per refrigerationem: humor itaq; frigidis iam euanuit, calidis adhuc ineſt.

5 Cur panes non ſalſi plus ponderẽt quàm ſaliti, modò cætera omnia pari habeã tur menſura? Contrarium nanq; veriſimilius dixeris cùm ſal adijciatur, & grauior ſit quàm aqua. An quia ſal exiccare poteſt, ex quo incorrupta ſeruantur, quæ confecta ſale reponimus. Abſumitur enim à ſale, reſiccatúrq; humor, qui ex calore putreſcit: & in pane igitur humor à ſale cõſumitur, extráq; afflatur: quocirca panes pridie facti leuiores quàm calidi ſunt, vtpote frigidiores, contrà ijs qui ſale vacant, humor largior inſidens efficit grauiores.

6 Cur panes frigidi humefacti, ſi inuicem tangant non cohæreant, calidi cohæreant? An quòd frigidi lentorem ſuum cum vapore vnà emiſerunt, quo exacto conglutinari non amplius queunt: humor enim quò

maduere rigidus eſt. Calidi contrà lentoris aliquid continent: ex quo fit, vt cùm madefactis vapor emigrat, calor ob ſuam tenuitatem reſpiretur & euaneſcat. Glutinoſum autem illud cum calore egrediens, ſéque cum humore permiſcens, facit vt inter ſe panes cohæreant.

7 Cur farinæ triticeæ primùm, ordeaceæ vltimùm candidius prodeat? An ꝙ ordeũ vt rigidius, protinus obfrangi diffundíq; aptũ eſt, quod maximè fit cùm diu contunditur. Triticum mollius eſt, atq; ob eam rem parte exteriore leuiter diducta, interior quæ cãdidior eſt expreſſa, primũ cõtunditur: eſt autem in vtriſq; candidius, quod interius eſt.

8 Cur maſſa ordeacea, quò plenius tractetur teratúrq;, eò minus aluum ſubducere læuigaréq; poteſt: triticea cõtrà quò plenius, eò magis? An quòd triticea maiorem in modum contrita minuitur: lentũ etenim quodque affici ita ſolet: tum ignis humorem panis vndique eximit, itaque rigidiuſculum humore ſublato relinquit. Deniq; quanto plenius contrectatur & teritur, tanto frigidior redditur: partes enim ſingulas deminui adeò agitatas, extenuaríq; neceſſe eſt. Rigidius autem omne cõcoqui facilius poteſt. Ordeacea contrà quò amplius preſſatur & teritur, eò lentior & tenacior humore imbibito euadit.

Te

Tenax autem omne ac lentum diuidi ſanè haud facilè poteſt: qua quidem diuidendi facultate fit, vt ægrè concoquatur: quod enim concoctionem recepturum eſt, digeri in minima debet.

9 Cur maſſa ordei contrita minor, tritici amplior reddi poteſt? An quòd ordei farina maſſata contritáque compeſcitur atque conſidet, ſcilicet glutinamento humoris, quia rara & craſsiuſcula eſt: triticea quoniam ſpiſſa admodum eſt, colleuatur atque extollitur: ſpiſſa etenim omnia ſubacta pertritáque incaleſcũt, & incaleſcẽdo inflantur ac extolluntur: quomodo etiam caro perfricata extollitur.

10 Sed cur maſſa triticea in igne amplior quàm ordeacea reddatur? An quòd humorem triticea continet indiſcretum, qui cùm calfactus egredi nequeat, ſcilicet ex pertritionis cõpreſſu, mox ſpiritus de eo concalfacto humore naſcitur: largior autem humor largiorem pariat ſpiritum neceſſe eſt.

11 Quam ob cauſam cùm mel tenacius quã aqua ſit, farina mulſo ſubacta rigidior reddatur, vbi decocta eſt, quàm aqua ſubacta? An ꝙ aqua feruore ignis cogitur atq; conſiſtit: mel cõtrahit quidem, ſed non ſine aſsicatione: itaque rem facit rigidiorem: cauſa nanq; rigoris in ſiccitate eſt.

12 Cur biſcoctus panis refrigeratus minus duritiem præ ſe ferat? An quod triticum dulcem quendam ac lentum ſuccum in ſe continet, qui veluti anima eius eſt: indicium quòd cùm ſiccet, omnino exinanitur: cùm autẽ vaporis aliquid ſentit, mox erũpit & coaleſcit. Ergo cùm humor hic in farina quoque tritici inſit, maximéq; in ea quæ puriſsima eſt, efficitur, vt in maſſa ex ea ipſa farina confecta idem ſeruetur: argumentum quòd decocta in pultem redditur lentior. Vbi igitur panis primò igni commiſſus eſt, portio rigidi & leuis cum humore euaporatur, & quantum in farina furfureum maximè eſt, totum deuritur: mox pane educto cùm denuò maſſa retritatur preſſatúrque, pars farinæ tenuiſsima & humoris lẽtiſsima, quę ſolæ ſuperſunt, miſcentur amplius ſibi, tum quia tales amplius euaſerũt, tum que propter ignitionem: fit enim miſtura eorum tincturæ conſimilis, vt maſſa pòſt trita ſimilis farinæ illi elixæ efficiatur, quippe quæ pertrita iam prima, relictáque parte farinæ tenuiſsima, & humoris lentiſsima, glutinoſa & reſiccabilis redditur, vbi ignẽ præſenſit: nã & diſiungi facilè quod lentum eſt nequit, & humorẽ nullum per ſeipſum emittit quod ſpiſſum eſt. Hac igitur eadẽ re panis quoq; biſcoctus ob cauſas prędictas efficitur, itaq; minus dureſcit, cũ ſem-

per

per inter ſe humiditatem contineat.

13 Cur nonnullis de genere cibi, tum humidi, tum ſicci, multum temporis ſine faſtidio vti poſsimus, vt cibo quem triticea ex farina ordeaceaue conficimus, & vinis auſteris, & aqua: alijs verò quamuis ſuauioribus, non tamen ſine faſtidio toties vti poſsimus? An quòd eorum quæ in cibo aſſumimus alia validius alunt, ſuntque ad inundandum aptiora: itaque vel vbi cibo priore conſumpto vacui ſumus, ineſt præterea facultas multa in corpore, quæ vt ad priorem corporis confectionem decocta eſt, ſic ad finem, & ad ſuccedentem coquendi vicem cruda animaduertitur. Cuius ſanè generis pars plurima ſuauiũ eſt: quæ enim pinguia & dulcia & opima sũt, ea nobis guſtu ſuauiſsima ſunt, eademq; omnia validè nutriunt, & decoqui poſſunt, ſolentque inundare quocunq; inter ſe ipſa diſcrimine diſtent. Vnde efficitur, ſi quis ſeſe impleri, vt facultas eorum diutius immoretur, nec breui ſenſus deficiat: non enim ſolum pleno ventriculo ſatietas oritur, ſed digeſta quoque alimonia cæteras in partes identidem vſu euenit. An non id ſolum ipſum cauſæ eſt, verumetiam quòd nonnulla perquàm modicè naturæ viui ſunt, nobiſque familiariſsimè conueniunt. Hæc enim omnia quia ſecundum naturam ſunt,

idcirco melius à corpore quàm dulcia recipiuntur, vt quæ præter naturæ rationem facilè reſpuuntur. Alia verò alijs temperationibus congruunt: vt mel apibus ſecundum naturam ſic ſuppetit, vt eo veſci tantummodo poſsint, quanquam viribus ſunt imbecillis. Itaque relinquendum quidem eſt quantum abſumatur, ſed id ex proportione ad vires hominis. Quę igitur è ſuauibus ita ſeſe habent, ea quoniam naturæ minus propria conueniunt, ſuauia quidem ſentiuntur, ſed parum temporis moram faciunt, & faſtidiū pariunt. Quæ autem ſecundum naturam pro cibo deputata homini ſunt, ea ſemper appetimus: itaque fit ratione naturæ, vt vſu quoque eorum aſsiduo minus quàm ſuauium faſtidiri poſsimus.

14 Cur eadem ex aſſueſcentibus ſuauia, & admodum crebrò vtentibus inſuauia ſentiantur, cùm tamen aſſueſcere, ſit ſæpe & crebrò quicquam facere? An quia conſuetudo habitum rei cuiuſpiam capientem in nobis efficit, non ſatietatem. Frequens autem vſio deſiderium explet: ꝙ & ipſum quaſi cauſa quædam eſt. Habitus ergo cùm exercitantur, augentur, atque proficiunt. Conceptacula verò infarcta nihilo ampliora redduntur. Quā obrem conſuetudo cùm exercitatio ſit, auget habitum illum capientem. Quod autem vſu

crebro

crebro in cibo aſſumitur, infarcit quidem ex plerque deſideriū, quo expleto, non amplius eſcam recipimus: ſed augere illud idem non poteſt, ob eam ſcilicet rem quam modò de infarctione retulimus. Ad hæc, nō ideò ſuauius conſuetudo eſt, quia ſemper delectet: nā res etiā ſolitæ moleſtæ ſunt, ſi vſu quis agit crebriori, ſed eo certè ſuauius agitur, quoniam operis principium libēter adimus, & diutius rem facere eandem aſſueti, quàm non aſſueti valemus. Qua igitur re moleſtum hoc eſt, quanquam ſuaue ſit, hac eadem cætera quoque ſuauia efficere poſſunt: vtraque enim cū crebrò vel fiunt, vel pro cibo ſumūtur, tædio nos certè afficiunt: cuius ſanè cauſa eſt, quòd nos vires ſiue virtutes vel recipientes vel agentes, nō infinitas, ſed finitas habemus: quę vbi quidem ſibi quod modicè competat obtinuerint (id enim eſt, quod continuè amplificari ſentiatur) alteræ ſatis explentur, alteræ agere nequeunt.

15 Cur panes, vt parum triti, ſic nimium triti rumpantur? An quòd parum triti, quoniam partibus minus connexis inter ſeſe cōtinentur, idcirco rumpi facilè queunt: tritatio enim partes copulat & coniungit: ergo ſuo ipſi diſcrimine ad diruptionem paratiores reguntur. Adde quòd multum humoris & impromiſcuum continent qui minus tritu-

ſ 5 ram

ram preſſurámque recepere: at quos nimiũ tritos igni mandauimus, ij ſicci admodum ſunt, quoniam humoris parum immodica agitatio tritandi reliquerit, idque decoctis totum exactum eſt. Igitur rumpi vtroſque neceſſum eſt, quoniam humoris multum educitur: multum enim, vt abſolutè in his continetur, quos parum tritaueris: ſic reliqui comparatione in iis eſt, quos immodicè agitaris.

16 Cur maſſa triticea candidior pertrita efficiatur, ordeacea nigrior? Vtrum quòd per ſumma ordeacea nimium aſsiccatur: calor autem humori permiſtus, candorem gignit. An quia cùm calfacta eſt, humorem ad ſeipſam trahit, vt quæ partibus maiuſculis conſtet.

17 Quam ob cauſam farina aqua ſubacta melius cocat quàm oleo ſubacta, quòd tenacius eſt, quanquam glutinatius quod lentius eſt: oleum autem lentius quàm aqua? An quòd aqua tenuior eſt, vt vſquequaque ſubire mollireque valeat. Cohæret item & cōprimitur inter ſe melius farina aqua ſubacta, quanquam etiam ſine contritu comprimi queat.

18 Cur maſſa tota leuior ſit, quàm ſeorſum humor & farina? Vtrum quia cùm miſcentur, ſpiritus intercluditur. An quia pars aquæ

a

à calore farinæ indito euaporatur: itaq; minus id redditur, quod ex vtroq; miſtum conſtiterit. Aer autem aquæ tametſi miſcetur, nihilo tamen leuiorem facit: nam ipſe quoque aer cum aere pondus auget.

19 Quam ob cauſam lac vinúmque dulce quoties cum farina ordei bibitur, dulcius ſentitur? Vtrum quòd ad nõn dulce dulciora iſtæc eſſe videntur: farina enim dulcis non eſt: aliter quia humor dulcis miſtus cum farina diutius immoratur. An propterea quia farina quæ dulcedinem in ſe habet, aliquandiu immoratur: itaque diutiùs ſenſio habetur.

20 Cur eadem potio minus mera appareat, ſi farina ordei inſperſa bibatur? Vtrum quòd diuerſa ſibi miſcentur, & temperantur. An quoniam farina humori obducta in ſeſe retrahens abolet qualitatem.

21 Cur alica plus aquæ recipiat, quàm triticum, vnde cõfecta eſt? An propterea, quòd alica farina quodammodo eſt: farina autem plus aquæ imbibit: moles enim amplior eius quàm tritici eſt. Preſsius nanque & conſtipatius triticum eſt. At quod amplius eſt, plus id capere poteſt. An non ſolum ea ipſa de cauſa ita fit, ſed etiam calore, quem intra ſe continet & farina & alica, efficitur, vt bibacius hauriant: quod enim calidum

eſt,

eſt,humorem id & efficacius ad ſe trahit, & expeditius in vaporem conſumit.

22 Cur farina tritici maſſata pertritáq; lõgè amplior reddatur, quàm ordei, ſcilicet ex proportione? An quòd altera multum humoris ſibi admittit, altera parum. Sed qua de cauſa plus admittat? Cõgruens enim potius dixeris, vt ordeacea bibatior ſit: quippe cùm ordeum toſtum, triticum non toſtum ſit. An propterea ita ſit, quia trituram pleniorẽ triticea patitur: cuius cauſa eſt, quòd partibus minutioribus conſtat. Fit igitur quaſi vt quantuplo partibus contineri poteſt minoribus, tantuplo humorem ſibi largiorem admittat, quippe quæ ipſum humorem pro glutine ſibi capiat, vt Empedocles quoque ſuis in Perſicis diuerticulo quodam ait: Munus vbi larga cæteris coniunxerit vnda, multúmque humoris proinde abſumere queat.

23 Cur etiam igni mãdata maſſa tritici amplius augeatur, quàm ordei? An quòd humorem in ſe continet indiſcretum, qui recaleſcens extrudi nequeat: hic ergo cùm in ſpiritum tranſeat, nec ſeſe promere pariter, atq; ex maſſa ordei poſsit, videlicet propter tritici ſpiſsitudinem (ſpiſsius enim eſt quod partibus conſtat minutioribus) idcirco extollit, molémque agit ampliorem. Ad hęc plus iſta humo

humoris continet, quo recaleſcente ſpiritus prouenire ſolitus eſt. Ex quaq; re autem pluri plus proficiſcatur neceſſum eſt.

24 Cur piſtorum, cæterorúmque officio fungentium frumentario, qui ordeum attractant imbecilli efficiantur, & deſtillationibus infeſtentur: qui autem triticum, corpore ſint bene habito? An quòd facilius triticum concoqui, quàm ordeum poteſt, atque ea re delibamenta inde manantia eſſe faciliora neceſſe eſt.

25 Cur panis toſtus durior, tepefactus humidior reddi aliquantiſper poſsit? An quoniam cùm torrefit humor extruditur, itaque panis relinquitur durior. Leniter autem cũ recaleſcit, humor conſiſtens ab igne diffunditur, humidiórque proinde exiſtit.

26 Cur farina tritici reſiccata minus conſtipetur, quàm ordei? An quòd intercapedine vacant, quæ ex partibus conſtant minutiſsimis: & plura quæ grauiora ſunt, compreſſa ſuopte pondere tantundem occupant, quantum pauciora. Sed farina ordei craſsiuſcula eſt, itaque ſiccata compeſci, atque in minus contrahi poteſt, vt quod minus eſt ſuo compreſſu, plus illud conſtipet in ſeipſum, capeſſátque: triticea porrò particulis minutiſsimis iam conſtat. Itaque non ideo reſiccatur, vt partes reddantur minores, ſed vt leuiores

effici

efficiantur, minúſque conſtipentur ſuo compreſſu, & nutu: natura enim grauior farina triticea, quàm ordeacea eſt.

EORVM QVAE AD FRVctus arborum pertinent, Sectio uigeſima ſecunda, cuius quæſtiones XIIII.

1 QVam ob cauſam poma nō ita prius vt poſt eſitata in repletionis mole reſpondeát? An quoniā cæteris eſculentis genus pomorum longè grauius eſt: quod argumento ficuum conſtat, quæ nouiſsimè eſitatæ, vltimæ tamen euomuntur. Poma igitur antè ingeſta ſuo pondere in imum delapſa, ſpatij amplitudinem relinquunt ſuperius, vt cibum ſequentem admitti facilè liceat. At ſi è contrario ſumantur, vſu eueniet, vt quoniam deorſum ferri expeditè non queant, innateant, & partem totam ferè occupent inanem.

2 Quamobrem cùm dulcia nobis ſimiliora quā acria ſint, ocyus à dulcibus impleamur? Congruum enim vt contrà eueniant, quandoquidem à ſimilibus minus ſatiari conſentaneum eſt. An quoniam non æquè præmaturæ conceptaculum ex quo hauſimus, & corpus quod veſcitur, impletur: ſed venter quidem repletus aliquando eſt, vt eorum qui ſitiunt:

tiant: ſitis autem nihilominus ſupereſt. Non enim ea de cauſa, ſitis ceſſat, quia venter plenus humoris eſt, ſed quia membra corporis omnia humorem commodum ſibi attraxerint; quod vbi illa ſatis ſuum deſiderium expleuerunt, tunc ſitire ceſſamus: ita etiam fames, nec aliter tolli poteſt.

3 Cur ocyus à dulcibus, quàm acribus ſatiemur? An quia ocyus dulce, quàm acre appetere deſiſtimus: ſed an perinde, vt venter impletur, nos quoque dulcibus ſatiari poſsimus, confeſſum non eſt. Cùm igitur deſiderium celerius his ipſis expleri poſsit, docendum eſt. Alimenti deſiderium, ſiue cupiditas, vt ſimpliciter loquar, indigentia eſt, cùm cibum vel nullum, vel pauculum habemus. Quòd cùm acria nō validè nutricare queāt, ſed parum alimoniæ, multum habeant excrementi, meritò amplius hæc appetimus, parúmque eorum cupiditatem explemus, quoniam alimento item indigemus, quo ipſa careāt. An dulcia tota ipſa cibus idoneus ſunt, atque ex paruis quibuſdam eiuſmodi eſcam corpus capit vberiorem. Quòd cùm ſe abundè referſit, nihil edere prætereà poteſt. Plus enim tolerare non poteſt: atque ita efficitur, vt ocyus à dulcibus ſatiemur.

4 Cur fructus arborum, & carnes, & cætera id genus, vtribus vehemēter inflatis cōtenta

valeant

valeant incorrupta edurare:nec minus quæ diligentiſsimè pícata,obturatáque circũundiq; fuerint? An quoniam corrumpi omnia ſolent cùm mouentur:quæ autẽ plena ſunt, immota perſiſtunt. Haud enim fieri poteſt, vt motus ſine inani ſpatio agatur. At qui iſthæc,quæ ita incluſa ſunt, plena vndique: conſtat ergo incorrupta ſeruari ratione.

5 Cur vinum poſt pomum putre epotum amarum ſentiatur? An amarorem putredo habet. Itaque quod de pomo per ſumma inſidet,linguæ humori qui bibitur permiſtũ, diffuſúmq;,amaram efficit potionẽ. Ipſum autem pomum per ſe eſitatũ, minus deprehendi propterea poteſt, quia ſaporis id genus multa attingat,inq́; exigua diſcernatur.

6 Cur edenda bellaria ſint,vſusq́ue ſecundarum menſarum adijci debeat? An vt ſatis bibamus. Non enim ſitis gratia ſolum, quæ per menſam primam nos teneat,bibendum, ſed etiam poſt hauſiſſe aliquid iuuat.

7 Cur nuces toſtæ refrigeratæ deteriores redduntur, & panis quoque,& glandes, & multa id genus alia, rurſusq́ue calfacta eadẽ meliora euadant? An propterea quòd refrigeratis ſuccus concreſcit,& conſtat: tepefactis rurſus dilabitur. Suauitas autem non niſi per ſuccum percipi poteſt.

8 Cur fructuum eſitationem, vt ficuum,

cæte

non poſsit, vt per pumicem, quia meatus euariant, per vitrum facilè poſsit, quia meatus poſiti è directo ſunt. At aer impedimento nullo arcetur, quoniam quà tranſit, tendere è directo non ſoleat.

10 Cur aer per aquæ tactionem frigidus reddi poſsit, humidus non poſsit, etiã ſi quis in aqua vehementer inflarit, vt fluctus inde moueatur, & inundetur. Frigidum autem reddi conſtat, eò quòd qui ex aquis aſpirat, refrigerat? An frigidus eſſe, calidúsue naturæ ſuæ habilitate poteſt, vt rei tactu immutetur, quam tetigit: humidus eſſe idcirco non poteſt, quia leuior eſt, neque ima humoris vnquam ſua ipſe petit natura, ſed ſumma ſemper planúmque attingit: & ſi deorſum cogatur, humor quoque feretur inferius, ita vt nunquam in profundum ſeſe ire patiatur.

11 Cur aer bullis contentus, aut de imis aquæ aſcendens, haud vnquã madidus emergat? An quia humor non inſidet, ſed dilabitur: qui tamen cõtinet bullas, vel minor eſt, quàm humefacere valeat.

12 Cur aer madere non poſsit, aqua autem queat, quippe quæ etiam tranſlata in aerem madeat? An eadem cauſa ſit, qua & lapis madere nequeat. Haud enim madendi omnibus vis data eſt: ſed ijs tantum quæ len

ta ſunt & humida.

13 Cur vtres inflati valeant fluitare? An propterea, quod aer ſurſum effertur. Vtres enim vt inanes deorſum feruntur: ſic inflati ſuprà ideo reſident, quod ab aere ſuſtineantur. Sed ſi aer eleuet, atque prohibeat quò minus deorſum ferantur, cur inflati grauiores efficiantur? & qui fieri poteſt, vt cũ grauior ſit, emineat: cùm leuior deferatur?

14 Cur aer non ſurſum feratur? Nam ſi ex motu caloris ſpiritus excitari debeat, ignísque ſublimia petere natus ſit; ſpiritus eodẽ currere debuit. Siquidem mouens illud ſurſum verſus impellit, quódque mouetur, eodem ferri aptiſsimum eſt. Hunc enim trami te ferri obliquo latiſsimè patet.

15 Cur aurora frigidior, quàm veſpera eſt? An quoniam altera noctis medio propior eſt, altera meridiei. Eſt autem, vt diei medium calidiſsimum, quia ſoli proximum eſt: ſic noctis medium frigidiſsimum, quia remotiſsimum.

16 Cur temporis feruidi noctes moleſtiores, quàm dies ſunt? An quia flatus omnes tunc conſileſcunt: anniuerſarij nanque illi & præuij minus nocte, quàm interdiu ſpirant.

17 Cur incorrupta durare poſsint, quæ vtribus continentur inflatis, aut vaſis bene

oper

opertis? An quia putrent omnia, cùm mouentur: immotaque omnia ſunt, quæ plena: iſtæc autem plena.

18 Quamob cauſam aere ſudo apertóque frigus fit acrius, quàm nubilo, cũ ſtellæ ſint calidæ, & cœlum? An quia nihil tunc eſt qđ vaporem arcere, cõtinereque valeat, ſed diffundatur neceſſe eſt: at cœlo nubilo arcetur & aquilone magis quàm auſtro, eadem illa de cauſa: auſter enim nubes colligit, aquilo diſpellit: & quidem aquilone magis quàm auſtro euaporari videmus, & hyeme potius quàm æſtate, aut propter diſsimilitudinem, aut quia vapor non niſi refrigerato humore calido depromi poteſt.

19 Cur minus, quàm plus aeris calidius ſit, cùm anguſta omnia ſint calidiora? An quia magis mouetur, qui pluris eſt: motus autem frigorem accipere poteſt: cuius indicium, quod calida cùm mouentur, refrigerantur.

20 Cur aqua & terra putreant, aer & ignis non putreant? An quoniam omne quod putret calidiſsimum fiat neceſſe eſt: igne autem calidius nihil eſt. An quia refrigerari prius oportet quod putredinem cõcepturum eſt: ignis autem calidiſsimus ſemper eſt, aer verò igne refertus eſt: nihil autẽ putret, cùm

calidum eſt, ſed refrigeretur antè oportet, quàm putreat. At aqua & terra vicißim modo calida, modo frigida effici poſſunt.

21 Cur cœlum nubilum tepidius ſit, quàm apertum, & placidum? Vtrum vt veteres autores dixerunt, quia ſtellæ frigidæ ſint. An id abſurdum admodum eſt, ſed quia cœlo ſereno vapor extringi melius poteſt: indicium, quòd vento ſilente ros & pruina conſiſtunt. Cùm igitur ſerenum eſt, calor difflatur, quo humor eruitur, atque effertur, itaque aer frigidior fit: qua de cauſa humor à calore demiſſus irrorat: aſt cùm nubilũ eſt, arcetur, & cõſtat, quocirca nec ros, nec pruina contrahi poteſt, cùm nubilum eſt: ergo calor ad terram remanens, facit vt tepor amplior eſſe poſsit.

22 Cur altis ædibus aer ſoleat ventilari, reciprocariq́;, præſertim cùm tẽpus quietum eſt? An quòd aer prælaxo quodã cõtextu, & hiatu lento eſt: ergo cùm hic extrinſecus introire incœperit, cedit & cõtrahitur aer, quẽ domus continet: quo collapſo adductoq́; inanior redditur, qui foris eſt, & ſpatia multò laxiora capeſcit: quæ in ſpatĩa aer domeſticus relabitur, ferturque expeditè eodem, quoniam & ipſe pendeat, & natura inanis reniti nequeat: quòd cùm per multa eius mem

bra

bra eueniat, proximus hunc aer ſectatur adductus propulſione primoris. Tum eo largè foras iam profluente, locus internus inanis redditur & vacuus, externus contrà repletur, ſpiſſeſcitque: ac deinde in hunc modum reciproco fluxu actitatur.

EORVN QVAE AD VENTOS pertinent, Sectio uiceſimaſexta, cuius quæſtiones LXIIII.

1 CVR ventus cæcias ſolus ex omniũ ventorum numero, nubes ducere ad ſe poſsit? Vtrum quòd ventus aduerſus reflat eodem tempore. An quoniam de locis eminẽtioribus ſpirat: ſunt enim partes, quæ ad ſolem orientem vergunt eminentiores, quàm quæ ad occaſum: indicium maris occidui magnitudo facit, & latitudo. Quòd cùm deſuper in aduerſum ſpiret, lineam ſua dilatione iſta terram verſus conuexam agit, regionemque inuadens, vt dixi occiduam, nubésque per lineæ ſuæ figuram contrahẽs, ad ſe ſuo inde reflexu eas vocat, atque impellit: quod ſolus hic propterea facit, quia cæteris loca vel æditiora ſunt, vel ſubmiſsiora, quæ verſus, vt aut de imo, aut è directo flatus feratur deuexus, terram verſus neceſſum ſit, ita vt ad poſtremum reflexus effi-

ci nullus queat, eò quòd flatus non ad terram ſubditam aeris amplitudini finem protrahendi faciat, nec vbi aer cogi in nubes poſsit. Subſolanus ac cæteri minus caui, quoniam humidi non ſunt, nubes non cogunt: itaque vel nullatenus, vel minus idipſum facere poſſunt.

2 Cur aquilones anniuerſarij fiant, auſtri non fiant? An auſtri quoque fieri poſſunt, ſed continui, quia initium auſtri longè à nobis eſt, aquilonis in vicino eſt, quippe cùm ſub aquilone habitemus. Item aquilones anniuerſarij tranquillo aere ſpirant, quippe qui per æſtatem moueri ſoleant: auſtri verò oriuntur, cùm aer minus quieſcit: addo etiam quòd auſter humidus eſt, humido autem ſuperior locus alienus. Quamobrem humores qui eo in loco conſiſtunt, citò reſoluuntur, & euaneſcunt: & cùm humores erratici vagabundique ſint, accidit vt aer quoque eodem ducatur, quò humores ipſi variè dilabantur. Qui cùm non loco eodem agitetur, efficitur porrò vt flatus diuerſi oriantur: flatus enim non niſi motus aeris eſt.

3 Cur auſter poſt pruinam ſpirare ſoleat? An quia pruina niſi facta decoctione haud vnquam conſiſtere poteſt: mutatio autem poſt cõcoctionem purgationémque fieri in

contrarium ſolet: aquiloni autem contrarius auſter eſt. Hæc eadem cauſa eſt, cur poſt niuem auſter ſpiret: omnino enim & nix, & grando, & imber, & omnis id genus purgatio concoctionis indicium eſt. Vnde fit etiam, vt poſt imbres, cæteráſque eiuſdem generis tempeſtates, flatus deſiſtant & conſternentur.

4 Cur procellæ, hoc eſt venti, qui excuſſi nubibus ſæuiunt, imbre ſuperueniente ocyus ceſſant? An quoniam aqua expreſſa ventres nubium conſident, vnde flatus origo eſt.

5 Cur non ijdem venti imbrem vbique afferant? An quia non ijdem montibus vbique occurrunt, ſed alijs partes aliæ ſunt obiectæ. Nubes enim ibi magis conſiſtunt, vbi ventus vix quaſi loca ardua ſuperans depellere præterea nequit: cùm autem conſiſtunt, premuntur, rumpuntur, imbrémque demittunt.

6 Quam ob cauſam cœlum purum & placidum, ſerenum indicat, tempus turbulentum hyemem prænunciat? An propterea, quòd hyems aere conſiſtente, ſpiſſeſcenteque fieri ſolet: ergo cùm ſol euincit, diſcernit, illuſtratque aerem: cùm euincitur nubibus, obfuſcat atq; incraſſat. Quòd ſi cõ-

καθαρὰ αἴθριος, cœlum purũ uel ſereniũ purum. i. occaſus purus. χειμερινὸν hyemem, tempeſtates.

ſtitutio valida, hyems continuò luce prima erumpit: ſed ſi imbecillior ſit, nec tamen ex toto ſuccumbens, occaſum verſus depellitur, quod conſiſtit, ac inibi manet, eò quòd aer terræ proximus hyeme inſtante craſsiſſimus eſt: & mox reliquus quoque conſiſtit, quoniam initium, firmamentúmque obtinet ſtabilitatis, quòd ſuſcipere, atque colligere poſsit, quantum ſubinde acceſſerit. Vt enim in acie conuerſa in fugam vno reſiſtente, cæteri quoque omnes inſiſtunt: ſic in aeris ratione fieri ſolitum eſt. Quamobrẽ citò, imò repente interdum fit, vt cœlum nubilũ reddatur. Cùm igitur occaſus eſt perturbatus, conſtitutionem minimè victam eſſe à ſole diu pugnante firmiſsimè indicatur: itaque plus item poſſe conſiſtere cõſentaneum eſt. Et quidem minus timendum, cũ hyeme præ greſſa, quàm cùm poſt ſerenum id accidit: quippe cùm illa ratione veluti reliquias quaſdam reſtare, ac initium conſiſtendi oriri videatur.

7 Quid eſt qđ flat᷈ moueat tropæos, id eſt, quos verſarios aut reciprocos appellamus? An eadẽ ratio eſt, qua euripi mari reciprocã te agitanĩ: nã & mare, & aer eaten⁹ ferĩ quatenus profluere licet. Deinde cùm obice quadam amplius progrediendi licentia his tollitur, qui terra pergunt ob eam ſcilicet rem,

quòd

quòd ſuæ motionis, delationisq́ue primordia parum habeant valida, tunc reciprocantur, & redeunt.

8 Cur ijdem illi tropæi de mari ſpirare ſoleant? Vtrum quia mare vicinum eſt. An quia tropæus apogeæ, id eſt, flatui abterraneo contrarius eſt. Verſarius enim tanquã reuerſio abterranei eſt: quippe cùm abterraneus flatus ex terra in mare profluens ſit, cuius reciprocatio verſarius eſt: itaque de mari terram verſus ſpirare neceſſum eſt. An venire inde putandum quoniam aer collectus in mari eſt, qui illo fluxerat. Sed ratio cur nec in terram conſiſtat, & reflectatur, cũ profluit, quòd mare in cauo eſt. Aer autem modo aquę ad id fluit, quod cauiſsimum eſt.

9 Cur dici ſolet, Tertia lux nunquam nocturno aquilone laborat? An quòd flatus ſeptentrionis imbecilli ſunt, cùm nocte ſpirare incipiunt: argumentum enim non multũ aeris eſſe motum, quòd eo tempore ſpirare exorſus eſt, quo caloris exiguum eſt: exiguũ nanque caloris, exiguum aeris mouet: atqui flatus minimi omnes intra triduum finiuntur: ergo nec is diuturnior eſſe debet.

10 Cur aquilo crebrius quàm auſter ſpirat? An quoniam aquilo parti orbis terrarum habitatæ vicinus eſt, idcirco latere nõ poteſt. Simul enim ex ſui temporis breui-

tate & ſpirat,& adeſt: at auſter quia è lōginquo admodum,niſi vehemens ſit, venire nō poteſt.

11 Cur auſter mitius hybernis noctibus quàm diebus ſpirat? An eſt quidem ſol noctis etiam tempore auſtrali regioni propinquus,& noctes ibi tepidiores quā dies aquilonem verſus: itaque aeris multū mouetur, & nihil minus quàm interdiu. Sed calor dierum vehementior omnem abſumēdo humorem,efficit vt minus ſpiretur.

12 Cur auſter canicula oriente moueatur, idq; lege naturæ certiſsima fieri ſoleat? An propterea,quòd regio inferior orbis ſole ſcilicet remoto minus calida eſt: itaq; vapor inde largè emigrat, & multi profectò auſtri ſpirarent,niſi anniuerſarij prohiberent.

13 An omnibus aſtris tum orientibus, tum occidentibus,aer ſoleat commutari,ſed canę præcipuè? quod quidem flatibus latiſsimè conſtat,qui eius ortu,& poſt ortum ſequuntur. Quòd cùm æſtus tunc vigeant,ſpiritus calidiſsimos per idem tempus oriri cōgruū eſt. Auſter autem calidus eſt,& cum ex contrarijs in contrarium maximè commutari ſolitum ſit, ortumque canis prænij nuncupati antecedant,qui aquilones ſunt, meritò poſt eū auſter ſpirat: quādoquidē aſsignari neceſſe eſt,idque auſtris fieri oriētibus:huic

autem verbo cũ aſsignari dicimus, ſubiecta notio eſt aeré inſigniter cõmutari: & quidẽ mutari flatuum omnia genera in ventos aduerſos, aut dextros ſolent: Quòd cùm aquilo non tranſeat in latus dextrum, reliquum eſt vt in aduerſum, hoc eſt, vt in auſtrum tranſeat. Quinetiam dies poſt brumam quintuſdecimus, auſtrum pre ſe fert, eò quòd bruma initium quoddam eſt, mouetúrq́; à ſole is potiſsimũ aer qui brumæ vicinus eſt: ſolem autem tunc ad auſtrum vergere certum eſt. Vt igitur cùm ortum perreptat, flatus exci- tat ſubſolanus: ita cùm meridié adit, auſtros euocat: nec tamen ſtatim à bruma id facit, quoniam breuiſsimas tunc agit diſtantias, ſed quintodecimo, quia tempus id modicè ſe habeat ad primam diſceſſus ſenſionem: Totum enim id tempus pars conſpicua eſt.

14 Qua de cauſa orionis exorta dies maximè varient, flatúſque importuni moueantur? An quoniam in mutatione varia maximè omnia ſunt, quæ non vno certóque tempore, motúue deſcribuntur: atqui oritur orion ineunte autumno, occidit hyeme: ergo quia non vno tempore conſtat, ſed alio incipit, alio ceſſat, flatus etiam inconſtantes eſſe neceſſe eſt, vtpote cùm ancipiti conditione proueniant, quos ſibi tempus vtrunque ſortitum

titum eſt. Et quidem difficilem eſſe orionem & cùm oritur, & cùm occidit, ex temporis varietate rectè affirmat: turbulentum enim, atque inæquabilem eſſe neceſſum eſt.

15 Cur aquilo nocte exorſus die tertia ceſſat? Vtrum quia ex paruo, imbecillique initio prodit: tertius autem dies decretorius eſt. An quoniam vniuerſus modo ἐκνεφιῶν, id eſt, procellarum, & nubibus excuſſorum flatuum funditur, idcirco compendio ceſſat.

16 Cur plurimi aquilones ſpirãt? An quoniam pars orbis terræ habitata ſeptentrionibus ſubdita, eſt eminentior, & extra ſolſtitiũ poſita, & niuis plena, quæ nix montibus nõnullis nunquam deeſt. Cùm igitur concreti humores tabeſcunt, flatus magna ex parte oriuntur: is autem aquilo eſt, qui à ſeptentrionibus mittitur.

17 Cur auſtri hyeme, atq; ineunte vere, atq; autumno ceſſante ſpirare ſoleant, vndabundiq; ſint, & contortuoſi, atq; Africæ non minus frigidi, quàm regioni noſtrati aquilones? An propterea, quòd ſolè propinquo ſpiritum moueri neceſſe eſt: ſol autem per hyemem auſtrum verſus perfertur, & ineunte vere, deſinentéq; autumno iam calfacere incipit: æſtate contrà ſeptentriones petit, & loca relinquit meridiana. Calidus autem pro-

propterea eſt, quia ſpiritus aer Africæ miſcetur, qui calidus eſt: hinc etiã in mare corrumpens ingentes excitat fluctus, facitq; auſtralem æſtatem.

18 Cur auſter fœtidi halitus cauſæ ſit? An quoniam humida & calida corpora reddit, quæ maximè putredini opportuna ſunt.

19 Cur auſter profectus ex mari commodus ijs ſit, quorum ſtirpes terra cõtinentur? Nam & Thriaſio cãpo terræ Atticæ auſter de mari occurrit. An quoniam refrigeratus accedit, rubigo autem per humorem calidum alienúmq; conſiſtere ſolet.

20 Cur ventus magna ex parte ante lunę defectus excitetur initio noctis, cũ defectus medio incipit noctis, medio verò cùm mane? An quoniam calor lunæ propterea hebetatur, quia curſus iam proximè eſt, quòd defectus exultet. Remiſſo itaque calore, quo retentus aer quieſcit, rurſum moueri, ac ſpiritus reddi incipit.

21 Cur auſter non incipiens, ſed deſinens imbrem afferat? Vtrum quòd aerem cogit è longinquo, quo coacto aqua exprimitur: cogitur autem poſtea, quàm cœptum eſt. An quoniam incipiente calidus adhuc aer eſt, quippe qui profectus à calido ſit: proceſſu autem temporis refrigeratus, in aquam melius conſiſtere poteſt.

Quam

22 Quam ob cauſam cùm minor auſter eſt, nubes nullas obducit: maior, nubilus, & diuturnior eſt? Vtrum, vt quidam aiunt, initij cauſa ita accidat. Nam ſi ex minori proficiſcantur, liquidus, ſiccuſq; eſt: ſi ex ampliori, nubilus & craſſus. An quia minor cùm incipit eſt, itaq; non multum aeris compellere poteſt, ſed ad poſtremum amplificari cōſueuit. Vnde illud prouerbium, Cùm ceſſat boreas, cúmque auſter ſurgere cœpit.

23 Cur tempore hyberno flatus parte veniunt exortiua, æſtiuo occidua? An vbi ſol amplius non euincit, aer liberè profluit: cùm igitur nobis occidit, nubes relinquit, quibus fauonij prodeunt: cúmq; incolis inferioris hemiſphærij oritur, ſpiritum illis parte exortiua producit: contrà cùm parti inferiori occidit, fauonios illis, ſubſolanos nobis conſectante aere facit. Vnde fit, vt ſi quem alium vẽtum occupauerit, augeat, eò ſcilicet, quòd nonnihil adiunxerit.

24 Cur afflante fauonio canes veſtigia minus valeant comperire? An quia plurimum hic ventus confundit, quoniam ventorum omnium continentiſsimus eſt, maximéque terram attingit.

25 Quam ob cauſam cùm ſtellæ proſiliũt, venti indicium datur? An propterea quòd à flatu feruntur, priuſq; ibi quàm apud nos

flatus excurrit. Quo fit etiam vt vnde ſtellę feruntur, huc flatus accedat.

26 Cur nubes maximas fauonius agit? An quia de alto ſpirat, regioneq; maritima nubes per ampla ſpatia colligit ampliores.

27 Cur venti ad poſtremum vehementiſſimè ſpirant? An quia vbi vniuerſi efflarunt, caloris parum relinquitur.

28 Cur ſi circa æquinoctium africus ſpirauit, aqua fiat neceſſe ſit? An quo loco orbis ſol fuerit, inde ſoleat ſpiritus excitari: itaq; pro ſolis diſcurſu viciſsitudo ſpirituũ agat. Quòd cùm æquinoctiũ hyemis atq; æſtatis confinium ſit, dum ſol nobis conſpectũ equinoctium agit, aut iuſtum tranſgreſſus limitem regioni ſe dedit hybernæ, accidit vt venti partis illius vernaculi ſpirent, quorũ primus africus eſt natura humidus: & cùm ſol partẽ orbis terrarum hybernam perluſtrat, flatúſque regionis eiuſdem mouet, euenit vt hyems ſuis fungatur muneribus: cuius generis imber eſt. Ad hæc cùm æquinoctium, tanquam paribus examinatis viribus hyemis atque æſtatis, conſtet, ſi alterutris quicquam additum ſit, obitus momentum exultabit conſpicuum, vt in æquilibrio pondus lanci adiunctum alteri efficit. Quòd cùm africus hyberni ordinis ſit, naturáq; humidus, æquinoctio additus, hyemẽ imbrémque

me

meritò affert: imber enim hyems eſt flatibus familiariſsima.

29 Cur auſter atq; eurus, cùm flatibus ſibi obiectis calidiores ſint, alter aquilone, alter fauonio, aquæ fertiliores ſint? quanquam frigor eſt, qui humorem ex aere depromat: haud enim ꝙ aquilo nubes hinc pellit, idcirco aqua non prouenit. Nam & fauonius & eurus nubes abigit, quippe qui ex altero pari modo proueniat: quinetiã cæteri omnes vnde ſpirant, inde depellunt. Vtrum quia frigor amplius introrſum circũobſiſtit, cùm calor extrorſum amplius vrget. An etiã regio facit vnde ſpirant, vt ſereni illuſtréſque veniant. Eurus nanq; ex ortu, fauonius ex occaſu aduentat. Quinetiam ratio ſit, ꝙ aer præcalfactus celerrimè ac pleniſsimè refrigeratur, quomodo etiam aqua: igitur euri aer de ortu calidus, auſtri de meridie fertur: cùmq; frigidiſsimum locum adiere, compendio cõcreſcunt, atque in aquam conſiſtunt: magíſque eurus aquam agit, quoniam aerem de ſolis parte nec minus calidum ducit. Auſter aquam mittit, cùm ceſſat: quoniam aer qui primus ex mari accedit, frigidus eſt: vltimus autem tepidus ex terra occurrit. An nõ id ſolum cauſa ſit, ſed etiam, quòd ad poſtremum auſter creſcit. Vnde illud prouerbium. Cùmque auſter ſurgere cœpit. Atqui

fri

frigidiores qui vehementius ſpirant: igitur meritò in nubes aerem poſtea cogit. An ea ipſa ratio ſit, cur poſt, quàm principio, fertilior aquæ occurrat.

30 Cur venti ſiccãt, cũ frigidi ſint? An quoniam qui frigidiſsimi ſunt, vaporẽ eliciunt.

31 Sed cur amplius ſiccent, quàm ſol? An quia vaporem non ſolũ euocant, verumetiã abducũt, ſol autem relinquit: itaq; vt magis humificat, ſic minus aſsiccat.

32 Cur vnus ventorum cæcias nubes ad ſe vocat? quòd etiam prouerbium illud declarat: Vt cæcias nubes, ſic ille opes trahens. Cæteri nanq; vnde ſpirant, inde tantũmodo expellunt. Vtrum ventus aduerſus eodem in tẽpore ſpirans, id facit. An ſi hoc eſſet, haud vnquam latere potuiſſet: etenim ſpiritus hic ſuapte natura circulari linea fertur: ergo cæteri per terram vagantur, hic cœlum verſus ſuæ lineæ cauum erigens non ad terram reſupinans, ſuam originem repetit: itaque nubes facilè ad ſe ducit.

33 Cur fauonius ſerenus, ac iucundiſsimus ventorum omnium eſt? & qualem Homerus flare per campos Elyſios carmine illo dixit: Sed zephyri aſsiduè ſpirant, auræque ſalubres. An primum, quòd aeris temperiem plenè obtinet: neq; enim calidus eſt, vt qui de meridie, ortúque ſpirant: neque frigidus,

y vt

vt qui de ſeptentrionibus eueniunt: ſed medium frigidorum & calidorum flatuum tenet: Quòd cũ vtriuſq; è vicino ſit, particeps vtrarunq; virium euadit: itaq; temperatiſsimus eſt, & vere maximè ſpirat. Ad hæc, flatus omnes tranſire, vel in ſibi aduerſos, vel in dextros conſueuerunt: itaq; cùm poſt aquilonem fauonius ſpiret (dexter enim hic eſt) efficitur adeò tanquam mitis ad immitem, & ſimul vbi deſtitit hyems, ſerenum magna ex parte ſubſequi ſolitum eſt. atqui flatus hybernus aquilo eſt. Subſolanus quamuis inter calidos & frigidos ſitus, minus qualitatis eorũ particeps eſt: hic enim cùm ſpirat, flatus vergentes ad auſtrum motitat quidem (iſtuc enim transferre aſſolet) ſed miſceri tamen cũ his minimè patitur. At verò fauonius & mouetur ab auſtro, & ipſe cùm ſpirat mouet aquilonem: huc enim vſq; progrediens, viciſſitudo ſpirituum finem ſui circuitus facit. Quòd cùm vnus facit, alterius finẽ, alterius initium ſecum habeat, meritò ſuauius & eſt, & eſſe videtur.

34 Cur fauonius horis poſtmeridianis ſpirare, non manè ſoleat? An ꝙ ſol magna ex parte vel oriens, vel occidens, autor ſpirituũ eſt: quoties enim aerem humidum tepefaciẽdo percoquit, atq; diſcernit, in ſpiritum ſanè illum extenuat, quòd ſi tantiſper acciderit,

vt

vt aer ſpirantiuſculus ſit, magis magiſque à ſole vertetur in ſpiritum. Quoties igitur ſol in exortu eſt, pcul à fauonio abeſt: hic enim ab occaſu ſe promit: & cùm iam occidere pro ximius eſt, aer omnino extenuat⁹ diſcretuſq; fluit: at dum cõfecto meridie pergat⁹ ad poſt meridianum, tantiſper ad aerem tepefaciendum diſcernendumq; modicè admodùm habet. Subſolanus quoq; ob eam rem mane ſpirare incipit: aerem enim qui ſupra terram ſublimis impendens nocte humefactus, ſolo ſui ponderis ratione appropinquarit, ſol manè diſcernens proximum ſibi excitat primũ: qui autem ex ſole oriente ſpirat, ſubſolanus hic appellatus eſt.

35 Cur ſole ſe attolente ſpiritus & ſternũtur & augentur? An quia ſpiritus vel aeris, vel redundantis humoris commotio eſt: quę vt cùm parua eſt, compendio à ſole conſumitur: itaq; nullus ſpiritus inde exiſtit: ita cùm magna eſt, ſolis exortu amplior redditur: ſol enim autor & parens motuum eſt.

36 Cur fauonius horis poſtmeridianis ſpirare ſoleat? An quòd ſpiritus omnes ſole humorem diffundante proueniunt: humor enim qui antehac concreſcebat, tabeſcit, cùm vis caloris in propinquo eſt: itaque ſpiritum mouet: atqui fauonius de occaſu ſpirat. Recte igitur poſtmeridianis exoritur: tunc

enim ſol eius ad locum accedit.

37 Cur aquilo & auſter ſæpiſsimè ſpirāt? An quia contrarium à ſuo cōtrario è directo ſcilicet oppugnatū minimè edurare poteſt, ſed ex latere potius aduerſam vim tolerat: auſter verò & aquilo ex curſus ſolis laterib⁹ ſpirant, cæteri aduerſi potius occurrunt.

38 Vtrum ſpiritus fonte quodā emergat, quemadmodū aqua, ſupra quem fontē efferri nequeat, an non? & vtrū vno ex puncto, an ex loco profluat ampliori? Sunt certè nō nulla in aere, quæ vel in aqua accidere pari ratione videmus: quippe cùm aqua per prona ocyus fluat, quàm cū in planis atq; æqua lib. ſtagnat: hoc enim & ſpiritus faciūt: nam locis editis atq; excelſis aer aſsiduè mouetur cauis è contrario ſæpè quieſcit, & cōſileſcit. Ad hæc, ſuper excelſiſsimos montes ſpiritus nulli excitātur, vt ſuper Athon, ac reliquos generis eiuſdē: indicium, ꝙ quæ reliquerint, qui anno ſuperiori ſacrificarunt, poſteriori incorrupta comperire affirmant. Cōſtat igitur ſpiritus quoq; prolationē veluti ex fonte quodam aeſtuari, ſuper quem nihil præter ea efferre ſe poteſt. Vnde fit, vt locis excelſis, quod modo diximus, accidat: quòd idem datum etiam aquæ putauerim. Nec enim aqua vehementem, nec ſpiritum rapidum locis excelſis fieri nouimus.

Cur

39 Cur auſtro ſpirante cœruleum mare fiat aquilone obſcurius atriúſque? An propterea quod aquilo minus mare perturbat. Omne autem quod tranquillius eſt, atrum eſſe videtur.

40 Quã ob cauſam auſtri cùm leuiter ſpirant, nequeant nubilare: cùm intentè, nimirum queant? An quoniam cùm leuiter frequentiam nubium agere nequeant. Itaq; breue ſit, quod obduci nubibus poſsit: at verò vbi excreuerunt, multas depellunt: itaque amplius obnubilare videntur.

41 Cur aquilo vt magnus incipit, ita paruus deſiſtat: auſter contrà, vt paruus incipit, ita magnus ceſſare ſoleat? An quia nobis aquilo in vicino eſt, auſter longè abeſt. Alter igitur vbi primum exortus eſt, nos occupat: alter ſuo diſperſo principio, vtpote diu pertracto, exiguus ad nos primum deuenit: at finem alterius ſentimus, alterius minimè. Itaque meritò alter imbecillus cùm ceſſat, eſt, (omnium nanque finis imbecillus eſt) alter validus. Finem enim iſtius, nihil prætcrea ſentimus.

42 Cur verſarij, qua mare ſinuatur, reflare ſoleant: qua porrecta panſáque maria ſunt, reflare non poſsint? An quoniam flatus in ſinum interrumpens nihil diſtrahitur, imò magna parte vniuerſus perfertur: at in diſpa

latis porrectiſque abterranei, & protinus magis diſtrahuntur, & inter profluendum hac eadem repatiuntur: quoniam nihil obſiſtit quo minus multas in partes proruant. Verſarius enim nō niſi reflexus abterraneus eſt.

43 Cur dici ſolet, Cùm ceſſat boreas, cúmque auſter ſurgere cœpit? An quoniam boreas, quod nos ei ſubditi ſumus, parſque habitata terræ vergit ad ſeptentriones, intentus protinus accidit: quippe qui ſtatim cùm ortus eſt, adeſt: auſter, quòd ex longinquo ad nos deuenit, non primùm, ſed pòſt intentior eſt.

44 Cur ſpirantibus auſtris homines grauiores, inualidioreſque ſeſe redduntur? An propterea quod humor corporis flatus eius calore tabeſcens, multus ex pauco redundat, atque humor grauis leui ex ſpiritu conſiſtit: quas ob res vires hominis debilitari neceſſe eſt.

45 Cur ſpirantibus aquilonibus cibi auidiores ſumus, quàm auſtris? An propterea quod aquilones frigidiores ſunt.

46 Cur auſter oris terræ Aegypti non afflat, nec interius iter diei ac noctis: ſuper Mēphim verò vel iter diei ac noctis ingenuus ſpirat: nec verò occaſum verſus iter duum dierum, totidémque noctium adit: exortum autem verſus africi incitantur? An quoniam terra

terra Aegyptus caua ſecundū partes ſuas in teriores eſt, ſuperiores ſemotioreſq; eminē-tior: hinc enim auſter, vt caua intacta ſupergredi ſic excipi ab eminentioribus poteſt.

47 Cur auſter paruus oritur, magnus deſiſtit, aquilo contrà? Vnde prouerbium illud, Secundæ nauigationi delegatū eſt, Cùm ceſſat boreas, cumque auſter ſurgere cœpit. An quòd ad ſeptentriones potiùs, quàm ad meridiem poſiti ſumus: aquilo autem ex ſeptentrionibus ſpirat, auſter ex meridie, meritò alter ſtatim quum ortus eſt, vehemens proxima ſibi loca inuadit, poſt deinde ſuam vehementiam in loca transfert remotiora: alter è contrario homines meridie incolas inter initia vrget, poſt vbi præterijt, ingenuus ad nos venit.

48 Cur dici ſoleat, Fit glacialis hyems boream ſi duxerit auſter? An quòd auſter talis eſt, vt nubes largè, & aquam colligat. Cùm igitur boreas tali temporis conditioni ſuperuenit, gelu indurat, hyememque efficit. Vnde celebre illud eſt? Offendente lutum borea, mox terra gelaſcit. Lutum enim, & omnino aquam ab auſtro vel maximè, vel ſæpiſsimè fieri palàm eſt.

49 Cur poſt auſtrū citò aquilo ſpirat, poſt aquilonem non citò auſter? An quoniam alteri ex propinquo, alteri ex longinquo venien

dum eſt, quippe cùm ſedes noſtra aquilonẽ verſus poſita ſit.

50 Cur flatus frigidi veniunt, cùm caloris commotione oriantur? An motionem à calore profectam calidam eſſe neceſſum non ſit, niſi modo quodam prodierit. Nam ſi vniuerſa interrumpit, calida eſt: ſin per anguſtum, paulatimq; extringitur, nec ipſa calida prouenit: & aer, qui inde commotus eſt, talem efficit motum, qualis ipſe præfuerit: quomodo etiam eodem de corpore modo calidum, modo frigidum poſſe ſpirari inquiunt. Sed id verum nequaquam eſt. Semper enim quod exit, calidum eſt: cuius indicium, quòd tale propius admouenti percipitur: ſed intereſt, quo prodierit modo. Nam ſi multò poſt hiãte ore emiſimus, calidũ idcirco videtur, quoniam ſentire id poſſumus: ſed ſi per anguſtũ extrudamus, calidius profectò extrictum aerem ſibi proximum impellit, atque ille ſibi continuum. Sed quòd aer frigidus eſt, motio eius quoque frigida profluit. Nunquid igitur in flatuum quoque ratione hoc idem eueniat, ſitque per anguſtum prima eorum motio, cùm aere priore prolato ſubinde alius affluat? Quapropter hyeme frigidi, æſtate calidi oriuntur, eò ſcilicet quòd talis eorum tẽporum aer præeſt: nec enim à ſe ipſum aerẽ moueri, neque à calore conuictum eo motu

profer

proferri conſtat, non ſolum quòd calore am pliori contento ſpiritus calfaciunt, verum quòd ſurſum etiam efferuntur. Ignis enim natura huiuſcemodi eſt:frigidũ contrà deorſum ferri aptiſsimum eſt. Spiritus autẽ meritò in latus ſe vertunt. Cùm enim alterum ſurſum, alterum deorſum verſus nitatur, & neutrum alterum ſuperet, nec fieri poſsit vt maneat,obliquè perferri neceſſe eſt.

51 Cur auſtri frigidi in Africa ſint,vt apud nos aquilones? Primum, quia vt nobis aquilonum origo, ſic Africæ auſtrorum propior eſt. Nam ſi,vt dictum eſt, flatus per anguſtũ extrudi ſoleant, propioribus certè frigidiores occurrent,propter vehementiam ſui motus,quam diffundi, hebetarique neceſſe eſt, cùm ſe longius protrahit: qua de cauſa aquilones frigidi apud nos ſunt: colimus enim propius,imò iuxta ipſos ſeptentriones.

52 Cur auſtri ſicci, & aquæ omnino expertes,febres contrahant? An quoniam humorẽ calidum alienum in corporibus creant, quippe qui natura humidi,& calidi ſint: quæ quidem qualitates febrificæ ſunt: febris enim earum conſiſtit exuperantia. Quoties igitur per ſolis ardorem omni viduati humore ſpirant,habitu planè huiuſcemodi ſunt: at cùm vnà veniunt cum aqua,refrigerari nimirum aquæ ipſius beneficio poſſunt.

53. Cur flatus anniuerſarij eodem tempore atque modo afflare ſemper ſoleant: & cur deſinente die deſinunt, noctúque non ſpirant? An id quidem ipſum, quoniam nix liqueſieri ceſſat à ſole, cùm veſperaſcit, totamq; noctem manet indomita: omnino autem ſpirandi tempus tunc eſt, cùm ſol vincere, atque reſoluere glaciem ad aquilonem poſitam cœpit: cùm igitur incipit, præuij appellati ſpirant: cùm iam amplius reſolutum eſt, anniuerſarij.

54 Cur fauonius ventorum omnium leniſſimus, & frigidiſſimus eſt, duobuſque temporibus maximè ſpirat, vere ac autumno, cumque veſperaſcit, potiſsimùmque terram attingit? An lenis, quia ex mari, campiſque planiſsimis ſpirat, frigidus tametſi minus quàm aquilo eſt: quoniam aqua inflata non niue ſpirat: cæteris tamen frigidior eſt, quia vel poſt hyemem ſole adeò nuper reuigente vel autumno, cùm ſol amplius non viget, ſpirare incipit: vicinus hic maximè terræ afflat quod è directo, nullaq; aduerſante vi ex mari ad terram tranſit: haud enim vt per terrã materia obſiſtẽte arcetur, ſed liberè quoquo uerſus vagatur. quoniam humorẽ perreptat, & æquabili quoq; diſcurſu hac eadem de cauſa profluit. Non enim ex montibus, neque niue per vim tabeſcente, ſed tanquam per

fauces expeditè profunditur: pars quippe ad aquilonem, aut ad auſtrum vergens, montoſa eſt: occaſum verſus nullus mons, nulla terra eſt, ſed mare Atlanticum ſpatiatur: itaque efficitur, vt terræ proximus, atque ſibi æqualis permanet. Spirat, cùm veſpera propè eſt loci ipſius ratione: tunc enim ſol proximè ad locum accedit, vnde fauonius oritur. Noctu quieſcit, quoniam tunc ſolis motio deeſt.

55 Cur euro ſpirante omnia maiora videantur? An quoniam eo flatu aer obſcurior, caliginoſiſsimuſque reddatur.

56 Cur tempore hyberno flatus de ortu ſpirare mane, æſtiuo de occaſu poſt meridiem conſueuit? An propterea quod flatus qui nobis æſtiuo veniunt, hyberno his ſpirant, qui oppoſitum terrę hemiſphærium tenēt. Nobis autem hyberno mane, atque de ortu ſpiritus veniunt, quod præhumidus noctis aer diſcernitur, moueturq́; mane à ſole: atque is primus, qui proximè ſolem eſt: quod etiam ante ſuum exortum ſol agere poteſt, ex quo auræ ſpirare non minus ante ſolis exortum ſolent. Ergo cùm ſol humores ad ſe attrahat, moueatq́; ante ſuum ortū acra, qui per hyemē humidus apud nos eſt, cōſtat vel ad ſe poſſe attrahere, cū inferius hemiſphęriū inſpicit

[illegible] idque

idq́; poſt meridiem ibi efficere, quòd tempus nobis antelucanum eſt. Quamobrem accidit vt aer qui ante ortum hinc à ſole attrahitur, fauonius inferis ſit, aſpirétque horis poſtmeridianis: itaque flatus hyemis noſtræ exortiuus nobis, poſtmeridianus illis eſt: & noſtræ æſtatis nobis poſtmeridianus, illis exortiuus accedit: æſtas enim apud illos eſt, cùm apud nos hyems: noſtrúmque poſtmeridianum, illis antelucanū eſt, quo illis auras exortiuas, nobis fauonios aſpirare prædicta euenit ratione. Nihil de ortu per æſtatem ſpirare ſolet, eò quòd ſol ad aera ſedis noſtrę ſicciorem exoritur: parum enim temporis abfuit. Fauonij poſt meridiem nulli per hyemē aſpirant, quòd exortiui eodem tēpore nulli inferiori hemiſphærio flare ob eam quam modo diximus cauſam poſſunt: ſol enim humores inde ad ſe attrahens, nobis fauonios præſtat.

57 Cur fauonius illuſtris, ſerenus, atq; gratiſsimus ventorum omnium eſt? An quia medium calidorum & frigidorum flatuum tenet, vicinúſque illis oriens particeps qualitatum generis vtriuſque euadit, temperatúſq; proinde accedit. Subſolanus quamuis inter eoſdem poſitus ſit, minus tamen communem ſe exhibet: hic enim mouet quidem cùm ſpirat flatus, qui auſtrū verſus ſpectant: eò nāq; trāſire ſolitus eſt, ſed miſceri his neſcit. At

ve

verò fauonius & mouetur ab auſtris, & ſpirans ipſe agitat aquilones. Iſtuc enim vltimus ſpirãdi circuitus ducitur: vnde cùm idẽ in ſe alterorum finem, alterorum initium cõtineat, iure gratiſsimus & eſt, & eſſe videtur.

58 Cur venti alij locis alijs imbrem afferant? verbi cauſa, helleſpontias terræ atticæ, inſuliſque vicinis: aquilo Helleſponto, atque Cyrenæ, auſter Lesbo: An vbi frequentia nubium, inibi imbrem obuenire neceſſe eſt: ibi enim frequentia cogitur, vbi aſsidere nubes, accerſique eſt: itaque montibus magis, quàm planis pluit: ergo apud Helleſpontum aquilo multas deſuper nubes compellit: quòd idem ad Atticam, inſuláſque vicinas helleſpontias, quaſi iam conditam nactus materiem efficit: quippe cùm copia larga cõgeſta ab aquilone ſit. Lesbo eurus atque auſter nubes affatim ex alto adducunt, atque in hũc modũ vel de cæteris cogitare par eſt.

59 Cur dici ſolet, Nauibus hyberno ventos dat terra ſecundos, Tunc mare fert ſæuos: calidi ſub menſibus anni Terra dabit ſæuos, ponti feret vnda ſecundos. An quoniam mare per hyemem calidius eſt: itaque ſi quid in eo conſtitit, initio conſtitiſſe validiori certum eſt: nam ſi inualidum eſſet, facilè maris tepore abſumeretur. At per æſtatẽ mare frigidũ eſt, ſpiritúſq; maritimi omnes

frig

frigent. Terra è contrario tunc calida eſt: quare ſi quid ex terra tunc fertur, primordio id conſtitit ampliori. Nam ſi exiguũ imbecillumque eſſet, facilè ſolueretur, & euaneſceret.

60 Cur apud Archadiam, qui locus excelſus eſt, flatus nihilo frigidiores, quàm cæteris locis ſentiantur: & cùm flatus ſilet, cœlumque nubilum eſt, frigor perinde, atq; in planis paluſtribus oriatur? An quòd Archadia non diſsimilis paluſtribus eſt: aquarum enim cõfluentium nullos in mare exitus habet. Quapropter fauces, hiatuſque præcipites ea in terra numero ampliori ſunt. Cùm igitur ventus ſpirat, vaporem ortum ex terra frigidum auertit, & reijcit: flatus autem ipſi frigidi propterea eſſe nequeunt, quia ex mari deueniunt. Spiritu tamen ſileſcente, vapor de aqua ſtagnante, liberè aſcendit, atque refrigerat.

61 Cur ſi ventus mane inceperit, edurare amplius poſsit? An quoniam ſole oriente impetus ſit vehementiſsimus, idcirco protrahi longius potuit. Iudiciũ quòd conſtitutio facta præualida eſt.

62 Cur aquilo interdiu ſpirat ingenuus, noctu deſiſtit? An quòd imbre gignitur congelatio, cùm ſolis calore retrirandum eſt: ergo ſternitur noctu, quia ſol abeſt, qui gignendi

di cauſa eſt.

63 Cur flatus futuri indicium datur, cùm per aerem multæ feruntur araneæ? Vtrum quòd aranea ſuo fungitur opere, cùm cœlum ſerenum eſt: feruntur autem fila, quoniam refrigeratus aer in terram corruit: refrigeratio verò hyemis primordium eſt, itaque indicium fit illa aranearum perlatio. An, quòd poſt imbres, atq; hyemes araneæ vniuerſim feruntur: opus enim ſuum araneus tunc exequitur, cùm cœlum ſerenum eſt, & occulit ſe impatiens frigoris, cùm hyems vrget, traſiúſq; à flatu nimium, eruit ſiũ: poſt imbrem autem flatus magnus parte oriri ſolitum eſt.

64 Cur locis frigidis aquilo per hyemem vehemens ſpirat, & vt proximè nubilus, ſic tranſuorſum liquidus fertur, atque illuſtris? An ratione qua frigidus, eadem etiam vehemens ſit. Quòd tamè è propinquo frigidior eſt, occupat, priuſq; nubes gelu indurat, quã repellat: quæ induratæ pondere ſuo obſiſtunt, & manent. Tranſuorſum autem vehementia ſua potius quàm frigore agit.

EOVM QVAE AD METVM & fortitudinem pertinent, ſectio uiceſſimaſeptima cuius quæſtiones. XI.

1 CVR tremunt, qui metuant? An propter refrigerationem: deficit enim calor, atque contrahitur, ex qua aluus quoque pleriſq; ob timorem effundi ſolitus eſt.

2 Cur metuẽtes nõnulli ſitiunt, vt qui ſunt tormenta adituri? Cùm enim per timorẽ refrigerentur, ſitire minimè debeant. An non eodem loco refrigerentur, & caleant, ſed refrigerentur per ſumma corporis, vnde calor diſcedit: caleãt per intima, caloris ſcilicet introrſum contracti efficientia: cuius rei indicium alui quoque ſolutio facit. Sitis autem parte quadam interiore ſiccata, ſolet accidere: nec aliter agi videtur, quàm in ijs quos epiala exercet, qui ſimul & frigent, & ſitiũt. Nec enim illis pars eadem corporis inalgeſcit, & concaleſcit.

3 Cur homines cùm excãdeſcunt, calore ſcilicet introrſum collecto, feruidi furibundiq; redduntur: cùm metuunt, contrà efficiuntur? An non eundem in locum calor ſe colligat, ſed homini iraſcenti cor calore circunfuſum efferuet, ex quo fidibundus, rubicundus, ſpirabundus efficitur, cùm calor ſurſum verſus ſe efferat, metuenti ſanguis & calor in imum perſu

perfugiunt: vnde fit etiã vt aluus fundatur. Nam & cordis compulſio non ſimilis agitur ſed metuenti, vtpote ex caloris inopia frequens ac feriens eſt: iraſcenti è contrario, vtpote cùm calor collectus ſit copioſior. Quãobrem efferueſcere animo, excitari, perturbari, cæteráque id genus verba non ineptè, ſed accommodatè dicuntur. Nunquid igitur ſitis ea de cauſa obueniat: nam & ſiccum expuere, & linguam hærere, & reliqua huius ſpiritus elatio facit, & ſanguis. Sitim quoq; excaleſcente corpore naſci certum eſt: ſed quemadmodum pars eadem corporis, qua ſitis laceſsit, reſiccari vtrique metuenti & iraſcenti poſsit. Metum enim ſitim poſſe afferre conſtat militum argumento, qui ſuperati fugam rapuerint: nunquam enim tam grauiter ſitibundos ſeſe fuiſſe fatentur. Et verò qui in dicẽdo conturbantur, ſitire vehementer conſueuerunt: itaque eluunt, & nonnihil ſubſorbent, vt Ptarmenon hiſtrio facit. An hoſce conturbatos non ſitis, ſed ſiccitas pulſo ſanguine teneat: vnde etiã accidit vt palleſcant: indicium verò, quòd non multũ ebibunt, ſed interdum deſorbuiſſe tantum ſatis eſt: at qui ſe in fugam verterunt, laborant, itaque ſitiunt: & quibus tormenta inſtant, eadem ipſa efficiendi ratio eſt. Nec mirum quicquam id eſt: fit enim in re bellica, vt nõ-

nulli etiam viri fortes, ac ſtrenui, vbi ſtructa acie hoſtes ſunt petituri, obtremiſcant, non perterriti, ſed fidentes, qui etiam ſua corpora verberare lata ferula, aut ſuis manibus aſſolent, vt vndique vorſum pari calore inferueant: quidam enim inæqualis ac tumultuarius motus in eorum corporibus per acumen, & nimium impetum caloris oriri fermè animaduertitur.

4 Cur homines fortes magna ex parte vinoſi ſunt? An quia fortes calidi ſunt: calor autem in pectore conditus eſt. Ibidem enim metum quoque refrigeratione quadam effici nouimus, vt cor fortibus caloris copia fultum perſiſtat, timidis refrigeratum inſiliat. Ergo qui ſanguinolentum habent pulmonẽ, calidum hunc modo vinolentorum gerunt, ita vt rei aduerſæ ſuſpicione refrigerari nõ queant. Atqui ita ſe habent, bibendi auidi eſſe conſueuerunt: nam & bibẽdi cupiditas mẽbri eius calore oritur, vt aliàs dictum eſt: & cupiditas ipſa, non niſi rei vim ſedandi habẽtis deſideratio eſt. Vinum autem, etſi natura calidum eſt, ſitim tamen amplius quàm aqua extinguere poteſt, maximeque id genus hominum: quam ob cauſam dictũ aliàs eſt, ex quo & qui ſpirandi difficultate laborant, aut inſania vexantur, vinum admodũ cupiunt: quanquam alteris ex inſtrictione

alte

alteris ex perturbatione pulmo efferueat, Cùm igitur magna ex parte homines eoſdé ſitibundos ac fortes eſſe obueniat. vini autem auidi, qui ſitibũdi, taléſque geſtiunt, naturas viciſsim inter ſe conſectari neceſſe eſt: vnde fit etiam, vt vinolenti, quàm ſobrij fortiores ſint.

5 Cur fortitudinem maximè honore proſequuntur reſpublicæ, quæ tamen virtutum præcipua non eſt? An quia ſemper vel ipſe bellum alijs inferunt, vel ab alijs ſibi illatũ patiuntur: hæc autem virtus perutilis vtrãq; in partem eſt: honorant verò non quę optima ſunt, ſed quæ optima ſibi exiſtiment.

6 Cur voce, & manibus, & labro inferiori tremant, qui metuunt? An quoniam hic affectus caloris defectio ex locis ſuperioribus eſt, ex quo vt palleant accidit. Quòd igitur calor pectus deſerit, vox obtremit: id enim refrigeratur, quod vocem mouet, & manus quoque pari ratione ſunt, ſed quæ optima, vtpote quæ ex pectore pendeant. Inferius tamen non ſuperius labrum quatitur, quia ſuperius eò pendet, quò ſuapte natura vergit. Inferius ſurſum caloris beneficio ſtabilitur, atque quieſcit, quo ſublato inalgeſcit, & tremit: & verò in excandeſcendo imum labrum eadem de cauſa laxatur, & pẽdet: quod latè in pueris patet: calor

etenim in cordis ſedem conferre ſe cõſueuit.

7 Cur homines metuentes tremunt, maximéque vocem,& manus,& imum labrum? An vocem,quia calor hinc deficit, quo in loco vox poſita eſt: labrũ verò & manus,quoniam partes iſtæ nobiliores ſunt, minimèq; ſanguinolentæ, bilẽ quoque ijdem deijciũt, & teſticulos contrahunt: deijciunt, quia calor deſcendens diffundit,& liquefacit:cõtrahunt,quia metus inuectus extrinſecus eſt,vt fugam in aduerſum agi oporteat.

8 Cur homines metuentes,& algent,& ſitiunt, quæ quidem affectiones aduerſę inter ſe ſunt? An algent refrigerati,ſitiunt calfacti. Calor enim in metuendo ſuperiora deſerit loca,quod facie,aluóque conſtat:facies enim pallet, aluus interdum funditur: ergo quòd calor locis ſuperioribus deficit, algor oritur:quòd humor deficit,ſitis exultat.

9 Quam ob cauſam cùm & metus & dolor quædam ſit ægritudo, qui dolẽt clamãt, qui metuunt ſilent? An qui dolent,ſuum retinent ſpiritum : itaque is vniuerſus erumpens , cum clamore emittitur : metuentibus corpus refrigeratur, calòrque ima petit, qui ſpiritum mouet. Quò igitur hic ſe contulerit, ibidem ſpiritum potiſsimum excitabit: quapropter venter eorum qui metuunt,obcrepare ſolitus eſt. Vox aut ſpiritus ſurſum

ver

verſus elatus eſt, partibus q̄buſdã veluti in ſtramẽtis conficiendus abſoluẽdúſq; . Cauſa verò cur homines dolentes ſuum retineãt ſpiritum, eſt, quòd omnes inditis à natura nobis præſidijs, aliquo detrimento affecti, ſi ne vlla cogitatione vti ſolemus, vt etiam cęteræ omnes animantes: aliæ nanque cornibus, aliæ dentibus, aliæ vnguibus repugnãt, ſeſeq́ue defendunt: atqui ad dolores vel omnes certè, vel plurimos calor adiuuat, quẽ profectò is auget, qui ſuum cohibet. Calfacit enim doloris incitabula, contracto introrſus calore per ſpiritum, atque excoquit.

10 Cur metuentibus alui fundantur, libidoque vrinæ laceſſat? An quia calor inſitus nobis quaſi animans eſt: hic ergo rẽ quãcunque timuerit, defugit: quòd cùm extrinſecus, tum conturbandi, tum cæterorum metuendi generum ratio inuehatur, atque in ima de ſuperis defluat, & è ſummis ad intima ſeſe penetret, efficitur vt alui, veſicæq́; fundantur, faciléſque reddantur. Nam & † anethum, & abſinthium, & quæcũque vrinam moueant, eadem calida eſſe manifeſtũ eſt. Quinetiam medicamenta aluo accommodata calorifica eſſe nouimus, & partim eorum ſoluendi vim tantum obtinent, partim vel aliter tabefacere queunt, vt allium vrinæ tabificum eſt. Hoc igitur idem quòd ea

† *alij aniſum.*

ipſa calor quoq; efficere poteſt, qui de ſummis in hæc loca ſeſe cogit & contrahit.

II Cur homines metuentes ſuos teſticulos contrahunt? Contrarium enim, vt remittantur & flacceant, congruũ dixeris, cùm calor metuentium in eum locum ſe colligat. An metuentes omnes ferè ſimiles frigentibus ſint. Cùm igitur calor ſumma corporis deſeruit, retrahēdum ſanè eſt: quamobrē ventris quoque murmur citatur, cùm timor vehemens detinet. Cutem quoque algentium ſummam videmus contrahi, vtpote cũ calor inde deſtituerit omnis, ex quo ſubſequi horror conſueuit. Scortum ergo ſurſum conuellitur, atque eo contracto, vnà teſticuli contrahuntur: quod melius in coitu venereo patet. Metus enim excernit, multiſque conturbatis, aut perterritis, genituræ mouetur profluuium.

EORVM QVAE AD TEMPErantiã & intemperãtiã, & continẽtiam & incontinentiam pertinent, Sectio uicesimaoctaua, cuius quæstiones VIII.

I CVR aliqui ægrotent, vbi vitam luxurioſam viuere aſſueti, agere luxurioſè ceſſarunt? vt Dionyſius tyrãnus, quòd in

In vrbis ſuæ obſeſsione aliquantum temporis à potu ſolito deſtitit, tabe protinus interea laborauit. An conſuetudo res magna cuique ſit. Iam enim in naturæ habitum fermè abſoluitur. Ergo vt piſces inter aërem, aut homo in aqua degens malè habeant neceſſe eſt: ita qui morem mutarint ſolitum, ægrè atque moleſtè ex conſuetis diſcedunt: & eodem rediſſe ſibi ſaluberrimum habent: perinde quaſi ad ſuæ naturæ ſtatum redierint. Tabeſcunt item alimento carentes, quo antehac copioſo ſuauiſsimoque vti ſolebant. Quòd enim cibo ſolito non veſcuntur, perinde afficiuntur, ac ſi nullum penitus capiant. Quinetiam materia excreſcés atque inutilis mixta cum alimoniæ copia, hebetaſcit, exoleſcitque: immiſta autem ipſa innatat, ferturque in oculos, aut in pulmonem. Quapropter cibo deinde ingeſto ſolito temperatur, dilutaque & innoxia redditur. Redundat prætereà vacans illa materia homini immoderatè, luxurioſeque viuenti, vbi luxuriari aliquantiſper deſijt, eò quòd multã in ſe materiam continet indigeſtam, vitæ ſcilicet ſuperioris congeriem, qua tabeſcente, calore genuino ac intimo efficitur, vt fluenta vberius veluti copia niuis liquefacta moueantur.

2 Cur duorum tantummodo ſenſuum ra-

tione homines incōtinentes vocamus, id eſt, tactus, & guſtus? An propter voluptates, quæ pariter nobis, ac cæteris animantibus omnibus per hoſce ſenſus adminiſtrantur. Quòd igitur communes eas cum beſtijs habemus ſpernimus, & ſolas omnium, aut maximè vitio, probroque damus. Itaque hominem eis addictum vituperamus, etiam incontinentem, atque intemperantem appellamus, quoniam à teterrimo voluptatum genere ducatur.

3 Cur homines incontinentes, ratione tantum cupiditatis dicimus, cùm etiam in iraſcendo incontinentia ſit? An quia incontinens eſt, qui contra rationem aliquid agit, & incontinentia eſt aſſuetudo rationi contraria. Sunt autem cupiditates ferè omnes cōtra rationem, iræ verò cum ratione, non tamen ita cum ratione, vt ratio iubeat, ſed inuectam contumeliam, cauſamue ſignificet.

4 Cur continentiam & temperantiam in iuuenibus, atque ditibus maximè recenſemus: iuſtitiam verò in pauperibus? An quia ſi quis re abſtinet, cuius maximè indiget, laudabilior eſt, quàm ſi è contrario: pauper igitur facultatibus indiget, iuuenis & diues fruitione.

5 Cur minus ſitim quàm famem tolerare poſsimus? Vtrum quia ſitis res magis anxia

eſt:

eſt: cuius indicium, quòd ſuauius ſitientes bibimus, quàm eſurientes comedimus: triſtius autem quod ſuauiori aduerſum eſt. An quia color, quo viuimus, humidum magis, quàm ſiccum deſiderat. An quia ſitis rerum duarũ libido eſt, potionis inquam, & cibi: fames vnius cibi tantummodo eſt.

6 Cur minus ſitim, quàm famem patiamur? An quia ſiti amplius contriſtamur, quàm fame: cuius indicium voluptas ſanè facit, quam inter bibendum capimus vehementiorem. Tum etiam qui ſitit, res duas deſiderat, cibum atque refrigerationẽ: iſthæc enim ambo potio exhibet. At qui eſurit, alterius tantum appetens eſt.

7 Cur incontinentes eos appellare ſolemus, qui voluptate contrectandi, aut guſtandi exuberarunt? Nam qui immodicè re vtũtur venerea, & qui luxu delectantur ciborũ, incontinentes vocamus. Ciborum tamen non eadem ratio eſt, ſed partim linguã, partim gulam ſua mouent ſuauitate: vnde Philoxenus gruis collum à dijs immortalibus ſibi dari optabat. At verò qui in videndo, audiendóue modum excedunt, non eodem vocabulo ſignificamus. An quoniam voluptates ſenſibus hiſce accommodatas, communes cum cæteris animantibus habemus: ergo vt communes ſpernimus, notamus, ſolaſque

omnium, aut maximè probro damus: atque hominem his deditum reprehendimus, & incontinentem, intemperantémque appellamus, quòd victus à teterrimo voluptatũ genere ducitur. Sed cùm ſentiẽdi genera quinque ſint, cætera animalia duobus tantum, quæ modò dixi, voluptatem ſibi acquirunt, cæteris vel nihil omnino delectatur, vel per accidens ita afficiuntur. Quòd enim videt aut olfacit, tantiſper gaudet, quoad guſtus, tactuſque officio fruiſcatur. Cùm genus id ipſum concupiſcendi expleuit, illorum quoque ſuauitas deſijt, vt etiam nobis ſalſamenti odor cùm indigemus, ſuauis eſt: vbi ſatiati, repletique ſumus amplius ſuauis non eſt. Roſæ autem odor ſemper ſuauis eſt.

8 Cur minus riſum retinere poſsimus, cũ amicos noſtros, familiareſque videmus? An volubilius, quod elatius, atque ſuſpẽſius ſit. Atqui beneuolentia fermè huiuſmodi eſt, ergo meritò tunc ad ſurridendum mouemur.

EORVM QVAE AD IVSTITIAM pertinent, Sectio vigeſimanona, cuius quæſtiones XVII.

1 QVAM ob cauſam cùm maior iniuria ſit offenſa, quæ maius in bonum accepta eſt, honórque maius ſit bonũ,

ma

maior iniuria pecuniæ æſtimetur, quàm honoris: & homines iniuſti potius in re pecuniaria eſſe videantur? An quia multitudini pecuniæ honori anteponuntur, omnibuſque communes maximè habentur: honor autem paucis, ratóque vſu contingit.

2 Cur depoſitum denegare iniquius ſit, quàm mutuum? An quòd amico iniuriam facere turpe eſt. Depoſitum igitur qui negat, amico iniuriam facit: nullus enim quicquam deponit, niſi credens, confidenſq;. At is cui debetur, amicus non eſt: non enim mutuat, ſed dat, qui amicus eſt. An quia maior iniuria committitur. Præter damnum enim fides negligitur: cuius gratia quamuis nil aliud cogat, abſtinendum ab iniuria eſt. Ad hæc, non par pari reddere vitio datur: hic igitur rem ſuam credidit tanquam amico, ille denegat tanquam inimico. At qui mutuauit, non dedit vt amico. Item qui depoſuit, cuſtodiendi, reddendique gratia dedit: qui mutuauit, fructus etiam ſui gratia dedit: minus autẽ ægrè ferimus iacturã, ſi quæſtũ, emolumentúmq; nobis petimus, vt piſcatores factam iacturã retium æquo animo ferunt: periculum enim exploratum ſibi habebant. Addo etiam, quòd qui ſuum deponunt, hominum vitãtes

per

perfidiam,fortunáq; laborantes,aduerſa ple runq; id faciunt:qui verò mutuãt, pecunijs abundaut,fortunatéq; degunt. Iniquius autem eſt iniuriam homini infortunato,quàm fortunato intuliſſe.

3 Quamobrem in foris nonnullis familiæ potius,quàm teſtamenti ratione ſententiam fieri ſolitum ſit? An propterea quòd de familia ementiri non licet,ſed vera fateri neceſſe eſt. Teſtaméta autem multa iam falſa eſſe redargui potuerunt.

4 Cur paupertas apud homines bonos potius eſſe,quàm apud prauos ſoleat? An quia omnibus odio habetur,atque expellitur, ad probos perfugit, rata maximè apud eos ſalutem,permanendíque locum ſe poſſe aſſequi:è contrario,ſi ad prauos venerit, nunquam eos fortuna iſta fore contentos, ſed vel furta,vel latrocinia adituros: quibus rebus futurum, vt ipſa amplius apud illos manere nequeat. An quia homines probos optimè ſe vſuros exiſtimat,nec ſibi petulanter contumelioſéque quippiam facturos. Itaque vt nos pecuniarum depoſita tutè hominibus bonis credimus, ſic etiam hæc ſibi diſpenſat, & ſtatuit. An libenter ſe ad viros optimos cõfert,quia fœmina eſt,inópſque proinde & virium,& conſilij,vt eiuſmodi hominibus commendatam ſe eſſe magnopere

pere velit, atque deſideret. An quia mala eſt, nunquam ſe malis iungere velit. Nam ſi ita maluerit, omnino malum irremediabile ipſa reddetur.

5 Cur non quemadmodum amplificantur iniuriæ in pecunijs, ita cæteris etiam in rebus valeant augeri? verbi cauſa, qui leue aliquid dixerit, non propterea rem quoque reticendam aperiet, neque qui vnum prodiderit, vel totam rempublicā prodere propterea velit: ſicut qui obolū abſtulerit, etiam talentum auferet. An quia ſunt, quæ parcius quidem per impotentiam, ſed volūtate amplius iniquè committantur.

6 Cur depoſitum etiam paruum denegare turpius eſt, quàm debitum magnum? An qui depoſitum negat, hominem fraudat, à quo bonus ipſe exiſtimatus eſt. An quoniam qui hoc facit, illud etiam facere velit.

7 Cur homo qui adeò eruditione præditus eſt, animātium omniū iniuſtiſsimus ſit? An quia ingenio cogitationéq; plurimum valet. Voluptates igitur, & felicitatem rimatur maximè, atq; perpenſat, quæ niſi cum iniuria nemo aſſequi poteſt.

8 Cur diuitiæ magna ex parte ab hominibus prauis potius, quàm bonis habeantur? An quia fortuna cæca eſt, diſcernere ſibi atq; ſeligere quod melius non poteſt.

Cur

9 Cur iuſtius habitum eſt hominibus vita functis opem ferre, quàm viuis? An quia viui ſibi præſidio eſſe poſſunt, illi defuncti nihil præterea poſſunt.

10 Quam ob cauſam qui moram cum homine ſano traxerit, nihilo reddi integriori corpore poſsit: neq; qui cum robuſtiori, aut pulchriori verſatur: quicquam in eiuſmodi habitus proficiat: iuſto autem & temperato & bono qui ſe iunxerit, melior in his ipſis bonis animi euadet? An quoniam bona corporis animo imitari non poſſumus, bona animi poſſumus: eſt autem quiſque bonus virtute animi, ſanus virtute corporis. Aſſueſcit igitur exemplo melioris rectè modò lętari, modò contriſtari: quòd is aſſueſcere nequit, qui cum ſano eſt: haud enim quiſquam ſanus in eo eſt, vt lętetur, quibus rebus lętandum: triſtetur, quibus triſtandum ſit: nihil enim ex his ſanitatem creare poteſt.

11 Cur mulierem interfeciſſe iniquius ſit, quàm virum? quanquã naturæ ratione, mas fœmina præſtantior eſt. An quia mulier imbecillior eſt, minuſq; proinde facere iniuriã poteſt. Item eniti aduerſus id quod longè infirmius eſt, nihil virile, imò ſtolidum, atque iniquiſsimum eſt.

12 Quam ob cauſam reo dexter apud iudi

cem locus datur? An vt ratio compenſandi habeatur. Cùm igitur res faciat accuſatorem ſuperiorem reo, ſtatus conceditur melior, vt ſe aduerſario poſsit æquare. Tum etiã reus magna ex parte cauere conſueuit, quòd melius facere ita poſsit, ſi locum dextrum obtineat.

13 Cur ſi ſuffragia pari numero accuſatori & reo fuerint, reum vincere ſancitum eſt? An quia quum agitur cauſa, tunc primum ea audit reus, atque reſpondere, teſtéſque adhibere debet, aut aliquid facere aliud, vnde ſibi præſidium eruere poſsit: facilè autem nemini eſt diuinare quæ ſibi præmolienda præparandáque ſint, vt teſtes, aut aliquam fidem aliam, qua ſe innocentem oſtendere valeat. At verò accuſator, & antequam in iudicium vocet, rem diſponere, atque ſtatuere poteſt, prout ſibi libitum eſt, & cùm iam accerſiuit, fictis veri quibuſdam ſimilibus agere: quibus rebus cùm legum autor minui partes rei videret, fauendum cenſuit ei, quoties ſententiæ iudicum pares inter ſe fiant. Quinetiam hoc in ijs maximè intelligere licet, quos metus terruerit. Multa enim prætermittunt, quæ vel dictu, vel factu ſibi neceſſaria ſtatuerunt. Atqui reus periculo ſemper ferè vtitur grauiori, vt amplius metuat: ergo ſi ea prætermittere

cogitur, quibus poſsit ſuam augere defenſionem, dubium nullũ eſt, quin niſi prętermitteret, vincere aduerſarium poſſet: quando illis prætermiſsis, potuit tamen ſui iuris pręſidio æquiparare. Ad hæc, noſtrum vnuſquiſque nocentem potius velit liberare, quã innocentem condemnare: vt ſi de aſſertione libertatis, aut homicidij agitur, reum liberare potius velimus nocentem, quàm condemnare innocentem: cùm enim quis ambigit, errorem ſuſcipere debet leuiorẽ Nam etſi iniquum etiam eſt liberum aſſeruiſſe, qui ſeruus eſt: longè tamen iniquius ſeruum ſanxiſſe, qui liber eſt. Item quemadmodum ſi Q. inuehit crimen C. litigat, non protinus rem criminanti reſtituendam cenſemus, ſed poſsidenti tenendam vſquequo iudicatum ſit: ita etiam de pluribus par eſſe putamus, cùm ſcilicet iudicum aſſerentium iniuriam, & negantium parem numerum eſſe conſtat. Vt enim in principio cùm alter criminatur, alter inficias it, legum autorem non criminanti fauere, ſed reum iubere dominum rei eſſe tantiſper debere, dum accuſator ſuperet, oportere exiſtimamus: itidem cùm pari ſuffragiorum iudicatur examine, reum ſuorum compotem eſſe cenſemus, cùm ſententijs paribus nihil exuperantiæ legum autor accuſatori reliquerit.

Ma

Magnis item delictis, magna ſupplicia ſtatuta ſunt. Itaque ſi iudices iniuſta ſententia hominem capite damnarint, poſt ſuum errorem emandare nullam temporis facultatem nanciſcentur: ſed ſi minus integrè liberarint, ſi hoc ita cautè tutéque fecerint, vt nihil præterea delinquere ille vellet, quid quæſo errauerint iudices, quòd hominem vſque eò emandatum liberarint? Sed ſi poſthac etiam delictum idem commiſerit, morte tum vtriuſque delicti cauſa mulctandum lex precepit. Item hominis eſt profectò iniquioris ea committere, quæ crimini aſsignari iniquè minus conſentaneum eſt. Iniuria enim vel per iram, per metum, per libidinem, per multas alias huiuſmodi cauſas aduehi poteſt, non tantummodo ex conſulto: crimen autem ex conſulto magna ex parte iniuſtè obijcitur: quamobrem cùm ſententiæ accuſatorem iniuſte agere, pariter & reum deliquiſſe affirment, improbúſq; habitus ſit qui iniuſtè accuſat, victoriam lex iure optimo reo impertit. Item nos etiã ipſis noſtris cum familiaribus ita agimus, vt cũ eos deliquiſſe aliquid ſuſpicamur, & tamẽ nihil certi habem⁹, ſed pariter culpa vacare exiſtimamus, nõ protinus ad plectendũ veniamus: atque ſi nihilo rem amplius percenſere poſsimus, culpa eos omnino abſoluimus. Item gra

A nio

uiorem his facit iniuriam, qui ex conſulto, quàm qui non ex conſulto iniuriatur. Atqui planus atq; calumnians ſemper ex conſulto laceſsit: qui autem iniuſtè aliquid fecit, aut per neceſsitatem, aut per imprudentiam, aut prout aliter ſors tulerit, delinquit, cúmq; pares ſententiæ ſint, accuſator iam ex conſulto iniuriam facere dimidio iudicatur ſententiarum: reum autem facere quidem iniuriam reliquo ſententiarum dimidio aſſeritur, ſed facere tamen ex conſulto non conſtat: ergo cũ grauiorem accuſator quàm reus facere iniuriam iudicetur, meritò legum autor eum vincere cenſuit, qui iniuriam fecit leuiorem. Add o etiam quòd ſemper iniuſtior eſt qui ſe latere non putat, & tamen facit iniuria, quam qui ſe latere exiſtimat. At qui iniuſtè crimẽ cuiquam obijcit, eum quidem ipſum quem ſuis vexat calumnijs, haud vnquam latere ſe poſſe arbitratur. Cæteri qui iniuriam faciunt, latere ſeſe plerique omnes cum exiſtimant, in quem iniuriam animaduerterunt: ergo iudicari iniuſtiores accuſatores debent, quàm rei.

14 Quam ob cauſam qui ex balneis furatus eſt, aut ex palæſtra, aut ex foro, aut ex aliquo eiuſmodi loco, morte mulctatur: qui autem ex domo priuata, furti precium duplum exoluit? An quia in domibus rem cuſtodire me

melius poſſumus: nam & paries firmus, & clauis eſt, & familiaribus res domeſticæ curæ omnibus ſunt, vt tutò ſeruentur. At in balneis, cæteriſque publicis locis facilis cuiuſque facinoris perpetratio eſt: nil enim ad cuſtodiam ſatis qui ſua poſuerit, habet, præter oculos. Itaque facultas datur furandi, etiã ſi aſpectum paulisper diuerterit. Quamobrẽ legum autor ratus ſub ipſos cuſtodire ſatis non poſſe, legem adhibuit minitantem acerrimè, vitam futuram nemini, qui furtum publicis locis commiſerit. Item in domo penes dominum ipſum eſt, quem velit recipere, & cui minus credat, cauere. At ei qui in balneis quicquam poſuit, prohibere neminẽ licet, nec ingredi, nec ingreſſum veſtem ſuã ibi deponere, vnde ſurrepturus ſit, ſed prout libitum eſt, eodem in loco ſurrepturi & amiſſuri amicula promiſcuè iacent. Quapropter legũ autor hominis rebus, qui ſua ſponte furem ſuum in domum exceperit, ſibique errauerit, non magnis admodum ſupplicijs cenſuit conſulendum, ijs verò qui communẽ balnearum aditũ conuerſationemq; habeant neceſſe eſt, ſupplicium furti grauiſsimum præſidio ſtatuit. Item qui locis, quorum aditus omnibus patet, furtum committunt, omnibus patent eo animo eſſe, vt & vitæ ſeruati ne ſui quidem commodi gratia

probi eſſe vnquam videri velint, vtpote qui fruſtra ſe probos apud eos emendantur, qui rem norunt. Iam ergo palàm ſuam nequitiam, prauitatemq; exercere incipiet. Atqui vni tantum palàm fuerint, diſſuadere vel pecunia, vel re aliqua conantur, ne facinus patefaciat: quocirca non tota vita hi praui perſeuerent. Itaq; legum conditor damna his leuiora præſcripſit. Item ea potiſsimum delicta dedecus reipublicæ afferunt, quæ in conuentibus, collegijſq; publicis committũtur, vt è contrario honorem comparant ſummũ ea maximè, quæ integrè publicè aguntur. Ita enim fit, vt ciues & ſibi. & cæteris conſpicui ſint virtutem præ ſe ferre & colere. At qui eiuſmodi furtis, non ſolum priuatim, qui ſuum amiſit, detrimento afficitur, verumetiã tota reſpublica conuitijs laceſsitur, & maledictis. Igitur damnis meritò grauioribus is punitur, qui locis publicis, quàm qui priuatis in ædibus furtum egit. Item qui ex domo priuata rem ſuam amiſerit, ſine vlla cõtumelioſa affectione domi manens, ſuum perferat caſum. At qui in balneis, aut alio id genus loco amiſere, ægrè inde nudi diſcedũt, & plerique omnes irridentur: quod longè moleſtius, quàm rei iactura eſt. Qua de cauſa legumlator damna his ſtatuit grauiora. Quinetiam alia complura ſimili ratione leges

leges præcipiunt: vt qui homini magiſtratu prædito maledixerit, grauiter mulctari: qui priuato, nullo affici detrimento, & rectè quidem: ſic enim non tantum in magiſtratum deliquiſſe, qui maledixit, iudicatur, ſed in rempublicam etiam contumeliosè egiſſe. Pari ſanè ratione, & qui in portu furatus eſt, nō ſolum priuatim offendiſſe, verumetiam reipublicæ dedecus aduexiſſe putatur. Hæc eadem vel in cæteris reddenda ratio eſt, vbi aliquis ſit publicus conuentus & compitum.

15 Cur ſi iudicum ſententiæ pares aduerſarijs fiant, reum vincere ſolitum eſt? An quòd reus nullo ab aduerſario detrimento affectus ſit, ſed ſuffragijs paribus victor euaſerit.

16 Cur ſuper furto damnum capitale ſtatutum eſt: ſuper contumelia, quæ grauior iactura eſt, æſtimatur quòd pati ſuo corpore, aut quantum ſoluere debeat, qui deliquerit? An propterea, quòd agere contumeliosè, humana quædam affectio eſt, omnéſque homines plus minúſue eius participes ſumus: at furari nulla neceſſitate humana cogimur. Adde quòd qui furtum cōmiſerit, idem agere quoq; maluerit contumeliosè.

EORVM QVAE AD PRVdentiam, & mentem, & ſapientiam pertinent, ſectio triceſima, cuius quæſtiones XIII.

1 CVR homines qui ingenuo claruerũt vel in ſtudijs philoſophiæ, vel in republica adminiſtranda, vel in carmine pangendo, vel in artibus exercendis melancholicos omnes fuiſſe videamus? & alios ita, vt etiam vitijs atræ bilis infeſtarentur, ceu inter heroas de Hercule fertur: hic enim ea ipſa fuiſſe natura putatur, & morbum comitialẽ ſacrum ab illo, & Herculeum priſci nominauere. Puerorum quoque motio mentis idem hoc explicat, & eruptio vlcerum quæ mortẽ interdum antecedit. Id enim pleriſque atra bile cõſiſtit. Et Lyſandro Lacedæmonio proximè ante obitum genus id vlcerum emicuit. Adde Aiacem, & Bellerophontem, quorum alter penitus ad inſaniam prorupit, alter loca perſequebatur deſerta. Vnde illud Homeri, Aſt hic quando etiam grauior dijs omnibus errat, In campos ſolus latos, inque auia rura, Ipſe ſuum cor edens, hominum veſtigia vitãs. Quinetiam pleroſque alios ex heroum ordine morbo eodem laboraſſe compertum eſt. Annis verò poſterioribus Empedoclem, Socratem, Platonem, & alios complures viros inſignes hoc fuiſſe habitu nouim

καὶ ἡ περὶ τοὺς παῖδας ἔκστασις, id eſt in pueros quoq; motio mentis.

nouimus, atque etiam partem ordinis poetarum ampliorem. Nam & multos id genus hominum morbi ob eiuſmodi habitum corporis exercent, & aliqui ſuapte natura in eos ipſos affectus perſpicuè vergunt: omnes tamē ferè, vt dictum iam eſt, natura huiuſmodi extitere. Ergo cauſam primū exemplo haud ſanè incommodo vini capiemus. Vinum enim immodicum tales maximè homines reddere videtur, quales melancholicos eſſe affirmamus: moréſque varios id condit, cùm bibitur, vt iracundos, humanos, miſericordes, audaces: quorum nihil mel, aut aqua, aut lac, aut eiuſmodi aliquid efficere poteſt. Intelligi planè, quàm varios reddat homines licet, ſi quis potantes ipſum animaduertat, vt gradatim euariat. Vbi enim vinum hominem frigentem, taciturnúmque à ſobrietate accepit, paulò liberaliori poculo refouet, excitatque ad verba, tum largiori potu verborum vberem, eloquentem fidentemq; reddit: poſthac proceſſu potandi ampliori, audacem, propenſúmque facit ad agendum: deinde plenius amplificato, in contumeliam, & petulantiam vertit: mox ad inſaniam propemodum accēdit: poſtremo nimio ex potu reſoluit, ſtultúmque agit in modū eorum qui à pueris morbo laborant comitiali, aut etiā eorum, qui vitijs atræ bilis maiorē in mo-

dum continentur. Igitur vt homo idem inter bibendum moribus immutatur varijs, vinique menſura quadam idem crebrò à ſe diſcrepat, ita ſunt qui ſingulis morum generibus adeò inualuerint, vt aliorſum nequeant commutari: qualis enim vinolentus hic eſt, talis quiſquam alius factus à natura eſt, ſcilicet alius loquax, alius mẽte commodus, alius lachrymabundus: nam tales vinum quoque informat. Ex quo illud Homeri, Me victum Baccho lachrymas effundere dicunt. Quippe miſericordes interdum redduntur, & aliàs efferi, aliàs taciturni. Sunt enim qui rurſus taceant, & maximè qui ex melancholicis mẽte fermè ſummota, cogitabundi eſſe ſoliti ſunt. Quinetiam ad amandum propenſiores vinum facere idoneum eſt: indicium, quòd ſæpè qui potat, vel oſculari eos adducitur, quibus nemo ſobrius dare oſculum velit, vel quia deformes ſunt, vel quia ætate prouecti: vinum tamen non longo hæc auget tempore ſed breui. Natura ſanè, dum vita eduret, aſsiduis incrementis amplificat. Alij nanque audaces, & temerarij, alij taciturni, alij miſericordes, alij timidi per naturam & inſtituuntur, & augentur: quas ob res eandem eſſe cauſam conſtat, qua vel vinum, vel natura mores cuique inſeminare poſsit, & augere: conſici nanque indies vi caloris omnia ſolent: habitui

bitui igitur, naturæque atræ bilis flatus ciere datum eſt. Quocirca vitia corporis, quæ flatum præ ſe ferunt, iliúmque dolores, atræ bili medici tribuunt: & vinum verè flatus mouere nimirum poteſt: quãobrem ſimilem ambo iſtæ ſortiuntur naturam, atra bilis, & vinum. Conſtat vinum eam habere vim è ſpuma quam excitat. Oleum enim quamuis calidum, nihil ſpumat: vinum largè, ampliúſque nigrum, quàm albũ, quia calidius, & corpulentius eſt: vnde fit, vt cupiditatem veneris accendere vinum poſsit. Quare non ineptè Venerem iunctam Baccho autumant. Et melancholici quoque magna ex parte libidine affluentius concitantur: concubitus enim flatus copia agitur, cuius indicium, quòd penis ex paruo citiſsimè in molẽ augeſcit inſignem: niſi enim flatus, non ita extumeſcere poteſt: atque etiam prius, quàm tempus promendi ſeminis ſit, voluptas quædam geſtiẽs pueris adhuc oritur, cùm iam pubi propinqui, teſticulos per libidinem pruriunt: quod ſcilicet ob idipſum fit, quia flatus per meatus tranſit, quà poſtea humor perfertur. Et ſeminis quoq; in concumbendo profuſionem eiectionémque, à ſpiritu impellente fieri perſpicuum eſt: igitur vel in eſculentorum, potulentorum ordine meritò ea libidinem mouent, quæ locum genitalem flatu implẽt. Ex

quo fit etiam, vt vinum atri coloris talem hominem reddat, qualis melancholicus flatu lentus eſt: quod latè in nonnullis patefcit: ſunt enim magna ex parte duri veníſque tumidi, quibus atra bilis redundat. Cuius ſanè cauſa eſt non ſanguinis, ſed flatus copia. Sed cur non omnibus melancholicis, aut fuſcis, colore inuecta duritas eſt, ſed iis tantum, quibus vitium amplius inualuerit, alia ratio eſt. Nunc de eo, quod principiò explicare maluimus, agendum eſt. Humoris id genus, quam atram bilem vocamus, protinus ſeſe conſtantiæ, naturæq; vniuerſi corporis intermiſcet, confunditque. Temperamentum enim omne calidi & frigidi eſt: quippe cũ ex his duobus natura & ſeruetur, & conſtet: quamobrẽ atra etiam bilis, & calidiſsima, & frigidiſsima reddi poteſt. Pati nanque iſtæc ambo eadem aptiſsima ſuapte natura eſt: vt etiam aqua, tametſi frigida eſt, tamen ſi ſatis concalfacta eſt, velut quæ feruet, calidior, quàm flamma ipſa ſentitur: & lapis quoque, & ferrum ignita carbone calidiora euadunt, quæ quidem natura frigida eſſe nullum dubium eſt. Sed de his dictũ planius eſt, vbi de ignis natura & opera docuimus. Atra autem bilis non per ſumma, ſed natura penitus frigida omnino ita ſe habet, vt dictũ iam eſt. Si modum excedit, hominem facit attonitum, aut

obtorp

obtorpētem, aut anxium, aut formidoloſum: ſed ſi admodum incaleſcit, ſecuritatem animi, cantilenáſque parit, & mentis alienationem & vlcerum eruptionem, & alia pleraq; generis eiuſdem. Parti igitur hominum maximè victu quotidiano redundans, mores nihilo immutat, ſed morbum melancholicum tantūmodo creat: at quibus habitu natura talis conſtiterit, mox his multa & varia morum genera exoriuntur, prout ſcilicet alius aliam habitus intemperiem ſortitus eſt. Exēpli gratia, in quibus multa & frigida bilis eſt atra, hi ſtolidi ſunt, & ignaui: in quibus permulta, & calida, ij perciti, & ingenioſi, amaſij, propēſi ad omnem excandeſcentiam, & cupiditatem, nonnulli etiam loquaciores. Multi etiā propterea quod ille calor ſedi mentis in vicino eſt, morbis veſaniæ implicantur, aut inſtinctu lymphatico inferueſcunt, ex quo ſibyllæ efficiuntur, & bacchæ, & omnes qui diuino ſpiraculo inſtigari creduntur, quum ſcilicet id non morbo, ſed naturali intemperie accidit. Maracus ciuis ſyracuſanus, poeta etiam præſtantior erat, dum mente alienaretur: at quibus minus ille calor remiſſus ad mediocritatem fit, ij prorſus melancholici quidem, ſed longè prudentiores: & quanquam aliqua in parte minus excedant, multis tamen in rebus cæteris ſunt omnibus

præſtantiores, alij in ſtudijs literarum, alij in artibus, alij in republica.] Magnum etiam ad ſubeunda pericula diſcrimen hic habitus affert: quippe cùm multi metu variè moueantur, ob eam ſcilicet rem, quòd ita à ſe ipſi differunt, prout incidit, vt vices eius habitus gererent, habitus enim melancholicus, vt morbos varios creat, ita etiam ipſe inæquabilis eſt, quippe qui aliàs frigidus in modum aquæ aliàs calidus ſit. Quamobrem cùm formidoloſum quicquam denunciatum eſt, ſi habitus iuſto frigidior ſit, timidum reddet: iam enim metui aditum patefacit, & metus ipſe refrigerat, vt ex ijs conſtat, qui metu perculſi obtremiſcunt. Sed ſi amplius caleat, metus inuectus ad mediocritatem reducet, temperabit, intrepidúmque proinde hominem ſeruabit. Quinetiam cùm ſponte moleſtijs animus tabeſcit, quod frequenter vſu euenit, ratio perquam ſimilis eſt. Fit enim ſępenumerò, vt angamur, & animo ſuccumbamus: ſed cur ita nullam reddere cauſam habemus: aliàs contrà, vt ſecuritate animi geſtiamus: ſed quamobrem, minimè conſtat. Affectus igitur tam iſti, quàm illi ſuperius explicati, pauliſper quidem conſiſtere in omnibus ſolent: omnes enim aliquid illius materiæ facultatiſque ſibi intermiſtum proculdubio cõtinẽt: ſed quibus altè, ampliterq; cõſtiterint,

ij iã morũ qualitate quadã noteſcũt,& nominãtur: vt enim ſpecie inter ſe diſtãt,nõ quia faciem habẽt,ſed quia faciẽ talem, id eſt,alij pulchram,alij turpem , & qui nihil ſuperuacui gerunt,ij ſtata ſunt forma: ſic etiam qui leuiter habitu illo conſtant:ij medium tenẽt qui plenè,ij iam diſsimiles multitudini euadunt. Nam ſi omnino merus bilis atræ habitus ſit,melancholicos admodũ eſſe neceſſum eſt:ſin autem quendam in modum temperetur,egregij,ſingularéſque inſtituuntur:hi tamen ſi parum ſuæ valetudini conſulunt, facile in vitia bilis atræ labuntur , alij parte alia ſui corporis:alij nanque in morbum comitialẽ incidunt,alij attoniti fiunt,alij vehemẽtiſſimè anxij, aut formidoloſi reddũtur,alij maiorẽ in modũ ſibi cõfidũt,& ſperãt:quod etiã Archelao regi Macedoniæ viſu eueniſſe accepimus. Cauſam verò tam variæ poteſtatis ipſe habitus dat,ſcilicet prout frigidus,calidúſue conſtiterit. Nam ſi vltra modum frigidus ſit,moleſtiæ, anxietatéſque ſponte ſine vlla ratione naſcentur, ex quo mortem laqueo ſibi conſciſcunt, maximè quidẽ iuniores,interdum tamen & ſeniores. Multi etiam vinolenti ſeſe interimunt. Nonnulli verò ex melancholicis vbi abundè potarunt , dolent , & animo vehementer ſuccumbunt: calor etenim naturalis à calore vini extinguitur

guitur: calor autem qui eam continet ſedem qua ſperamus, & ſapimus, facit vt ſecuro animo ſimus: qua de cauſa, omnes ad vinolentiã vſque prompto animo bibimus. Omnes animi ſpe bona vini copia afficit, quemadmodum iuuentus adoleſcentulos. Senectus enim parum ſperare poteſt, iuuẽtus ſpe plena eſt. Non deſunt quos angor inter potandum eadem illa de cauſa comprehendat, qua etiam poſt potum nonnullos occupat. Quibus igitur calore natiuo emarceſcente oritur ægritudo, ij ſibi laqueum potius petunt: quare iuuenes potius quàm ſenes laqueo ſe interimunt: alteris enim calor per ætatem marceſcit, quod naturæ agitur ordine: alteris per vim ipſius affectus, quod contra naturam eſt. Quibus autem calor extinctus ſubitò eſt, ij repentè ſe interficiunt, vt omnes mirentur, eò quòd nullum indicium præceſſerit. Cùm igitur atra bilis perfriget, (vt dictum eſt) varias animi moleſtias, anxietateſque gignit: calidior autem cùm eſt, ſecuritatem & lætitiam præſtat: quocirca pueri lætiores, ſenes triſtiores eſſe conſueuerunt: alteri enim calidi, alteri frigidi ſunt, quippe cùm non niſi refrigeratio quædam ſit ipſa ſenectus. Accidit verò vt calor ſubitò cauſis quoque externis extinguatur, quemadmodum quæ præter ſuam naturam candent, ceu carbones

bones aqua ſuperinfuſa extinguuntur: vnde fit etiam, vt ſedata ebrietate nõnulli ſeipſos enecent. Calor enim ex vino adiectus eſt, quo extincto vſu euenit illa pernicioſa affectio. Et poſt coitum quoque venereum animo plerique omnes ſuccumbũt, redduntúrque triſtiores: qui tamen copiam excrementi ſuo cum ſemine effuderint, ij lætiores, hilarioréſque euadunt: quippe qui ſic excremento & flatu, atque calore nimio leuentur: cæteros triſtiores, demiſsioréſque ſæpe venus reliquit, eò quòd parti neceſſariæ aliquo ſubtracto refrigerantur: quòd humoris eius paucitate qui effluxerit, patet. Summam igitur rationum colligamus. Homines melancholici varij, inæqualéſque propterea ſunt, quia vis atræ bilis varia, & inæqualis eſt: quippe quæ vehementer, tum frigida, tum calida reddi eadem poſsit: & quoniam vim eandem morum obtinet inſtituendorum (mores enim calidum condit & frigidum, omnium maximè quæ noſtro in corpore habentur) idcirco nos morum qualitate afficit quadã, informátq;, vt vinum, quod prout plus, minúſue corpori intermiſtum, infuſúmque eſt, varios reddit: flatuoſum autem vtrunque eſt, & vinũ & atra bilis: cúmq; ratio ſit, vt portio quoque aliqua tẽperata illius inæquabilis ordinis habeatur, flatúſque modo quodam acquiratur

inte

integrè, habitúsque reſpondere calidior fri gidiorque poſsint ob exuperantiam qualita tis, hinc efficitur porrò vt melancholici omnes non per morbum, ſed per naturā ſint ingenio ſingulari.

2 Cur per aliquas ſcientias habitum nos habere cenſeamus, per aliquas non? An habitum non niſi per eas tantum adipiſci putamur, quibus vim inueniendi acquirimus: inuentio enim ex habitu eſt.

3 Cur omnium animantium homo prudétiſsimus eſt? Vtrum quia capite minimo eſt, ſcilicet ad ſui corporis proportionem. An quia variè minimo eſt: ob id eñ ipſum, capitis quoque minutio accidit, & inter homines ipſos qui minori ſunt capite, prudentiores naſcuntur, quàm qui ſunt grandiori.

4 Cur ſeniores amplius mente valeamus, iuniores ocyus diſcimus? Quia natura parens & autor omnium, inſtrumenta nobis duo inſeruit, quorum opera inſtrumentis extraneis vti valeremus: manum inquam corpori dedit, animo mentem. Eſt enim mens quoque rebus à natura nobis impertitis annumeranda, vicem ſanè gerens inſtrumēti. Cæteræ omnes ſcientiæ, artéſque noſtra opera ſunt: mentem ipſam opus eſſe naturę fatendum eſt. Vt igitur manu non iam inde ab ortu naturæ vti poſſumus, ſed cùm eā

natu

natura abſoluit, perfecitque (procedente namque ætate, manus ſuum opus maximè ef ficere poteſt) ita etiam mens quæ res naturalis eſt, non protinus, ſed in ſenectute maximè nobis contingit, atque tunc potiſsimũ conſummatur, atque abſoluitur, niſi detrimento aliquo lacera, læſaque ſit, quemadmodum cætera quoque opera naturæ: mens verò poſterior, quàm manuum facultas accedit: quoniam inſtrumenta etiam mentis poſteriora ſunt, quàm manuum inſtrumenta: eſt enim mentis inſtrumentum ſcientia: mẽti namque vtilis ſcientia eſt, vt tibicini tibia. Manuum inſtrumenta, res pleræque naturales ſunt: natura autem ipſa, eiusq; res omnes priores ſunt quàm ſcientia. Quorum autẽ inſtrumenta priora ſunt, facultates quoque eorundem prius contingere congruum eſt: his enim crebrò vtentes, conficere habitum ſolemus: & iſta ſic reciprocatur, vt quàm vicem hæc inter ſe gerunt, quorum inſtrumenta ſunt, eandem inſtrumenta quoque ipſa inter ſe habeant, viciſsimque quàm inſtrumẽta inter ſe, eandem illa quorum ſunt inſtrumenta. Mens igitur ea de cauſa nobis ſenioribus potius contingit: diſcimus autẽ ocyus iuniores, quia rem fermè nullam tenemus: cùm enim res pleraſq; ſcimus, nõ æquè præterea capere alias poſſumus: quomodo etiã

B me

meminiſſe melius ea valemus, quę mane primùm percipimus: deinde procedente die memoria hebetamur, quoniam multa iam perreptauimus.

5 Cur homini potius, quàm cuiquam ex cæteris animantibus credendum eſt? Verum ut Plato Neocli reſpondit, quia homo ſolus omnium animantium nouit enumerare. An quia ſolus deos veneratur, & colit. An quia omnium maximè vim obtinet imitãdi: hinc enim diſcere tam multa & varia poteſt.

6 Cur nihil in eo delectamur, quòd triangulum duobus rectis pares angulos internos vel habere ſpectamus, vel habiturum ſperamus; neque in aliquo generis eiuſdem, niſi fortè in ſpeculatione ipſa delectandum ſit: hæc tamẽ æquo modo iucunda ſanè ſit, etiã ſi tribus rectis, aut etiam pluribus pares angulos habeat: ſed nimirũ tũc delectari eſt, cũ aut ludis Olympiæ nos viciſſe meminimus aut apud Salamina nauali pugna hoſtes ſuperaſſe, aut tale quid futurũ ſperamus, nõ cũ his ipſis contraria expectamus. An in rebus iſtiuſmodi delectemur, quòd vel fuerũt, vel ſunt conſilio noſtro, aut omnino humano, & opera. Quæ autem natura lege incommutabili ita eſſe voluerat, hæc ſuæ tantummodo rationis contemplatu nos alliciunt, & oblectant: ſed cùm rerum geſtarum

per

perquam aduerſa ratio ſit, efficitur porrò vt quæ inde profecta ſint, in parte lætabilia, in parte triſtia veniat. Oĩa aũt lætitiæ, triſtitiæue ratione, aut vitamus, aut pſeqmur.

¶ Cur medicus ad ſanitatem vſque tantũmodo ſuam operam præſtat? Primũ enim corpus extenuat, dehinc ſiccat, tum ſanitatem inducit, poſthac nil vlterius agit. Vtrũ quòd fieri non poteſt, vt ex ſanitate aliud quicquam efficiatur. An ſi quid fieri poſſit, ad aliam ſpectet ſcientiam, afferriq́; prætereà ex ſanitate aliquid licebit. Ergo ſi omnia fieri, vel ex contrarijs, vel ex medijs ſoleant, cõſtat vt illud ægrotet quod vel ſiccius, vel humidius, vel tale aliquod eſt: igitur ex nimis frigido in minus frigidum, & poſtremò in iuſtam vicem caloris, vel ſiccitatis, vel humoris medicus adducit; transferens ſeſe ex contrarijs, aut medijs, dum ad eũ deueniat habitum qui ſanitati accommodatus eſt: ex quo quidem nihil eſſe natura fert, niſi quid medium. Ergo aliquid præterea facere poteſt: vt cũ eatenus venit, ſic trorſum abire poteſt. Sed ars nõ iſtuc ꝓfitetur: ſemꝑ cũ qđ melius eſt, id artis ratio & ſpectat & facit: itaq; nec vlla alia, nec ipſa medendi ratio de ſanitate quicquam aliud facſet, cùm vel nihil effici neceſſe ſit, vel rei deſtinandæ contrarium: quandoquidem eadem eſt

ſcientia contrariorum. Itaque vel in ædificandi ratione nihil eſt quod contrarium faciat. Nec verò vlla ars alia eſt, quæ ex hoc quicquam faciat, niſi veluti ex parte quemadmodum ſuendi ratio ex proſciſſo calceum reddit: fieri nanque bifariam aliquid ex aliquo ita poteſt, vt vel cùm illud cõponitur, vel cùm hoc deſtruitur, conſiſtat.

8 Cur hominem philoſophum differre ab oratore putamus? An quia philoſophus in rerum ſpeciminibus agitandis, exquirendiſque ſuum ſtudium poſuit: orator his rebus verſatur, quæ conſortes illorum ſpeciminũ ſunt: verbi cauſa, alter quid iniuſtitia ſit nouit, alter quis iniuſtus eſt: & alter quid tenor tyrannidis ſit, cognitum habet, alter qualis ipſe tyrannus ſit.

9 Cur genus id hominum, quod Dionyſiacos technitas, id eſt, artifices bacchanales, aut hiſtriones appellamus, improbis eſſe moribus magna ex parte cõſueuerunt? An quia minimè ſeſe ſtudio ſapientiæ dedunt, eò ſcilicet, quòd in artibus neceſſarijs magnã ætatis ſuæ partem conſumunt, vitámque plurimum traducunt incontinẽtem, partim etiã cum inopia, quòd quidem vtrunque vitia & gignit & auget.

10 Cur veteres præmia certaminibus corporum poſuerunt, ſapientię nullus quicquã

ſtatu

ſtatuerit? An quia iudices, quod ad ingenium attinet, vel præſtãtiores, vel nihilo deteriores nimirum eſſe ijs debent, qui inter ſe ſe certant. Quòd ſi homines ſapientia excellentiores certare deberent, præponeretúrque præmium, arbitris ſanè ſibi carerẽt: at verò in certaminibus gymnicis, quiſq; ſuo tantũ aſpectu iudicare integrè poteſt. Item autor ille præmiorum tale ſuis hominibus certamen proponere noluit, vnde inimicitiæ, ſeditionésque maximæ exorirentur: homines enim cũ in re ſui corporis aliqua improbantur, non moleſtè omnino ferunt, neque ijs infeſti redduntur, qui ita iudicarint: at ſi ſtolidiores iudicati ſunt, iudicibus admodum ipſis ſuccenſent, ægréque vehementiſsimè ferunt: quæ quidem res ſeditioſa, & ſtolida eſt: ad hæc, præmium præſtantius eſſe ſuo certamine decet: itaque certaminum gymnicorum præmium optatius & præſtantius, quàm ipſa cõcertatio: eſt prudẽtia verò quodnam præmium præſtãtius eſſe poſsit?

11 Cur homo maximè aliud intelligat, aliud faciat? An quia contrariorum eadem ſcientia eſt. An quia mentis officium plura contingit, appetitus in vnum tantummodò profluit: at qui homo mente magna ex parte viuit, & ratione: beſtię appetitu, ira, cupiditatéque ducuntur.

12 Cur nonnulli pecunias acquirere, non impendere conſueuerunt? Vtrum quòd ſuis moribus viuunt: an oblectamine, quod in ſpe poſitum eſt, alliciuntur.

13 Quam ob cauſam qui grauiter & ſuauiſsimè dormiunt, nihil ſomniant? An quia & ſenſus, & intelligentia hominis tunc ſuo fungi officio poteſt, cùm animus tranquillatur, & requieſcit: qua quidem requie, vel ipſa ſciendi ratio conſtare videtur, quippe quæ animum ſiſtat, atque ex temeraria agitatione in tranquillitatem adducat: cùm enim animus mouetur, vagaturque, fieri non poteſt vt aliquid vel ſentiatur, vel intelligatur: ex quo fit etiam, vt amentes ſint pueri, & ebrij, & inſani: facit etenim calor, qui nimius in his eſt, vt motu plurimo, vehementiſsimóque inquietentur: quo motu deſiſtente, prudẽtiores eſſe incipiunt: cùm enim vis illa intelligendi ſedata eſt, facilius ſiſtitur, rerúmque rationibus adſiſtit. Et quidem qui inter dormiendum ſomniãt, nõ alia de cauſa videre ſibi illa videntur, quàm intelligentia conſtante, requieſcẽteque: quod quidem ſomno contingit leuiori: iactatur enim animus noſter maximè in ſomnis, calore ſcilicet, qui vndique in partem ſe colligit interiorem: atque ita efficitur, vt plurima vehementiſsimaque illa obſtante iactatio

ſtatione, nullum interuenire ſomnium poſſit. Nec putandum vt animus tunc conquieſcat, & per ſe maximè ſit, cùm nullum ſomnium trahitur, vt multitudinis opinio eſt. Sed contrà omnino incidit, vt qui in motu plurimo eſt, nec paulisper quieſcit, hic intelligere nequeat. Plurimus autem motus cùm ſuauiſsimè quis obdormiſcit, inerit: propterea eſt, quòd tunc maximè larga caloris copia in partem contrahitur interiorem. Animum verò concitatum non ſolum inter vigilandum, ſed ne per quietem quidem intelligere poſſe, argumentum illud etiã eſt, quòd in ſomnis, quos cibo ingeſto primos agimus, nulla facultas videndi ſomnij datur, cùm maximè accidit, vt animus propter cibum ingeſtum concitetur: ſomnium verò ipſum occurrit, cùm cogitantibus nobis, & ante oculos rem ponentibus, ſomnus accedit. Quapropter ea maximè ſomniamus quæ agimus, aut acturi ſumus, aut volumus: de his enim maximè cogitationes, imaginationesque obueniunt: & qui inſtructi virtutibus ſunt, meliora ſomnia vident, quòd etiã vigilãtes meliora animaduertũt: qui deterius, vel animo vel corpore ſunt affecti, deteriora concipiunt, quippe cùm etiã affectio corporis faciat ad ſomnij viſionem: hominis

enim morbo laborantis propoſita quoque animi vitioſa ſunt, atque etiam propter corporis perturbationem animus quieſcere nequit. Melancholici idcirco in ſomnis crebrò excitari conſueuerunt, quòd calore largiore vrgēte, animus moueri æquò amplius cogitur: quòd cùm motus vehementior ſit, meritò dormire minimè poſſunt.

EORVM QVAE AD OCVLOS pertinent, Sectio triceſima prima, cuius quæſtiones XXX.

1 CVR oculo pfricato ſternutare ceſſamus? An ob eam rem humoris reſpiratio moueatur. Lachrymam enim oculus perfricatus emittit: ſternutamentum humoris copia excitatur. An quia plus caloris minus corrumpit, abſumitque. Oculus autem perfricatus plus caloris ſibi acquirit, quàm nares contineant: quamobrem etiam ſi quis naſum perfricuerit, ipſum ſternutamentum deſiſtet.

2 Cur vno oculo exquiſitius cernitur, quā duobus? An quia plures motus duobus, quā vno excitantur: quemadmodum oculis peruerſis multiplicem agitari motum certum eſt. Ergo duorum vnus motus nō eſt, vnius vnus & ſimplex eſt: itaq; efficitur, vt exquiſitius vno, quàm duobus cernatur.

Cur

3 Cur homines irati oculis maximè erubeſcunt, pudefacti auribus? An quoniã oculi refrigerantur eorum quos puduit. Pudor enim in oculis eſt: nec reſpicere valent quos pudor tenet: & timor quoq; refrigeratio loci eiuſdem eſt: calor autem in partem trãſit aduerſam, quæ poſterior eſt: aures verò ſatis ex aduerſo poſitæ ſunt: itaq; pudore maximè erubeſcunt. Iratis porrò præſidium in eam partem tanquam violatam tranſmittitur, quæ & ſenſu, & motu facilior eſt: nam & in metuendo calor eam ipſam maximè deſerit.

4 Cur altero oculo apprehenſo, alter conſtantius cernat? An quia oculorum initia ex eodem dependent. Cùm igitur alter mouetur, commune quoque illud mouetur initium, quo mouente, alter etiam oculus moueatur neceſſe eſt: quamobrem altero apprehenſo, vis illa communis tota alterum mouebit: itaque plenius contendere poterit.

5 Quam ob cauſam qui cæci ab ortu naturæ ſunt, calui nunquã efficiantur? An quia humor cùm redundat in capite, oculos vehementer infeſtat: qua de cauſa quibus fluctiones oculos vrgent, venas temporum ferro candente medici tangunt, quo humoris foramina obcæcentur, atque ſpiſſeſcant, & caput quoque diſſecta cute obſcalpere conſueuere.

Cùm igitur humor excreſcens, vacánſque in capite, oculis detrimento ſit, fieri poteſt vt minus humoris in caluaria ob id ipſum conſiſtat, quia magna parte lapſus in oculos eſt: & cum excrementis humorum, materiáque inutili capillus proueniat (quæ quidem in capite cæcorum ab ortu naturæ largè redundant) meritò nunquam iſti calui efficiuntur.

6 Cur homines qui oculis prominentioribus ſunt, magis à fumo infeſtantur? An quia fumus citiſsimè oculis protendentibus incurſat.

7 Quam ob cauſam vtrunque aſpectum ſimul diuertere dextro, ſiniſtroque verſus, & ad nares demittere, atq; etiam alterum dextrorſus, ſiniſtrorſusque deducere poſsimus vtrunque verò ſeorſum, alterum ſiniſtrorſus, alterum dextrorſus ſimul diſtrahere nũquam poſſumus. Quinetiam deorſum, ſurſúmque haudquaquam ita conuertere licet, quamuis facultas ſimul dimittendi in idem detur, vt dictum eſt. An propterea, quòd quanquam duplex aſpectus ſit, ex eadem tamen origine, æquo modo nexus, aptusque dependet. Vbi autem ita eſt, quoties alterũ extremum mouetur, reliquum conſequatur eodé neceſſe ſit: alterius enim extremi principium, extremum reliquum eſt. Quòd ſi

res

res vna ſimul, ac eodem in tempore nunquã in partes aduerſas moueri queat, nec aſpectus ita moueri poterit; quippe cùm ita cõmittatur, vt extrema in partes moueantur aduerſas, ſiquidem alter ſurſum, alter deorſum mouebitur, initiumque ſequi vtrunque neceſſe ſit, quod impoſsibile eſt. Oculorum verò limitas euenit, quia globi continentur principio, quo & ſurſum, & deorſum, & latera verſus lubrico ſeſe vertere poſsint. Cũ igitur ita poſiti ſunt, vt ſitu inuicem ſimili reſpondeant, atque medium teneant, moueri di ſeſe ſurſum, deorſum, latúsque verſus, eodemque in puncto ſibi pupillam habeãt, tũc ſitu integerrimo conſtant, præcipuéque mobiles circumaguntur: at qui eodem in puncto pupillas cõtinent, limi quidem nõ ſunt. Diſcrepare quoque inter ſe poſſunt, & alijs parte alba retracta, nigræ nonnihil occulitur modo eorum qui ſternutaturi ſunt: alijs in angulum exteriorem nigra conuellitur, vt furioſis: alijs in interiorem nares verſus incumbit, vt tragicis, laruis, hominibuſque acerbis, ſeuerisque: ſunt enim contuitu graui, cogitabundoque. Quoties verò ſitu diſsimili globi poſiti ſunt, ſed puncto eodem radij profluunt, aut ſitus ſimilis eſt, ſed punctum non idem, limis oculis hominem eſſe neceſſe eſt: itaque hic ſuſpicit,

cit,& oculos cõtrahit:globum enim eundẽ in habitum collocare conatur, atq; alterum firmum continet,alterum agitat. Haud enim fieri poteſt, quin limus ſit qui non eodem de puncto radios depromat,quippe qui dimotũ cõtuendi principium habeat,perinde ac ille, cui res vna geminari oculo ſuppreſſo videtur. Ergo ſi oculus ſurſum dimotus eſt,terminus inſpiciendi,deorſum eſt:ſed ſi oculus lapſus,deorſum eſt,terminus ſurſum habetur. Oculo tamen vno ſitu ſuo dimoto moueri quidem res viſa ſurſum, deorſúmue ob idipſum videtur,quia pupilla ita ſe mouet:ſed geminari haud vnquam videri poteſt, niſi duplex conſpectus ſit, peruertatúrque ratio videndi:ita fit vt ſtrabonibus res eadem geminari videatur. Cauſam ſitus habet, eò ſcilicet, quòd oculus non ſuo medio nexus, locatuſq; eſt.

8 Quamobrem qui cognomen luſcioſi habuerunt,literas minutas ſcribere conſueuerunt? Mirum enim vt qui obtuſis ſunt oculis,rem faciant, quam eorum facere intereſt,qui acumine valeant oculorum. Vtrum quia proximè poſita magna eſſe videntur: illi autem oculis proximè admotis ſcribere ſolent. An quia contractis palpebris ſcribant:fit enim per imbecillitatem, vt ſi laxatis,diductiſq; oculis ſcribant, aſpectus diſtra-

ctus

ctus, paſſúſq; hebeteſcat : ſi adductis & conniuentibus, vniuerſum depromptus acutius videat. Quod tamen angulum informat exiguum, efficit neceſſariò, vt exiguæ literæ ſcribantur.

9 Cur nõnulli poſt lippitudinem, acutius videant? An quia purificati oculi ſunt: fit enim ſæpe, vt exterior dẽſitas pupillæ aciem arceat, quæ lachryma emiſſa laxatur, atque reſoluitur : quamobrem proſunt interdum quæ mordent, lachrymam euocant, vt cepe: obſunt quæ tantummodo aſsiccant, vt origanum.

10 Cur vno videre oculo impatibilius ſit? An quia minus animo, qui ita cernit afficitur: quò fit, vt minus affectionis cõtrahatur.

11 Cur diſtracta conſpectuum ſocietate, res vna geminari videatur? An propterea quòd oculi vtriuſque radius non ad punctũ idem deuenit: ergo quod bis noſter animus inſpexit, inde geminum ſe inſpexiſſe exiſtimat? Proximum euenit, cùm digitos mutatis vicibus implicamus, itaque aliquid tangimus: duo nanque ſentimus, eò quòd vnum bis tangimus.

12 Cur ſenſus dextri nihilo ſiniſtris præſtantiores ſint, cùm in cæteris omnibus dextra ſiniſtris commodiora habeamus? Vtrum ex conſuetudine ita fiat. Statim enim cùm

nati

nati ſumus, vtrunq; ſenſum exercere incipimus. Pars autem dextra exercitatione inſueſcere, inq; frugem euadere meliorem videtur: effici nanq; vtrinq; dextri per conſuetudinem poſſunt. An quia ſentire affici eſt. Pars autem dextra præſtantior propterea eſt, quòd efficacior: & affici peruicacior, quã ſiniſtra eſt.

13 Cur in cæteris dextra ſuis ſiniſtris præſtantiora ſint, ſenſus nullus dexter ſuo ſiniſtro intereſt? An quia parte ſentiendi vtraque pariter vti à primo natali die conſueſcimus. Adde tamen quòd ratio ſentiendi affectio quædam eſt: dextrarum autem partium differentia in efficiendo, non patiendo ſita eſt.

14 Cur exercitatio corporis incommoda oculorum acumini eſt? An quia exercitatio ſanguinem efficiat ſicciorem, ſicut etiã reliquum corpus. Siccitas autem totam cutem indurat, ergo vel eam qua pupilla integitur: quapropter homines natu iam grandes obtuſius vident: oculi nanq; ſenum tunica dura, ſimulq; rugoſa teguntur: itaq; vis illa conſpiciendi cooperitur, & delitescit.

15 Cur homines luſcij cognominati, qui obtuſè vident, literas ſcribere minutiſsimas poſsint, cùm rem minutam perſpicere illi valeant, qui acumine oculorum præſtant? An

quia

quia conſpectu ſunt imbecilli, palpebras con trahant in anguſtum. Cùm enim radius pro fluit vniuerſus, acutius explorare poteſt: cõtrà laxo diductóq; oculo diffunditur, ob eámque rem hebetaſcit. Ergo imbecillitas facit, vt palpebras contrahant in anguſtum: quòd cùm ex anguſto inſpiciant, exiguam magnitudinem videant, quantáq; vident, tanta perſcribant neceſſe eſt.

16 Sed cur ijdem illi contractis palpebris videant? An propter ſui conſpectus imbecillitatem. Vt enim manum rebus ſepoſitis admouent, ſic palpebras iuxtà poſitis perinde quaſi manum adijciunt: quod ſanè faciunt, vt radius per locum ſeſe depromens anguſtiorem, congeſtior profluat, ne protinus ex patulo proficiſcens diſtrahatur: videt autem is acutius, qui frequentior collectiórq; prodierit.

17 Cur non res vna geminari videtur, cùm in latus oculum vertimus? An quia conſpiciendi primordium eadem item in linea ſitum eſt: tunc enim res geminari videtur, cùm illud mutatum ſurſum deorſumue eſt: in latus verò nil refert, niſi vnà etiam ſurſum moueat.

18 Cur in ratione videndi tãtum fieri poſſit, vt res vna geminari videatur, ſi quodammodo inuicem oculi locentur: in cæteris ſen

ſentiendi generibus fieri idêtidem nequeat? An etiam in ratione tangendi, cùm digitos mutatis vicibus implicauimus, fit vt res vnâ duæ ſentiatur: in cæteris hoc idem fieri nequit, quia cætera membra, quibus ſenſio administratur, neque foras verſus deducta, neque bina tam inter ſe apta, colligatáque ſuo funguntur officio: fit ita in ratione videndi eadem de cauſa, qua in tangendo perplexis, vt dictum eſt, digitis. Tactus enim viſum æmulatur & ſequitur.

19 Cur oculus ſiniſter nihilo imbecillior eſt, ſed æquo modo atque dexter videre poteſt, cùm reliquæ corporis partes omnes ſiniſtræ inualidiores, quàm dextræ ſint? An quia pars dextra in eo diſcrepat à ſiniſtra, quòd efficacior eſt, non in eo, quòd affici aptior. Videndi autem vires non vt afficerent, ſed vt afficerentur comparatum à natura eſt.

20 Quam ob cauſam cùm cæteras intuimur res, conſpectus noſter fatiſcit, atque deterior redditur: cùm ad virides, & herbeſcentes inſpicimus, vt olera, cæteráque his ſimilia, recreatur, meliórque euadit? An conſpectum in alba, nigráue intendere minimè poſſumus, propterea quòd vtrunque id genus coloris videndi viribus officit: colores autem illi, quibus oculi acquieſcunt, medium albi, nigri

nigriue obtinent: itaque aſpectus cùm mediocri leniq́ue obuio afficiatur, nihil debilitatur, imò verò corroboratur, atque reficitur. Et forſan quemadmodum cùm corpora noſtra vehementer laborant, deterius habent, cùm mediocriter, optimè afficiuntur: ita etiam oculi, cùm ad res ſolidas contendunt, laborant, laſſanturq́ue: cùm ad humidas, molléſq;, quòd nil ſibi obſtat, paſsim oberrant, & licentia perliqueſcunt: cùm ad virides, quòd iſtæ vt ſolidæ mediocriter ſunt, ita ſatis humoris continent, neque vllo detrimento afficiuntur, & ad immorandum in hiſce amplius innituntur, eò quòd coloris huiuſmodi habitus modicè ſe conſpectui offert.

21 Cur cætera melius vtroq; oculo cernimus, rectam verſuum virgulam vni literis admouētes inſpicimus exquiſitius? An quia radij oculi vtriuſque non ſine perturbatione in idem concidunt, vt autores conſpiciendi rationum affirmant: itaque cùm vno inſpicimus, ad rectum conſpectum tanquam regulam melius quod rectum eſt deprehendere, iudicareq́ue habemus.

22 Cur fumus oculos potius infeſtat? An quia infirmiſsimi ſunt: infirmiſsima nanque omnia quæ corpori interſerta occuluntur: indicium, quòd acetum, & quodque acre carnē non exteriorem, ſed interiorem demordet.

An quia laxiores, refertique meatibus ſunt, Conſpectus enim per quoſdam meatus protruduntur, & excidunt: itaq; quod his mordaciſsimum eſt, cæteris corporis partibus obuium ſubire denſiora non poteſt, ſed perrepat, & decidit: æquo modo & cepe, & quæcunq; talia oculos mordent. Oleum omniũ maximè humorum id facit, quia tenuiſsimũ eſt, ob eámq; rem meatibus ſe expeditè inſinuat: acetum reliquis partibus corporis pro medicamento eſt.

23 Cur oculus ſolus omnium membrorũ non rigeat, cùm infirmiſsimus ſit? An quia opimus eſt, nec carnis quicquam in ſe continet. Quod autem tale eſt, ſecurum manere à frigore poteſt. Haud enim audiendi ſunt illi, qui propterea rigere oculos negant, quia vis illa conſpiciendi ignis eſt: non enim talis in oculo ignis eſt, vt calfacere valeat.

24 Cur lachrymæ quas mœrendo emittimus, calidæ ſunt: quas oculis laborando, frigidæ? An quia frigidum quod incoctum, crudúmq; eſt: calidum, quod concoctum. Languorem autem omnem ex cruditate proficiſci, nullum dubium eſt. Quòd cùm lachryma cruda eorum ſit, qui valetudine oculorũ laborant, non immeritò frigida eſt: hinc medici ſudorem frigidum argumentum grauis eſſe morbi exiſtimant: calidum contrà decretorium

rium eſſe,& ſalutarem. Cùm enim vacãs materia multa eſt,ſatis à calore interiori concoqui minimè poteſt: itaq; frigidam eſſe neceſſe eſt: cùm pauca eſt,plenè à calore victa cõcoquitur: morbos autem copia vacantis materiæ confici certum eſt.

25 Quare cùm partes corporis noſtri dextræ mobiliores ſint,oculus ſiniſter expeditius quàm dexter cõtrahitur? An propterea, ꝙ omnia ſiniſtra dextris humidiora ſunt,humidiora autẽ contrahi plenius poſſunt. An dexter amplius efficere poſsit: ſiniſter vel ex ſe vt humidior obſequentior ſit.

26 Quam ob cauſam cùm & ſenex, & luſcius per imbecillitatem parum oculis valeant,alter proximè admouet,ſi quid inſpicere vult,alter procul abducit? An quia diſſimilis eorum imbecillitas eſt. Senex enim quia videre non poteſt, vbi minus radij coeunt,rem videndam eò abducit, vbi viſurus maximè eſt: procul enim coire radij ſolent. Luſcioſus ille videre quidem rem iſthic poteſt,ſed quęnã rei cõſpectæ caua ſint,quęque excedant,diſcernere nequit,itaque in his fallitur: caua quippe & excedentia ſplendore diſcerni maximè poſſunt: quem, quoniam procul percipere, queadmodum rei obuiæ ingruat, nequeant, proximè adducunt.

27 Cur homo ſolus,aut certè maximè animantium omnium oculis deprauetur per limitatem? An quia vel ſolus,vel maxime comitiali morbo in tenera ætate laborat, cùm deprauari omnibus accidit.

28 Cur vni animantium homini tranſuerti,deprauariq; per limitatem oculi poſſint? Vtrum quòd oculos minimo interſtitio diſcretos,è directóque poſitos homo habet, perſpici idcirco menda in eo maximè poſsit. An quia cæterorum animantium oculi vnicolores maximè ſunt? Nec deprauatio ſequeretur,ſi vno quolibet colore præditus oculus eſſet. An quia ſolus ex omnium animantium genere morbo comitiali rapitur: quod genus morbi tranſuertere oculos ſicut cętera etiam membra,poteſt. Nonnullis tamen,vt ſerò eo morbo vexari incœpere,ſic lumina ſerò deprauantur.

29 Quam ob cauſam manu præ lucerna, aut ſole obiecta melius inſpicere poſſumus? An quia lucernæ,ſoliſue lux noſtris ocurrẽs luminibus reddit ſuam ob nimietatem infirmiora,quippe quæ rem etiam ſibi cognatam interimere præ ſua poſsit exuperantia: at verò manu ita arcente,nec luminum acies offici poteſt,& res viſui obuia nihilominus in luce poſita eſt: vnde fit,vt & acies plenius agat & res inſpectanda nihilominus videatur.

Cur

30 Cur manus dextra & pes dexter à ſuis ſiniſtris differunt, oculus & auditus nullo diſcrimine diſtant? An quia immiſta, ſynceráque elementa ſúſque déque ſunt. Diſcrimen verò ſitum in his eſt, quæ elemẽtorum coitu conſtant. Sunt autem ſenſus iſti è ſynceris illis, immiſtiſque: viſus ſcilicet ex igne, auditus ex aere.

EORVM QVAE AD AVres pertinent; Sectio tricéſima ſecunda; cuius quæſtiones XIII.

1 CVR aures quæ omniũ maximè partium noſtræ faciei exangues ſunt, rubore magis afficiuntur, vbi nos pudor apprehenderit? Vtrũ quòd peregrinus humor partem adire inanem aptus natus eſt: itaq; cùm calore per pudorem orto reſoluitur, ſtatim ſe in aures colligit. An quia temporibus appoſitæ ſunt, quò verſus maximè humor confluit. Cùm enim hominem pudet, calor ſe in faciem recipit, itaq; ruborem adducit: aures verò minimo in ea profundo extãt, naturaq; calidiſsimæ ſunt, & coloratæ, niſi longè frigoris rigore obtorpuerunt: ideo hæc particula omnium faciei particularum coloris eſt optimi. Quamobrem paſſus diſperſuſque calor, quod per ſumma res tenet, rubicũdas red-

Forſan legendũ humor, & nõ calor.

dere poteſt.

2 Cur vrinantibus aures, dum inter mare ſunt, rumpi ſoleant? Vtrũ quia retentus ſpiritus impetu cogit vehementiori. An ſi cauſam hoc haberet, idem vel in aere fieri poſſet. An quod non cedit, diſrumpi ocyus poteſt, & à duriori, quã molliori facilius. Quod itaque inflatum eſt, minus cedit: aures verò, vt dictum iam eſt, ſpiritu retento inflantur: itaque ab aqua quæ aere durior eſt, obtundũtur offenſæ, atque rumpuntur.

3 Cur vrinantes ſpongias alligare auribus conſueuere? An, ne mare per vim occurrens, aures rumpat: haud enim ita ſtipatæ impleri vt inanes, exemptis ſpongijs, poſſunt.

4 Cur ſordes aurium amaræ? An quia putri ſudore contrahuntur, qui ſalſus, amarus eſt.

6 Cur ſpongiarij ſuas diſſecant aures & nares? An vt ſpiritum cõmodius reddant: hæc enim eſſe ſpirandi itinera videntur. Laborare quippe difficultate ſpirandi eos affirmant, dum foras emittere animam non poſſunt, leuarique, cùm propellentes extrudunt. Mirum tamen ſi reſpirandi aſſequi facultatem refrigerationis gratia nequeant, ſed eſſe id neceſſarium magis videatur. An meritò plus in retinendo laboris ſit, cùm corpus ex-

tume

tumeat, diſtendatúrque: ſpiritus verò foras ſponte efferri poſſe videtur. An intus etiam tendere ita poſsit: cogitandum tamen æquè videtur. Plerique verò lebete demiſſo, reſpirandi viam vrinatoribus moliuntur: haud enim aquæ lebes impletur, ſed aera ſeruat ad demerſum hominem vſque: quippe qui erectius per vim dimittatur, vt vndique æquali nutu deſcendat: nam ſi quantumlibet inclinaueit, humore protinus interrumpente impleatur neceſſe eſt.

6 Cur nonnulli, cùm ſuas inſcalpunt aures, tuſsiunt? An quia ſenſus audiendi foramen cum pulmone, canalique ab aſperitudine cognominato ſortitur: indicium, quod his ipſis repletis, obſeptiſq; homo ſurdeſcit. Humoris itaque aliquid è frictione iſta aurium liqueſcit, atque in canalem, quem modo diximus, per foramen illabitur, quod tuſsim mouere poteſt. τῇ ἀρτηρίᾳ, canali &c.

7 Cur ſiniſtra auris ocyus magna ex parte perforata conſolidari, quàm dextera poteſt? quocirca mulieres alteram marem vocant, alteram fœminam. An quia partes ſiniſtræ humidiores, calidioréſque ſint: quæ autem habitu huiuſcemodi ſunt, cõſolidari poſsint facilius. Vnde in plantis etiam tenellis, atq; viridibus, coitus concorporãdíque vnio facilius agitur. Et verò vlcera iuniorũ prõptius

compaginantur, quàm ſeniorum. Argumentum partes ſiniſtras eſſe humidiores, quòd molliores ſunt, atque effœminatiores.

8 Quam ob cauſam pudefactis aures ſummę rubeſcant, iratis oculi? An quia pudor in oculis refrigeratio quædam cum timore eſt: itaq; calor iure oculos deſerit: quòd cùm inde ſecedendum ſit, locum ſui capaciſsimũ petat neceſſe eſt, quales certò ſummæ ſunt aures. Cæteræ nanque partes longæ oſsibus omnes compactæ ſunt. Iratis contrà calor in oculos, totámque faciem reuocatur: ſed conſpectior in oculis eſt, videlicet albi eorum coloris ratione.

9 Cur aurium ſonitus accito ſtrepitu ceſſet? An quia minorem ſtrepitus amplior pellit & eruit.

10 Cur ſi aqua lapſa in aurem ſit, oleũ, quo humor effluat, inſtillamus? nullo nanque humore alio effluere poteſt. Vtrum, vt quoniã oleum per ſumma aquæ innatat, eique aqua præ lentitate adhæret, effluente oleo aqua etiam ipſa effluat. An vt per lubricam aurem labens aqua excurrat: oleum enim vtpote lene, facit vt properè labeſcere poſsit.

11 Cur minus aures vrinantibus rumpantur, ſi oleum ſibi inſtillatum habentes, in mare interrumpant? An ratio cur rumpi aures poſsint, antè expoſita eſt. Oleum verò in au

res

res inſtillatum, facit vt mare ſuperueniens relabi facilius poſsit: quomodo in parte corporis exteriori perunctа fieri nouimus. Labens autem ictum parti interiori auris nullum inuehit, itaque diſrumpere non poteſt.

12 Quam ob cauſam aures cùm exangues adeò ſint, pudore erubeſcere poſsint? An res quæque ferri in eum ſoleat locum, qui ſui vacuus eſt. Cùm ergo ſanguis efferri ſurſum calidus videatur, aures maximé, partémq; inaniſsimam adit: itaque rubore inibi afficit. Quòd idem intelligendum de genis etiã eſt. Adde, quod tenuiſsima cutis quæ diſtenta eſt, ita fit, vt rubor percipi in auribus præcipuè poſsit.

13 Cur nemo oſcitans aurem inſcalpere ſuã audeat? An quia membrana etiam, per quam audimus, inflatur cùm oſcitamus: indicium, quòd audiendi facultas tollitur, cùm oſcitamus: ſpiritus enim vt in os, ita etiam in aures interrumpens, membranam expellit, ac prohibet, quò minus ſomnus ingrediatur. Quòd cùm ita ſit ſi ſedem audiẽdi, cùm oſcitamus, auriſcalpio tetigerimus, plurimũ mẽbranam lædemus. Ictus enim ad obijcientẽ, renitentémq; ſpiritum, non ad cedentem inferetur, & membranã abiunctam ſolidis eſſe certum eſt: quare dolor ita moueri, vulnúſq; excipi facilè poteſt.

EORVM QVAE AD NAres pertinent, ſectio triceſima-tertia, cuius quæſtiones XVIII.

1 CVR ſingultus ſternutamento ſedari queat, ructus nequeat? An quia nõ partis eiuſdem vtraque iſta affectio eſt, ſed ructus vẽtriculi, ſingultus vero refrigeratio, cruditaſque ſpiritus, atque humoris pulmoni coniunctiſsimi eſt: ſedes autem cerebri rẽ cum pulmone communem ſortita eſt, quòd quidem ratione cõſtat aurium: interdum enim ſurditas accidit, ſimul & morbus ipſe aurium, in pulmonis vitium tranſit, & nonnullis tuſsis ſtatim mouetur ſuas ſcalpẽtibus aures, locum autem ſternutandi rem naribus eſſe cum pulmone cõmunem reſpiratis docet, quæ communis vtrique eſt: ſternuimus itaq; loco eo ipſo calfacto: calorem autem eius locus ſentit inferior, cuius ſingultus eſt: calor verò vim obtinet & concoquendi, quamobrem aceto etiam, retentioneque ſpiritus finiri ſingultus leuior poteſt: ſpiritus enim retentus ſatis concalfacit. Vnde fit etiam inter ſternutandum, vt ſpirandi retentio idem obducta efficiat, & conuenienter quoque expirantia ſuperiori de loco educitur: quippe cùm fieri nequeat vt quis ſternutet, niſi ex-

pir

piret: impetus itaq; ſpiritū interclusũ rũpit, diſpellitque, qui ſingultus ciere poteſt.

2 Cur ſi quis ſternutaturus oculum perfricauerit, minus ſternutet? An propterea quòd ſternutamẽtum à quodam excitatur calore: fricatio autem calorẽ ciere poteſt: qui calor, quoniã locus quo ſternutamus oculis in propinquo eſt, alterum ſternuendi calorem tollit, quemadmodum minor ignis ab ampliori emarceſcit, atque abſumitur.

3 Cur bis ſternuere magna ex parte ſolemus, nõ ſemel, aut ſæpius? An quia binis naribus ſumus: per vtranque itaque narem venula partita diſcurrit, quà ſpiritus ſolet permanare.

4 Quam ob cauſam qui ſolem aſpexerint, ſternutare magis conſueuerunt? An quia ſol calfaciens mouet perinde atque qui nares pẽna ſolicitant. Idem enim vtrique agũt, quippe qui per motum calfacientes ocyus ſpiritũ ex humore eliciant, cuius excurſio ſpiritus ſternutatio eſt.

5 Cur ſingultus ſternutamento finitur, & retentione ſpiritus, & aceto? An ſternutamento, quia ſpiritus cohibetur inferior, atq; circumobſiſtit: quemadmodum medicina parti ſuperiori adhibita aluus ſentit ac immutatur, ſpiritus retentione leuiores tolluntur ſingultus, eò quòd exiguus ſpirandi impetus

ſi

ſi pauliſper retinuimus, vt in tuſsi deſiſtit, ſic etiam in ſingultu reprimitur, cogitur, ſtrangulatur. Aceto idcirco ſedatur, quia humor circunſtans, ac prohibens eructandi licentiã, in ſpiritum per vim aceti calfactoriam extenuatur. Fit enim ructus, cùm ventriculi humor recaleſcens inflatur, atque cõcoquitur: ſingultus verò, quoties ſpiritus vacans ab humore in loco ſpiritui deputato retinetur. Hinc enim dum enititur, nec erumpere poteſt, diſtentionem inducit, quæ diſtentio appellata ſingultus eſt. Inde fit, vt ſingultus vbi inalguimus, oriatur. Frigus enim humorem ſpiritui obductum coangit, ſpiritus circunuentus exilit, cuius commotio, non niſi ſingultus eſt.

6 Cur aquam nonnullis frigidam in faciem fundimus, cùm è naribus ſanguis effluit? An ita calor intus ſe colligit, atque circumobſiſtit, qui ſanguinem ſummum reddit liquidiorem.

7 Cur ſternutamentum pro numine habetur, non tuſsis, neque grauedo? An quia de capite membrorum præcipuè omnium diuino vnde cogitatio eſt, ſuum ducit principium. An quia cæteri illi affectus ratione morbi eueniant, hic ſecus exultet.

8 Cur oculo perfricato ſternutamenta deſiſtunt? An quia humor ſic reſpirat: lachrymã

quippe

quippe oculus poſt frictionem emittit: ſternutamẽtum autem humoris copia excitatur. An quia minor calor corrumpi ab ampliori conſumíque poteſt. Oculus autem perfricatus, plus caloris ſibi acquirit, quàm ſit quem naſus complectitur. Hinc etiam fit, vt ſi naſum quis perfricet, ipſum ſternutamentum deſiſtat.

9 Cur eruptio cæterorũ, vt flatus, vt ructus ſacra haudquaquam habetur, ſternutamenti ſacra habita eſt? Vtrum quoniam cùm tres partes principes ſint noſtri corporis, caput, thorax, & aluus, flatúſque alui expiratio ſit, ructus vẽtriculi, ſternutamẽtum capitis, quę pars ſacra præcipuè eſt, ſpiritum hinc exeuntem, vt ſacrum veneramur, & adoramus. An quia ſpiritus omnis eruptio, partes quas modò dixi, melius ſeſe habere ſignificat. Cùm enim minus ſternuere queunt, ſpiritus erumpens leuat ac mitigat. Ergo ſternutamẽtum quoque bene caput valere, poſſéque concoquere, indicio eſt. Cũ enim capitis calor humorem, ſpiritúmue conuincit, tunc moueri ſternutamentum ſolitum eſt. Quamobrem moribundos interdum ſternutatorio excitamus, tanquam ſi hoc affici nequeant, ſpes nulla ſalutis ſit. Perinde igitur quaſi bonæ indicium valetudinis partis optimæ, atque ſacerrimæ, ſternutamentum adorant, benéq;

augur

augurantur.

10 Cur homo omnium maximè animantiũ ſternutare ſolitus eſt. An quia foramina ſui corporis obtinet latiora, per quæ ſpiritus interrumpere poteſt: his enim ſpiritu impletis ſternuimus: latiora autem eſſe indiciũ, quòd omnium minimè animãtium homo olfactu valet: foramina quippe tenuiora ſentiũt exquiſitius. Quòd ſi latiores meatus plus humoris, ac ſæpius ſubeat, neceſſe eſt, quo inflatu ſternutamentum moueri ſolet, taleſq; homo maximè animantium habet, meritò ſæpiſſimè ſternutat, præſertim qui naribus breuiſſimis eſt. Sic enim humor concalfactus celerius effluere conuerſus in ſpiritum poteſt. Cæteris verò præ longitudine narium antè refrigeratur, quàm effluat.

11 Cur ſternutaméta, quæ de medio noctis ad meridiem vſque moueantur, damnemus, quæ de meridie ad noctis medium approbemus? An quia cùm rem aliquam exordimur, tunc ſternutamentum potius obſeruandum ſit. Itaque cùm rem agere pergimus, atq; inter initia ſternuiſſe acciderit, amouemur, réque inceptam proſequi temperandum cenſemus. Dies igitur & aurora, & de medio vſque noctis quaſi initium quoddam eſt: itaq; ominoſum tantiſper ſternutamentũ eſſe putamus, temperamúrq; ſternutare, ne pergetem

tem quempiam ad agẽdum reuocemus: poſt meridiem verò, atq; mediũ vſq; noctis, finis veluti quidam eſt, tempuſq; illi contrarium; itaq; contrà tunc & exiſtimatur, & agitur.

12 Cur ſenes laborioſius ſternutant? Vtrũ quòd his foramina per quæ ſpiritus permanare ſolet, adducta atq; coniuncta ſunt. An quia ſenes facilè eleuare nequeunt, per vim demittunt, atq; concaſſant.

13 Cur ſi ſpiritum quis retineat, ſingultus deſiſtat? An quia refrigeratio eſt, quæ ſingultum inducat: quamobrẽ & qui timent, & qui algent, ſingultiunt. Spiritus verò retentus, partem corporis calfacit interiorem.

14 Cur homines ſurdi è naribus magna parte loqui conſueuerunt? An quia pulmo eorum vitiatus eſt. Surditas enim detrimentum pulmonis eſt: vox itaque ferri expeditè non poteſt: ſed quemadmodum qui ſpirandi laborent difficultate, ſpiritũ vniuerſum ſuam ob imbecillitatẽ reddunt, ſic vocẽ illi emittunt. Nituntur itaq; naribus, etiam dum loquuntur, quà vox protrudens ſeſe, ſono per attritum rancido illo profertur: fit enim vt verba per nares afformentur, cùm pars naſi ſuperior, quà per palatum foramina patent, caua eſt: reſonãt enim tintinabuli inſtar, ob clauſtri inferioris anguſtiam.

15 Cur ſternutamentũ ſolũ non dormien-

tibus,ſed propè dixerim ſemper vigilãtibus fiat? An quia fieri ſternutamentum non poteſt: niſi à calore,qui partem meam commoueat,qua effici ſolet: ex quo faciem ſoli obijcimus,cùm ſternuere placet. Dormientibus autem calor intus circumobſiſtit. Quamobrem imæ dormientium partes calidiores redduntur,ſpiritúſque abũdat: quæ quidem res cauſam habet,cur genitura in ſomnis præ libidine profluat. Meritò igitur dormientes nõ ſternutamus. Cùm enim calor ſecedat capitis, qui eius partis humorem natus mouere aptus eſt,quo in aera extenuato, ſternutamentum exultat,affectionem conſequentem illam obuenire non poſſe conſentaneũ eſt. Crepitus tamẽ inferius, ructúſque ſuperius dormientes magis quàm vigilantes extrudimus. Quòd enim vẽter inflari in ſomnis amplius ſolet,accidit,vt eius inflati humores loca ſibi proxima adeant: eò nanque vel à ſpiritu per quietem excito compelluntur. Retinere enim potius quàm emittere poteſt, qui ſopitus eſt: itaque intus calorẽ contrahit: at qui ſpiritũ retinet, deorſum impellat neceſſe eſt, quippe cùm imum deferri ſpiritũ præter ſuam naturam ſit. Vnde fit etiam,vt per difficile ſit ſpiritum retinere. Quinetiam cur dormiamus,hæc eadem ratio eſt: cùm enim vigilia motus ſit,qui membra ſentiendi offi-

cio accommodata magis cùm vigilamus exercet, conſtat ſomnum poſſe accedere, cùm eadem illa membra quieſcunt. Cùm verò vis ignea ſit, quæ membra corporis noſtri mouere poſsit, & hæc intus ſe contrahat, circumſiſtátque, in ſomnis caput relinquens, quod ſenſus retinet omnes, tunc maximè ſenſuum ſedes quieſcere poſsint, quæ quidem res cauſam afferat dormiendi.

16 Quam ob cauſam vbi ſternutauimus, aut minximus, membra noſtra inhorreſcere ſolent? An quia vtraque re illa venæ aeris inanes redduntur, quem calidum ante continebant. Inanes aer extrinſecus alius ſubit illo frigidior, qui antè in venis fuerat quàm ſternutaremus, aut mingeremus. quòd cùm talis ſubeat aer, meritò facit vt membra inhorreſcant.

17 Cur ſingultus ſternutamento deſiſtere poteſt? An propterea quòd ſingultus non quemadmodum ructus à ventre, qui cibi cõceptaculum eſt, ſed à pulmone proficiſcuntur, quod maximè refrigeratione, aut rigore, aut dolore, aut medicatione ſuperiore accidere ſolet: quòd enim membrum id calidum ſua natura eſt, quoties refrigeratum ſit, totum admittere ſpiritum non poteſt, ſed bullas quodammodo excitat: quamobrem retẽto etiam ſpiritu, ſingultus finitur. Sic enim

D pars

pars iſta recaleſcere incipit, & aceto quoque hauſto deſiſtit, quoniã vis aceti calefactoria eſt. Cùm itaque calidum quódq; concalfactum reddetur, ſedesq́; cerebri foraminibus peruia pulmoni reſpondeat, efficitur, vt retentio ſpiritus quæ ſternutationi anteceſsit, repreſſusq́; deſuper illatus, affectionē iſtam pulmonis membri calidi abigere valeant.

18 Cur homines capillo criſpo & tortili magna ex parte reſimiores ſint? An ſi criſpitudo ſita in craſsitudine eſt, & craſsitudo nō ſine duritia cōſtat, & durus ſanguis calidior eſt, & calor materiã excreſcere inutilem minus patitur, & os ex vacante materia conſiſtit, & cartilago non niſi os eſt, meritò diminutio naſi conſequatur. Indicium ætas adhibet puerilis: ſunt enim pueri omnes naſo reſimato.

EORVM QVAE AD OS ET ad ea quæ in eo ſunt pertinent, Sectio triceſimaquarta, cuius quæſtiones. XII.

1 CVR homines qui raris dentibus ſunt, vitam longè agere nequeant? An quia longè animantia viuunt, quæ dentium ordine prædita ſunt numeroſiore: vt mares, quàm fœminæ longius: viri nanque diutius quàm mulieres: atq; in pecudũ genere, cæterorúmque animalium perſpici identidem

tidem licet. Qui itaq; raris dentibus ſunt, habere quaſi pauciores indicantur.

2 Cur dentes, qui longè ſolidiores quàm caro ſunt, frigus amplius ſentiant, quàm caro? An quia meatibus nituntur infixi tenuibus, quorum exiguus calor celeriter à frigore vincitur, mouetque dolorem.

3 Cur dentes frigidum amplius quàm calidum ſentiant, caro è cõtrario? Vtrum propterea quòd caro mediocri, temperatoque habitu eſt: dentes verò perfrigidi ſunt, itaq; rem frigidam ſentire plenius poſſunt. An quoniam meatibus continentur tenuibus, quibus calor inditus exiguus eſt: itaque re aduerſa potius patiuntur: caro quia calida eſt, vt nihil affici à frigido poteſt, ita calidũ compendio ſentit. Ignis enim quaſi igni adijcitur.

4 Cur lingua rerũ index pluriũ eſſe poteſt? Nam & febris ardẽtioris, & grandinũ, ſi quę inſunt, & pecoris verſicoloris varia eſt. An quia humoris capiens eſt, & ſuper pulmone poſita, vnde febriũ principium ducitur: verſicolorum autem ratio referri ad humorum varietatẽ debet. Inficitur tamẽ id primũ, ꝑ quod humor primũ manat, colaturq́; cuius generis lingua eſt. Grandines verò lingua ꝓpterea cõtrahit, q̀ inanis, ſpongioſaq́; eſt: quippe cũ grãdo veluti panis incõcoctꝰ, cru-

dusq;,parte interiore corporis naſci ſoleat.

5 Cur lingua amara, ſalſa, & acida fieri poteſt, dulcis non poteſt? An quòd naturæ corruptiones iſthæc ſunt. Conſtantiam verò ipſam, naturámque ſentire nequaquam fieri poteſt.

6 Cur totidem coloribus lingua euariat, quot cutis? Vtrum quòd ea quoque in mẽbrorum numero exteriorum recipitur, quãquam in ore abdita eſt. Verùm quia prætenui cute integitur, vel minima in ea varietas deprehendi poteſt. An quòd aquæ ratio eſt, quæ facit vt colores mutentur: lingua autem affici ex potione maximè poteſt.

7 Cur alitum ex ore tum calidum, tum frigidũ reddere poſſumus? quippe qui frigidum efflemus, calidum verò exhalemus: indicium, quòd manus ori admota exhalanti cal fieri poteſt. An vtroque modo aer cõmotus calidus eſt. Sed quoniam qui efflat, nõ vniuerſum aera mouet, ſed ore anguſtiori extringit: paucum expirat, quod multum externi aeris excitat. Itaq; calor ore ꝓfectus, paſſus in eo ſuam ob exiguitatem deliteſcit: at qui exhalat, vniuerſum, ob eámque rem calidiorem expirat. Eſt enim efflatio ſpiritus ſtrictim protruſus: exhalatio verò ſpiritus vniuerſim profuſus.

8 Cur ſi vehementer, vniuerſúmque expirari

rarimus, iterum expirare nequeamus? quòd idem in reſpirando etiam accidit: bis enim ex ordine id facere nequimus. An quoniã alterum dilatatio, alterum contractio loci eſt: idcirco quadantenus non vſquequaque poſſunt. Conſtat igitur ambo viciſsim fieri eſſe neceſſum: bis verò ex ordine poſſe neutrum.

9 Quam ob cauſam cũ alius locus ſit, quà cibus, potúsque tranſeunt, alius quà ſpiramus, vbi grandiorem bucellã deuorauimus, ſtrangulèmur? An nihil abſurdum id eſt: nõ modò enim ſi alicuius interuentu locus ſpirandi ſtipatus ſit, verum etſi adductus ſit extrinſecus, æquè imò magis abſtrangulamur. Iſtæc verò proxima inter ſeſe poſita ſunt, quo cibum excipimus, & quo ſpiramus: quare vbi iuſto amplius fruſtum incidit, locum ſpirandi proximum adducit, inſtringitque, vt via ſpiritui omnis denegetur.

10 Cur homines qui virgulam ſuæ palmæ ductam per totam latitudinem habent, vitæ longiſsimæ eſſe poſſunt? An quia breuis ętatis imbecilláque ſunt, quæ artuum beneficio carent. Imbecillitatis indicium ætas prima, atque tenerrima affert: vitæ autem breuis teſtimonium dat genus omne aquatile: quæ cùm ita ſint, coarctata, cõpactáq; omnia cõtrà ſeſe habere liquidò eſt: quo in genere illa

etiam ſunt, quæ cùm ex natura artubus maximè careant, articulari tamen cõrigerit: palmæ autem partem interiorem penitus carere articulo certum eſt.

11 Quam ob cauſam dum longè ſpiramus, venter trahentibus adducitur, reddẽtibus diducitur, atq; repletur? Veri enim ſimile dixeris eſſe, vt contrà eueniat. An quia cùm reſpiramus, venter adductis coſtis in imum comprimitur: idcirco diſtendi in ampliorẽ molem follium inſtar appareat.

12 Quam ob cauſam ſpirare neceſſe habeamus? An quemadmodum humor diſſolui in ſpiritum poteſt, ſic ſpiritus tranſire poteſt in ignem. Calor itaque naturalis, vbi bonam ſpiritus partem in ignem conuertit, dolorẽ admouet, atque etiam meatus diducit & ampliat. Quamobrem ignem cum ſpiritu expellere cogimur: quibus extruſis, meatus cõtrahũtur atque refrigerantur: itaque dolor iterum tentat. Rurſum igitur aerem trahimus, atq; vbi poſthac ſpirandi meatus patefecimus, vocemq́; reddidimus, ignis iterum oritur, atq; iterum præ dolore ſpiritũ reddimus, idq́; viciſsim ordine perpetuo agimus, ſicuti etiã palpebras agitare ſolemus, vt corpus oculorũ refrigeretur, aſsicceturq́;. Et verò cùm ambulamus, ingreſſui noſtro attendimus, ſcilicet ex ordine gubernandi, atq; regẽdi,

di,quem vis noſtra intelligendi percõmodè aſtruit. Hunc ergo in modum ſpirãdi quoq; viſum exequimur: ingenio quippe trahendi aeris reddim⁹,atq; illico rurſum attrahimus.

EORVM QVAE AD TActum pertinent, ſectio triceſimaquinta,cuius quæſtiones X.

1 CVR inhorreſcere magis ſolemus, cùm alius modo quodam nos tangit, quàm cùm nos ipſi tangimus? An quia tangendi ſedes rem plenius externam:quàm ſuam ſentit:quod enim natiuum, atq; inſitũ eſt,id ſenſum effugit, Quinetiam quod clanculò atq; ſubitò fit, terribilius certè occurrit. Metus autem refrigeratio quædam eſt: at verò tactus extraneus præ ſuo vtrunque id habet. Deniq; affici vnumquodq; ab alio vel tantundem,vel magis aptum natura eſt: quod etiam in titillando conſtat accidere.

2 Cur in alis, & pedum veſtigijs titillamur? An propter cutis tenuitatẽ. An quia tactus earum partiũ inſolens eſt, vt etiã auris.

3 Cur non eiſdem in rebus inhorreſcere omnes ſoleamus? An quemadmodum nec in eiſdem omnes delectamur,nec in eiſdem angimur omnes, ita nec in eiſdem omnes horreſcimus. Quædam enim refrigeratio æqua omnibus ratione inuehitur. Sed alij tamen cùm veſtis rumpitur,inhorreſcunt:alij cùm

ſerra vel acuitur, vel trahitur: alij cùm pumex ſecatur, alij cùm lapillus mola perfrangitur.

4 Quam ob cauſam cũ æſtas calida, hyems frigidiſsima ſit corpora tactu frigidiora per æſtatem ſint, quàm per hyemem? Vtrum quoniam à ſudore refrigerari corpora poſſint, qui, vt fieri per æſtatem ſolet, ſic ab hyeme alienus eſt. An quia in contrarium tempori tum frigor, tum calor circumobſiſtit, intúsque per æſtatem calor refugit: itaque ſudorem poteſt exprimere: per hyemem verò vis frigoris arcet, & corpus perinde quaſi terra euaporat.

5 Quænam cauſa pilos inhorreſcere faciat? An meritò cute cõtracta exurgãt, quæ contrahi tum à frigore, tum à pleriſq; alijs affectionibus poteſt.

6 Cur nemo ſeipſum valeat titillare? An ne ab alio quidem titilletur, ſi rem præſenſit, vel potius ſi ipſum videat titillantem: ergo minimè titillari quis poſsit, ſi quæ tactio affertur, non lateat. Riſus verò lapſus quidam, & fraudatio eſt, qua cùm in ſede præcordiorum quis verberatur, ridet. Haud locus quilibet eſt quo ridemus: clandeſtinum autem omne fraudulentum eſt. Qua de cauſa fit, vt illa eadem res & moueat riſum, & non moueat.

Cur

7 Cur labris maximè intitillamur? An quia membrũ, quod titillari poſsit, nõ longè à ſede potiſsimũ ſentiẽdi abeſſe debet: labra autẽ eo maximè in loco poſita ſunt: ſed omniũ maximè locorum capitis propterea titillantur, quòd carne ex toto conſtant, quare mobiliſsima eſſe poſsint.

8 Cur ſi quis locum noſtrarum alarũ moueat, in riſum continuò labamur, ſi quam aliam moueat partem, nullam poſsit ridendi cauſam afferre? Et quænam ratio eſt, cur naribus penna tentatis ſternutamentũ moueatur? An quia loca quædam venularum habemus, quibus vel refrigeratis, vel contrà affectis, venulæ ipſæ aut humectantur, aut in ſpiritum ex humore diſſoluuntur, quemadmodum ſi venas ceruicis dormienti quis premat: lætitia itaque geſtiens cõcalfactio quædam eſt: ſpiritum autem cùm redundarit, foras mittimus vniuerſum. Sternutamẽti quoque ratio illa eadẽ eſt: cùm enim penna mouemus, atq; tepefacimus nares humor in ſpiritum ſoluitur, quem mox redundantem expellimus.

9 Cur ſæpenumerò vſu euenit, vt ingeſto cibo inhorreſcamus? An quòd cibus frigidiuſculus admiſſus, vincit principiò magis naturalem calorem, quàm vincitur.

10 Quam ob cauſam quòd digitis vice mu

tata implicatis circumagitur, duo eſſe videatur? An quia duplici ſentiendi parte attingimus. Nunquã enim fieri poteſt, vt lateribus digitorum exterioribus vtriſq; idem cõplectamur, & agitemus, dum manus ordinẽ ſuũ obtinet naturalem.

EORVM QVAE AD FAciem pertinent, ſectio triceſimaſexta, cuius quæſtiones III.

1 CVR faciẽ effigiare conſueuerunt? Vtrum quòd qualeſnã ſimus, ea ipſa corporis parte intelligi poſſit. An quòd ea præcipuè qui ſimus agnoſci poteſt.

2 Cur faciem maximè ſudare ſolemus, quę carnis omnino expers, atq; gracilis eſt? An quòd ea propenſiora ſunt ad ſudorem, quæ humida laxaq; ſunt. Caput autem tale eſt, quippe quòd humorẽ ſuum plurimum habeat, quem venæ tendentes inde declarant, & deſtillationes, quæ è capite venire ſolent. Cerebrum item humidum eſt, & foramina capitis permulta. Capilli profectò foraminũ multitudinẽ foras vſq; productã latiſſimè indicant. Sudor igitur nõ ex parte inferiore, ſed ex capite oritur: quãobrem frons prima & maximè ſudat. Prima enim ſubiecta vertici eſt. Humor autem deorſum, non ſurſum fluit.

3 Cur in facie maximè tubercula oriri ſolent,

lent, quos varos vocamus? An quia locus iſte rarus, atq; humidus eſt: indiciũ pilorumq́ eruptio, & ſentiendi potentia faciunt. Tuberculorum autem genus id veluti puſtula, minutũ'que abſceſſus cuiuſdam inconcocti humoris eſt.

EORVM QVAE AD TOTVM corpus pertinent, ſectio triceſimaſepti-me, cuius quæſtiones VI.

1 QVAM ob cauſam cùm corpus aſsiduè fluat, defluxuſq; ab excremẽtis proficiſcatur, leuari non poteſt, niſi exudet? An quia nõ ſatis ſecerni ſic poteſt, diutius tamen ſecernitur. Cùm enim ex humore mutatur in aera, plus certè oritur ex minori. Plus nanq; quod ſecernitur eſt: quare tempore ampliori ſecerni neceſſe eſt.

2 Sed cur ita fiat? An quia foraminibus lõgè anguſtioribus efſluit. Pars enim humoris lenta, glutinoſáq;, vt excerni permiſta cum liquida poteſt, ita cum ſpiritu nequit: quæ quidem res maximè infeſtat. Quapropter vomitus magis, quàm ſudores leuare queũt: quoniam ij partem illam lentã ſecũ educũt, vt qui craſsiores, corpulentioréſq; ſint. An etiam ꝙ locus, qui partem humoris lentam glutinoſámq; cõtinet, ſemotus à carne eſt: ventri autẽ in propinquo manet. Aut enim in eo, aut in vicino lentũ illud contrahitur:

vnde

vnde fit, vt aliter educi vix poſsit.

3 Quam ob cauſam frictiones carnem augeant? An quia vim præcipuam obtinent augendi ea, quæ noſtro in corpore calida habemus: molem quidem adipiſcitur ampliorem quod aſsiduè ipſum in motu eſt, ſurſúmque effertur, & in ſpiritum humores extenuat inteſtinos, quæ certè fieri in perfricando videmus: quare vbi vſus defuit perfricandi, corpus decreſcit, atq; minuitur. An ita fieri poſſit, vt vel per alimentum auctior caro reddatur, concalfaciendi ſcilicet beneficio. Calidũ enim omne humoris detrahens eſt: alimentũ autem quod in carnem digeritur, humidum eſt: plus quoq; alimenti caro ex laxitate ſibi admittit, quippe quæ laxior copioſius capere inſtar ſpongiæ poſsit. Frictio autem nimirum carnem elaxat, & ſpiritibus reddit opportuniorem, & prohibet quo minus inutiles coitiones in corpore contrahantur: quæ ſi abſunt, tabes nulla conſequitur: vitioſum enim illud ieiunium corporis, & tabes naſci ex materia ſolet, quæ inutilis congeſta eſt. Quòd ſi caro ſpiratior, laxior, atq; æquabilior ſit, molem capiat ampliorem conſentaneum eſt. Nam & alimenti capacior, & excrementorum ſecernentior redditur.

καὶ ἀτροφίαι, vitioſum illud ieiunium.

4 Quam ob cauſam vbi perfriximus, eodem à calore vehementius vrimur, atq; dolemus?

lemus? Vtrum quòd caro ſua denſitate calorem interrumpentem coercet: quare plumbum calidius, quàm lana eſt. An quia caloris tranſitio per vim agitur, quoniam corpus ſtrictum à frigore conſtat.

5 Cur ſiccæ fricationes carnis ſoliditatem moliãtur? An quia caro perfrictione recaleſcit, humor conſumitur. Adde quòd caro perfricata denſatur. Quæ autem frictionem attritúmq; pleniorem experiuntur, omnia maiorem in modum denſari reddiq; ſolida conſueuerunt: quod multis in rebus planè intelligi poteſt. Nam & farina & terra, & reliqua generis eiuſdem, ſi aqua infuſa trahas, humida titubabũt, & fluida: ſed ſi plenius atteras, longiorémq; tractationem adhibeas, ſpiſſeſcunt, ſolideſcunt, lenteſcúntq; celeriter.

6 Cur amplius frictio, quàm curſus corpus implere poteſt? An quia curſus carnem refrigerat, nec alimenti reddit capaciorem, ſed pars in imum conuertitur, pars à naturali calore penitus extenuata, tranſit in ſpiritum: at manus carnem permulcet, laxat, capacem alimoniæ facit. Et verò exterior iſta intentio premendo ſtipandóq; refringit interiorum impetum, obſiſténſq; arctius continet, & carnem attollit.

EORVM QVAE AD COLOrem pertinent, Sectio triceſimaoctaua, cuius quæſtiones X.

1 CVR oleum & cera ſolis calore candefiunt, caro nigreſcit? An illa ſol propterea candefacere poſsit, quòd humorem nimium eximit: nigricat enim per naturam, quod præhumidum eſt, propter humoris terreni miſtionem. Carnem verò, quòd nullam inde humoris copiam detrahit, adurit, atroq; afficit colore.

2 Quam ob cauſam piſcatores, & purpurarij, & omnino qui rem exercent marinam, ruffo ſunt omnes colore? Vtrum quòd mare ſua ſalſugine calidum, & ſqualidum eſt, tale autem quodque pilos conficere ruffos poteſt, vt lixiuia, vt auripigmentum. An parte exteriore calidiores, interiore frigidiores reddantur, eò quòd ſumma corporis viciſſim modò madefiunt, modò à ſole reſiccantur, idq; perpetuò agitur. Itaq; pili aſsiccati extenuantur, & rutilantur: & omnes quidem incolæ plagæ ſeptētrionalis ruffo ſunt pilo, & tenui.

3 Qua de cauſa curſus, quem induti agimus, & olei ſub veſtem perunctio pallidulos reddat? An propterea quòd vt ſpiratio commoda gratum affert colorem, ſic obſeptio, & ſtran-

ſtrangulatio cōtrà afficiat neceſſe eſt. Quòd itaq; humor paſſus per ſumma corporis cū incaluerit, refrigerari non quit, pallorem facilè trahit. Quod idem vtrunq; illud ſudor & oleum ſub amictum committit: calor enim introcluditur, atq; arcetur. Curſus verò quē nudo corpore agimus, colorē præſtat amœniorem, ſcilicet ratione contraria: delibamenta quippe excrementitia, quæ ſubſiſtunt, aer refrigerat, corpuſq; ita diſflat, euaporaturq; commodius. Ad hæc oleum cùm tenue, atq; humidum ſit, ſubter perunctū, meatuſq; corporis interſepiens, neq; humorem, ac ſpiritū è corpore profluere ſinit, neq; ſpiritū exteriorem admitti patitur. Quapropter materia vacans in corpore humida, putreſcens pallorem inducere poteſt.

4 Qua de cauſa ſpiratio commoda calorem parit amœniorem? An quia pallor putredo quędam per ſumma corporis eſt. Cùm itaq; humor ſummum obtinens corpus, calidus eſt, vt palleat accidit, niſi refrigeretur diſfleturque.

5 Quare qui mediocriter inſudarint, ſtatim ab exercitio colore hilarantur amœno, athletæ verò pallidi longè euadunt? An quia labor mediocris colorem leuiter prouocat, & ad corporis ſumma inuitat. Nimius verò cùm ſudore, & ſpiritu extrudit, dum corpus

inter laborandū rareſcit,atq; laxatur. Cùm igitur calor per ſumma reſidet corporis, color ille exultat,quemadmodum calfactis,aut pudefactis euenire ſolitum eſt. Vbi verò inde euanuit,pallor continuò ſuccedit. Cæteri itaque mediocriter ſe exercent,athletæ prorſus vehementer laborant.

6 Quam ob cauſam qui ſe exercent, amplius à ſole vruntur cùm ſedent quàm cùm mouentur? An cùm in motu ſunt, aera agitant: itaq; ſpiritu quaſi ventilantur: cùm verò ſedent, quia aer immotus eſt, vim ſolis acriorem experiuntur.

7 Cur ſolis calor ſummū adurere poteſt, ignis non poteſt? An quia ſol tenuior eſt,carnem ſubire amplius poteſt: ignis verò etiam ſi adurat,per ſumma tantum colorem inducit nigrum,quas phœdas nominant: interius autem ſubire minimè poteſt.

8 Cur ignis hominem nigrum non reddit,fictile reddit: ſol contrà hominem nigrore afficere poteſt,fictile non poteſt? An non eadem vterq; ratione agit, ſed ſol adurendo nigrificat,ignis fictile replet,obducitq; fuligine,quæ fauilla pręrenui dum carbones frāguntur ſimul & flagrant,contrahitur: hominem nigrum ſol reddit,ignis minimè: quoniam ſolis calor lenis,mollisq; eſt,& prę ſua tenuitate cutē ipſam leniter per ſumma adurit.

rit. Quoniam itaq; carnem non attingat, dolorem nullum poteſt infligere: quoniã vrat, nigrorem inuehit: ignis profectò vel nihil tangit, vel intrò irrumpit: nam arbuſta quoque igni atra redduntur. Verùm hic non eatenus tantummodo vrit, quatenus color ater ſe pandit, & auget.

9 Cur homines cùm ſeneſcunt, nigriores reddantur? An quia res omnes, excepto ſitu, nigriores cùm putreſcunt euadant: ſenectus autem non niſi quædam putredo eſt. Ad hęc cùm ſanguis ſicceſcens nigrior reddi ſoleat, meritò ſenes ſunt nigriores: ſanguis etenim eſt, qui noſtra corpora colore intingere valeat naturali.

10 Quam ob cauſam oleum ſol candefacit, carnem nigrificat? An quia olei terrenam eximit partem, quæ nigroris cauſa eſt, vt etiam vinum ſortis ratione terrenę nigrum eſt. Carnem verò nigram propterea reddit, quoniam vrit; terrenum nanq; omne cùm vritur, nigrũ effici ſolitum eſt.

PROBLEMATVM ARISTOTELIS FINIS.

THEODORI GAZAE THESSALONICENSIS IN PROBLEMATA ALEXANDRI APHRODIſIEI, AD NICOLAUM V. PONT. MAX.

Præſatio.

NVM ægrè interim feras Pater ſanctiſsime, ſi ego falſam deprehendam libri deſcriptionem, an libros tantum illos de Hierarchia autoris eſſe Dionyſij Athenienſis uiri doctiſsimi uelis, ne quid religioni derogetur: cætera autē ſint, nec ne, quorum uolumina eſſe inſcribuntur, parum referre cenſeas, modò fructus ex his aliquis capiatur. Equidem ita cenſere te arbitror, nec uereor, ne quod hactenus per tam longū tempus crediderint homines, à me reprobari uideatur. Multa enim docti interdum per incuriam, indocti ſæpe per ignorantiā improbè credūt, & quòd Thucidides autor grauiſsimus inquit, abditam rerum ueritatem nullo cū labore multitudo inueſtigare conſueuit: labitur in ea potius, quæ in promptu, & in propatulo habētur. Problemata igitur quæ tanquam Alexandri Aphrodiſiei opus cōuertere me in Latinam linguā inſiſti, conuerti quidē, & eò hercle libentius, quò non tantū morem me tibi gerere, uerumetiā pleraque in his quoque ſcitè diſcuti intelligebam: ſed Alexandri illius hæc, uiri fœcunda ſapientia

præ

præditi, & ueri atq; germani opinionum Ariſtotelis ſpeculatoris, nullo pacto equidem credere poſſum. Nam & doctrina autoris illius cùm in pleriſq; alijs, tũ in ijs quæ de animo iſthæc diſſerunt Problemata, omnino deſiderantur, & ab elocutione illius adeò longè hæc diſſonant, ut facilè quiſq; lectione ueterum literarum Græcarum exercitatus intelligere poſſit, nõ id opus ad Alexandrum Aphrodiſieum, ſed ad aliquem multò recentiorem autorẽ referri oportere. Doctrinæ iudex nullus te melior eſſe poterit. Elocutionis uerò, quoniam id per interpretationem patere ſatis non poſſit, ſi mei parum confidis iudicio, ſint illi arbitri uelim, qui neq; per malignitatem ementiantur, neque per ignorantiam literarum gentis Græcæ bonarum aberrent. Sed quanquã Alexandri Aphrodiſiei Problemata hæc eſſe non putẽ, utilia tamẽ, legendaq; ita iudico, ut nec tibi conuerti iuſſiſſe diſpliceat, nec me munus hoc unquã pœniteat ſuſcepiſſe. Quamobrem hæc illis Ariſtotelis Problematibus, quæ ſuperiori anno cõuerti, tuoq; dedicaui nomini, adiungenda, ſi placet, iubebis, ut copia larga Problematũ eodem codice cõtineatur, fructumq; ſic capere eximio liceat ampliorẽ. Nã & ſermonis faciem talem nos ſeruamus huius recẽtis, parũq; linguæ periti autoris poſuimus, ut ex eadẽ officina interpretis, ex qua illa Ariſtotelis, hæc quoq; exiſſe uiderentur. Vale.

 Alexan-

ALEXANDRI APHRODISIEI IN PROBLEMATA

Proœmium.

QVAESTIONVM *naturalium ratio partim certa ex ſe, cõſpectáque eſt omni ambiguitate, diſcuſsioneq; abiuncta. Quis enim, modo mentis ſit compos, quærat, quam ob cauſam natura pennas uolucrum generi largita eſt? cũ tam longè omnibus pateat, pennas primum fouendi gratia, perinde atque amiculum genus animantium illud induiſſe: deinde ornatus etiã cauſa eum in modũ extitiſſe, ſcilicet eadem illa ratione, qua pilis naturæ ingenio teguntur, quæ ingreſſu utuntur animantes, qua cortice ſerpẽtes, qua ſquamis, aut teſtis beſtiæ incolæ aquarum. Cur item natura alijs animãtibus cornua dederit, alijs aculeos, alijs ungues acutos, aut roſtra, aut quid tale quis quærere debeat? Conſtat enim naturã his ipſis ueluti quibuſdã haſtis natiuis beſtias ſuas muniuiſſe, quò ſe defendere ab his poſſint, quæ detrimentũ inueherent. Conſtat item fructuũ ac ſeminum genera, quæ ad ortum uitámque ſuccedendi perpetuam natura molita eſt, tunicis, aut corpuſculis aliquibus humidis, aridiſue, aut corio ueſtiri, ut ſecura tum à frigore, tum ab æſtu, tum etiam ab animantium iniuria præſeruentur. In multis certè ne*

ipſum

ipſum quidem tegumentum penitus eſſe inutile naturæ ſolertia paſſa eſt, ſed cibo idoneum ſuis prouida animantibus aſtruxit. Stirpes iam ipſas frondibus, libro, cortice, reliquis id genus pennarum, pilorúmue uice obduxit: quippe quæ ferè norit, ut uel à nimio frigore, uel ab æſtu immodico offendi, interireq́; poſſent, niſi ita operta, conceptáque manerēt, nonnulla etiam ſpinis tanquam ſpiculis contra animantiū morſus armauit. Flores præterea uarios præſtitit, ut exornaret, formoſumq́; genus ſtirpium liberaliſsimè redderet, utq́; nuncios quaſi ſtatueret, qui mortalibus fructuum infantiam mox prædicerent emerſuram. Hæc tā dilucida, tā certa, qui diſcutiēda in mediū affert, mēte proculdubio uacat. At qui ambigat an calor igni inſitus ſit, hic tāgēdi ſenſu orbatus degit. Qui quærit utrū natura, & ratio prouida rebus oriendis, occidendiſq́; cōſultet, decernátque ordinem, motū, poſitum, ſpeciem, colorem, cætera generis eiuſdem, hic porrò criminis teterrimi reus eſt, grauiſsimiſq́; pœnis obnoxius. Quæſtionum igitur ratio, quod propoſui, partim ex ſe certa, manifeſtáque eſt, partim inexplicabilis, modumq́; penitus humani ingenij excedēs, Deo duntaxat cognita immortali, qui rerum omniū parens, atque autor eſt. Operis quidem ſolertiſsimi cuiuſdam rationē artifex qui extruxit, integrè tenet: cæteri uerò qui artis ſintillius ignari, ra-

tionem nullam reddere queunt, ſed tantummodo rem inſpectant, & demirantur. Quæſtiones quas inexplicabiles dixi, huiuſcemodi ſunt: Quam ob cauſam ridere hi ſoleãt, quos in alis, & coſtis, aut plantis titillamus. Cur nonnulli cùm mutuum marmorum attritum, ſectionẽne, aut ferri ſtridorem, limarumue ſentiunt, dentibus obtorpeſcunt. Qui fieri poteſt, ut ſtupori dẽtibus à frigidis fructibus inuecto portulaca herba, quæ frigida eſt, medeatur, cùm non res ſimiles, ſed contrariæ remedio contrarijs eſſe debeãt. Qua de cauſa lapis, qui magnetis uocatus eſt, ferrũ ſolus attrahere, ramentiſq; ferri iuuari ualeat: electrum, ſiue ſuccinum floccos, feſtuculáſque ſibi ita coniungit, ut hærentes poſſit attrahere. Vnde fit, ut leo gallum tantummodo extimeſcat. Quid eſt quòd gallina edito ouo, feſtuca aliqua ſe, & ouũ luſtrat. Quare ueratro coturnices, cicuta ſturni uescuntur, quæ toxica hominibus eſſe certum eſt. Quamobrem ſcammonea bilem ducat: cucurbita agreſtis, agaricum, ueratrum candidum, euphorbium, granum cnidium pituitam: ueratrum autem atrum, ac empithymum bilem atram. Cur aluus nõnullorum rebus aſtringitur, quæ aluum reſoluere conſueuerunt: contráque his reſoluitur potius, quæ aſtringere poſſunt. Quamobrẽ alius alio cibo delectetur, eundemq; alius facilius, alius difficilius concoquere ualeat, cùm nulla ratio, uel caloris, uel ali

cui

cuius rei eiuſmodi intelligatur. Nemo ſanè uel torpedinem piſcem torporem per funiculum noſtro inuehere corpori, uel triglam obtentam uitium à torpedine accitum tollere ignorat. Permulta id genus licet enumerare, quæ neſci tantum experimento potuerũt: unde apud medicos abditæ illæ, deliteſcentesq́; cauſæ his in rebus habentur, quarum nulla ratio reddi poterit: quocirca temerè ſanè agunt, qui genus id quæſtionum ſolutionibus mandare contendunt, nec dici improbabilius quicquam poteſt, quàm rationes, quas illi adducunt: quippe medicamenta, quibus purgandi uis data eſt, idcirco materias ducere poſſe inquiunt, quoniam habitu ſunt calidiori: quod error eſt. Nam ſi puro calori cauſa daretur, calida omnia uim illam purificam ſortiri utiq; oporteret: nunc uerò piper, quod longè calidius, uim non trahendi, ſed concoquendi, corroborandiq́; poſſidet: cuius etiam generis maſtichen, & aloen eſſe nulli dubium eſt: itaq; reciprocari iſta nequaquam cenſendum. Nam etſi omne quod ducere poteſt, calidum eſt, haud tamen uiciſſim ita conſequitur, ut quod calidum eſt, idem etiã ducere poſſit. Volunt item ſtruthiocamelum ui ſui caloris ferrum concoquere, quod abſurdũ penitus. Leo enim qui longè quàm ſtruthiocamelus calidior eſt, ferrũ concoquere nõ poteſt. Nec uerò medicinæ artis autores tantum rerũ ſtatuere proprietates coguntur, ſed philoſophi etiã

Cauſæ abditæ, id eſt, proprietates occultæ.

& grammatici eodem perſæpe ueniunt. etenim quæ pathe, id eſt, affectus appellant, uſuq; comprobata obſeruant, non niſi uicē complent proprietatum. Quærenda igitur illa ſunt, quæ locum obtinent medium, hoc eſt, non quæ perſpicua ex ſe ſunt, uel tam occulta, ut percipi à nemine poſſint, ſed quæ quamuis difficilia & obſcura, explicari tamen, lucemq; recipere rationum, & doctrina hominis, atque ingenio poſſint. Solutionem autem quæſtionis cuiuſque petendam ex rei uel habitu, uel ſpecie, uel actione, uel ex rei ſimili conſenſu, uel èx colore, uel ex deceptione ſenſus, uel ex equiuocatione, uel ex uiribus, quæ magis, minuſue efficere poſſint uel ex eo quòd res durior, aut ſolutior, aut maior, uel minor, uel ex tempore, aut ætate, aut more, uel parte eſſentiali, aut euentitia, uel ex rerum ſimilium conditione, quorum exempla ex quæſtionibus, tum à nobis, tum ab alijs explanatis colligi poſſunt. His igitur normis ac metu omne quod quæritur, probationi poteſt ſolutioniq; mandari. Sed cùm non ſolum ratione, quæ in uniuerſum doceat, uerumetiam ſingularum rerum tractatione animus auditoris regēdus ſit, hæc proponenda, ſoluendaq; cenſuimus.

Alexan

ALEXANDRI APHRODISIEI PROBLEMATVM LIber Primus, cuius quæſtiones CXLVII.

1 CVR Homerus homines à canitie tẽporum πολιοκροτάφους cognominauit? quòd ea maximè parte capitis canities oritur, ob eam ſcilicet rem, quòd pars capitis prior humidior, quàm poſterior, & pituitoſior eſt: & parte priore capitis ſola calueſcere ſolemus, quòd mollis, & laxa eſt. Cùm itaque pilus ob naturalem ſiccitatem vacat alimento, facilè defluit, vt qui nõ ita ſolidè parte innitatur priore, ſicut poſteriore, quæ ſiccior atque ſpiſsior eſt, Caluitium ex ſiccitate oriri ſolitum eſt: quamobrem quibus criſpus capillus eſt, citius calueſcunt, caneſcunt autẽ ſerius, vtpote qui capite ſint ſicciori: ſiccitas enim pituitoſam illã materiã totã abſumit. Sunt ijdem præterea vigiles plus quã cæteri: ſomnus enim humore cõſiſtit. Quod quidẽ argumento cõſtat infantiũ, qui vt humidi excremẽtoſiq; ſunt, ſic ſomniculoſi eſſe conſueuerunt. Patet idẽ vel ex humidis corporum affectionibus, atq; ex ijs qui vel vino ſeſe inebriarunt, vel crebro balneo vſi ſunt. Quinetiam minus excrementi mittere ijdem ſolent per partes, quæ ſeceſſui vacan-

tis materiæ deputatæ ſunt,os inquam,nares, oculos. At qui capillo ſunt promiſſo,& ſimplici,capitis humore abundant, itaque cõtra afficiuntur,quippe qui aut nunquam,aut lentius caluitium ſentiant. Fieri tamẽ poteſt,vt vel vitio ſui generis quis caluefcat,ſicut & articulorum dolores, & plerique alij corporis affectus de parentibus ad prolem deſcendere conſueuerunt,vt non deſint,quos morbos liceat hæreditarios appellare. Ergo vel ea ipſa de cauſa,vel celerius calueſcere, vel excrementoſus, ſomniculoſúſq; eſſe quis poteſt: canos autẽ candidos eſſe propterea neceſſe eſt,quia pituitæ,ex qua orti ſunt,calorem imitantur: nonnunquã etiam ad colorem penè auri vergunt,videlicet vbi ſe cum pituita bilis vitellina permiſcuit.

2 Cur excremẽtis abũdare,ac vigiles eſſe ſenes conſueuerunt? Excremẽtis certè abundãt quia frigidiores,atque debiliores,atq; ad concoquendum ineptiores longi temporis ſpatium reddidit:hinc enim excrementis foramina,meatúſque corporis redundant. Vigiles verò,quia ſicciores parte corporis ſolida efficiuntur. Infantes prorſus,quia ex contextu foraminum,& parte ſolida corporis ſunt humidiores,non tantum excrementoſos,ſed ſomniculoſos quoque eſſe neceſſe eſt.

3 Cur pueri nõ caneſcunt, cùm humidi excremen

crementoſiq́; eſſe ſoleāt? Quia humidi & ca lidi ſunt: pituita autē, vnde canicies, humida & frigida eſt: adde ꝙ puerorū caluaria mollis ſaxáque eſt inſtar cutis: itaq; vacans materia & inutilis difflari poteſt, atque euaporari: ſeniorum prædura eſt: tempore nanque obdureſcit, ac denſa, ſolida, oſſea redditur, vnde rimas in ea natura perduxit, quibus vapores excrementitij efflari, atque euaneſcere poſſent.

4 Cur mulieres & ſpadones caneſcere celeriter ſoleant? An mulieres, quia natura frigidæ ſunt, atque ex ocij cauſa: ſic enim plus materiæ inutilis cōtrahi poteſt, præſertim ſi mē ſtrua defuerunt. Spadones, quia nō amplius ſemen excernunt, ſed excremētum illud ſeminis genitale, quod pituitoſum eſt, per totum corpus miſtum cum ſanguine digerunt.

5 Cur item careant pilis? Mulieres quidem quia frigidę ſunt, foramina ſui corporis ſpiſſiora habent, atq; coarctiora: vis enim frigoris contrahere, conſtiparéque aptiſsima eſt: itaq; exitus pilis denegatur. Spadones verò, quia iuſto humidiores ſunt, excrementiſque admodum redundant: hæc enim ratio eſt, cur loca, neque præhumida, neq; præſicca, ſaxoſaq; herbas ædere valeant.

6 Cur pedes ſpadonum magna ex parte ſolent deprauari? Quoniam præ nimio, quem

dix

dixi, humore membra admodum madefacta, & emollita, & proinde debilitata gerũt: fit enim vt pondere ſuperimpoſito corporis, crura parum ad ſuſtinendum valida, peruertantur quo modo harundinem põdere ſuper annexo, flexi neceſſe eſt. Rem autem duram & ſiccam eſſe validiorem, inque ſuo officio ſtabiliorem. Humidam verò & mollem imbecillam, parúmque efficacem extare, argumento ſunt ligna, pelles, funes, atque etiã homines: quippe ſi qui per luxũ à balneo poculo immodicè vſi ſunt, imbecilliores reddãtur: ſed ſi per frugalitatem modicè ſeſe reſiccarunt, robuſti efficaciores euadant. Vnde fit, vt ſpadones quidem effœminati, imbecillique ſint, forſitan & vinoſi: cùm enim habitu ſint frigidiori, auidos eſſe rei contrariæ veriſimile eſt. Vinum autem natura eſt calidum. Aethiopes verò, vtpote ſicciores, criſpi macilẽti, muſculoſi, robuſtique conſtant.

7 Cur iidem vocem reddunt acutiorem?

Quoniam humor ille immodicus fauces canalem aſperum cognominatum obcraſſans, atque infarciens, longè reddit anguſtiores: & cùm ſpiritus per anguſta ſe promat, vocem agat acutiorem, quàm in integris fiat hominibus, neceſſe eſt. His enim vox ampla per meatus laxitudines informatur, & ducitur. argumẽtũ ex tibiarũ foraminibus accipi aptiſſimè

ſimè poteſt. Humor autem nimius ſpadonũ vel ex eo conſtat, quod perçraſſari, & mammas fœmineas explere, & genas habere tumidiuſculas, & pilis eſſe promiſsioribus, & caneſcere facilè conſueuere.

8 Cur è ſpadonibus nonnulli rem aliquantiſper veneream appetant, & amore interdũ teneantur? Quoniam ſunt, qui cùm pubeſcerent, caſtrati, colliſiuè fuerunt, itaque veluti ſemiſpadones ſunt: adde quibus iecur feruentius, & ſeminis conceptacula ampliora, hi veneris vſum ſæpe imaginantur & appetunt, agere tamen quod cupiunt, non poſſunt, quoniam coles eorũ mox emarceſcat, & lãgueat. Spiritus enim qui diutius tumefacit, deeſt: quippe cùm ſemen non adſit, vnde ſpiritus ortus per meatus ſemini attributos deferri ex parte coxarum conſueuit. Quamobrẽ fit, vt meatus illi collapſi perinde atq; in puerili ætate poſsint excæcari.

9 Cur cæteris omnibus noſtri corporis partibus, quas pili integunt, caneſcere conſueuimus alijs verò nequaquã? Quoniã locus iſte calidior eſt, quippe qui conceptaculis, tũ ſpiritus naturalis, tũ ſanguinis ſit refertus: qui etiam, quia laxior, atque ſolutior eſt, idcirco excrementa pituitæ digerere, atque diffl are aſsiduè poteſt: quod quidem argumento cõſtat ſudoris aſsidui alarum.

Cur

10 Cur nonnulli pudore affecti, alis inſudare coguntur? Quia pars iſta corporis laxior eſt. Natura quippe ab eo recedit, quod vel reuerendum, vel cauẽdum eſt, atque pauliſper ſeſe cum ſanguine colligit, recipitque in venas, atque arterias ampliores, quæ vbi expletæ fuerunt, extillare incœperunt: quod idem etiam euenire ijs nouimus, qui affecti lætitia ſunt ob eam ſcilicet rem, quòd elaxari, reſoluiq; corpus totũ, maximéq; alias neceſſe eſt.

11 Quam ob cauſam pallidi qui metuerũt, efficiuntur? Quòd natura humana, viſq; interior quæ corporibus noſtris cõſulit, ne quid extrinſecus capiat detrimẽti, continuò fugit, & ſe ad loca confert penitiora cuſtodiæ gratia: quemadmodum nos quoq; domum eadẽ cauſa petere ſolemus: quòd cùm properat, ſanguinem ſecum trahit, quo ſolo vehiculo, alimentóq; vti conſueuit. Sanguis autem eſt qui florem noſtro largiri corpori poteſt.

Florẽ, id eſt, roſeũ & purpureũ colorem.

12 Cur ijdẽ illi cõtremiſcere conſueuerunt? Quoniam vis etiam animalis per cõſenſum vtique naturalem diffugiens, neruos relinquit imbecillos, qui ſuo robore membra ſuſtinent, firmaq; tuentur. Hæc eadẽ ratio eſt, cur & aluo fundantur, & mingant incõſultè: muſculi nanque, quorum intereſt meatus excremẽtorum claudere, debilitati retinere amplius nequeunt.

Quam

13 Quam ob cauſam rubeſcere ſolent qui gaudent? Quoniam natura ſponte rei occurrit, quæ grata extrinſecus acceſsit: quemadmodum nos amicis, aut liberis obuiam vltrò feſtinamus. Naturam autem ſanguis comitatur, quem ſuo colore cuti florem poſſe largiri, palloremq; ob eius orbitatem oriri propoſuimus.

14 Cur erubeſcere conſueuerunt, quos puduit? Quoniam natura ſua naturali quadam non arbitrali conſcientia verecundatur, ac reueretur quod honorandum, colendúmq; ſenſerit. Itaq; more pudicæ, nobiliſq; puellæ cōpeſcitur, & ſe ad loca penitiora corporis recipit, atq; occulit: ꝙ cùm agitur, ſanguis concitus liberalius fluitat, cutemq; ſuo colore pertingit. Sunt tamen qui naturam ſeſe protegere copia ſanguinis aſſeuerent: quomodo & manum naturali ingenio tantiſper faciei admouere ſolemus, dum pudore afficimur.

15 Cur nonnulli à vita præ nimio metu diſceſſerũt? Quoniam vis naturalis admodũ interiorem ſubiens partem ſanguine calorẽ inſitum, atq; vitalem ſolitum de corde oriri, obruit vniuerſum, atq; extinguit, qua ratione oleũ quoq; multũ, vniuerſúmq; lucernæ infuſũ flammã poteſt extinguere: calor ꝗppe corporis ille peraptè flãmulæ lucernæ reſpõdet. Et verò qui dolore vexantur nimio, eadem

eadem ipſa de cauſa diſceſſere è vita: interit enim motus interior natiui caloris, quemadmodum ignis quoq; obturatus extinguitur.

16 Cur multi ebriati vino obierunt? Quoniam vini copia naturalem animalémq; vim omnem ſuo calore opprimit, maximéque id ſentiunt, qui calorem inſitum exiguum continent, atque imbecillum. Qui enim multus ac validus eſt, reſiſtere amplius, ac ſpatio tẽporis copiam omnem illatam cõcoquere poteſt. Quemadmodum plus olei infuſi flamma tolerat, quæ largior eſt.

17 Quam ob cauſam membra ſenum obtremunt? Quoniam nerui membrorum, & muſculi vi ſua mouendi priuati non amplius ęquè partes continere, firmare, ſtabiliréque poſſunt: fit etenim tremor, cum põdus quidẽ membrorum corporis trahit deorſum, animę autem vis ſurſum eleuat, idque viciſsim, atq; aſsiduè agitur. Hinc enim incurui ſenes in terram corruunt, & ne id fiat, baculis ſeſe ſuſtinent, & tanquam caducos parietes lignorum adminiculo cõtinent erectiores. Hæc eadem virium imbecillitas facit, vt & vrina, & alui excrementa prodeant inconſultè.

18 Quam ob rem palleſcere ſolent, qui ægritudine ſuccumbant? Quoniam rem triſtem natura ſentiens, paulatim deſcendit ad loca ſibi penitiora cum ſanguine, qui coloris

autor

autor eſt: minus tamen illi, quàm qui metuunt, pallеſcunt.

19 Quam ob cauſam qui lętitia exultant, vehementer reſoluuntur? Quoniam vitalis vis, & inſitus calor foras ad rem lætabilē immodicè profluens diſpalatur, ac interit. Vnde fit, vt & ſudent, & rubeant ſanguinis aduentu: calorē enim natiuum, ignemq́; ipſum, vt per loci ſui appetitionem ſurſum efferri, ſic per alimēti deſideriū ima petere neceſſe eſt. Igitur vtralibet mouēdi ratione perempta, calor inſitus interit, & vis omnis vitalis euaneſcit.

20 Quam ob cauſam qui vel anguntur, vel iraſcuntur, vel amant, frequēter ampliterq́; ſuſpirare cōſueuerunt? Quoniā qui anguntur, animū totum ad rem quæ dolori eſt, cōuerterunt: qui iraſcuntur, rei qua cōciti fuere intendunt: qui amant, rei tantum incumbunt cuius deſiderio detinentur. Itaq; animus conuerſus ad id quo ſolicitatur, negligit. & quaſi officij ſui obliuiſcitur, videlicet vt muſculis thoracis vim mouendi ſuppeditet. Cor igitur cùm neq; per intentionem pectoris aerem capiat, quo ventilari, refrigerariq́; poſsit, neq; per remiſsionem ſeuocet, quæ ſanguinis ardor fauillacea excrementa cōmiſit, ne ſtranguletur, animam cogit, & ad deſertum officiū reuocat & hortatur, plurimam

rem musculis præſtet rationem, & inſpirationem, expirationemq́; ampliorẽ efficiat, vt & copiam aeris frigidi capiat, & excremẽtorum largam eijciat copiam, ita vt quod vices minutæ, crebræq; ſpirandi eſſent facturæ, hoc vna amplior reſpiratio ſubminiſtret. Quam rem στενάζειν hoc eſt, ſuſpirare veteres ab anguſtia corporis dixerunt: & quidem ad quoddã tempus latè ſuſpirant, idq́; ſæpius faciunt: quoniã animus quidẽ (vt dictum iam eſt) rem à qua excitatur, aſsiduè diſpicit: natura verò aliquando cordis gratia cogit vim mouendi tranſmittere thoracis muſculis ampliorem. Quòd autem in thorace reſpiratio eſt, hoc in reliquo corpore ſeductio ſpiritus per arterias habetur, ac inſpirationi intentio, expirationi remiſsio reſpondet. Sphygmus autem, id eſt, pulſus, ipſe intentio meatus, & remiſsio in corde, & in arteria eſt.

21 Cur ægrè id genus carnis concoquitur, quod inſitiũ appellatũ eſt? Quoniã ſua leuitate fluitat in vẽtriculo per cibi humidi medium, nec eius corpus attingit, quo tactu fieri cõcoctio poteſt: ſed iuxta gulã redundat, cuius officiũ cibis nõ coquendis, ſed appetẽdis delegatũ eſt. Quinetiã foris aquæ iniectum nõ ſubſidet, ſed innatat: quoniã dũ carnes teruntur, ſpiritus admittitur præleuis, qui corpus

ἴσικον, inſitium.

pus eleuet, & in humore fluitare aptiſsimũ reddat: hinc etiam mollis, ſolutusq́; fortè talis ſpiritus, euadat neceſſe eſt.

22 Cur aqua perferuida grata prurientib. eſt? Quoniam cauſa cur membra pruriant, pituita craſſa, & perfrigida eſt: hæc autem facit, vt cutis hebetior ſit, atq; ſtupentior.

23 Cur iidẽ balneis delectãtur calidis? Quoniã pituitã calor digerit, vngues excutiunt.

24 Cur terga amplius quàm cæteræ corporis partes pruriant? Quoniam plus pituitæ continent, vtpote quæ frigidiora ſint: quamobrem ſenes pruritus magis exercent, quia frigidiores ſint.

25 Cur homines qui breui ſunt corpore, prudẽtiores magna ex parte ſunt, quàm qui longo? Quoniam animus toto in corpore coactius & cõptius manet, ſi breue eſt: ſi longum, paſſus per longitudinem exoluitur, & hebeteſcit. Vnde Homerus Vlyſſem breuẽ, ac prudentiſsimum refert, Aiacem longum, & ſtultiſsimum prodidit.

26 Cur pleriq; ſtulti liberos prudentiſsimos procreauerunt? Quòd homines ſtultiores cùm concumbunt, totos libidini ſeſe dedunt. Itaq; animo penitus in corporis cõcreationem demerſo, aſtrictoq́; rei tantũ venereæ, ſemen vires optimas tũ rationales, tũ naturales adeptum perfluit, creatq́; proinde

hominem prudentiorem: at homines prudentes, & docti, ſemper aliquid vel honeſti, vel vtilis animo complectuntur, ne in ipſo quidem venereo coitu omnino à rerum ſtudio deſiſtunt: itaq; animo remiſsiori profūdēs ſemen, expers longè facultatis illius animalis incumbit. Hinc etiam deduci ratio poteſt, cur homines ſtulti, atque indocti, filios robuſtos maximè procreant, prudentes & docti imbecillos.

27 Cur ferarum animantium ſtercus minus, quàm vrbanarum fœteat: & damarum, & aliorum quorundā excrementa pauliſper aroma redoleant? Quoniam ferè cibo ſicciori, ſimplicioriq́; veſcantur, laborantq́; vehementius. Hominum verò ſtercus omnium maximè animantium fœtet, quòd vario, humidoq́; cibo magis cęteris vtūtur, atq; plus q̃ ſit ſatis, importunè, prius quàm egeamus, gulæ ingerimus, atq; minus nos per laborē exercemus, atque minus calore abundamus. Cùm igitur cibus, vel plenè concoqui, vel ſatis diffIari non queat, putreſcit aliquantulū, itaq; grauius fœtet.

28 Cur ſinapi & piper, & acrium omne genus cuti ſuperimpoſitum noſtri corporis vlcerare nimirum poteſt: deuoratum ventrē vlcerare non poterit? Quoniam antè immutatur, atq; concoquitur, quàm incipiat agere:

re: adde quòd eius vehementia hebetaſcit nimio ventris humore: quinetiam cutis ſuam ob denſitatem tempus ad agendum rebus admotis acribus ſatis adhibet, & quoniam imbecilla eſt, facilè ſentit: at pars inteſtina vnà & laxior, & humidior eſt.

29 Cur & præ nimio dolore, & præ nimia lætitia æquè lachrymæ excutiantur? Quoniam qui dolent, ſpiſsitudine meatuum, qui poſiti oculis ſunt, humorem quem oculi continent exprimunt: dolor enim meatus refrigerat, atq; aſtringit, at qui lætantur & geſtiunt, humorem ex laxitate meatuũ effundũt: oculi tamen quicunq; arctioribus conſtant meatibus, lachrymam, neutra de cauſa mittere conſueuere.

30 Quam ob cauſam qui dolét, ſumma corporis parte palleſcere conſueuere? Quoniã vires naturæ cùm ſanguine pártes interiores corporis ſubeant, ſicut ſuperius dictum eſt: ſanguis autem eſt, qui ſummam corporis partem calfacere poſsit, & laxare.

31 Cur ſæpenumero euenit, vt qui mingũt etiam flatum ventris extrudant? Quoniam veſica plena vrinæ intumeſcat, & premat, atque adducat rectum inteſtinum. Itaq; vrina dum egeritur, inteſtinum illud relaxatur, & flatibus inteſtinis incluſis libertatẽ effluẽdi cõcedit. Sunt tamen qui, dum vrina ſecer

nitur, conſenſum quendã membrorum effici omnium cenſeant.

32 Quamobrem qui oſcitantem viderint, oſcitare incipiant? Quoniam natura animãtium conſentiens inter ſe, afficiq́; mutuò aptiſsima eſt, maximèque brutorũ. Hinc vbi è grege aſinorum meiere vnus adorſus eſt, cæteri quoque omnes identidem faciunt.

33 Cur ſanum lippiens ſua aduerſa valitudine afficiat, ſanus verò lippientem ſua bona valitudine emendare non queat. Quoniam oculi humidi, molles, affectuiq́ue opportuni ſint: adde ꝙ ſanitas tẽperies quædã ſit corporis, morbus autem intemperies: faciliusq́; modicus habitus ab immodico mutetur, vertaturq́;, quàm contrario meritò lippitudo, quæ habitus quidẽ immodicus eſt, ſanitatem, habitum laudabilem celerius mutat: omnem mutationem autem ob naturalẽ conſenſum corporum fieri certum eſt.

34 Cur numus, aut pomum in aqua demerſum amplius ſeipſo videatur? Quoniã aqua ſubmerſo adhærens corpori, eadem afficitur qualitate, coloremq́; proinde trahit eũdem, quo fallere oculum poſsit, quaſi corpus amplius ſit, cùm vndique aqua continetur. Hac enim eadẽ ratione ſol quoq; & luna, & errores omnes cùm vel exoriuntur, vel occidunt, corpore eſſe ampliori videntur, quippe cùm

ita

ita proximum cœlum recipiat eádem quali
tatem,aſſormeturq́; conſimilius.

35 Cur quadrata è longinquo rotunda eſſe
videantur? An quia quadrati angulos è lon
ginquo percipere oculus nequeat, quibus de
tractis, rotundū videtur quod relinquitur.

36 Quam ob cauſam cùm aliquid procul
percutitur, ictum ſtatim cernamus, ſtrepitū
lentius audiamus, quanquā vnà cū ictu ſtre
pitus oriatur? quia viſum tenuiorem atque
acutiorem quàm auditū habemus. Viſus igi
tur anticipare vtpote acutior poteſt, audi-
tus vt craſsior, lentiùs ſuo fungitur mune-
re. Eadem hæc ratio eſt, cur in attritu cōfri-
ctuq́; nubium, ictum, quod tonitruū appella
mus, & ardorem cui nomen fulgur inditum
eſt, non ex æquo percipiamus, ſed fulgur pri
mum videamus, poſt tonitruum audiamus:
quanquam ictus vel prius tonitruum, quàm
fulgur efficiat, vel vtrunq; ſimul cōmittat.
Ergo vel hac in re viſus vtpote agilior, & te
nuior præcurrit, atq; anticipat: auditus: vt
craſsior & retardior poſtmodum ſentit.

37 Quamobrem ex frigoris vehemētia par
tes noſtri corporis cæteræ rigeant omnes, fa
cies minimè, cùm hęc vna detecta frigori pa
teat? An propter conſuetudinē, facies enim
quòd ſemper detecta eſt: aeris mutationibus
inſueuit: iuuat autem plurimū ad reſiſtendū

conſuetudo, atque exercitatio.

38 Quam ob cauſam bilis ſuo cōceptaculo affectu admodum facili complexa nunquam id corrodat: vbi verò in dentem corpus ſoliſsimum pauliſper decubuit, illū corrodat atque interimat? Dixerim, quia natura, vt in illo vno corpore bilis cōtineatur, ſtatuit: vis enim naturæ plurimū ad prohibendum ne quid officiat valet. Conſtat hoc etiam rebus alijs: fœtus enim decem ferè menſes in vtero permanens, nullum ponderis ſenſum gerenti fœminæ mouet: at ſi quis flatus eodem ruat, tormēto protinus excitatur, & pōdus ſentitur, & diſtentio rapit intolerabilis. Arteria item aſpera ſpiritus vnius conceptaculum eſt, ita, vt ſi quid cibi, aut humoris in eam delapſum ſit, ſtrangulatio ſequatur, & tuſsis ſubita: natura enim non cibo, ſed ſpiritui viam hanc vni vendicauit.

39 Cur alij balneas ſitibundi ingreſsi, extincta ſiti egrediantur, alij contrà? Qui habitu ſunt ſicciori, ſiti balneo humefacti abſoluūtur, præſertim ſi non penitus tabeant ſiccitate. At qui humidiores ſunt, & ſiti omni vacātes, ijs humor per ſudorem abſumitur, itaq; ſitis creatur, quippe quæ ſiccitate oriri ſolita ſit.

ῥαφάνου radicem reddit.

40 Quam ob cauſam radice per cibū ingeſta, alij fœdè eructant, alij nō? Quorū ventri-

culus

culus non vitioſis excrementis, maximéque pituitoſis redũdat, horũ eructus purior eſt: quorũ autem illis redundat, impurus, & malè olens: radix enim vim calfaciendi, incidẽdi, extenuandiq; materias obtinet, flatusq́; ex humoribus mouet, quos per ructum retrudit, ac reijcit. Ita feces quoq; diri odoris ſi immotæ manent, fœtorem non ſpirant: ſi mouentur, ampliter ſpirant. Haud enim audiendi ſunt illi, qui radicem ipſam vitioſam natura, & fœtido conſtare genere cenſent: argumento, quòd etiam foris tam marcida malè olet: nam ſi id eſſet, omnes qui eã edisſent, fœtidum eructarent.

41 Cur ſummis frigoribus digiti & omnino extrema corporis nigreſcant, & decidãt? Quia vis ſummi frgoris, calorem inſitum ad corporis profunda impellit, & claudit: itaq; extrema, quoniam vires animales nequeant adipiſci, primum liuent, deinde nigreſcunt, & moriuntur: decidũt verò propterea, quòd natura reliquo ſuo corpori cõſulens, aſtringit ad ſe quod integrũ eſt: relinquit, atque reijcit, quod mortuũ vacat. Extrema ita affici poſſunt, eò quòd parum carnis, calorisq́; obtinẽt: hinc enim & in genere ſtirpiũ, quæ infirma laxioraq́; & minus calida ſunt, frondes hyeme ineunte amittunt. Errãt enim qui principiò calorẽ innatũ, vim aduerſam fri-

goris aufugere introrſum exiſtimēt: proin-
de coactū,& quaſi recreatū proficiſci vniuer
ſum larga cū copia omnibus auxilio mēbris
itaq; feruore nimio extrema poſſe exuere:
nam dum intus manet,cogi melius poteſt.

41 Quamobrem qui extremis perfrixere, ſi membra igni admoueant, doleant vehemē ter? Hoc vniuerſum & ad ſubitam qualitatis mutationem accidere arbitrandum eſt: fit enim vt ex multo frigoris, repente trāſeant ad multum caloris. Omne autē quod immo dicè vniuerſumq; malo agitur habitu, dolorem naturæ infligere poteſt: ſicut quod per habitū bonū modicè,atq; ad naturalē conditionē vniuerſum mutatur:naturā verò vehementer pmulcet, atq; oblectat:corpus enim humanū habitu temperatiori, quàm cætera animalia conſtat.

43 Quam ob cauſam qui piper, aut panis inciſum grandiuſculum deuorarint, ſingultiant? Qui ventriculū mundū, & ſentientē, & calidū habēt, hi celeriter piperis acritudine mordētur: quo morſu ſtomach⁹ ad repellendā rē, q̄ id efficit, excitatur: itaq; oritur, qui ſingultus vocatus eſt. Atqui ventriculo ſunt frigidiori,pituitoſo,atq;hebetiori,hi lē tius ſingultiūt. Quinetiā q̄ panē inciſum in ſto amplius deuorarint,oppreſsi magnitudine panis, ſingultire cogūtur mēbrorū enim

natu

natura nequit quieſcere, quoties aliquo detrimento infeſtatur. Piper igitur qualitatis ſuę acritudine facit, quòd ſingultus obueniat: quomodo bilis quoque interior pungit & concitat. Panis verò ſua opprimens quantitate, idem committit more pituitæ, quæ ſingultum aggrauando ciere poteſt: reſpondet enim piper bili, panis pituitæ: vtraque verò proxima rebus extrinſecus infeſtantibus dixerim, ſpinis & lapidi. Piper enim & bilis acumini ſpinarum reſpondent, pituita & panis lapidum ponderi.

44 Quamobrem vitia, quæ in vnguibus digitorum conſtiterint, dolore afficiant vehementi? Quoniam nerui ad extremos vſque porrecti, digitos ſuis ipſis excrementis vngues cōficiūt: ſicut etiā dētes in gingiuis. Cū igit̃ vis quæ per neruos autor ſentiendi præſtat̃, profluens extremis inſiſtat digitis, eò ſe colligēs augeatur aquæ modo, quæ in cōpita cōfluit, cōſtat eò magis dolorē poſſe amplificare, quoniam plus ſenſus vitijs augetur.

45 Quamobrem ijs qui panem inciſum grādiuſculum deuorarint, & ob eam rem ſingultire incipiunt, retentio ſpiritus ſingultū ſedare poſsit? An quia ſtomachus ad aſperam arteriam poſitus eſt, idcirco premitur ab ipſa arteria, & inſtringitur, ita vt panis intruſus in vētriculū excutiat̃: quo excuſſo, pō-

dus

dus tollitur quod ſingultum ciere poteſt.
46 Quam ob cauſam qui ex pane ſingultiunt, ſoluantur ſingultu cùm triſte aliquid audierint? Quoniã ſunt intenti ad hoc quod ægritudinem attulit. Cùm enim vis animalis aliorſum conuerſa, mouere thoracem deſinat, ſpiritus parum tantiſper affluit: itaque coactus ſingultum præ ſua copia ſedat, vt dictum iam eſt.
47. Quam ob cauſam cùm picturas intuemur, ſi propè aſtamus, colores plano contineri omnes videamus: ſi procul, partim cauo, partim deuexo repræſentari neceſſe eſt? Quoniam vis conſpiciendi, quoties per longum extenditur interuallum, langueſcit, atq; ita colorum profunda diligentius nequit explorare, ſed partem albiorem deuexam videt, nigriorem cauam. Album enim quoniã lucido proximum, foras verſus elucet: nigrũ vtpote obſcurum, introrſus nitet. Hic adijci illa congruum iudico: Artium aliæ materiã transformare ſolent: vt cùm fictor æneum equum, bouem, aut quod aliud animal conflando, aut ducendo hominẽ, aut vas aliquod affingat, videlicet materia æris à forma in formam immutata: aliç per adiectionẽ agũt, vt quæ cera, aut luto effigiant: aliæ per demptionem, vt quæ animal ſculpẽdo affor mãt: aliæ per compoſitionem atq; appoſitionem,
atq;

atq; conglutinationē, vt ars ædificandarum ædium, aut nauiū, aut ars textoria, aut lignaria Sunt preterea quę per habitus alterationem, penitiorémq; immutationē fiant, quemodum natura genus animalium ex ſemine creare ſolita eſt. Non deſunt quæ per habitus mutationem, atq; additionem prodeant corporis, quomodo natura membra enutriēdo augere vtiq; conſueuit: addo etiam quæ per colorum miſtionem, atq; adiectionē corporum conficiantur, vt artem pingendi ſuo fungi officio nouimus.

48 Cur aqua frigida neruis officiat, calida non proſit, ſed talis quoq; aduerſa ſit? Nam ſi quid noxiū eſt, contrariū eius commodum eſſe neceſſe eſt: haud enim fieri poteſt, vt cōtraria modo cōſimili efficiāt. Dixerim aquā non quà eſt calida, poſſe officere, ſed quà calida & humida: neruorum etenim ictus, quoniam ſumma in neruis ſenſio eſt, contendi, aſtringiq; deſiderant: quod humor præſtare nequit, imò neruos emollit, laxat, ad cariem ducit. Calorem verò neruis haudquaquam eſſe incommodū conſtat, argumento olei, cuius perfuſiōe iuuari neruos palàm eſt, eò ſcilicet, quòd aliquid obtinet acerbitatis.

49 Cur poma obeſſe ſua frigida, humidáq; natura poſsint: aqua quæ frigida, & humida eſt, non tantundem officiat? An quòd aqua

στύψιν, acerbitatis astrictionis.

po

pomis tenuior eſt, ac digeri celerius poteſt, idcirco nō ex æquo offendit, præſertim cùm membra firmare aliquantulum valeat.

50 Quam ob cauſam pleriq; cibos craſſos atq; difficiles concoquere facilius poſsint, vt carnes bubulas: faciles, & ſucci compotes laudabilis ægrè concoquant, vt piſces ſaxatiles? Rationem alij ad conſuetudinem referunt, alij ad habitum quendam naturalem ingenio humano inexplicabilé, alij ventris calore immodico cibos cōcoctu faciles vltra modū pro ſua facilitate cōcoqui, itaque perfringi, corrūpique cēſent: difficilè verò, & quod modicè immutatur, concoqui tantū, nō præterea quicquā vitiari: nam & paleæ, quoniā perquam facilè afficiuntur, in cinerem vertuntur ab igne largo, & rapido: quod ligno querno accidere non poteſt.

51 Cur farina ordeacea extinguere inflāmationes poſsit, cùm frigidū omne cogendi, denſandique, non digerendi vim habeat? Dicendum, non vi refrigerandi, ſed tergendi, diſcutiendique farinā poſſe digerere ordeaceā: ſcindit enim, & dirimit. Et verò pleraq; alia rem ſibi contrariam efficere queunt, videlicet non ratione primaria, & per ſe, ſed ſecundaria, & per accidens. Exempli gratia: apium quod calidum eſt, febrē minuit, nō eò quòd calidum, ſed quòd materias infeſtantes diſcu

tere

tere atque detergere poteſt,& vim mouendi vrinam habet. Iris item & hyſſopum herbæ, quamuis calidiores, proſunt tamen ad laterum dolores, quoniam materias incidũt, quę inflammationem membranę coſtis ſubditæ excitant. Quinetiam aquę perfuſione frigidæ neruorum diſtentionem ex materia ortam, frigida ſedatam aduertimus, per accidẽs ſcilicet caloris inteructu interioris. Quoties igitur ex ſe nullo interueniẽte medio quicquã agit, propriè, rationéque primaria rẽ effici dicimus: at ſi non ex ſe, ſed per aliquod mediũ agat actionẽ, per accidẽs, rationéque ſecũdaria proficiſci dicere cõſueuimus.

52 Cur antè quàm balneas introeamus, tepidam egeramus vrinam: cùm diutius intus manſerimus, frigidam? Dixerim quaſi per comparationem alterius ad ſolitum euenire: vrina enim cũ tepida effluat verè foras, quoniam noſtrũ corpus iam frigidũ eſt, tepidũ quod emingimus, corporis cõparatione ſentitur: at verò intus, quoniã plus quàm vrina corpus recaleat, frigida eſſe videtur, quanquam aliquantulo calidior eſt. Conſtat hoc etiam, quòd ſi Balneas ingreſſus, prius quàm recaleas te recipias in labrum, aqua quę calida leniter eſt, feruens admodum ſentietur: ſed ſi poſtquam concalfactus es labrũ adieris, nõ ex æquo feruore candẽ percipies,

53 Cur aqua interdum locis effoſsis maritimis dulcis comperiatur? Cauſa, quòd pars maris tenuior dulcis eſt, craſsior ſalſa. Quantum igitur tenuius eſt, dulcéq; eſt, hoc per terræ foramina tranſmiſſum, liquatúmq;, in ipſam ſe condit tellurem, quòd ea effoſſa cōperitur. Hæc eadem pars maris tenuior efferri quoq; in cœlum, atq; in humorem dulcē, ac in pluuiam euadere ſolita eſt. Craſſa illa reſiccata, cocta tranſit in ſalem. Quæ igitur littore laxiori cōtinetur, ſalſa propterea eſt, quia craſsior quoq; humor terrā ſubire per meatuum amplitudinē poteſt, qui ſalſus eſt.

54 Cur aqua puteorum per hyemem calida, per æſtatem frigida eſt? Quoniam contrarium omne ſuum vitare contrarium ſemper ſolitum eſt. Cùm igitur frigidum, quod calido contrarium eſt, atq; exitioſum, fugiat per æſtatem, cùm cœlum recalet, ſe ad ima telluris recipiat neceſſe eſt, quoq; euenit, vt aqua frigida efficiatur. Contrà per hyemem quoniam extrinſecus frigus vergit, calor ad ima fugiens, aquam tepefacit: cōtraria enim per idem loci & temporis ſimul manere natura noluerat.

55 Cur in Aegypto, quæ terra calidiſsima eſt, vinum frigidum naſci ſoleat? Ratio eadē illa eſt, quàm ſuperiori reddimus quęſtioni: calor etenim facit, vt frigida omnis qualitas

defe

deferat ſe ad radices vitium, itaq; illas refrigerat: quod cùm ſtirpibus commune eueniat omnibus, vites amplius ſentiũt, quia molliores, atq; affici opportuniores ſunt.

56 Quam ob cauſam aqua, quæ feruida demiſſa in puteum eſt, frigidiſsima fiat? Quoniam frigor putei calori pugnans, aquæ demiſſæ, facileq; præ ſua frigidiſsima copia ſuperans, caloré vniuerſum expellit, magnáq; cùm vi permeat per aquam, atq; ita vehemẽter eam refrigerat.

57 Quamobrem cùm beſtiola oculo inciderit aliqua, coprimi alterũ prodeſt? Quoniam ſpiritus viſui à natura delegatus, non præterea adfluit, ſed ſe colligens, copia larga redundat: itaque ad apertum oculũ ſua copia deriuatus, implet illum, & tumefacit, & in priorem partem reddit propenſiorem: vnde fit, vt quod incidit infirmum ac leuius expellatur. Fortaſſe ſpiritus quoq; ipſe vniuerſus occurrens, per foramina oculi beſtiolam reijcere poteſt.

58 Quam ob cauſam qui in faciem percutiuntur, ignem videant? Quòd ſpiritus viſui accommodatus, extenuatus per ictum ardet, profectuſq; in aere talis videtur, qualis per ictum redditus eſt. Sic enim & duobus lapidibus, aut ferris mutuò attritis, aer interueniẽs ictus extenuatuſque maiorem in modum in

ignem conuertitur: quòd idem & in nubibus euenire certum eſt.

59 Cur non lapides omnes per mutuum attritum ignem excutiant? Quoniam ſunt qui corpore ſoluto, leui & laxo conſtent: haud enim æquè per attritum aer extenuatur, cùm nullo vehementiori afficiatur ictu propter corporis leuitatem: & cedens quoq;, & ſe in foramina laxioris cõtextus recipiens, non omnis pari modo percuſſus recaleſcere poteſt. Hoc etiam per attritum lignorum mutuum accidit. Ignis verò quẽ de ſole & aqua excipimus, reflexu radiorum ſolis ad vitrũ, ac inde reditu ad planũ contrahitur: fit enim ita vt aer amplius concalfactus igneſcat, quo modo etiam in ſpeculis agitur.

60 Cur ſcalas facilius deſcendamus, quàm aſcendamus? Quoniam in deſcendendo pondus noſtri corporis iuuat, vt pronius deferamur: at in aſcendendo, vires dum pondus corporis ſuſtinent, atque efferunt, laborant: ſic enim & lapis facilius deorſum, quàm ſurſum fertur: nam graue omne deorſum ferri aptiſſimum eſt.

61 Cur pueri ſtatim vt ex vtero parentis in lucem venerunt, plorare incipiant? Quoniam ſenſum iam & naturam alienam ſibi experiuntur: quippe qui ex corpore calido & molli, quo continebãtur, ad aerem frigidũ

pro

prodeant: fortaſſe vel luce ipſa perculſi, con triſtari, vociferariq́; incipiunt. Haud enim illi audiendi ſunt, qui animum dicant, quòd amiſſo cœleſti domicilio corpus inhabitare terrenum occœpit, idcirco infantem cogere dolere atq; plorare.

62 Cur apes, formicæ, muſcæ, atq; ad ſummã animalia inſecta oleo pereant? Quia ſpirandi meatus continent anguſtiſsimos. Oleũ enim, quoniã lentũ eſt, interſepit, & claudit iter, ita vt via ſpiritui omnis denegetur: qđ cùm accidat, interitum ſequi neceſſe eſt.

63 Cur flando calida refrigerare, frigida tepefacere poſsimus? Quoniam noſtra reſpiratio calida eſt: ſpiritus qui ore profluit, qualitatem abolere contrariam poteſt. Calida verò refrigeramus, eò ꝙ calidam etiam qualitatem mouerimus, atq; digeſſerimus.

64 Quam ob cauſam carnes, quæ Lunæ plenæ expoſitæ pernoctarunt, putreſcant, & pereant? Quoniam aer orbe Lunæ completo, calidus reddi ſolet, & humidus: quæ quidem qualitates putredinem contrahunt: ita enim à natura ſancitum eſt, vt ſi calor & humor modicè adſunt, concoctionem efficiant: ſi humor paulò exuperat calorem, putredinem moueat: ſi nimium, extinctionem committeret: ſi calor valde humorem vincit, deuſtionem adduci neceſſe eſſet. Luna

verò cùm quadriformi notetur habitu, primò cùm æqua portione diuiſa eſt, humida & aliquantulum calida regit: ſecundò pleniter orbe calida, & quodammodo ſiccior eſt: tertiò cū ſeneſcit, ſicca & frigida redditur: quartò cùm luce omni exhauſta ſilet, frigida, humidáque euadit. Tum enim expers eſt radiorum ſolis, quos calidos eſſe nemini ambiguum eſt.

65 Cur piper & ſinapi, ſi ſolida deuorētur, calfacere nequeant, ſi cōtuſa nimirū queant? Quoniam quæcunq; non actu, ſed potentia ſuas continent qualitates, aliquod extrinſecus deſiderant auxilium, quo ſuam potentiā ad actionem promant. Cùm enim per contuſionem tenuiora reddantur, meatúſq; corporis altius ſubeant, atque à calore moueantur natiuo, meritò iam ſuam exercere potentiā valent. Hæc eadem ratio cæteris quoque qualitatibus afferēda eſt. Rerum autem quę ſua qualitate agant, aliæ actu proferunt qualitatem, vt aqua, ptiſana, lac: ſunt enim hæc humida ex ſe, atque frigida, præſidij nullius indigentia exterioris quo refrigerent, atque humefaciant. Conſimili modo & ſal, & terra, & reliqua generis eiuſdem: ſicca enim conſtant natura tam potentia quā actu, & facie. At mare & feruida naturæ fluenta, faciem quidem humidam præ ſe

ferunt

ferunt; ſicca verò potentia intelligũtur. Cõtrà panis, & ſemen lini, cùm ſiccam præ ſe ferant ſpeciem, humidam potentiam ſortiuntur.

66 Quamobrem plæráque omnia animalia videre interdiu queant, noctu nequeant? Quoniam ſpiritum vſui viſus accommodatum, habent craſsiorem, quàm vt aerem permeare ad rem vſque videndam valeat: craſſeſcit enim per noctem, cùm ſolis abſentia refrigeretur: extenuatur interdiu beneficio aeris, qui tenuis, & calidus eſt. Feles tamen & hyænæ, & veſpertiliones contrà ſe habent: cùm enim interdiu nihil ferè videant, acutè omnia per noctem conſpiciunt: ſpiritũ quidem illum viſorium, & tenuiſsimum, & dilucidiſsimum habẽt, ita vt per noctem hic modicè incraſſeſcens, idoneus ad rerum conſpectum reddatur: per diem luce pręclara ſupra modum extenuatus expẽdatur, & euaneſcat. Quamobrem leones quoq; per ſolem ingredi acriorem nõ patiuntur: ſunt enim acie oculorum acutiuſcula, & ignem interdiu ijdẽ ob eam rem fugiunt, conſtant talem leonis aciem eſſe argumento pupillæ, quæ præfulget, atque etiam partis humidæ oculorũ dilucidiſsima eſt.

67 Quare cùm per noctem inter dormiendum oculos repente aperiamus, lucem perci-

pimus? Quia ſpiritus videndi coactus, amplificatúſque in dormiendo vniuerſus larga cōpia erumpit per tenebras, atque elucet: itaq; ſpeciem quandam lucis meritò poteſt conſpicari.

68 Quare quos puduit oculos deorſum vertere ſoleant? Quoniam oculos ſpeculum planè animi natura extruſerat: quippe cùm cæteras quoq; affectiones animi per oculos intelligamus, videlicet cùm angitur, cū iraſcitur, cùm verecūdatur. Quòd cū animus perſonam quampiam reuerēdam reſpicere liberè, atque alloqui audentius temperet, palpebras trahi deorſum à muſculis cogit, quaſi occulens partem qua facultas conſpiciendi adminiſtrari ſolita eſt.

69 Cur ſedes audiendi humorem omnem inoffensè præterquàm aquā patiatur? Quòd aqua prę ſua frigiditate neruum illico audiēdi miniſtrum ſubit: frigus autem omne neruis inimiciſsimum eſt.

70 Quam ob cauſam cùm ventus futurus vehemens eſt, ſplendores quidam tanquam ſtellæ diſcurſent, aut tanquam fulgura coruſcent, potiſsimum per cœlum ſerenum & ſudum? Dicendum iam moueri ventum incœpiſſe: verum nobis, vt corpore conſtantibus craſsiori, atque ad ſentiendum hebetiori, nondum patet: aerem tamen ſuperiorem vt te-

nuior

nuiorem, ac ætheri proximiorem mouendo incendit, atq; ita nos partes illius more ſcintillarum duci cernimus: poſt vbi ventus inualuit, aërem quoque familiarem hunc terræ, & craſsiorem mouet, cuius agitationem percipimus.

71 Cur ventus vehementius per loca ſpiret anguſta, quàm per ampliora? Quoniam vnũ in locum coactus, vires auget, roburque pro ſuo profundo accipit amplius: at verò expãſus, diffuſúſque per ſpatia laxiora infirmus redditur, atque imbecillus: hinc ignis quoque & aqua, & qualitas omnis coacta validior, quàm expanſa eſt eadem ratione.

72 Quamobrem nõnulli cùm magna poſita procul videre nõ poſſunt, parua in propinquo cernere queãt, quos myopas ideo cognominamus, quoniam non niſi conniuendo reſpiciant? Dicendum ſpiritum, cui videndi officium deputatum eſt, tenuem, ſyncerũmque in his eſſe: itaque longè deductum, vt rem apprehendere non poſsit: propinqua tamẽ, vel parua explorare ſuam ob tenuitatem, ſynceritatémq; non immeritò poteſt. At qui etiã minima è longinquo cernũt, vt ſenes quoq; aliqui faciunt: his cauſa contraria reddi debet, quòd ſpiritum oculorum craſſum, largũq́ue habent, opúſq; eſt ob eã rem moueri lõgo itineris ſpatio, videlicet vt attenuetur, &

ad rem percipiendam reddatur idoneus.

73 Quam ob cauſam canes ſoli ex omnium animantium numero colligari poſt coitũ venereum ſoleāt? Quoniam & ceruix vuluæ caninæ anguſta eſt, & coles in vſu venereæ rei inflatur ac intumeſcit, nec protinus retrahi poteſt: adde quòd ſemen lentũ glutinoſumq́ eſt: vtrunq; verò per immodicam ſiccitatē accidere intelligimus: nam & indenſare, arctiuſque colligere membra, & humores ſtringere, atque durare ſiccitas poteſt.

74 Cur ſoli animātium canes rabiant per æſtatem? Cenſendum id fieri propter habitus amplificationem. Canes enim cùm ſemper ſuapte natura habitu ſicciori conſtant, tum per æſtum magis reſiccantur, & tabent: humor enim contentus in his, totúſque habitus concalfactus, reſiccatúſque ſupra modum incenditur: itaq; ritu hominum per febrem inſanientium furiunt, & ſaliuam ſicciſſimam rubiginoſiſsimámque emittunt. incendi totum habitum conſtat, eò quòd & frequēti ore anhelant, & oculos habēt igneos, & fauces reſerant, oréq; hiſcente vagātur, vt refrigerētur. Cauda item præ nimia ſiccitate horret, tabeſcit, extenuatur, nec inter eos quilibet rabit, ſed qui ſicciſsimus eſt. Placet quibuſdam ſydus quoque caniculæ rabiem canibus per delibationem quandam cœleſtē atq;

inſlu

influentiam emoliri.

75 Cur qui rapidè, inconſultéque inciduntur, minus doleant quàm qui conſultò? Quoniam alteri animo ſunt occupato cuique negotio, vt ex æquo ſentire præterea non poſſint: alteri ſuum animum ad mẽbrum id vertunt, quod ſecandum eſt, atq; ita, vt amplius ſentiunt, ſic vehementius doleant.

76 Quam ob cauſam qui onera portant, aut trahunt, cùm cantu ambulare conſueuẽrũt? Quoniã dum animus modulis permulcetur, attenditq; numerorum ſuauitati, minus ſentire poteſt: itaque minus ab onere angitur. Hæc eadem ratio eſt, cur lugentibus tibias atque tympana adhibeamus, & cur ad eos qui vel morte ſuorum anguntur, & mœrent, vel morbo laborant, homines congregari, varióque vti ſermone ſolitum ſit: animus enim cũ ſe ad verba transferat, minus rem ſentit aduerſam: vnde veteres varia ſcenarũ oblectamina ſibi excogitarunt, vt animum ſolatijs, modò his, modò illis exceptum angore ſeiungerent.

77 Cur Aethiopes magna ex parte cùm febricitant, intereant, & cùm lippiuerint exulcerentur? Quoniam calidi ſunt nimium, & ſicci: fit enim per febrem, vt omnis elementorum deſtruatur conſtantia: quandoquidem humor qui eſt in his exiguus, abſumptus at-

que abditus, facit vt tota elementorum conſtructio reſoluatur: calorem enim deleri per alimenti inopiam neceſſe eſt: qui cùm defuerit, frigus oriri nulli dubium eſt. Quinetiam ſiccitas humore interempto exuperat, quapropter mortua corpora, ſicca & frigida ſunt. Vnde Homerus cùm ex elementis duo quæ tenuiſsima & leuiſsima ſunt, abire, & euaneſcere, duo reliqua manere corporibus mortuis noſſet, deprecatus in hunc modũ eſt: Sed Dij vos omnes faciant vndámque, ſolúmq;, videlicet gelidos & ſiccos. Exulcerantur per lippitudinem oculi, quoniam ſanguis bilē ex inflammatione accipiens, oculos præ nimia acritudine exedit, & lacerat.

78 Cur in conuiuijs poculis modo contrario vtamur? Cùm enim comedere incipimus minuto bibimus poculo: cùm ſatiati ſumus, amplo iam agendum cenſemus: hoc etſi contemnendum potius quàm diſcutiendum videtur, habet tamen cauſam non ineptam. Vt enim epularũ gratia crebrius bibamus, à minutis incipimus poculis, atque ad ampliora finimus: quippe cùm minuta implere ſatis, vbi potare liberaliſsimè libuit, non queant. At ſi ab amplioribus incipiamus, ocyus expleri neceſſe eſt: itaque frequentius, quod epulantes decet, haurire non poſsimus: adde ꝙ natura largo protinus, vniuerſoque hauſtu

excep

excepta,rem moleſtè fert alienam,&copiam omnem ſucceſsiuam aſpernatur. At verò minutis exorſa,paulatinis amplioribus aſſueta, copiam quoq; familiarius demum admittit, & patitur.

79 Quam ob cauſam qui aqua intercute laborant, aſsiduè ſitiant cùm aqua ſint pleni? Quoniam humor qui in his nō digeritur,ſed putreſcit,ſalſus quoque efficitur,atq; ita ſtomachum reſiccare poteſt,præſertim cùm febriculæ adſunt: ad hæc quantò venter amplius intumeſcit,tantò reliquum corpus minus ad portionem capiens alimentum reſiccatur: vnde etiam extenuari conſueuerunt: maxima enim pars cibi conuerſa in aquam , ortum , amplificationémque vitij exhibet.

80 Cur per conuiuia, vt inter initia cibi,& antè quàm impleamur,anguſtia premimur: ſic poſt ſatietatem,atque ad finem cœnæ relaxamur,neque vllo accubandi cœtu adduci præterea conſueuimus? Quoniam principiò omnes præ nimia edēdi auiditate ad partem lectiſterniorum exteriorem tendimus: hinc euenit porrò, vt non mediocri premamur anguſtia.At poſt ſatietatem,alius in partem potius vergit inferiorē,alius in latus diſcumbit,alius itē erectius ſedet,alius vel priorem in partem inclinatur,vel in poſteriorem

paulò

paulò reſupinātur, atque ita efficitur, vt poſt ſatietatem relaxemur: adde quòd omnes inter edendi initia in pectus propenſi, & in lata enixi corporis accubamus, itaque euenit, vt anguſtia premamur neceſſe ſit.

81 Quam ob cauſam cùm tres corporis noſtri materię ſimplices, vniforméſque ſint, nō tres quoq; morbi vniformes, atque ſimplices veniāt, ſed plures? Duplex enim in qualibet materia genus eſt ægrotandi, videlicet continens, atque intermittens. Cenſendum propterea id accidere, quoniam non tantum ex materijs morborum diſcrimina oriuntur, verum etiam ex locis: calida enim tenuiſq; materia febrem acutam, breuem, ardentémq; efficit: frigida & craſſa, hebetem & longam: ſic enim & ligna quæ calida & ſicciſsima ſunt, vt tedæ, & laurus, ingētem excitant flammā, atque ocyus abſumuntur: at quæ humida & viridia, ignem humilem reddūt, & fumoſum & lentius deuruntur. Locus item ſi amplus latúſque ſit, celerius pleniúſque accendit materiam, ob eam ſcilicet cauſam, quòd quantum materiæ vitiatum eſt, coactum eodem in loco ſubſtat, perpetuáque via accenſum vitat. Sed ſi anguſtus, exiguúſque ſit, vt nō totam ſed particulatim materiam capere totā poſſit, febrem imbecillam creat, & diuturnam. Ergo ſi materiæ naturam & locum coniun-

xeris

καὶ ὑφ' ἓν ὅλον ἐξά-πτεται ση-πόμενον. ſic Politianus: Vna ōnis .ſ. humor putrefactus accēditur.

xeris, numerum omnem comperies febrium, quas putrens materia contrahere poteſt. Nã ſi in amplis conceptaculis, id eſt venis atque arterijs flaua bilis putreſcit, quoniam calida eſt, febrem accendit ardentem, acutam, breuem, qui ardor vocatus eſt. Sed ſi pituita frigida in paruis venis & arterijs cuti propinquans putreat, febrem imbecillam, & longã mouet, cui nomen quotidianæ inditũ eſt. Itẽ ſi flaua bilis paruis in cõceptaculis putret, febrẽ creat breuẽ, diuturniorem tamen quàm ardor ſit, quam tertianam, vel acutam ſimplicius nominamus. Sed ſi pituita in amplis putret conceptaculis, febrem excitat quotidiana aliquantulo breuiorem. Pari modo & atra bilis, ſi amplioribus venis putreſcat, quõniã tota vno tempore incendatur, breuem agit quartanam: at ſi in paruis, diuturnã: accidit enim vt ſimul & materia frigida, craſſa, immutarique difficilis ſit, & locus arctior obſiſtat, ne bilis tota ſimul deuri poſsit, & abſumi.

82 Cur febris quartana diuturnior ſit quã quotidiana, cùm pituita, quæ frigida, craſſa, lentaque ſit? quomodo etiam atra bilis, quæ quartanam agit, frigida, craſſa, atque etiã lõgè minor, quàm pituita contineatur. Quoniam pituita, quamuis frigida & craſſa, tamẽ humida eſt: humidum autem quodque facilè immu

immutari poteſt. Atra bilis ſicca & frigida eſt: ſiccum autem omne difficilè immutatur. Captiosè igitur agunt, qui miſſa, & quaſi operta reliqua aduerſáque qualitate frigidi, vnius affinitate, & pituitæ copia ratiocinantur: adde quòd pituita naturæ accõmodatior eſt, quàm atra bilis: vnde per eſuritionem pituita pro alimento natura vti conſueuit. Febre igitur quotidiana vrgente, natura quantum pituitæ vtile comperit, totum id ad corpus alendum cõcoquit, atque diſpenſat: quãtum autem inutile eſt, id putreſcens, accendere poteſt febrem.

83 Quamobrem materiæ noſtri corporis cùm quatuor ſint, putreſcántque omnes, genera febriendi non quatuor, ſed tria cõſtant? Quoniam ſanguis naturæ familiarior eſt, alimentúmque ſuppeditat corpori: hic enim ſi abundat, plethoram, id eſt, repletionem tãtummodo creat: ſi putreat, non ſanguis præterea eſſe poteſt, quippe qui recaleſcens flauam in bilem trãſeat. At reliquæ omnes materiæ, ſi ſuperent, vitia per cutẽ maximè pariunt, vt vlcera, quæ à ſerpendo herpetes appellamus, vt cãcros, vitiligines: ſed ſi putrẽt, febrem excitare conſueuerunt.

84 Cur ſi per parietes inuicem obiectos feneſtræ ſint, accidat, vt altera clauſa, nõ præterea multus ac vehemẽs ventus irrumpere

per

per alteram poſsit? Cenſendũ hoc propterea euenire, quoniam aer excitus, id eſt, ventus non niſi corpore ſtat: ergo altera clauſa, aer qui ingreſſus per alteram eſt, domum replet: & quoniam corpus eſt, nihil amplius aeris ſuper ingredi patitur, ne corpus in corpus admittatur. At ſi feneſtra aperiatur, aer qui domum præoccuparit, pulſus per eam extruditur, itaque locum exteriori dat aeri, & cedit, vt liberè ingredi valeat: qui etiam ipſe per obiectam feneſtrã curſu conſimilis effluẽs, facit vt alius per alteram admittatur: quòd cũ aſsiduè agatur, impetus aeris, & agitatio vehementior excitetur neceſſe eſt.

85 Cur hominũ qui amoribus detinentur, partes poſtremæ aliàs frigidæ, aliàs calidę efficiuntur? Cẽſendum id propterea fieri, quia quoties angũtur, deſperantq; potiri ſe poſſe, quam ardẽt: calor inſitus in profũdũ ſe cõtrahit cũ natura, itaq; extrema omnino refrigerantur: & pallent verò ob eam rẽ, & triſti vultu demiſſoq; redduntur. At verò quoties contrà vel ſpem obtinent bonam, vel admodum excãdeſcunt, calor ille natiuus idem ad cutem cum natura effunditur: itaque calidiores, rubentioreſq; redduntur. Quam ob rẽ pictores cupidinẽ aliàs triſtẽ, anxiũ, iacẽtemq; pingũt, aliàs hilarẽ, ſubridentẽ, volitantem: puerũ item eundem repræſentant: quoniam

cupi-

cupido vehemens quidem eſt,ſed nõ diuturna & ſtabilis. Amor enim honeſtus perpetuò vel inter bonos amicos eſt,vel inter pare̅tes,& liberos, vel inter maritum & vxorem: inhoneſtus ille parum edurat, magnaq; ex parte inter externos, parumq́; cognitos ori tur:honeſtus item moderatus,ac ſobrius eſt: inhoneſtus vehemens,furibundusq;. Tenet funale,atque pennatus eſt, quod animantiũ videlicet animi efferri, mutariq́; facile conſueuerunt, & calor eorum natiuus propter vehementem,aſsiduamq; ſolicitudinem marceſcit, & vritur. Enſis parte dextera pendet, leua pharetra ſagittis referta pluribus; quoniam principiò amor,per radiũ oritur vnũ oculorum:ſtatim quippe vt aſpexit,amauit poſt, frequentes ad rem amatam radios mittit,quaſi tela iaciat,& capere illã conetur:ſagittæ abditæ in pharetra ſunt, quoniam qui amant,occultè radios mittunt oculorũ. Accedit ad hæc conſuetudo, quæ amorem ita accendit , vt ignem auget afflatus: quanquam ortus amoris non ad conſuetudinem,ſed exiſtere ſubitò arbitrandus eſt. Nudus præterea fingitur,quòd & palàm fit animus amantis,& ſine vllo interuentu rei prodit cupiditas:haud enim per alium amare quis poteſt, neque ita occultè, vt intelligi à nemine poſſit. Vnde ſtatuarum quoque artifices deos

ac reges nudos ſæpenumero cauſa honoris, & laudis effingunt, ſcilicet vt perſpicua eorum poteſtas, & animo ſynceri, nullóque vitio protecti, per coporis nuditatẽ indicentur. Plures cupidines facimus, vel quia varia libido eſt, (aliud enim alius cupit: vnde Plato cupidinem multiplicẽ belluam appellat) vel quia ſæpius euenit, vt idem pluribus ſe cupiditatibus dedat. Matrem omnes Venerem habere vnam dicuntur, id eſt, libidinem: Venus enim libidinis effigies eſt. Ferunt cupidinem furiam arſiſſe infernã, quoniam ſunt qui in amores turpes, deteſtãdos, illicitos irruant, vt libro ſecundo allegoriarum de dijs abundè docuimus.

86 Cur per ſtatum aeris peſtilentem alij intereant, alij reſiſtere poſsint? Cenſendum id habitus ratione accidere: etenim qui corpore malè habito ſunt, ijs aer vitiatus exiguum quoque materiæ, quod integrum extat corrumpit: atque ita materiæ corporis omnes deprauatæ, morbos plures, & inſanabiles creant, vt moriendũ ſit: at qui corpore bene habito eſt, hunc peſtilens aer aut nihil offendere, aut parum poteſt. Habilitatem verò corporis eſſe, quæ cauſam illã efficiendi euocet ad agendũ, conſtat argumẽto materiarũ externarum. Quercus enim difficilis paſſu, ignis aſpernatrix eſt: harũdo facilius ignem

recipit, longè facilius ſtuppa: verum ſi ſtuppam madefeceris, & harundinem ceperis viridem, quercum, verò ſiccam, aut etiam ſulphure illitam igni mãdaueris, hæc facilè corripietur, flagrabitq́; : ſtuppa & harundo nullum penitus ignem excipient. Hoc eodẽ exemplo reddenda ratio eſt, cùm quęritur quã ob cauſam labor febrem ephemeram, ex tempore diei vnius appellatã, potius quàm putridam facit, aut hecticam ex firmitate habitus nominatam: quoniam ſi corpus ſpiritũ integrum habet naturalem, nulliſq́; materiarum recrementis vitiatum ſit, aptum iam cõſtat ad genus morbi eiuſmodi cõcipiendum: quò enim ſolidius, eò ſiccius, & perinde languori id genus opportunius eſt. Cur item ſolis feruor alijs ſomnum afferat, alijs remoueat, eadẽ illa ratio eſt: quorum enim caput plurimũ pituitæ cõtinet, ijs ea ipſa humoris copia per ſolis ardorẽ reſoluta, diffuſaq́;, cerebrũ humefacit, itaq; adducere ſomnũ poteſt: at quorũ caput humore vacat immodico, ijs amplius reſiccatum vigiliam auget.

87 Qua de cauſa ſol hominem nigrum reddat, linteum candidius faciat: & ceram emolliat, lutum induret? Cauſam prædicta habet patientis materiæ aptitudo: materiæ nanq; noſtri corporis, excepta pituita, quoties nimiũ recaleſcunt, per cutem nigrent: at linteum

teum nitro, aut ſalſugine purgatum, ſole deterſas maculas abſumente, meritò candidius redditur. Sol item humorem ex cera penitiorem euocans omnem, emollit: luti nimiũ, ſummúmque humorem exhauriens, ſiccat, atque indurat. Quòd ſi præter rem patientem atque efficientem aptitudo quoque rei patientis cauſam affectus adhibeat, fieri poteſt vt nos quoque, ſi animum pietate muniamus, ſi corpus victu ſobrio tueamur, ſi ſuperis opibus magnis, contenti paucis degamus, labe humana immunes, quoad humanis viribus licet, euadamus, dum ſcilicet occaſionem rei efficienti nullã ſuggerimus, qua agere quicquã valeat in rem patientem, ſiue dæmon infeſtus ſit, ſiue ſydus, ſiue quodlibet aliud, quod extrinſecus cauſam afferat noſtri erroris, vel vitij.

88 Cur qui morbo laborant regio, aſtricta ſint aluo, excrementaq́; admodum alba egerunt? Quoniã flaua bilis per totũ corpus eorum effuſa eſt: quód & oculorũ, & cutis colore indicatur: neq; ad inteſtina præterea ita cõfluit, vt tingere poſsit excremẽta, neq; per ſuã acritudinẽ vim excremẽtariam inteſtinorũ excitat ad feces eijciendas. Quamobrem ars medicinalis, quemadmodum cæteræ quoq; artes, naturã ſequẽs pro viribus, quoties valetudo vrget aduerſa, virib⁹ infirmis,

& languidis corporis auxiliatur. Cùm enim ſtercus excerni bilis beneficio incitatis, purgatisq́; ſoleat, videlicet ita, vt & inteſtina cũ muſculis ad ea ipſa pellenda enitãtur, & ſtercus ipſum molle ac lubricum per humores lentos inteſtinis appoſitos contineatur, ars perquàm aptè clyſterem adhibuit, qui mel vice bilis continet: nitrum verò, quia purgat, & morſu incitat inteſtina, & muſculos ad expellẽdum: aquam atq; oleum, vt humefaciat, emolliatq́; feces, quę febre exaruerũt. Conſtat enim aliàs naturam ſolam ſine opera medici poſſe agere, vt cùm iudicatur de morbis, & materia quæ concoquitur: tunc enim natura veluti aduerſariorum duorum arbitra, morbi & naturalis potentiæ, adeſt, & de ægro decernit, ac iudicat: aliàs medicũ ſolum ſine naturę auxilio ſubuenire, vt cùm mẽbra quæ ſuis ſemota ſedibus ſunt, medicus ipſe reponit, & collocat: aliàs naturam ſimul & medicũ opitulari, vt cũ medicus quidem ſordida vlcera purgat, & obſtruſa foramina reſerans, liberos meatus ſanguini præbet: natura verò per inuiſibilia foramina vlceris ſanguinem ſyncerũ tranſmittit, quem per alimentorũ immutationẽ ad eũ finẽ cõfecit, vt carnẽ crearet: medicus item carnem recens conditã atq; infirmã, medicamẽtis deſiccantibus ſtringit, atq; conſolidat: natura

Hydrelæum, aquã atq; oleũ.

colo

colorem ad poſtremũ adducit,& quoad maximè licet,expolit & ornat.

89 Quam ob cauſam multi, cùm febre ſynocha, & feruore continua appellata laboraſſent,cutem aliquandiu nigram poſt decretorium diem habuerunt? Quoniam febris bili cõmiſſa,eſt flaua, quæ morbo inualeſcẽte deuſta, atrum ſibi colorẽ hauſit: itaq; cũ iudicaretur,pulſa in cutẽ ab natura, ſumma corporis tinxit, quo modo per albugines cutem reddi albidã nouimus : craſsitudine verò materiæ accidit,vt difficulter color is deleatur.

90 Cur atra bilis,ſi in mammã decumbat, aut in crus,exceſionem faciat:ſi in cerebrum, nihil excedat,ſed inſaniã tantũ excitet? Cenſendum propterea id fieri, quoniã in mammam venæ amplæ,permuitæq; propter lactis originem coeunt: itaq; atræ bilis copia illò confluit : & verò in crus bilis dilabitur largior, quoniã grauiora quæq; ad ima tendunt facilius.At verò in cerebrũ,quia & venæ tenues, & aſſenſus difficilis, parum bilis effertur, ita vt pungere illic poſsit , excedere nequeat:adde quòd cũ cerebrũ nõ modo frigidũ,verũ humidũ etiã ſit,pungit aliqua ex parte bilis atræ naturæ,& mitigat.Quæ igitur bilis atra vehemẽs eſt , cancrũ eſitantem in mãma gignit, vlcus diuturnum depaſcens

in crure inſaniam feram in cerebro: quæ autem flauior eſt, fluctionẽ tantummodo agit, & tumorem cancro ſimilem ſine exeſitatione creat, & ad inſaniam vertit leuiorem.

91 Quamobrem vbi aluus ſuppreſſa nihil reddit, papyrus proſit conuoluta in longum, intruſaq́; in ſede? Quoniã muſculos ſedis collapſos, cõpreſſosq́; diducit humefacta & excitat: quòd idem etiã in vlceribus facit, quorum oræ importunè contrahunt, & conniuent: diductis autem muſculis foras excedunt, & quicquid affligit reijcitur.

92 Cur vaſa quę baucalia nominamus ſtrepitũ quẽdã, dum aqua implentur, reddere ſoleant: vnde nomen his inditũ eſt: quo modo & murmur, & ſuſurrus, & reliqua factitia nomina dici inceperunt? Cenſendũ id propterea fieri, quoniã vas, cùm nullã continet aquam, plenum aeris eſt, corporis longè tenuioris: itaq; cùm aqua in id vniuerſum irrumpit, aerem tenuem facilè pro ſua grauitate extrudit: ſimul eodem in vaſe contineri aquam & aerem, fieri nõ poteſt. Demonſtratum quippe habemus, nunquã duo corpora locũ eundem per idem tempus poſſe occupare. Quòd cùm aer ſurſum vniuerſus per locum expellatur, cõpreſsiorem ſtrepitũ excitari illũ neceſſe eſt, neq; vnũ, ſed plures: agitur enim veluti pugna inter humorẽ & aerẽ,

cùm

cùm deorſum aerem humor premat, aer ſurſum humorem compellat: hoc enim cùm viciſsim crebrò agatur, meritò accidit vt etiam ſtrepitus percrebreſcat.

93 Cur vaſa quæ harpagia nominamus, ſi digito admoto foramẽ eorũ ſuperius obturetur, aquã nullam per foramẽ ſui fundi emittant: ſed ſi apertum ſit, liberè emittere poſſint? Cenſendũ hoc propterea fieri, quoniã ore aperto aer ingrediens, aquã deorſum cõpellit. Cùm etiam humor ipſe labi deorſum aptiſsimus ſit, ita efficitur, vt aqua, quæ ore per digitũ clauſo effluere nequit, reſerato liberè effluat. Hinc omnẽ ferè fabricam machinalẽ per aerem atq; humorem conſtruimus, vt horologia, clepſydras, vt ſonus ſimulacrorum, cæteraq; generis eiuſdem.

94 Cur tam vinũ quã aqua delirium, atque inſaniã faciat, ſi inopportunè febriẽtibus detur, cùm hæc contraria inter ſe ſint? frigida enim aqua, vinum calidum eſt. Quoniã vini calor efferens ſeſe ad partem ſuperiorẽ, cerebrũ cũ febre deurit: itaq; primũ illud animi inſtrumentũ, quod ſpiritus gerens, ſpecimen ætheris eſt, cõmotũ, vexatũq;, vim qua ſapimus, delirare, atq; improbè agere cogit. Cõſtat hoc argumẽto multorũ, qui cũ corpore, & animo eſſent integro, ſuæ mentis eſſe per vſum meri frequẽtẽ atq; immodicũ deſierũt.

Aqua ſanè, quoniã obtrudit foramina,&iter claudit, quo putris materia poſsit exhalare, putredinem febresq́; auget: itaque facit, vt mens de ſuo ſtatu moueatur, Sæpe etiã feruore nimio corporis aqua iniecta pro alimẽto febribus eſt, quemadmodũ & fabri ferrarij nonnihil humoris conſpergere conſueuerunt, vt carbones ardentius candeant.

95 Cur mulieres, ſpadones, & pueri vocem reddunt acutã? Quoniam eorum arteria propter humoris copiam ſe dilatare nequit: diducere enim amplificaréque meatus caloris vnius intereſt. Vt enim anguſta tibia ſonũ reddit acutũ, ita etiã canalis ſpirandi quæ arteria nominata eſt aſpera, vocem pro ſua anguſtia extringit acutiorem: haud enim audiendi ſunt, qui mulieres ꝓpterea vocẽ acutiorẽ emittere cenſeant, quoniam in parturiendo vociferare iuuat ad partus facilitatẽ.

96 Cur infantes deſtillatio ꝑexercet, quæ ſiriaſis appellata eſt? Aeſtu tantiſper detineri infantes multitudo dicere conſueuit: febriunt enim parte interiori febre tenui, oculis ſubſidentibus redduntur, vigilant omnino, debilitantur. Cenſendum propterea hoc fieri, quia infantes per quã facilè affici poſſunt, & pituitã largiorẽ ſuo in capite continent: ergo per æſtus pituita recaleſcens, putreſcensq́; febrẽ accẽdit, & mẽbranas cerebri

fer

ferueſacit,vt inſomnia augeãtur: feruor deinde per arterias deſcẽdens ad ſedẽ cordis,& ſpiritũ animalẽ ferueſaciens, febrẽ ſine putredine accẽdit. Et verò bilis augeri per febrẽ ſolet,quæ mouere profluuiũ poteſt, aluum mordens & inteſtina. Cauſam atq; originem mali eſſe in cerebro intelligimus, eò quòd capiti admota quæcunq; refrigerant, proſunt, quaſi feruor extinguatur, qui inde ortus corpus totum infeſtat. Accidit hoc idẽ etiam firmæ ætati, cùm pituita redundat in capite,aut flaua bilis vel colligitur, vel etiã putreſcit. Quinetiam per aerem,quem feruidum trahimus, membra ſpiritalia recaleſcunt, & febrem per feruorẽ nimiũ excitãt.

97 Cur difficulter vlcera rotunda curẽtur? Quoniã per bilẽ acrem,atq; exedentẽ conſiſtunt: exulceratur quippe in orbem quoties bilis guttatim confluit,& exedit: itaq; fit, vt medicamenta quæ admodum ſicca, & propè deurendi vim habent,afferre neceſſe ſit. medici ita volunt. Naturæ verò & ſapiẽtiæ ſtudioſi curari hæc difficilius propterea dicunt, quoniã principium nullũ eſt, vnde cicatrix adduci incipiat: circulus enim & principio caret,& fine: vnde figuram hanc vlceris ferramento immutandã cenſent in angulos, vt pars idonea ſit,vnde cicatrix oriatur.

98 Cur ſæpe eueniat, vt locũ quem ſtatui-

mus petere prætereamus? Quoniã noſter ſæpenumero animus rebus alijs occupatus, diuerſus ita eſt, vt ſenſibus non planè inſiſtat ad ea ipſa percipienda, quæ ſua ſingulis ſenſibus habentur. Fit igitur, vt quaſi videntes non videamus: quoniam illa vis non aduertit, quæ iudex rerum ſenſibilium eſt.

99 Cur mel, quod omnibus dulciſsimũ eſt, amarum ab ijs ſentiatur, qui morbo laborãt regio? Quoniam eorum lingua bile amara redundat: ſic etiam quæque pars alia corporis. Vel igitur materiam excitat quieſcentẽ, & guſtus bilem amariorem percipiens, falſam affert imaginationem, quaſi mel ſit amarum, quod dulce eſt.

100 Cur hominũ admodũ iraſcentiũ oculi ruſi efficiantur? Quoniã ira ſanguinis cordi ſuffuſi, & ſpiritus calidi feruor eſt: hic igitur vt tenuis ad caput effertur, atq; ad oculos, quoniam perlucidi ſunt, ſe oſtendit, & vapores aſcẽdunt ſanguinei: vnde facies quoque rubicũda exiſtit. Hoc & Homerus cùm ita fieri aduertiſſet, Ex ritu ardenti candebant lumina flammæ, Retulit.

101 Cur ſerpẽtes aqua aſperſi infeſtentur, & fugiant? Quoniã natura ſunt frigida, ſicca, neruoſa, exangui: hinc enim refrigerationẽ immodicã fugiant neceſſe eſt. Habitu verò ſerpẽtes eſſe eiuſmodi cõſtat, eò quòd per hyemem

hyemem latebras, & terræ profunda, quæ per id tempus calidiora ſunt, petunt contraque per æſtatem quòd terræ ima refrigeſcunt, inde diſcedunt, & loca poſcunt tepidiora: quinetiam ſole occidente, aerem ſæpenumero fugiunt, vt frigidiorem.

102 Cur ouum non quemadmodum cùm aſſatur, ſic etiam cùm in aqua feruenti decoquitur, rumpi poſsit? Quoniam ignem ſine aqua experitur, humor contentus in eo immodicè recaleſcens, copiam ſpirituum parit largiorem, quæ cùm per anguſta exire cogatur, diſrupto oui tegumento exiliat neceſſe eſt. Quod idem fit etiã in dolijs, cæteriſque fictilibus, ſi prius quàm muſtum efferueat, obturentur: adde quòd flamma nimia teſtã oui corripiens rumpit: quod etiam vaſis fictilibus euenit, cùm vltra modum torrentur: quapropter ouũ pleriq; antè quã igni admoueãt, aqua diluunt: at verò aqua ebulliens, paulatim ꝓ ſua mollitudine humores effundit, abſumitq́; relaxãdo nõ ſubitò corrũpit.

103 Cur per venereũ coitũ oculi paulisper cõniueãt? Cenſendũ id ꝓpterea fieri, quoniã in cõcumbẽdo ita voluptati nos dedimus, totiq; dilabamur, vt erigere oculos, animũq́;, & ſenſum in ſublime euehere neqamus: quò fit, vt anim⁹ min⁹ corporeas ſentiat affectiões

104 Cur nonnulla ex medicamẽtis ſimplicibus

cibus vires contrarias ſimul contineant, vt experimento latiſsimè patet? Maſtiche enim & abſtergit, & digerit, & firmat: acetum calfacit, & frigefacit. Dixerim vires illas contrarias propterea contineri, quoniam eorũ particulæ indiuiduæ per appoſitionem, non per confuſionem coeunt: vt arena, ſi lento coglutinetur humore, inq́; vnũ corpus coagmẽtetur, non per confuſionem corpuſculorum ſuorum in corpus, quod vnum videtur, concreſcit, ſed per cõiunctionem, contractúmq; conſiſtit: ergo ſi ita eſt, contrarias qualitates diuerſis particulis maſtichæ, aut aceto inditas, confundiq; inuicẽ recuſantes, exiſtimaſſe abſurdum non eſt.

105 Cur per offenſionem digiti pedis, inguen intumeſcere ſoleat? Quoniam natura ſubuenire parti cuique dolenti ſoleat: & cùm materia, quæ eſculẽta, cognata, & benignior eſt, ſanguine inquam pro vehiculo vtatur, cùm in digitos pedis deſcendit cum ſanguine, venas ampliſsimas inguinis impleri, & perinde adenes, quæ corpuſcula rotunda ſunt poſita inter ſanguinis conceptacula, neceſſe eſt: ergo per immodicam ſanguinis rarefactionẽ inflammatio excitatur, & tumor: quę quidem res inguen à parte qua oritur corporis, nomen acceperat.

106 Cur auium generi veſicam, & renes natura

τ̃ ὁμοι- ἀλυβοιδὲς μάτων, medicamẽtorum ſimpliciũ & uniformium.

Politianus cõſtipationẽ, & nõ rarefactionem σφή- νωσιν.

tura

tura dare noluerit? Quoniam larga humoris copia opus erat ad pennarum ortum, & incrementum: quinetiam continens volandi euibratio poteſt abſumere humorem. Aues igitur hac de cauſa vſu mingendi caruerunt: cùm tamen bibunt, ſtercus larga cùm copia humoris eijciunt.

107 Cur pueris calculi in veſica naſcuntur, ſenibus verò in renibus? Quoniam renes puerorum meatus continent præanguſtos: hinc enim terrena, craſſáq; permanans materia per renes, vi arctioris meatus ab vrina, & renibus, canaliculatíſq; cōceptaculis propellitur ad veſicam: hæc locum prę ſua amplitudine dat tum excernendi quà affluat vrina, tum conſiſtendi, quà materia ſubſideat calculi. At ſeniorum renes, quoniam meatu ſunt ampliori, locum & vrinæ effluendi præbere poſsint, & terrenæ materiæ ſubſidendi, & cōcreſcendi: colore autem calculi quænam materia ſit quæ peperit, noſci poteſt.

108 Quam ob cauſam cùm calculus per calorē conſiſtat (pueri nanq; calidi ſunt) & in ſenibus non niſi per illam eandē cauſam concreſcit? Haud enim tantā refrigerationē eſſe in illis putandū, quantam nix & gelu contrahunt: quippe cùm ſummū frigus renes omnino interimere poſsit. Cur inquam, ſi ita eſt, non medicamentis contrarijs ad reſoluendā

cal

calculi concretionẽ vtamur, ſed ſimilibus,id eſt,calidis,vt ſaxapio,vt feniculo, & eiuſmodi cæteris. Ipſum per nimiũ vſtionẽ,exactionemq; accidit,vt calculus in arenã frãgatur modo pulueris, qui ex fictilibus immodicè torrefactis dilabitur:itaq; minuti calculi facilè cũ arena minguntur. Fieri tamẽ poteſt, vt etiam per frigidã potionem calculus expellatur,videlicet cùm renes ita corroborentur,vt bonis admodũ viribus per vim excernendi eijciant,necnon renũ feruorem immodicum,qui calculorum concreſcendorũ cauſa eſt,frigida potio extinguit.

109 Cur vlcera tam renum, quàm veſicæ difficulter curentur? Quia vrina per ſuã acritudinem recẽtem cicatricem relacerat: vnde fit,vt & difficilius curentur quæ in veſica cõſtiterint:manet enim in ea vrina,tranſit verò tantummodo per renes.

110 Cur aquam ingreſsi balnei calidiorẽ poſtmodum ſentiamus,ſi moueatur? Quoniã vbi ingreſsi ſumus,aqua quæ calida nobis obducta eſt,non ſolum egit,verum affecta etiã eſt,quippe quæ & corpus calfecerit noſtrũ, & refrigerata ex eo aliquantulũ ſit:res enim omnes quæ ſub ortum atq; interitũ veniũt, dum efficiũt,affici etiam ipſas demonſtratũ planè habemus. Quoniã igitur aqua refrigerata parumper,nõ ex æquo præterea calfaciat

ciat,minus pòſt,quàm principiò calida ſentiatur neceſſe eſt,præſertim cũ nec aſſueſcẽdi ratio deſit. Quòd ſi aquã mouerimus,partem quæ obducta noſtro corpori,& proinde moderata iam eſt, diuertimus, calidioremq; aliam quę nõ effecit,affectaq;eſt,allicimus: quam ſuũ item immodicum ſeruantem calorem,meritò calidiorem,& meritò propè vrẽtem tantiſper experimur, donec etiam hæc efficiat,atq; afficiatur,itaq; ſuo in calore frãgatur: quod vice pari facere licet per ſucceſſionem: quandiu enim aquam mouemus,tandiu calida,vt eſt quæ accedit,percipitur: vnde qui amplius ſeſe calfieri velint, aquam aſſiduè moueant,quandiu libeat calfieri.

211 Si omne cùm moueatur calidi⁹ ſeipſo effici ſolet,præſertim ſi in aere atq; loco feruentiore moueatur,cur aer agitatus,ventilatúſq; frigidior ſentiatur, & quidem per æſtatem cum ſolis calore ferueſcit ardentiori? Hoc enim rationi pugnare videtur ſuperiori: quando quidem aqua ſi mouetur, calidior reddatur: aer autem ſi vẽtilatur, frigidior occurrit. Cenſendũ hoc fieri propterea,quoniã quod qualitate,aut viribus ſuperat,quanquã euincere id poteſt,quod eodem in genere minus eſt, tamen ita euincit, vt etiam ipſum mutuò aliquantulũ afficiatur à minori. Aqua igitur, quæ admodum calida corporis

no

noſtri cõparatione eſt, dum calfacit refrigeratur,nec eandem ſeruare qualitatẽ preterea poteſt: at circunfuſus aer cùm per æſtatem mediocriter calidus, videlicet aquæ illius feruentis cõparatione, noſtris obducatur corporibus,quæ ſtatu cœli calidiori referuent,calfit,itaq; nos mutuò calfacit. Quod idẽ linea quoq; faciunt veſtimenta:frigida enim primùm calore noſtri corporis obtepeſcunt,deinde nos mutuò calfaciunt. Ergo cùm aer, qui iam calfactus à nobis eſt,per ventilationem è noſtro ſemoueatur corpore,atq; alius non calfactus accedit,meritò is ſentitur frigidior qui ſubinde acceſsit.

112 Cur vlcerum cicatrices quę in pupilla oculi conſtiterunt albæ videantur, cũ extra pupillam,parte inquam oculi nigra,cicatrix nulla alba induci poſsit? Quoniam liquidus ac perlucidus ille ſpiritus,cui videndi vis data eſt,per pupillam tantum permanat:idcirco euenit,vt vbi cicatrix meatus tunicæ corneæ obcæcauit,ſpiritus ille tranſmeare præterea nequeat, itaq; coactus cicatricem pro ſua copia maiorem in modũ illuſtrando reddere albam poteſt: & facultas quoq; videndi propterea tollitur,quoniam per condenſationem ocelli ſpiritus non emanet.

113 Cur vt paleæ aquam ſeruare calidam, ita niuem continere integram poſsint, cùm

ad

aduerſæ ſint iſtæ inter ſe qualitates? Naturã palearum certa exploratáq; qualitate vacare cenſeo: quã ob rem nõnulli paleas apœas, quaſi ſequales nominarunt. Cùm igitur media, &, vt ita dixerim, dubia temperatione cõſtent, qualitatem eorũ quibus obductæ ſunt, celeriter capiunt: itaq; ſeruare modo calida, modo frigida poſſunt. *ſequales qualitatis expertes.*

114 Cur vbi per hyemem imber deſijt, ſtellæ illuſtriores videantur? Quoniam tam aer ſuperior, quàm inferior per agitationem extenuatur; & quaſi per imbrem deterſus conſpectum ſynceriorem corporum cœleſtium pręſtat, & tranſitũ liberiorem oculis prębet, & ampliorem: conſtat hoc argumento eorũ corporum quę aquis demerſa puris atq; dilucidis, clara & nitida percipiuntur: turbulentis verò & feculentis, aut nullo modo videri poſsint, aut obſcurè & dubiè.

115 Cur ſæpenumero accidat, vt inter mingendum inhorreſcamus? Quoniã bilis acrior confluens, & mordens veſicam, totũ excitat corpus ad conſentiendum, protendendúmq; paulifper ſuas excernẽdi vires: horror enim talis excitatio eſt: ꝙ quidem pueris potiſsimum accidit, quoniam illa ætas largiore excrementorum copia redundat, propter nimium edendi vſum, & varium.

216 Cur dolores per noctem magis ſoleãt

augeri? Quoniam per id tẽpus animus ocioſus eſt, nullis videndi, aut audiendi, aut guſtãdi, aut cuiuſlibet ſenſus negotijs occupatus: tractuſq; ad exteriora, hac de cauſa corporis affectiones per ſenſum tangẽdi amplius percipit: actiones enim paucæ per noctem animales ſeruantur, ſpiratio inquam, & cogitatio. Animum verò ductũ per actiones ad exteriora, minus corporis affectiones percipere conſtat, eò quòd cũ aut lugemus, aut ægrotamus, aut alia qualibet moleſtia angimur, amicorum præſentia & ſermo leuat noſtrũ malum, & mitigat. Neque verò ignorare debemus naturam ſuis actionibus minus interdiu fungi ſolitam, coctione inquam ciborum, materiarum mutatione, ſanguificatione, digeſtione, munificatione, agglutinatione, aſsimulatione, cæteriſque generis eiuſdem: animum autem ſuas per id tempus exequi potius actiones ad vſum mouendi, ſentiendi, imaginandi, cogitandi, reminiſcendi, & quicquid eiuſmodi, cõtráq; per noctẽ naturam magis, animum minus agere cõſueuiſſe.

117 Cur vitra per hyemem, ſi quid vehementer calidum immittatur, rumpi ſoleant? Quoniã frigoris multũ ex aere ambiente gelido auxerunt. Quoties igitur antequã vitrũ tepefacimus, aquã feruentẽ indimus, caliditas contrariam ſibi frigiditatẽ perſequitur.

tum

rum illa derepente ſugiens vnà cum ipſo ſpi
ritu diſtrahit corpus cōtinens vitri,atq; diſ-
rumpit:foramina quippe corporis vitri,etſi
viſum,ſenſumq; nullū patiuntur, tamen nō
nihil aeris tenuioris contineāt naturæ ratio
exigit. Sunt qui per nimium rigorem frigo-
ris exiccari, indurariq́; corpus vitri exiſti-
ment,quoniā quantū in eo eſt tenue, vel hu-
moris,vel aeris exprimat,inde & euaneſcat:
itaq; ruptioni,fractioniq́; reddere opportu-
nū,cū lign ū exaruerit Hinc enim Hippocra
tē quoq; medicū venas rumpi à frigido ſcri
pſiſſe affirmant . Ergo ſi ita eſt,cùm nimius
calor amplius vitrū reſiccet, ꝙ ſicciuſculum
occuparit,meritò id irrumpere poteſt: ſi ta-
men prius quàm ſubeat calor,molliter tepe-
fiat,ac moderetur,nullum penitus ſentiet de
trimentū:quemadmodū athletæ cùm perlu-
ctādi certamē adituri ſunt,oleo ſeſe permul-
cent,ac reddūt ad flexus,tractúſq; obediētio
res:etenim qui modulorū ſunt ſtudioſi, ante
quam ad rem veniant,promere nonnihil cō-
ſueuerunt,quo ſpirādi meatus relaxēt,& mē
bra emolliant ad vocem eliciendā elegantio
rem:fit enim vt relaxatis meatibus,rigor fa-
cilè cum ſpiritu obeat, & mollior conſtantia
vitri relinquatur,quæ cedens calori ſuperue-
nienti immunis ruptioni omni pſiſtere va-
leat. Vitrum autē foramina continere inuiſi

 bilia

bilia, vel vaſorum fictilium argumento pro
bari poteſt: nam ſi pice intus cruſtẽtur, aquã
largè per æſtatem reſudant, quam continẽt.
Quinetiam vitrum ipſum per æſtatem aqua
admiſſa frigida, reſudare per hyemẽ, ſi aquã
continet feruidam: fumigare vidimus. Et cor
ticem verò mali medici, ſi vitrum admotum
extinſecus collidas, humor contentus qualita
tem corticis recipit, vt poſsit eundem red-
dere odorem.

118 Cur pueri, præſertim infantes, in ter-
ram non facilè, quemadmodũ viri infringã
tur? Cenſendũ corpora puerorũ propter ſuã
mollitiem ſic duritiæ ſoli cedere, vt eius vi-
res intentas, rigidúmq; ictum reſoluant, & he
betent, adeò vt parum affici poſsint. At viri
quoniã duro ſunt corpore, ſoli duritati, aut
lapidis cuiuſpiã renitũtur, itaq; amplius ictũ
intendũt, vt lapis pro ſua acriori duritia age
re efficacius poſsit. Hæc eadem ratione ſpõ-
gia quoq; frangi non poteſt: vitrum autẽ &
fictile, & aliud quodlibet generis eiuſdẽ cùm
ceciderit, frangitur. Hinc etiam cauſam du-
ces, cur vehemens venti impetus quercũ euer
tat, harundinem illæſam prætereat: quercus
enim vt prædura, valida, ampla, excelſa, ven
to renititur, itaq; facit, vt impetus plenius in
tendatur, atq; forteſcat: harundo vt mollis,
leuis, tenuis, breuis, huc & illuc flatui cedens
ad

aduerſo vires noxias tutò tranſmittit & hebetat. hinc & athleta cū ſuo reſiſtit, atq; reni titur aduerſario, vires ſibi cōtrarias auget: cū aliquantulum cedit, & huc & illuc circū agit magis, reſoluit facilius, & proſternit.

119 Cur infantes cùm modulos audiant, primùm vagitu ceſſent, deinde dormire inci piant? Quoniam modulandi ratio, quæ muſi ca nominatur, eſſentiæ noſtri animi indita à natura eſt, vt etiā ceteras omnes ſcientias ha beri inſitas opinio fert, non aliter quàm in igne calor inſitus ſit, neq; per doctrinā quicquam acquiri, ſed per reminiſcentiam, atque recordationem omnia ſciri Plato autor eſt. Igitur quoties animus concentum aliquem, modulúmq; comptiorem ſentiat, primùm re miniſcens ac repetēs cogit infantem quieſcere, tum permultus in ſomnū vertit: ſic enim intelligendum, vt artes omnes habitu ſynccero promptóq; in animo inſint, quandiu immunis luceat ſordibus corporis: demerſo autem in corpus, pollutóq;, omnia obliuioni mandentur, & deliteſcant.

120 Cur nutrices cùm in ſomnum velint puerulos vertere, mouere eos conſueuerunt? Vt humores delapſi per agitationem cerebrū moueāt, quòd homines ætatis perfectæ nunquam patiuntur.

121 Cur aliqui ex vinolentis gemina videant?

deant? Quoniam muſculi oculorum variè humore completi, factiq; proni & languidi, oculos deprauāt, vertuntq́, alterum ſurſum, alterū deorſum: itaq; radij oculorum non eundum in locum præterea concurſare poſſunt, ſed diuerſas partes eiuſdem corporis adeunt, vt cùm radij ſeorſum mittantur, conſpectum rei geminari neceſſe ſit. Cōſtat hoc etiam eò, quòd qui alterum oculum premit, ſurſumq́; impellit, gemina omnia videt.

122 Cur q ab ortu naturæ ſtrabones ſunt, gemina non conſpiciunt? Quoniam oculos non ſurſum deorſumq́; habent deprauatos, ſed dextrorſum, ac ſiniſtroſum: quòd enim oculi ſuum obtinent ſitum, id eſt, directum, radij eundem in locum profluant, atq; identidem referant neceſſe eſt.

123 Cur pubeſcentes adoleſcentuli: videlicet annum ætatis circiter quartumdecimum vocem reddere aſperiorem incipiant, quòd trageſcere à vocis hircinæ aſperitate dici ſolet? Quoniam per id tempus natura parens & gubernatrix humani corporis, magnam, vniuerſamq́; agit mutationem: argumētum quòd fœminarum mammas tum ampliari ſolitum eſt, vt lactis idonea ſint conceptacula, & ſedes quoque augetur coxarum, vt capax ſit fœtus futuri: virorum pectus & dorſa amplificantur, vt onera ſuſtinere va-

leant

ſicant grauiora: teſtes item ampliores reddũtur, vt ſemen ſatis gignant, & teneant, & coles inſignẽ accipit magnitudinẽ, vt per ampliorẽ meatũ genitura expeditius profluat: quinetiam totum corpus iiſdem ipſis ampliari ſolitum ſit, quòd vel morborũ mutationes, abolitionesq́; indicant. Et vocis ergo aſperitas, qua de re agimus, per ſpiritalis mẽbri immutationem tunc euenit. Cùm enim arteria aſpera dilatetur, accidit vt partim plus, partim minus incrementi proueniat, eiusq́; pars interior inæquabili ſtructura ad guttur vſq; aſcẽdat. Igitur ſpiritus cùm per eas partes emanet, quaſi per itineris inæqualitatẽ impingat, vocem etiam inæqualem, aſperam, & raucam agit: quòd idem etiam accidit iis, quorum arteria deſtillatione infeſtante affecta per ductionẽ eſt: delapſo nanque humore leuis interior mẽbrana facta inæqualis, exitum etiã ſpiritus pręſtat inæqualem. Talis hircorũ quoq; arteria eſt, & guttur, ob nimium humorem: & qui immodicè oleo vtuntur, illo eodem vitio non carent: qui cùm per intentos, frequentesq́; clamores raucè proferãt, hi deniq; ſiccitate arterię vocem reddunt inæqualẽ & aſperã. At verò gruũ arteria, cæterarumq́; auiũ quæ raucè vociferanť, facta eſt à natura omnĩ ex parte aſpera, quò ita eſſet ad id commodior, q autor

illa,& parens omnia ſpectabat. Poſt pubẽ verò adoleſcentes trageſcere deſinunt, quod iam in plenum arteria tota ſit dilatata, ſuamq; naturalem æqualitatem receperit.

124 Cur oleum epotum vomitum moueat, & potiſsimum bilis flauæ? Quia vt leue,& ſuperiorum appetens,cibos ad ſtomachum inuitat,& effert: quibus ſtomachus ipſe oppreſſus aggrauatúſque,vim excernẽdi incitat ad euomẽdum: ſed maximè bilem reijcit flauã, quia leuis hæc,& tenuis eſt,& facilius petens ſuperiora. Oleum verò factum ſic eſſe à natura,vt ſemper ad locum tendat ſuperiorem, perſpicuum eſt: quoties enim cuiquã miſcetur humori, recipit ſe ad ſedem ſuperiorem, & innatat.

125 Cur oleum humidis nullis ſe permiſcere patiatur? Quia cùm lẽtum ſuíq; pertinax ſit,in particulas ſecari indiuiduas,cæteríſque humoribus cõmiſceri neſcit: hinc dilapſum quidem in humũ,non poteſt celeriter ſubire.

126 Cur oleum & aqua, ſæpe & facilè gelu durentur: vinum, acetum, garum, aut nunquam aut rarenter congelaſcant? Quoniam oleũ nulla exuperat qualitate,ſed medio potius conſtat temperamento, refrigerari ob eam rẽ citò poteſt,atque adeò vehemẽter,vt ſtringatur,& conſiſtat: aqua quia frigida eſt facilius ſeipſa frigidior redditur, itaq; gelaſcit.

ſcit. At garum, quia tenue & calidum eſt, idcirco minus perriget, & vinũ quoq; eadẽ illa de cauſa poteſt reſiſtere. Acetũ verò quia partibus tenuiſsimis conſtat, incongelabile eſt.

127 Cur quæ contraria ſunt qualitate, efficere identidem valeant? Nam vt frigus, ita etiam calor humorem ſtringit: aqua enim gelu cogitur, calculus calore in veſica cõcreſcit: per diuerſas id effici vires cenſendum eſt. Calor enim quia nimium abſumit, humorẽ indurat: gelu quia cogit, cõſtipatq;, humorem omnem ſqualidiuſculum exprimit: ſicut ſpõgia manu compreſſa, humorem quem ſuis in foraminibus continet, emittit.

128 Cur ſæpe contingat, vt frigus ægrotũ affligens ſe remittat, ſi ſtrepitus, aut aliud quodlibet terrificum per id accidat tempus, quo frigus vrget, aut ſi aquæ copia in ægrotum vniuerſa iaciatur? Quoniam ſæpenumero materijs iam per temporis ſpatium cõcoctis, attenuatiſque, calor naturalis ex cute ad partem corporis interiorem vniuerſus irrũpens, materiam morbi digerit & abſumit. Quòd idem etiam facere theriaca poteſt, & pars magna generis calidi & ſicci, modo opportunè poſt concoctionem ſumantur.

129 Quam ob cauſam in ſpeculis, atq; aquis dilucidis noſtram ſpeciem conſpicere valeamus? Quoniam oculorum radij profecti in

corpora, quæ nobis ſplendida obducta ſunt, refringantur, ac ſuam repetãt ſedẽ: ſpeciem enim noſtrã iam ſibi habẽt obductam poſtquam refracti ſunt, itaq; illam conſpiciunt.

130 Cur vaſtę, ſyncerę́q; ſpeluncæ, & loca excelſa, puraq́, ſoleant reſonare? Quoniã loca eiuſmodi, vbi aerẽ ictum, quæ vox eſt, exceperunt, refringunt, nobisq́; reddũt eundem aerẽ quem nos pecuſsimus, afformauimusq́; in vocem: vox enim aerem, aer locũ ferit: & quò plenius percuſſus hic percutit, eò vehementius reſonare neceſſe eſt: loca humida, vtpote molliora, illato ictui cedunt, itaque omnis impetus elangueſcit, vt nulla effici poſsit reciprocatio. Errore igitur vulgus echo reueretur & colit: errorẽ Pana deum illam amaſſe credidit. Pan enim homo doctus cauſam reſonãtiæ primus indagauit, ductuſque auiditate noſcendi, cùm aliquandiu in ſcrutando elaboraret, moleſtè ferebat, more eorum qui puella quam arſerint, potiri non queunt. Vt etiam Endymiõn, homo cœleſtiũ curſuum ſtudioſus, cum lunæ curſus, facieſq; varias quæreret, noctéque vigilaret interdiu dormiret, deliciæ lunæ fuiſſe, ſomnoque dormiuiſſe inexpugnabili, edoctúſque ab ea vt philoſophus cauſæ ipſius ſolutionẽ fingitur. Illum etiam paſtorem fuiſſe ferunt, quòd in ſolitudinibus ac excelſis montibus lunæ mo-

tum

tum ſpecularetur. Citharam verò habuiſſe, quia quæ alta ſunt, à ventis magis efflentur, ſiue quòd concentum cœleſtium figurarum indagauerit. Quinetiam Prometheus, quòd ſtudio rerum cœleſtium flagrarit, naturámque & ſitum & cauſam ſydereæ aquilæ indagando elaborarit, libidinéque pernoſcẽdi tabuerit, dum beneficio Herculis hominis doctioris rem didicerit, quam deſiderauit, fabulam de ſe præbuit, cruciatibus liberari opera Herculis, qui aquilam iecur lacerantem, excedentémque amouerat.

131 Cur aqua manens, parũq; alta, iacto in eam lapide orbes agat permultos? Cenſendum lapidem per ſui iactus vehementiã vndiq; aquã à ſe propellere, atque ita orbẽ agere primũ pleniorẽ: ſed cùm ad terram vſque lapis deferatur, ſuaq; mole aquam deinceps ſecet, diſpellatq;, meritò non vnum, ſed plures orbes conficere poteſt. Primùm enim aquã per ſumma feriens dirimit, inde ſuo continenti delapſu depellendo aliũ atque alium orbẽ ducit, idq; tantiſper vice agitur ſucceſſiua, dum lapis ſtet, atque quieſcat. Quòd tamen ſe lapidis contentio paulatim remittit, idcirco orbem poſteriorem eo qui proximè anteceſsit minorem obduci neceſſe eſt: quando etiam aqua variè hunc ſcilicet in modum lapidis iactu depelli conſueuit.

Cur

132 Cur mulæ parere nequeant? Quoniam ex animalibus cōſtant ſpecie diuerſis: miſtio enim ſeminum, quæ tam habitu quàm natura inter ſe diſcrepāt, aliud quippiam præter vires ſuorum ſimplicium cōficit, & naturam eorum penitus abolet: quemadmodum albi & nigri miſtio, abolitis extremis coloribus alium parit colorem fuſcum nominatum, qui neuter extremorum eſt: igitur habitus genitalis aboletur, & ſpecierū habilitas omnis deſtruitur, quæ creatrix certi indiuidui eſt.

133 Quamobrem qui ſurdi ab ortu naturæ ſunt, ijdem & muti viuant? Quoniam quæ nunquam audierunt, hæc fari nequeunt. Medicis tamen placet, vt par idem neruorum ſit cuius pars altera ad linguam, altera ad aures vſque porrigatur, atque ita neceſſe ſit communem accidere affectionem. Verum mutos fieri, qui ex morbo ſurdeſcunt, negant. Præterea quod pars altera tantum, quæ ſcilicet audiendi officio delegata eſt, ſuas vires amiſerit. Et mutos quoque eadem ex cauſa, non etiam ſurdos reddi affirmant, videlicet quòd alterius nerui linguę accommodati læſio eſt.

134 Cur plerique poſtquam ieiunarunt, cibo ingeſto frigere incipiant? Quoniam vſu ſolito cibi prætermiſſo bileſcūt, & materiam aggregant acriorem: pòſt enim cibo ingeſto membris iam cōfirmatis, bilis cutem verſus expell

expellitur, itaque fit, vt rigor oriatur, cùm bilis membra remordeat, excitétque ad repellendum.

135 Cur ſues, cùm ſurſum videre cogantur, ſileant? Quoniam genus id animantium vnũ ſemper pronum in terram eſt, cibi auidum & rebus gaudens fœdis ac ſordidis, idcirco ſubita mutatione conſpectus ſtupeſcit, lucíſque copia perculſum vocem emittere nullam poteſt. Sunt tamen qui aſperam huius animalis arteriam comprimi per anguſtiam velint, cũ in ſublime erigitur.

136 Cur ſtercoribus ſues gaudeant? Medici rationem reddunt, quòd iecur habeant maximum, quod quidem membrum ſedes cupiditatis, ſiue libidinis eſt. Ariſtoteles philoſophus aliter docuit: ꝙ enim ſues naribus craſſis, interceptiſque ſunt, idcirco vim hebetem olfaciendi habere, itaque fœtorem nequire percipere ſcripſerat.

137 Cur vlceribus ſaneſcentibus inflammationéque ceſſante, prurigo ſoleat excitari? Quoniam membrum iam corroboratum reliquias materiæ noxiæ, quam vlcus commiſerit, expellit: cùm enim per cutem illæ digerãtur atque excutiantur, pruriginem pariunt.

138 Cur alterius oculi morbus grauior, multoque diuturnior eſſe, quàm vtriuſque conſueuit? Ratio bifariã reddi poteſt. Aut enim

quia

quia fluxio in alterum tantum oculum tota decumbit: redditur nanque infirmius, quod diuiditur, eóque magis hebetatur, quò ſectū numeroſi⁹ eſt: aut quia cùm alter integer oculus frequenter ſe moueat, cogit etiám ægrū toties moueri, quod noxium eſt: quietem enim ſummum eſſe remedium membri affecti nouimus.

139 Cur homo amplius, & crebrius, & vehementius, quàm cętera animalia ſoleat ſternutare? Quoniam cibo & potione largius, magisq́; variè vtitur, & ſæpenumero vltra ſatietatem repletur: hinc enim cùm cibos ſatis concoquere nequeat, multum ſpiritus ob humoris copiam mouet: ſpiritus verò præ ſua tenuitate efferens ſe ad cerebrum, cogit id crebrò ad ſe expellendum incitari. Strepitus itaq; mouetur, quoniam per nares meatus denique arctiores ſpiritus extrudat vniuerſus: quemadmodum etiam ad partes inferiores ſpiritus idem euolutus murmur per inteſtina excitat, & per ſedem inſigni cum ſono excedit: atque etiam ad ſuperiora enixus, ructum per ſtomachum agit, & vocem per guttur, & ſonitum, ac tinnitum per aures.

140 Cur defunctorum pili, & vngues augeri aliquandiu ſoleant? An non augeri cenſendū, ſed carne emacerata cōſumptaq́; partes

imas,

imas,quæ antè opertæ latebāt,detegi,atq; patere:itaq; fallere,quaſi per adiectionē auctū quicquā ſit. An,q̄ nonnulli volunt,augeri vngues vel mortuo homine propterea poſſunt, quoniam per excrementa,vacantémq; materiam oriantur:mortua autem corpora in recrementa per cariem reſoluuntur, quæ cùm per foramina, extremáq; corporis effluant, meritò pilos augent,& vngues.

141 Cur digitis manuum potius quàm pedū naſcantur,quæ albugines appellatæ ſunt, & per puerilem magis quàm per firmā ætatem? Quoniam pituitæ excremento oriuntur,quæ in pueris potius,vt edacioribus, atque ocioſioribus ſuperat. Vnguibus autem pedū minus propterea hoc accidit vitium, quoniam pedes per ambulationem frequentem & agitationem amplius exercētur:itaq; vacantem illam materiam digerunt melius, atque abſumunt.

142 Cur pili pedū non cū barba,aut capillis,ſed lentius caneſcere ſoleāt? Eadē illa reddenda ratio eſt:pedes enim per continentē, contentioremq; ambulationē excrementum pituitoſum,quod canos efficit,digerunt atq; conſumunt. Et pubes quoq; ſerò caneſcit, quia pars calidior eſt, & pituitam abſumere per coitum venereum poteſt.

143 Cur homini vox atq; ſermo lētè perfi-

cia

ciatur,cætera animalium genera aut ſtatim, aut paulò pòſt vocem ſuam reddere plenè incipiant? Quoniam vox hominũ multiplicior & artificioſior eſt,& doctrinam magis deſiderat: beſtiarum ſimplicior,& naturalis potius eſt quam animalis.

144 Cur plurima ex animalibus ſuas peruibrare caudas ſoleant, cùm notos ſibi agnoſcãt, & cur leo iratus coſtas per caudam verberet, atque etiam taurus? Quoniã dorſi medullam ad caudam vſque habent porrectam, quæ vim continet animalem, & motionis autorem: igitur cùm animal notum ſibi agnoſcat,per caudam quaſi per manum ritu hominum excipit,& partẽ ſui corporis mouet quę agilior & promptior eſt. Leonũ verò & taurorum anima, vt per iram affici poteſt cum natura,ſic eandem naturam propterea moueri vehementius cogit, vt etiam homines ſæpe manus,aut aliquam ſui corporis partem per iram percutere nouimus. Cùm enim ilico vlciſci animus nequeat, alio quodam modo feruorem ſuum extinguit,id eſt,ictu,aut ſtrepitu, aut alio quolibet generis eiuſdem remedio.

145 Quam ob cauſam ordeum toſtum, redactúmque in pulucrem cicatricibus equorum conſperſum, faciat, vt pili non albi, ſed cæteris vnicolores oriatur? Quoniam vim

diſcuti

diſcutiendi, purgandiq́; obtinens, detergit atq; abſumit excrementum pituitæ, atq; materiam omnem vitioſam, quã vlcus per mẽbri infirmitatem collegerat.

146 Cur hominibus pili per cicatrices oriri nequeãt, equis verò queant? Quoniã cutis hominum ſpiſsior eſt: quòd pili indicant ipſi, qui molles, ac tenues ſunt: & cicatrix verò, quòd longè quàm cutis ſpiſsior foramina omnino adducit, & excæcat. At verò equis laxior cutis eſt: quod pilis eorum percipitur, qui duri, craſsiq́; exeunt, quare cutis foramina claudi ex toto per cicatricem nõ poſſunt. Ergo cùm ſubiecta, collectaq́; excrementa per meatus tenues, qui relicti ſunt, exeant, & concreſcant, pilos gignunt & augent.

147 Cur hominibus morſis à dipſade, ſitiq́; ob eam rem intolerabili detentis, theriaca, quæ calida & ſicca eſt, ſitim epota extinguat non augeat? Cenſendum nõ ſui habitus ratione theriacam ſitim poſſe extinguere, ſed auxilio, quod mẽbris afferre offenſis poteſt, & ſuæ penitioris naturæ ratione: conſtat eñ ex pluribus herbis, quæ ſingulæ mẽbris principalibus ſubueniunt ſingulis. Dictamnum enim cordi accõmodatur: quippe quòd mirificè cor firmet, atq; conſeruet. Eupatorium iecur adiuuat, ſcolopendriũ lienẽ, petrapiũ os ventriculi, hyſſopus tranſuerſum ſeptum

K atque

atque pulmonem: inula campana renes, ruta laxum inteſtinum, gentiana cerebrum, ſeſeli veſicam. His omnibus viperarum carnes miſcentur, quæ vi ſuæ naturæ contra venenata omnia genera, omnemq; illatam iniuriam auxiliantur. Igitur cùm mẽbra omnia præſidium ſibi ex theriaca trahant, meritò malum ſedatur, quòd ſitim creat, atque ita extingui ſitim congruum eſt.

ALEXANDRI APHRODISIEI PROBLEMATVM LIber *ſecundus, Theodoro Gaza interprete, cuius quæſtiones.* CXXX.

1 QVAM ob cauſam qui per arduã febrem inſaniũt, vt laxius, ſic plenius ſoleant reſpirare? Animam per neruos ac muſculos fungi ſuis muneribus certum eſt. Pectus igitur totúſque thorax per ea ipſa mouetur media: ſed quoniam vires animæ læſę ſunt, deſerunt ſuum officium, nec neruis & muſculis ex æquo præterea imperant: itaque meritò fit vt ſpiritus interſtitione reddatur laxior. Plenius tamen eius gratia rei effunditur, vt cor ſatis poſsit refrigerari: vis enim vitalis exurgit, & vim animalem ſtimulat, interitum planè minitans, niſi ſuum ad munus redeat, ſpiritúmque reddat

dat, & trahat. Ergo quòd anima exequi aſsiduè propter morbũ nequiuit, hoc vires cordis ob ſui vſus neceſsitatem amplitudine ſpirandi compenſare conſueuerunt.

2 Quam ob cauſam æſtuoſos eſſe neceſſe ſit, quorum guttur inflammatione laborat? Quoniam eorum pulmo humoris copiam continens, calorem excipit aduentitium: factus enim ſic eſt, vt aſsiduè moueretur: hinc vapores quoque citantur, qui ſuam ob leuitatem ſeſe ad ſedem cerebri efferunt, qua concreſcunt, & in naturã ſuæ originis trãſeunt. Quod idem etiam in balneis, atq; opertis lebetibus euenire videmus: vapores enim ſuum omnem calorem amittunt, redduntúrque ex natura cerebri longè ortu ſuo frigidiores, atque ita morbum creare aliquem poſſunt.

3 Cur tabe hi conſumantur quibus gargar penitus abſciſſum eſt? Quoniam quandiu gargar tegumentum gutturis extet, aer qui per os trahitur recaleſcit, & antequàm adeat pulmonẽ, deſiſtit à ſuo immodico frigore: contrà verò illo detracto, aer prius ad pulmonem defertur quàm moderetur, itaq; ſupra modum refrigerat, & ſanguinẽ contẽtum in conceptaculis indurat, & pulmonem facit tardiorẽ: quòd cùm ꝑ vim pulmo moueri enitatur, rumpuntur conceptacula ſan-

guinis , quamobrem tabem oriri neceſſe eſt. Hic addidiſſe non ab re forſitan ſit, quid gargar, quid columella, quid vua oris ſignificet. Gargar illa carnicula eſt, quã gutturi pro teguméto natura addidit, nomine ab ſoni genere indito, vt etiã ſuſurrũ, & murmur, & reliqua huiuſcemodi noſtri maiores nominarunt. Columella vitium gargaris eſt, cùm ſcilicet in longum per fluxionem adducitur. Et vuam quoq; gargar idem per morbũ appellare ſolemus, quoties per inflammationẽ ſpeciem accipit vue acini. Sunt qui fundibulum gargar ipſum appellent, eò quòd amplius, infrà arctius eſt.

4 Cur hominũ malæ rubeant, quorũ pulmo inflammatione laborat? Quoniam ſanguis cùm in pulmone ebulliat, vaporem ſibi ſimilem emittit: quod enim oritur, ſimilitudinem ſuæ originis præferat eſſe neceſſe perpetuum eſt. Hic igitur vapor, cùm præ ſua leuitate ad malas ſe extulit, conſiſtit, atq; ita per cutis tenuitatem, veluti per vitrum colorem ſuum oſtendit.

5 Cur pituitã per hyemem naſci, augeriq́; ſolitum eſt, cùm per id tempus parte interiore corporis ſimus calidiores, vt Hippocrates medicus libro Aphoriſmorũ ſcribit? Quoniam cibos, quos per hyemem largius ſumimus, venter minus concoquere poteſt. Ergo

larga iſta ciborum copia preſſus, calore inſito quaſi extincto, pituitam per refrigerationem gignit: quæ ſanguis imperfectus quidã non perperàm poteſt appellari.

6 Cur in terra Aegypto, quæ calidiſsima eſt, vinum fieri frigidũ ſoleat: contrà in Scythia, quæ frigidiſsima eſt, calidũ fiat? Vinũ omne calidũ eſt: verum quoniam aliud magis minusúe alio hanc obtinet qualitaté, nomen illud {contrarij habitus accipit, frigidumq́; vocatur, quia longè minus calidum eſt. Terra autem Aegyptus vina frigidiora cæterorum ſcilicet cõparatione affert, quoniam calor illius cœli immodicus ita humũ elaxat, vt calorem omné ſoli inteſtinũ euocet, atq; abſumat. Scythia, quòd frigida eſt, calorem ad ima terræ cõpellit, atq; includit, itaque vina efficit calida, & validiora: quod idem etiã incolis terræ Scythiæ, & Aethiopiæ accidit. Aethiopes enim loca inhabitantes feruentiſsima, timidi ſunt, & effœminati, & nigri. Scytharũ gens ſedem gelidã tenẽs, animoſa, fortis & candida eſt: quippe cùm calor Aethiopibus eductus ad ſumma corporis ſit, quòd atro cutis colore indicatur: Scythis interiora teneat, ſituśque in ſedibus ſit principibus, id eſt, corde, & iecore, quod coloris candor planè oſtendit.

7 Cur ex febre ardua pulmonis inflãma-

tio excitetur? Inflãmatione pulmonis febrẽ oriri arduam haudquaquam neceſſe ſit, quoniam ardor ex bili proficiſcitur flaua, quæ ad ventriculũ & pulmonẽ è ſuis refluere cõceptaculis ſolita eſt. Igitur natura cùm variè materiam noxiã reijcere tentet, ſi tenuis materia ſit, & vires ſuppetant, & tempus calidum iuuet, per ſudorem cauſam morbi exhaurit. Si è contrario, per aluum educit, aut per os euomit, quod magna ex parte facere ſolita eſt? quoniã & oris habitus in propinquo eſt, & bilis flaua efferri aptior eſt quàm deferri: quòd cùm ſe bilis pulmoni inſinuet, membrũq; id impleat totũ, excitat inflãmationẽ, quã peripneumoniã nominamus. Ardor tamen nullus oritur, quoniã prius extinguitur, quàm vt poſsit cõmittere ardorem.

8 Cur febris tertiana quæ ex bili materia calida, agili, efficaci creatur, die vno prætermiſſo accedat: quotidiana, quæ ex pituita prouenit materia frigida, graui, hebete, nullũ intermittat diẽ: quartana diebus duobus intermiſsis confligtare incipiat? Quartana cùm exiguũ materiæ habeat, ſtatim à ſudore, aut vomitu poteſt digeri: itaque acceſsio ad tertium vſq; diem protollitur, donec tantum materiæ moueatur, quantum valeat infeſtare. Quotidiana, quòd ex larga, craſſaq; materia oritur, frequens eſt: morbum verò

per

per copiam augeri materiæ conſtat ex febre continente: hæc enim quia ſanguine abundãte prouenit, nullam obtinet intermiſsionẽ. Quotidiana, tamẽ quia minus quàm continens habet materiæ, nõnihil intermiſsionis, quod vel ſenſu percipi poteſt, oſtẽdit: multóque amplius tertiana, quã materia calida & tenuis cõdidit: atq; etiã longè amplius quartana: quò eñ minus materiæ ſubeſt, eò lentius venit acceſsio. Quin & quintana, & ſeptana, & nonana cõmitti poteſt, prout minus, minusúe materiæ vitiatum eſt: ſic enim natura ſtatuit: vt ſanguis q noſtra aleret corpora, cęteris omnib[9] materijs eſſet largior: pituita locum teneret ſecundum: nã hæc quoque alere poteſt: bilis flaua tertio loco haberetur: hæc enim ſuã ob acritudinem vſum nullũ pręſtat alendi, atra bilis fortis eſſet poſtremè, quoniam naturæ eſt inimica, quippe quæ mẽbra exedat, atq; interimat.

9 Cur vbi altera gena reſoluta eſt, non ei remedia admoueamus, ſed alteri? Quoniam cùm duo muſculi obiecti inter ſeſe genas moueant, ſi accidat vt eorum alteruter reſoluatur, reliquus ſuam vim integram præterea obtinet, trahitq́ue ad ſe alterum languentem, ita vt pars ſana rugetur, ęgra diſtẽdatur, trahatúrque. Hoc idem etiam euenire oculis nouimus: nam ſi pupilla in angulũ

vergat ampliorẽ, minoris anguli facta reſolutio eſt: ſi ad minorem, è contrario.

10 Cur ſi pes offendatur, inguen intumeſcere ſoleat? Quoniam vis animalis ad poſtremas vſq; corporis partes per neruos ſe porrigit, atq; ita cùm oblæſus pes ſit, crus quidẽ totũ perreptat, ſed nihil agit, quoniã locum nullũ idoneũ inuenit: pòſt verò vbi in inguen ipſum decubuit, nacta iã ſedẽ aptiorem ſubſiſtit, aggreſſaq; adenem, vitiat eius habitũ, inq; tumorẽ excitat cõtrarium naturæ. Adenes corpora ſunt parua, rotunda, laxa, inter amplas venas & arterias poſita modo cuneolorũ, ne conceptacula ipſa humida ex copia ſanguinis mutuò putrerent adeſu: & equidem eo ipſo venarum humore nutriũtur, & inflammati inguina faciunt, concaleſcentes ſcrofulas committunt.

σκιῤῥούμενοι, cõcalleſcentes, indurati.

11 Cur capitis pars anterior calueat, vnde caluaria nominata eſt, tẽpora hirtiora reddãtur? Quoniã partes capitis eminentiores humoris indigent: quãobrẽ ſuos cõtinere pilos non queunt: inferiores autẽ, vtpote humidiore, pilorum copiam & gignunt, & ſeruant: quomodo etiam telluris loca excelſa, atque ſaxoſa parum fructificant, ſubmiſſa & humecta fœcundiora ſanè experimur.

12 Quam ob cauſam, cùm ex quatuor elementis conſtemus, id eſt, igne, aere, aqua, &

ter

terra, non quatuor, ſed tria illa cõtineamus genera, humidũ, ſolidum, animale, ſiue ſpirabile? Quoniam, vt aliquibus placet, ignis in aeris tranſit naturã, quemadmodũ & aerem concoctũ extenuatũq; ignem gignere nouimus. Sunt tamen qui vel igneam ipſam naturam actu eſſe opinentur, vt non tria, ſed quatuor enumerent genera ignium, animale, humidum, terrenum.

13 Cur in abſceſſum doloribus frigus præcedere, febrẽ ſequi ſolitum ſit? Quoniã calor naturalis vehementia doloris conflictus cedit, ac recipit ſe ad loca interiora: qua de cauſa corporis ſumma refrigerantur, & ſanguinis conceptacula cõcreſcunt: pòſt tamẽ vbi calor ſe recollegerit, expulſusq; bonis viribus, partes ſui corporis omnes aduerſus iniuriam frigoris occuparit, ſanguis concretus recaleſcit, atque diffunditur: itaq; conceptacula vaporis repleta, accendere febrem poſſunt: adde quòd cùm membro affecto cæteræ omnes partes cõſentiant, iniuriam collectionis quaſi propulſando, vires excernẽdo intendunt, ac excitant. Horror itaque friguſq; exultat: febrem verò poſthac ſanguis putridus accendit, & auget.

14 Cur ex fructibus alij partem inutilem intus cõtineant, vt palmulę, pruna perſica: alij extrinſecus ea ipſa contineant, vt nuces,

vt mala punica? Quoniam natura cùm ortum æternum, viceſq́; ſuccedendi perpetuas moliretur, prætegenda, occultandaq́; ſemina, quæ ortum præſtarent, cenſuit: ſic tamen ne pulpam quidem ſuorum fructuum nudã relinqueret.

15 Quãobrẽ aut ſemen & pulpã eodem tegumento muniuit, aut ſemen ligno intus incluſit: pulpã autẽ membrana, aut corio, aut alio quolibet eiuſmodi, quantũ ſatis eſſe operuit? deniq; variè de cuſtodia fructuũ, prout res exigebat & patiebatur curauit.

16 Cur fieri poteſt, vt qui carnes bubulas concoquunt, piſces ſaxatiles concoquere nequeant? Carnes bubulæ, quoniã duræ ſunt, vi magna caloris conficiuntur, & cõcoquuntur: materiam enim patientem cauſæ reſpõdere efficienti conuenit: aliter fieri non poteſt, vt effectus is prodeat, quem vel natura, vel hominis ingenium ſpectet. Quòd ſi venter ſupra modum calidus ſit, piſcis non paulatim concoquetur, ſed ſubitò corripietur, deuretur, fumigabitur, vt cruditatem penè quòd accidit imitetur.

17 Cur homines qui tabe laborant, vnguibus reddi aduncis videãtur? Vngues quia corpore cõſtant ſolido, tabeſcere nequeunt, quippe cùm affici difficulter poſsit quod ſolidũ ſit: verũ carne vndiq; tabefacta, ſpeciem

adun

aduncam illam emetiuntur, ſenſúmq; deci-
piunt. Licet hic de tabe illa adijcere. Vlcus
quod ex hoc vitio in pulmone committitur,
inſanabile propterea eſt, quoniam nunquã
pulmo quieſcit: natura enim ita conſtruxe-
rat, vt per motum cordis perennem pulmo
aſsiduè moueretur, atq; agitaretur. Quinetiã
cùm pus per tuſsim efferatur, vlcus amplius
lacerari neceſſe eſt.

18 Cur in febriendo carnes minuantur, pi-
li augeantur, & vngues: contrà in conualeſcẽ
do pili defluant, corpus augeatur? Quoniam
alimenta pilis per excrementa adminiſtrari
natura voluit, quæ quidem excrementa redũ
dare in febriendo ſolent per aduſtionem. Er-
go vt corpus propter habitum malum enu-
triri non poteſt, ſic pilus abundè iam habet
quo nutriatur: verum cùm vires ſuas colli-
gere corpus incipiat, conſumptis iam ma-
terijs omnibus, redactiſque quaſi in pulue-
rem, vapores deſiſtunt, atq; ita per alimenti
inopiam pili defluunt: corpus tamen effœtũ
cibos auidius trahit, liberaliuſq; replens ſeſe
augetur & viget.

19 Cur ſi quod in vrina ſubſidet, albũ ſit,
bonum dari indicium exiſtimemus? Quo-
niã partes ſolidiores, firmioreſq; noſtri cor-
poris, id eſt, oſſa, neruos, venas, arterias, co-
lorem habere huiuſmodi certum eſt. Coloris
enim

enim ſimilitudo naturales iam vires reconciliari,corroborariq; indicat:quippe cũ natura partibus ſolidis & firmis ſedem ſuã crediderit:fit enim vt cùm materia in cõceptaculis cõcoquatur,& per vrinã quod cõcoctũ inutile eſt,excernatur,color quoq; rei cõcoquẽtis,qui albus eſt,deſtringatur,atq;,vt ita loquar,delibetur. Quamobrẽ cùm vires per febrem debilitatæ paulatim materiã concoquant vitioſam,principiò parũ agunt, itaq; exiguum admodũ cum vrina mittunt, quod pro ſua leuitate ſublime ſpecie araneę ſuper natat,facitq́;,quòd enæorema,id eſt,ſublimitamentum vocatũ eſt:deinde cùm proficiãt, ampliúſq; poſsint cõcoquere,plus excernũt, ꝙ in medio vrinæ conſiſtens,facit quod nubeculam appellamus: eò nanq; magis delabitur,quò factũ grauius eſt. Pòſt,vbi per materiæ morboſæ omnis cõcoctionẽ plenè excernitur,iam quod antè leue pẽdebat,graue pro ſua copia ſubſidet,fundóq; vaſis cõiungitur, redditq́;,quod hypoſtaſin,id eſt, ſubſidens,ſiue ſubſtantiam nominamus, quod planè ſanitatis eſt indicium. Materiam enim vitiatã, quæ integro permiſta ſanguini eſt, demũ natura ex toto per concoctionẽ ſecernere, atq; reijcere poteſt. Albedo igitur ſubſidẽtis colorem ſolidiorũ membrorũ,hoc eſt,ſedis viriũ ſeruari ſignificat. Leuitas materiæ concoctæ

æqualitatē oſtendit:quod partim enim craſſius,partim tenuius eſt, inæqualitatē concoctæ materię indicat,cōtinētia talis videlicet, vt nihil diſtractū,diſcuſſumue ſit, plenā virium efficientiā præfert. Reſpondet pus in collectionibus ſubſidenti in vrinis:verū pus fœtidum eſt, quoniam in anguſto arcetur, quod putret,vt neq; difflari,neq; miſceri poſſit cum ſanguine, quippe quod per ſumma corporis cutis ſubſtare ſolitum ſit:ſubſidens illud vrinæ,quoniam è contrario ſe habeat, meritò fœtore immune eſt.

20 Quam ob cauſam febrē bilis & faciat, & tollat? Facit cùm exercitata acrior reddatur vt putreat:tollit, cùm viribus naturæ intentis ad id expellendum, quod detrimento eſt:ea quòq; foras verſus concurrat, atq; ita educta,cauſa morbi per ſuam detractionem aboleat.

21 Cur oculi ſubſident eorum quos angor detinet? Quoniam per angorem anima intus vergit,itaq; corpus conſidet, atque tabeſcit: cuius rei contrarium illis euenit, qui vehementer irati ſunt:oculis enim reddūtur propenſioribus,videlicet ob animę impetum ad exteriora:fit enim vt quocunq; vis animæ tendat,eodem etiam inſtrumenta,materiæq; moueantur.

22 Cur oſſa quæ validiora ſunt ex lapſu,

ca

caſúq; frangantur, caro quæ mollior & mobilior eſt, ictus iniuriã euadit? Quoniam quę validiora ſunt, rei noxam inuehenti renituntur: itaq; ſua perſiſtendi contentione corrũpuntur. Quæ autem infirma, & mollia ſunt, locum rei dant occurrenti, & cedunt: itaq; tutius ſubterfugiũt. Licet hoc etiã in ſtirpibus, & in quibuſuis alijs rebus conſpicari.

23 Quid eſt quod ſpadones proceros, blæſoſq; faciat? Proceros humoris copia reddi, & caloris inopia, blæſos imbecillitas facit. Cũ enim eorũ partes inferiores nequeant ſuſtinere ſuperiores, facilè peruertũtur: itaq; vitium, quod blæſitatem pedũ vocamus, cõmittitur: qđ idem etiam ędificijs accidit, niſi ſuperior moles fundamentis reſpondeat.

24 Cur partes corporis noſtri poſtremas rigere maximè ſoleamus? Quoniam tenues, neruoſæ, veſangues, atq; ob eam rem frigidæ ſunt.

25 Cur per metum, aut horrorẽ pili erigi ſolent? Quoniam affectus omnes refrigerant: refrigeratio autem foramina cutis adducit, & cõdenſat: pilus quippe cùm vndiq; aſtringatur, intenditur atq; erigitur.

26 Cur homines melãcholici munera quidem naturæ exequi valeant? quippe qui cibos concoquant, atq; in ſanguinem vertant: animi nullum munus integrè exequi queãt: haud

haud enim rectè hi cogitare poſſunt, quibus atra bilis redundat: quoniam vitioſus hic habitus ſedem animi, qua ſapimus, id eſt, cerebrum occupat, & deprauat.

27 Cur morbi qui crebrius veniūt, curari poſſunt facilius, quā qui rarò? Quoniā quod ſæpius euenire ſolet, minus naturā infeſtat, videlicet ratiōe aſſuetudinis: adde q crebriores committere paruā deprauatio habitus poteſt: graues magna inducit: curatur autē facilius, quod ex cauſa prodijt leniore.

28 Quam ob cauſam qui febriunt, plus ſiti quàm fame affligātur: qui conualeſcūt plus fameſcant, quàm ſitiant? Quoniā ſitis ex nimio calore febris conſiſtit, quemadmodum etiam ijs qui bene valent, ſi multū meri hauſerint, ſitis oriatur neceſſe eſt: fit enim ſitis ex nimio calore, vt modo dixi, aut à ſiccitate, videlicet humore abſumpto: quòd ijs accidit qui ieiunarunt: verū famem non ſentiunt, quoniam multū vitioſæ materiæ ſuo in ſtomacho cōtinent. Contrà qui cōualeſcūt, propterea fament, q febris latè humores cōſumpſerit: ſiti non infeſtantur, q febre ſublata corpus refrigeratur, & rehumeſcit.

29 Quam ob cauſam caudæ quorundā animalium abſciſæ magis quàm reliquum corpus moueantur? Quoniam propter meatuū ſuorum anguſtiā, magis ſeruant naturalem

ca

calorem,quo vis mouendi,& ſentiendi conti netur:vnde fit, vt etiam ſi quieſcant, rurſus moueantur,ſi tangas.

30 Cur medicina epota,oculi primũ perturbentur,& caligent, poſt purgatione peracta,emendentur,atq; acutius videant? Quoniam principiò materias medicina mouet, trahitq́; ad ventrẽ,quare vaporum copiam excitat,quæ ad caput effertur,perturbatq́; cerebrũ,vt neq; ſenſus, neq; cogitatio cõſtare integrè poſsit: poſt vbi materiæ exceſſerũt, extinctuſq; eſt omnis vapor, nihil præterea eſt,ꝙ vel ſenſum,vel rationem impediat.

31 Cur tabidis & purulentis copia interdũ pediculorum oriatur? Quoniam pus humores corrumpit:humores deniq; vitiati calore naturali concalfacti, animalia creant: ſicut etiam in cœno,aut quibuſlibet fecibus enaſci vermes conſueuerunt.

32 Cur vehementius per ictum teſtiũ doleamus? Quoniam appendices teſtium ſentire maximè omniũ mẽbrorum poſſunt: adde quòd natura ſummã voluptatem ex pene oriri voluit, vt propenſiores eſſemus ad rem venereã,qua vna genus humanũ ſeruari poteſt:atqui teſtibus cum pene, & cognatio & ſedes cõmunis eſt,ergo cõmunem etiam affectionẽ,ſenſionémq; ſortiantur neceſſe eſt. At vbi magna ſenſio eſt, indidem etiam magna

voluptas exultat: vbi autem magna voluptas eſt, dolor etiam indidem vehementior: bono enim maiori, malum obijci maius certum eſt. Hic ſubiungere illa non incongruum cenſeo. Conſenſus rerum, atq; affectus cõmunis trifariã fieri ſolitus eſt: aut enim per cognationem, vt cerebri, & ſtomachi: habent enim communem copiam neruorum: aut per ſitus propinquitatem, vt cordis, & ſtomachi: ſic enim cor ſentit, quoties materia acrior ſtomachum mordet, mouetúrq; ad id expellendum quod moleſtum eſt. aut per imbecillitatem, & tranſitionem, vt cùm pedis digito offenſo inguen tumeſcit. Dum enim vis naturæ cum ſanguine ad partem læſam feſtinat, adenes inguinis ſanguine implentur, & contumeſcunt. Accommodari vel moribus, ac vitæ hominum tripartita hæc diuiſio poteſt: dolemus enim vicem cuiuſpiam, vel quia parentela coniuncti ſumus, vel quia vicini habitamus, vel quia caſum audimus miſerabilem: atque ita efficitur, vt affectio tum propria quædam, tum communis obueniat.

33 Cur ſuper lippitudine caput totondiſſe ad cutem iuuet? Quoniam melius caput difflatur, liberiúſque per ſuos meatus digerit materiam vacantem & fluitantem.

34 Cur vbi ex tenebris ad lucem, aut ex

luce ad tenebras venimus,non ſtatim cernere valeamus?An quòd tenebræ craſsiori,frigidioríq; cõſtant aere,itaq; diducunt, cõfundúntq; ſpiritũ,cui cernẽdi munus accõmodatum eſt,lux verò quòd clara,candida,& calida eſt,ſpiritũ illum digerit,atq; diſpergit:cũ autem per temporis aliquantulũ ſpatiũ aſſueſcat,cernere integrè poteſt:adde quòd ex cõtrario ſubitò in contrarium traducti,rei nouitate turbamur, vt minus cernere ex æquo præterea valeamus.

35 Cur in beſtijs febres,omnéſq; abditi affectus difficilius curentur,periculoſioréſque ſint quàm in homine? An quoniam naturã, ſentiendíq; poteſtatẽ parte intima ſui corporis gerunt immerſam, nõ ad exteriora per rationem euocandã,quemadmodũ homines habent:ergo ſi ita eſt,meritò ſenſus calorẽ percipit vehementiorem,viréſq; omnes naturę proſternit,immergitq;: adde quòd beſtię vt affici minꝰ aptæ quàm homines ſunt,ſic etiã curari difficilius poſſunt: cauſam enim mali vehementiorem vrgere neceſſe eſt, quandoquidem id ægrotat,quod in morbum difficilè incidit.

36 Cur bullæ,quas imber excitat, indiciũ afferant imbris vehementioris? Quoniam aquæ copia & vaporis ſpiritum multũ gignit & craſſum : qui cũ vndique aquã ſubeat,erigatq;

gátque in deuexum, inflat, & facie veſicæ afformat: quomodo etiam vitrum inflari poteſt, & genus omne humoris cùm ebulliat, conuerti in ſpiritum, atque intumeſcere ſolitum eſt.

37 Cur minus doloris per ſectionem cutis caput integentis percipiamus, quàm cũ quælibet alia pars ſecatur? Quoniam minus carnis muſculoſæ in capite, quàm cæteris corporis partibus eſt.

38 Quam ob cauſam ex conualeſcentium pedibus ſquamæ magna ex parte deſtringantur, atque etiam ex manibus, quanquam rarò? Propterea quia materia ferri deorſum aptiſsima eſt: & verò pedes à ſede cordis poſiti longius, & ob eam rem frigidiores, minus excrementa concoquere atque digerere poſſunt.

39 Cur tabes, ſcabies, lippitudo, mala & cõtagioſa ſint: aqua intercutis, & ſtupor totius corporis, cui nomen apoplexia, tranſire in aliũ nunquã ſoleant? Quoniam oculus quidem, vt humidus, affectioniq́; opportunus, facilè morboſis deprauatur radijs, qui cum ſpiritu à lippientis oculo proficiſcũtur: tabes autem putrem aerem reddit, qui tractus ab homine ſano, pulmonem membrum affectu facilè vitiat, & corrumpit. Scabies quoq; cũ per ſumma corporis ſit, lentámque ſaniem

emittat, facilè ſeſe propagare, cutémq; integri corporis vitiare poteſt. Cæteri ſanè morbi, aut poſiti intus cutem attingere nequeũt, nullámue reddunt delibationem, vt aqua intercutis, vt ſtupor attonitus: aut cũ per ſumma corporis natẽt, nihil tamen humoris præ nimia ſua lentitate, & ſiccitate, & corpulẽtia emittunt, vt albugo, vt lepra: aut poſiti quidem parte interiore ſunt, ſed quoniam nihil peſtilens, atq; putrefaciens mittãt, ſuũ alior ſum tranſmittere vitium non poſſunt, vt febres crebriores, & ſolitæ.

40 Cur nonnullis febre laborantibus lienes augeantur? An quoniam affluẽtius aquã hauriunt: eſt enim membrum id laxius, atq; fungoſius. An quia debile eſt, materias illuc affluentes facilius excipit.

42 Cur ſenes & pueri magis, quã qui ætate ſunt firmiore, calculoſi ſunt? Pueri vt edaciores, ſenes vt frigidiores, & imbecilliores, multa per cruditatem colligunt excremẽta, quæ calculum contrahunt.

42 Cur titillatio & fricatio plantarũ ſomnum afferre poſſunt? Quoniam extrema neruorũ eò concurrunt, & coeunt: his enim vehiculis, pertractatio illa leuis ad cerebrũ vſq; tranſmiſſa permulcet animum, atque ad requiem, ſomnúmq; inuitat. Sunt qui excrementis cauſam tribuãt, quæ tum ſua pronio

re natura, tum motione pedum frequentiore ad palmas delabantur, rurſúſque per mediocrem fricandi motum remeent, neruiſque aliquantiſper ad cerebrum peruehantur, itaq; ſede illa ſuperiore oppleta, ſomnũ cõcilient.

43 Cur ampliores, crebrioréſque lunæ defectus fiant, quàm ſolis? Quoniam luna tam in terminos deficiendi coituum, quàm in turbine vmbræ ex terra per ſolis diametrum ortę incurrit: & quidem crebrius lunam eò deueni re propter ſui orbis celeriorem abſolutionẽ neceſſe eſt. Sol per coitus tantum defectioni deputatos obũbratur, cùm ſcilicet luna curſum per eos agat, occultétq; faciem ſuperiorem. quòd tamen ſol longè maior quàm luna eſt, totus abſcondi nõ poteſt, luna ſæpius tota occulitur. Mouere æs ferrúmque multitudo, quoties luna aut ſol deficit, conſueuit, quaſi ſpiritus quoſdam vitioſos velint depellere: haud enim per id tẽpus lumina benignè terram aſpiciunt, neq; benefica delibatio inde manat, quà mali infeſtíque ſpiritus repelli poſsint, & coerceri.

44 Cur infantes, qui ſeptimo menſe in lucem venerint, viuere poſsint: qui octauo, nõ poſsint? Quoniam ſeptenarius perfectus numerus eſt, & vt Pythagoras cenſet, & omnes ſcientiæ numerorũ profeſſores autumant, octonarius imperfectus eſt. Itaque quod tunc

prodijt, imperfectum minus, quàm aptũ ad vitam eſt: qua ratione etiam monſtra viuere nequeunt: quippe quæ non ex conſulto naturæ orta ſint, ſed imperfecta, vel per inopiã vel per ſuperãtiam & temeritatem materiæ, forma diuerſa contra naturæ legem peruenerint: nihil enim imperfectum vel tẽpore vel forma à natura creari ſolet: quãobrẽ ſi quid tale erumpat, id edurare non ſolet. Naſci infantes menſe ſeptimo poſſunt, quoties vis affirmandi validiſsima eſt, & ſanguinẽ ſibi obtinet commodum: ſic enim ocyus rem perficere poteſt. Sed ſi è contrario eſt, decimo exeant, neceſſe eſt. Numerum tam ſeptenarium quàm denarium eſſe perfectum variè conſtat: orbem nanque terrarum ſeptem inſigni bus ſtellis regendum nouimus. Homo ſeptimo menſe dentire incipit: anno ſeptimo dentes permutat: quartodecimo, id eſt, bis ſeptem annis peractis, pubeſcere incipit: viceſimoprimo firmã aggreditur ætatem: quod tempus ter ſeptem annis conſummatur: morbi numero ſeptenario iudicantur. Luna per ſeptenarium ſuas accipit formas: menſes ſeptenis conſtant diebus: vocales literæ ſeptẽ ſunt. Et denarius quoque numerus ortum omnẽ, atque interitum rerum complectitur: autor Ariſtoteles eſt: & numerus omnis ex denario oritur per repetitionẽ. Vndecim enim & duo

decim, & reliqui omnes ſequentes vnitates, quibus denarius conſtat, repetunt. Et homines priſci non tabulis, ſed dextris ſuis rem de qua agerent confirmare ſolebant, videlicet numeri denarij cauſa, quem digiti explēt.

45 Cur ouum preſſum vtroq; extremo ambabus manibus frangi nequeat: preſſũ latere facilè frangitur? Quonia per angulos tantũ modo ſuos manibus renititur opprimētibus: eſt enim angulus, quod quaque in ſtructura validius conſtet: adde quòd preſſum per extrema, parte minima ſentit: preſſum per latera parte ampla confli&#x1;ctatur, vt facilè poſſit deſtrui.

46 Cur in tinnitu aurium digito in aurem indito meatus diutius moueamus? Quoniam meatus ſic ampliatur, & ſpiritum qui ſonitum excitat, digerit atque tranſmittit. Quinetiam ſpiritus ipſe qui per contentionem digiti motum attenuatur, ſecerni melius poteſt.

47 Cur fœminæ omnes calculum ſua in veſica lentè concipiant? Quoniam ceruicem veſicæ ampliorem quàm mares habeāt: hinc enim fieri poteſt, vt cum vrina excrementum quoque eijciatur, quod calculum contrahit.

48 Cur genus ſtirpium ſylueſtrium validius & lætius eſſe ſoleat, quā vrbanum, vnde

dici ſolet, tellurem eſſe matrem ſylueſtrium, nouercam autem vrbanorum. Quoniam ſolertia naturæ, nō humani ingenij creatur: caret enim humoris nimia copia, quæ ſatiuas ſtirpes elaxat, atque effœminat.

49 Cur muſculi trāſuersè inſecti difficilius vniantur & curentur? Quoniam fibræ, filáq; neruoſa affatim ita inciduntur: natura enim neruum carpſit, in quo fila diſcreuit permulta, quibus carnem vndiq; veluti deducto, porrectóque ſtamine texuit, fecitque muſculum nomine à ſimilitudine muris animalis tranſlato: cui ſanè oppoſitum neruū condidit, qui tendo à tendendo vocatus eſt, cuius extremū artubus partium mouendarum annexuit: cū que rem mollem duræ coniungere vllius interuentu nequiret (ſunt enim contraria) per oſſa, medullámque membrum quoddam neruaceum ædidit, quod copulam nominamus, eóque tēdonis partem poſtremam alligauit, ex quo vſu nomen copulæ accepit. Muſculū ſolers naturæ ingenium alibi in globi ſpeciē collegit, alibi in membranæ planum attenuauit: denique pro vſu mēbri mouendi muſculum quoque aptiſsimè accommodauit. Nam vbi membrum magnum, ac validum trahi deberet, vt crus, coactiorem, plenioremq; muſculum afformauit: talem enim res poſtulabat, vt mouendi vim ampliorem contineret.

Vbi

Vbi paruum aut inualidum eſſet regendum, vt palpebra, aut ligula, muſculum membranæ ſimilem addidit : quoniam membra eiuſmodi parum potẽtiæ mouentiæ deſiderarẽt.

50 Cur aliqui faſcinari poſsint, præſertímque pueri? Quoniam talem ſortiuntur naturam, vt affici perquam facilè poſsint, & immutari. Genus id vitij tale eſt: qui ſumma animi nequitia perpolluti liberalem aliquam exoſculandámque formam conſpicati mouẽtur, radios ſui conſpectus vitiatos tranſmittunt, quaſi veneno quodam vitio ſui animi radios veluti telum illinant, iaciántque in rẽ cuius inuidia tenẽtur, & deſiderio. Prodit igitur de pupilla radius exitialis, qui per oculos obducti hominis ſubit, vertítque quam aggreſſus naturam eſt, malóque habitu deprauat, vt mox corpus langueſcat, morbóq; laboret. Quàm verò aditus per oculos pateat contagioni, conſtat etiam ex ijs qui mortua hominum corpora contueri recuſant, ne radij ſui conſpectus aliquam ſibi luem, peſtémque referant. Sed omnium maximè pueri vitio illo capiuntur : quoniam natura tenerrima ſunt, facilliméque affici à quolibet poſſunt.

51 Quamobrem nonnullis tuſsientibus, aut euomẽtibus, ſplendorum quædam imagines ante oculos obuerſari appareant? Quoniam

abductio vehemens pectoris & ventris humo res ſurſum compellit, & ſpiritus: qui cùm ad oculos veniant, ſpiritum conſpiciendi pertur bant, atque deprauant, ita vt foris illas imagines ementiãtur. Quòd ſi vapor ductu oblongiori eſt, imagines etiam hac eadem forma apparent: item ſi bilis ex vitello cognominata vaporem excitat, aurũ imagines imitantur: ſi pituita mouet, albi ſuſpicio incurrit. Ad ſummam, pro figura, coloréque cauſæ viſa quoque imaginamur: qui tamen per febrem arduam delirant, atque inſaniũt, ijs de cerebro ipſo vapores ad cõſpectorium ſpiritum funduntur: & verò qui oculorum ſuffuſione infeſtantur, eaſdem illas ſibi vidẽtur videre imagines.

52 Cur qui aquam bibere conſueuerũt, acutius videãt? Quòd vini copia, flatus nimium excitans, ſpiritum conſpectiuum, ſenſuſq; omnes perturbat & vitiat.

53 Cur qui oculis cęſijs ſunt, vehemẽtius ex lippitudine doleant, nec pati poſsint acerbitatem medicamentorum? Quoniam oculorũ humorem omnẽ, & à cryſtallo illum cognominatum, propenſiorem ad partem exteriorem, patentiorémque ſenſui cõtinent: at qui nigris ſunt oculis, minus ob cauſam contrariam ſentiunt.

54 Cur qui leuiter euomunt, pituitam egerant

rant: qui plenius, bilem: qui ſupra modum, etiam ſanguinem? Quoniam qui vehementer intendunt, materias quoque imis infixas poſſunt euellere: pituita verò vt craſſa illinitur, atque ob eam rem vel à leuiore excitatione moueri, ac reijci poteſt: quòd ſi bilis quoque per ventrem innatet, ocyus mouebitur quàm pituita. Verum materiæ, quæ in venis continentur, egeri per medicamentum hoc modo conſueuerunt. Natura cùm corpus malè habitum purgatione indigere animaduerteret, poſtrema venarum ad ventriculum finiuit, quemadmodum ad vuluam alias duxerat venas propter menſtruam purgationem, atque ad nares etiã alias, & ad ſedẽ coniecit, vt inde morbis remedia per purgationẽ paterẽt: quę quidem ora venarum coniuncta lex tandiu continet naturalis, dum aperiendi neceſsitas ſit. Hæc igitur quoties febres vrgent acutæ, ſponte ſuæ naturæ per vim excretoriam patefacta, materiam amplis in venis atq; arterijs concoctam egerunt, aut per os, aut per aluum: at cùm medicina epota ſit, per vim ampliantur, permittúntq; ex conceptaculis materias attrahi. Piper enim, & ſcãmonea, & cætera generis eiuſdem ſuo naturali calore ora aperiunt: deinde ſibi quodque conueniẽtem materiam attrahere naturali quadam proprietate poteſt, vt dictum inter initia eſt.

Sanguis tamen quoniam amplexus eſt à natura, charúſque habetur, non niſi tractus per vim nouiſsimè exit, cùm ſcilicet vltra modũ exinanitur.

55 Cur pōdera facilius parte læua ferre poſſimus, cùm hæc infirmior ſit, quàm dextra? Quoniam dextra vt validior læuæ ſubuenit, leuatque aliquantulum onus: quòd quidẽ officium læua præſtare dextræ ſuam ob imbecillitatem non poteſt.

56 Quam ob cauſam vinum, aut quemlibet alium humorem per fiſtulam exugẽdo attrahere valeamus? Cenſendum per vim inanis humorem poſſe efferri, nõ per oris attractionem: fiſtulæ nanque meatus plenus aeris videlicet corporis prætenuis eſt: & cũ fieri non poſsit vt duo corpora per idem tempus eodẽ in loco maneant, atque etiam eum locum eſſe inanem, id eſt, corpore omni vacãtem, natura omnino recuſet, neceſſe eſt dum aer canalis interior per oris ſuctionẽ detrahitur, humorem tantiſper conſequi, vt inane ſpatiũ non relinquatur: quòd idem etiam per id agitur inſtrumentum, quo admiſſo vrinam elicimus: lana enim obturante detracta, ſpiritus etiam internus educitur, atque ita ne inane ſit, vrina attrahitur. Quinetiam medicinales cucurbitæ eadem illa ratione ſanguinem attrahunt: ignis enim admiſſus vbi

extin

extinctus eſt, facit vt tantũ ſanguinis attrahatur, quantum loci ipſe occupabat, ne inane ſit à quo penitus natura abhorret: deniq; omnia, quibus hunc in modum quicquã attrahimus, ad rationẽ inanis referre omnino debemus: neque enim calor, neque oris attractio cauſæ potiſsimæ eſt, vt latè in vrinaria illa fiſtula patet, quæ neutro eorũ attrahit vrinam. Sunt tamen alia quæ ſui caloris ratione poſsint attrahere, vt thapſia illita: nec nõ & inualidũ à valido trahitur, & proprietate quadam occulta pleraque attrahunt, vt ferrum magnes, ſanguinem membra.

57 Cur naturales potentiæ natiuæ, atq; inſitæ ſint, animales, aduentitiæ omnes habeãtur? Quoniam naturales, id eſt, attractoria, retentoria, immutatoria, ſecretoria ad ipſam tãtum viuendi pertinent rationem, neque plus quicquam obtinent, quàm neceſſum ſit: animales verò & ſenſales & motales ad bene viuendum commodæ planè adſunt: membra enim niſi alantur, interire neceſſe eſt: at ſi non, vel moueantur, vel ſentiant, non idcirco intereunt: quanquam pulmo, quoniam vires habet trahendi, reddendíque ſpiritus, idque aſsiduè ex periculo ſtrangulandi exercet, inſitam ſibi ſimulet motionem. Naturales verò potentiæ ordine atq; numero illo ob hanc cauſam habẽtur. Cibus & ſanguis,

quoni

quoniã vacant anima, non ex ſeſe poſſunt ag glutinari, quo ali debēt: quã ob rē vim adeſſe oportet trahēdi, quæ fungi officio poſsit. Itē cùm corpus omne, quod mutatur, nō ſine vllo tempore, ſed per temporis ſpatium mutationem patiatur ab re quæ agit atque immutat, vim ſecundam adeſſe neceſſe eſt, quæ contineat, ſubminiſtrētque ad tempus, quantum ſatis ſit immutandi potentiæ. Vnde etiã tertiam quoque vim eſſe oportet, cuius officiū ſit immutare. Sed cùm vis hæc immutatoria concoquendo partem quidem ſanguinis vtilem membris adiungat cohærendam, inutilē autē relinquat: quæ cùm permaneat, nō iter tantūmodo claudat & foramina per quæ ſanguis alimentúmque permeet, verumetiã putreat: conſtat vim quandam ſubiungi quartam eſſe neceſſe; quæ partim per inuiſibilem exhalationem, partim per ſudorē cæteraſq; vias ſenſibiles excrementum ſecernat. Ordo hic eſt, & numerus naturalium potētiarum. Membra autem non omnia ex æquo potentias quas enumerauimus, omnes ſortiuntur, ſed ea dūtaxat quæ ſibi tantum operãtur, vt neruus, vena, os. Nã quæ nō modo ſibi, ſed etiã cęteris omnibus mēbris victū emoliūtur, munerēq; funguntur publico, hæc vnam habent potentiam, intentam, & potiorem: verbi gratia, vēter & iecur vim amplisſimè mutatori

toriã obtinent: lieni, ſtomacho, fellis folliculo, renibus attractoria potius data eſt: inteſtina atq; veſica excretoria plurimum valent: vulua inſignis per retentoriam eſt. Proximũ ſanè quod de ſenſibus animaduertimus eſt: haud enim pro compari modo genera animalium omnia ſenſibus prædita omnibus ſunt, ſed olfactu canes præcellunt, viſu aquilæ, guſtu protogeuſtæ animalia Indica, vnde & nomen acceperunt, tactu ſerpentes, & quædam aues, auditu anſeres.

58. Cur ſenſus quinq; tantum, non plures, neq; pauciores habeamus? Quoniam pro rerum natura ſenſibilium, atq; numero, ſenſus quoque incondi debuerũt. Tactus enim aſperum, læue, durum, molle, atque cæteras qualitates, quę poſitæ in ſolidis ſunt, percipit: guſtus dulce, amarum, ſalſum, cætera ſaporis genera, quę in humoribus ſuccíſue conſtant: olfactus bene, maléue olentia, quæ vaporibus tribuuntur: auditus ſonos, & ſtrepitus, quæ ictu aeris efficiuntur: viſus colores, qui tenuiſsimo, ætheriq́ue finitimo ſpiritu continentur: quippe res ſolida, reſoluta, diffuſáque humor redditur: humor in vaporem tranſit, vapor in aerẽ, aer in æthera atq; ſpũm tenuiſsimũ, ita vt quaſi ſeries quędam ex terra ad cœlũ vſq; deducať perpetua. Liceat hic quid ſpiritus aeri interſit ſubiũgere, Diſcre

Diſcrepat aer à ſpiritu tenuitate, & motu: ſpiritus enim aer concitatus eſt, qui cùm cõcitetur, etiam extenuetur neceſſe eſt.

59 Quã ob cauſam caro corrupto oſsi ſuppoſita, laxa ſit, fungoſa, & liuida? Quoniã oſſis corruptio non niſi per habitum vitioſum fit, qui mutandi potentiam deprauat: qua deprauata, fieri non poteſt vt caro integra, ſolida, coloratáque gignatur: ſanguis enim mutari præterea ex naturæ ratione non poteſt.

60 Cur acetum conſperſum vuluæ dolorem inuehat vehementem? Quoniam vulua neruoſa admodum eſt: neruis enim ſentimus, & acetum ipſum per ſuam acredinem mordet, ac percutit: ſicut etiam pectus aceto offendi nouimus, quoniam membranis & muſculis conſtat numeroſis. Neruoſam vuluæ eſſe texturam natura voluit, vt ſentiret præcipuè, voluptatémque ob eam rem ſummam ex coitu venereo caperet ſeminis gratia concipiendi. Sunt qui per diſcordiam quandam naturalem acetum vuluæ aduerſari exiſtiment. Nonnulli ſtrangulationibus vuluæ, res bene olidas infra, malè olidas ſuprà per nares afferunt, rati eſſe animal, & propterea malè olida fugere, accurrere verò ad bene olentia, atque ita ad propriam ſedem redire. Mihi verò videntur bene olida, cùm vim habeant tenuiorem, & calidam, lentam materiem concidere

dere, & digerere, quæ infeſtat: malè autem olida, cùm viribus ſint craſsioribus, foramina interſepire, vt vulua retrahi nequeat. Sed quanquam malè olida vuluis proſint, tamē comitialibus auertenda omnino ſunt: faciūt enim vt qui eo morbo capi ſolitus eſt, collabatur, & æſtuet. Ergo vitandū pennas igni iniectas, lapidem gagaten, bitumen, cornu omne, lucernas, lapidem thraciam, qui aqua vritur, oleo extinguitur: deniq; omnia quæ craſſos reddunt humores: quippe cùm tracti vapores eiuſmodi craſſent ſpiritum animalem, & cogant, præſertim cùm iam aliquid ex ſe ipſe habeat craſsitudinis, & frigiditatis: atq; ita efficitur, vt anima apto careat ſpiritu ad munerum ſuorum perfunctionē, corpúsque ſuum ſpiritali orbatum vehiculo premi, collabi, proſterni patiatur.

61 Qui fieri poteſt, vt quæ qualitatum cōtrariarum ſunt, affectum eundem poſsint aduehere? rigorem enim & calor concitat, & frigus. Cenſendum hoc cauſis agi diuerſis: oritur enim rigor ex flaua bile ratione acritudinis, quæ membra pungit, & mordet: excitatur enim corpus ad id repellēdum, quod tentet: cúmque idipſum frequenter faciat, viciſſimque modo bilis ſuperfluat, & impungat, modo membra concitentur, atq; repugnent, rigor exultat. Oritur item ex refrigeratio-

ne quoties natura per immodicam mutatio nem conflictatur, ſuaq; membra rurſus frequenter excitat ad rem expellendam inimicam: modica enim refrigeratio chara, & accōmoda naturæ membrorum eſt: immodica abhorrenda, & noxia: membra primū obtorpeſcunt, deinde inhorreſcūt, tum inalgeſcūt, & rigent, vario ſcilicet refrigerationis incremento.

62 Quam ob cauſam cùm vinum cum pane febrientiū imbecillitati conceſſerimus, febris nihilo per calorem vini aucta eſt, imò minor eſſe incipit? Quoniam exiguum atq; inualidum dedimus, hinc enim facilè concoctum, digeſtúmque in omnes partes membrorum eſt: membra autem recreata, aſſumpti beneficio alimenti firmiora ad concoquēdam morbi materiam efficiūtur: habet enim panis, & vinum ex proprietate quadam plus virium, quàm cæteri cibi ad alendum, firmādumq; mēbra humani corporis, modo quis modicè aſſumat. Ex quo illud Homeri, Et Cererē & Bacchum, nanque hinc vires, animiq;. Quinetiam odore ſuo hæc reficere, firmaréque hominem poſſunt, & malum quoque ſui odoris qualitate recreat, atq; firmat, longéque magis ſi edatur. Et verò capreoli vitium, & myricæ, & roſæ, & his ſimilia olfacta in febriendo recreare poſſunt, atque firma

mare.

63 Cur oleum nullo cum humore miſceri patiatur? Quoniam lentum, craſſum, & continens eſt, neque vllas in partes tenues conſecandum, idcirco nullum humoribus locum dat ſubeundi, miſcendique. Iunguntur autem quæque, aut per confuſionem, vt elementa, quæ primas ſuas qualitates omnino amittunt, cùm coeant, corpuſque vnum augmentant: quanquam reſolui à natura, reſtituique poſſint ad priſtinam conditionem: aut per adiectionem, vt aqua iungi cum oleo ſolita eſt: aut per miſtionem, vt ordeum cum tritico: aut per agglutinationem, vt lapis cum lapide: aut per agnationem, intimationem, & aſsimilationem, vt ſanguis cum carne, vel cum medulla, vel cum oſſe: aut per affixionem, vt lignũ cum ligno clauo adacto: aut per mutuam retentionem complexionémque, vt anſæ oſtiales. In ijs verò quæ animata ſunt, vt qui per luctam ſuas manus conſeruerunt, quonam modo animus coniungatur corpori, nondum expoſitum eſt: nullus enim ex prædictis modis cõuenit animo, ſed per habilitatem potius cenſendum iungi cum corpore animum, medio quodam interueniente, quod aliqua ex parte naturam continens vtriuſque, atque familiare vtrique ſe exhibens, atque vtrũque in-

 genue

genuè ſimulans miſcet naturam incorporeã cum natura corporea, immortalem cũ mortali, puram cum impura, diuinam cum terrena, videlicet hunc in modum. Oritur ſpiritus quidam vaporis propè ſpeciem gerẽs in iecore per calorem, humoremq́;, qui ea in parte modicè habentur: qui cùm per venã cauam cognominatam, ad ſedem cordis aſcẽdat cum ſanguine, atque amplius recaleat, & extenuetur, in ſpeciem propè aeris tranſit, rurſusq́; per arterias carotides ab aggrauatione cognominatas ad baſim, id eſt, partem ſubditam cerebro effertur, qua in parte frigiditate cerebri moderatur, naturaliq́; quadam proprietate afficitur, transformaturq́; in ſpiritum æthera planè imitãtem, quo animus inſtrumento aptiſsimo vtitur actionũ ſuarum. Quinetiam aer qui naribus trahitur extenuatus in corde, aſcendit ad cerebrũ per arterias, alimẽtumq́; offert ſeſe ſpiritui æthereo illi, & animali: hic igitur ſpiritus vt non incorporeus accommodari corpori poteſt, vt tenuior, ſyncerior, atque clarior, quã natura vulgaris corporis patiatur, iungi cũ animo poteſt. Deniq́; vinculum perquam idoneũ corporis atq; animi hic accendit, naturasq́; oppoſitas copulat, & ſuo familiari interuentu conciliat, atque cõtinet: hic quãdiu conſtans atq; integer ſit, facultatẽ rectè

cogi

cogitandi, agendiq́; omnia animo præſtat: at cum à ſua natura deſciſcat, ſi leuiter refrigeretur, indenſetur, craſſetur, ineptum denique reddatur ad intentas animi actiones. cõmittit vt animus retardius, ſegnius atq; veternoſius agat: ſed ſi nimium refrigeretur, factusq́; ſit corpulentus, efficit vt animus ſuas penitus deſerat actiones: quod his planè euenire videmus, quibus ſedes memoriæ torpet, vitioq́; tenetur lethargo, aut ijs qui toxica hauſerunt. Contrà ſi immodicè recaleat, moueaturq́ue, ſæuire, inſanireq́; cogit vt tantiſper animus diſiungi à corpore per ſui vinculi deprauationem videatur.

64 Cur animantium alia parere plura, alia pauciora conſueuerunt? Cenſendum naturam ſic ſtatuiſſe, vt quæ breui tempore viuerent, hæc partu eſſent numeroſiori, videlicet ea de cauſa, vt vitæ breuitas partus copia cõpenſaretur. Genera eiuſmodi ſunt ſues, canes, aues complures, piſces omnes. Quæ autem diu viuerẽt, hæc pauca procrearẽt: quippe cùm temporis amplitudo poſſet rei, quã natura ſpectaret, ſatisfacere. Sunt hoc in genere elephanti, ſerpẽtes, cornices, cerui. Quæ verò mediocriter viuerent, hæc etiã partu eſſent mediocri. Stirpes quoq; modo eodẽ illo fructificant: annua enim omnia, quoniam vitã breuẽ ſortita ſunt, largã ſeminis copiã

effundunt, vt triticum, ordeum, milium. Arbores parcius ferunt, eò quòd vitam agunt diuturniorē. Mammæ quoq; animantibus pro partuū numero datæ ſunt. Quadrupedibus item intra ſeſe fœtificare, atque vterū ferre natura voluit, ob eam ſcilicet cauſam, quoniam & corpore ſunt ampliori, robuſtioriq́ue, & terram pro ſede ſortiuntur, gradiq́; non magno cum labore conſueuerunt. Volucribus partus foris cōficiendos cenſuit, vt eo immunes eſſent onere & labore, quoniā & corpore ſunt imbecillo, & per aerē agitātur.
65 Cur febriū acceſsiones certo venire ordine ſoleant? Quoniā tantum materiæ putret, quātū à natura cōcoqui poteſt: quòd cū materia concoquenda certa ſit, potentiam quoque certā, tempusq́; certum eſſe neceſſe eſt. Subiungendū hic illa, quodque materiæ genus ſuum habet vaporem. Sanguis enim vaporem humidum & calidū reddit more aquę feruentis: quod in lebetū tegminibus patet, atq; in balnearum tectis, & in aere: ſic enim nubes cōſiſtunt, & quēadmodū vapor aquæ in rorē concreſcit, rurſusq́; ſpeciē aquæ recipit, ſic etiā ſanguis ſtringitur, & ſanguis iterū fit. Bilis flaua veluti fuliginē agit calidā & ſiccā, ritu lapidis ignē ſentiētis. Atra bilis quaſi fauillā emittit modo lignorū, quæ deuſta in cinerem aridum vertuntur. Pituita fumum

mum humidum, craſſum, mordacemq́; reddit inſtar lignorum viridium, cùm vrantur: eſt enim quodq; ortum eadem eſſentia, qua ſua origo eſt.

66 Qua de cauſa mel inueteratũ, aut ſupra modum coctum, amarum euadat neceſſe eſt? Quia ſuum omnem humorẽ amittit, qui calorem temperare immodicum poteſt: quemadmodum etiam quilibet humor alius dulcis affici ſolitus eſt, vt vinum, vt defrutũ: vnde fit vt etiam temporis ſpatio craſſeſcat, & minuatur: & quemadmodum vinũ quatuor illa continet, florem, qui leuiſsimus innatat: fecem, quæ corpulenta ſubſidet: humorem, qui temporis abſumitur ſpatio: partemque illam vinaceam, atq; idoneam alimento: ſic etiam mel ex quatuor conſtat, eiusq́; humidum recrementum illud vim quandam obtinet deterſoriam: quapropter incoctum tergit & purgat: coctum alere tantum poteſt, eò ſcilicet quòd ſors ſuperuacua omnis igne abſumitur. Vt verò mel in vetuſtate amareſcit, ſic pinguia omnia & oleoſa rancida efficiuntur, vt butyrum, oleum, adeps. Hic de ſaporibus illa addidiſſe non ineptum fortaſſe ſit. Dulcedinem plus caloris, minus humoris parit: acritudinem caloris & ſiccitatis copia producit: ſalſuginem plus ſiccitatis, minus frigiditatis committit: acorem

frigiditatis, humiditatisq́; copia gignit: auſteritatem ſiccitas largior & frigiditas dant: amarorẽ ſiccitas & calor plenior creant: pinguitudinẽ ex humore pluri, & calore exiguo oriri cenſendum eſt.

67 Cur hominibus admodum vinolentis circumuerti omnia videantur? Quoniã larga copia vini exhalationem ſpiritus vaporoſi ad cerebrum mittit nimiam: qui ſpiritus cùm digeri, atq; cõſumi nequeat prius, quã temporis ſpatium concoctionem exhibeat, per cerebrum voluitur, & quaq; verſus percurrit, atq; ita perturbatus profluit per neruum conſpectiuum, pupillamq́; ad res conſpectui obuias, facitq́; vt tales videãtur, qualis ipſe eſt. Affectum etenim interiorem foris eſſe imaginantur: quocirca efficitur, vt etiam caligent, & vertigine tantiſper tententur: cuius vitij nomen à conuolutione aquarum deductum eſt. Neque verò ex vino tantum, ſed ex materijs etiam corporis accidere illud poteſt, quoties vaporem ad cerebrum nimium efferant, affectúmque moueãt quæ caligo vocata eſt.

68 Quam ob cauſam cùm nerui ijdem à cerebro, & dorſi medulla in partes mẽbrorum omnes tranſmittãtur non eadẽ actio, ſed varia ſoleat prouenire? Quoniam non modo ratione eſſentiæ, verumetiam ſtructuræ euariat

riat

riat actio: alia enim ſtrues & effigies nerui cōſpectiui eſt, alia auditorij, alia guſtatorij, alia eius qui in ore ventris poſitus eſt: neruus enim conſpectorius ille perforatus porrigit, auditorius explicatior tendit, atq; etiā magis guſtatorius ſimplici ducitur ſerie: qui ſtomacho deputatus eſt, voluitur in anfractum. Porrò ampliorem in orbem ſe agit, qui ventrem perficit: quemadmodum & cithara, quæ fidibus variè concinnatur: quippe quæ craſsioribus, tenuioribus, intentioribus, remiſsioribus conſtet: aliter enim nunquam illa concinendi amœnitas reddi poteſt. Quinetiam in reliquis membris, quorum aliquod officium eſt, varium perſpicere artificium licet. Iecur enim & lien carne quadam criſpa, atque tortitia conſtat, quam & materiaceam, quòd materiæ ſimilis eſt, nominemus. Renum quoq;, & cordis caro ſui generis eſt: ſtomachi verò fila, quæ in directum porrecta ſunt, attrahunt: quæ tranſuerſa ducuntur, impellunt. Vulua profectò, & reliqua membra, quæ vim obtinent continēdi, non niſi per obliquum filorum tractum ſuo funguntur officio. Venæ, & arteriæ, & mēbranæ membris omnibus vſui ſunt, miniſtriq; publici habentur. Membra autem ipſa ſuis quæq; diſtribuūtur muneribus, & ſingulis ſingula actionibus delegantur, vt perſpi-

cuum ſit, cui præcipuè tribuere actionem debeamus.

69 Cur mulieres, quæ vterum gerunt, ſecundo aut tertio menſe guſtare aliquid improbè appetant? quapropter picare tantiſper dicuntur, à pica, quæ terræ glebas ſuauiter eſitat. Natura ſanguinem omnem menſtruum colligere in matricem neceſſariæ fœtus afformationis gratia conſueuit, qui ſanguis ſi vitiatus eſt, ſuum vitium ad os vētris tranſmittit, atque ita ſtomachus ipſe improba motus qualitate materiæ, cibos alienos atque incommodos appetit, idq́; ipſum variè peccat pro materiæ ſubditæ conditione. Nā ſi atra ſit bilis, carbones, aut lateres, & genus quodlibet fictile appetit: ſi pituita acida, ſapores acidos concupiſcit: ſi bilis vitellina, pinguia quærit: ſi alia miſcella quælibet ſit, auiditas quoq; guſtadi ratione illius oritur inſolens. Veram hanc eſſe cauſam conſtat, eò quòd nō omnibus prægnantibus hoc idē vſu eueniat. Sed cùm plures ſobrio appetitu degant, quibus ſcilicet ſanguis ille collectus integer eſt, & vacuus excremento, vitium id vltra menſem tertium non protrahitur: fœtus enim iam perfectior copiam abſumere ſanguinis poteſt, vt nihil preterea ſit quòd ad ſtomachum efferatur. Hoc idem etiā aliquibus eſurientibus vi famis illa into-

lera

lerabili, quam bulimũ appellamus, atq; etiã morbo maioris inteſtini laborantibus accidit, ſcilicet eadem illa de cauſa, quòd ſtomachus materijs vitioſis refertus eſt: ex quo fit, vt his ſummopere proſit purgatio.

70 Cur autumnus inæquabilis ſit? habet enim eodem in die frigus, & calorem. De hoc varia ſententia eſt: alij enim ad abditam atq; inexplicabilem cauſam illud referunt: alij vẽtos per id tempus varios, & inæquales afflare aiunt: alij quòd terra nimio æſtatis æſtu deuſta, refrigeratur per autumnũ: hinc calore adnuc extante, viciſsim agi modò frigore, modò calore opinantur. Haud enim illi audiendi ſunt, qui propterea inæquabilẽ eſſe autumnum exiſtimant, quoniam medius inter hyemẽ & æſtatem poſitus eſt: nam & ver mediũ eſt, quod non ita euariat. Hic adijcere illa non alienũ eſt, dici & noctis ſpatiũ quatuor anni tempora planè imitatur: prima enim diei pars vſq; ad meridiem veri ſimilis eſt: meridies ipſa æſtatem ſimulat: hinc ad veſperam ſpecies agitur autumni. Nox deinde hyemem præfert, vt quæ humida & gelida ſit, propter ſolis abſentiam.

71 Cur ſomnũ laſsitudo afferre poſsit, cũ hæc ſiccet, ſiccitas vigiliam pariat? Cenſendum non internè à laſsitudine ſomnum proficiſci, ſed per mediam frigiditatem, atque

hu

humoris conſumptionem: quippe cùm laſsi tudo ex ſe ſiccitatem creet, ſiccitas calorem aboleat (humor enim caloris eſt nutrimentum) abolitio caloris frigus augeat. Igitur natura humido alimento cõſumpto, vitaliq; ſpiritu diminuto quieſcit, vt acquirat, repen dátq; quod amiſerit.

72 Cur lapis, aut ferrũ, aut quid tale proiectum in aquam ſine aliquo ligni ſuſtentamento demergatur, ligno ſuſceptum deſcendere nequeat? Cenſendum aerem per ligni meatus admiſſum lignum eleuare, ac facere vt innatet, quanquam pondus ſuſtineat: at verò lapis, & ferrum, quia ſolidiora ſunt cor pora, prædenſóq; meatuum contentu ſtringuntur, nullum ſibi admitti ſpiritum patiun tur, atque ob eam rem nequeunt innatare. Sic enim & qui per vndas interierunt, primum ad imum delabuntur, pòſt aliquot diebus emergunt, & fluitant: cùm enim corpus putret & tabet, ſpiritus oritur, quo pulmo, meatúſque omnes implentur, corpúſque eleuant, ita vt facultas ſit innatandi. Vnde piratas quoſdam, homines quos enecaſſent, pulmone exempto in altum proijcere, ne efferrentur, proditum eſt. Hæc eadem ratio eſt, cur oua integra dimiſſa in aquã demergi ſoleant, vrina & corrupta ſuſtineantur, & ſupernatent: tabet enim humor eorũ,

&

& inflatur.

73 Cur teſtes gallorum gallinaceorũ quos lacte ſaginant, ampliſsimi, & concoctu facillimi efficiantur? Quoniam ſanguis non modo ſerum in ſe continet, quod renes trahunt, ſed etiam lentorem, quem ſibi teſtes pro alimento hauriunt, craſsiorem vrina, tenuiorem ſanguine, cuius ſpeciem propè imitatur. Sed quandiu natura copia alimenti indigeat, quòd quidem in ætate accidit puerili, lentorem etiam illum ad totum enutriendum corpus diſpenſare ſolita eſt: vbi autem multus deſijt alimenti vſus, videlicet tempore pubeſcendi, colligit hunc ad teſtes: quæ quidem res teſtium ipſorum amplificatione, pilorúmque pubertatis ortu palàm fit. Teſtes enim per id tempus augentur, & pubes pilo integitur. Sed cùm iterum ſanguine natura indigeat largiori, ſcilicet poſteaquam fœmina concepit, vt & fœtum nutriat, & lac moliatur, lentorem illum à teſtibus reuocat, rurſúſque cum ſanguine miſcet, atque ita lac efficit: ſanguis etenim albens, lac ferè eſt. Ergo quòd teſtes gallinaceorum plus lactis hauriunt, ſcilicet blandiméto lentoris, quem ſuum in lacte comperiunt, plenius augentur, & alentiores, faciliorésq; redduntur.

74 Cur mel illud cõmendemus, q̃d acrius

ſentitur, & mediocriter hoc idem calidũ eſſe exiſtimemus, cùm acritudo non niſi per calorem immodicum cõſiſtere ſoleat? Cenſendũ non acre mel, ſed temperatũ id eſſe, verũ linguam ſuo calore plenius calefaciendo in acritudinem vertere: dulce etenim omne acre primum, pòſt nimium incaleſcens, amarũ redditur. Quod autẽ ſacchar Indi appellant, mellis coagulum eſt, ſole cogente rores, conuertenteq; ad mellis dulcedinem: quòd idẽ monte etiam libano fieri certum eſt. Fit ſacchar id proximũ ſalis glebulis candidum, fragile: vim id quoq; tergendi, purgandiq́; melli ſimilem habet, & coctum ritu mellis noſtratis non æquè atque incoctum purgare poteſt: cibo tamen ita aſſumptum, aptius ad alendum eſt. Mel item quod galbanarium cognominamus, diſcrimen tertium mellis explet, paſtu ſcilicet apum, quem galbana vitiat: prodeſt hoc illitum ad oculorum claritatem. Quinetiam quòd thymum redolet, ventrem iuuat frigidiorem. Aegyptium verò humidum, dilutúmq; eſt, videlicet ea de cauſa, quòd flores tractus illius immodicè hument, ex larga Nili amnis irrigatione. Omniũ optimũ inſulę ferũt, & loca maritima: quippe quæ ſicciora ſint, & ſynceriora. Melli montis Hymeti terræ Atticæ laus pręcipua datur, propter ſlorum ſingularẽ præſtantiã.

Cur

75 Cur lac frigidum ſit, & cur facilè conco quatur, probéque nutriat, cùm habitu ſit fri gidiori? Cenſendum lac propterea facilè tranſire poſſe in ſanguinem, quoniam è ſan guine factum eſt, & ferè ſanguis albefactus eſt. Album verò atq; frigidiuſculum fit per mammarum adenes, qui albi ſunt, & ſangui ne vacui, cùm tamen ſuo in fonte aliquid ha beat caloris, longè frigidius à mulctra expo ſitum aeri euadit, quemadmodũ etiam ſemẽ. Cogendum non coagulo animalis, ſed ſucco ficulno eſt, aut gutture gallinæ, aut cnico: ſic enim caſeus concoqui, digeríque expeditius poteſt.

76 Cur vlcera pulmonis curari non que- ant? Quia quod curatum iterum eſt, quieſce- re debet: vnde illud Hippocratis medici, Pe- dis remedium quies eſt: motus enim conflu- uium agit materiæ ſuperuacuæ, quæ excita- re poteſt inflammationẽ. Pulmo autẽ ob re- ſpirandi neceſſitatẽ in motu aſsiduo eſt: adde quod purulenta pulmonis repurgari nõ niſi per tuſsim poſſunt, quæ ſuo intento motu vlcus lacerat, & dilatat. Quinetiam quod mẽ brum illud humidum, calidum, laxum, putre dini opportunum ſpiritus conceptaculum eſt, refici propterea nequit, niſi à natura vna primordio ſeminis.

77 Quam ob cauſam homines qui ex ar- dua

dùa febre inſaniunt, robuſtiſsimi, quandiu inſaniunt,ſint:ſoluti inſania admodũ debilitentur,& langueant? Quoniam ſiccitas per cerebrum & neruos agitur immodica: robur enim ex ſiccitate neruis acquiri certum eſt: ſedata autem inſania,laſsitudinem ſentiunt, quòd iam ſenſus integrior eſt, & nerui molliores redduntur,& laxiores.

78 Cur piſces ſaxatiles concoctu faciliores ſint?Quoniam aqua ſaxis vicina moueri,etiam cùm ſerenum eſt conſueuit: durum enim ac molle, quoniam contraria inter ſe ſint, quieſcere nequeunt cùm inuicem tangant:at quod mouetur, tenuius reddi ſolet, quàm quod quieſcit. Ergo piſces quoq; agitati per aquam ſynceriores,puriores, & inde concoctu faciliores euadant,neceſſe eſt. Hęc eadem ratio eſt;cur auium alas concoqui faciliores, quàm reliquas corporis partes experiamur.

79 Cur iis balneũ non præcipiamus, qui febre continua iam laborare deſinunt? Quoniam materiæ noxiæ, crudæ, craſſæq; adhuc conſtant,corporéq; abſolui nondũ patiũtur, quantũ materiæ auté vtilis ſit,id tenue,atq; liquidũ ſubſtat. Ne igitur calor balnei prius vtilem partem vt tenuiorem, quàm inutilé trahat,abſtinẽdum à balneo eſt: neq; per id tempus tantum,quo morbus minuitur, verum

rum etiam quo incipit, & omnino quo materia minus concocta eſt.

80 Cur medici hominibus febre laborantibus hectica, ab habitu nominata, parũ aquę bibendũ ante cibum præcipiũt? Vt membra ſolida quę perſiccent, humefiant, reddãtúrq; aptiora ad ſolidioris alimenti agglutinationem, agnationémq;. Hinc artifices quoq; tectorij operis, prius quàm admoueant calcem aqua parietem aſpergere ſoliti ſunt, vt tenacius incruſtetur, & firmius.

81 Cur omnia dulcia lienẽ & iecur augẽt? Iecur per ſui habitus ſimilitudinem facilius rem dulcem attrahere poteſt: calidum enim, atque humidum eſt: lien verò cùm partẽ ſãguinis feculentam de iecore trahat, ſanguinem quoque elicit largiorem, videlicet pro copia, quæ poſita in iecore eſt: quod quidem tantiſper agit, quandiu inualeat vis eliciẽdi, vnde nomen ſortitus eſt.

82 Quamobrem vehementer percuſsi parte capitis quæ tẽpora appellãtur, intereũdũ ſit? Quoniam muſculus, qui eã cõtinet partẽ ex cerebro oritur, vicinuſq; illi poſitus eſt. Conſentiẽs igitur cerebrum, ictumq́ue communẽ accipiens: dolet, atq; contrahitur: & ſpiritus quoque animalis vnà cum eo conſtipatur, atq; craſſeſcit: itaq; animus cùm idoneo careat inſtrumento, à corpore confeſtim

N dulce

diſcedit: vinculi enim corruptio, ſolutionem afferat rerum conuinciendarũ neceſſe eſt.

83 Cur homines, quos ingẽs tonitrui ſtrepitus attonitos fecerit, intereãt, aut certè amentes degant? Eadẽ illa ratio eſt, quã proximè diximus: ictus enim immodicus aeris, cerebrum atq; ſpiritũ animalem per aures ſubit: quã ob rem ſpiritus ille cõtrahitur craſſeſcitq;: deniq; ineptus ad animi actiones redditur: & cũ immodicè incraſſeſcat, etiã diſceſſum animi à corpore agit, quæ mors eſt.

84 Quam ob cauſam oui vitellus concoctu facilis, albumen difficile eſt? Quoniam vitellus calidus, albumen humidum, & frigidum eſt. Ouum quippe qualitates elementorum omnes complectitur, & quatuor illa rerum primordia planè in ſe ſita oſtendit: tegmentum enim teſtaceum terræ proximum eſt: ſiccum nanque & frigidum: albumẽ aquę conditionem gerit: humidum enim & frigidum: ſpiritus in albumine contentus pro aere eſt: calidus enim, & humidus: vitellus ignem repræſentat: plus enim calidus, minus ſiccus, neque colore igneo vacat. Denique orbis vniuerſi, quem mũdum vocamus, ſpeciem in ouo dixeris demonſtrari: nam & ex quatuor conſtat elementis, & in ſphæræ faciem conglobatur, & vitalem potentiam obtinet.

85 Cur ſtercus hominum, qui morbo maioris inteſtini laborant, ſpeciem gerat bubuli? Quoniam morbus hic ex pituita magna ex parte oriri ſolitus eſt: pituitæ autem copia putreſcens ſpiritum agit, qui feces ſubit, inflat, tumefacit, atq; ita ſimiles bubulis reddit: vnde fit ſæpius, vt vel in aqua valeat innatare. Bubulum autem inflari propterea arbitrandum, quoniam plurimum boum pabulum palea eſt & fœnum, plurimuſq; proinde ſpiritus mouetur.

86 Cur membrana cerebri pleniore vulnerata, oriri per ſecturam ſoleant, quæ fungorum nomine appellamus? Quia vapores qui ex cerebro aſsiduè proficiſci, digeriq; per rimas conſueuerunt, diſiecto iam oſſe, amplo que patefacto itinere, effluunt vniuerſi, oſsique gelido occurſantes concreſcunt, & ſpeciem fungi capiunt: quippe qui ſuprà ampliuſculi, infrà prætenues videlicet loci ratione perficiantur.

87 Cur pituita, quæ craſſa & frigida eſt, & inde apta ferri deorſum, ſæpe ad caput ex pedibus aſcendat? Cenſendum non ex ſe pituitam poſſe aſcendere, ſed per vim ſecernendi, quæ indita membro cuique eſt: hæc enim quamuis in pede nocens illa materia ſit, tamen depellere ſurſum poteſt: quòd cùm membra omnia faciant, tandem ea in parte

conſiſtit materia, quæ minus depellere poteſt, quàm ſatis ſit.

88 Cur per ſtatum aeris peſtilentem, homines multi & inæquales malo eodẽ intereant? quæ quidem res tollere fatum videtur, id eſt, neceſſariam rerũ conſequentiã, quàm ſtellarum ordini, & motioni tribuimus. Cenſendum illos homines rapi conditione cœli peſtifera, qui concepti natiq; ſunt tali motu ſtellarum, vt longinquo tempore viuere nequirent: quemadmodum enim ædificium vetus atq; infirmum facilius impetu venti corruit, quàm nouũ, & validum, ſic etiã homines qui ex fato vitam ſortiti ſunt breuiorẽ, expeditius ab aeris vitio mouentur, & capiuntur. Malum autẽ cõmune propterea eſt, quoniã aer, qui ſyderum peſtilenti defluuio vitiatus eſt, idem continet omnes, atque ab omnibus trahitur.

89 Cur multitudo per crapulam vino vini moleſtiam leuari dicere ſoleat? Hoc etſi vulgare eſt, verè tamen aſſeritur: quippe cũ membra per nimium vini calorem reſoluta, vini adiectione recreentur, firmẽturq;, vt ſpiritus coactos, tentanteſq; caput diſcutiant & depellant, præſertim ſi temperatum eſt, quod ſecundo hauritur. De vino hæc annotare non alienum hic eſt. Vinum ſi exiguum bibatur, ſalubritatem largitur: ſi modicum,

fa

facundiam parit:ſi immodicum, & mẽti obeſt & corpori, vt Theagenes quoque poeta inquit: Meri copia noxia eſt: at ſi quis eo rectè vtatur, non noxium, ſed percommodum eſt. Liberum patrem bacchis comitatum non ineptè effingunt: choream enim quam vini hilaritas extruit, baccharum cœtus deſignat. Satyros eidem coniungunt ratione agilitatis, facilitatiſque. Lydiam etiam addunt, quoniam per immodicum vſum vini, hominem reſolui neceſſe eſt. Quinetiam pardi ſectantur ob eam cauſam, quòd multa & varia imaginãtur, qui multum vini hauſerint: animal enim hoc varia integitur pelle. Vnã ex bacchis Agauen matrem Pẽthei ſuum diſcerpſiſſe filium narrant, eò quòd multi per vinolentiam facilè in homicidium ruunt. Nudus fingitur Bacchus, quoniam vinum mentem atq; animum detegit, & patefacit. Arſit Venerem Bacchus, arſit Ariadnam: vino enim inebriatis, libido maxima oritur. Neque caluus quidẽ Bacchi comitatui deeſt, ſcilicet propter cerebri detrimentum, quòd vſus vini immodicus inuehit: amittit eñ vires ſuas ſedes hæc animi, atq; marceſcit: vnde vinũ maronem à marcore pleriq; nominãt. Necnõ & Pana hiſce adeſſe volũt, videlicet ob ſummã vini potentiã, aut ob variũ eius feruorẽ, vireſq; varias. Tãgitur Bacchus à fulmine prius quàm

veniat adlucē eximitur vtero matris, coniectus in femur patris clauditur, quoniam vinum perſæpe fictilibus contentum ſoli exponitur, atque ita vires in plenum accipit, & ſaporem. Sorores quatuor Bacchus habet, quoniam vinum mutationes quatuor recipit. Sãguis ex materijs noſtri corporis vino tum in habitu, tum in natura reſpõdet. Quemadmodum enim ex quatuor vinum conſtare partibus expoſuimus, ſic ſanguis quadripartitus eſt, quippe qui partem habeat dilatiſsimam, quam renes hauriunt: & tenuem quandã veluti florem, quam fellis folliculus trahit; & craſſam ac feculentam, quam lien capit: & puram atque ſynceram, quæ digeſta in mẽbra alere poteſt modo vini, quod ſua tantum parte ſyncera alimoniam poteſt prȩſtare.

90 Quam ob cauſam præputium & genarum partes tenuiores diſciſſæ, coniungi, agglutinaríque nequeant? Omnino quæ ex ſemine natura creauit, hæc deſtructa recreari non queunt: non enim neruus, non vena, non membrana, non reliqua generis eiuſdem ſuã poſſunt recipere integritatem: ergo non immeritò iſta quoque refici nequeunt, cùm ſemine orta ſint: at quæ principiò ſanguis conſtituit, hæc denuò gigni recrearíque poſſunt eò quòd ſanguis nulla in parte ætatis deeſſe poteſt.

Cur

91 Cur vinacea,& zizania,& grana ficulna integra, vt ingeſsimus per aluum egeri ſoleant? Vtrum quia parua admodum ſunt, & ſicca, ideo concoqui nequeant. An quia ſemina ſunt,& generandi perfectè obtinent facultatem,reſolui non patiantur,ſed peruicacius ad eum finẽ edurant, cui ſunt deſtinata à natura: hac enim de cauſa ſpecie quoque globi formata ſunt,quæ omnium figurarum perfectiſsima eſt.

92 Quam ob cauſam parte iecoris gibba interſepta,iugale collo ſubiectum graueſcat,& dilabetur? Quoniam vena à trunco cognomi nata,quæ ex parte iecoris gibba ad collũ vſque aſcendit,amplificata per interſeptionem infartionémque grauius ponderat, tenditq; deorſum: quemadmodum inteſtinum quoq; carnibus,aut quolibet alio corpore infartum deferri cogitur,atque collabi. Sic enim vena illa detracta iugalis, interiora ſecum trahit, mouétque dolorem. Tuſsi quoq; iidem arida infeſtantur:malus enim iecoris habitus efferens ſeſe ad membra ſpiritui deputata,excitat illa ad rem depellendam quam vrget, atque inde tuſsis exultat.

93 Cur vulua vna omnium membrorũ aſpera parte interiore eſt? Habet enim quoſdam exceſſus, quos caliculos, ſiue acetabula appellamus, vt ſemen humidum poſsit

retinere: humor etenim omnis facilè per leuem corporis faciem labitur: hinc enim & artifices tectorij operis ſcalptis parietibus calcem admouent, vt per caua & ſumma aſperiora cruſta contineatur, & hæreat. Hac verò de cauſa ſemen quoque ipſum lentum, glutinoſúmq; factum à natura eſt, videlicet vt tenacius incidere poſsit, & firmius.

94 Cur multi, cùm ſuam vrinam exitum appetentem retinuiſſent, reſoluti ſint, atque deſtillatione vrinæ laborarint? Quoniam veſica nimium plena, extumeſcentéq; vltra modum, humorem ex natura membranæ inditũ omnem expreſsit, atque ita ſiccior facta eſt, vt præterea contrahi nequiret more pellis, quæ exiccata extendi nõ poteſt, niſi aqua miſta cum oleo diluatur. Fieri autem vrinæ deſtillatio ſolet vel per muſculi reſolutionem, qui ceruicem vrinæ claudit, vel per exulcerationem ipſius veſicæ, vel per iniuriam calculi: mordetur enim veſica, aut aggrauatur: itaque excernere incitatur, quantum vrinæ receperit minimum. Difficultas verò vrinæ nomen generalius quàm deſtillatio eſt, ſicut & coquendi, aut audiendi, aut ſpirandi difficultas.

95 Cur vehementer ij ſitiant, quorum ventrem inferiorem fluctio exercet? Quoniã humoribus deorſum collapſis ſtomachus reſiccatur:

catur: ſitis autem non niſi per ſiccitatem oriri ſolita eſt.

96 Quid eſt quod lachrymas moueat, cùm angamur? Spiritus qui per angorem affectus eſt: hic enim ad cerebri membranam effertur atque humorem ibi poſitum exprimit: quod idem vel præ nimia lætitia poteſt euenire.

97 Cur barba ſpadones careant? Quoniam calore vacant, quo pili & oriuntur & augentur.

98 Quamobrem qui pueri execti ſunt, vocem reddũt acutiorem, quàm qui adultiores, quos gallos nominamus? Quoniam per id tẽpus execti ſunt, quo meatus ſunt arctiores: ſpiritus autem eò tenuius ſonat, quò per anguſtiora extruditur.

99 Cur cibo tam humido, quàm ſicco ingeſto eructemus? Quia ſpiritus vel cum cibo admittitur, vel pòſt ex concoctione mouetur: qui cùm tenuior ſit, petit ſuperiora: itaque per os extruditur, quam rem ructum appellamus.

100 Cur alij magis, alij minus concumbere valeant? Quòd alijs alij ſunt calidiores.

101 Quare qui ex luce ampliſsima ad mediocrem venerũt, cernere protinus nequeãt? Quoniã lux mediocris propius ad tenebras, quàm ampliſsima illa accedit: tenebræ autem ſuam ob craſsitudinem vim conſpiciendi

obfuſcant.

102 Cur mulieres vulua malè affecta mente labantur, & delirẽt? Quoniam membrũ id natura conſtat neruoſa, ſuaque primordia è ſtomacho, atq; mẽbranis cerebri ducit, quod vel ipſo contextu palàm eſt.

103 Cur mulierum menſtrua colligantur? Quoniam per vitam, quam ocioſiorem degunt, amplius materia ſuperuacua redundãt: at ſanguis largior in homine, quàm cætera materiarum genera eſt: ergo meritò ijs, cùm amplius vacet, egeri leuandi corporis gratia ſolitus eſt.

104 Cur peſtem lippitudo magna ex parte præcedere ſoleat? Quoniam peſtis ſpiritus affectio eſt: quòd cùm ſpiritus motus, vitiatuſque efferatur ad caput, oculos perturbat, eoſque prius quàm cætera vitiat, vtpote qui tenuior atque mobilior ſedem adeat oculorum.

105 Cur homines tremuli cùm bibant, circumferri ſoleant? Quia vini calor immodicus neruos ſubit, & ſpiritum contentũ in his perturbat, qui ex ſede cerebri ducitur.

106 Cur beſtiæ ſtatim ab ortu naturæ ambulare queãt, homines nequeant? Quoniam beſtiæ calorẽ omni ex parte ſui corporis parem continent: homines plus caloris habent in capite: itaque non antè erigi, ambulareq; poſſunt

poſſunt, quàm modo æquali calor in omnes partes corporis digeratur.

107 Cur qui neruorũ diſtentione laborant, ſi arduè febriant, liberari diſtẽtione poſſunt? Quoniam ex refrigeratione afflictionéque ſpiritus contenti in neruis diſtentio oritur, & ex calefactione aboletur: febris autem calida eſt.

108 Quare qui bilem atram euomuerũt, periculo pateant? Quoniam nulla præterea bile ſubſtante, ſanguis ex iecore trahatur neceſſe eſt.

109 Cur à mictu ſpiritus aluo excedere ſoleat? Quoniam quãdiu plena veſica eſt, rectũ inteſtinum, quod ſibi ſubditum habet, premit: egeſta autẽ vrina relaxatur, atq; ita ſpiritus in inteſtino illo detẽtus labitur, atq; effluit cum ſono.

110 Cur vbi eminximus aut oſcitati ſumus, inhorreſcere conſueuimus? Quoniã aliquid ſpiritus calidi excurrit, cuius detractione corpus refrigerari congruum eſt.

111 Cur albugines aut vitiligines acu adacta nullum ſanguinem emittant? Quoniã calor omnis ſummis ex meatibus, vel receſsit, vel difflatus, exa ctúſque eſt.

112 Cur pleræque omnes mulieres cùm conceperunt, picare, id eſt, appetere ſapores minus conuenientes ſoleant? Quoniam con- *Meliciã necat plinius.*

ceptus

ceptus præter naturam eſt, affectus autē ſtomachi, vitium id eſt quod picam vocamus, quemadmodum auiditas, & faſtidium.

113 Cur febres quartanæ diuturniores cæteris omnibus eſſe ſoleant? Quoniam in ea materia peccatur, quæ terrena maximè eſt: terrenum autem omne graue eſt: quocirca meritò quartanæ & lentius repetunt, & longius tenent.

114 Cur vlcera articulorum reduci in cicatricem nequeant, quod in pleriſque aduertimus? Vtrum quòd plus materiæ in articulis eſt. Ergo cùm materia largius illuc confluat, acrior redditur, itaque maturius ſiccat. An quoniam articulorum poſtremum cartilago eſt, idcirco cicatrix firmari nequit, ſed labitur.

115 Cur aqua pluuia leuior ſit, cùm ex mari hauriatur, quod graue eſt? Cenſendum quãuis ex mari hauriatur, ſpiritus tamen agitatam tenuem efficit, & leuem.

116 Cur res frigida omnis oſsibus, dentibus neruiſque inimica eſt? Quoniam hæc natura conſtant terrena: terrenum autem omne frigidum eſt: ergo quod frigida qualitas augeatur, meritò accidere detrimentum poteſt.

117 Cur qui per febris ardorem inſaniunt, pulſum arteriarum habeant leuiorē: qui per lethargum vitium memoria obtorpeſcunt,

plenio

pleniorem reddant? Quoniam alteri ſpiritu relaxato cerebri delirant, alteri eodẽ illo ſpiritu craſſeſcente, graueſcentéque premuntur & infeſtantur.

118 Cur febribus quibuſdam per ſudorẽ leuatis cordis periculoſæ affectiones ſedari ſoleant? Quoniam materia vitioſa partim diſflatur, partim reſoluitur.

119 Cur per hyemẽ plus cibi aſſumere, pleniúſque concoquere poſsimus? Quoniam calor noſtri corporis pulſus exterioris frigoris vehementia, ad ſedem interiorem ſe recipit: itaq; facit, vt cibus plenius & concoquatur, & aſſumatur.

120 Cur qui nimis concubuerunt, ſi prætereà coeant, ſanguinem vice ſeminis emittãt? Quoniam ſemine omni exhauſto, nullus humor promptius ſanguine rei venereæ ſe offert.

121 Cur nerui non quemadmodum puncti, ita etiam præciſi excitent inflammationem? Quoniam ſpiritus inæquabili punctionis ſegmento occurrẽs, retorquetur, atq; in ſe coactus ſtipatur & recaleſcit: ac præciſo penitus neruo, ſpiritus effluit omnis, & abit.

122 Cur ſudores qui ante acceſsionem venerint, graues ſint & moleſti? Quoniam qui febrem ſequuntur per relaxationem, remiſsionémque effluant: qui antecedunt, per expreſ-

ſionem

ſionem vtique violentiorem extringantur.

123 Cur os ieiunum grauiter oleat? Quoniã ſtomachi acritudo niſi cibo recenti tẽperetur inſuauem reddit exhalationem.

124 Cur nullus in corde morbus poſsit cõſiſtere? Quoniam per membri opportunitatem antè mors rapit, quàm morbus pateat.

125 Cur ſcrobe iuxta mare effoſſa dulcis aqua comperiatur? Quoniam mare tranſmiſſum, liquatúmque per terram, ſuam craſsitudinem omnem amittit, inq́ue humorem dulcem extenuatur.

126 Cur ambuſta difficulter cicatricem recipiant? Quoniam per ignem meatus corporis omnes extruduntur, obliterantúrque, vt caro propemodũ mortua ſit: fit enim vt materia in hiſce incluſa, perquam difficulter educatur.

127 Cur homines natu maiores vinoſi eſſe conſueuerunt? Quoniam per ætatem refrigerati, calorem deſiderant. Vinum autem calorificum eſt.

128 Cur pondus facilius parte leua quàm dextra efferre valeamus? Quoniam materia partis leuę oppreſſa plus edurare, patiq; quã dextra poteſt: quippe cùm altera difficilius, altera facilius moueatur.

129 Cur pars dextera ſanabilior ſit quã lęua? Quoniam per exercitationem ampliorẽ

mater.

materiæ compeſcuntur, redduntúrque ſanitari opportuniores.

130 Cur mel vlceribus acre, guſtui dulce ſentiatur? Quoniam vlceribus horridis, reſiccatíſque mellis tenuitas occurrit: tenue autẽ omne acre eſt. At guſtus quia humidus eſt, mellis percipere poteſt lenitatem.

SECVNDI ET VLTIMI PROBLEMATVM ALEXANDRI APHRODISIEI LIBRI FINIS.

IN PROBLEMATA ARISTOTELIS INDEX,

DVPLICI NVMERO COMPOſitus: quorum prior ſectionem, alter Quæſtionem, ſiue Problema commonſtat.

A

ABortus quo tempore ſæpe fiat. 1.9

Abſceſſus qui medicandi. 1.34. & qui vrendi, & qui incidendi. ibid.

Abſceſſus ſit ne purulentus nec ne quo argumento. 1.31

Abſceſſus quomodo iuuant. 6.3

Abſentes longius, cur vocem audiunt tenuiorem. 11.20

Abſinthium vrinam mouet, & calidũ eſt. 27.10

Abſtergendi vim quę habent. 23.40

Abterranei venti, vide Venti apogæi.

¶ Accubamus cur laborioſius in planis quàm in cauis. 5.11

Accuſatori & reo ſi pari numero ſuffragia fuerint, cur reum vincere eſt ſancitum. 29.13

Accuſatores iniuſtiores reis. ibidem

Acerbitas quare medicamenti comes. 1.43

Aceti vis calfactoria. 33.17

Acetum cur carnem interiorem demordet, exteriorem non. 31.22

Aceto ſingultus leuior poteſt finiri. 33.1. & quare. 33.5. & 33.17

Aceto qui perfricandum cenſent, inflammatio-

A nem

nem tollere volũt. 9.1
Acetum quibus partibus eſt medicamẽto. 31.22
Aceto mulſo cur ſuauius vinum. 19.44
Acor quorũ medicamentorum comes. 1.43
Acie in fugam conuerſa, vno reſiſtẽte cęteri quoque oẽs inſiſtũt. 26.6
Acquirere cur nonnulli malũt quàm vti. 30.11
Acria cur amplius appetimus. 22.3
Acumẽ omne in voce vehementia eſt 11.14
Acutum in voce quod velox in delatione. 11.21. & 11.13.& 11.6
Acutum facilius cãtatur. quàm graue. 19.47 .& quare. 19.37
Acutum index viriũ bonarum. 19.37
Acutũ vim deſiderat pleniorem. 19.7
Acuti morbi quare poti⁹ per hyemẽ vrgẽt. 1.6
Acuti morbi extorquent denſos corpore hyeme pòſt imbres & auſtros. 1.20
Acuti morbi febribus comitati, quia violẽti. 1.6
Acutæ febres quando, & quibus. 1 12
¶ Adoleſcẽtibus interdũ ceſſare poſſunt tentigines nullo ſecreto humore. 4.27
Adoleſcẽtuli quare odio habẽt puellas cùm quibus primo concubuerunt. 4.11
¶ Aegæi aer qualis. 23.6
Aegyptus qualis ſecundum ſuas partes. 26.46
Aegypti oris cur auſter non afflat. ibid.
Aegyptus ferax aquarum. 20.32
In Aegypto cur pepones optimi. ibid.
Aegyptij cur blæſis pedibus. 14.4.& cur pilo criſpo. ibid.
Aequale quod modicũ & compatibilius. 5.22

Aequa

Aequalis concentus minus flebilis auribus accedit. 19.6
Aequale omne in cõcentu ad vnitatem eſt referendum. 19.14
Aequiſonum quid. 19.39
Aerem concernentia problemata 25. per totam.
Aer corpori nullo ſe exhibet alimento. 1.13
Aer quãdo mouet̃. 11.14
Aer cur non ſurſum feratur. 25.14 & quo fertur tramite. ibid.
Aeris minus quàm plus cur calidius. 25.19
Aeris mutatio quare nõ ita grauis vt aquarum. 1.13
Aer bullis contentus, aut de imis aquæ aſcẽdens, cur nunquam madidus emergat. 25.11
Aerẽ ampliorẽ amplior potẽtia mouet. 11.53
Aeris exiguum velocius fertur. 11.14. & 11.34
Aer cur madeſcere non poſsit, aqua poſsit. 25.12
Aer & ignis cur non putreant. 25.20
Aer interdiu denſus, noctu rarior quare. 11.33
Aer luce craſsior, cur ſoli da valeat permeare, lux ipſa non valeat. 25.9
Aerem nigrum è longinquo, è propinquo candidũ cur videmus. 23.23
Aerem cur inflatum conuerti nobis videtur cũ currimus. 5.17
Aer locorum æditorum purus & diuerſus. 14.7
Aere ſudo cur frig⁹ acri⁹ quàm nubilo. 25.18
Aer cur mouetur, frigidior redditur. 8.12
Aer quomodo aquã tangit. 25.3
Aer cùm aquam tangit, cur non humeſcit. 25.3
Aer cur per aquæ tactionem frigidus, humidusq́; reddi non poſsit. 25.10
Aer hyeme craſsior. 11. 64.

Aer corpore vno continuo eſſe nō poteſt. 23.3
Aer è directo tranſire nō ſolet. 25.9
Aer cur altis ædibus ſoleat ventilari, reciprocariq́; præſertim tempore quieto. 25.22
Aeris plus in vino, quàm in aqua. 25.8
Aer an ſoleat commutari aſtris omnibus, tum orientibus, tum occidētibus, & præcipuè cane. 26.13
Aer frigore immobilior. 12.6
Aer nos circundans calidus. 5.34
Aer comparatur aciei in fugam cōuerſæ. 26.6
Aer locis paluſtribus impurus. 14.7
Aer locis calidis calet, frigidis friget. 14.9
Aerugo vnde in arboribus. 1.23
Aes quare præcipuè omnium ſonitum reddit. 11.8
Aes quare tollit vibicē. 9.6. & 9.10
Aes an vim purgandi habeat. 1.43
Aes natura frigida. 9.10
Aes incidens vim habet medicamenti. 1.35
Aere ambuſta ſaneſcunt facilius. 1. 36. & quare. 1.35
Aeſtate an ſudor potius mouendus. 2.21. & 2.23.
Aeſtate vigores maxime fiunt. 1.29
Aeſtate quare magis ſudamus, cùm corpora ſicciora ſint, quàm hyeme. 2.40
Aeſtate cur magis laboretur, hyeme magis qui laborāt emoriantur. 1.25
Aeſtate morbi praua ex cauſa fiunt. 1.28
Aeſtate quando corpora morbi exercent, & quare. 1.9
Aeſtate calidi & ſicci morbi hoïes male habēt. 1.6

Aeſtas

Aeſtas quando grauis tã febribus, quàm lippitu dinibus. 1.8
Aeſtate cibus parcus, & potio liberalis. 1.40
Aeſtate maximè putredo ſentitur. 2.33
Aeſtate multũ humoris haurimus. 2.40
Aeſtas eſt nobis, cũ apud Antipodas hyems. 26.56
Aeſtiuo tẽpore partes internæ frigidiores, hyemali calidiores. 14.3
Aeſtus meridie quare accenditur. 15.4
Aeſtus magni pelagi amplior quã parui. 23.17
Aeſtus & frigora cur ... tẽtius fiãt in Põto. 25.6
Aeſtus cur vehemẽtiores locis hybernis, quàm tepidis. 14.13
Aeſtuantes vehementer cur inſõnia tenẽt. 3.24
Aetatis mutatio facilis. 1.15
Aetatũ mutatio pro tẽporis cuiuſdã mutatione accipi debet. 1.3
Aetatib⁹ mutari ſolẽt animãtes in cõtrariũ. 4.4
Aethiopes cur blæſis pedibus. 14.4. & cur pilo criſpo. ibidem
Aethiopũ dãtes cur cãdidi, vngues verò in cãdore nõ reſpõdeãt. 10.65
¶ Affectionũ notæ aſpectui patẽtes, nobis hæc gñã affectionũ creãt. 7.5
Africus vẽtus ſi circa ęq noctiũ ſpirauit, cur aq̃ fiat neceſſariò. 26.28
Africus natura humidus, & hyberni ordís. 26.28
Africi qua Aegypti parte excitantur. 26.46
Africæ loca arenoſa & ſiticuloſa. 12.3
Africæ cur, ſi quis ꝓpter mare ĩfoderit, aquã primo dulcẽ, pòſt breui ſalſam eãdẽ cõpiet. 23.21
¶ Agathyrſis in morem eſt leges cantare. 19.28
¶ Aiax ex atra bile in inſaniam prorupit. 30.1

¶Alæ omnium maximè partiũ noſtri corporis cur malè oleant.13.8.& 4.13
Alis cur titillatur. 25.2
Alarũ abſceſſus medicamẽtis poti⁹ curãdi. 1.34
Alæ cur citiſsimè reſident. 2.14
Alas noſtras ſi quis moueat, cur in riſum cõtinuò labamur. 35.8
Albedo igni tribuit. 8.1
Alga exiccat. 20.31
Alienum eſſe,& ſuũ eſſe, haud idem. 4.14
Alica quid. 21.21
Alica cur plus aquæ recipiat, quàm triticũ vnde eſt confecta. ibid.
Alimentum quid appellatur. 1.43
Alimẽtũ ſiccũ nõ nutrit, niſi quãtũ dilutũ. 1.15
Alimenti deſiderium indigentia. 22.3
Alimentum, vide etiam Cibus.
Alliũ vrinæ tabificum. 27.10
Allium quomodo vrinã mouet. 20.16.& 12.12
Allia vrinam mouẽt ſua caliditate. 1.49
Allium ſi quis ederit, cur vrina allij odorem reddet. 13.6
Allij operatiões q̃les.ibi.
Allium inflare ventrem inferiorem poteſt. ibi.
Allia cur quo ſicciora ſerantur, eo meliora poſſint euadere. 20.27
Allia cùm excaleſcunt, cur plenius olẽt, quàm recens nata. 20.30
Allia cur euulſa germina poſsit.20.26.& 20.28
Alliũ elixũ delinire põt fauces aſperas. 11.39
Allium quare lachrymas mouere nõ põt. 20.22
Aluus conceptaculum cibi conſumpti. 4.27
Alu⁹ pars corporis princeps. 4.27
Aluũ q̃ fũdere queũt medicamẽta. 1.42.& 1.41

Alui

Alui faciles ſpadōib⁹. 4.3
Aluus amara ſecedit quibus natura calida, ſi modo robuſti & pleni, niſi concumbant. 4.30
Aluus cur ſunditur metuētibus. 27.10. & 27.8. & 2.26. & 4.8. & 27.1. & 27.2. & 27.3
Alui deiectio exercet mero deditos. 3.5
Alui deiectionibus vehementib. medici braſsica vtuntur. 3.27
Alui expiratio cur magis dormiētibus. 33.15
¶ Amara purgare queunt. 23.40. & q̃re. 1.48
Amarū quodq; quomodo redditur. 20.25
Ambidextri per cōſuetudinē fieri poſſunt. 31.12
Ambulatiōes accliues laborioſiores. 5.37
Ambulatiōis à curſu differentia. 5.18
Ambulationes arctę temporibus calidis plus valent. 5.37
Ambulationum ſecundū tempora virtutes. ibid.
Ambulatiōes, cur minus laborioſæ quæ inæquales, quā quę rectæ. 5.37
Ambulatiōes breues cur laborioſiores. 5.33
Ambulatiōes prolixæ ꝑ plana cur laborioſiores quàm per incōpta, breues, leuiores. 5.1
Ambulationes breuiores cur magis fatigāt. 5.12
Ambulantium nimium, crura implentur. 5.9
Ambulandi genus arduū ſudores mouet, & quæ alia. 5.17
Ambulatio genus omne excrementi ad ima detrahere putatur. 5.9
Ambulamus cur difficilius locis arduis. 5.38
Ambulandū q̃re minimè in ſole nudo corpe. 1.54
Ambuſta quare calor facit & tollit. 1.56
Amylum ex farina. 4.22
Amphoræ ſonū q̃lē pti-

meſcant beluæ. 25.2
¶Anaxagorę opinio cur noctè melius audimus quàm die. 11.33
Anaxagoras quas affert cauſas eorum quæ acci dunt clepſydræ. 16.8
Anchora in mare ęſtuãs iacta, cur aqua reſidet & quieſcit. 23.4
Anethum vrinã mouet, & calidum eſt. 27.10
Angimur non in eiſdem omnes. 35.3
Anhelamus frequẽtia ſpi ritus. 11.63
Animalia cur pedes habeant pares. 10.28
Animal gignere nihil po teſt niſi ſemen genitale. 4.14
Animal ſemine noſtro ꝑ creatum, cur prolẽ noſtram vocamus. ibid.
Animalia cur alia mutan tur colore, alia nõ. 10.8
Animaliũ cur alia parua alia magna. 10.14
Animaliũ alia cur partu nũeroſo, alia nõ. 10.16
Animaliũ coitus cur ita diuerſus. 10.46
Animalium cur alia parentes ſtatim ſectentur, alia ſerò. 10.34
Animalia domeſtica prĩcipio fera, fera potius quàm domeſtica. 10.44
Animalia fera quõ reddi poſſunt mitia. ibid.
Animalia nouella omnia præter vitulos cur vocem reddunt acutiorẽ. 11.24. & 11.14.
Animalia cætera cur vocem mittunt acutiorem cum validiora ſunt, homo cũ inualidior. 11.40
Animal omne bipes partem priorem habet piloſiorem. 10.52
Animalibus perẽptis cur humor putret. 13.4
Animalium minutorum quæ generãtur ſine cõcubitu, cauſa creationis in prĩcipio mũdi. 10.15
Animalia minuta tũ generan

nerãtur cũ mutationes tẽporũ inceſſerũt. 10. 15
Animalia minus tẽporis dormiunt q̃ vigilant, & nõ cõtinuè ſomnũ ſuũ pficiũt, & quare. 10. 33
Animalium cur alia tuſſiunt, alia non. 10. 1
Animalia marina quare maiora q̃ terræ. 10. 54
Animantiũ alia ꝓtinus præciſo capite moriuntur, vel paulopòſt: alia non, & quare. 10. 67
Animantium partes non officiales, cur in orbem formari ſoleant. 16. 9
Animãtes mutãtur in cõtrariũ per ætates. 4. 4
Animantiũ cur alia vbi primũ in lucẽ ſunt ędita, nutriri p ſeipſa poſſint, alia neq̃ant. 10. 57.
Animãtia omnia cur potius augeri in longitudinem ſoleant. 17. 2
Animãtium nullum cur ſuauiter olet. 13. 4
Animantium genus forte cur corpore duriori. 10. 59
Animantium pars maxima pilum gerit deciduum. 10. 62
Animãtiũ in genere cur alia maris & fœminæ coitu creantur, alia concretis quibuſdã. 10. 15
Animantiũ cur alia poſt partum ſæuire ſolent, alia non. 10. 37
Animantium alia quare & coitu & ſpõte naſcũt alia ſolũ coitu. 10. 64
Animãtiũ cur alia breui tempore pariunt, alia diu geſtant. 10. 11
Animantium arma varia. 27. 9
Animantium corpora vt ligna deprauari à calore poſſunt. 14. 4
Animantiũ quare quæcũq; domeſtica, eadem etiã fera reperimus, & non contrà. 10. 44
Animantia cæterà ab homine cur ꝓſpiciunt in

latus. 10.17
Animus noſter maximè iactatur in ſomnis. 30.13
Animo deficientibus quo modo occurrit aqua frigida. 9.9
Animo deficiētes cur mole corporis cōtractiore, vocémq; acutiorē reddere putantur. 5.1
Animum concitatū intelligere non poſſe quo argumento. 30.13
Animoſiora quæ ſunt. 10.59.
Animoſitas cū calore eſt. ibidem
Animo ſecuro quid no...cit. 30.1
Annus pluuius & humid⁹ peſtilens. 1.21.& 1.22
Annus peſtilens quando ité accidit,& quare. 1.21
Annus quare eſt grauis, cùm eſt copia rubetarum. 1.22
Antiphonū cur ſuauius æquiſono. 19.39
Antiphonis cur nunquā cantatur in diapente & diateſſaron. 19.19
Antiphonum quare ſuauius conſono. 19.16
Antiphonum quid. ibid.
Antiſtropho carent genera modulādi quæ. 19.30
Antiſtrophus ſimplex, & quid. 19.15
Antiſtrophis ſucceſſerūt dithyrambi. ibid.
Antiſtrophus cur in ſcena nullus, in chorea plurimus. ibid.
Antiſtrophi vſus in chorearum canticis. ibid.
¶ Apium ſiquis radice tenus circūfodiet, partiq; imę panicum vndiq; ingerat, deinde terram accumulet, cur radices mira magnitudine adoleſcent. 20.8
Apium cur aquā ſalſam recipit. 20.1
Apibus mel ſecūdum naturam competit. 21.13
Apogeæ, vide Venti apogeæ.

Apo-

Apoplexiæ quando accidunt ſenioribus. 1.9
Appetitus quomodo differt à mente. 30.11
Non Appetẽtes cur dura & triſtia ſentiunt. 3.19
¶ Aqua tranſlucidior oleo. 23.9
Aqua cur minus candeat ſi moueatur. 23.23
Aqua cur madere poſsit, aer non. 25.12
Aqua per prona ocyus fluit. 26.38
Aqua quę liquefacere nõ poteſt. 4.15
Aqua & terra cur putreãt ignis & aer non. 25.20
Aqua corporibus alimento eſt. 1.13
Aqua eſt alimentũ quàm ſiccum valentius. 1.15
Aqua cur multum temporis ſine faſtidio vti poſſumus. 21.13
Aqua quomodo aĩo deficientibus ſubuenit. 9.9
Aqua in Africa propter mare infoſſa cur primò dulcis, pòſt breui ſalſa eadem cõperitur. 23.11
Aquę propter mare poſitæ cur dulces magna ex parte, & nõ ſalſę. 23.19
Aqua dulcis ĩ mari in vaſis colligitur. 2.1
Aqua dulcis tenuior, ſalſa craſsior. 23.22. & 23.15
Aquam vel vinum merũ cur ſuperbibere debem' poſt fructuum eſitationem. 22.8
Aqua ab acerbis epota cur dulcior ſentit. 22.11
Aqua quæ balneum pręſtat commodum. 24.14
Aquæ vis vt ſurſum verſus compellat inferius. 23.2
Aqua cur vomitum non prouocat. 3.18
Aqua cur minus ſalubris q̃ ſol tepefecerit. 24.14
Aquæ plus quàm minus validius reniti põt. 23.2
Aqua per cinerẽ collata cuius naturæ. 24.17
Aquę mutatio cur pedicu

los parit. 1.16
Aquæ & cibi mutatio quare grauis. 1.13. & 1. 15
Aquæ mutatione cur animalia nõnulla colorem mutant, hõ nunq̃. 10.7
Aqua calidiſsima feruet. 1.8
Aqua calida cur rugare poteſt, ignis non. 24.7
Aqua calida liqueſcere non ſinit. 2.2
Aquis calidis cur potius quàm frigidis lapides cõcreſcant. 24.11
Aqua interdum facta calidior quã flamma, cur ligna deurere nequeat, flamma queat. 24.3
Aquæ feruidæ cur vt plurimum ſalſæ. 24.18
Aqua feruens cur nunquam expaflat. 24.9
Aqua quàm flamma calidior ſentitur. 30.1
Aqua ſole calfacta, cur parum ſalubris. 24.15
Aqua in calida ſi quis pedẽ teneat, cur pede quieſcente aquã minus calidam ſentiat, mouente calidiorem. 24.12
Aqua feruens cur liquefacere nequeat, venter queat. 24.4
Aqua cur nõ ꝑinde hyeme vt ęſta ferueat. 24.6
Aquæ efferueſcentia, bullarum elatio eſt. ibid.
Aqua ꝑfuſi calida cur calorẽ minus ꝑcipimus cũ puncti oleo ſumus. 24.1
Aqua vt frigida ſic & calida cur horreſcim⁹. 8.7
Aqua frigida irã ſedat copioſè infuſa. 8.17
Aquã frigidã cur fundimus ſanguine è narib⁹ fluente. 33.6
Aqua frigida grauior calida. 11.10
Aqua frigida cur dulciora efficit irrigata quàm tepida. 20.29
Aqua frigida cur qui tẽpore hyemis ſeſe abluerint aliquãdiu friguerunt,

runt,& reliquo toto die tuti à frigore ſunt:qui calida,frigus diutius ex periuntur. 1.29
Aqua frigida de eodẽ ꝓfluẽs vaſe,cur magis ob ſtrepit calida. 11.10
Aqua tam frigida quã calida quare proſit pernionibus,& frigore ambuſtis. 1.55
Aqua ſalſa grauis. 23. 20
Aqua ſalſa cur vino dulci magis ſupnatat quã auſtero. 23.26
& cur vino poſsit innatare. 23.27
Aquas quare continent ſalſiores loca verſus auſtrum. 23.25
Aqua ſalſa frigida cur bibi non poteſt,calida refrigerata meli⁹ p̄t.23.18
Aqua ſalſa cur profluere queat. 23.20
Aquã ſalſam q̃ recipiũt, & quę recuſant. 23 20.1
Aqua ſalſa dulci oppoſita. 23.18
Aqua ſalſa cũ mouetᷓ mutatq́;,dulcior fit. 23. 20
Aquæ Magneſiæ cur feruere quidẽ aliqñ deſierunt,ſalſæ tamen remãſerunt. 24.17
Aquæ Magneſiæ & Artanæ feruidę ſatis,cur potu idoneæ. 24.16
Aquæ aluminoſæ. 24.18
Aquę puteorum,vide Puteorum aquæ.
Aqua intercus cur nõ cõtagioſa. 7.4
Aqua intercus exercet mero deditos. 3.5
Aquatilia quare minus viuere poſſunt. 10.48
Aquatile omne vitæ breuis dat teſtĩoniũ.34.10
Aquilo ex ſeptentrione. 25.47.& 26.16
Aquilones cur plurimi ſpirant. 26.16
Aqlo nocte exorſus cur tertia die ceſſat 26.15
Aquilo cur mare atrius reddit. 26.39
Aquilo cur crebrius quã auſter

auſter ſpirat. 26.10
Aquilo & auſter cur ſæpiſsimè ſpirant. 26.37
Aquilones cur anniuerſarij fiant, auſtri nō. 26.2
Aquilo cur citò poſt auſtrum ſpirat. 26.49
Aquiloni contrarius auſter. 26.3
Aquilonibus ſpirantibus cur cibi auidiores ſumus. 26.43
Aquilo cur magnus orit, paruus deſiſtit. 26.41 & 26.47
Aquilo cur locis frigidis per hyemem vehemens ſpirat. 26.54
Aquilo flatus hybernus. 26.33
Aquilone nocturno nunquam tertia lux laborat. 26.9
Aquilo cur Helleſponto & Cyrenæ imbrem afferat. 26.58
Aquilo cur interdiu ſpirat ingenuus, noctu deſiſtit. 26.62
Aquilonem habitantes albo ſunt corpore. 14.14
¶Arabia vt feruētior, ſic odoratior. 13.4
Arabię loca pleniora. 12.3
Aranea ſuo fungitur opere cœlo ſereno. 26.63
Araneæ multæ per aerē latę, cur indicium flatus futuri. 26.63
Arbores an reddāt odoratę, vbi iris decubuit. 12.3
Arborum magnitudines variæ. 20.9
Arbor ſi paulatim deflectit, nihil laborat. 8.15
Arcæ & ſimilia cur nullo mouente concitantur & crepant. 11.28
Archadia non diſsimilis paluſtribus. 26.60
Apud Archadiā locū excelſum cur flatus nihilo frigidiores, q̄ cæteris locis ſentiantur. ibid.
Apud Archadiā cū vētus ſilet, cœlum nubilū eſt, cur frigus perinde atq; planis paluſtribus oriatur.

tur. ibidem
Archelaus rex Macedoniæ vnde ſibi tantũ cõfidebat & ſperabat. 30.1
Architas oĩa porportiõe moueri cenſet. 16.9
Arcturi ortus morbos tollit vel parit, iudicat vel intendit. 1.3
Ardor quomodo effici poteſt. 1.20
Ardor, febris eſt. 14.9
Area, Halo, vbi fieri poteſt in ſole. 15.11
Area corpis qualis. 10.29
Arenam fluuij conficere poſſunt. 23.23
Arena quid. ibid.
Argentum cùm decoquitur expaſſat. 24.9
Argentum an purgandi vim habeat. 1.43
Argilla cur tollit vibicẽ. 9.6
Arietũ pelles, vide Pelles.
Aromata cinere ſuffita tur acrius olent quàm igne. 12.11.& 12.7
Artes oẽs opera nr̃a. 30.4
Ars plura facit praua, quàm proba. 10.44
Artium liberaliũ profeſſores cùm trepidãt, qũo agere ſoleant. 11.65
Arteria omnibus ſemine vacuis puſilla. 11.34
Arteria trachea qũo exaſperari poteſt. 11.22
Articuli laxantur flatib⁹ auſtrinis. 1.24
Articulata diu viuere poſſunt. 10.48
¶ Aſcendẽtes cur genib⁹ laboramus, deſcendẽtes cruribus. 5.19
Aſini cur minus monſtra pariant. 10.60
Aſinis cur pili è cicatrice ſe promant, homini nõ. 10.29.& 10.31
Aſini quare plus ſicci habent excrementi. 10.58
Aſpalatus redditur odoratior iri de cœleſti. 12.3
Aſpiciendi delatio ſimplex. 11.61
Aſpectus qũo afficitur à triſti vel delectabili. 7.3

Aſpectib⁹ efferis cur ſunt qui in nimio vel æſtu, vel calore habitãt. 14.1
Aſpectuum in rationibus ne minimũ quidẽ à maximo totũ circumaſpici poteſt. 16.1
Aſpectuum procidentia turbine agitur. 15.5
Aſſa cur alia, alia elixa melius edi poſſunt. 20.5
Aſſueſcere quid. 21.14
Aſſueti diutius rem facere eandem quàm nõ aſſueti valemus. 21.14
Aſſueſcẽdi ratio vacat fatigatione. 5.12
Aſtris omnibus tum oriẽtibus, tum occidentibus an aer ſoleat cõmutari. 26.35
Super Athon nulli excitantur venti. 26.38
¶ Atomi, vide Corpuſcula aeris.
Athletæ cur pallidi euadunt, cũ inſudarint ſtatim ab exercitio. 38.5
Athletæ aut nullo morbo laborant, aut celeriter è vita decedunt, ſi premãtur, & quare. 1.28
Atrum quid eſſe dicitur. 23.23
Atræ bili flatus ciere eſt datum. 30.1
Atra bilis natura quę generat. ibid.
Atræ bilis natura. ibid.
Atræ bilis effectus. 30.1
Atra bilis & vinum ſimilem ſortiuntur naturã. 30. 1
Atra bilis victu quotidiano redundans, morbum melancholicum tãtummodo creat. ibid.
Atra bilis quibus frigida & multa, ſtolidi & ignaui: quibus calida, perciti, ingenioſi, & amaſij. ibidem
Atra bilis calidiſsima & frigidiſsima reddi poteſt. ibid.
Atra bilis ſi perfriget, anxietates gignit: calidior ſecuritatẽ animi. ibid.

Atro

Atrophia vnde. 37.3
Atropo in concentu cur dipaſon antiphonũ ita latitat, vt vniſonum eſſe videatur. 19.14
Attica in terra cur fructꝰ cęteri dulciſsimi, thymũ vero acerrimum. 20.20
Attollendi omnis vſus vi fit. 5.10
Attollere præter naturã. 5.38
¶ Auditus quã viſus obtuſior. 7.5
Auditus quare ſyncerior in nocte quã in die 11.5.& 11.33
Auditus è ſynceris elemẽtis. 31.30
Audiẽdi facultas tollitur cùm oſcitamus. 32.13
Audiendi ſenſus foramen cùm arteria & pulmone habet. 32.6
Auditus cur maximè ab ortu naturæ offendi poteſt. 11.1
Audiẽdi principium vox quædam. ibid.
Auditus & vox ab eodem initio. ibid.
Audimus cur melius cùm ſpiritũ retinemus, quã cùm reddimus. 11.41.& 11.48
Audiẽdi facultas amplior per inanius quã per planius. 11.33
Auditus dexter cur non differt à ſiniſtro, vt pes & manus. 31.30
Auditus oĩm ſenſuũ facillimè interimi põt. 11.1
Aura frigida cur mane de mari non ſpirat, de fluminibus ſpirat. 23.16
Auræ ante ſolis ortũ ſpirare ſolent. 26.56
Aura omnis quo excuti ſolet. 23.16
Aurora cur frigidior q̃ veſpera. 25 15
Auribus cutis tenuiſsima 32.12
Aurium natura calidiſsima & colorata. 32.1
Aures cur rubeſcũt pudefactis. 31.3.& 32.8.& 32.

1.& 32.12
Aurium ſordes cur amaræ. 32.4
In Aurē aqua elapſa, cur oleū inſtillamus. 32.10
Auris ſiniſtra cur ocyus perforata conſolidari q̄ dextra poteſt. 32.7
Aures delibationes quaſdam rerum obductarū cōcipiunt pro ſua facultate. 7.3
Auribus propinquis vox qualis. 11.6
Aurib⁹ res ſolita ſuauior inſolita. 19.5
Aures ſcalpētibus cur tuſſis mouetur. 32.6.& 33.1
Auriū ſtrepitus cur accito ſtrepitu ceſſet. 32.9
Aures cur vrinātibus dū in mari ſunt, rumpi ſoleant. 32.2. & cur minus rumpantur, ſi oleum inſtillatum habeant. 32.11
Auriū morbus cur in pulmonis vitiū tranſit. 33.1
Auripigmentum ruſos efficit pilos. 38.2
Auſtri calidi & humidi. 1 23. humidus. 26.2. calid⁹ 27.13
Auſter ex meridie. 26.47
Auſtri cur frigidi in Africa. 26.51
Auſter cur paruus oritur. magnus deſiſtit. 26 47.& 26.41
Auſter cur certiſsima lege naturę canicula oriēte moueatur. 26.12
Auſtri cur non fiant anniuerſarij. 26.2
Auſter cur non tā crebrè ſpirat quā aquilo. 26.10
Auſtri quare tardiora & debiliora efficiunt corpora. 1.24.& 26.44
Auſter imbres & aquā largè colligit. 26.48
Auſter ſi minor, quare nubes nullas obducit: ſi minor, nubilus & diuturnior. 26. 22.& quare. 26.40
Auſter nubes colligit, aquilo diſpellit. 25.18
Auſter quare aquam mit

tit cùm ceſſat. 26.29. & 2.21.
Auſter cur poſt pruinam ſpirare ſoleat. 2.63. & cur niuem. ibidem
Auſter decimoquinto die poſt brumam. 26.13
Auſter cur nõ cito ſpirat poſt aquilonem. 27.49
Auſter & aquilo cur ſæpiſſimè ſpirant. 26.37
Auſtri cur hyeme, ineũte vere atq; autumno ceſſante ſpirare ſoleant, vndabundiq; ſint & cõtortuoſi, atque Africę non minus frigidi, quã hic aquilones. 26.17
Auſter cur minus hybernis noctibus ſpirat, quã diebus. 26.11
Auſter cur Lesbo imbrẽ afferat. 26.58
Auſter cur fœtidi halit° cauſa. 26.18
Auſter cõglutinata remittit. 1.24
Auſtri à mari cur ſtirpibus pſunt. 1.23. & 26.29
Auſter atq; eurus cũ ſint calidiores flatibus obiectis cur alter aquilone, alter fauonio aquæ fertiliores ſint. 26.29
Auſter cur oris Aegypti non afflat. 26.46
Auſtralia loca cur aquas cõtineant ſalſiores. 23.25
Auſtrino flatu cur poti° fœminę generãtur. 14.5
Auſtri euocantur cũ ſol adit meridiem. 26.13
Auſtri ſicci & aquę expertes cur febres cõtrahãt. 26.52. & 1.13
Auſter cur mare cœruleũ reddit. 26.39
Autumno & vere quare morbi infeſtent. 1.27. & quare autũnus vere grauior. ibid.
Autumnus quãdo pernicioſus omnibus, & pręſertim pueris. 1.19
Autumno & hyeme quare febres ardẽtes potius oriãtur, æſtate rigores. 1.29

Aues veſica carent.10.42
& quare. 10.8
Auiũ natura calida & humida. 10.26
Aues cur vehemẽter libidine agantur. 4.32.& 10.26.&.4.32
Aues cur corpore duriori. 10.59
Aues eo modo quo homines ſe habent. 10.52
Aues quare maximè grauedines ſentiunt. 10.53
Aues monſtra ædere poſſunt, & quare, & quomodo. 10.60

B

Baccho nõ ineptè Venus coniunćta. 30.1
Bacchæ naturali intemperie fiunt tales. 30.1
Balbis impetus dicẽdi cur 11.38
Balbi cur vinolenti fiunt. ibidem
Balbuties quid. 11.30
Balbutiem efficit imbecillitas. ibid.
Balneæ calidæ cur ſacræ habeantur. 24.19
Balneum quæ agit. 3.16
Balneæ hyeme quam æſtate calidiores. 24.8
¶ Bellaria cur edẽda.22.6
Bellerophon ex atra bile laborauit. 30.1
Beneuolentia cuiuſmodi. 28.8
¶ Bibaces cur multo mero hauſto ſicci efficiuntur. 3.22
Bibendi cupiditas pulmonis calore oritur. 27.4
Bilis calida. 1.29
Bilis deijcitur metuentibus. 27.7
Bilis profiſtit quibus natura calida, ſi modò robuſti & pleni, niſi coeãt. 4.30
Bilis ſyncera acutas mouet febres. 1.12
Bilioſi morbi per ęſtatẽ contrahi debent. 1.6
Bilioſi quãdo morbo maximè infeſtantur. 1.12
Bilioſis quãdo accidit lippitudo arida. 1.9

Bilis

Bilis atra, vide Atra bilis. 10.1
¶Blæſis pedibus cur Aethyopes & ęgyptij. 14.4
Blæſitatem efficit imbecillitas & quid ſit. 11.30
¶Bomugi vbi fieri ſoleăt & quid ſit. 25.2
Bonus euadit, qui cũ bonis habitat. 29.10
Bonorum cõſuetudo bonos reddit. 29.10
Borea offendente lutum mox ĩra gelaſcit 26.48
Boreas cũ ceſſat, cũq; auſter ſurgere cœpit, cur dici ſolet. 26.43 & 26.47
Boream ſi duxerit auſter cur ſit glacialis hyems. 26.48
Boues cur non ructare ſoleant. 10.43
Bos pilum gerit deciduũ. 10.62
Boues fœminæ grauius mugiunt, q̃ mares. 11.24
Boui cur lac minus demulgetur proportione corporis. 10.6
Bos cur minimè tuſsit.
Boues pilum hybernum emittere ſolent. 10.23
Boues caſtrati maiora gerunt cornua. 10.56
¶Bracchio cur laborioſius manum iactaſſe inanem, quàm cum lapide. 5.8
Braſsica cur ſedat crapulam. 3.17. & eſt frigida. ibid. & qua vtuntur medici ad vehementes alui deiectiones. ibid.
Bruma initium quoddã auſtri. 26.13
Poſt brumã dies decimuſ quintus auſtrũ habet.
Brutis ſenſus mobilior olfactus. 7.2
Bruta duobus tantũ ſenſibus voluptatem ſibi acquiruut. 28.7
¶Buccellam grandiorẽ vbi deuorauim^9 cur ſtrãgulemur. 34.9
Bulbi reconditi germinare poſſunt. 20.28
Bulimia quare accidit ma

 ximè

ximè tẽpore frigido. 8. 4.& cur celeriter & paucis remedijs ſuccurritur ibid. & qđ remediũ. ibi.
Bullarum cur baſis candida aquæ inſidit: & ſi ſoli eſt expoſita, nullam efficit vmbram. 16.1
Bullarũ cõſideratio. 23.3
Bullę ſpecie hemiſpherij exurgere ſolent. 16.1

C

CAdentia in terram atq; reſiliẽtia cur angulos reddãt ſimiles. 16.4
Cadim⁹ quare potius currẽtes q̃ ambulãtes. 5.18
Cadunt retrorſum, quib⁹ colei ſunt violati, & crura raſa. 16.4
Calces pedum quibus tremiſcunt. 5.15
Calculoſus quare ſol⁹ homo. 10.42
Caldarijs magis ſudamus quàm propè tantũdem ignis. 2.11
Caldarijs cur igne per incrementa continua oblato magis ſudemus. 2.32
Caldarijs quare magis ſudemus tẽpore frigido. 2.29
Calicibus amplis & fœcũdis arcetur ebrietas. 3.12
Calidum leuius. 23.20
Calidum lachrymã ciet. 5.13. & omne humoris detrahens. 37.3. concoquit & ſiccat. 24.14
Calida cùm mouẽtur, refrigerantur. 15.19
Calida ꝓpiora mutationi. 22.12
Calidi natura vocem magnã emittere ſolẽt. 11.3
Calida omnia modo fulminis vrunt. 24.18
Calida amplius in ſole, q̃ in vmbra refrigerãtur. 24.13
Calidi qui ſunt natura, ſi modò robuſti & pleni, niſi coeant quę patiuntur. 4.30
Calidos natura ſedile implet. 6.1

Calidi & humidi inconti nentes. 5.31
Calida & humida putredini opportuna. 26.18
Calida & ſicca nullā ſentiunt putredinem. 13.4
Calidum & humidū qualitates febrificæ. 26.52
Calidum opimum. 8.6
Calidis locis habitātes genus hominū antiquius. 14.15
Calidis locis cur diutius viuitur. 14.10. & 14.9
Calores corpora reſoluunt. 11.56
Calor dēſa omnia laxat. 24.10. & concoquit. 33.1
Calor quare ambuſta facit & tollit. 1.56
Calor ſurſum fertur. 13.5
Calore ab eodem cur vrimur, & dolemus refrigerati. 8.16
Calor minor à maiore abſumitur. 24.13
Calorem ſequuntur humores. 10.53
Calor mero deditorum quare imbecillus. 3.5
Calor mouendi vim habet. 13.5
Calor cauſa motus in animantibus. 3.25
Calor humori permiſtus candorem gignit. 21.16
Caloris eiuſdem opera quare aqua calidior effici poteſt quā aer. 14.13
Caloris vi omnia in dies confici ſolent. 30.1
Calor natiuus cōcoquit, externus putreſacit. 2.33
Calore incrementum fit. 14.8
Calor humore alitur, ſed non quolibet. 3.5
Calor inſitus nobis quaſi animans. 27.10
Calor naturalis quib⁹ extinguitur. 3.5
Calor corporis à vini calore ſuperatur, ſi minus eſt. 3.22
Caloris corruptio vnde, & quibus modis. 3.25

Callidos quos vocamus, & quare.18.4.& vbi ſita calliditas. ibid.
Calui quare. 4.19
Candidum etiam videtur quod perſpicuum.23.23
Canis ſæuit à partu, & quare. 10.37
Canes cur veſtigia min⁹ valeant comperire fauonio flante. 26.24
Canis fœcundus. 20.60
Canis cur partu numeroſo. 10.16
Canes quare pilum hybernum amittere ſolēt. 10.23
Canes apud Indos feri reperiuntur. 20.44
Canino appetitui panis ſubuenit. 8.4
Caninus appetitus cur tēpore frigido maximè accidit. & vnde fit. ibidem
Cane tum oriente, tū occidēte an aeris mutatio fieri ſoleat. 26.13
Caniculæ ortus morbos tollit vel parit, iudicat vel intendit. 13
Canicula oriente cur auſter moueatur certiſsima lege naturæ. 26.12
Canities putredo quędā. 10.36
Canities vbi, quare non ſemper eſt vitiligo. ibidem
Cantantes multi cur melius ſeruare numeros poſsint quàm pauci. 19.46.& 19.22.
Cantans idem voce eadē cur lōgius cum alijs ſentiri poteſt, quàm ſolus. 19.2
Cantatur ſuauius, quàm teretatur. 19.10
Cantatur cur aptius de acuto in graue, quàm cōtrà. 19.33
Cantantes grauius ſi abſonant, cur facilius deprehendi poſſunt, quàm qui cantant acutius.29.21
Cantum quem ſcim⁹ cur ſuauius audimus. 19.41.

41.& 19.5
Cantus olim neruis ſeptẽ conſtabat. 19.45
Canticis cur omnes delectari cõſueuerunt. 19.38
Canticum acutũ cur difficilius ceciniſſe, quàm graue. 19.37
Cantilenæ pleræque cur leges appellẽtur. 19.28
Cantilenam cur ſuauius audimus, cùm ad tibiam quàm cùm ad lyram cãtatur. 19.44
Cantilenas ſolitarias cur ſuauius audire ſolemus ſi ad tibiam aut ad lyrã vnam cantantur. 19.9
Capillus vnde. 31.5
Capillus pilus congenitus. 4.19
Capillus indicat caput ſoraminulentum. 2.17.& ſpiratius. 2.6
Capparis cur locis prouenire cultis non facilè poteſt. 20.12
Capparis ortus ex corruptione. ibid.
Capræ fœcundæ. 10.6
Capris cur lactis plurimum demulgetur proportione corporis. 10.6
Capræ cùm aquam mutarint, colorem amittũt. 10.7
Capronas quæ habent. 10.61
Caput fonshumeris. 2.10
Caput ſpiratius cæteris membris. 2.6
Caput pars corporis prĩceps. 33.9
Caput homini quare piloſus, cæteris contrà.
Capite paruo prudẽtiores. 30.3
Caput humidiſsimũ quibus indicijs. 36.2
Caput oſsib. maximè ſcatet. 2.19
Caput maximè ſudare quare poteſt. 2.17.& ſoraminulentum. ibidem
Caput cur alia moueant, alia non. 10.19
Capite præciſo cur alia animãtia ſtatim moriũtur,

tur, alia minimè. 10.67
Capitis vis ad generãdos pediculos. 1.16
Capitis dolor quãdo hyeme accidit. 1.10
Caricæ bifidæ quare tantum dulciſsimæ, cæteræ non. 22.9
Carminũ pedes quã habẽt proportionẽ. 19.40
Carmina cur nobis ſæpenumero non ex voluntate occurrunt. 11.27
Caro temperato habitu. 34.3
Caro inſtar ſpõgiæ. 37.3
Caro denſa. 8.16
Caro quare non emaceratur laborantibus. 5.4
Caro cur min⁹ frigus ſentit quã dentes. 34.2. Itẽ cur calidũ amplius quã dentes. 34.3
Caro cur ſolis calore nigreſcit, oleũ & cera cãde fiunt. 38.1. & 38.10
Caro dolet & cũ pcutitur, & cũ repercutit. 9.8
Caro cur liueſcit ſeneſcẽtibus. 8.1
Carni rigor accedit, ſi veſtis humore madida fuerit. 3.1
Carnes vtribus vehemẽter inflatis cõtentæ, cur valeãt incorruptæ edurare. 22.4
Carnem cur augeant fricationes. 37.3
Caro perfricata denſatur. 37.5
Caro perfricata extollitur. 21.9
Carnes aſſæ lixis humidiores. 1.54
Caro quibus dẽſa, ijs pinguedo inter carnẽ & cutem. 10.13. qbus rarior, intra carnẽ habent. 10.3
Caſtratorũ quomodo natura euariat à caſtratione. 10.38
Cataplaſmatis quænam ſit virtus. 1.30
Cataplaſmatũ mutatio, quare fieri debeat. 1.46
Cauſus, vide Ardor.
Cauſæ morborũ inter ſe

contrariæ. 1.2
Cauſam eiuſdem rei habé tia, an vim eandem ad agendum habent. 9.6
¶ Cæcias circulari linea ſuapte natura ferẽ. 26.32
Cæcias cur vnus ad ſe nubes vocat. 26.32. & 26.1
Cæci natura cur nunquã calui efficiuntur. 31.5
Celeritate plus erroris ſolet committi. 19.46
Cœlum purum, cur ſerenũ: turbulẽtũ, hyemem indicat. 26.6
Cœlum cur ſoleat maximè tranquillari nocte media & meridie. 25.4
Cœlum calidum. 25.18
Cœlum nubilum cur tepidius quã apertũ 25.21
Cæpæ abſciſſæ cur germinare poſsint. 20.26
Cæpæ quare dictę Crommyon. 20.22
Cæpæ natura. ibid.
Cæpe cur vnũ tam acriter mordere oculos poteſt. 20.22. & 31.22
Cæpæ interdũ oculis proſunt. 31.9
Cæpe cur ſuſpenſum floret ſolſtitij tẽpore. 20.21
Cæpæ ex plantis recõditæ cur germinare poſſint. 20.28
Cæpæ cur quo ſicciores ſeruntur, eo meliores poſsint euadere. 20.27
Cæpæ fiunt multiplices. 20.13
Cæra non liqueſcit in aqua. 4.15
Cæra cur candeſit ſolis calore, caro nigreſcit. 38.1
Cerebrum humidum. 36.2. & 1.16
Cerebro ad nares meatus pertendit. 10.53
Cerebrũ rẽ cũ pulmone cõmunem habet. 33.1
Cerebrũ inualidũ, & reſpirationibus minus opportunũ, & celeriter putret ijs, qui raris ſunt dẽtibus. 10.47
Certaminib⁹ corporũ cur præmia poſita, ſapientiæ

tiæ nulla. 30.10
Ceruicis venæ ſi dormiẽ ti premantur, quid accidit. 35.8
¶Chartarum ſectio qualis,& quare. 16.6
Chartilago nõ niſi os eſt. 33.18
Chæremon ait vinum ſeſe pro moribus applicare. 3.16
Chylinder propulſus rectas lineas plano ducit. 16.5
& quare. ibid.
Chordarum inter ſe proportiones. 19.35
Chorda, vide etiam Neruus.
Choris tragœdiarum cur neq; ſubdorio, neq; ſub phrygio vti mos eſt. 19.49
Chori iei[illegible]ni exercere vocem conſueuerũt. 11.46
Choro quæ competunt. 19.49
Chorus cliens quidam & curator ocioſus. 19.49
In chorea plurimus antiſtrophi vſus. 19.15
¶Cyathos æreos cur vibicibus adhibere ſolemus. 9.12.& 9.9
Cyathus frigidus. ibi.
Cyathi ænei cur vibices reprimunt,& reſoluere poſsint. 9.10
Ciborũ varietas. 21 13
Cibo ineptum quod eſt, & quod aptum. 20.6
Ciborum mutatio minus grauis quàm aquæ, & quare. 1.14
Cibus varius grauis. 1.15
Cibi quales aiantib⁹ eſſe debeãt. 10.58.& 10.56
Cibus triticeus cur veſcẽtior ordeaceo. 21.2
Cibis nõnullis cur ſine faſtidio multo tpis vti poſſumus, alijs non 21.13
Cibi ſuaues cur faſtidiũ pariant. ibid.
Cibis ingeſtis quõ vox deſtrui poteſt. 11 22
Cibi & aquæ quare mutatio grauis. 1.51

Cib⁹ cur nō aſſumi debeat ſtatim ab exercitatione aut medicamēto. 5.28
Cibi parſimonia om̄ tēporū communis, ſed magis æſtati cōuenit. 1.40
Cibus parcus æſtate, & potio liberalis. 1.40
Cibi imminutio, & laborum auctio, quare ſalubris. 2.47
Cibo ingeſto cur frequēter inhorreſcimus. 35.9
Cibo ſolito qui nō veſcūtur, perinde afficiuntur, ac ſi nullum penitus capiant. 28.1
Cibum offerre an melius inter initia morbi, an poſt. 1.52
Cibus vitioſus quare parit tumorē pedum. 1.5
Cibum alij quare parum concoquant, alij parum cupiant. 1.4
Cibo idoneo cur ſint alia cocta, alia cruda. 20.4
Cibum aſſumens poſtquàm biberit, quare minus ſudat. 2.25
Cibi auidiores quare ſumus Aquilonibus ſpirātibus. 26.45
Cicatrix vbi conſiſtit. 9.5. & quare pilus non generatur. 4.4. & 9.13
Cicatrices cur cæteræ nigræ, oculi albæ. 9.7. & 9.1
Cicatrix nigra redditur, ſi eodem in loco ſæpius vlcus extiterit. 9.11
Cicatrices qua oculi parte fiant. 9.7
Cicatrix colorē priori cōtrarium trahit. 9.2
Cicatrices lienoroſū cur nigræ. 9.5
Cyceonē ſi q̀s biberit, cur ſobrius perſiſtere poſſit. 3.12
Cicuta calorē natiuū frigiditate extinguit, & humorē indurat. 3.22
Ciliū pili congeniti. 4.19
Cineris cum aqua conſideratio. 25.8
Cineris plura concaua &

inania.ibid.
Cinis ſi calidus in aquã immittitur,aquam vertit in aerem. ibidem
Cineris dulci portiõe cõſumpta, puluis amarus relinquitur. 4.13
Cinere ſuffita aromata, cur acrius oleat quàm igne. 12.11
Circũferri omnia cur videt̃ vinolẽtis.3.9.& 3.20
Circulus res humanæ. 17.3
Circulus baſis coni.3.9
Circulus ſi proijciat̃, cur primũ rectã lineã ducet deinde cochleam. 16.11
Circulus & principio & fine caret. 17.3
Ciſterna ſi in domo fuerit, domus reſonantior efficitur. 11.8
¶ Clamãtes à longè imitati acutè proferũt.5.2
Claudi cur ſalaces.4.32. & 10.26
Clepſydra quare dict.2.1
In Clepſydra vnde aqua detinetur. 2.24
Clepſydræ q̃ eueniũt q̃ habent cauſam. 16.8
Clunes ſubſidẽt Venerẽ immodicè agẽtib⁹. 4.2
¶ Cognata cognatis cur maximè gaudent.10.51
Coitus animalium cur ita diuerſus. 10.46
Coeundi feruor ſiccare nimirum poteſt. 4.18
Coitus in aqua cur minus fieri poteſt. 4.15
Coitus flatus copia agitur. 30.1
Coire quare non oportet niſi res vrgeat. 4.9
Coeunt celerius ieiuni quare. 4.10
Coiturum corpus calidũ & humidum eſſe oportet. 4.5.& 10.26
Qui Coit,cur oculos attollit. 4.1
Coeũtes cur in acumine oculorũ offendunt. 4.3
¶ Coitu cur pleriq; ſuccumbunt redduntur q; triſtiores,& qui hilariores

res euadunt. 30.1
Ad Coitum ardentiores efficit voluptas. 4.16
Coitus qua agitur facultate. 4.2
Coire, vide etiam Concumbere.
Colliſio quid. 9.4
Colliquamentum excrementum. 5.7
Color plenı° oſtendit humoris, cùm exiguus eſt. 1.53
Color immutatur ijs, q natura ſunt calida, ſi robuſti & pleni, niſi coeant. 4.30
Color cæſius qui. 14.14
Color hilarior his, qui ſub aquilonẽ incolunt. 10.24
Colores qui officiunt videndi viribus, & qui non. 31.20
Colorem non mutantiũ cur nata mutẽt. 10.9
Colores cur moribus ſimiles non ſunt. 19.29
Coloratiores reddunt loca commodè aſpirata. 14.12
Coloratiora quæ ſunt. 2.30
Cõmiſſuræ angeli. 15.1
Commentandi ratio demonſtratio eſt. 18.3
Compoſita omnia plus valent, quàm ipſa diuiſa. 19.2
Concaua omnia magis ſonant. 11.8
Concentus inæqualis triſtitia afficit, æqualis minus flebilis aurib°. 19.6
Concentum quæ concernunt. 19. per tot.
Concoctio quid. 12.7
Concoctioni contumaciſsima omnia humida. 3.14
Concoctio perfectio eſt. 20.24
Concoctioni inepta malè olida. 20.16
Concoctum calidum. 31.24
Concocta quæq; molliora incoctis. 10.25

Concoctionem receptu-rum digeri in minima debet. 21.8
Concocta & matura ſapores habent dulces & ſuauiores. 4.13
Conconctio duabus cauſis fieri nequit. 1.43
Concũbere cur nequeũt, qui mingendi deſiderio tenentur. 4.20
Concũbere cùm volum⁹ cur nobis magis placent illæ vel illæ. 10.5
Concumbẽdi facultas cũ per ætatem detur, cùm incipit. cur corpora malè oleant prius autem non. 4.13
Concumbẽtes quare malè olent. 4.25
Concumbentibus ſi deſiderio mingendi tenentur, cur penis tendi vehementius poteſt. 4.23
Concumbentes cur reſolui & languere magna ex parte ſolent. 4.22
Concumbere non poſſumus celeriter veſica plena. 4.10
Concubitus cur ſuauiſſima omnium res, & an neceſſarius an vt melius ſit. 4.16
Concubitus cur fortior viris per hyemem, mulieribus per æſtatem. 4.26
Concubitus fit cum flatus excurſu. 4.21
Concũbere, vide etiam Coire.
Conſonantia omnis ſono ſimplici ſuauior. 19.39. & cur demulcere poteſt. 19.38
Conſuetudo nõ ideo ſuauis quia ſemper delectet. 21.14
Conſuetudo habitum rei in nobis efficit, & non ſatietatem. 21.14
Conſuetudo aufert vim medicamento. 1.46
Cõſuetudo rationem habet naturæ. 28.1
Ex Conſuetis ad inconſueta

ſueta mutatio moleſta. 28.1
Ad Conſueta redire ſalu berrimum. 28.1
Contagio à lippitudine quomodo fit. 7.4
Continentiam concernentia.28.per totam.
Continentiam & temperantiam cur in iuuenibus & diuitibus recenſemus, iuſtitiam verò in pauperibus. 28.4
Contumelioſè agere humana affectio. 29.16
Conturbati in dicendo ſitire vehementer conſueuerunt. 27.3
Cōtrariorum eadem eſt ſcientia. 30.7. & 30.12
Cōtraria à cōtrarijs ſentiuntur magis. 3.8
Contrariorum in contraria progreſsio magnam admittit commutationem. 8.15
Contraria ab eodem effici non poſsunt. 8.7
Contraria contrarijs curari. 1.2
Contrarij ad cōtraria bonus habitus. 1.12
Contraria non facilè eſt ſimul agitari. 3.9
Contraria ad ſua contraria omnia plenius innoteſcunt. 22.11
Contraria rem eandem efficiunt. 3.25
Conus quid. 3.9
Conuulſis quare maximè corripiatur, qui cōcitatè currunt. 3.36
Cornua quibus exuperant, capite minus ſeroſo ſunt. 10.61
Cornua exuperāt alimēti copia. Ibid.
Cornigera cur nō ructare ſoleant. 10.43
Corporum plenorū & impurorum humor terreus & grauis. 1.18
Corpora ſymmetra quare ſæpius in morbos incidunt, & facilius curātur. 5.22
Corpus cur amplius imple

plere pōt fricatio quā curſus. 37.6
Corpora denſa quando morbis extorquentur acutis. 1.20. & corpora laxiora. ibid.
Corpora morbis diuturnis affecta, frigida & ſicca. 1.17
Corpus cur leuari non poteſt niſi exudet. 37. 1.& 2.22.
Corpus ſalubrius quod ſpiratius. 1.54
Corpori ſanando quare raritatem conciliamus. 1.54
Corpora quæ conſenuerint, reſpiratiora euadunt, & ædificio veteri comparata. 10.4
Corpora quando humida & laxa fiunt. 1.9
Corpus cur magis leuare queunt vomitus quā ſudores. 37.2. & 2.22
Corporibus ſemper aliquid effluit, ſed latet. 2.28
Corporis tres partes prīcipes. 33.9
Corpora humana quare ſe tardiora & debiliora ſentiunt, cùm auſtri afflant. 1.24
Corporibus plenis & impuris quare vlcera capitis facilè ſanentur, tibiarum ægrè. 1.18
Corpora humida multis premuntur excrementis tempore humido, ideo morbis affliguntur. 1.22
Corpora cur tactu frigidiora per æſtatē quàm per hyemem, cū æſtas ſit calidior. 35.4
Corpus noſtrum vaporem de ſe quendam mittit aſsiduè tepidū, qui proximum aerem tepefacit. 5.34
Corporis extrema cur maximè rigent. 8.1
Corporis bona animo imitari non poſſumus, animi poſſumus. 29.10

Corporis moles quare minor redditur. 5.2
Corporis delatio recta ſecundũ naturam. 5.57
Corpora quæ feruntur vbi alicui occurrerunt, cur reſilire in partem contrariam ſolent, nec niſi ad ſimiles angulos. 16.13
Corpus quare ſit deditum motui,& non quieti. 1.54
Corpora quæ feruntur, numero nouenario cõtinentur. 15.3
Corpuſcula aeris vulgò ramenta. 15.12
Corrumpi omnia ſolent cùm mouentur. 22.4
Corrumpi quæq; maximè ſolẽt quoties acrius laborant. 19.3
Corrũpuntur facilè quæ non mouentur, neq; exhalant. 10.47
Coruus colore immutabilis. 10.8
¶ Crapulã cur ſedat braſſica. 3.17
Crapula quid & quomodo differt à temulentia. 3.17
Crapulæ reſoluunt pleroſque melancholicos. 3.16
Crapulam cur magis ſentiunt qui dilutiuſculũ bibunt, quàm qui merũ ex toto. 3.3
Craſſa corpora, pluresha bent dimenſiones. 11.16
Credimus magis his, qui plurium teſtimonio firmantur. 18.3
Crepitus ictus eſt. 11.42
Criſpitudo pilorum blæſitas eſt. 14.4
Criſpis pilis cur Aethiopes & Aegiptij. ibid.
Criſpitudo vbi ſita. 33.18
Crocodilorum oua tempus tutè ſibi operiũtur commodum. 20.26
Crommyon, vide Cæpe.
Cruda quæ eſitantur, itẽ quæ cocta. 20.4
Crudum frigidum. 31.24

Cruditas in corpore vnde. 20.12
Crudor ſyderatio. 1.10
Cruda, vide etiam Incocta.
Crus ſiniſtrum cur cuiq; difficilius fricare quàm dextrum. 5.32. & frictio eius quomodo præter naturam. ibid.
Crurum inflexus ſecundum naturam fit retrò. 5.19
Crurum cōpages. 10.40
Crura eorum implentur, qui nimis ambulant. 5.9
Crura cur in orbem formari ſoleant. 16.9
Cruribus magis laboramus deſcendētes. 5.19
¶ Cubātibus dextra cur magis ſomnus accedat. 6.5
Cubare cur melius corpore inflexo. 6.3
Cubamus libenter ſiniſtra dextra potius dormimus. 6.7
Cucumeres partem radici proximam habent amariorem. 20.25
Cucumer cur fructu vacet, cū florē habeat. 20.3
Cucumeres quomō ſeruantur virides per totū annū. 20.14. & quomodo fiunt præcoques. ibi.
Cucumeres ꝑtinus paruulos ſi quis cōdidit in terrā, cur maiores multo efficiet. 20.9
Cucumeres humidi qui laudati & qui nō. 20.32
Cucumer nō annuā ſortitur naturam. 20.14
Cucumeres in ferulis cauis cur ampli redduntur. 20.9
Cucurbita cur fructu vacet, cùm florem habeat. 20.3
Cucurbitas paruulas ſi quis in terram condiderit, cur maiores multo efficiet. 20.9
Cucurbitæ quomodo ſeruantur virides per totum

tum

rum annum. 10.24
Culturæ officium. 20.12
Cupiditas quid. 3.7
Cupiditates nõnullæ neceſſariæ ſunt. 4.28
Cupiditates omnes contrà rationem. 28.3
Cupiditas ſequitur formam elegantiorem. 10.51
Cupiendi in generibus quomodo res habeat. 10.51
Currere quàm ambulare cur difficilius. 5.29
Currentes nudi quàm veſtiti fiũt coloratiores. 2.30
Currentes non admodũ celeriter, cur numeroſè reſpirant. 5.16
Currentes concitatè cur conuulſis maximè corripiantur. 5.36
Currentes ex equo cur minus decidunt. 5.39
Currentes equo, vide Equo currentes.
Currẽtibus nobis cur aer in flatum conuerti videatur. 5.17
Currens manus obquatiens ſe ſuſtentat, & velocius currit. 5.8
Currentes cur potius cadimus quàm ambulantes. 5.18
Curſus quomodo differt ab ambulatione. ibid.
Curſus cur corpus ita implere non poteſt vt fricatio. 3.76
Curſus velox quare dolorem affert capiti. 5.9
Curſus quem induti agimus, & olei ſub veſtẽ perunctio cur pallidulos nos reddit. 38.3
Curſus quem nudo corpore agimus, colorem præſtat amœniorẽ. ibi.
Cutis ſua natura tenſionem habet. 5.14
Cutis homini tenuiſſima. 10 5
Cute laborante pilus laborat, ſed non contrà. 10.36

Cutis hominis non niſi caro. 10.29

D

Debile omne frigeſcit, & humoris plenum eſt. 9.11
Debiles cur vocem reddunt acutam. 11.21
Decrepiti cur vocem reddant acutam. 11.16.& 11.34
Definitum notius. 18.9
Defunctis opem ferre cur iuſtius quàm viuis. 6.62
Delectatio non eiſdem omnis. 35.3
Delectatio in quibus eſſe ſolet. 30.6
Delictis magnis magna ſupplicia ſunt ſtatuta. 29.13
Demerſi in mare cur valeant plus tolerare, quã in fluuium. 23.14
Denarius numerus fons numerorũ. 15.3.& quomodo perfectus. ibid.
Denſitatem mulieris declarat læuitas. 10.4
Dentes ſtupeſcunt, cùm aliquos rem acidã edẽtes aſpicimus. 7.5
Dentes cur frigidum amplius quàm calidũ ſentiant, caro contrà. 34.2.& 34.3
Dentes perfrigidi. 34.3
Dentes exuperant alimẽti copia. 10.61
Dentes Aethiopum cur candidi. 10.65. & 10.66
Dentium ſtuporem cur portulaca herba tollere poteſt aut ſal. 1.38
Depoſitum etiam parnum denegare, cur turpius quàm debitũ magnum. 29.6
Depoſitũ denegare, cur iniquius quàm mutuum. 29.2
Deſtillationes quãdo pituitoſis accidunt. 1.9
Deſtillationes quare ex capite. 2.17

Deſtillationes ſolẽt præcedere ſternutamentũ. 10.53
Deſtillatio homini quare, & non cæteris incidit, & modus. 10.53
Dextræ mobiliores ſiniſtris. 31.25
Dextra laborare valemus. 5.32
Dextra quomodo differt à ſiniſtra. 31.19
Dextra quare præſtantior ſiniſtra. 31.12. & 31.13
Dextrarum partium differentia in efficiendo, & non patiendo eſt ſita. 31.23
Dextra exercitatione aſſueſcit, aptiorque fit. 31.12
Dextra cubantibus parte, cur ſomnus magis accedit. 6.5
Dextrarum partium mouere intereſt. ibid.
¶ Diameter quid. 15.1 & quare dicitur. 15.2
Diapaſon omnium ſuauiſsimè perſonat. 19.39. & cur omnium pulcherrima. 19.35
Diapaſon magadare conſueuerunt. 19.17
Diapaſon ſola conſonantia cur cantatur. ibid.
Diapaſon in proportione dupla conſiſtit. 19.42
Diapaſon Terpandri tẽpore eſt appellata. 19.32
Diapaſon ſola ex fidibus inter ſe obſonis. 19.17
Diapaſon quomodo capiatur. 19.13
Diapaſon obſonum. 19.39
In Diapaſon cur graue quidem acuti antiphonum accipi poteſt, grauis verò acutum non poteſt. 19.23
Bis Diapaſon cur coaptari poteſt, non bis dia-

teſſaron & bis diapente. 19.41.& 19.34
Diapaſon antiphonum cur ita latitat, vt vniſonũ eſſe videatur. 19.14
Diapaſon quare non dicimus ratione numeri diaocto, vt diateſſaron & diapente. 19.32
Diapẽte ſeſquialtera cõſtat. 19.23.& 19.42
Bis Diapente cur coaptari non poteſt. 19.42.& 19.34
In Diapẽte cur nunquã antiphonis cãtatur. 19.19
Diateſſaron in proportione ſeſquitertia. 19.35 & 19.42.& 19.23
Bis Diateſſaron cur cõponi non poteſt. 19.34.& 19.42
In Diateſſaron cur nunquam antiphonis cantatur. 19.19
Dicentes qui conturbantur, vehementer ſitiunt. 27.3
Dieſi diſtant hypate & parhypate. 19.4
Dies maximè variant orionis exortu. 26.14
Dies tertius decretorius. 26.15
Diffidimus quibus, nunquam ijs oblectamur. 18.10
Digitis vice mutata implicatis, cur vnũ duo eſſe videtur. 31.11. & 31.18.& 35.10
Dionyſius tyrannus aliquãtũ tẽporis à potu ſolito deſtitit, & tabe protinus interea laborauit. 28.1
Diſcere delectabile. 19.5
Diſcitur facilius per exẽpla & fabulas. 18.3
Diſputatio contentioſa, cur ingenia exercere poſsit. 18.2
In Diſputationibus cur ſit contẽtio, & nunquã nugatio. 18.8
Dithyrambi ſucceſſerũt antiſtrophis. 19.15

Diuitiæ cur vt plurimũ à prauis potius, quàm à bonis habeantur. 29.8
Diuites cur continentes recenſemus. 28.4
Diuiſa omnia numerum recipiunt. 16.7
¶ Dolia ſi in domo fuerint inania & operta, cur domus reſonantior efficitur. 11.8
Doliorum ſimilium ſi alterum inane, alterum dimidiatum ſit, cur echo diapaſon reſultabit. 19 51.
Dolium ſi humore plenũ fuerit, humor diffundatur in vtres, cur non ſolum cum vtribus recipi ab eodem poſsit, ſed etiam locum relinquere quo etiam plus humoris capiatur. 25.8
Dolium idem cineris & aquæ tantundem ſimul capere poteſt, quãtum plurimum vtriuſque ſeorſum infuſi capiat. ibidem
Dolor refrigeratio pectoris. 11.13
Dolor capitis magis infeſtat poſtridie à vino diluto, meracius tamen quàm ex mero. 3.14.
Dolentes cur clamãt, metuentes ſilent. 27 9
Dolemus quare vicem eius quem aut ſecari, aut vri, aut torqueri videmus. 7.3
Domus nuper illita cur magis reſonet. 11.7
Domus cur magis reſonat, ſi quis vaſa inania obruerit. 11.9
Domeſticum omne melius. 10.44
Domicilia cur amplius reſonent vaſis figulinis opertis in eis exiſtentibus. 11.8
Dormientes retinere potius poſſunt, quàm emittere. 33.15
Dormientes immodicè

minus colore hilarantur. 2.30
Dormientes cur crebrius reddimus ſpiritum quã ducimus. 11.41
Dormire minus poſſumꝰ conuerſi ad lucem. 6.7
Dormientium imæ partes calidiores. 33.15
Dormientes non ſternutamus. 33.5
Dormiamus quare. 33.15
Dormiens cur oculos ſub mittit. 4.1
Dormientes cur magis ſudamus quàm vigilãtes. 2.28.& 2.16
Dormire cur non valeãt qui rigent. 8.19
Dormiunt qui, ſi legere cœperint. 18.1
Dormimus quare potius dextra. 6.7
Dormientibus ſemen celeriter profluit. 4.5
Dormientes ſuauiter & grauiter cur non ſomniant. 30.13
¶ Dulce leue. 23.20
Dulcis ſuccus calidus. 22 12
Dulcibus quàm acribus cur ocyus impleamur. 22.2.& 22.3
Dulce terreum. 23.26
Dulce cum acido ſi miſceatur, totum dulcius reſultat. 13.9
Dulcia guſtatu ſuauiſsima. 21.13
Dulcia cur minus dulcia ſentiãtur calida quàm refrigerata. 22.12
Dulcedinis fructuum ratio. 20.20
E
EBrij nonnulli ſedata ebrietate cur ſe enecant. 30.1
Ebrioſi attoniti & ſtupidi fiunt à potu. 3.28
Ebrioſos tremere ex frigiditate indicium. 3.25
Ebriati leuiter iudicant, ſed prauè, & quare. 3.2
Ebrioſi cur ſolis calore gau

gaudere maximè ſoleāt. 3.28.& 3.31
Ebrij quare amentes. 30.13
Ebriati leuiter quare magis peccant vel delirāt, quàm qui grauiter ſe inebriarunt, vel ſobrij manent. 3.26
Ebriati leuiter quare exiſtimeat ſeſe ab alijs contemni, & cur alios contemnunt. 3.2
Ebriantur minus qui calice amplo & fœcundo hauriunt. 3.12
Ebriati leuiter quare delirant. 3.2
Ebrioſi cur tremunt. 3.5. & 3.25
Ebrioſi nonnulli attoniti facti, cùm perfrictione & carnibus in cibo vterentur. 3.25
Ebrioſorum ſemē cur infœcundum. 3.4
Ebrij poſt potum ſtupidi & attoniti. 3.31
Ebrij quare obmuteſcūt. 3.25
¶ Echo quid. 19.43.
quomodo fiat, & vbi. 11.51. & quare. 11.23
Ecnephiæ, id eſt, procellę. 26.15
¶ Edimus minus temporis quàm à cibo abſtinemus. 10.33
Edentes vel bibentes plus æquo cur laborantes magis fatigantur quàm ieiuni. 5.7
¶ Effectus idem plurium an à vi eadem. 9.6
Efflatio quid. 34.7
¶ Aeger quare quieſcere immotúſq; quòad fieri poteſt iacere debet. 1.57
Aeger quare obuelandus & operiendus. ibid.
Aegri quare acutā emittunt vocem. 11.13
Aegrotantia omnia colorem priori contrarium trahunt. 9.2
Aegrotantes cur acutè ſonent. 11.6

Aegro

Aegrotans primùm recreandus ſorbitionibus. 1.52.
Aegrotantium propoſita animi vitioſa, animúſque quieſcere nequit. 30.13
¶Elemēta ſyncera ſúſq; deq; ſunt. 31.30
Eliquari quid. 23.22
Elixa humidiora, molliora q;. 20.5
Elixa cur alia, alia aſſa melius ed. poſsint. ibidem
¶Empedoclis ſententia de lapidum creatione. 24 11
Empedocles fuit melancholicus. 3.1
Empedoclis carmē de tritico. 21.22
¶Enæmi medicamenti quænam ſit virtus. 1.33
¶Epiala laborātes ſimul frigent & ſitiunt. 27.2
¶Equapium, vide Hipposelinum.
Equi cur minus monſtra pariant. 10.60
Equi quare habent plus excrementi humidi. 10 58
Equus dūtaxat coitu prouenit. 10 64
Equorum cicatricib⁹ cur pili euenire poſsint, homini non poſsint. 10. 29. & 10.31
Equus pilum deciduum gerit. 10.61
Equus quare tardius quā homo parit. 10.11
Equus cur equo gaudet. 10.51
Equi reperiuntur feri. 10 44
Equi albi cur vt plurimū oculis cæſijs. 10.13
Equitantes aſsiduè cur libidinoſiores. 4 12
Equo currentes, quo celerius currunt, eò magis lachrymantur. 5.35. & 15.13
Equo currentes cur minus decidunt. 5.39
Equi vulua dura. 10.11

¶ Erroris plus ſolet committi in celeritate. 19.46
¶ Eſculenta alia, alia ineſculēta cur experimur. 20.6
Eſculenta malè olida cur minimè his olere videntur qui illa ederint. 13.2
Eſſe ſuauius quàm non eſſe. 10.33
Eſurire cur protinus ab exercitatione non incipimus. 5.30
¶ Eurus ab ortu. 26.29
quare magis aquam agit. ibid.
Euro ſpirante cur omnia maiora videntur. 26.55
Eurus cur fauonio aqua fertilior. 26.29
Euaporationes terrę quãdo magis fiunt. 25.18
¶ Exhalatio alias frigore, alias calore fit. 14.2
Exceſſus omnes temperamentū peruertunt. 14.1
Excrementa non ſunt noſtra. 4.14
Excrementum putreſcēs morbum committit. 1.54
Excrementis ſingulis locus à natura determinatus. 4.27
Excrementum omne ex cibo, ex copioſiore copioſius. 10.58
Exemplis facilius diſcitur. 18.3
Exercitatio ſanguinē efficit ſicciorem. 31.14
Exercitatio corporis cur incommoda oculorum acumini. ibid.
Exercitati ſicci ſiticuloſiq́;. 3.15
Ab Exercitatione cur nō protinus eſurire incipimus. 5.30
Exercitati cur frigus vehementius ſentiunt, quàm inexercitati. 8.6
Exercitati cur vocem reddunt acutam. 11.21

Exer

Exercitationi quæ accidunt. 5.30
Ab Exercitatione quare non protinus cibus ſumi debet. 5.28
Exercitati corpora habēt ſpiratiora. 8.6
Qui ſe exercēt quare amplius à ſole vruntur cū ſedent, quàm cùm mouentur. ibid.
Expaſiationis quæ cauſa. 24.9
Expergefactio quomodo accidit. 10.33
Expiratio caloris emiſſio. 11.14
Expiramus quando vehementer, quare iterum expirare nequeamus. 34.8
Extenuati inde multum meri haurientes cur moriuntur. 3.22
Extrema cuiuſcunq; generis moueri facilè poſſunt. 1.25
Extrema cur formari in orbem ſoleant. 16.10
Exuperantiæ nimiæ quare morbos committunt. 1.1

F

Fabrica mechanica 47

FAba cur tollit vibicem. 9.6
Fabulis facilius diſcitur. 18.3
Faciem cur effigiare conſueuerunt. 36.1
Faciem concernentia ibidem
Facies cur maximè ſudet. 2.10.& 2.17.& 36.2
Facie cur maxima oriuntur vari. 36.3
Faces ardentes cur ictum faciunt imbecilliorem. 11.10
Famem cur magis tolerare poſsimus quàm ſitim. 28.5.& 28.6
Fames diutina quare affert pedum tumorem. 1 5
Familiæ quàm teſtamētI ratione cur potius ſententiam fieri ſolitū ſit in

foris nonnullis. 29.3
Cum Familiaribus quomodo agimus, cùm eos deliquiſſe ſuſpicamur. 29.13
De Familia ementiri nõ licet. 29.3
Farinarum tum tritici, tũ ordei cõſideratio. ibid.
Farinæ triticeæ primum cur candidius, ordeaceæ vltimum. 21.3, & 21, 7
Farina triticea cur oleo inſtillato reddi poſsit cã didior. 21.1
Farinæ aqua ſubacta cur melius coeat quã oleo, quod eſt tenacius. 21.17
Farina tota cũ aqua cur leuior quàm ſeorſum humor & farina. 21.18
Farina ſpiſſeſcit, ſi pleniꝰ atteratur. 37.5
Farina mulſo ſubacta cur rigidior reddatur vbi decocta eſt, quàm aqua ſubacta. 21.11
Faſcinatio quo ſuſpecta fit. 20.34
Faſcinationis remedium quare ruta. 20.34
Fatigatio macerat & colliquefacit. 5.7
Fatigationes cur melius ceſſant cùm quis ex aqua oleo ꝑmiſta ſe perfricuit. 5.6
Fatigamur quare magis locis æqualibus quàm inęqualibus. 5.10. & 5.23
Fatigatis cur in ſomnis profluit genitura. 5.31. & 3.31
Fatigatis cur præcipitur vomendum, cùm vomitus ſit laborioſus. 5.7
Fatigatio, vide etiam Laſſitudo.
Fauces quibus aſperiores reddantur. 11.64. & quibus anguſtiores. 11.18
Fauonius ab occaſu. 26, 34. & 26.29. & 26.36
Fauonius temperatus, & vere ſpirat. 26.33. & 26.57. & 26.53

Fauonius cur ſerenus & iucundiſsimus omnium ventorum. 26.33. & 26.24. & 26.57
Fauonius minus frigidus quàm aquilo. 26.54. & quando ſpirare incipit. ibid.
Fauonius cur ventorum omnium leniſsimus & frigidiſsimus, duobúſque temporibus maximè ſpirat, & quibus. 26.54
Fauonius cur oris pomeridianis ſpirare ſoleat, & non mane. 26.34. & 26.36
Fauonius quare noctu quieſcit. 26.54
Fauonius & mouetur ab auſtro, & mouet aquilonem. 26.33. & 26.57
Fauonio afflante cur canes veſtigia minus valeant comperire. 26.24
Fauonij quibus prodeſũt. 26.23
Fauonius cur nubes maximas agit. 26.26
Fauonius nubes abigit. 26.29
¶ Febris calor totius corporis. 1.20. & 1.8
Febrium principiũ vnde. 34.4
Febrificæ q̃litates, caliditas & humiditas. 26.52
Febris nõ oritur, niſi per exceſſum caliditatis & humiditatis. 1.23
Febris cur non contagioſa. 7.4
Febrium rigor vnde. 3.25
Febrientes cùm febris ceſſauerit, cur cantare nequeunt. 1.22
Febrientes vbi ludunt potius quàm dolent, ij leuati malo indolere incipiunt. 3.17
Febres quare excitant auſtri ſicci. 1.23. & 26.52
Febrientium ſorbitio ſit quæ parum alat, & ſatis refrigeret. 1.37
Febrium ardores cur potius

tius fiăt in frigidiſsimis terris. 14.3
Febres ardentes autumno & hyeme potius oriuntur. 1.29
Febris ardentis lingua index. 34.4
Febres quando ęſtate graues. 1.8
Febrientibus cur potio ſępe & paulatim ſubminiſtranda. 1.57
Febribus intermittẽtibus quæ agenda ante acceſſionem. ibid.
Febris quartana, vide Quartana febris.
Fœminę cur potius fiunt auſtrino flatu. 14.5
Fœminæ minores maribus eſſe ſolent. 10.38
Fœminæ cur intento corpore mingunt. 10.22
Fœminarum corpus qua perficitur magnitudine 10.38
Fœminæ oblæſæ mares integri. 10.10
Fœminæ breui perficiuntur, mares longo tẽpore. ibid.
Femora cur in orbẽ formari ſoleant. 16.9
Femora cur magis quàm tibiæ fatigantur. 5.26
Femoris parte media cur in itinere potiſsimũ fatigari ſolemus. 5.20
Femora carnis copiam ſuſtinent. 5.26
Femora cur in deſcendendo, tibiæ in aſcendendo laborant. 5.24
Femora continentiore cõſtant natura quã tibiæ. 5.26
Ferrum ignitum carbone calidius ſentitur. 30.1
Ferit acrius quod durius. 9.8
Ferulæ ictus cur magis doloroſus, quàm durioris. ibidem
Per Ferulam cur non trãſpicitur. 11.71
Ferula cur ambitum plagæ rubidũ, mediũ albũ efficit. 9.3.& 9.4

Ferum omne prauum na tura. 10 44
Fœtida omnia incocta. 12.12
Fœtida concoctioni inepta. 20.16
¶ Ficus calida eſt, & indicia. 20.18
Ficus nouiſsimè eſitatæ, vltimæ euomuntur. 22.1
Ficus ſi in furno ſiccētur, cur duriores efficiuntur quàm ſi exemptæ foris refrigerentur. 22.10
Ficuum poſt eſitationem cur vinum ſuperbibendum vel aqua. 22.8
Ficus cùm molles & dulces, cur dentes offendãt. 22.14
Fides perfacilis quam teſtimonium fecerit. 18.3
Fidibus obſonis cur accidit quòd vocē obtineant nerui eiuſdem. 19.18
Fidi grauiori cur ſemper committitur actus modulandi. 19.12
Fidicines omnes ꝓbi crebrò ad medium veniũt. 19.20
Fieri aliquid ex aliquo bifariam. 30.7
Figura orbicularis pulcherrima. 16.10
Figuræ in multo plenius oſtenduntur. 1.53
Figura cõpoſita deſtruitur per lineas ſecta. 15.1
Fines cuiuſcunque generis facilè moueri poſſunt. 1.15
Fiſtulis quomodo aures falli poſsint. 19.14
Fiſtularum vox quę per medium foramen emergit, diapaſon reſonat cũ ea quæ per totam fiſtulam promitur. 19.23
¶ Flammæ ab aqua calfactã differentia. 24.3
Flatus quid. 23.10
Flatuum mutatio pro tẽporis cuiuſdam mutatione accipi debet. 1.3

Flatus alui expiratio. 33.9
Flatibus cur homo redundat. 10.5
Flatus nonnulli cur mali odoris. 13.4
Flatũ emittere quare nõ oportet, niſi res vrgeat. 4.9
Flatibus via multifariam præſtatur. 19.43
Flatuoſa libidinem mouent. 30.1
Flatuoſa ſunt vinũ & atra bilis. ibid.
Flatuoſa vitia atræ bili attribuuntur. ibid.
Flentes quare vocẽ emittunt acutiorem. 11.15.& 11.50.& 11.13
Flores cur minus ſuaues è propinquo. 12.2. & 12.9
Flores contuſi cur deterius olent. 12.9.& 13.3.& 12.11.& cur è longiquo ſuauius. 12.4
Florũ quibus odores conſentimus, alij contuſi vel concalfacti, vel excitati exoleſcunt. 13.11
Fluct⁹ præalti pelagi cur ſuperfrangi non ſoleãt ſed parui tantum. 23.1. & 23.24
Fluct⁹ altioris pelagi cur tardius deſiſtunt quàm breuioris. 23.17
Fluctus maris cur interdum præcedant ventos. 23.11. & 23.28. & 23.3
Fluctus cur ventum præ ſe omnes ferant. 23.10
Flumina quare pingũtur pallida. 23.6
Flumina ſua natura frigida. 25.26.& de fluminibus cur mane aura ſpirat frigida, è mari non. 23.16
Fluxio exercet mero deditos. 3.5
Fluxio, vide etiam Deſtillatio.
¶Fortes calidi natura. 14.8.& 14.16
Fortes cur magna ex par

te vinoſi. 27.4
Fortes cur qui frigida in colũt loca,14.16.& 14.8
Fortitudinem cur maximè honore proſequuntur reſpublicæ, quæ tamẽ virtutum præcipua non eſt. 27.5
Fortuna cæca. 29.8
Foueę terram exemptam cur recipere nequeant. 25.8
Fouea ſi in domo fuerit, domus reſonantior erit. 11.8
¶ Freſum omne cur expaſſiatur 24.9
Fricationes ſiccæ cur carnis ſoliditatem moliantur. 37.5
Fricatio cur corpus amplius implere poteſt q̃ curſus. 37.6
Fricationis vtilitas. 5.14
Fricationes cur carnem augent.37.3. & carnẽ elaxant. ibid.
Fricationẽ pleniorẽ quæ experiantur,denſantur. 37.5
Frigus contrahit. 13.5.& 24.14 aſtringit & conſtipat.14.8. & calidum humorem cõgelat. 8.18
Frigus an è terra. 23.34
Frigus lachrymas mouet 5.35.& 5.13
Frigus quando nobis acrius. 8.13
Frig⁹ cur ſit amplius mane quã nocte.25.5.& 8.13
Frigus quare vehemẽtius ſentiunt exercitati quã inexercitati. 8.6
Frigiditas horrorẽ inuehit. 7.5
Frigus cur acrius aere ſudo quàm nubilo. 25.18
Frigus internum pilos erigit. 3.25
Frigora & æſtus cur intentius fiant in Ponto. 25.6
Frigus quare perniones facit & tollit. 1.56
Frigore cur vox grauior. 11.18
Frigore ambuſtis quare

proſit aqua tam frigida quàm calida. 1.55
Frigus cauſa mortis ſumma. 1.17
Frigidos ſedila extenuat. 6.1
Frigere maximè ſolemus à vomitu. 8.13
Frigentes ſingultiunt. 33.13.
Vbi Friximus cur eodem à calore vehemẽtius vrimur atque dolemus. 37.4
Frigẽtibus ſemen aliquãdo excurrit. 4.8
Frigentes vehementer ſi ſtatim copioſo igne calfiunt, indoleſcũt: ſi paulatim, recreantur. 8.15
Frigidorum locorum incolę fortes, fidẽtes, & ſperantes. 14.15
Frigidorum locorum incolæ ad calidorum incolas ſunt veluti iuuenes ad ſenes. 14.15
Fronte quare primùm & maximè ſudemus. 2.17
Fructus concernentia. 22. per tot.
Fructus quid. 20.3
Fructuum alij cur partẽ radici proximam amariorem, aliqui poſtremam ſuperiorem. 20.25
Fructuum acerrimorum cauſa. 20.20
Fructus cur dulciſsimi in terra Attica. ibid.
Fructus nuper æditi dilutiores. 20.30
Fructus arborum vtribus vehementer inflatis cõtenti, cur valeant incorrupti edurare. 22.4
Fructus peracta cõcoctione decidant eſt neceſſe. 20.31
Fructus quare maturantur paleis. 22.13
Fructus noui quare morboſi. 1.25
A fructuũ eſitatione cur vinum merum vel aquã ſuperbibere debeamus. 22.8

Frumẽtum cur acrius in campo gelu deuritur, lacu vel diminuto, vel exiccato. 23.34
Frumentum in Ponto frigori expoſitum, cur diu reſeruari integrum poteſt. 14.2
Frumentũ apud Scythas diu in terra manet propter copiã niuis: & vbi emerſit, celeriter creſcit 20.21
¶ Fumatio non niſi cum lachryma eſt. 10.50
Fumus & vapor quomodo differunt. 12.10
Fumus citiſsimè oculis ꝑtendentibus occurſat. 31.6
Fumus cur oculos potius infeſtat. 31.22
Fumo cur homo maximè affici poteſt. 10.50
Functio expeditior dum in latus cubamus ſiniſtrum. 6.7
Fur meritò damnis punitur grauioribus, qui locis publicis quàm qui priuatis furtum egit. 29.14
Super furto ſtatuta & leges. ibid.
Furibus cur damnum capitale ſtatutum ſit, ſuper cõtumelia quæ grauior eſt, non. 29.16
Furtum fit nulla neceſsitate humana. ibid.
Furta voluntate amplius iniquè committuntur. 29.5
Furati ex balneis aut palæſtra, aut ex foro, aut loco publico cur morte mulctantur, ex domo autem priuata furti precium duplum exoluũt. 29.14
Furioſis oculi nigra in angulum exteriorem conuellitur. 31.7

G

Gallinæ cur furiant cùm incubant. 10.37

Gelu

¶Gelu ſiccitatis exceſsio 1.17
Gelu vrit. 3.25
Gemini cur in animaliũ cæterorum genere æquè ſeruari poſsint, in hominũ autem non poſſint. 10.30
Genitura quid. 4.16
Genituræ profluuiũ quibus accidit. 3.32
Genitura cur in ſomnis profluit ijs, qui aut labore laſſeſcũt, aut tabe cõſumuntur. 5.31
Genitura quo argumẽto frigida. 4.33
Genitura quorundam piſcium lauamentum redolet. 4.30
Genitura in ſomnis cur præ libidine profluat. 33.15
Genitura quare profluit fatigatis. 3.32
Genituræ profluuiũ multis conturbatis & perterritis. 27.11
Genuum flexus ſecundum naturam antè fit. 5.19
Genibus cur magis laboramus aſcendentes, deſcendentes cruribus. ibidem
Geryonis tragœdia. 19.49
¶Gibborum halitus cur grauior. 13.10
Gignẽdi facultas cur tollitur varicoſis. 4.21
¶Glaciem humefacit ignis. 3.16
Glandes acerbę. 22.11. inueteratæ fiunt amaræ. 20.25. & quam habent partem amariorem. ibi.
Glandes toſtæ refrigeratæ cur deteriores. 22.7
¶Gradus p ſingulos qđ paulum redditur, multum id per multos exultat. 5.23
Grando concoctionis indicium. 26.3
Grando quid in corpore. 34.4
Grandinum ſuillarũ lingua

gua index. 34.4
Grauedo ſiue coriza quo modo accidit. 10.53
Grauedo cur non pro numine habetur. 33.7
Grauedine homo maximè tentatur. 10.53
Grauedine conflictantur pueri. 1.16
Grauedinem maximè ab hominibus ſentiunt anes. 10.53
Grauidæ quando vere & æſtate abortu periclitātur. 1.9
Graue fertur deorſum ſecundum naturam, ſurſum præter naturam. 2.38
Graue omne tendit deorſum. 14.6.& 1.18
Grauiſonum cur valeat acutè. 19.8
Graue generoſius acuto. 19.33
Graue exprimi facilius acuto poteſt. 19.7
Grauius cantantes ſi abſonant cur facilius deprehendi poſſunt, quàm qui cantant acutius. 19.21
¶ Guſtus voluptate exuberantes cur incontinētes dicimus. 28.7
Guſtu & tactu ſolum cur incontinentes dicimur. 28.2

H

Habituū corporis diſtantiæ. 6.1
Habitus inuitat ad opus. 6.7
Habitus non idem idoneus ſanitati & robori. 8.6
Habitus cur per aliquas ſcientias, per aliquas non haberi cenſetur. 30.2
Halitus fœdi in viuis cauſa. 13.4
Halitum cur ex ore tum calidum tum frigidum reddere poſſumus. 34.7
Halo, vide Area.
Halteribus innititur ſaltans

hefter ſpiritu 459

tans,& plus ſalit. 5.8
¶Hectici cur vocem acu tam proferunt. 19.37
Helleſponto mouet imbres aquilo. 26.58
Hemiſphærium quomodo neceſſariò exultat in bullis. 16.2
Heptachordo veteres triten demebant. 19.7
Heptachordi neruus medius acutiſsimus eſt primi tetrachordi. 19.33
In Heptachordo cur veteres hypaten & non neten reliquerunt. 19.7. & 19.48
Heracliti ſchola de vniuerſo corpore noſtro. 13.6.& eius ſententia de creatione lapidũ & terræ. 23.30
Herbæ genus cur tantummodo ad ſemen vſque viuere poſsit. 20.7
Herbæ nõnullæ cur cæſæ germinare poſsint. 20.26
Hercules atra bile vexatus & morbo comitiali. 30.1
Heroes ſoli duces veterũ. 19.49
Heſiodi carmen de concubitu tam viri quàm mulieris. 4.26
Hæſitas linguæ quid. 11.30.
Hæſitantes lingua cur vinolenti fiunt. 11.38
Hęſitantes lingua cur impetus dicendi præruat. ibidem
Hyems frigoris exceſsio. 1.17
Fit glacialis Hyems boream ſi duxerit auſter, cur dici ſoleat. 26.48
Hyeme pars interior calidior. 24.13
Hyeme melius concoquimus, & ſanius viuimus. 1.28
Hyeme cur ſumus ſomnolentiores. 11.17
Hyeme an potius ſudandum.

dum. 2.21.& 2.23
Hyeme quare minus ſudamus quàm æſtate. 2.40.& 2.41
Hyeme cur minus olfacimus, miniméque p gelu & glaciem. 12.6
Hyems vnde fieri ſolet. 26.6
Hyeme cur voces noſtræ grauiores. 11.17
Hyeme cũ currimus quare magis rigemus, quã cùm ſtamus. 8.12
Hyberno tempore cur flatus de ortu ſpirare mane, æſtiuo de occaſu poſt meridiem conſueuit. 26.56
Hybernis locis cur æſtus vehementiores quàm tepidis. 14.13
Hyeme morbi calidi & humidi. 1.6
Hyems quando grauis eſſe ſoleat. 1.20
Hyeme quare potius febres ardentes oriantur, æſtate rigores. 1.19
Hyeme cur minus quàm per æſtatẽ, ſed grauius ægrotetur. 1.28
Hyeme pereunt potiſsimum morbo longo laborantes. 1.17
Hyeme quando dolor capitis, raucitas, & tuſsis oriuntur. 1.10
Hyeme quare laborantes magis emoriantur. 1.25
Hypate antiphonum magis reddebat quàm nete 19.7
Hypate & nete extrema concentus. 19.45
Hypate dieſi à parhypate diſcrepat. 19.4
Hypates & paranetes eadẽ videt̃ eſſe vox. 19.4
Poſt Hypaten aptiſsimè canimus neten. 19.43
Hypate cur facilè cantatur, parhypate difficilè. 19.4.
Hippoſelinum anno poſtero fructum affert: cumq

cumq; attulerit, exareſcit. 20,7
Hirciunt quare coeuntes aut qui ętate Veneri ſufficienti ſunt, puer autē non. 4.25
Hiſtorias rem vnam exponentes cur libentius audimus quàm quæ plures. 18.9
Hiſtrio ſimul & certator & ſimulator eſt. 19.15
Hiſtrionem cur non appellamus callidum. 18.4
Hiſtriones cur mane ſolent exerceri. 11.22
Hiſtriones cur moribus improbis vt plurimum. 30.9
¶Homeri carmen de zephyris. 26.33
Homeri carmen de mari nigreſcente. 23.23
Homeri carmen de Bellerophonte. 30.1
Homeri carmen de Diana. 10.38
Homines digitis decem lege naturali conſtāt. 15.3
Homo natura maximè omnium calidus & humidus. 4.7.& 10.26
Homo breuiſsimis naribus. 10.20
Homo cur homine gaudet. 10.51
Homo natura calidiſsima. 10.55
Homo cur corpore duriori. 10.59
Homines magna ex parte ſecundum naturam prodeunt. 11.27
Homo imperfectus prodit. 10.45
Homo ſerò ſectatur parētem. 10.34
Homines ad annum vſq; triceſimum proficiunt aut copia, aut craſsitudine, & quādo obareſcūt. 20.7
Homini cur nulla iuba. 10.27
Homines cur nani. 10.14
Homo cur tunc pubeſcit dum coire poſſe incipit. 44

Homi

Hominis cerebrum maximum humidiſsimumque. 10.1.&.10.2
Hominis veſica qualis. 10.42
Homo tenuiſsima cute & flatibus redũdans. 10 5
Homines feri nonnuſquam reperiuntur. 10. 44
Homines natura varijs moribus. 30.1
Homines cur ſapientiores locis calidis quã frigidis. 14.15
Homo naturali ſolertia. 10.17
Homo ingenio cogitatione q; plurimum valet. 29.7
Homo qui adeò eruditus, cur omnium animãtiũ iniuſtiſsimus. 29.7
Homo cur protinus contentioſus redditur. 18.2
Homines ingenioſos vel philoſophos, vel politicos, vel poetas, vel artifices, cur omnes fuiſſe melancholicos videamus. 30.1
Homines capite minori prudentiores. 30.3
Homo cur maximè aliud intelligat, & aliud faciat. 30.11
Homo cur omnium prudentiſsimus. 30 3
Homo maximè habet vim imitandi. 30.5
Homini cur magis credendũm quàm cuiq; ex cæteris animantibus. ibidem.
Homines cur potius iniuſti in re pecuniaria videntur. 29.1
Homines cũm orant, cur potius exemplis & fabulis gaudent, quàm commentis. 18.3
Homini tantum locutio. 11.1
Homo cur variã & multiplicem agit vocem. 11.59
Homines multas proferre literas poſſunt, cætera

tera animãtia nõ. 11.60
Homo ſolus compos ſermonis. 11.55. & 11.57
Homini qui vigilauerit, cur vox aſperior redditur. 11.11
Hominis vox vna communis cur varia eſt, cæterorum ſimplex. 11.60
Homini vox cur ſerius perfici ſolet quàm cæteris. 11.58
Hominis vox ſuauior. 11.19
Homo cur vocem acutiorem mittit cùm inualidior. 11.40
Homini vox vna, multa genera loquendi. 11.59
Homo capite maximè piloſo. 10.47. & 10.61
Homini cutis velut affectus carnis eſt. 10.29
Hominum cur pili è cicatrice ſe promere non poſſunt. 10.29 & 10.31
Hominum pili cur molliores quo prolixiores. 10.25
Hominis pars prior piloſior, quadrupedum contrà. 10.52
Homini expilato cur pilus durior ſubnaſcitur. 10.24
Hominum plagam inhabitantium meridianam pili cur duri: cõtrà, molles inhabitantium ſub aquilonem. 10.24
Hominis pili quare ſummo dolore euelluntur. 10.24
Homines capillo criſpo & tortili reſimiores. 33.18
Homines magni cur maiores eſſe videntur appoſiti paruis. 17.1
Homines omnes tã Barbari quàm Græci cur ad decem vſque enumerare conſueuerunt. 15.3
Homo ſolus nouit numerare, ſolus deos colere. 30.5
Hominibus cur accidit ſtatim

ſtim moueri & remini ſci. 2.2
Homo cur oculorum minutum habet interuallum. 10.17
Homini cur vni vel maximè oculi deprauantur. 10.46
Homo cur ſolus vel maximè omnium oculis limis. 31.27
Homines albi cur oculis vt plurimum cæſijs. 10.13
Hominibus acerbis oculi nigra pars in angulum interiorem incumbit. 31.7
Homo lachrymam maximè mittit. 10.50
Homo cur vnus caneſcit. 10.62.& 10.5
Homo ſolus mutus. 11.75
Homo cur ſolus lingua hæſitat. 11.55.& 11.5
Homines lingua hæſitantes cur loqui nequeant voce ſubmiſſa. 11.35
Homo ſurdeſcit pulmone & arteria obſeſsis. 32.6
Hominum ora qui ieiunarint quare grauius oleant. 13.7
Homo cur tuſsit, bos minimè. 10.1
Homo cur minimè omnium olfactu valet. 33.10.& 10.20
Homini ſoli cur ſanguis è naribus defluit. 10.2
Homo cur maximè omnium ſternutare ſoleat. 11.53.& 10.20.& 33.10
Homo cur cibum ſæpius humidum capiat, cætera animalia ſiccum. 10.55
Homo cur plus excrementi humidi quàm ſicci habet. 10.58
Homines cur corpore magno, & qui habitant loca frigida & calida. 14.8
Homines in regione Ariſto-

riſtotelis cur parui. ibidem.
Homines cùm excandeſcunt, cur furibundi redduntur, metuentes contrà afficiuntur. 27 3
Homines irati quomodo afficiantur. 11.63
Homo ſolus cubat reſupinus. 10.18
Homo cur claudus maximè omnium oriri poteſt. 10.40
Hominum crura carne redundant. ibidem
Homines pleni cur admodum rigent, cùm pingue calidum. 8.5
Homines raris dentibus cur vitam longam agere nequeant. 34.1. & 10.47
Homines virgulam ſuæ palmæ habentes ductam per totam latitudinem, cur vitæ longiſsimæ eſſe poſſunt. 34.10
Hominis partes priores infirmiores. 10.52
Homini coitus cur ſemper opportunus. 10.46
Homo omnium maximè cur poſt coitum langueſcit. 4.6.
Item, ſemen plurimum pro corpore emitti. ibidem
& quare. 4.7
Homo duntaxat coitu prouenit. 10.64
Homines coire cupientes cur pudet fateri, bibere & edere non pudet. 4.28
Homines piloſi cur Veneris auidiores. 10.26. & 4.32
Homo cùm coit vago animo. 10.21
Homines cur minus in aqua concumbere queãt. 4.15
Homini concumbenti cur oculi infirmantur. 4.33
Homines nonnulli cur rem veneream cùm volu

luptate patiātur,& alij vel ipſi agere cupiant, alij pati tantummodo geſtiant. 4.27
Hominis ſemē liqueſcit in igne. 4.15
Homini cur lac minus demulgetur pro portione corporis. 10.6
Hominū partus euariat prout pater & mater in conceptu afficiuntur. 10.12
Homo cur non partu numeroſo. 10.16
Homini partus geminus contra legem naturæ accidit. 10.30
Homo cur minus mōſtra parit. 10.60
Homo cur ſolus varia generationis obtinet tempora. 10.40
Homo ſolus calculoſus. 10.42
Homines liberi atque ingenui ab choreā adire ſolebant. 19.15
Hominum gibborum incuruorumq; cur halitus grauior & fœdior. 13 10
Homines prius quàm literas ſcirent,leges cantabant. 19.28
Homines praui cur potius diuites quàm boni. 29 8
Homines hircientes cur fœdius oleant cùm ſe odorificè vnguētarint. 12.9
Homo nunquam amittit colorem mutatione aquæ 10.7
Homo cur viribus debilitatur auſtro flante. 26.44
Homini infortunato q̃ fortunato iniuria iniquior. 29.2
Homines mero deditos quæ vitia exercent. 3.5
Homines cur maximè fumo affici poſsint.10.50
Homo maximè grauedine

ne tentatur. 10.53
Homines nonnulli animo defecerunt, cũ alios ſuſpendi & ſtrangulari viderunt. 7.5
Homo ſolus vel maximè morbo comitiali in puerili ætate capi ſolet. 10.49. & 31.27
Homines cur pereant, teſte Alcmæone. 17.3
Homines fortes, vide fortes.
Honoris iniuria cur minus æſtimetur quã pecuniæ. 29.1
Honor maius bonũ quã pecunia. 29.1
Horror qualis. 7.5
Horror quare nonnullis ſudoribus excitari poſſit. 2.34
Horror calida offuſa aqua exoritur. 3.25
Horrores quomodo fiũt. 1.29 & 8.18
Horreſcimus cur aqua vt frigida ita & calida. 8.7
Horreſcimus cur ad extremam vrinæ emiſsionem. 8.9.
Horreſcimus cur triſtibus auditis. 7.5
Horrentibus cur pili eriguntur. 8.18
Horremus quare vbi ſternuimus vel minximus. 8.14
Horreſcimus cur frequẽter cibo ingeſto. 35.9
Horreſcere cur non eiſdem in rebus omnes ſoleamus. 35.3
Horreſcere cur magis ſolemus cùm alius modo quodam nos tangit, quàm cùm nos ipſi tangimus. 35.1
Horreſcimus quibus. 35.3
¶Humor tenuior quàm terra. 11.61
Humor ſecundum naturam deorſum fertur. 11.45
Humor dulcis leuare poteſt, amarus purgare. 23.40
Humores potius ꝑ ęſtatem

tem putreſcunt. 2.21
Humor alimentum calo ris. 3.25
Humor grauis quia terreus. 14.6
Humoris in multitudine figuræ in exiguo colores conſpectiores. 1.53
Humores calorem ſequũtur. 10.53
Quę humẽt, mollia ſunt. 22.10
Humidiora contrahi plenius poſſunt. 31.25
Humidis egent ſiccæ naturæ. 10.18
Humidiora omnia naturæ calidiora occurrũt. 2.6
Humida conſtantes natura cur facilè à labore æſtuq́; ſtrangulentur. 5.21
Humida omnium difficillima concoqui. 3.14
Humidum multum refrigeratum & multum rigidum ſe convertit 2.6
Humore ... quæ pauco tempore madue re, tument, quæ multũ collabuntur. 24.10

I

IActurã quãdo minus ægrè ferimus. 29.2
¶ Ictus omnis quã vim habet. 5.25
Ictus cur tumorem & liuorem ſuſcipiant. 9.14
¶ Iecinori quare celerius coeunt. 4.10
Ieiuni minus fatigantur laborantes quàm alij. 5.7
Ieiunantium ora quare grauius oleant. 13.7
Ieiunium ſitim parere ſolet. 13.7
Ieiunium vitioſum atrophia vnde. 37.3
¶ Ignis & aer cur non putreant. 25.20
Ignis minor ab ampliori abſumitur. 3.21. & 29.2
Ignis cur rugare non poteſt. 2.7

Ignis

Ignis quomodo magis afſert ſudorem. 2.11
Ignis niſi concedatur ſpiraculum, extinguitur. 1.57
Ignis alia exiccat, alia humefacit: glaciem humefacit, ſalé indurat. 3.16
Igni albedo tribuitur. 8.1
Ignis ſummum adurere non poteſt, cùm ſol poſſit. 38.7
Ignis flatu excitatur & augetur. 1.57
Ignis quare imbecillior ab arundine quàm à ligno. 3.5
Ignis cur nigrum hominem non reddit, fictile reddit. 38.8
Ignis vires omnium minuit. 22.12
¶ Ilium dolores medici attribuunt atræ bili. 30.1
¶ Imaginationem properè ſequi eſſe melancholicum. 11.38
Imber concoctionis indicium. 26.3
Poſt Imbres cur deſiſtũt flatus. 26.3
Imber hyems eſt flatibus familiariſsima. 26.28
Immodicum minus conſentiens. 5.22
Immodicum ſuſpectioné plurium gerit. 17.1
Impatibilius quod validius. 20.1
Imperatorem cur callidũ appellare ſolemus. 18.4
¶ Inanimata quæ concernunt. 16. per totã.
Inciſus ære facilius ſanescit quàm ferro. 1.35
Incidenda quæ ſint. 1.32 & 1.34
Incocta ſapores habent deteriores. 4.13
Incontinentia quid. 28.3
Incontinentes cur tantũ ratione cupiditatis dicimus. ibid.

Incontinentes libidinoſi. 28.7
Incontinentes cur appellamus eos, qui tactu aut guſtu exuberarũt. 28.2.& 28.7
Incontinẽtes omnino calidi & humidi. 5.31
Incorrupta cur edurare poſsint, quę vtribus cõtinentur inflatis, aut vaſis bene opertis. 25.17
Incrementum à calore. 14.8
Indiuiduum vnum eſſe apparet. 17.1
Inedia iram mouet. 10.37
Inæqualis concentus triſtitia afficit 19.6
Inexercitati excrementis redundant, exercitati non. 3.15
Inexercitati quàm exercitati magis ad vinolentiam vſque potare, & vino facilius ſolui cur poſsint. ibid.
Infantes imbecilles & læſi quando gignuntur. 1.9
Infantes more brutorum vociferantur. 11.30
Infans in quoque genere ſimilis fœminæ. 11.24
Infectores res inficiendas humoribus quibuſdam acerbis quare antè immergant. 22.11
Infinitum quod determinatum non eſt. 5.25
Infirmius natura integitur. 10.52
Inflammationem tollere volunt, qui aceto ſaléue perfricandum cenſent. 9.1
Inflammatio vbi feruẽs oritur. 1 6
Imflammationes cur alij frigefaciendo, alij calfaciendo ſanent. 1.45
Ingenia cur exercentur in diſputatione contẽtioſa. 18.2
Ingenio quare non valent, qui loca habitãt frigida. 14.15

Ingreſſus ex quibus conficitur. 10.28
Ingreſſus in partẽ priorem maximè. 10.17
Ingreſſus omnis conficitur attollentia & poſitione. 5.38
Ingreſſus p̱ accliuia cur plus ſudoris promittit, quàm per decliuia. 2.38
Inguina per ictum quare oriuntur. 5.26
Inguinum abſceſſus medicamentis potius curandi. 1.34
Inhorreſcere, vide Horreſcere.
Iniuria multis aduehi poteſt modis. 29.13
Iniuria homini infortunato quàm fortunato iniquior. 29.2
Iniuriæ cur non ſicut in pecunijs ita in cæteris amplificentur. 29.5
Iniuria maior q̃ in maius bonum eſt accepta. 29.1
Iniuria grauior quæ ex conſulto. 29.13
Iniuria pecuniæ cur maior æſtimetur quã honoris. 29.1
Inopia vitia gignit & auget. 30.9
Inſania melãcholicos rapit quando. 1.12
Inſani quare amentes. 30,13
Inſania laborantes vini cupidi. 27.3
Inſomnia qui tenentur, 3.24
Inſomniæ quomodo accidunt. 18.7
In ſpiratio quid. 11.14
Inſtrumentorum priorum priores eſſe facultates. 30.4
Inſtrumenta nobis duo, quorum opera inſtrumentis externis vti valemus. 30.4
Intelligentia hominis quando ſuo fungitur officio. 30.13
Intellectiões animę quæ

vigiles,& quæ non vigiles. 18.7
Intemperantem hominem appellamus. 28.2
Intemperatũ corpus minus ægrotat, ſed difficilius curatur. 5.22
Inteſtinorum difficultates quãdo autumno ſolent euenire, & quomodo fiunt. 1.19
Inteſtinorum difficultates quãdo mulieres torquent,& quare. 1.9
Interna omnia infirmiora. 31.22
Inuentio ex habitu. 30.1
¶ Ira ex igne. 8.17. & quid. 2.26
Iram ſedat aqua frigida. 8.17
Ira timiditati contraria. 8.27
Iram quare extenuatio mouet. 10.37
Iræ quomodo cum ratione. 28.3
Iraſcentibus vocabula commoda. 27.3
Iraſcẽtibus quę accidũt. ibidem
Iraſcentibus labrum inferius laxatur. 27.6
Iratis cur oculi rubeſcũt. 31.3.& 32.8
Iraſcentes cur non rigent. 8.17
Iris an arbores reddat odoratas quibus decubuit. 12.3
Irrigata aqua frigida cur dulciora 20.29
Irrigationes cur fiũt mane & noctu,& non meridie. 20.15
¶ Iter cur longius tum eſſe videtur cùm ignari ambulamus, quã cũ gnari. 5.25
Iter æquale quare ocyus cõficitur quàm inæquale. 5.10.& 5.23
Itinere lõgo peracto cur ſi quis ſe ſuper ſummos cõſtituerit digitos,calces pedum cõcutiũtur, proniq; deorſum labũtur. 5.15

Sup

¶ Super iudicijs pulchra. 29.13
Iuſto qui ſe iunxerit, iuſtior efficietur. 29.10
Iuſtos pauperes cur recenſemus. 28.4
Iuſtitiam concernentia. 29. per totam.
Iumenta non facilè mouentur. 7.2
Iumentorum veſica qualis. 10.42
Iumentis quæ crepitus alui multus. 10.43
Iumenta cur non ructare ſoleant. ibid.
Iuuenes humidi & calidi multum. 3.33
Iuuenes conſopitos vrinæ excitatio ſæpe latet. ibidem
Iuuenes quare poti? quā ſenes immingant, vbi vino ſe inebriauerunt. ibidem
Iuuenes quare potius vitam laqueo finiūt quā ſenes. 30.1
Iuuentus ſpe plena. ibid.
Iuniorum vlcera promptius compaginantur, quàm ſeniorum. 32.7
Iuniorum natura ſomno lentior. 3.33
Iuniores cur ocyus diſcimus, ſeniores mēte valemus. 30.4

L

Laboris auctio & cibi diminutio cur ſalubris. 1.47
Labor acrius opprimens quæq; corrumpit. 9.3
Laborātibus vires augētur. 2.5
Tā Laborātibus, quā fruētibus ſolatio cur tibiā adhibere ſolemus. 19.1
Laboratur præcipuè propter continui diſtractionem. 5.26
Labore diſſoluti cur mole corpori, contractio reſunt, vocēq; acutiorem reddere putentur. 5.2
Laboratur minus cū mo-

tus non eodem agitur habitu. 5.10
Laborãtium cur pingue abſumitur, caro non emaceratur. 5.4
Laborantes ceſſantes cur ſudare incipiunt. 2.20
Laboraſſe quàm non laboraſſe melius perpetuò. 2.30
Labrum inferius cur tremit metuentibus. 27.6.& 27.7
Labrum inferius pendet, & laxatur iraſcẽtibus. 27.6
Labrum imum hominis irati tremiſcit. 5.15
Labris cur maximè titillamur. 35.7
Lac excrementum. 10.6
Lac quare nõ medicamẽtum. 1.48
Lac medicamẽtoſum, ſed quãtitatis ratione. 1.43
Lac bibitum cum farina ordei quare dulcius ſentitur. 21.19
Lacerti cur formari in orbem ſoleant. 16.9
Lachryma ſudor quidã. 5.35 & quare ſalſa. ibi.
Lachrymam ciet res calida vt ſol. 5 13.& 5.35
Lachrymam mouere poteſt frigus. 5.13.& 5.35
Lachrymam oculus perfricatus reddit. 31.1
Lachrymas mouens cuius naturæ eſſet debeat. 20.22
Lacus quare cãdidus pingitur. 23.6
Lacus omnes quàm mare candidiores. ibid.
Lacu vel diminuto vel exiccato cur frumentũ in campo acrius gelu deuritur. 23.34
Lacus cur arenam nullam faciat, vel minus quàm mare & fluuius. 23.33
Lacus Peſa qui potu idoneus cur lauat ſimul & purgat veſtimenta. 23.40
Lana quare minus calida

da quàm plumbum redditur. 8.16
Languor omnis ex cruditate. 31.24
Lapidis creatio. 24.11. Item Heracliti ſententia 23.30. & cur potius aquis calidis concreſcat. 24.11
Lapides in mari cur rotũdantur. 23.36
Lapis calidiſsimus vrit vehementius. 1.8
Lapis ignitus carbone calidior ſentitur. 30.1
Lapidem ſi multi proijcient, ſed ſinguli aut magna eorum pars diuerſim, lapis non longius propelletur. 11.52
Lapillus cũ in mola frangitur nonnulli inhorreſcunt. 35.3
Laterum dolore cur excipiuntur vinolenti. 3.1.& 3.6
Laſsitudinẽ q́d faciat. 5.7. quæ cõſeq̃ ſoleat. ibi.
Laſsitudines æſtiuæ quare balneo: hybernę vñctione curentur. 1.40
Laſsitudo, vide etiam Fatigatio.
¶ Lectio nonnullis ſomnum cõciliat, etiam nolentibus. 18.1. & quare. 18.7
Lenticula ſolida expaſſatur. 24.9
Leo cur partu numeroſo. 10.16
Leonum nulli reperiuntur domeſtici. 10.44
Lepra non tã citò afficit cæteros quã rabies. 7.4
Lepus cur partu numeroſo. 10.16
Lesbo eurus & auſter nubes ex alto affatim adducunt. 26.58
Læſio alia corrũpit, alia peruertit & vitiat. 4.27
Leuca, vide Vitiligo.
Lęue ſurſum fertur natura. 18.7
Læuitas domus reſonantiorẽ efficit vocẽ. 11.7
In Lęuibus lux amplior.

11.25
Lex genus cantilenæ cur non per Antiſtrophos olim agebatur. 19.15
Leges cur pleræq; cantilenæ appellētur. 19.28
Leges olim cantabantur priuſquam ſcirentur literæ. ibid.
Leges olim à magiſtris certandiq; peritis agebātur. 19.15
¶Liber reddere peruigiles poteſt. 18.7
& quare. 18.1
Libido excitari tum à cibo, tum ab imaginatiōe poteſt. 4.27
Libido quibus inſatiabilis modo mulierū. 4.27
Libidinis & pruritus ſimilis voluptas. 4.16
Libidinem mouent flatuoſa. 30.1
Libidinoſiores cur fiunt equitantes aſsiduè. 4.12
Libidinoſi, vide etiam Salaces.
Lienoſorum cur cicatrices albæ. 9.5
Lignum vehementius feriēs quare medium plagæ amplius rubere facit. 9.4
Lignum per aquam in ſole appoſitum non efficit continuam vmbrā. 16.1
Liliorū caules euulſi cur germinare poſsint. 20.26
Lilium, vide etiā Lyriū.
Linea bipedalis quadruplum quiddam deſcribit. 19.1
Lineam ad rectam omnia natura ſua feruntur. 16.4
Linea vnā habet dimenſionem. 11.16
Lineæ ductæ per directū in plano pares ſunt. 16.5
Linea de angulo ducta in angulum, cur ſola ex omnibus quæ figuras rectis conſtantes lineis bipartito ſecant, diameter dicatur. 15.1

Linea circularis remota, quare recta eſſe videtur. 15.5
Lingua inanis & ſpongioſa. 34.4
Linguæ caro mollis & inſtar ſpongiæ. 3.30
& quare. 10.21
Lingua inter membra exteriora. 34.6
Lingua affici maximè ex potione poteſt. 34.6
Lingua nulla cur pinguis. 10 21
Lingua cur tot euariat coloribus quot cutis. 34.6
Lingua cur amara, ſalſa, & acida fieri poteſt, dulcis non poteſt. 34.5
Lingua cur rerum pluriũ index eſſe poteſt. 34.4
Lingua vinolentorũ cur errat 8.10
Linguam hæſitare quid faciat. 11.63
Lingua cur nonnulli hæſitant. 11.54
Linguæ hæſitatio, ſtupor & attonitio. 11.54
Linguæ hæſitatio mutitas quædam. 11.57
Linguæ hæſitatio ſimilis apoplexiæ. 11.36
Lingua hærentes cur melancholico ſunt habitu. 11.38
Lingua cur magis hęreãt trepidantes quàm vinolenti. 11.36
Lingua hæſitantes verba copulare nequeũt. 11.55
Lingua cur magis hæſitãt pueri quàm viri. 11.30
Lingua hæſitantes cur loqui nequeant voce ſubmiſſa. 11.35
Lippitudo æſtus in oculis. 1.8
Lippitudinum cauſa. ibidem.
& quando fiunt. 1.19
Lippitudo cur contagioſa. 7.4
Lippitudines quãdo æſtate ſunt graues. 1.8
Lippitudines aridæ quãdo & quibus. 1.9. & 1.12

A Lippitudine cur nonnulli acutius videant. 31.9

Lyriũ cur ſuſpenſum floret ſolſtitij tempore. 20.21

Lyræ ſonus vñ fit. 19.44 & qualis. ibid.

Lyra cur ſuauius ſonat, quàm vox teretantis. 19.10

Lyſander Lacedæmonius ante obitum vlceribus ſcatuit, ex atra bile. 30.1

Literæ ſunt vocis affectiones. 11.60

Literas quas proferunt animantia bruta. 11.60

Littora fluctuoſiora cur ſolida ſæpe efficiantur, adcò vt planè pauimenta videantur. 23.29

Liuidi cur efficiũtur qui rigent. 8.1

Lixiuium rufos facit pilos. 38.2

Lixiuium quare non poteſt tollere ſtuporem dẽtium. 1.39

¶Locus ſalubris qui placidè aſpiratur. 1.54

Locorũ mutatio pro temporis cuiuſdã mutatiõe accipi debet, ideo morbum parere põt. 1.3

Loquendi initium vnde. 3.30

Locutio vni homini. 11.1

Loqui quare in aqua nõ poſſumus. 3.30

Locutio cur nõnullis ante tempus. 11.27

Locutio ſpecies vocis, quæ ex facili deprauari poteſt, & difficillimè perfici. 11.1

¶Lucerna dempto oleo lumen amittit. 3.5

Lucerna vbi multus ignis perflagrat, ſuam aſſeruare flammulam nõ poteſt. 1.58

Ludiones quare vocẽ exercere ieiuni conſueuerunt. 11.46

Luctatores quare interpoſita aliquantiſper quiete magis ſudabunt, quã

ſi cõtinuè luctetur. 2.7
Lumbis acrius laboram⁹. 5.26
Lunæ vmbræ cur maiores quàm ſolis. 15.9
Luna cur plana videt̃, cũ certè ſit ſphærica. 15.7
Luna rectis lineis contine ri die octauo videt̃. 15.5
Lunæ caro hebetatur adueniente defectu. 26.20
Luna quare poſt diem octauum repletur de me dio. 15.6
Luna quãdo curuatur in cornua. ibid.
Luna quæ ſphærica eſt, cur recta cùm ſemiplena eſt cernitur. ibid.
Luſcij cur contractis pal pebris videant. 31.16
Luſcioſi cur literas ſcribe re minutiſsimas poſſũt. 31.15.& 31.8
Luſcioſi viſio q̃uo differt à viſione ſenis. 31.26
Lux directo itinere fertur. 11.49.& 25.9
Lux cur corpora penetrare denſa nõ poteſt, ſtrepitus poteſt. 11.49
Lux orbiculata per foramen angulatum prodit. 15.10
Lux amplior reſplendet in læuibus. 11.25
Lucis abſentia omnia opacantur. 14.14
Luxurioſè viuentes cur ægrotent, vbi agere luxurioſè ceſſarunt. 28.1

M

Madere quæ poſſũt. 25.12
Madens concorporeſcere nequit. 1.33
Magadare diapaſon conſueuerunt. 19.17
& cur tantum diapaſon. 19.40
Magadare ex vocibus cõſiſtit contrarijs. ibid.
Magiſtratui qui maledixerit, grauiter mulctatur. 29.14
Magnum quid appellamus. 16.7
Magnitudinis quæ ſunt

profundo inæquali cur accidit, vt ſi partem moueris leuiorem, circunferatur quod iacitur. 16 12.& 16.3
Magnitudo omnis diuiſa cur minor ſuo toto videatur. 16.7
Maledicta in magiſtratus grauiores punitionis. 29.14
Malum ſuum nullius eſt. 4.14
Malus punica cur fructu vacet, cùm florem habeat. 20 3
Mala punica vinolenta vocata. 19.44
Mala punica cur in ollis ampla redduntur & fungoſa. 20.9
Mane cur frigus ſit amplius quàm noctе. 25.5
Manus inſtrumentum cuius opera inſtrumento extraneo vti poſſumus. 30.4
Manus pars interior articulo caret. 10.48
Manus carnis inopes & nerui vberes, ideo ad refrigerationem habiles. 6.6
Manus dextra à ſiniſtra differt. 31.10
Manus pars robuſtiſsima. 2.5
Manus cur potiſsimum torpent. 6.6
Manus cur tremit metuẽtibus. 27.6.& 27 7.
Manuum perfricatio laborem magis affert, quã cæterarum partium. 2 5
Manus cæſuram qui per totam obtinent palmã, cur diutius viuere poſſunt. 10.48
Maracus ciuis Syracuſanus poeta præſtantior dum mente caperetur. 30.1
Marceſcentibus quæ auxilia impendimus. 3.5
Maris animalia quare maiora quàm terræ. 10.54
Mare cur dilucidius aqua dulci,

dulci,& purius. 23.15. & 23.38
Mare cur ſimul ſalſum & amarum. 23.35
Mare cur minus frigidũ quàm aqua dulcis. 23.7
Maris vapor calidus & ſiccus. 23.13.& 23.39 & 38.2
Mare nec calidum nec frigidum valde eſt. 23.16
Mare hyeme calidius, per æſtatem frigidũ. 26.59
Mare cur ſolum omniũ aquarum deuri poteſt. 23.32.& 23.13
Mare ſalubre, quòd placide aſpiratur. 1.54
Mare quãdo ſæuos habet ventos. 25.7.& 26.59
Mare cur cœruleum auſtro ſpirante, obſcurius aquilone. 26.39
Maris pars terræ proxima cur dulcior. 23.31
Mare dulcem humorem habet. 23.37
Mare fluuijs corpulentius. 23.12
Mari quã fluuijs cur melius natamus. ibid.
In Mare demerſi cur valeant plus tolerare quã in fluuium. 23.14
Mari natantes cur vẽtre ſalubriter euacuantur. 23.39
In Mare æſtuans, ſi iactũ eſt aliquid, cur vnda reſidet & quieſcit. 32.4
Mari qui ſe lauerint, cur ocyus reſiccantur. 23.8
Mare continuum. 23.3
Mare ſuperius cur ſalſius & calidius quàm inferius. 23.30
Maris vndabundi cur qđ deſiſtit, albicat: quod prouoluitur, nigricat. 23.41
Mare quare pingitur cœrulerum. 23.6
Mare minus extinguit ignem quàm aqua. 23.13
Maris natura. 23.8 & 23.52
Maris æſtus per ſumma vertitur. 23.4

Maris quod lacum ſimulat pars dulcis per ſumma innatat, ſalſa in imo eſt. 23.6

Mare cur tranſlucidius flante aquilone quàm auſtro. 23.9

Mare ponticum cur candidius Aegeo. 23.6

Mare quare nigrum eſſe videatur. ibid.

Mare athlāticum vbi ſpatiatur. 26.54

Mari operam dantes, cur ſe tepori ſolis libenter dedunt. 3.31

Maris quod propinquū, candidum videtur: quod procul, cœruleum. 23.23

Circa Mare ſi quis infodiat, cur primò aqua dulcis, pòſt verò ſalſa efficiatur. 23.37

Mas qua ꝑficitur magnitudine. 10.38

Mares lōgo tempore perficiuntur, fœminę breui. 10.10

Mas diutius viuit fœmina beneficio futurarum. 10.47. & 34.1

Mas fœmina præſtātior. 29.11

Mares fœminis calidiores. 10.10

Mares cur corpore maiori penè ex toto, quàm fœminæ. ibid.

Mares integri, fœminæ oblæſæ. ibid.

Matula quo tingi ſolet. 10.42

¶Medium principium quoddam. 19.46

Medius ſonus inſtrumētorum muſicorum eſt veluti ſonorum coniunctio. 19 20

Medicamenta quę dici debent. 1.43

Medicamenta non ſunt, niſi ſui generis qualitate purgare poſsint. 1.48

Medicamenta cur purgare valeant. 1.43

Medicamentum quid eſt quod naturam obtineat. ibid.

ibid.
Medicamentorum cur alia ventrem ſuperiorē, alia inferiorem ſoluunt. 1.42
Medicamenta aluo commoda calida ſunt. 27.10
Medicamentorum cur alia aluum ſoluant, non veſicam: & alia veſicam, non aluum. 1.41
Medicamētum quod mouet ſuperiorem & inferiorem ventrem. 1.42
A Medicamento cur non protinus cibus ſumi debeat. 5.28
Medicamenta quare comitātur acerbitas, acor, & malus odor. 1.43
Medicamentum mordax, acre acerbúmque adimere poteſt humorem alienum. 1.50
Medicamenta quare amara & fœtida. 1.48
Medicamenta quare miſcentur. 1.42
Medicamenta conſueta pro alimentis recipiuntur. 1.46
Medicamenta cur purgare poſsint. 1.48
Medicamenta cibo contraria. 1.43
Medicamentum concoctionis immune eſſe debet. 1.48
Medicamenti ſanguinem ſupprimentis quænam virtus. 1.33
Medicinæ operatio quæ. 30.7
Medicus cur ad ſanitatem vſq; tantummodo operam ſuam præſtat. ibidem
Medici nonnulli medētes non agunt, niſi per exceſſum. 1.2
Medici in aduerſis valetudinibus quare pedes operiendos præcipiunt. 2.26
Mel tenacius aqua. 21.11
Mel medicamētoſum, ſed quantitatis ratione. 1 43

Mel apibus ſecundnm na turam competit. 21.13
Mel cum ſale minus dulce ſentitur. 13.11
Melancholici natura ingenio ſunt ſingulari. 30.1
Melancholici plerique in crapulis diſſoluuntur. 3.16
Melancholici cur libidinoſi. 4.31
Melancholicorũ habitus varius 30.1.& cauſa.ibi.
Melãcholici nõnulli qua re vbi abũdè potauerũt dolent, & animo vehementer ſuccumbunt. 30.1
Melancholicos cur inſomnia tenent. 3.24
Melancholici cur varij & inæquales. 3.10
Melancholici magna ex parte duri, & venis tumidi. 30.1
Melancholici libidinoſi. ibidem
Melancholici qui prudentiores. ibidem
Melancholici quando inſania rapiuntur. 1.12
Melãcholicus habitus inæquabilis. 30.1
Melancholicos quos fuiſſe videamus. ibid.
Melancholici qui vitã laqueo finiunt. ibid.
Melancholici cur lingua hæreant. 11.38
Melancholici cur in ſomnis crebrò excitari cõſueuerunt. 10.13
Melitéles catelli qua forma. 10.14
Membra cætera cùm perfricantur, cur pleniora euadát, venter extenuetur. 5.14
Membra noſtra cur in vtribus obtẽta infl atis doleant. 25.1
Membra genitalia ætatis acceſsione cõtrectata& agitata, plenius augentur. 4.12
Memoria mane firmior. 30.4

Mens

Mens opus naturæ. ibid. 3.22
Mens videt, mens audit. 11.33
Mentis ab appetitu diffe rentia. 30.11
Mens iuſtrumentum no bis, cuius opera inſtru- měto extraneo vti poſ ſumus. 30.4
Menſarum ſecundarũ v- ſus cur adijci debeat. 22.6
Mentham belli tempore neque edito, neque ſeri to, cur in prouerbio dici tur. 20.2
Menthæ natura. ibid.
Mercatorem cur calli- dum appellare ſolemus. 18.4
Meridies calidiſsimus. 25. 15. & cur à ventis fiet. 25.4. & tunc cœlum trã quillletur. 25.4
Meridiem verſus habitã- tes, cur nigris oculis po tius. 14.14
Merum nonnullos interfi cit, alios exiccat, & quos.
Mero interſitur & cicuta. ibidem
Mero deditos quæ vitia exercent. 3.5
Apud Meſanam mare cu iuſmodi. 23.5
Metus vnde. 27.6. vbi. 27.4. & eſt refrigera- tio quædam. 10.59. & 35.1. & 11. 36. & quid. 2.31
Metu ſitim affert miliũ argumento. 27.3
Metu cur multivariè mo riantur. 3.1
Metuẽtibus quæ accidũt. 27.3
Metuentes cur tremunt. 27.1
Metuentes cur ſilent, do- lentes clamant. 27.9
Metuentium venter cur obcrepare ſolitus. 27. 9. & 27.11
Metuentium lingua com patitur. 3.30
Metuentes pallent. 11.53
Metuentium vox cur tre mula

mula. 27.6.&27.7.& 11.31.&11.65
Metuentes cur vocē reddunt acutam. 11.31.& 11.53
Metuentes genituram excernunt. 27.11. & quare. 3.32
Metuentes cur tremant manibus & labro inferiore. 27.6.& 27.7
Metuentes cur algent & ſitiunt. 27.8
Metuentes bilē deijciunt & teſticulos contrahūt. 27.7.& 27.11
Metuentibus cur alui fundantur. 27.10
Metuentibus locus cordis refrigeratur. 11.32
Metuentibus calor partē ſuperiorē deſerit. 11.53
Metuentes tormenta adituri cur ſitiant, cū per timorem refrigerentur. 27.2
Metuentes quàm confidētes magis volunt inquirere & magis inuenire. 14.15
¶ Mimus cur malit eſſe mimus quàm aſtronomus. 18.6
Mingēdi deſiderio qui tenentur, cur cōcumbere nequeunt. 4.20
Mingentem cùm videmus, cur ad mingēdum mouemur. 7.2
Vbi Minximus cur inhorreſcimus. 8.14.& 35.16
Mixolydius cantus quæ præſtare poteſt. 19.49
Myrrha medicinalis ſuauior. 12.1
Myrti nigræ cur fronde frequentiore quā albæ. 20.36
Myrta acerba. 22.12
Myrta ī manu colliſa cur dulciora ſentimus quā integra. 20.25
Myrta cur enucleatiora quæ minora. 20.24
Myrtorum non conditarum fructus cur magis defluunt quā folia, contra reſeruatarum alga, 20.

20.31
Moderatio vnum quam maximè. 17.1
Moduli natura. 19.50
Modulandi egregia genera neruo medio ſæpe vtuntur. 19.20
Modulatio mollior cur ſono grauiori cõtineatur. 19.50
Moduli muſici cur moribus ſimiles. 19.29
Mola cùm frangitur cur inhorreſcamus. 7.5
Molle humidum. 10.25
Molles & fœminei genituram vel nullã, vel minimam habent. 4.27
Monſtra quæ magis pariunt, quæ minus. 10.60 & quando fiunt. ibid.
Monſtrorum cauſa. 4.14
Mõſtra ædere poſſunt aues. 10.66
Morb⁹ quare hyeme perniciosior. 1.25. & 1.28
Morbus pernicioſior, qui à maiori cauſa. 1.28
Morbus ex redundantia 31.24. & 1.1
Morbus motio. 7.1. & naturalis ordinis corporũ motio. 19.38
Morbos quæ vel tollunt, vel pariunt, vel iudicãt, vel intẽdũt. 1.3. per tot.
Morbus lõgus quaſi iam ſenecta eſſe videtur. 1.17
Morbo longo laborantes quare potiſsimum pereant à vergiliarum occaſu ad fauonij vſq; flatus. 1.17
Morbus longus calorem extinguit naturalem. 35
Morbi calidi & ſicci æſtate. 1.6
Morbus peſtilens quare ſolus afficiat propè accedentes. 1.7
Morbi hyeme calidi & humidi. 1.6
Morbi facilius æſtate curantur. 1.25
Morbi hyemalesquare celeriter interimunt. 1.6

Morbi quando exercent corpora tam vere quàm æſtate. 1.9
Morbũ putreſcens excrementum cõmittit. 1.54
Morbis pituitoſis cur libido immodica proſit. 1.51
Morborum alij ab igne, alij à rore creantur. 1.59
Morbos igneos ros curat & morbos roris curat ignis. ibid.
Morbus cur morbum alteri facere poteſt, ſanitas ſanare non poteſt. 7.1
Morbi cur ſæpe curari poſſunt vbi quis abundè exceſsit. 1.2
Morbi quare infeſtent vere & autumno. 1.27
Morbo cur capita tentantur ijs qui velociter currunt. 5.9
Morbi inter initia an cibus offerendus an poſt. 1.52
Morbis nonnullis cur genitura profluit. 3.32
In Morbos ſępius incidunt, & facilius curãtur corpora ſymmetra. 5.22
Morbus comitialis Herculeus ab Hercule dictus. 30.1
Morbo comitiali ſolus homo tenera ætate laborat. 31.27. & 31.28
Mors refrigeratione accidit. 3.22
Mors interitus caloris & humoris. 14.10
Mors putredo quædam. 14.9
Mortis cauſæ duæ ſummæ, & quæ. 1.17
Moriens cur oculos attollit. 4.1
Morientibus cur genituræ profluat. 3.32. & 4.18
Moribundos cur ſternutatorio excitamus. 33.9
Mori quare accidit præſertim poſt vtrumlibet ſolſtitium per cẽtũ dies 1.26
Mortuis halitus fœdus. 13.4

13.4
Mores hominum varij à natura. 30.1
Mores conduntur calido & frigido. ibid.
Morib⁹ efferis quare qui in nimio æſtu vel frigore habitant. 14.1
Moribus quę ſenſibilia ſimilia. 19.29
Motus à dextra parte.6.5
Motus animaliũ quo agitur modo. 20.32
Motus calfacit. 5.13.& 5.4.ſed non omnis. 5 34
Motibus naturæ omnes oblectantur. 19.38
Motus ſine inani ſpatio agi non poteſt. 22.4
Motus vehemens qui paſſim per loca agitur inæqualia: multus, qui continens. 5.1
Motuum ſol parẽs & autor. 26.35
Motus qui laborioſiores, an qui per loca inæqualia, an plana. 5.1
Motio à calore an calida. 26.50
Motus velox quare caput concalfacit. 5.9
Omne qđ Mouetur, partẽ habet quæ requieſcit. 10.32
Moueri omnia ꝓportione cenſet Architas.16.9
¶ Mulierum natura. 4.29 & 4.26.& 1.9
Mulieres quare ſanæ ſiccis æſtate & autũno.1.11
Mulieres cur vocem reddunt acutam.11.16.&.11 65.&.11.34
Mulieribus quare nõ exit pilus. 4.4.& 10.41
Mulieris lænitas oſtẽdit denſitatem. 10.4
Mulier rarò varicibus laborat. 10.39
Mulieres cur non caluęſcunt. 10 56
Mulieres minus vitiliginem habent quàm viri. 10.4.quarũ ætate prouectiores magis habent quàm minores. ibid.
Mulieres cruribus putridis

dis vlceroſis q̃ue. 10.41
Mulieres quando dyſente rijs torquentur. 1.9
Mulieres cur Veneris ap petẽtiores æſtate. 4.29
Mulieres inſatiabiles quare. 4.27
Mulieres quare malè oleant cũ pubeſcunt, antè non. 4.13
Mulier quare non ſæuit à partu. 20.37
Mulierum corpora min9 expirant quàm virorũ. 10.4
Mulierẽ interfeciſſe cur iniquius quàm virum. 29.11
Mutatio animantiũ per ætates. 4.4
Mutatio quæque calida corpus peruertit. 1.8
Mutatio de contrario in contrarium frequenter laborioſa. 5.12
Mutatio ſubita grauis. 8.15
Mutatio omnis motu facilis. 1.15
Mutatio ex contrarijs in contraria magna eſt. 8.15
Mutationes temporum, flatuúmque quare morbos intendát tollantue, indicent vel cõmittant. 1.3
Mutuũ denegare cur minus iniquum quàm depoſitum. 29.2
Muti per nares vocem extrudunt. 11.2. & os illorum quare cõpreſſum. ibidem
Muſicis in inſtrumentis fides tenuiores cur acutius conſonent. 11.19
Muſtum quare non medicamentoſum. 1.48
Muſtum natura ſuaue. 20.23

N

Narratio rerũ nec nimis veterum, nec nimis nouarum cur nos oblectat. 18.10
Nares conceptacula mucorum. 4.27

Nares rerum obductarũ quaſdã delibationes pro ſua facultate concipiũt. 7.3
Naribus penna tentatis, cur fiat ſternutamentũ. 35.8
Naſo perfricato cur ſter nutamenta deſiſtunt. 33.8
Naſturtij natura. 20.22
Natamus cur melius in mari quàm fluuijs. 23.12
Natura humana omniũ communis. 7.3
Naturę motus ordinatus familiarior quàm inor dinatus. 19.38
Natura etiam praue om nia facit. 10.44
Natura quibus ſeruetur. 30.1
Natura contrà quàm lo- ca & tempora ſe habet. 14.8.& 14.16
Natura ſicca humidũ affe ctat, humida ſiccũ. 18.58
Natura quomodo ſerue- tur & deprauetur. 19.38
Naturæ opera quomodo artis operibus comparã tur. 10.44
Natura cuiq; inſeminare poteſt vt vinum. 30.1
Quod præter Naturam eſt, laborem doloremq; mouet. 5.19
Quæ præter Naturã ſunt hæc omnino aliena. 4.14
Quod contra Naturã eſt id imbecillum. 10.30
Quæ præter Naturã ſunt factu difficilia ſunt. 5.32
Naturam vltimã aſſequi eſt difficile. 10.44
Nati recenter parentibus ſunt infirmiores. 10.9
Natiuum quod eſt, id ſen ſum effugit. 35.1
Nauigia cur onuſtiora in portu quàm in mari eſſe videntur. 23.2
Nauigia in mari quieto cur interdũ repente ab- ſorbentur. 23.5
Nauigia cur repanda fe- rantur cùm deuorantur

à vertigine. ibid.
Nauibus degentes quamuis in aqua cur coloratiores quàm in paladibus. 14.12
Nauſea quare mouetur ſudantibus, ſi vel aqua, vel flatu refrigerentur. 2.18
¶Neruum medium inter ſepté cur vocamus, cùm inter octo nullũ ſit medium. 19.45
Neruorum cõſideratio in muſicis inſtrumẽtis. 19. 20. & 19.36
Nete dupla ad hypaten. 19.22. & 19.35
Nete ſonus alienus à cæteris. 19.43
Nete deſinit in hypaten. 19.24. & 19.43
Nete vehementiſsimũ ſonum reddit ſua potẽtia. 19.43
Nete & hypate extrema concentus 19.45
¶Nitrum quare nõ poſſit tollere dentium ſtuporem. 1.39
Nix cõcoctionis indiciũ 26.3
Nix liquefieri ceſſat ad ſolem quando aduesperaſcit. 26.53
¶Nocẽtem liberare qui libet potius vult, quàm innocentem condẽnare. 29.13
Notius quod definitum. 18.9
Notiora libentius audimus. 18.9
Nouis admodum quare minimè oblectari poſſumus. 18.10
Nocte media cur cœlum ſoleat tranquillari. 25.4. & 15.4
Nox cur ad audiendũ aptior quàm dies. 11.33
Noctu quam interdiu cur potius ſerenum. 25.7
Noctis medium frigidiſſimum. 25.15
Noctes temporis calidi cur moleſtiores quàm

dies

dies. 25.16
¶ Nubes vbi magis conſtant. 27 5
Nubes colligit auſter, aquilo diſpellit 25.18
Nuces toſtæ refrigeratæ cur deteriores. 22.7
Nudi in æſtu currentes ſunt coloratiores quàm cum veſte. 2.30
Numerus denarius perfectus. 15.3
Numeri quatuor cubales conſummantur decem proportionibus. ibidem
Numerus marceſcens in vnitatem relabitur. 11.20
Numerus partiũ omnis, omni ſuæ magnitudinis numero maior. 16.7
Numerus omnis menſuram certo recipit motu. 5.16
Numerus tam Græcorũ quàm Barbarorum cur fieri ſolet ad denarium. 15.3
Numeri muſici cur mori bus ſimiles. 19.29
Numeri quare mulcent. 19.38

O

Obolum qui abſtulerit, etiam talẽtum auferet. 29.2
Obſona vocem obtinent nerui eiuſdem. 19 17
¶ Occaſus purus cur ſerenum indicat. 26 6
Octachordi cur neruum mediũ appellamus, cùm inter octo nullum ſit medium. 19.23
Oculus è ſynceris elementis. 31.30
Oculi ex eadem origine. 31.4. & 31.7
Oculi pars corporis mobiliſsima. 7.4
Oculi laxiores & referti meatibus. 31.22
Oculus dexter cur non differt à ſiniſtro, vt manus & pes. 31.30
Oculi cæterorum animã tium cur plus diſtant inter

inter ſe quàm hominũ. 10.17
Oculus ſiniſter cur nihilo imbecillior dextro. 31.19
Oculi humores tranſpiciunt. 11.61
Oculus lachrymarum cõceptaculum. 4 27
Oculi omnium pingues. 4.2.nec quicquam carnis habentes. 31.23
Oculo altero apprehenſo cur alter cõſtantius cernat. 31.4
Oculo vno videre cur impatibilius. 31.10
Oculo vno cur exquiſitius cernitur quàm duobus. 31.2
Oculi cur melius vident manu prę lucerna aut ſole obiecta. 31.39
Oculus ſiniſter cur expeditius contrahitur dextro, cùm dextra mobilior. 31.25
Oculus cur ſolus omniũ membrorum nõ rigeat. 15.23
Oculus cur per pumicem tranſpicere non poſsit, per vitrum facilè 21.9
Oculus cur viridibus & herbeſcentibus recreatur. 31.20
Oculo perfricato cur ſternutare ceſſamus. 31.1.& 33.8
Oculi vtriuſq; radij non ſine perturbatione in idẽ incidunt. 31.21
Oculi quàm variè diuertãtur, & quomodo. 31. 7
Oculo vtroq; cùm cætera melius cernimus, quare rectam verſuum virgulã vno exquiſitus videmus. 31.21
Oculus qñ gemina ſentit. 3.20.& 3.29.& 31.11
Oculo in latus verſo cur nõ res vna geminari videtur. 31.17
Oculis quodãmodo locatis cũ res vna geminari videaẽ, cur in alijs ſenſibus fieri nequeat. 31.18

Oculi

Oculi cur iratis rubeſcũt. 31.3.& 32.8
Oculorum acumini cur exercitatio incõmoda. 31.14
Oculi tribus coloribus diſtinguuntur. 10.3
Oculi cæterorum ab homine vnicolores. 31.28
Oculi vnde cæſij, item vnde nigri. 14.14
Oculis nigris cur potius meridiem verſus habitantes. ibidem.
Oculi cæſij cur hominibus albis & equis. 10.13
Oculis cæſijs quare qui aquilonem verſus ſunt poſiti. 14.14
Oculi cur homini vni vel maximè deprauentur. 10.49
Oculorum limitas vnde. 13.7
Oculis limis cur ſolus homo vel maximè omniũ. 31.27
Oculos limos eſſe quando eſt neceſſe. 31.7
Oculos perturbant flat⁹ aduerſi. 53
Oculos cur potius fumus infeſtat. 31.22
& quos magis. 31.6
Oculis peruerſis motus multiplicatur. 31.2
Oculos vim ad procreationem obtinere quo indicio. 4.2
Oculi cur potiſsimum infirmantur concumbẽti. 4.33
Oculi ſubſident Venerem immodicè agentibus. 4.2
Oculi laborant in coitu. ibidem.
Oculos cur attollit coiẽs & moriẽs, ſubmittit dormiens. 4.1
Oculorum fluxionib⁹ quare medici venas temporum ferro candenti tangunt, & caput ſcarificant. 31.5
¶ Odium adoleſcentum in puellas ex primo coitu. 4.11

Odor calor quidam. 12.4
Odoris natura calore aliquo omnino creatur. 20 16. & 12.12
Odor vapor quidam & delatio. 13.5
Odores ex ſemine. 20.10
Odores omnes ſurſum feruntur. 13.5
Odor ſine corpulẽtia eſt. 1.49
Odoris delibatio aere tẽperata validior efficitur. 12.1
Odor grauis. 2 13. & propter ſpirãdi libertatem occluſam accidit. 2.6
Odoris mali quæ cauſa. 13.4
Odores fœdi cur purgare poſsint. 1.48
Odor malus quare comitatur medicamẽta. 1.43
Odor malus quibus locis maximè contrahi ſolet. 13.8
Odor omnis caput tentat & ingrauat. 3.13
Odores tam ſuffimentorum quàm florum cur è propinquo minus ſuaues. 12.9 & 12.2
Odor ad cerebrum penetrans mouet ſenſionem. 13.5
Odores cur non moribus ſimiles. 9.29
Odorata omnia calida. 12.4
Odorata redduntur quæ parcè humido recaluerunt. 12.3
Odorata omnia cur plenius olent cùm mouentur. 12.5
Odoratiora quæ ad ſolem orientem ſpectant, quã quæ ad aquilonem. 12.5
Odorata omnia cur vrinam ciere poſſunt. 12. 12. item tam ſeminum, quàm plantarum. 1.49. & 20.16
¶ Offenſa maior quæ in maius bonum eſt accepta. 2.1
¶ Oleum tenue & humidum

dum.38.3.calidum natura.5.6.& 1.40.aqua lenius.23.38. eadem lentius.21.17.cur aquæ innatans.32.10.& natura fluitans. 5.6.
Oleum quamuis calidum nihil ſpumat. 30.1
Oleum aquæ miſtum fatigatos iuuat. 5.6
Oleum lachrymam excutit. 20.22
Oleum medicamẽtoſum, ſed quantitatis ratione. 1.43.& quare non medicamentum. 1.48
Oleum cur inſtillamus aqua in aurem elapſa. 32.10
Oleum cur arcere poteſt vinolentiam. 3.34
Oleum facilè interiora ſubit. 31.22. & cum aqua magis quàm per ſe. 5.6
Oleum inueteratum cur candidius quàm recens. 21.4
Oleũ cur ſol candefacit, carnem nigrificat. 38.10 & 38.1
Oliuæ inueteratæ efficiũtur amaræ. 20.25
Olent plenius omnia cũ mouentur. 13.12
Olent ſuauiſsimè quæ. 12.8
Bene Olidarum rerũ conſideratio. 12.per totã
Malè Olida cur grauius olent cùm calent, quàm cùm frigent. 13.5
Olfactus peruius ad palatum. 13.2
Olfactu omniũ minimè homo valet. 33.10
Olfactus brutis mobilior ſenſus. 7.2
Olfactus perfectio in arctioribus eſt meatibus. 10.20
Olfacimus quare minus tempore hyberno, minimè per gelu & glaciem. 12.6
Olera cur tantummodo ad ſemen vſque viuere poſsint. 20.7
Oleribus alimento eſt humor.

mor. 20.26
Olus cur ocyus excaleſcat quod ſemine prodierit. 20.17
¶Operis principium libenter adimus. 21.14
Opem ferre defunctis cur iuſtius quã viuis. 29.9
¶Oratio quibus abſoluitur. 11.60
Orator quibus rebus verſatur,& quæ nouit. 30.8 & munus. 18.5
Oratorem cur differre à philoſopho putem? 18.5 & 30.8
Orantes cur exemplis potius & fabulis gaudent quàm commentis. 18.3
Oratorem cur callidum appellamus. 18.4
Orbis pars ad auſtrum & aquilonem vergens mõtoſa. 26.54
Orbis terræ hyemum & æſtatum conſideratio. 26.56
Orcheſtræ paleis ſparſis cur vox chori minor ſentiatur. 12.5
Apud Orchomenum cur pepones optimi. 20.32
Ordeum minus competens corporibus quàm triticum. 21.2
Ordei farina dulcis non eſt. 21.19
Ordei maſſa trita cur minor, tritici maior. 21.9
Ordei farina craſsiuſcula. 21.26
Ordeacæ farinæ cur vltimum candidius,triticeç primum. 21.2
Ordei farina potionem eandem minus meram apparere facit. 21.29
Ordei farina reſiccata magis cõſtipatur quàm tritici. 21.26
Ordeaceo cibo cur multum temporis vti ſine faſtidio poſſumus, alijs nõ. 21.13
Ordeacea maſſa cur minor in igne videatur q̃ triticea. 21.10. & 21.23

Ordei maſſa longè pertrita validius alit, quã parum attrectata. 21.2
Ordeacea farina pertrita cur nigrior redditur. 21.16
Ordeacea maſſa quo plenius tractetur teraturque, cur eo minus aluũ ſubducit, triticea contrà. 21.8
Orientis partes eminentiores q̃ occidẽtis. 26.1
Origani natura. 20.22. & 20.35
Origanus muſto iniecta cur vinum dulce efficit. 20.35
Origanus oculis nocet. 20.22 & 31.9
Orion oritur ineũte autumno occidit hyeme. 26.14
Orionis ortus morbos tollit vel parit, iudicat vel intendit. 1.3
Orionis exortu cur dies maximè variẽt, flatusq; importuni moueantur. 26.14
Orion turbulentus & inæqualis. 26.14
¶Os ex vacante materia. 33.18
Os nunquam fœdũ reddit odorem. 13.4
Os capitis denſum quo indicio. 10.47
Oſsiũ colliſio, preſſatio, & fatigatio vnde. 5.7
Oſcitantes cur minus audiunt. 11.44 & 11.29
Oſcitãs cur nemo inſcalpere aurẽ audeat. 32.13
Oſcitãtibus ſtrepitus in auribus naſcitur. 11.44
Oſcitãti cur ſæpe in oſcitando reſpõdemus. 7.2
¶Ouium pili cur eo duriores quo prolixiores. 10.15
Ouib⁹ expilatis cur pilus mollior ſubnaſcit. 10.24
Ouium pili cur hyeme non decidunt. 10.23
Ouium pili vbi cohærent. 10.24
Oues in Magneſia & Afri

frica pariunt bis. 10.46
Oues breue tempus viuunt. 10.62
Oues fœcundæ. 10.60
Ouium oculi cur plus diſtant inter ſe quàm hominis. 10.17
Ouium caro molli dulciq́; alitur pabulo. 10.24
Oues recẽtes vellera molliora gerunt. 10.25
Ouis nõn ſæuit à partu. 10.17
Ouibus lac plurimũ pro portione corporis. 10.6
Oua cõfracta ſuper verberum vulnera & vibices prohibẽt vlcera ne conſiſtant. 9.1
Oua ſua lentitia glutinant. ibidem
Oua cruda nequeunt circumuerti. 6.4

P

Palea calida & attrahens. 22.13
Paleis in Orcheſtra ſparſis cur chori vox minor ſentiatur. 11.25
Paleæ cur fructus duros & incoctos emolliunt, maturãtq́;, mites autẽ & concoctos non putre faciunt. 22.13
Pallor putredo quædam ꝑ ſumma corporis. 38.4
Pallidos efficit humor cũ putreſcit. 14.12
Palmulę cur pene nucleo carent q́ minutæ. 20.24
Palpebras cur agitare ſolemus. 34.12
Paludibus iuxta fluuios cur fieri ſoleant bomugi. 25.2
Paluſtria incolentes loca cur ſubpallidi. 14.1.2
Paluſtrib⁹ locis cur sõno lẽtiores efficimur. 14.11
Panici natura fungoſa & calida. 20.8
Panis exiguus ſuccurrit canino appetitui. 8.4
Panis biſcoctus refrigeratus, cur minus duritiã præ ſe ferat. 21.12
Panis toſtus refrigeratus

cur

cur deterior redditur. 22.7
Panes cur vt parum triti, ſic nimium triti rumpantur. 21.15
Panis cur toſtus durior, tepefactus humidior aliquantiſper reddi poſſit. 21.25
Panes frigidi cur albiores quàm calidi. 21.4
Panes non ſaliti cur plus ponderant quàm ſaliti. 21.5
Panes frigidi humefacti ſi inuicem tangant cur non cohæreant, calidi contrà. 21.6
Pantheræ non reperiuntur domeſticæ. 10.44
Panthera cur ſola animãtium ſuauiter olet, & nõ niſi beſtijs. 13.4
Papyrus quomodo recta quomodo contorta abſcinditur. 16.6
Papulæ non ſunt corporis. 4.14
Par pari non reddere vitio datur. 29.1
Paralogiſmus, id eſt, peruerſa ratiocinatio. 18.8
Parameſe in heptachordo relinquebatur à veteribus. 19.48
Paranetes & hypates eadem videtur vox. 19.4
Parhypates cantus cantandi primordium obtinet. 19.3
Parhypate dieſi ab hypate diſcrepat. 19.4
Parhypate cur difficilè cantatur, hypate facilè. ibidem
Parhypaten cantando cur vox rumpi non minus ſoleat, quàm in nete ſupremisq́; 19.3
Parentũ ſimilitudo quare magis in alijs animalib⁹ q̃ in homine. 10.12
Parentum alia ſtatim ſectantur animalia, alia ſerò, & quare. 10.34
Partes corporis cur diſſiendæ. 6.2
Pars corporis poſterior

carnulentior, ideo humidior, & quare. 2.14
Partes naturã magis numeri quàm totum ſortiuntur. 16.7
Pars media longi cuiuſq; & continui potiſsimum laborat, ſi fixum manet. 5.20
Partu numeroſo cur alia animalia, alia nõ. 10.16
A partu quare ſequire ſolent alia animalia, alia non. 10.37
Panidi rigẽt, & frigidi & pallidi efficiũtur. 8.17
Paupertas cur apud bonos potius quàm malos eſſe ſoleat. 29.4
Peccare quid. 19.26
Pecoris verſicoloris lingua index. 34.4
Pectus cur in orbem formari ſolet. 16.9
Pecuniæ iniuria cur maior ęſtimetur quàm honoris. 29.1
Pecunias acquirere non impendere cur nõnulli conſueuerunt. 30.12
Pecuniarum iniuria cur magis amplificetur cæteris. 29.5
Pelles arietum recenter detractæ verberũ vulneribus & vibicibus admotæ, & oua ſuper confracta prohibẽt vlcera ne conſiſtant. 9.1
Penis tentigo cur fieri poſsit. 4.24
Penis flatu citiſsimè in molem augeſcit inſignem. 30.1
Penis tentigo emarceſcit varicoſis. 4.21
Penem excitum reſidere animus cogere non poteſt. 5.15
Penis cur tendi vehementius poteſt cõcumbentibus, ſi deſiderio mingendi tenentur. 4.23
Penis menſura inſignis cur minus efferri ſeſe patitur. 4.24
Penis vbi poſitus. 4.23
Penetrant quæ facilè, & quæ

quæ non. 23.22
Pennæ auibus vnde. 4.32
Pepones cur optimi paluſtribus planis. 20.32
Perdici cur commodum porrum. 11.39
Perniones ex nimio humore conſiſtunt. 1.55
Pernionibus quare proſit aqua tã frigida quã calida. ibidem
Perniones quare frigus tollit & facit. 1.56
Pes oſsibus maximè ſcatet. 2.19
Pes dexter à ſiniſtro differt. 31.30
Pedes cur magis rigent cùm ſuſpenſi tenentur. 8.3
Pedes cur potiſsimũ torpent. 6.6
Pedes pares cur habeant animalia. 10.28.& 10.32
Pedum nuditas cur obeſt Veneri. 45.ſiccat & refrigerat. ibidem
Pedibus quare intumeſcunt qui cibo vtuntur vitioſo vel fame diutina. 1.5
Pedes quare potiſsimum operiendos præcipunt medici in morbis. 2.26
Pedes carnis inopes & nerui vberes. 6.6
Pedes cur ſudãt in trepidatiõe & nõ facies.2.31
Pedes cur minimè ſolent ſudare. 2.26
Pedum locus frigidiſsimus. ibidem
Pedum veſtigijs cur titillamur. 25.2
Pediculos quare parit aquarum mutatio. 1.16
Pediculis abundat puerilis ætas. 1.16
Pedunculi ex corruptione. 20.12
Peſtis facilè infertur ijs, qui deprauato ſunt habitu. 1.7
Peſtilẽs gen⁹ omne quare velox in arripiẽdo. 7.4
¶ Philoſophi cogitatio qualis. 18.5.& cur ab

oratore differt. 30.8. & 18.5. quæ nouit, & vbi verſatur. 30.8
Philoxenus gruis collum à dijs ſibi dari optabat. 28.7
Phrynicus & cæteri eius ætatis muſici cur modu landi potius ſcientiam exercebant. 19.31
¶Picata cur incorrupta valeant edurare. 22.4
Pictores quare flumina pallida, mare cœruleũ, & lacus candidos pingunt. 23.6
Pigmenta nonnulla quare moueant ſudores fœtidos. 2.13
Pili ſiccitate oriũtur. 4.4 & corrupto alimento. 10.12. cute enaſcuntur. 10. 29. & cur candidi. ibidem. cute inquã enaſcuntur. 10.36
Piloſitas q̃ maximè parte in animalibus. 10.52
Pili vnde hominib⁹. 4.32 & 10.25
Pili quare non exeunt cicatricibus. 9.1. & 4.4
Pili neq; pueris neq; mulieribus. 4.4
Pilorum varietas ſecundum varias regiones. 10.24
Pilorũ erectio vnde. 7.5
Pili cur in cute inhorreſcunt. 8.8. & 35.5
Pili rigentium cur erigũtur. 8.11. & 8.18
Pili imbecilli. 7.5
Pilus quare nũquam fœdũ reddit odorẽ. 13.4
Pili congeniti qui. 4.19
Pilorũ laſciuia in homine quare in capite. 2.10 in cæteris contrà. 10.61
Pili caneſcunt in vitiligine. 10.5
Pili neceſſariò defluunt carentes alimento. 4 19
Pili qui decidunt vſu Veneris immodico. ibid.
Pilum deciduũ gerentia minus viuunt. 10.62
Pingue omne dẽſum. 10. 21. calidum. 10.23. adnẽtitium

titium naturæ. 5.14
Pingue cõcalfactũ lique ſcit,caro non. 5.4
Pingue nunquam fœdũ reddit odorem, & quare. 13.4
Pinguia guſtatu ſuauiſsima. 21.13
Pinguedo cur locis euariat in animalibus.10.3
Pingue laborantium cur abſumitur,caro nõ. 5.4
Piper ſi largè ſumitur quare veſicam:ſi parcè, aluum ſoluit. 1.44. ſed magis vrinam mouet. ibidem
Piſcatores factam iacturam retium,æquo animo ferunt qua ob cauſam. 29.2
Piſcatores marini omnes cur rufo ſunt colore. 38.2
Piſces cocunt ſine attritu. 4.5
Piſces nullam habent veſicam qui. 10.42
Piſtores ordei cur imbecilli fiãt,& deſtillationibus obnoxij: tritici verò, corpore ſunt bene habito. 21.24
Pythagorici dicunt vniuerſum conſtare q̃tuor numeris cubalib⁹. 15.3
Pituita excremẽtũ. 4.17 frigida. 1.29
Pituita ſalſa quibus conficitur naturis. 4.30
Pituitoſi quare ſani æſtate ſicca & autumno ſicco. 1.11
Pituitoſis quãdo raucitates & deſtillatiões. 1.9
Pituitoſis morbis cur libido immodica proſit. 1.51.& 4.17
¶ Plantæ calidæ & ſiccæ natura. 13.4
Plantæ tenellæ cocunt facilius. 32.7
Plãtæ emergẽtes qũo attollunt lapides. 11.28
Plantarũ acriũ cur ſemina acriora quàm radices & folia. 20.10
Plantarum nonnullę cur fru

fruſtu vacent cũ florẽ habeant. 20.3
Plãtis peremptis cur humor non putret. 13.4
Plantis nullum eſt excrementum. ibidem
Plantæ odoratæ cur vrinã ciere poſſunt. 12.12
Planis laborioſius cubamus quàm cauis. 5.11
Plato fuit melancholicus. 30.1
Plenilunium quando nobis apparet. 15.6
Plumbum in aqua nõ liqueſcit. 4.15
Plumbũ quare calidius quã lana. 8.16.& 37.4
Plura infinito participant. 18.9
¶Polenta expaſlatur. 24.9
Pomilionũ cauſæ. 10.14
Pomariorum cuſtodes quomodo fugant; beluas. 25.2
Poma cur nõ ita prius vt poſt eſitata replẽt. 22.1
Pomorum genus calidũ & humidum cauſæ ſuæ generationis. 22.8
Pomorum genus cęteris eſculentis longè grauius. 22.1
Pondera corpora extrinſecus appoſita laborioſiora ſunt q̃ mẽbra. 5.7
Ponere ſecundum naturam eſt. 5.38
Põtus quare in lacus ſpeciẽ propè tranſit. 23.6
Ponti aer craſſus & albus. ibidem
In Ponto cur æſtus & frigora intentius fiãt 25.6
Porrum cur aquam ſalſam recuſat. 20.1
Porrum cur proſit ad vocem ſonoram, item perdici. 11.39. lentitia detergit fauces. ibidem
Portio ordo. 19.38
Portulaca herba cur dentium ſtuporem tollere poteſt. 1.38.& eius ſapor acidulus. ibidem
Poſſeſsio in iudicijs tenẽda poſsidẽti, donec iudicatum

catum ſit. 29.13
Poſterius quomodo capi debeat. 17.3
Potio pulchrior ſi ſiti detinemur. 10.51
Potio eadẽ cur minus mera ſi farina ordei inſperſa bibatur. 21.20
Potu cur vox grauior. 11.18
Potus qui raptim & vniuerſim datur, quare ventrem minus humectat. 3.21
Potio cur febrientibus ſępe & paulatim danda. 1.57
¶Prandendum largè, & cœnandum parcè quando. 3.32
Præmium præſtãtius ſuo certamine. 30.10
Præmia cur poſuerũt veteres certaminibus corporum, ſapientię nullus ſtatuit. 30.10
Pręſtigiator cur maliteſſe q̃ aſtronomus. 18.6
Principium minus rei minoris. 10.15
Principia cuiuſcunq; generis facilè moueri poſſunt. 1.15
Principiũ rei cuiuſq; maximum & dimidium rei. 10.15
Prius & poſterius quõ capi debeant. 17.3
Prolem noſtram cur vocamus animal ſemine noſtro natum. 4.14
Proponere, mediũ iterponere & attollere. 5.38
Proportio in ſonis eſt æqualitas. 19.14
Prouerbiũ, Cũq; auſter ſurgere cœpit. 26.29 & 26.43
Prouerbium, Cùm ceſſat boreas, &c. 26.43 & 26.22. & 26.47
Prouerbiũ, Vt Cæcias nubes, ſic ille opes trahens. 26.32
Prouerbium, Tertia lux nunquã nocturno aquilone laborat. 26.9
Prouerbium, Nauibus hyberno

berno ventos dat terra ſecundos. 26.59
Pruina frigida. 8.13 & quando conſiſtere poteſt. 25.1.& 26.3
Pruriginis & libidinis ſimilis voluptas. 4.16 & quid prurigo. ibid.
Prurictium genus omne quale. 7.4
¶Ptarmenō hiſtrio. 27.3
Ptiſana ordeacea parum alit, & ſatis refrigerat. 1.37. & febrientibus accōmodatior triticea. ibi.
Ptiſana cur oleo inſtillato candidior reddi poſſit. 21.1
¶Pubeſcit homo quādo. 4.4
Pudor in genere metuendi. 11.53
Pudor in oculis eſt. 31.3
Pudefacti erubeſcūt. 11.53
Pudefactis cur aures rubeſcūt. 31.3.& 32.1.& 32.8
Pudore affectis calor partem petit ſuperiorem. 11.32.& 11.52
Pueri calidi & humidi. 1.19.& 3.7
Pueri ambulandi facultate carent. 11.30
Pueri non ſecus ac beſtiæ ſuas exprimunt appetitiones. 11.60
Pueri nati curam deſiderant, cætera animantia ſua opera viuere queūt. 10.45
Pueris quare pilus non exit. 4.4
Puerorū corpora contextu denſo, & non facili expiratu. 10.4
Pueri canticis oblectantur. 19.38
Pueri quomodo erubeſcunt. 8.17
Pueri quare amētes. 30.13
Puer feracior quàm vir omnium edax & iræ deditus. 10.44
Pueri cur nōnulli fari anticipant, & rurſus obmuteſcant. 11.27
Pueri cur vocē reddūt acutā. 11.6.& 11.14.& 11.

16 & 11.34. & 11.65
Pueri nonnulli ſtatim cũ in lucem venerunt locuti. 11.27
Pueri cur lætiores. 30.1
Pueri quare minus ſitiũt. 3.7
Pueri cur non ſunt vinoſi, cũ ſint calidi. 3.7
Pueri quare tenuiores p̃ æſtatem reddunt. 4.29
Pueri cur non calueſcũt. 10.56
Pueri cur magis lingua hæſitant. 11.30
Pueri vitiliginem minus habent quàm viri. 10.4
Pueri varicibus carent. 10.39
Pueri omnes quare naſo reſimato. 33.18
Pueri ante ſeminis geſtationem cur voluptate pruriunt. 30.1
P ris ceſſare tentigenes ſſunt nullo ſecreto hu ore. 4.27
Pueros motio mentis atra bile. 30.1
Puerilis ætas abũdat pediculis, grauedine, & ſanguinis profuſione. 1.16
Pulchrius ſuauius ad concumbendum. 10.51
Pulegiũ cur ſuſpẽſum floret ſolſtitij tpe. 20.21
Pulmonem ſanguinolentum habentes calidi modo vinolentorũ. 27.4
Pulmo cur tollit vibicem. 9.6
Pultis cruſtę vetulę dicũtur. 10.29
Pumex cùm ſecatur nõnulli inhorreſcũt. 35.3. & quare. 7.5
Punico in concentu cur diapaſon ita latitat, vt vniſonũ eſſe videatur. 19.14
Purgatio quid. 1.41
Purgare quæ poſſunt. 1.48
Purpurarij cur ruſo ſunt colore. 38.2
Putredines non ſunt noſtræ. 4.14
Putredo omnis ab externo

no calore. 2.33
Putredo amarorem habet. 22.5
Putredo potius per æſtatem. 2.21
Putredo qete interioris qualitatis cõſiſtit. 13.8
Putret qđ quieſcit. 14.7
Putrent omnia cùm mouentur. 25.17
Puteorum aquę cur tepidæ à meridic æſtate redduntur. 24.2
Puteus ſi in domo fuerit magis reſonabit domus. 11.8
Puteorum cur pars ſuprema ſalſior. 23.30

Q

QVadratum quando ſpeciem multanguli repræſentat. 15.5
Quadrupedes neq; ſternutare, neq; grauedine affici ſolent. 10.53
Quadrupedũ paruæ cur monſtra magis pariũt. 10.60
Quadrupedum partes poſteriores ĩfirmiores quo argumento. 10.52
Quadrupedum pars poſterior piloſior, hominũ contrà. 10.52
Quantum finitum. 5.25
Quantum noſſe non eſt noſſe niſi eius numerũ. ibid.
Quartana febris imbecilla, ideo eget victu calfaciente. 1.58
Quartanæ longæ quãdo ſolent autumno euenire. 1 19
& quomodo fiunt. ibid.
Quartanis quare ratio victus non eſt extenuãda, ſed potius ignem corpori interſerẽdum, & quid agendum ante acceſsionem. 1.58

R

RAcemorũ acini dulciores vindemiati quàm non vindemiati. 20.23
Radiculæ tenues cur acriores. 20.11

Ra

Radicula ſurſum moueare poteſt ſpiritum. 13.6
Radiculæ quomodo amplitudine mira increſcunt. 20.13
Radij ſolis quare recti. 15.5
Ramenta vulgò aeris corpuſcula. 15.12
Ranæ natura humidæ. 1.22
Ranarum puſillarum copia cur indicant annũ grauem. 1.22
Raritas quare conciliandà corpori ſanando. 1.54
Raucitas quando hyeme accidit. 1.10
Raucitates quando pituitoſis accidunt. 1.9
Rauci quomodo voce corrupta. 11.22
¶Recentia omnia multũ humoris extranei habẽt. 20.30
Refrigerati magis cur ab eodẽ calore vrimur atq; dolemus. 8.6
Refrigerata omnia deorſum feruntur. 13.5
Refractio vocis per ſimilem angulum fieri ſolet. 11.23
Regionum habitus quas afferunt affectiones animalibus. 14. per tot.
Renes omnium pingues. 4.2
Requies omnium quare noctu amplior. 11.5
Res quæq; loco ſuæ naturæ idoneo abũdat. 1.22
Rei minoris principium minus. 10.15
Res miſta vſquequaq; talis. 11.62
Res praua facilis ortu. 10.44
Res humanę circulus. 17.3
Res eadem à contrarijs efficitur. 3.25
Rebus procul abſentibus diffidere ſolemus. 18.10
Reipublicæ quæ ſunt delicta, & quæ honorem com-

comparant. 29.14
Res vna cũ geminetur in oculis,cur in cęteris ſenſibus fieri nequeat.31.18
Res vna oculis qñ geminari videtur. 31.17
Res vna quare multa eſſe apparet vinolentis. 3.29.& 3.10
Reſonandi ratio non niſi refractio eſt. 11.8
Reſpiratio nonnihil habet ſtrepitus. 11.48
Reſpiramus vbi vehemẽter,cur iterum reſpirare nequeamus. 34.8
Reſultatio corporũ quomodo fieri ſolet. 16.13
Reticulum in multiuentribus animalib⁹. 10.43
Reo cur dexter loc⁹ apud iudicem detur. 29.12
Reo & accuſatori ſi ſuffragia pari modo fuerint, cur reũ vincere eſt ſancitum. 29.13.& 29.15
¶ Rhanus reddit odoratior,ſi iris decubuit.12.3
¶ Ridentes cur vocẽ mittant acutiorem. 11.15
Ridentes cur vocem grauem,flentes acutam mittunt. 11.15.& 11.13
Ridemus cur continuò,ſi quis locum alarum moueat. 35.8
Riſus quid, & qua parte. 35.6
Riſum cur retinere min⁹ poſſumus cũm amicos videmus. 28.8
Rigentes maximè tremunt. 3.5
Rigent cur maximè corporis extrema. 8.2
Rigentes frigiditatem pati videmur. 3.25
Rigentes frigore caloris extinctu obtremũt. 3.25
Rigẽtium pili cur erigũtur. 8.11
Rigentes cur liuidi efficiuntur. 8.1
Rigẽt quare minimè qui iraſcuntur. 8.17
Rigent admodum quare homines pleni. 8.5
Rigent quare minimè o-

culi. 31.23
Rigemus magis hyeme cùm currimus, quàm cũ ſtamus. 8.12
Rigétibus quare vox tremula. 11.65
Rigentibus cur lingua errare ſoleat. 8.10
Rigentes cur dormire nõ valeant. 8.19
Rigor febriũ vnde. 3.25
Rigores maximè æſtate oriuntur. 1.29
Rigor carni accidit, ſi veſtis humore nimio madefacta fuerit. 3.1
Rigidius concoqui facilius. 21.8
Riuus fiuens ſi obſtruatur ſe colligit, & tandem relaxatus copioſior effluit. 2.24
¶ Robur maximè manibus. 2.5
Robuſtiora q̃ ſunt. 10.59
Ros qũ conſiſtit. 25.21
Ros frigidus. 8.13
Roſa ipſioſa natura. 12.8
Roſæ ſibi ſimiles remanent in odore contuſæ. 13.11
Roſæ odor ſemper ſuauis. 28.7
Roſæ quibus vmbilicus aſper quare ſuauius olent, quàm quibus læuis. 12.8
Roſaceum odore non cõmutatur. 13.11
¶ Rubedo ſanguinis concurſus. 9.3
Rubigo arborum humore calido alienóq; conſiſtit. 26.19
Ructus ventriculi affectus 33.1. & expiratio. 33.9. & quando fit. 33.5. & vñ moueri ſolet. 10.43. & quibus, & quibus non. ibid. & cur magis dormientibus. 33.15. & cur ſternutaméto ſedari nequeat. 33.1
Ructus crudorum fœdi olent. 13.4
Ruga quid. 24.7
Ruminantia non ructãt. 10.43

Quæ Rumpuntur, crepitum mouere ſolēt. 11.26
Ruta cur faſcinationis remedium. 20.34. & quare moueat ſudores fœtidos. 2.13. & 20.33. & cur in ficum inſita pulcherrima & plurima proueniat, & vbi inſeritur. 20.18.

S

SAl cur dentium ſtuporem tollere poteſt. 1.38
Salem indurat ignis. 3.16
Sal exiccat, inde ſale confecta incorrupta ſeruamus. 21.5
Sal cur eliquatur ocyus aqua ſalſa quàm dulci. 23.22
Sal exiguus cur ocyus crepat & exilit, vehementius autē qui plenior. 11.42
Sal igni ingeſtus cur crepitum mouere ſoleat. 11.26
Sale, acetóue qui perfricandum cenſent, inflammationes tollere volūt. 9.1.
Sal cur eadem magnitudine qua modico igni ingeſtus, crepat; ſi nimio inieceris igni, vel nihil, vel minus crepabit. 11.43
Salſum graue. 23.20
Salſus humor cùm mouetur dulcior reddit. 23.31
Salſum quàm dulce calidius. 23.30. & cur nō vt dulce frigidum. 23.7
Salſamenti odor quando nobis ſuauis. 28.7
Salaces quare quibus pili palpebrarum defluunt. 4.19
Salaces, vide etiam Libidinoſi.
Saltans pondúſculis innititur. 5.8
Saltatores cur mane ſoleant exerceri. 11.22
Sanguis calidus. 8.2. dilutus morboſus. 9.5. lienoſorum corruptus. ibid. vitiatus quiſq; integro tenu-

tenuior. 10.2
Sanguis eſt, qui noſtra corpora calore intingit naturali. 38.9
Sanguinis profuſione cõflictantur pueri. 1.16
Sanguis è naribus cur homini ſoli. 10.12
Sanguine è narib⁹ effluẽte cur aquam frigidã in faciem fundimus. 33.6
Sanguis qui ſe excrementis cerebri imiſcuit, quaſi in ſaniem degenerat. 10.2
Sanguis alimento eſt corporibus. 10.59
Sanitas mediocritas quædam. 1.3. quies. 7.1
Sanitas cur neminem ſanare poteſt. 7.1
Sanitati & robori non idem habitus eſt idoneus. 8.6
Sanitatis ratio diligẽtius hadenda, cùm tempora euariant. 1.3
Sani aut non ægrotant, aut preſsi morbo celeriter obeunt, & quare. 1.28
Sani quare mutato tempore ægrotare incipiãt. 1.3
Sanis cohabitans cur nihilo ſanior efficit, iuſto autem iuſtior. 29.10
Sani cur voce graui reſpectu ægrotantium. 11.
Sapientiæ quare nulli ſunt poſita p̃mia. 30.10
Saporum genera, vnde oriuntur. 20.29
Sapores ex ſemine. 20.10
Sapores cur nõ moribus ſimiles. 19.29
Sapor auſterus vñ. 20.35
Sapores contrariorũ oppoſiti fermè inter ſe ſunt. 22.11
Sapores ex incõcoctis deteriores, & q̃ tales, ex cõcoctis ſuauiores. 4.13
Satietatis comes Venus. 10.46
Satietas non ſolum pleno oritur ventriculo. 21.13

Satyro Clazomenio ad maledicendum propenſo aures obturatæ fuerũt, vt de re ageret. 3.26

¶ Scabies cur cõtagioſa. 7.4

Scabies magis quàm lepra cæteros afficere poteſt. ibidem

Scammonea magis aluũ ſoluit. 1.44. & quare. 1.42. & ſi largè ſumatur, cur aluum: & ſi parcè & vetus ſit, veſicam. 1.44.

Scæna heroum facta dictáque ſimulat. 19.49

In Scæna nullus antiſtrophi vſus. 19.15

Scænis qui familiariores concentus. 19.49

Sciẽtiæ omnes opera noſtra ſunt. 30.4

Scientia mẽtis inſtrumẽtum. 30.4

Sciendi ratio animi quiete conſtare videtur. 30.13

Scortũ metuentibus conuellitur. 27.11

Scythas cur conſtat eſſe vinoſos. 3.7

¶ Secare quempiam cũ videmus, cur animo vicem eius dolemus. 7.3

Sedile ventrem opimat, reliquum corpus extenuat. 5.14

Sedile cur alios impleat, alios extenuet. 6.1

Semen quale. 4.7

Semẽ genitale principiũ rei. 10.15. & vnde oritur. 3.11

Semen ex quibus oritur. 4.29

Semen calidum & humidum. 5.31

Semen genitale cõcoquitur calore natiuo. 4.13

Semen genitale redditur humidius auſtrino flatu. 14.5

Semen hominis igne planè liqueſcit. 4.15

Seminis tranſitus vnde. 4.2 natura qualis, & vbi abundat. 4.21

Semen deceſsio flatus. 4.

4.11
Cum ſemine vnà excrementi aliquid exit. 4.30
Semen ex omni parte. 4.22
Semen labi per ſpinam è cerebro videtur. 10.56
Seminis tempore quæ accidũt animãtibus. 4 4
Semen genitale naturam præfert pituitæ. 1.51
Seminis expertes cur vocem reddũt acutã. 11.16
Seminis profuſio in coitu à ſpiritu impellente fit. 30.1
Semẽ quare profluit pleriſque & timentibus, & morientibus. 4.8
Seminis profuſio per ſomnũ quare partim nunquam, partim rarò cæteris animantibus accidat. 10.18
Semen profluit dormientibus celeriter, vigilantibus non. 4.5
Seminis profuſio per ſomnum reſupinis tãtum accidit, & fieri nõ poteſt ſine imagine. 10.18
Semen effundentia ſicciora & laxiora. 4.4
Semine vacantes cur vocem reddũt acutã. 11.34
Semen genitale ebrioſorum cur magna ex parte infœcundum. 3 4
Seminis perfectio omnib⁹ terminus & finis. 20.7
Semine omnia oriuntur. 20.10
Seminis ortus vnde. 3.32
Semine putreſcente multa eueniunt. 4.14
Semina quæ celerius afferunt, & quæ nõ. 20.17
Semina odorata calida ſunt. 1.49. & 20.16. & cur vrinã ciere poſsint. 12.12
Semen ex caule eſt. 20.17
Senectus refrigeratio. 30.1. putredo quædã. 38.9. & 14.7. itẽ ſicca eſt. 3.25. calorem extinguit. 3.5
Senectutis calor alimẽto deficiente emarceſcit. 3.25

3.25
Senectus parum ſperare poteſt. 30.1
Senes frigiditaté pati videntur. 3.25
Senes cur laborioſiusſternutant. 33.12
Senibus caro liueſcit. 8.1. & quare cutis. 9.5. & 38.9
Senum corpus quare vibicatum. 9.5
Senes cur triſtiores. 30.1
Senes cur voce tremula. 11.65. & acuta. ibid.
Senes frigiditate obtremere indicium. 3.25
Senes ſi vino ſe inebriauerunt, cur minus mingunt quàm iuuenes. 3.33
Seniores quando attoniti. 1.9
Senes quàm iuuenes cur ſapientiores. 14.15
Seniores cur mente valemus, iuniores ocyus diſcimus. 30.4
Senes quare obtuſius vident. 31.14
Senis viſio quomodo differt à viſione luſcioſi. 31.26
Seneſcunt quare tardius qui loca incolunt ædita ocyus qui caua & paluſtria. 4.7
Senes propter imbecillitatem linguæ afficiuntur. 11.30
Sentire affici. 31.12
Sentiendi genera quinq; 28.7
Senſus nullus dexter ſuo ſiniſtro pręſtãtior quare. 31.13. & 31.12
Senſus hominis quando ſuo fungitur officio. 30.13
Senſibus quibus maximè afficiantur bruta. 28.7
Senſus quare lætitia afficiuntur. 7.5
Senſibilium omnium cur ſolum id mores obtinet quod obuiã auribus eſſe poteſt. 19.27
Septentrio pars terræ eminẽtior & niuis plena. 26.

26 16
Septētrionales quare ruſo ſunt pilo. 38.2
Serra cùm acuitur cur inhorreſcimus 7.5.& 35.3
Serenum cur potius noctu quàm interdiu. 25.7
Seruum aſſerere qui liber eſt longè iniquius, quã liberũ aſſeruiſſe qui ſeruus eſt. 29.13
Setæ exuberant alimenti copia. 10.61
¶ Sibyllæ naturali intẽperie fiunt tales. 30.1
Siccitas totã indurat cutem. 31.14
Siccius firmius & diuturnius. 14.9
Sicciora minus putredini obnoxia. 13.1
Siccis cibis egent naturæ humidæ. 10.58
Sicciores natura diutius viuunt. 14.9
Sideratio crudor. 1.10 & quid item. 1.9
Similia cur ſimilibus gaudent. 10.51
Simile à ſimili non afficitur. 3.8.& 8.15
Singultus cuius partis affectio. 33.1
Singultus à pulmone, & vnde fit. 33.17. quãdo fit 33.5. & quare oriatũ, vbi inalguimus. ibid.
Singultum inducit refrigeratio. 33.13
Singultus finitur retentione ſpiritus. 33.17.& aceto. ibid. & quare. 33.13
Singultus cur ſternutamento ſedari queat, ructus nequeat. 33.1.& 33.17. item retentione ſpiritus & aceto. 33.5. item ſingultus leuior aceto. 33.1
Siniſtra dextris humidiora. 31.25.& 32.7.& indicium. ibid.
Siniſtra manus in neutrã partem eſt potens. 5.32
Siniſtra parte cubamus libenter, dextra potius dormimus. 6.7
Sitis vnde. 27.2.& 27.8.

q̃ ex cauſa. 27.3. & eius conſideratio. 28.5
Sitis non ceſſat quia venter plenus humoris eſt, ſed quare. 22.2
Siti ſi detinemur, potio pulchrior. 10.51
Sitis ex metu, militũ argumento. 27.3
Sitis ab exercitatione. 5.30
Sitim cur minus quã famẽ tolerare poſſumus. 28.5.& 28.6
Syderũ ortus morbos pariunt vel tollunt, iudicant vel intendunt. 1.3
Syllogiſmus, id eſt, ratiocinatio. 18.8
Syluestria quæ appellamus. 20.12
Symmetra corpora, vide Corpora ſymmetra.
Syria vt feruẽtior ſic odoratior. 13.4
Syriæ loca pleniora. 12.3
¶Sobrius rectè iudicat. 3.26.& acres ſalſosq; habet humores. 3. 8.& quare minus ſentit aquas ſalſas vitioſáſque. ibid.
Sobrij cur tẽpore hyberno vocẽ acutius mittũt. 11.56
Sobrij iudicãt penitus ratione. 3.2
Sobrij cur qui loca habitant calida. 14.15
Socrates fuit melancholicus. 30.1
Solatio in fouendo cur tibiã adhibere ſolem᷑. 19.1
Sol parens & autor motuum. 26.35
Sol cauſa flatus & perturbationis. 25.7
Sol omnia mouet. 11.5
Sol ventorum autor, vel oriens, vel occidens magna ex parte. 26.34
Sol cùm ad ortum perrepat, excitat ſubſolanos cùm ad meridiem, auſtros. 26.13
Sol cur planus videtur, cùm ſit ſphæricus. 15.7
Sol per quadrilatera profluens, cur circuliũ format.

mat. 15.5

Solis figura rectis continetur lineis. ibid. & cur radij circulares apparẽt ibidem

Sol vt noctis medio remotiſsimus, ſic meridie proximus. 25.4

Sol meridie maximè è perpẽdiculo ſeſe nobis exhibet. 15.4

Sol ĩ bruma breuiſsimas agit diſtantias. 26.13

Sol cùm eodẽ vigore feratur, cur non pari tempore vmbræ increſcant decreſcántque. 15.4

Solis vmbrarum conſideratio. 15.8

Solis vmbræ extremum cur tremere videatur. 15.12

Sole cur amplius recaleſcimus quàm cùm mouemur. 5.34

Sol cùm è nube illuxit, cur calidior videt̃. 14 13

Sol quãdo geminari põt 15.11 & cur nũquã cœlo ĩ medio geminat̃. ibi.

Sol corpora alsiccare poteſt. 2.7

Sol oculis occurrens reddit infirmiores. 31.29

Sol lachrymam ciet. 5.13

Sol nuda magis quàm induta calfacit. 2.9

In Sole nudo corpore quare minimè ambulãdum. 1.54

Sole deficiẽte cur ſi quis per cribrum aut frõdes, aut inter digitos inſpiciat, ſplendores ſpecie lunæ nondum completę incernat. 15.10

Solis calor cur ſummũ adurere põt, ignis nõ. 38.7

Sol cur nigrum hominẽ reddit, fictile non. 38.8

Solis vis quæ albeſcere facit, & quæ nigreſcere. 10.66. & 38.1. & 38.10

A Solſtitio vtrolibet quare maximè cõtingit mori per ſpatium centum dierum. 1.26

Solita res ſuauior aurium

quàm inſolita. 19.5
Somnus priuatio motionis. 6.5. ſomni cauſa. 3. 24. conciliatur refrigerio. 14. 11. quare ſuauis. 10.33. vnde ceſſat. ibidē. qualis animalium. ibid. quare in tenebris potius obrepit. 6.7. & quare magis accedit dextra cubātibus parte. 6.5
Per Somnum corpus calidum & humidum. 4.5
In Somnis maximè iactatur animus noſter. 30.13
Somnus membra reddit grauiora. 11.17. & 11.27
Somnus conciliatur nonnullis ſi legere cœperit etiā nolentibus. 18.1. & quare. 18.7. & cur alios peruigiles liber facere poſſit. ibidem
Sōnolentiores quare ſumus hyeme. 11.17. & locis paluſtribus. 14.11
Somnium quando occurrit. 30.13. & quibus melius. ibidem
Sōniamus quare ea quæ agimus, aut acturi ſum⁹ aut volumus. 30.13
Somniātes inter dormiēdum cur illa videre ſibi videntur. ibid.
Soni quā habent proportionem. 19.40
Soni aſperi horrorem inducere poſſunt. 7.5
Sonus quare amplior in domicilijs, ſi quis doliū & lagenas, aut ſimilia vaſa inania obruat & operiat. 11.8
Sonus deſinens cur acutior. 19.11
Sonus grauis quietus & mollis, acutus irritās & mouens. 19.50
Sonus quomodo fit ex cauernis terræ. 25.2
Sorbitionib⁹ primū quare recreandus infirmus. 1.52
¶ Spadones qua proficiūt magnitudine. 10.38
Spadones cur vocem reddunt acutam. 11.16. & 11

34.& 11.65.cur item nõ caluеſcunt.10.56.& cur pilis non poſſunt redũdare.10.41.&cur in acumine oculorum offenduntur.4.3.&cur omnino vel varicibus vacãt, vel minus habent.10.39 quare crura intumeſcũt & alui faciles ſunt.4.3. cur cruribus putridis vlceroſisq́;.10.41.cur ſeminis infœcundi.10.39

Spadonibus humor genitalis in ſedem confluit. 4.27

Spadones effœminati omnino. 10.41

Spadonibus cur magnitudo tantummodo ad ſexũ commutetur virilẽ,cætera in fœminam.10.38

Speculatione cur non delectamur, ludis delectamur. 30.6

Spirare cur neceſſe.34.12

Spirandi ratio compari viciſsitudine confici ſolet. 5.16

Spiratio cõmoda cur colorem præſtat amœniorem. 38.3.& 38.4

Spirãdi ratio directa quomodo afferri poteſt. 2.38

Spirãdi difficultate laborantes vinum admodũ cupiunt. 27.4

Spiritus retentione ſingultus finitur. 33.17.& quare 33.5.& 33.13

Spiritus omnis eruptio partem cuius eſt melius habere ſignificat. 33.9

Spiritus ſeceſsio quare iuuat eos qui ſe exercẽt qui deniq; laboribus ſe dederunt. 5.21

Spiritꝰ largior ab humore largiore. 21.10

Spirãtibus longè cur vẽter trahentibus adducitur,reddentibus diducitur. 34.11

Spiſsius quod partibꝰ cõſtat minutioribus.21.23

Spiſſa omnia ſubacta incaleſcunt, & in caleſcẽ-

do inflantur. 21.9
Spongiarij cur ſuas diſſecant aures & nares. 32.5
Spongiarij, vide etiam Vrinatores.
¶Squillæ reconditæ germinare poſſunt. 20.28
¶Stellæ an frigidæ. 25.21. calidæ. 25.18
Stellis pſiliẽtibus cur vẽti initium datur. 26.25
Stercus cur minus fœtet quo diutius in corpore manſerit. 13.1
Sternutamentũ quid. 10.53. & 33.4. & 33.9
Sternutamẽtũ humoris copia excitatur. 31.1. & 33.8
Sternutamẽtũ caput bene valere indicat. 33.9
Sternuimus loco concalfacto. 33.1
Sternutandi locus naribus cum pulmone communis. ibidem
Sternutãtem neceſſe eſt expirare. ibidem
Sternutamẽtum cùm rẽ exordimur, obſeruam⁹. 33.11
Sternutamentum cur ſacrum, cæteræ eruptiones non. 33.7. & 33.9
Sternutamenta quæ probemus, quæ item damnemus. 33.11
Sternuimus quõ. 10.20
Sternutat omnium maximè homo. 33.10. & qui ſæpiſsimè. ibid. & 10.20. & 10.53
Sternuere quare nõ oportet, niſi res vrgeat. 4.9
Sternuere cur bis magna ex parte ſolemus. 33.3
Sternutamẽto cur ſingultus finitur. 33.1. & 33.5 & 33.17
Sternutant cur laborioſius ſenes. 33.12
Sternutaturis qualis motus oculi. 31.7
Sternutare cur ceſſamus oculo pfricato. 3.1. & 33.2. & 33.8. itẽ naſo. ibid.
Sternutamus quare magis ſolem aſpiciẽtes, & pen

penna ſolicitati. 33.4. & 33.15
Sternutamentum cur ꝓpè dixerim ſemper vigilantibus fiat. 33.15
Vbi Sternutauim⁹ cur inhorreſcimus. 8.14.& 33.16
Stirpium in genere quæcunq; vrbana eadem & ſylueſtria eſt reperire, non contrà. 10.44
Stirpiũ cur aliæ ad ſemẽ vſq; viuere poſsint, aliæ ſæpius fructificare ſunt ſolitæ. 20.7.& quę ſæpe fructificant. ibid.
Stirpium nonnullæ cur ſemper ædant caulem inanem. 20.19
Stirpium partes non inſtrumentariæ, quare in orbem formari ſolent. 16.9. item caudex. ibid.
Stirpibus proſunt auſtri marini. 1.23
Stirpes omnes cur in longitudinem augeri ſoleant. 17.2
Stirpium multæ & integræ bene olent, & corruptæ & aridæ magis. 13.4
Stirpes aqua tepida irrigatæ duriores fiunt. 10.59
Stirpium ærugo vnde. 1.23
Strabonibus vnde res eadem geminari videtur. 31.7
Strangulatio ingratum affert colorem. 38.3
Strangulatio hominis nõ nullos facit animo deficere. 7.5
Strangulatio quare accidit vbi buccellam deuoramus grandiorẽ 34.9
Strepitus quid. 11.6.& 11.29. ſtrepit⁹ omnis ſpiritus. 7.5. acutior qui procul abeſt. 11.6
Strepitus extrinſecus cur magis intus auditur, quã intrinſecus foris. 11.37
Strepitus ferri etiam rectè non poteſt. 11.49

Strepitus cur corpora dẽſa penetrare poteſt, lux non poteſt. 11.49
Studia licet interdum praua cur nõnullos magis delectant, quàm honeſtiora. 18.6
Stupor attonitus cur nõ contagioſus. 7.4
¶ Suauitas non niſi per ſuccũ percipi põt 22.7
Suauia cur eadẽ ex aſſueſcentibus, & admodum crebrò vtentibus inſuauia ſentiantur. 21.14
Suaue miſtum ſuaui ſuauius redditur. 19.44
Subdorium cantandi genus quale. 19.49
Subdorium quare in tragœdijs choricum non habeatur. 19.30
Subeũt quæ facilè, & quę non. 23.22
Subitò quæ fiunt, terribilius occurrunt. 35.1
Subpallidi ſunt, qui loca incolũt paluſtria. 14.12
Subphrygius cõcentus animos lymphatis ſimiles reddit. 19.49
Subphrygiũ quare in tragœdijs choricum non habetur. 19.30
Subphrygium cantandi gen⁹ obtinet mores vſui rerum deputatos, & vbi familiare. 19.49
Subſolani temperatura. 26.57. natura. 26.33. quãdo fit. 26.23. & quare mane ſpirare incipit. 26.34. à ſole oriẽte eſt. ibi.
Subſolanus mouet auſtrum. 26.57
Subſolanus non cogit nubes. 26.1
Subſolani excitantur cũ ſol ad ortum perreptat. 26.13
Sudor quid. 2.3. & 2.35. vnde. 2.28. & 5.35. cauſę. 2.8. humor incoctus. 2.4. putris & ſalſus. 32.4. & quare. 5.35. & 2.3. & 4.13
Sudor res vitioſa adiuncta corpori. 2.2

Sudo

Sudori peruia quæ magis. 2.10
Sudoris copia maior in caldarijs quàm propè tantundem ignis. 2.11
Sudamus magis in caldarijs cùm tempus eſt frigidum,& quare. 2.29
Sudamus magis in caldarijs igne per incrementa continua oblato, quã igne vniuerſo,& quare. 2.32
Sudor quare magis profluit detergenti. 2.12
Sudor an magis mouendus per æſtatem, an per hyemem. 2.21.& 2.33.
Sudamus magis æſtate quàm hyeme. 2.40.& quare. 2.42
Sudor cur vtilior corpore nudo currenti quàm ſub veſte. 2.30
Sudoris plus quare non in currendo agitandòq; corpus,ſed vbi eſt ceſſatum. 2.24 & 2.20
Sudor quare maximè oritur cũ manus exercitam⁹ debito cæterarũ partiũ poſitu. 2.5
Sudor cur relaxato ſpiritu proueniat. 2.1
Sudor quare magis parte ſuperiore. 2.4
Sudor cur maximè capite & pedibus incaleſcentibus excitatur. 2.19
Sudor capitis non affert malum odorem,aut minus,quàm reliqui corporis. 2.6
Sudor quare eos iuuat q̃ ſe exercent, & laborib⁹ ſe dederunt. 5.21
Sudores cur mali aliquando odoris. 13.4
Sudorum fœditatem quę procurant. 20.33
Sudor quare pubeſcentibus fœtidior & ſalſior. 4.13
Sudores fœtidos quare moueant ruta, & nonnulla pigmenta odora. 2.13
Sudores calidi quare frigidis

gidis meliores. 2.35
Sudor frigidus longos facit morbos 2.35
Sudor frigidus argumentum morbi grauis, calidus verò decretorius & ſalutaris. 31.24
Sudores ſpontanei prænunciant morbos. 2.41
Qui mediocriter Sudarint ſtatim ab exercitio, cur colore hilarantur amœno. 38.5
Sudoribus nonnullis quare horror poſsit excitari. 2.34
Sudor non niſi cum labore remoto educit. 1.54
Sudori opportuniora q̃ humida & laxa. 36.2
Sudor refrigerat corpora. 35.4
Sudor quare minus accidit cibum ſumenti poſtquàm biberit. 2.25
Sudare cur maximè ſolemus facie. 2.10. & 36.2. 17
Sudant aſsiduè partes calidiores. 2.28
Sudat minimè quare corpora aquæ immerſa calidæ. 2.2
Sudam⁹ quare magis dormientes quàm vigilantes. 2.16. & 2.28
Sudamus magis igne per incrementa continua oblato. 2.11
Sudantes ſi vel aqua vel flatu refrigerant, quare nauſeant. 2.18
Sudant quare minimè, q̃ veſtem plurimam adhiberunt. 2.36
Sudam⁹ minus quare ad ignem multum. 2.36
Sudamus trepidãtes quare pedibus, & non facie. 2.26
Sudamus primùm fronte, & quare. 2.17
Sudauerit niſi corp⁹, quare non leuatur. 2.22
Sudamus magis cùm nõ longo interpoſito tempore ſudor euocatur. 2.8
Sudamus magis tergo q̃ par

parte priore, item ventre minus quàm pectore. 2.14
Sudant quare magis induta corpora. 29
Sudant penè quare minus copora ad ſolem nuda quàm veſtita. 2.37
Sudant magis luctatores interpoſita aliquātiſper quiete, quàm ſi cōtinuè luctentur. 2.7
Sudamus minus inter laborandum, quàm cùm labore relaxati quieſcimus. 2.23
Sudatur qua laboratur. 2.31
Sudare nō poſſumus qua iacemus parte. 2.15
Suffimēta cur minus ſuauia odore è proximo. 12.9. & 12.1. & 12.2. & cur è longinquo ſuauius olent. 12.4
Suffragijs accuſatori & reo paribus, cur reū vincere eſt ſancitum. 29.13
Supercilium pilus cong[...]nitus. 4.19
Surditas detrimentū pulmonis. 33.14
Surdi cur per nares loquuntur. 11.2. & 11.4. & 11.14
Sues fœcundæ. 10.60
Sus ſæuit à partu, et quare. 10.73
Sus calidiſsimus omniū. 10.23
Sus cur partu numeroſo. 10.16
Sues agreſtes ſemel concumbunt, domeſticæ ſæpe. 10.46
Sues cur hybernum pilū non amittunt vt cæteræ quadrupedes. 20.23
Suum eſſe & alienum eſſe, non idem ſignificant. 4.14

T

TAbes cur contagioſa. 7.4
Tabidis quæ auxilia impendimus. 3.5
Tabidis in ſomnis cur genitura

nitura profluit. 5.31
Tabefaciendi quæ vim obtinent. 1.49
Tactus viſum æmulatur. 31.18
Tactus auris qualis alarũ & pedum. 35.2
Tactu alterius cur magis inhorreſcimus quàm noſtro. 351
Tactu & guſtatu ſolum cur continẽtes dicimur. 28.2.& 28.7
In Tactu res vna duę ſentitur. 31 18
Talorum opplumbatorũ ſi quis partem moueat leuiorem, totum circunfertur. 16 3
& quare. 16.12
Tardum in voce graue. 11.32.& 11.53
Tauri caſtrati quomodo amittant naturã. 10.38
¶ τι & τοι ademptis ex oratione, oratio minus græca relinquitur. 19.20
Technitæ dionyſiaci, vide Hiſtriones.
Tectorium omne opus cur magis reſonet. 11.7
Temulẽtia quomodo differt à crapula. 3.17
Temulenti ne tentant q̃dem iudicare. 3.2
Temulẽtus ſi vinum dulce ſuper aliud admiſerit cur minus moleſtatur. 13.3
Temulenti quare aquas ſalſas, vitioſasq́; magis ſentiunt quàm ſobrij. 3.8
Temperamentum omne calidi & frigidi eſt. 30.1
Temperamentum quib⁹ augetur & ſeruatur. 1.3
Temperatum omne ſuauius intemperato. 19.38
Temperies optima tum corpori, tum intelligentiæ hominis prodeſt. 14 1.
Temperantiam quę concernunt problemata. 28. per tot.
Temporis mutatio motu eſt facilis. 1.15

Tem

Temporum mutationes cur morbos intendant vel tollant, iudicét vel committant. 1.3
Temporum mutationes cauſæ generationis minutorum animantium. 10.15
Temporis calidi cur noctes moleſtiores quàm dies. 25.16
Tenax diuidi facilè non poteſt. 21.8
Teretantis vox cur non ſuauior tibia aut lyra. 19.10
Tergo cur magis ſudamus quã anteriore parte. 2.14
Terpãder trite exempta neten adiunxit. 19.32
Terra & aqua cur putreant, ignis & aer nõ. 25.20
Terra ſpiſſeſcit, ſi pleni⁹ atteratur. 37.5
Terra madet vbertim. 23.34
Terræ euaparatiões quã do magis fiunt. 25.18
Terrenũ oẽ cũ vritur, nigrum efficitur. 38.10
Terra mox gelaſcit offendente lutum borea. 26.48
Terræ plagæ vt feruẽtiores ſic odoratiores. 13.4
Terra quãdo dat ventos ſęuos. 25.7. & 26.59
Terreſtriũ cur alia cocta alia cruda cibo idonea. 20.4
Terreſtriũ generatio varia. 20.12
Tertia lux nũquam nocturno aquilone laborat. 26.9
Teſtorum falſitas. 29.3
Teſtæ in mari cur rotundantur. 23.36
Teſticuli cur cõtrahant metuentibus. 27.7. & 27.11
Teſtes vicẽ fulmenti vectorij capiunt. 4.24
Teſtes & penis concepta cula ſeminis. 4.27
Tenue oẽ augeri in lõ

gitudinē poteſt. 11.19
¶Thapſia calida & vrēs 9.9. & vibices diſcutit ibid. & ex melle illita. 9.10
Thymum cur acerrimū in Attica terra. 20.20
Thorax pars corporis princeps. 33.9
Thriaſius campus Atticæ terræ. 26.19
Thracū gens vna ad quatuor numerandi ſeriem terminat, quia debili memoria. 15.3
Tibiæ cur in aſcendendo laborant, femora in deſcendendo. 5.27
Tibiarum vlcera quare ægrè ſanenť in corporibus plenis & impuris. 1.18
Tibia multos errores cātilenæ occultat. 19.44
Tibiā cur adhibere ſolemus tā in laborando, q̄ in fruēdo ſolatio. 19.1
Tibiā cur ſuauius audimus quàm lyrā. 19.44
Tibia cur ſuauius ſonat quàm teretantis vox. 19.10
Tibicinē cur callidū vocare non ſolemus. 18.4
Tibicines cur extrema tātū foraminis principalis cera margināt. 19.23
Tibias inflantes ſpiritu calidiori multo tardius agunt. 11.13
Timentibus aluus ſoluitur & veſica. 4.8
Timentes ſingultiunt. 33.13
Timētibus plæriſq; quare ſemē excurrit. 4.8
Timidi frigidi. 14.16
Timiditati cōtraria ira. 8.17
Timidi qui exangues & refrigerati. 14.8
Timidi cur qui loca incolunt feruida. 14.8. & 14.16
Timidi, vide etiā Pauidi.
Titillamur cur maximè labris. 35.7. Itē in alis & veſtigiis pedū. 35.2

Titil

Titillare cur nemo ſeipſum valet. 35.6
Titio aerem proximum calfacit. 5.34
¶Toxica q̃ dicunt.1.48
Torpor quibus fit. 2.15 quid, vnde, & quare fit, & quæ partes potiſsimum torpent. 6.6
Torqueri quẽpiã cũ videmus, cur vicẽ eius animo dolemus. 7.3
Totùm idem cũ ſuis partibus. 16.7
Totũ maius apparet par tibus diuiſis. ibidem
¶Tragicũ cantãdo cur immutatio & varietas ſit. 19.6
Tragœdiarũ chorus, vide Chorus.
Tremor vnde.3.5.& 3.25 quomodo fit. 1.29
Tremor ob inopiam caloris proprij 3.25
Tremores nonnullos adeò acres inuaſerũt, vt cõprimẽtes eijcerẽt: & cũ aqua calida perfunderẽtur, minimè ſentirẽt.3.25.itẽ mero vtẽtes ita inuaſerunt. 3.5
Trepidatio quid.2.31.& 2.26. metus quidam.11.36.& 11.53.& pudor quidam. ibidem
Trepidatio refrigerationem facit. 11.36
Trepidantibus vox tremula.11.65.& quare.11.31.item cur grauis.11.32 & 11.53
Trepidantium accidentia quæ. 2.31
Trepidantibus calor petit ſuperiora. 11.32
Trepidantes cur facie non ſudant, ſed erubeſcunt. 2.27
Trepidantes cur pedibus ſudemus, & non facie. 2.26.& 2.31
Trepidantes cùm aerem profitentur quomodo agere ſoleant. 11.65
Trepidantes cur magis hæreant lingua quàm vinolenti. 11.36

Triſtibus auditis cur inhorreſcimus. 7.5
Tritici anima ſuccus dulcis & lentus. 21.12
Triticum facilius concoquit quã ordeũ. 21.24. & cur veſcentius. 21.2. item mollius. 21.7
Triticeo cibo cur multũ tẽporis ſine faſtidio vti poſſumus, alijs nõ. 21.13
Tritici maſſa trita cur amplior, ordei minor. 21.9. & 21.22. itẽ in igne cur ita fiat. 21.10. & 21.23
Tritici farina decocta in pultem lentior redditur. 21.12
Tritici farina cur pertrita cãdidior efficitur, ordei nigrior. 21.16
Tritici farina reſiccata cur minus conſtipetur quàm ordei. 21.26
Tritici farina cur quo plenius tractetur, teraturq́;, eo magis aluũ ſubducit, ordei cõtrà. 21.8
Tritici farina, vide etiã Farina tritici.
Trite ex heptachordo cur à veteribus demebatur. 19.7
In Triquetris nerui quorum alter longitudine dupla, alter ſubdupla eſt, æque intenti diapaſon reddunt. 19.23
Tropæi venti, vide Venti tropæi.
¶Tubercula quare nonnullis ex labore proueniunt. 5.27
Turbinis baſis in orbem ſe colligit. 15.5
Turbo propulſus orbes quare deſcribit. 16.5
Tubicen cur malit eſſe quàm orator aut aſtronomus. 18.6
Tumor quomodo ictu exurgit. 9.14
Tuſsis quare non habetur pro numine. 33.7. quando hyeme accidit. 1.10. quare quibuſdam animalibus, alijs nõ. 10.

1.&

1.& cur mouetur ſcalpẽtibus aures. 33.1.& 32.6
Tuſsis pituita deſtillante fieri ſolet. 10.1

V

VAcuum ratio naturæ nõ patitur. 8.9
Validius impatibilius. 20.1
Vapor calore conſiſtit. 13.5. & quomodo differt à fumo. 12.10
Varicoſi cur gignere nequeunt. 4.21
Varices quomodo iuuant. 6.3
Varix vnde. 4.21
Varus quid. 36.3. & cur in facie maximè oritur. ibidem
Vaſa militaria partientes quomodo agant. 15.1
Vaſa inania ſi quis obruerit, ædificium magis reſonabit. 11.9
Vaſorum aquam feruidam continentium cur fundus non vrat, aqua exempta vrere poteſt 24.2
Vaſorum fundi quibus aquam calfacimus, cur tandiu calidiores ſint, dũ aqua ipſa frigidiuſcula eſt. 24.8
Vas, vide etiam Doliũ.
¶ Vellus ouiũ proprio carnis veſcitur alimento. 10.24
Venantes cur minus ſpirant. 11.41
Venæ conceptacula ſanguinis. 4.27
Venulis ruptis ex ictu confluuium ſubcruentum fit. 9.14
Venter cuteus. 5.14
Ventrem opimat ſedile. ibidem
Venter pingue amplectitur plurimũ. 5.3 & quare. 5.5
Venter celerrimè opimatur, & quare. 5.14
Venter cur liqueſacere queat, aquam feruens nequeat. 24.4

Venter cur refrigeratur & ſiccatur Venere. 4.18
Ventris pinguedo quare nõ facilè liqueſit. 4.2
Venter cur tãtummodo extenuatur eorũ qui ſe ſe exercuerunt. 5.3
Ventrẽ extenuãt motiones & frictiones, reliquũ corpus implent & augent. 5.14. & quare. ibidem
Vẽter flexibus nullis cõtorquetur, ideo non laborat. 5.5
Venter cũ recaleſcit melius concoquit. 6.3
Ventre minus ſudamus quàm pectore. 2.14.
Ventres plures cõtinent ruminantia. 10.43
Venter longè ſpirãtibus quare trahentibus adducitur, reddentibus diducitur atque repletur. 34.11
Ventris partem vmbilico ſubiectam, qui maiorem habent quàm ſuperiorem, cur breuioris ſunt vitæ. 10.63
Ventre paruo qui ſunt, nimirum morbis patẽt. 10.63
Vẽtriculum quæ mouẽt medicamenta. 1.42
Ventus quid. 26.35. cauſa. 25.7. ventorum ortus & obitus quando. 25.4. è nubibus origo. 26.4
Ventorum autor ſol, vel oriens, vel occidens. 26.34
Venti nulli ſuper excelſiſsimos montes. 26.38
Venti vtrum ex vno fonte vt aquæ. ibidem
Venti merito in latus ſe vertunt. 26.50
Ventorũ viciſsitudo ꝑ ſolis diſcurſu. 26.28
Venti cur ſole ſe attollẽte & ſternuntur, & augentur. 26.35
Ventus ſi mane incepit cur amplius edurare poſſit. 26.61

Ven

Venti vt ſereni & illuſtres veniãt facit regio vnde ſpirent. 26.29
Venti omnes vnde. 26.16
Venti per prona ocyus ſpirant. 26.38
Vẽti hyeme frigidi, ęſtate calidi. 26.50
Venti futuri cur araneæ ſignum. 26.63
Ventus cur vt plurimũ ante lunæ defectus excitetur initio noctis: quãdo defectus, medio incipit noctis, medio cùm mane. 26.20
Venti deſiſtunt poſt imbres. 26.3
Vẽti tranquillitas quid. 25.4
Venti cur ad poſtremũ vehemẽtiſsimè ſpirant. 26.27
Venti cur tempore hyberno parte veniunt exortiua, ęſtiuo occidua. 26.23
Venti cur frigidi veniũt cùm caloris commotione oriantur. 24.60
Venti quãdo ſæui in terra, & qñ in mari. 26.53
Venti cur ſiccant cũ ſint frigidi. 26.30. & cur amplius ſiccent quàm ſol. 26.31
Venti cur alij alijs locis imbrẽ afferant. 26.58. & 26.5
Ventus cur tempore hyberno de ortu ſpirare mane, æſtiuo de occaſu poſt meridiem conſueuit. 26.56
Venti nubibus excuſsi cur imbre ſuperueniente ocyus ceſſant. 26.4
Venti cur nocte media & meridie ſolent tranquillari. 25.4
Venti omnes tranſeunt vel in ſibi diuerſos, vel in dextros. 26.33
Venti cur importuni orionis exortu. 26.14
Venti quando inconſtãtes. 26.14
Venti indiciũ cur datur

ſtellis ,pſilietibus. 26.25
Venti apud Archadiam, qui locus excelſus eſt, cur nihilo frigidiores quàm alijs locis. 26.60
Venti præuij quādo ſpirant. 26.53
Venti anniuerſarij cur eodem tempore & modo afflare ſemper ſoleant: & cur deſinente die deſinunt, noctuque non ſpirant. 26.53
Vēti anniuerſarij & præuij minus nocte quàm die ſpirant. 25.16
Venti apogæi, id eſt, abterranei. 26.8
Ventus abterraneus reflexus, eſt ventus verſarius. 26.42
Ventos tropæos, id eſt, verſarios quid eſt quod mouet. 26.7
Venti tropæi cur de mari ſpirare ſoleant. 26.8. & ſunt contrarij apogæis. ibidem
Venti tropæi cur reflare ſoleāt, cùm mare ſinuatur, cùm porrectum, nequeant. 26.42
Ventus verſarius reflexus abterraneus. ibid.
Venus cur vētrem refrigerat & ſiccat. 4.18
Venus immodica cur nō nullis pituitæ morbis cōmoda. 1.51. & 4.17
Venus non inepte iuncta Baccho. 30.1
Venus comes ſatietatis. 10.46
Venus ſuperflua & abundantiæ index. 4.28
Venerem pati qui tantū modo cupiunt. 4.27
Veneris auidiores cur hirti homines & aues. 10.26
Veneris libido poſt cibū minimè incitatur. 3.32
Veneris ſufficiens ætas quare malè olet. 4.25
Venerem agere qui cupiunt. 4.27
Ad venerē incitamur cibo ſatiati. 3.11

Vene

Venerem immodicè agẽtib⁹ cur oculi & clunes manifeſtè ſubſidẽt. 4.2
Venerem cur nõnulli cũ voluptate patiantur, & alij vel ipſi agere cupiant, alij pati tantummodo geſtiant. 4.27
Venerem agere cupiẽtes cur pudet confiteri, bibẽdi autem & edendi cupiditatem confiteri nõ pudet. 4.28
Veneri cur obeſſe poteſt pedum nuditas. 4.5
Vere & autumno quare morbi infeſtẽt. 1.27. & quando vere. 1.9
Veratrum quare ſuperiorem mouet ventrẽ. 1.42
Vergiliarum ortus morbos tollit vel parit, iudicat vel intendit. 1.3
A Vergiliarum occaſu vſque ad flatum fauonij quare potiſsimum pereant, qui morbo longo laborant. 1.17
Vertigo cur potius ſurgẽti quàm ſedenti. 6.4
Vertigo aut vertex in mari quid. 23.5. & conſideratio. 23.4
Verueces caſtrati quomodo mutant naturam. 10.38
Veſica locus crũdi humoris. 3.21
Veſica vrinæ conceptaculum. 1.41. & 4.27
In Veſica vnde vrina detinetur. 2.24
Veſica plena nũquam celeriter concumbere poſſumus. 4.10
Veſica cur nulla auibus. 10.8
Veſica ſoluitur timentibus. 4.8
Veſpera cur minus frigida quã aurora. 25.15
Veſtis cùm rumpitur inhorreſcimus. 35.3
Vetulæ cruſtæ pultis. 10.29
¶Vibex vnde. 9.10. & à multis diſcutitur, ſed an vi eadẽ an diuerſa. 9.6

& quibus.
Vibices diſcutit thapſia ex melle illita. 9.10
Vibicibus cur cyathos æneos adhibere ſolemus. 9.12
Vibices diſcutiũt thapſia & cyathus quæ ſunt cõtraria. 9.9
Vibices cur reprimere & reſoluere poſsint ænea. 9.10
Vibicibus quare admouẽtur pelles arietũ & oua confracta. 9.1
Victus ratio quartanis qualis. 1.58
Videndi ſenſus exquiſitiſſimus. 7.5
Videt quis acutius. 31.16
Videmus cur melius manu præ lucerna aut ſole obiecta. 31.29
Videre nõ poſſumus niſi è regione. 11.61
Viſus afficitur. 31.19
Viſus per directum profluit ad lineam. 11 61
Viſus qũo reflectit. 11.45
Viſus parte priore eſt, & intus. 10.17
Viſus cur corpora ſolida penetrare non poteſt, vox poteſt. 11.61
Vigilantia quàm ſomnus cauſa potius cur viuere valeamus. 18.1
Vigilaci homini quæ accidunt. 11.11
Vigilaces qui redduntur libro ſuſcepto. 18.1
Vinum calidũ. 3.5. & 3.1. humidum & calidũ. 3.17. & 3.22. & 3.25
Vinum quomodo fit dulce. 20.35
Vinum dulce quare inebriat. 3.27
Vinum dulce cũ aptum ſit fluitare, ſi temulentus dulce ſuperadmiſit, minus infeſtatur. 3.13
Vinũ dulce inodorũ, auſterum odorum. ibid.
Vinum dulce aut merum aut cyceonẽ ſi quis biberit, cur ſobrius perſiſtere poſsit. 3.12

Vinum dulce quare quoties cũ farina ordei bibitur, dulci⁹ſentiř. 21.19
Vinum dulce obſarſit & obſepit. 3.13
Vinum in ſublime afferri aptum eſt. 3.32
Vinũ natura calidũ refrigerationẽ tollit. 11.36
In Vino plus aeris quàm aquæ. 25.8
Vini vapor ſi exhalat, in aquam concreſcit. 13.6
Vinum ſi quid aquæ habeat, molle eſt. 20.35
Vinũ quare nigrũ. 38.10
Vinum ex acido & dulci eſt miſtum. 19.44
Vinum reprimit. 3.18
Vinum etſi calidũ, ſitim tamẽ amplius extinguere poteſt quã aqua. 27.4
Vinum auſterum cuius naturæ. 3.13
Vinis auſteris cur multũ temporis ſine faſtidio vti poſsimus. 21.13
Vinum flatus ciere poteſt. 30.1
& vnde vim illam habet. ibid.
Vinum ab acerbis epotũ cur dulcius ſentiatur. 22.11
Vinum quomodo nos mo rum qualitate afficit. 30.1
Vinum calorem macerat caliditate. 3.22
Vinum quod ſpumat abundè. 30.1
Vinum ad amandum proclivores reddit. ibid.
Vinum calorem natiuum extinguit. 3.5
Vinum vnde cupiditatẽ Veneri accendere poteſt. 30.1
Vini meri à diluto differentia. 3.14
Vinum merũ magis vomitu reijci poteſt. 3.3
Vinum merũ odorũ, dilutum inodorum. 12.13
Vinum merũ cur ſuperbibere debemus poſt fructuum eſitationem. 22.8
Vinum merum vt cætera con

concoquit quia calidius ita etiam ſeipſum conſumit. 3.3
Vinum nimis dilutũ ſenſum perturbat. 3.18
Vinum dilutum cur olere ocyus deſinit quã merum. 12.13
Vinum dilutum facilius affici poteſt quàm merum. ibid.
Vinum dilutius ſubire expeditius poteſt loca plura anguſtiora non diluto. 3.3
Vinum dilutius temperatum quare vomitũ magis, quàm merum, quã aqua prouocat. 3.18
A Vino diluto meracius tamen, caput poſtridie magis dolemus, quàm ex mero. 3.14
Vinũ cur alios retardos, alios ſuperbos atq; inſanibundos reddit. 3.16
Vinum poſt pomum putre epotum, cur amarũ ſentitur. 22.5
Vinum admodum cupiũt qui difficultate ſpirandi aut inſania vexantur. 27.4
Vinum & atra bilis ſimilem ſortiuntur naturam. 30.1
Vinum immodicum melancholicos reddere videtur, item iracundos, humanos, miſericordes, audaces. 30.1
Vini copia omnes ſpe bona animi afficit. ibid.
Vinum nigrum talem hominem reddit, qualis melancholicus flatulentus. 30.1
Vinum aceto mulſo cur ſuauius. 19.44
Vinum varios affert mores. 30.1
Vinum quando hominẽ excitat ad verba. ibid.
Vinolentiæ indicium vnde ſumunt nonnulli. 3.9 vbi conſiſtit. 3.23. quid. 3.7. ortus. 3.13. & quando oritur. ibid.

Ad Vinolentiam omnes prompto animo bibimus. 30.1
Vinolentiam cur arcere poteſt oleum. 3.34
Vinolẽtorum cur lingua oberret. 3.30.& 8.10
Vinolenti cur minus hærent lingua, quàm trepidantes. 11.36
Vinolentis cur vox frangi ſoleat. 11.46
Vinolenti æſtiuo tempore grauius vocem reddunt. 11.56
Vinolenti cur concumbere nequeant. 3.11. & 3.32
Vinolentis cur ſomnus oriri nequeat. 3.24
Vinolenti multi ſeſe interimunt. 30.1
Vinolenti quã ſobrij fortiores. 27.3.& 27.4
Vinolentis grauiter quare omnia circunferri videntur. 3.9.& 3.20
Vinolentis cur res vna plures eſſe videaſ. 3.10
& 3.29
Vinolenti cur aquas ſalſas vitioſáſq; meli⁹ quã ſobrij ſẽtire poſſũt. 3.19
Vinolenti, cũ vinum calidum ſit, quare nõ calẽt, ſed frigent, & dolore laterum excipiuntur. 3.1. & 3.6
Vinolenti cur ad lachrymandum propenſiores. 3.23
Vinolenti propter habilitatem afficiuntur lingua. 11.30
Vinolẽtorum animus errat. 3.30
Vinolentus omnino cur nihil dijudicat. 3.26
Vinolenti dulces intra ſe cõtinent humores. 3.8
Vinolẽti, vide etiã Ebrij.
Violæ albę exoleſcunt cõtuſæ. 13.1
Viperæ non reperiuntur domeſticæ. 10.44
Virorum natura. 4.29
Viri cur vocem reddunt grauem. 11.6.& 11.16.
&

& 11.34. & 11.65

Vir calidus & ſiccus mulieris cõparatione. 4.26

Viri diutius viuunt mulieribus. 34.1

Viri robuſti cur vinoſi. 3.7

Viri cur malè oleant cũ pubeſcunt, antè non. 4.13

Viri cur minus per æſtatem, mulieres per hyemem concumbere valent. 4.26

Viri cur magis vitiliginẽ patiuntur, quàm pueri & mulieres. 10.4

Viri cur Veneris appetẽtiores per hyemẽ. 4.29

Virgo ad mulierem ſe habet, vt fœmina ad marem. 10.38

Vires in articulis ſunt ſitæ. 1.24

Vires in calore ſunt poſitæ. 11.32

Violentia contra naturã. 1.6

Per Vitrum cur tranſpicere liceat. 11.61

Vitrum quare flecti non poteſt. ibid

Vitiligo quid. 10.35. & 10.4

Vitiliginẽ qui magis patiuntur. 10.4

Vitiliginem habere non poſſunt, qui nunquam caneſcunt. 10.5

Vitiligo hõibus morbo, & eius cõſideratio. 10.35

Vitiliginem cur ſolus homo habet. 10.5. & quare. 10.35

In Vitiligine pili caneſcunt. 10.5

Vitiligo vbi eſt, canities quoque eſt, ſed non contrà. 10.36

Vituli cur grauius mugiunt quàm boues. 11.24

Vita calore fouetur. 1.17. & 3.22

Vitæ longiſsimæ qui eſſe poſsint. 34.10

Vita breui & viribus imbecillis cur ſunt, qui partem vmbilico ſubiectam ma

maiorem habent quā ſuperiorem. 10.63
Viuere cur diutius poſſūt loca inhabitātes calida. 14.9.& 14.10
Viuere cur diutius poſſunt, qui manus cæſurā habent per totam palmam. 10.48
¶ Vlcera magna & vetera cicatrice atra obducta videmus. 9.11
Vlcera quę prohibent ne conſiſtant. 9.1
Vlcera quare nonnullis ex labore. 5.27
Vlcera iuniorum promptius compaginantur, quàm ſeniorum. 32.7
Vlcus ſi eodem in loco extiterit, cicatrix nigra ducetur. 9.11
Vlcerum eruptio, quæ interdum mortem antecedit, atram bilem indicat. 30.1
Vlcera capitis quare non difficulter ſanentur in plenis & impuris corporibus, tibiarum autē ægrè. 1.18
Vlcera capitis cur locis paluſtribus curari celeriter poſsint, crurū tardè. 14.6
Vlcera ſi impura & tetra, cur ſiccis, acribus, acerbiſq; medicamentis vtē dum ſit: ſi pura & ſaneſcentia, humidis. 1.50
Vlceratio vnde ſit. 5.27
¶ Vmbilicus homini cur humidus & ſanguinolētus. 10.45
Vmbilici hominum cur ampliores, cæterorum exigui. 10.45
Vmbra ſolis cur non pari tempore increſcat, decreſcátque, cùm ſol eodem cum vigore feratur. 15.4
Vmbra ſolis cur meridie minima. ibid.
Vmbræ ſolis quales, & quare. 15.8
Vmbra ſolis, vide etiam Solis vmbra.

Vmbræ lunæ cur maiores ſolis vmbris. 15.9
¶ Vnguentum ſudorem poteſt prouocare. 13.9
Vnguenta eo fœdius redolent quo ſudores fœdiores. 13.11
Vnguenta ex floribus cõmutari odore poſſunt. ibid.
Vnguenta odora cur ſudorum faciant fœditatem. 20.33
Vnguẽtorum cur magna pars ſudori pmiſta malè olet, aliqua verò ſuauior redditur, aut nihil deterior. 13.11
Vngues ex cute. 10.65
Vngues Aethiopum cur cutis colorem ſequuntur. ibid.
Vnum finitum. 18.9
Vnum quod eſt, id indicium eſſe poſtulat. 17.1
Vnum cur duo videtur digitis vice mutata implicatis. 35.10
Vnitati opportuniora ſica ſunt. 1.33
Vniuerſalia minus nouimus quàm partes. 18.3
Vniuerſum quatuor conſtare numeris cubalib⁹, Pythagoreis placet. 15.3
Vnum efficere & mouere facilius quàm plura. 11.16
¶ Vomitũ quæ moueãt. 3.18
Vomitus quare temporũ immutatione citari maximè debeat. 1.4
A Vomitu cur maximè frigere ſolemus. 8.13
Vomitus quomodo hominem liberat à laſsitudine. 5.7
Vomitus magis quàm ſudores corpora leuant. 2. 22. & 37.2
Vomere quare non oportet niſi res vrgeat. 4.9
Ex vomitu cur vox grauior. 11.18
Vox in calore poſita. 27. 7 & quid. 27.9
Vox ſpiritus. 7 .5. aer quidam.

dam iunctus humori 11.45 aer quidam. 11.61
Vox penetrat corpora ſolida. 11.61
Vocem formamus cũ ſpiritum reddimus. 11.14
Vocis tenor cur frãgitur cibo ingeſto. 11.12.& ijs quæ clamitarunt cibo ingeſto. 11.22.& vocẽ corrũpi quid ibidem
Vox cur potius vinolentis quã ſobrijs frangi ſoleat. 11.46
Vox tremula quib⁹. 11.65
Vox tremit metuentibus 27.6.& 27.7.& cur. 11.31
Vox multiplici ferẽ motu. 11.61
Vocis diſcrimina quam plurima. 11.58
Vocem eandem fundunt cæteræ ſpeciei eiuſdem animantes homines variam. 11.59
Vox homini cur ſerius perficitur quã cęteris. 11.58
Vocis continuatio quomodo accidit. 11.6
Vocis reflexus in contrariã agitur partẽ. 11.45
Vox & auditus ab eodem initio. 11.1
Vox quare non ſentitur in aqua. 11.61
Vox qũo multiplex prouenire ſoleat. 19.2
Vox quomodo per aerẽ diſpergitur. 11.6
Vocem in orbẽ ferri putandum. 11.8
Vox cur melius audiri poteſt nõ inferius ſurſum ſed ſuperius deorſum. 11.45
Vox homini qui vigilauerit quare aſperior. 11.11
Vocis aſperitas vnde & grauitas. ibid.
Voces grauiores cur tempore hyberno. 11.17.& 11.64
Vox cur grauior ex potu vomitu,& frigore. 11.18
Vox cur grauior è propinquo magis quàm è longinquo. 11.19

Vocem cùm ſimul multi mittunt, vnuſq; tantũ quãtum ſinguli, reddit: quare multorum vox il la, neq; vnius effertur, neq; longius pro ratione deducitur. 11.52
Vox tenuis vnã habet di menſionem. 11.16. & acuta eſt. ibidem
Vox quando magna oritur. 11.3
Voces an quia minores, ideo acutiores. 5.2
Vocem acutiorem cur cætera animalia mittunt cũ validiora, homo autem cũ inualidior. 11.40
Vocem procul abſentiũ cùm imitamur cur vocẽ tenuem emittimus. 11.6
Vox quamuis minor reddatur adimendo, cur tamen ſpeciem ſeruat eandem. 11.62
Vox chori cur minor ſentitur paleis in orcheſtra diſperſis. 11.25
Vocem ſonoram cur iuuet porrum. 11.39
Vocis acumen vbi conſiſtit. 11.20
Vocis in ratione quod acutum, velox: quod tardum, graue. 11.6
Vox acutior quæ velocior. 11.56
Vocis velocitas non niſi acumen eſt. 11.53
Vox motus eſt, & vocem altiorẽ mittunt qui pro viribus conantur. 11.35
Vox motio aeris, & acutior, quæ velocior. 11.14
Vox cur magna ex parte in acutam degenerat. 19.47
Vox procul acuta cur audiri poteſt. 11.19
Voces cur è longinquo acutiores eſſe videntur. 11.6. & 11.20. & 11.47
Vocem acutã quare mittunt omnia imbecilla. 19.37
Vocem acutiorem flentes, grauiorem ridentes

cur

cur mittunt. 11.13.& 11.15
Vocem acutam cur reddũt exercitati & debiles. 11.21
Vocem cur reddunt acutam ſeminis expertes,& qui alij. 11.16
Vocem acutã mittere an idem quod acutũ cantare. 19.37
Vox deſinẽs cur acutior. 19.11
Vox cur in acutũ vt plurimum aberrare conſueuit. 19.26
Vocabula nobis ſæpenumero non ex volũtate occurrunt. 11.27
Voluptas ad coitũ ardentiora efficit animantia. 4.16
¶Vrbs ſalubris, que placidè aſpiratur. 1.54
Vrbanaquę appellamus. 20.12
Vrinantibus cur aures inter mare rumpi ſoleãt. 32.2.& cur ſpongias auribus alligare conſueuerunt. 32.3.& cur ſuas diſſecant aures & nares. 32.5.& cur aures minus rũpantur ſi oleum inſtillatum habeant. 32.11
Vrinatores quomodo reſpirant. 32.5
Vri quempiam cùm videmus, cur vicẽ eius dolemus. 7.3
Vrenda quæ ſint, itẽ quæ incidenda. 1.32.& 1.34
Vrina quid. 2.3. ſalſa. ibidem
Vrinæ libido cur laceſsit metuentes. 27.10
Vrinæ ad extremam miſſionem cur inhorreſcimus. 8.9
Vrina rufa ſignũ coctionis. 1.53
Vrina perpetua ſui coloris index eſſe nõ poteſt. 1.53
Vrina in corpore noſtro velut humor in vniuerſo, ſecundum ſcholã Heracliti. 13.6

Vrina cur fœtidior redditur quo diutius ĩ corpore mãſerit, ſtercus minus. 13.1
Vrinã quæ ſoluant & ciere poſſunt. 1.41. & 3.15. & 12.12. & 20.16
Vrinam mouentia qualia eſſe debent. 12.12
Vrinã prouocatura non ſolum calida, ſed concoctu facilia eſſe debent. 1.49. & 20.16
Vrinam cur mouere poſſint odorata tam ſemina quàm plantæ. 1.49
Vrinam cur intuendũ an concocta ſit nécne ꝓfluuio intercepto mingẽdi potius ꝗ perpetuo. 1.53
Vrinæ excitatio ſæpe latet iuuenes ſopitos. 3.33
¶ Vſio frequens deſiderium explet. 21.14
Vſta ære quare facilius ſaneſcunt. 1.36
Vſtio & à gelu & à calore. 3.25
¶ Vtres inflati ſi mẽbra obtineant, cur dolore afſligunt. 25.1
Vtres inflati cur valeant fluitare. 25.13
Vtribus contenta inflatis, aut vaſis bene opertis, cur incorrupta durare poſsint. 25.17
¶ Vua paſſa terræ plus continet. 23.26
Vuarum acini exigui cur vinacea vel nulla continẽt, vel pauciora. 20.24
Vuæ quare tandiu reſeruari poſſunt. 14.2
Vulnus celerius coit inciſum ære quã ferro. 1.35
Vulnus quomodo in flãmatione carebit, & vnitati opportuniꝰ erit. 1.33
Vulneribus verberũ cur admouentur pelles arietum recenter detractæ, & oua confracta. 9.1
Vulua fœmin. vbi. 10.22

Z

Zephyri, vide Fauonij.

FINIS.

IN PROBLEMATA ALEXANDRI APHRODISIEI INDEX DVPLICI NVMERO COMpoſitus:

quorum prior Sectionem, alter Quæſtionem, ſiue Problema commonſtrat. Adiecta tamen quibuſdam in locis litera p, cum numero duplici: ubi litera p, Proœmium libri indicat, numerus autem prior paginam, poſterior lineam.

A

ABſceſſum in doloribus cur frigus precedere, febrem ſequi ſolitum ſit. 2.13

¶Acetũ calfacit & refrigerat. 1.104. & eius partes quomodo coeũt. ibi.

Acetum quare incongelabile. 1.126

Acetum vuluæ inſperſum cur dolorẽ inuehat vehementem. 2.60

Acoris cauſa. 2.66

Acetabula vuluæ. 2.93

Per Accidens fieri, & ratione ſecundaria. 1.51

Acrium genus omne cur cuti appoſitum vlcerat, deuoratum nequaquam 1 28

Acre omne tenue. 2.130

Acritudinis cauſa. 2.66. & 2.74

Actiones animales ꝑ noctem paucæ ſeruantur. 1.116

Actio euariat non ſolũ ratione eſſentię, ſed etiam ſtructurę. 2.68

¶Adenes quæ corpora. 1 105. & 2.10. Itẽ quæ vtilitates, & vnde nutriuntur

tur. ibid.

Adeps rancida fit vetuſta te. 2.66

Adoleſcentes cur poſt pubem trageſcere deſinũt. 1.123

¶Aegyptus cur vinum fert frigidum cũ ſit calidiſsima. 2.6.& 1.55

Aeris & ſpiritus differentia. 2.58

Aer plenilunio calidus & humidus. 1.64

Aeris ſtatu peſtilenti cur alij intereant, alij reſiſtere poſsint. 1.86

Aer agitatus ventilatuſq; cur frigidior ſentiatur. 1.111

Aeſtuoſi quare qui pulmonis inflamatione laborant. 2.2

Aethiopes calidi nimium & ſicci. 1.77

Aethiopes cur magna ex parte cùm febricitãt, intereant: & cùm lippiuerint, exulcerentur. 1.77

Aethiopum habitus. 1.6

Aethiopes timidi, effœminati, & nigri. 2.6

¶Affectio tum propria, tũ communis obuenit. 2.32

Affectus communes triſariam fiunt. 2.32

¶Agaricum pituitã ducit. p.430.2

Agaue mater Pẽthei quare filium fingitur diſcerpſiſſe. 2.89

Agens omne in agẽdo repatitur. 1.110

¶Aiax ab Homero lõgus & ſtultiſsimus refertur. 1.25

¶Alæ corporis facilè ſudant. 1.10. & argumentum. 1.9

Alę pars corporis laxior. 1.10

Alæ auium cur concoctu faciliores. 2.78

Albugo an contagioſa. 2.39 per albugines cutis albida. 1.89

Albugines cur acu adacta

Aether 535

nullum ſanguinẽ emittant. 2.111
Albugines cur digitis manuum potius quã pedũ naſcantur,& pueris magis quam adultis. 1.141
Album lucido proximũ foras verſus elucet. 1.47
Albi & nigri miſtio colorem fuſcum parit, abolitis extremis. 1.132
Aloes natura. p.431 19
Alui crepitus cur fit à mictu. 2.109
Aluus cur ſenibus funditur inconſultè. 1.17
Alui profluuium ex bile mordente. 1.96
Alui fluore moleſtati cur vehementer ſitiant. 2.95
Aluo ſuppreſſę cur papyrus proſit conuoluta in longum, intruſáq; in ſedem. 1.91
¶ Amarorẽ quæ pariunt 2.66
Amãtes cur pallent,& triſti ſunt vultu. 1.85
Amãtes cur ampliter ſuſpirare cõſueuerũt. 1.20
Amantium cur partes poſtremæ aliàs frigidæ, alias calidæ efficiuntur. 1.85
Animantiũ natura & mores. 1.85
Amorẽ quomodo pictores pingunt,& interpretationes. 1.85
Amorem ita accendit conſuetudo, vt ignem afflatus. ibid.
Ambulãtes cur ſæpe locũ pretereamus, quem petere ſtatueramus. 1.98
Ambulationis animaliũ conſideratio. 2.106
Ambuſta cur difficulter cicatricẽ recipiãt. 2.126
Animantibus arma qualia. p.428.10
Animantium ferarũ cur ſtercus minus fœteat q̃ vrbanarum. 1.27
Animalium cur plurima ſuas peruibrant caudãs, cũ notos ſibi agnoſcant. 1.144

Animalia multa cur vide re interdiu queant, noctu nequeant. 1.66
Animatium alia cur plura parere, alia pauciora conſuecuerunt. 2.64
Animi inſtrumentũ ſpiritus æthereus. 1.54 & 2.6.3
Animus nocte ocioſus. 1.116
Animus qua miſtione miſcetur corpori. 2.63
Qui Anguntur quare am piter ſuſpirant. 1.20
Annus decimusquartus magnam affert homini mutationem. 1.123
Anſeres auditu prævalẽt. 2.57
¶Apes cur oleo pereant. 1.62
Apium cùm calidum ſit, cur febrem minuit. 1.51
Apœæ ſequales. 1.113
¶Aqua quare infeſta ſerpentibus. 1.101
Aquis ĩ dilucidis cur ſpeciem noſtram conſpicere valeamus. 1.129
Aquam qui bibere cõſueuerunt, cur acutius videant. 2.52
Aqua cur interdum locis effoſsis maritimisdulcis cõperiatur. 1.53. & 2.125
Aqua cur gelu facilè duretur. 1.126
Aqua calida dum calfacit refrigeratur. 1.111
Aqua pluuia cur leuior, cùm ex mari hauriatur. 2.115
Aqua humida ex ſe atque frigida, ideo actu ꝓfert qualitatem. 1.65
Aqua aliquantulum mẽbra firmare poteſt. 1.49
Aqua cur tã frigida ꝙ calida neruis noceat. 1.48
Aqua coacta validior quã expanſa. 1.71
Aqua gelu cogitur. 1.127
Aqua ſubmerſo adhærẽs corpori, eadem afficitur qualitate. 1.34
Aqua quomodo iũgitur oleo. 2.63

Aqua manens parúmq; alta, cur iacto in eam lapide, orbes agat permultos. 1.131
Aqua feruida in puteum demiſſa, cur frigidiſsima fiat. 1.56
Aqua perferuida cur grata prurientibus. 1.22
Aquæ naturales feruidæ, licet humidę actu, tamẽ ſiccant potentia. 1.65
Aqua vt vinũ cur febriẽtibus delirium atq; inſaniam faciat, ſi importunè detur. 1.94
Aqua interdum pro alimento febribus. ibid.
Aqua puteorum, vide Puteorum aqua.
Aquilæ viſu præcellunt. 2.57
Aqua intercus cur nõ cõtagioſa. 2.39
Aqua intercute laborantes, cur extenuati cõſueuerunt. 1.79. & cur aſsiduè ſitiãt, cùm aqua ſint pleni. ibidem
¶Arbores quare parcius ferunt. 2.64
Ardor ex bile flaua. 2.7
Ariadnam arſit Bacchus. 2.89
Ariſtoteles de ſuibus, q̃d vim hebetem olfaciẽdi habeant. 1.136
Artes omnes quomodo ĩ animo. 1.119
Artium varietas in ſuis officijs. 1.47
Artifices tectorij cur aqua parietem aſpergere ſoliti ſunt, priuſquã admoueant calcem. 2.80
Arteria aſpera ſpirit⁹ via ita vt ſi quid cibi vel humoris in eã ſit delapſum ſequat̃ ſtrangulatio. 1.38
Arteria quibus aſpera ex omni parte. 1.123
Arteria aſpera vocẽ pro ſua anguſtia extringit acutiorem. 1.95
Arteriæ miniſtri publici. 2.68
Per Arterias fit pulſus. 1.20

Articulorum dolores vitio ſui generis cuipiam accedunt. 1.1
Articulorum vlcera cur in cicatricem reduci ne queant. 2.114
¶Aſinorum è grege vbi vnus meiere eſt adorſus cæteri quoq; omnes idẽtidem faciunt. 1.32
¶Athletæ luctaturi cur oleo ſeſe permulſcent. 1.117
Athleta cũ ſuo reſiſtit cõtrario, vires ſibi contrarias auget: cũ aliquantulum cedit, facilius proſternit. 1.118
Atra bilis ſicca & frigida. 1.8 2.& cur minus copioſa in corpore. 2.8
Atra bilis cerebrũ occupat & deprauat. 2.26
Atra bilis ſi in mammam decũbat, aut in crus, cur exedit: ſi in cerebrũ, inſaniam tantum excitet. 1.90
Atra bilis ſi ĩn amplioribus venis putreſcat, breuem agit quartanã: ſi in paruis diuturnã. 1.81
Atra bilis pro ſuo vapore quid emittit. 2.65
Atram bilem qui vomuerunt, cur periculo pateant. 2.108
Attoniti ſtrepitu tonitrui cur intereãt, aut certè amentes degãt. 2.83
Attractio per fiſtulam vi vacui. 2.56
Attractiones varijs modis. 2.56
¶Auditus quæ percipit. 2.58
Auditus viſu craſsior & retardior. 1.36
Audiendi ſedes cur humorem omnium inoffenſè præterquàm aquam patiatur. 1.69
Augmentum membrorũ quomodo fit. 1.47
Auriũ in tinnitu cur digito in aurem indito meatus diutius moueamus. 2.46

Auſte-

Auſteritatis cauſa. 2.66
Auibus pennæ quare datæ. p.428.5
Aues complures multiparæ.
Aues cur veſica careant & renibus. 1.106
Auium alæ cur concoqui faciliores. 2.78
Autumnus cur inæquabilis. 2.70

B

Bacchi fictiones poeticæ vino attributæ. 2.86
Balneo abſtinendum omnino, vbi materia minus cocta. 2.79
Balneo crebro vſi ſomniculoſi. 1.1
Balneũ ingreſsi, cur aquã calidiorẽ poſtmodũ ſentiamus ſi moueat. 1.110
Balneum cur non præcipiamus ijs, qui febre cõtinua iam laborare deſinunt. 2.79
Balneas antequã introeamus cur vrinam tepidã egeramus, cùm diutius intus manſerimus, frigidam. 1.52
Balneas ſitibundi ingreſſi alij extincta ſiti egrediantur, alij non. 1.59
Baucalia cur ſtrepitum dũ aqua implentur, reddere ſoleant. 1.92
¶ Beſtiæ cur ſtatim ab ortu naturæ ambulare queãt, homines nequeãt. 2.106
Beſtiæ cur difficilius curentur à febribus & abditis morbis, quàm homines. 2.35
¶ Bibendi modus in conuiuijs qualis. 1.78. & q familiarior naturæ. ibid.
Bilis flaua leuis. 1.124
Bilis cur bilem facit & tollit. 2.20
Bilis flaua largior atra bile, neq; alit corp⁹. 2.8
Bilis flaua cur ñ corrodat ſuum conceptaculum, affictu facilè: vbi autem

in corpus ſolidiſsimum decubuit,corrodit atque interimit. 1.18
Bilis flaua pro vapore qd emittit. 2.65
Bilis flaua in amplis conceptaculis putreſcens, cauſum efficit. 1.81
Bilis vitellina.1.1. imagines aurum imitantes facit 2.52
Bileſcimus inedia. 1.134
Bitumen auertendum comitialibus. 2.60
¶Bono maiori malum obijci maius eſt certum. 2.32
¶Blęſitas vitium pedum quare ſpadonibus. 2.23
¶Brutorum natura maximè cõſentiens. 1.32
¶Bulimo moleſtante accidit varia appetentia. 2.69
Bullæ quas imber excitat, cur indicium efferãt imbris vehemẽtioris. 2.36
Butyrum vetuſtate rancidum fit. 2.66

C

CAlculi pueris in veſica,ſenibus in renibus cur naſcãtur. 1.107
Calculum veſicæ cur fœminæ omnes lentè concipiant. 2.47
Calculus in veſica calore concreſcit. 1.127
Calculis tum ſenũ & puerorũ,cur ſimilibus vtimur. 1.108
Calculus per frigidam potionem expelli poteſt.1.108
Caligo quis affectus 2.67
Caloris vnius intereſt amplificare & dilatare meatus. 1.95
Calor per alimenti inopiam deletur. 1.77
Caloris nutrimentum humor. 2.71
Calor vitalis à corde. 1.1
Calor ſi humorem validè vincit,deuſtionem parit 1.64
Calor rigorem excitat.1561

Calor & frigus humorem ſtringunt. 1.227
Calor & humor ſi modicè adſunt, concoctionem faciũt: ſi humor pauló exuperat calorem, putredinem mouet. 16.4
Caluaria vnde dicta. 2.11
Calui non deſunt in comitatu Bacchi. 2.89
Caluescimus cur ſola capitis priore parte. 1.1
Caluitium vitio ſui generis poteſt cuipiam accidere. ibidem
Caluitium ex ſiccitate, & qui citius caluescũt. ibi.
Cancri ab atra bile ſi ſuperet. 1.83
Cancer eſitãs in mammis gignitur, ſi bilis atra vehemens. 1.90
Caneſcere cur ſolem[9] partibus piloſis, aliis non. 1.9
Cani quare candidi. 1.1
Canities vnde. 1.3. & 1.142
Canitiei auriginoſæ cauſa. 1.1
Canities qua maximè capitis parte. ibidem
Canes multipari. 2.64
Canes cur ſoli omnium animantium in coitu colligantur. 1.73
Canes olfactu prçcellunt. 2.57
Canis ſemen lentum. 1.73
Canis per æſtatem habitus incenſi ſigna. 1.74
Canes cur ſoli animantiũ rabiant per æſtatem. 1.74. & ſunt habitu ſicciori. ibidem
Canicula rabiem canibus à quibuſdã dicitur emolliri. 1.74
Capillo qui ſunt promiſſo quo habitu. 1.1
Capreoli vitiũ febrientes recreant. 2.62
Caput minus carnis muſculoſæ habet, quàm cçteræ partes.
Capitis partiũ habit[9] 1.1
Capitis cutis ſi ſecaẽ, cur minus dolemus, quàm alte

alterius partis. 2.37
Capitis temporibus vehementer percuſsis, cur ſit intereundum. 2.82
Capitis pars anterior cur calueat. 2.11
Caro inſitiũ nomine cur ægrè concoquitur. 1.21
Carnes plenilunio expoſitæ quæ pernoctarũt cur putreant. 1.64
Caro corrupto oſsi ſuppoſita cur laxa ſit, fungoſa & liuida. 2.59
Caro cur fractionis iniuriã euadit ex lapſu. 2.22
Carnes bubulas cur nonnulli concoquunt, piſces ſaxatiles non poſſunt. 1.50. & 2.16
Caudæ animalium abſciſſæ quare magis moueãt, q̃ reliquum corpus. 2.29
Cauſæ abditæ apud medicos, id eſt, proprietates occultæ. p.431.6
Cauſus vbi accenditur, & à qua materia. 1.81
Cauſo cũm multi laboraſſent, cur cutem aliquandiu nigram poſt decretorium diem habuerunt. 1.89
Cauſi materia ſudore, aluo, & vomitu expelli poteſt. 2.7
Cauſus, vide etiã Ardor.
¶ Cæram ſol quare emollit. 1.87
Cerebrũ frigidum & humidum. 1.90
Cerebri & ſtomachi conſenſus per communem neruorum copiam. 2.32
Cerebro auxiliatur gentiana. 1.147
Cerebri membrana, vide Membrana
Cerui paucipari. 2.64
Cibus cur hyeme plenius & concoquatur & aſſumatur. 2.119
Cibos concoqui contumaces plæriq; concoquunt, & faciles non poſſunt. 1.50
Cicatrices in oculis quales. 1.112

Cica

Cicatricum equorũ pili quomodo fiunt cæteris vnicolores. 1.145
Cicuta veſcuntur ſturni, hominibus toxica. p. 430.18
Circulus principio & fine caret. 1.97
Citharæ fides cur varie concinnentur. 2.68
¶Clepſydras per aerem & humorem conſtruimus. 1.93
Clyſter quare iuuentus ex melle,nitro,& hydreleo. 1.88
¶Cogitatio actio animalis. 1 116
Coitu cur oculi pauliſper conniueant. 1.103
Colocynthis pituitam ducit. p.430.20
Colores picturarum cur propè aſtantibus plano cõtineri vdẽtur:procul, partim cauo,partim deuexo repræſentanť.1.44
Columella vitium gargaris. 2.3
Colon inteſtinum, vide Inteſtinum maius.
Conceptus quare præter naturam. 2.112
Concoctio ventriculi cõtactu fit. 1.21
Concumbere cur alij magis, alij minus valeant. 2.100
Concubuerũt qui nimis, cur ſi præterea coeant, ſanguinem vice ſeminis emittant. 2.120
Conſenſus rerũ trifariã fit. 2.32
Conſuetudo iuuat plurimum ad reſiſtendũ 1.37
Conſuetudo amorem ita accendit, vt ignem afflatus. 1.85
Contagionem per oculos fieri quibus argumentis. 2.50
Contraria qualitate cur identidem efficere valeant. 1.127
Contraria per idem loci & temporis ſimul eſſe non poſſunt. 1.54

Con

Contrariarum qualitatũ quæ ſunt, quare effectũ eundem poſſunt aduehere. 2.61
Cõualeſcẽtes quare plus fameſcant q̃ ſitiãt. 2.28
Conualeſcẽtibus cur pili defluant, corpus augeatur. 2.18
Conualeſcentium ex pedibus cur ſquamæ vt plurimum deſtringantur, atq; etiam ex manibus. 2.38
Cõuiuijs cur poculis mõ vtamur contrario. 1.78
Conuiuijs cur inter initia cibi anguſtia premimur, ad finem cœnæ relaxamur. 1.80
Copulæ vtilitas. 2.49
Cordis caro qualis. 2.68
In Corde cur nullus morbus poteſt cõſiſtere. 2.224
Cordis periculoſæ affectiões cur ſedari ſoleãt febribus quibuſdã perſudorem leuatis. 2 118
Cornices pauciparæ. 2.64
Coruu omne auertẽdum comitialibus. 2.60
Corporis noſtri tres cũm ſint materię ſimplices & vniformes, quare non tres quoq; morbi ſimplices & vniformes. 1.81
Corporis habilitas ad morbos cõſtat, argumẽto materiarum externarum. 1 86
Corporis cur ſubſtantia triplex, cũ ſint quatuor elementa quibus conſtemus. 2.12
Corpore paruo cur magna ex parte prudentiores quàm longo. 1.25
Corpus merſum in aquã cur primum ad imum delabit, poſt aliquot dieb⁹ emergit & fluitat. 2.72
Corpora hominũ mortua quare nonnulli contueri recuſant. 2.50
Corpora mortua ſicca & frigida. 1.77

Corpo

Corpori qua miſtione miſcetur animus. 2.63
Corpora duo nunquam locum eundem per idẽ tempus poſſunt occupare. 1.92.& 2.56
Coturnices veratro veſcuntur. p.430.19
Coxarum ſedes augetur puellis cum pubeſcũt. 1.123
¶ Criſis, vide Iudicatio.
Criſpi capillo vigiles plꝰ cæteris. 1.1
Criſpus quibus capillus citius caluefcunt, caneſcunt ſerius. ibidem
Cruris muſculi pleniores quare. 2.49
In Crus ſi decũbat atra bilis, vlcus diuturnum gignit. 1.90
Cucurbitæ medicinales quomodo ſanguinẽ attrahunt. 2.56
Cucurbita agreſtis, vide Colocynthis.
Cupido multiplex belua à Platone. 1.85
Cupidinẽ pictores quomodo pingunt, & rationes. 1.85

D

DAmarum cur excrementa aroma redoleant. 1.27
Defectu ſolis vel lunę cur vulgus mouere æs, ferrumq́; cõſueuit. 2.43
Defrutum quomodo afficitur. 2.66
Defunctis cur pili & vngues augeri aliquandiu ſoleant. 1.140
Delirium febriẽtibus tã ex aqua quã vino. 1.94
Denarij numeri perfectio. 2.44
Dentibus cur inimicum frigidum. 1.116
Dentibus obtorpeſcunt, qui mutuum marmorum attritum, aut ferri ſtridorem, aut limarum audiunt. p.430.5
Deos quare nudos effingunt ſtatuarij. 1.85

I. Deus

Deus immortalis rerum omnium parens & autor. p.429.26
Dextra pars cur sanabilior ſiniſtra. 2.129
¶ Dictamum cordi accõmodatum. 1.147
Diei & noctis ſpatiũ planè quatuor anni tempora imitatur. 2.70
Digiti & omnino extrema corporis cur nigreſcant ſummis frigoribus, & decidant. 1.41
Dipſade morſis ſitis accidit intolerabilis. 1.147
¶ Dolemus vicem cuiuſpiam trifariam. 2.32
Dolemus quare vehemẽtius per ictum teſtium. 2.32
Dolcant cur vehementer qui extremis perfrixere, ſi membra igni admoueant. 1.42
Dolentes quare ſumma corporis parte palleſcere conſu[...]erunt. 1.30
Dolore [...]nio cur nonnulli obiere. 1.15
Dolor nimius lachrymas mouet. 2.29
Dolores cur p̃ noctẽ magis augeri ſoleãt. 1.116
Dolia quare rumpantur, ſi priuſquam muſtum ferueat obturent̃. 1.102
¶ Dulcedinis cauſa. 2.66
Dulce omne acre primũ poſt nimium incaleſcẽs amarum. 2.74
Dulcia omnia cur iecur augent & lienem. 2.81
Dura validiora. 1.6

E

Ebrij ſomniculoſi. 1.1
Ebrij multi cur vino intereunt. 1.16
¶ Echo vulgus errore reueretur. 1.130
¶ Aegrotãtibus cur amicorum præſentia & ſermo leuat malum. 1.116
Aegrotantibus quare homines congregantur, & vario vtuntur ſermone. 1.76

Aegro

Aegrotum ſi frigus affligit, cur ſe remittit: ſi ſtrepitus aut aliud quodlibet terrificum per id tempus accidit, aut ſi aquæ copia in ipſum vniuerſa iaciat. 1.128
Aegritudini ſuccumbentes cur palleſcunt. 1.18
Electrum feſtucas trahit. p.430.14
Elementis quatuor conſtamus. 2.12
Elementa miſcentur per confuſionem. 2.63
Elephanti quare paucipari. 2.64
Endymion quare fingitur lunam adamaſſe, & eius hiſtoria. 1.13
Enæorema in vrina quid, & vnde. 2.19
Epithymum bilem atram ducit. p.430.13
Equorum cicatricibus cur pili oriri queant, hominum nequeãt. 1.46
Erroribus humanis quomõ immunes euadere poſſumus. 1.87
Eupatorium iecur adiuuat. 1.147
Euphorbium pituitã ducit. p.403.22
Exercitatio iuuat plurimum ad reſiſtendum. 1.37
Excrementis deputatæ partes. 1.1

F

Fabri ferrarij nõnihil humoris conſpargere ſolent, vt carbones ardentius candeant. 1.94
Fabrica omnis machinalis per aerem atq; humorẽ cõſtruitur. 1.93
Facies cur minimè rigeat cùm cæteræ omnes corporis noſtri partes rigeant frigoris vehementia. 1.37
In Faciem percurſsi cur ignem videant. 1.58
Facultates actu & poten-

 tia

tia. 1.65
Fament quare magis cōualeſcētes quàm ſitiāt. 2.28
Faſcinari cur nonnulli poſsint, & præſertim pueri. 2.50
Faſcinationis vitiū quale. ibidem
Fatum quid, & cui tribuitur. 2.88
¶Febris calida. 2.107
Febriendi genera cur tantum tria, cum corporis noſtri quatuor ſint materiæ quæ putreſcāt omnes. 1.83
Febris ſanguinea nullam obtinet intermiſsionē. 2.8
Febrium putridarum numerus. 1.81
Febri continuè deſinenti cur non præcipiamus balneum. 2.79
Febris ephemera quare potius fit à labore quā putrida & hectica. 1.86
Febrium intermittentiū acceſsio eo lentius venit, quo minus materię ſubeſt. 2.8
Febrium acceſsiones cur certo venire ordine ſoleant. 2.65
Febris quotidiana quomodo differt à continēte. 2.8. vbi generatur, & à qua materia. 1.81. & cur minus diuturna q̃ quartana. 1.82. & cur nullū intermittat diē. 2.8
Febris tertiana cur die vno prætermiſſo accedat. 2.8
Febris quartana vbi generatur, & à qua materia. 1.81. & cur diuturnior quotidiana. 1.82 & cur duobus diebus intermiſsis conflictare incipiat. 2.8. & cur diuturniores cæteris lentius repetunt. & longius tenent. 2.113
Febres quintanæ, ſeptanæ, & nonanæ commit

ti poſſunt. 2.8
Febre hectica laborantibus cur medici parum aquæ bibendũ ante cibũ præcipiant. 2.80
Febrientibus nonnullis quare lienes augeantur. 2.40
Febris quare poteſt neruorum diſtétionem ſanare. 2.107
Febrientium ex ardua febre qui inſaniunt, cur robuſtiſsimi quãdiu inſaniunt: ſoluti inſania, langueant. 2.77
Febre ex ardua cur pulmonis inflammatio excitetur. 2.7
Febrem acutã breuem, ardentemq; calida & tenuis materia efficit: hebetem & longam, frigida & craſſa. 1.81
Febre ardua inſanientes cur vt laxius, ſic plenius ſoleant reſpirare. 2.1
Febris per ardorem inſanientes, cur pulſum habent leuiorem: qui per lethargũ memoria obtorpeſcunt, pleniorem. 2.117
Febribus quibuſdam leuatis per ſudorem cur periculoſæ cordis affectiones ſedari ſoleant. 2.118
Febrientibus cur tam vinum quàm aqua delirium atq; inſaniam faciat, ſi importunè detur. 1.94
Febrem cur bilis facit & tollit. 2.20
Febrientibus cur carnes diminuãtur, pili augeãtur & vngues. 2.18
Febre ſynocha cur cùm multi laboraſſent, cuté aliquandiu nigrã, poſt decretorium diem habuerunt. 1.89
Febriẽtes cur plus ſiti q̃ fame infeſtantur. 2.28
Febrientium imbecillati cùm vinum cum pane con

conceſsimus, cur febris nihilo per calorem vini augeatur,imo minor eſſe incipit. 2.62
Febrientes quæ recreant ſui odore. 2.62
Febres & cæteri affectus abditi cur difficilius in beſtijs curentur quàm in homine. 2.35
Feles cur nocte videant, interdiu nihil ferè. 1.66
Fellis folliculo vis attractoria potius data. 2.57
Fœminæ omnes cur calculum ſua in veſica lentè concipiant. 2.47
Fœminarum mammę tẽpore pubertatis ampliãtur. 1.123
Feneſtræ ſi ſint per parietes inuicem obiectos, cur accidit vt altera clauſa nõ prętere a multus ac vehemens ventus irrumpere per alteram ſoleat. 1.84
Fœniculus prodeſt calculis. 1.108
Ferris duob⁹ attritis aer interueniens ictus, extenuatúsque magis in ignem conuertitur. 1.58
Ferrum proiectum in aquam ſine ligni ſuſtentamento, cur demergatur, cum ligno nequaquam. 2.72
Feces ſtercore ſi immotæ manent, non fœtẽt: ſi mouentur, ampliter ſpirant. 1.40
Fœtus per decem ferè menſes in vtero permanens, nullum ponderis ſenſum mulieri affert. 1.38
¶Fictile cur cùm ceciderit,frangitur. 1.118
Fictilia vaſa cur igne rũpantur. 1.102
Ficulnus ſuccus cogit lac 2.75
Ficulna grana cur vt ingeſsimus, integra per aluum egerantur. 2.91
Filij prudentes plærunque à ſtultis quare procrean

creantur. 1.26. & robuſti. ibi. & imbecilli à doctis. ibidem
Fiſtula cur vinum aut quemuis alium humorem exugendo attrahere valeamus. 2.56
¶ Formicæ cur oleo pereunt. 1.62
¶ Flamma lucernæ quæ largior plus infuſi olei tolerat. 1.16
Flando cur calida refrigerare, frigida calfacere poſsimus. 1.63
Flaua bilis vbi generat febrem tertianam. 1.81
Flores quare ſtirpibus dati. p.429.10
¶ Frigus rigorem excitat vt calor. 2.61
Frigus ægrotum affligens, cur ſe remittit, vbi ſtrepitus aut aliud quodlibet terrificũ per id accidat tempus, aut ſi aquæ copia in ægrotum vniuerſa iaciatur. 1.128
Frigoribus ſummis cur digiti & omnino extrema corporis nigreſcãt & decidant. 1.41
Frigus inimicum neruis. 1.69
Frigus & calor humorẽ ſtringunt. 1.127
Frigidum omne cur inimicum oſsibus, dẽtibus & neruis. 2.116
Fricatio pedum cur ſomnum afferre poteſt. 2.42
Fructuũ quare varia cuſtodia. 2.15
Fructus quibus veſtiuntur. p.428.16
Fructuum cur alij partem inutilem intus cõtineant, alij extrinſecus. 2.14
¶ Fulgur in attritu nubium cur primum videamus, pòſt tonitruũ audiamus. 1.36
Funes indicant rem humidam imbecillam. 1.6

G

Gallina ædito ouo feſtuca ſeſe luſtrat. p.430.17
Gallinę guttur cogit lac. 2.75
Gallinaceorū teſtes quos lacte ſaginant, cur ampliſsimi, & concoctu facillimi. 2.73
Gargar tegmentum gutturis. 2.3. & vnde nomen. ibidem
Gargar quibus eſt penitus abſciſſum, quare ij tabeſcunt. 2.3
Gargaris vitiū columella, item vua. ibid. & quare appellant fundibulum. ibidem
Garum tenue & calidū. 1.126. & cur nunquam congelaſcat. ibidem
Gaudentes cur rubeſcere ſolent. 1.13
¶Gelu quomodo cogit aquam. 1.127
Gelu quæ facilè afficiuntur & quæ non. 1.126
Gena altera reſoluta, cur non ei remedia admoueamus, ſed alteri. 2.9
Genarum partes tenuiores diſciſſæ cur adglutinari nequeant. 2.90
Gentiana cerebro auxiliatur. 1.147
Globi forma omnium figurarum perfectiſsima. 2.91
Gnicus cogit lac. 2.75
Granum gnidium pituitā ducit. p.430.21
Graue omne fertur deorſum. 1.60. & facilius. 1.90
Greſsilibus cur pili dati. p.428.10
Gruum arteria qualis. 1.123
Gulæ officiū cibis appetendis, & non coquēdis delegatum. 1.21
Guſtus quæ pcipit. 2.58
Guſtus humidus. 2.130
Guſtui cur mel dulce, vl cerib⁹ acre ſentit. 2.130

H

HArpagia vaſa, vide Vaſa.
Harundinis argumento conſtat corporis habilitas ad morbos. 1.86
¶Herbæ quibus locis nequeant prouenire. 1.5
Herculem quare fingunt liberaſſe Prometheum ab aquila iecur lacerantem. 1.130
Herpetes à bile flaua ſi ſuperet. 1.83
¶Hircorum arteria qualis. 1.123
¶Homeri carmen de iraſcentibus admodum. 1.100. itē de quatuor elementis. 1.77. itē de Cerere & Baccho. 2.62
Homerus Vlyſſem breuem ac prudentiſsimū refert, Aiacem longū & ſtultiſsimum. 1.25
Homo temperatiore habitu quàm cætera animalia. 1.42
Hominibus integris vox qualis. 1.7
Hominum criſporum habitus qualis. 1.1
Hominum promiſſo capillo habitus. ibidem
Homo ſeptimo mēſe dentire incipit, anno quartodecimo pubeſcit, vigeſimoprimo firmā aggreditur ætatē. 2.44
Homini cur vox & ſermo lentius quàm cæteris perficiatur. 1.143
Homines breui corpore cur, magna ex parte prudētiores, quàm qui longo. 1.25
Homini quæ accidūt cū pubeſcit. 1.123
Homines cur Homerus appellat πολιοκροτάφους à canitie temporū. 1.1
Hominū cicatricibus cur pili oriri nequeāt, equis queant. 1.146
Homines natu maiores cur vinoſi eſſe conſueuerunt. 2.127

Homines tremuli cùm bibant cur circunferri ſoleant. 2.105
Homo cur amplius, crebrius,& vehementius cęteris ſoleat ſternutare. 1.139
Homines per febrem inſaniunt. 1.74
Homines qui rapiuntur conditione cœli peſtifera. 2.88
Hominibꝰ à dipſade morſis cur ſitim extinguit theriaca quæ calida & ſicca eſt. 1.147
Hominum cur nonnulli carnes bubulas coquere poſſunt, piſces ſaxatiles non poſſunt. 1.50
Homines indicāt rem duram validā, & rem humidam imbecillā,& quibus modis. 1.6
Homīes à balneo qūo imbecilli, quomodo itē robuſti fiant. ibid.
Hominū ſtercus cur maximè oīm fœteat. 1.27
Hominē nigrum ſol reddit. 1.87
Hoīm admodū iraſcētiū cur oculi rufi. 1.100
Hoīes cur ſæpe manˢ,aut aliquā aliā partē pirampercutiunt. 1.44
Humana labe quomodo immunes euadere poſſumus. 1.87
Horologia per aerē atq; humorem conſtruimus. 13.9.
Horror quid. 1.115
Horror vnde in abſceſſuū doloribus. 2.13.
Horreſcimus quare inter mingēdum.1.115.& vbi eminximus,aut oſcitati ſumus. 2.110
Horrentibus cur pili eriguntur. 2.25
¶Humor caloris nutrimentum. 2.71
Humor ſtringitū tū à calore,tū à frigore. 1.127
Humor inimicus neruis quare. 1.48
Humorem quemlibet cur exugen

exugendo per fiſtulã at trahere poſsimus. 21.56
Humorum corporis proportio adinuicē. 2.8
Humor corporis quilibet habet ſuum vaporem. 2.63
Humoribus in corpore abundantibus quę vitia oriantur. 1.83
Humores corporis, vide etiã Materiæ corporis.
Humidum quodq; facilè immutari poteſt. 1.82
Humida imbecilla. 1.6
¶Hydrelcum quare exhibetur clyſteribus. 1.88
Hydrops cur aſsiduè ſitiat, cùm aqua ſit plenꝰ. 1.79
Hydrops, vide etiã Aqua intercus.
Hyeme cur pituita oritur & augetur. 2.5
Hyeme cur plus cibi aſſumere, & plenius concoquere poſſumus. 2.119
Hyenæ cur noctè videãt, interdiu ferè nihil. 1.66
Hypoſtaſis vrinæ alba, indicat partes ſolidas ſanas. 2.19
Hypoſtaſis vrinæ quare fœtore immunis. 2.19
Hyſſopus quare laterum doloribus prodeſt. 1.51. item iuuat ceptum trãſuerſum & pulmonem. 1.147

I

ICterici, vide Morbo regio laborantes.
Ictũ percuſsi cur ſtatim cernamus, ſtrepitũ lentius audiamus. 1.36
¶Iecur calidum & humidum. 2.81. caro criſpa & torticia, & materiacea. 2.68. ſedes cupiditatis. 1.136. & vim concoctricem ampliſsimè obtinet. 2.57
Iecur cur dulcia augent. 2.81
Iecur iuuatur eupatorio. 1.147
Iecoris gibba intercepta, tuſ

tuſsis mouet arida. 2.92.
& cur iugale collo ſubiectum graueſcat &dilabetur. ibid.
Ieiunantes bileſcũt.1.134
Ieiunum os cur grauiter oleat. 2.123
A Ieiunio cur plæriq; cibo ingeſto frigere incipiant. 1.134
¶Ignis coactus validior quàm expanſus. 1.71
Ignis q̃uo excipitur ex ſole.1.59.Item,quomodo ex ſpeculis. ibid.
Ignis cur nõ excutitur ex lapidibus omnibus.1.59
¶Imagines,vide Viſa.
Imber per hyemẽ vbi deſijt,cur ſtellæ illuſtriores videntur. 1.114
Qui Inciduntur rapidè & inconſultè, cur minus doleant, quàm qui conſultò. 1.75
Infantes q̃ñ ſeptimo menſe naſci poſſunt. 2.44
Infantes ſeptimo menſe nati cur viuere poſsint, octauo nõ poſsint. 2.44
Infantes modulis auditis primũ cur vagitu ceſſent, deinde dormire incipiant. 1.119
Infantib⁹ cur motus ſomnum conciliat. 1.120
Infantes ſomniculoſi.1.1. &quare.1.2.Item,quare excrementoſi. ibid.
Infantes perquàm facilè afficiuntur, & pituitam largiorem ſuo in capite continent. 1 96
Infantes cur deſtillatio ſiriaſis dicta exercet, ſigna & accidentia. ibid.
Infantes,vide etiã Pueri.
Inflãmatio vnde. 1.105
Inguen cur intumeſcit pede offenſo.1.105.& 2.10
Inguen pro inflammatione. 1.105
Inſania fera in cerebro ex atra bile,leuior ex flaua. 1.90
Inſanientes febre ardua cur vt laxius,ſic plenius ſolent reſpirare. 2.1

Inſecta omnia cur oleo pereant. 1.62
Inſitium cur ægrè conco quitur. 1.21
Inteſtina excretoria virtute plurimum valent. 2.57
Inteſtini maioris morbo laborantium, cur ſtercus ſpeciem gerat bubuli, & vnde hic morbus. 2.85
Inteſtino laxo auxiliatur ruta. 1.147
Inteſtini maioris morbo accidit varia appetentia. 2.69
Inteſtinum quouis corpore infarctum, collabi cogitur. 2.92
Inula campana renibus auxilio eſt. 1.147
¶ Ira quid. 1.100
Irati cur ampliter ſuſpirare conſueuerunt. 1.20
Iratis cur oculi propenſiores ad exteriora. 2.21
Iraſcẽtium cur oculi rufi efficiuntur. 1.100
Iris ad laterum dolores prodeſt, quamuis calida, & quare. 1.51
¶ Iudicationes morborũ à natura ſola. 1.88
Ad morborum Iudicationes tria ſunt. ibid.
Iudicationis morborum arbitra natura. ibid.
Iunctiones rerum quot modis fiunt. 2.63

L

Lactis origo vñ. 2.73 & quid. ibid.
Lac à mulctra frigidius euenit. 2.75
Lac actu qualitatem profert, quia frigidum ex ſe & humidum. 1.65
Lac frigidiuſculũ fit per mammarum adenes, qui albi ſunt. 2.75
Lac cur frigidum, & cur facilè concoquitur, & probè nutriat, cũ habitu ſit frigidiori. 2.75
Lac quibus cogendum. 2.75

La

Lachrymas quid moueat cùm angimur. 2.96
Lachrymæ præ nimia etiam lætitia. ibid.
Lachrymę cur ę[illegible]è excutiãtur & præ nimio dolore,& præ nimia lætitia. 1.29
Labor cur febrem ephemeram potius facit,quã putridam aut hecticam. 1.86
Lapis cur facilius deorſum, quã ſurſum feratur. 1.60
Lapidibus duobus attritis,aer interueniẽs ictus & extenuatus magis in ignem cõuertitur. 1.58
Lapides cur non omnes per mutuũ attritũ ignẽ excutiant. 1.59
Lapide in aquam manentem, & parum altam iacto, cur orbes agantur permulti. 1.131
Lapis proiectus in aquã ſine ligno, cur demergatur, cum ligno nequaquam. 2.72
Lapis gagates auertendus comitialibus. 2.60
Lapis thracius auertẽdus comitialibus.ibidem.qui aqua vritur, & oleo extinguitur. ibid.
Laſsitudo cur ſomnum afferre poſsit, cùm ſiccet. 2.71
Laterum dolori quomodo proſunt calida. 1.51
Laurus calida & ſicca. 1.81
¶Leo gallum extimeſcit. p.430.15
Leo iratus cur coſtas cauda verberat. 1.144
Leones quare per ſolem ingredi non patiuntur. 1.66.& quare ignem fugiant. ibid.
Lætitia affecti cur alis ſudent. 1.10
Lætitia nimia lachrymas mouet. 1.29
Lætitia exultantes cur vehementer reſoluuntur. 1.19.& cur ſudent & rubeant

beant. ibid.
Lepra an contagioſa. 2.39
Lethargicorũ pulſus qualis. 1.117
Lethargo memoria læſa. 2.63
¶Lienis caro qualis. 2.68
Lieni virtus attractoria potius data. 2.57
Lienis munus, item vnde dictus. 2.81
Lienis ſcolopendrio iuuatur. 1.47
Lienem cur dulcia augẽt. 2.81
Lienes quare augeantur febribus nõnullis. 2.40. & lienis natura. ibid.
Lignum cur aquæ innatat. 2.72
Ligna indicant rem durã validiorem. 1.6
Ligna quæ calida & ſicciſſima ingentẽ excitãt flãmã, atq; ocyus abſumũtur, humida & viridia cõtrà habent. 1.81
Lingulæ muſculus mẽbranæ ſimilis. 2.49
Linteum à ſole candidius redditur. 1.87
Lini ſemẽ actu ſiccũ, potẽtia humectat. 1.65
Lippitudo habitus immodicus. 3.33
Lippitudo Aethiopibus quare exulcerans. 1.77
Lippitudo cur peſtem magna ex parte precedere ſoleat. 2.104
Lippiens cur ſanum afficit, ſanus autem non afficit lippientem. 1.33
Lippitudo cur contagioſa. 2.39
In Lippitudĩe cur caput ad cutem totundiſſe iuuet. 2.33
¶Loca quæ herbas ædere non valent. 1.5
Loca piloſa cur calidiora 1.9
Loca excelſa & pura cur ſoleant reſonare. 1.130
Locis humidis quare nulla fieri poteſt reciproca

catio. ibid.

¶Lugentibus cur tibias aut tympana adhibemus. 1.76

Lugentibus cur amicorũ præſentia & ſermo leuat malum. 1.116

Luna oriens vel occidens cur corpore amplior videtur. 1.34

Lunæ ſecundum quadriformem habitum temperatura. 1.64

Luna per ſeptenariũ ſuas accipit formas. 2.44

Lunæ cur ampliores crebriorſq; defectus quã ſolis. 2.43

Lunæ vel ſolis defectu, terra non benignè aſpicitur. 2.43

Lunã quare fingitur adamaſſe Endymion. 1 130

Lutum quare ſol indurat. 1.87

Lux quomodo à tenebris differt. 2.34

Lucernæ auertẽdæ comitialibus. 2.60

Lydiam quare addunt Baccho. 2.89

Machina 479

M

MAgnes ferrum attrahit. p.340. 12 & proprietate occulta. 2.56

Malæ cur rubeant peripneumonia laborãtium. 2.4

Malum ſui odoris qualitate febrientes recreat. 2.62

Mala punica partem inutilem continent extrinſecus. 2.14

Mali medici humor vitri foramina ingreditur. 1.117

Mãmæ animãtibus ſunt datæ pro partuum numero. 2.64

Mammarum adenes albi & exangues. 2.75

Mammarũ venæ amplæ & multæ propter lactis originem. 1.90

Mãmis cãcer gignit, ſi bilis atra vehemẽs. ibid.

Machina 479

Mare licet humidũ actu, ſiccat potentia. 1.65
Maris pars tenuior dulcis, craſsior ſalſa. 1.53
Maris pars tenuior ĩ cœlum efferĩ, ac in pluuiã euadit. ibi. pars craſsior in ſalem tranſit. ibid.
Maſtiches natura. p.431.19. abſtergit, digerit, & firmat. 1.104. & ei⁹ partes per appoſitionẽ coeunt. ibid.
Materia patiens in concoctionibus cauſæ reſpondere debet. 2.16
Materiæ quæ in venis cõtinentur, qũo per medicamenta egerãtur. 2.54
Materiæ noſtri corporis cũ quatuor ſint, putreſcántq; oẽs, cur genera febriendi non quatuor, ſed tantũmodo tria. 1.83
¶ Medicus quando adiutrice natura operatur, & in quibus. 1.18. & quãdo ſuccurrit ſine naturę auxilio. 1.88
Medicinalis ars naturam pro viribus ſequitur. 1.88
Medicina epota cur oculi primum turbentur & caligent, poſt purgationẽ acutius videant. 2.30
Medicamẽti operatio quo modo fit. 2.54
Medicamenta nonnulla ſimplicia cur vires habeant contrarias. 1.104
Medicamenta trahunt naturali quadam proprietate. 2.54
Medicamenta materiam nõ purgãt, quia habitu ſunt calidiori. p.431.14
Medicamẽta calida & ſicca materiam morbi digerere & abſumere poſſũt, modò opportunè poſt concoctionem ſumantur. 1.128
Mel quod commendetur, & quare. 2.74
Mel ex quatuor conſtat partibus, & earum natura. 2.66

M Mel

Mel temperatum non acre, & quare acre ſentitur. 2.74
Mel inueteratum, aut ſupra modum concoctũ, cur amarum. 1.66
Mel galbanarium tertiũ mellis diſcrimen, prodeſt oculorum claritati. 2.74
Mel Aegyptiũ quale. ibi.
Mel optimum inſulæ ferunt, & loca maritima. ibidem
Mel montis Hymeti optimum. ibid.
Mellis thymum redolentis virtus. ibid.
Mel cur amarum ſentiatur ab ictericis. 1.99.
Mel quare exhibetur clyſteribus. 1.88
Mel cur vlceribus acre, guſtui dulce ſentiatur. 1.130.
Melancholici cur munera quędam naturę exequi valeant, animi nullum. 2.26
Membrorum corporis artificium varium. 2.68
Membris ſingulis ſingulę actiones. 2.68
Membra non omnia ex æquo potẽtias habent naturales. 2.57
Mẽbri affecti quies, ſummum remedium. 1.138
Membro affecto, cæteræ omnes partes conſentiunt. 2.13
Mẽbris extremis qui perfrixere, quare ſi membra igni admouerint, vehementer doleant. 1.42
Membranæ vſui ſunt omnibus. 2.68.
Membrana deſtructa recreari non poteſt. 2.90
Membrana cerebri plenio re vulnerata cur per ſecturam fungi oriri ſoleant. 2.86.
Menſes ſeptenis conſtãt diebus. 2.44.
Ad Mœrentes morte ſuorum, cur homines congregantur, & vario vti ſermo

ſermone ſolutũ ſit. 1. 76
Metu nimio cur nonnulli obierunt. 1. 13
Metuentes cur contremiſcere cõſueuerunt. 1 12
Metuentibus cur pili eriguntur. 2. 25
Metuentes cur aluo ſundantur & mingant inconſultè. 1. 12
Qui Metuerunt, cur palli di efficiuntur. 1. 11
¶ Milium quare largam ſeminis copiam effundit. 2. 64
Mingẽtes cur ſępenumero etiam ventris flatum extrudunt. 1. 31
Inter Mingẽdum cur ſępe accidat vt inhorreſcamus. 1. 115. & à mictu. 2. 110
A Mictu cur ſpiritus aſſuo excedit. 2. 109
Miſtionum modi. 2 63
¶ Modulorum muſicorum virtus ad multa. 1. 76
Monſtra cur viuere nequeant. 2. 44
Morbus intemperies corporis. 1 33
Morborũ diſcrimina non tantum ex materijs oriũtur, verum ex locis. 1. 81
Morborum duplex genus in qualibet materia corporis. ibidem
Morbi quare non tres vniformes, cùm ſint tres corporis noſtri materię vniformes. ibid.
Morbi ſeptenario iudicãtur numero. 2. 44
Morborum mutationes vel abolitiones pubeſcẽte homine. 1. 123
Morbus cur nullus põt in corde cõſiſtere. 2. 124
Morborum cõcoctiones à natura. 1. 88
Morbi cauſa quando ſudore exhauritur. 2. 7
Morbi hæreditarij qui. 1. 1
Morbi crebrò venientes cur curari poſsint facilius

lius. 2.27
Morbo regio laborantes, cur aluo adſtricta, & excrementis albis.1.88.& cur mel amarū ſentiāt 1.99
Morbis comitialibus cur malè olida auertenda. 2.60
Mors quid. 2.83
Mortua corpora ſicca & frigida. 1.77
Quicquid Mouetur, ſeipſo calidius effici ſolet 1.111
Motus quare noxius parti affectæ. 2.76
¶Mulieres cur careāt pilis. 1.5
Mulierum textura. ibid.
Mulieres cur vulua affecta mente labātur & delirent. 2.102
Mulieres pleræq; cùm cōceperunt, cur picare cōſueuerunt. 2.112
Mulierum appetentia varia cùm gerunt vterum pro materiæ peccantis conditione. 2.69
Mulieres vterum gerentes, cur ſecundo aut tertio menſe picare ſoleāt. 2.69
Mulieres cur celeriter caneſcere ſoleāt, & earum natura. 1.4
Mulierum menſtrua cur colligantur. 2.103
Mulieres cur vocem reddant acutam. 1.35
Mulę cur parere nequeāt 1.132
Mullus, vide Trigla.
Mundi ſpecies in ouo demonſtratur. 2.84
Murmur nomen fictitiū. 1.92.& 2.3
Muſcæ cur oleo pereant. 1.62
Muſculus vnde dictus. 2.49.& eorum compoſitio.ibid.& variæ eorum figuræ. ibidem
Muſculi tranſuersè inſecti cur difficilius vniantur & curentur. 2.49
Muſculi duo mouent genar

nas. 2.9
Muſica cur ſomnum conciliat infantibus. 1.119. & eſt eſſentię animi indita. ibidem
Muſicorum modulorum virtus ad multa. 1.76
Muſici priuſquam ad rē veniant, nonnihil præludere ſolent. 1.117
Mutatio omnis ob naturalem corporum cõſenſum. 1.33
Mutatio omnis ſubita & vniuerſa dolorem infligere poteſt. 1.42
¶ Myopes quare cũ magna poſita procul videre non poſsint, parua in ꝓpinquo cernere queāt 1.72. & cur ſic dicti. ibid.
Myricæ recreant febrientes. 2.62

N

NAturę quomodo miſceentur inuicē. 2.63
Natura quomodo enutriēdo auget mēbra. 1.47
Naturę miraculũ in cõceptaculis ſeruandis. 1.38
Natura ſponte rei occurrit, quæ grata extrinſecus acceſsit. 1.13
Natura minus moleſtatur ſæpius venientibus 2.17
Natura ſola ſine opera medici poteſt agere. 1.88. & in quibus.
Natura quando cum medico operatur, & in quibus. 1.18
Neruis ſentimus. 2.60. & ijs robur acquiritur ſiccitate. 2.77. ijs ſumma ſenſio. 1.48. ideo aſtringi debent. ibid.
Nerui virtutes naturales oēs habēt ex æquo. 2.57
Neruorum munus. 1.12
Neruorum varia ſtrucs 2.68
Nerui cũ eundem habeāt ortum, cur non eadē ijs actio. 2.68
Neruus deſtructus recreari non poteſt. 2.90
Nerui cur oleo iuuantur. 1.48

1.48
Neruis frigus inimicum. 1.69.&2.116
Neruis cur noceat aqua tā frigida quàm calida. 1.48
Nerui cur non ſicut pun cti, ita etiā præciſi exci tēt inflāmationē. 1.121
Neruus ſtomachi voluitur in anfractum. 2.68
Neruus cōſpectorius per foratus. 2.68. & auditorius qualis. ibid. itē guſtatorius. ibid. item ventris. ibidem
Neruorum par idem, cuius pars altera ad linguā, altera ad aures vſq; porrigatur, inquiūt medici. 1.133
Neruorum diſtentio vnde oritur. 2.107. & ſedatur aquæ perfuſione p accidens. 1.51
Neruorum diſtētione laborantes, ſi febriant arduè, cur liberari poſsint 2.107
¶ Nigrum vtpote obſcurum prorſus nitet. 1.47
Nitrum quare exhibetur clyſteribus. 1.88
Nocte cur dolores magis augeri ſoleant. 1.116
Nocte natura magis agit animus minus. ibid.
Nubes quomodo conſiſtunt. 2.65
Nubium attritu aer in ignem conuertitur. 1.58
Numerum ſeptenarium perfectum eſſe variè cōſtat, item denariū. 2. 44
Numus in aqua demerſus, cur maior ſeipſo videatur. 1.34
Nutritio membrorū quo modo fit. 1.47
Nux partem inutilē extrinſecus continet. 2.14

O

OCuli humidi, molles & affectioni opportuni. 1.33
Oculi cur rufi iraſcentibus. 1.100

Per

Per Oculos cōtagionem fieri quibus argumētis. 2.50
Oculi in pupilla cicatrices cur albæ. 1.112 & in nigra parte qualis. ibid.
Oculorum claritati prodeſt mel Galbanarium. 2.74
Oculi medicīa epota cur primùm perturbentur, purgatione peracta acutius videant. 2.30
Oculis q̃ ſunt cæſijs, cur ex lippitudine vehemētius doleant, nec pati poſsint acerbitatem medicamentorum. 2.53
Oculi pupilla ſi in angulum vergat ampliorem minoris facta eſt reſolutio: ſi ad minorem, econtrariò. 2.9
Oculos inter dormiendū nocte cùm repente aperimus, cur lucem percipimus. 2.67
Oculum alterum premēs ſurſúmq; impellens cur gemina omnia videt. 1.121
Oculo ſi beſtiola inciderit, cur alterum prodeſt comprimi. 1.57
Oculi alterius morb⁹ cur grauior & diuturnior q̃ vtriuſque. 1.138
Oculorum ſuffuſione laborantibus, quæ imagines videntur. 1.51
Oculi cur ſubſident eorū quos angor detinet. 2.21
Oculi cur in coitu pauliſper conniueant. 1.103
¶ Oleum medio temperamento. 1.126
Oleum cur cum nullo humore miſceri patiatur. 1.125. & 2.63
Oleum cur iuuat neruos. 1.48
Oleum vetuſtate fit rancidum, item oleoſa omnia. 2.66
Oleum epotum cur vomitum moueat, & potiſſimū flauæ bilis. 1.124
Oleum ſemper ad locum

tendit ſuperiorē, ibidem
Oleo immodicè vtentes voce aſpera. 1.123
Oleum multum lucernæ infuſum, flāmam extinguere poteſt. 1.15
Oleo cur pereant inſecta omnia. 1.62. & cur facilè gelu duretur. 1.126
Olfactus quæ pcipit. 2.58
¶ Onera portātes aut trahentes quare cum cātu ambulare conſueuerūt. 1.76
¶ Ordei natura. 1.145
Ordeum cum tritico quo modo miſcetur. 2.63
Ordeū quare largam ſeminis copiam effundit. 2.64
Ordeacea farina cur inflāmationes extinguere poſsit cum frigida, & an ratione primaria. 1.51
Ordeū toſtum, in puluerémque redactum, cicatricibus equorum conſperſum, cur faciat vt pili cæteris ſint vnicolores. 1.145
¶ Os ieiunum cur grauiter oleat. 2.123
Oſcitantem qui viderint cur oſcitare incipiant. 1.32
Ab Oſcitatione cur horreſcimus. 2.10
Os virtutes naturales omnes habet ex æquo. 2.57
Oſsibus cur inimicū frigidum. 2.116. & eius corruptio vnde. 2.59
Oſſa quæ validiora ſunt, cur ex lapſu frangātur: caro quæ mollior, ictus iniuriam euadit. 2.22
¶ Ouum qualitates elementorum omnes complectitur. 2.84. & eius partes, & earum temperaturæ. ibid.
Oua integra cur in aquā demiſſa demergi ſoleāt, vrina & corrupta ſuper natent. 2.72
Ouum pleriq; antequā igni admoueant, aqua dilu

diluunt. 1.102
Oui vitellus cur cōcoctu facilis, albumen difficile. 2.64
Ouum cur non ita rumpi poſsit, cùm in feruenti aqua concoquitur, ſicut cùm aſſatur. 1.102
Ouum preſſum vtroque extremo ambabus manibus, cur frangi nequeat: preſſum latere, facilè frā gitur. 2.45

P

Paleæ vt aquam ſeruare calidam, ita niuem continere poſſunt quare. 1.113. & earum natura. ibid.
Palmulæ partem inutilē intus continent. 2.14
Palpebræ muſculus membranæ ſimilis. 2.49
Panis ſuo odore recreat febrientes. 2.62
Penis ſiccus actu, potētia humectat. 1.65
Panis & vinū ex proprietate quadam plus viriū habent quàm cæteri cibi ad alendum. 1.62
Panos dei hiſtoria, q primus reſonantię cauſam indagauit. 1.130
Pana deum Echo arſiſſe creditum ex hiſtoria eſt ductum. ibid.
Pana quare adeſſe volunt comitatui Bacchi. 2.89
Papyrus cur proſit aluo ſuppreſſæ. 1.91
Pardi quare Bacchum ſectantur. 2.89
Partium conſenſus trifariam fieri ſolet. 2.32
Pars ſolida ſedes virium. 2.19
Partes corporis poſtremas cur rigere ſoleant. 2.24
Partus animaliū varius 2.64
Pathe affectus. p.431.18
¶ Pectus aceto offenditur 2.60
Pelles indicant rem humidam imbecillam. 1.6
Pennæ igni iniectæ auerten

tendę comitialibus.2.60
Peni eſt ſumma voluptas. 2.32
Percuſsi infaciē,cur ignē videant. 1.58
Peripneumonia pulmonis inflammatio. 2.7
Perſica,vide Pruna pſica.
Pes ſi offendatur, cur inguē intumeſcere ſoleat. 2.10 & 1.105
Pedes cur frigidiores. 2.38
Pedis remedium quies. 2.76
Pediculorū copia cur interdum tabidis & purulentis. 2.31
Peſtis ſpiritus affectio. 2.104.& cur malum commune omnibus. 2.88
Peſtē cur magna ex parte lippitudo præcedere ſoleat. 2.104
Peſtilente aeris ſtatu cur alij intereant.alij reſiſtere poſsint.1.86. & tunc qui rapi ſolent. 2.88
Peſtilente aeris conditione cur homines multi & inæquales malo eodē intereant. ibidem
Petroſelinum, vide Saxa pium.
¶ Pica ſtomachi vitium. 2.112
Picare quid,& vnde.2.69 & 2.112
Picturæ cur propè aſtāti bus planæ videantur: procul partim cauæ, & partim deuexæ. 1.47
Pilorum origo à calore. 2.97
Pilorū alimentum. 2.18
Pili pedum cur lentius caneſcere ſoleant. 1.142
Pili cur hominum cicatricibus oriri nequeant,equorum queant 1.146
Pili cur erigūtur metuēti bus & horrentibus.2.25
Pili defunctis cur augentur. 1.140
Pinguitudo vnde. 2. 66
Pinguia omnia vetuſtate rancida fiūt. 2.66
Pip cui⁹ naturæ.p.431.17

Piper

Piper ſi quis deuorauit, cur ſingultiat. 1.43
Piper quomodo purgat. 2.54
Piper ſi ſolidum deuoretur, cur calfacere nequeat: ſi contuſum, poſſit. 1.65
Piper cuti impoſitum cur vlcerare poteſt, deuoratum non vlcerat ventrē. 1.28
Piratæ cur homines quos enecaſſent, pulmone exēpto, in altum proijciebant. 2.72
Piſcibus quare ſquamæ. p.428.13
Piſces oēs multipari. 2.64
Piſces ſaxatiles cur concoctu faciliores. 2.78
Piſces ſaxatiles quare nō nulli cōcoquere nequeūt carnes bubulas pñt. 2.16
Pituita ſanguis imperfectus. 2.5. frigida & humida. 1.3. & .82
Pituita pro alimento aliquando natura vtitur. 1. 82. & naturæ accommodatior q̄ atra bilis. ibid.
Pituita poſt ſanguinem largior cæteris humoribus. 2.8
Pituita craſſa & perfrigida pruritus cauſa. 2.22
Pituitæ imagines albę. 2.51
Pituita cur per hyemē naſcitur & augetur. 2.5
Pituita pro ſuo vapore quid habet. 2.65
Pituita q̄ frigida & craſſa eſt, & apta ferri deorſum, cur ex pedib⁹ ad caput aſcendat. 2.87
Pituitoſæ affectiōes ſomniculoſæ. 1.1
Pituitā q̄ ducūt. p.430.16
Pituita in paruis venis & arterijs cuti propinquās quotidianā generat. 1.81
¶ Planetæ oriētes vel occidentes cur maiori corpore videntur. 1.34
Plantarum titillatio & fricatio cur afferre ſomnum poſſunt. 2.42

Plato autor, nihil ſciri, per reminiſcentiã. 1.119

¶Pomum in aqua demerſum cur maius ſeipſo videatur. 1.34

Poma cur obeſſe poſſunt ſua frigida & humida natura, aqua non tantundem officiat, quæ ſimilis eſt naturæ. 1.49

Pondus cur facilius parte leua quàm dextra efferre valeam?. 2.55 & 2.128

Portulaca herba dẽtium ſtuporẽ tollit. 8.p.430

Potentia vt reducatur ad actum, auxilio eget. 1.65

Potio frigida expellere poteſt calculum. 1.108

¶Protogeuſtæ animalia Indica, guſtu præualẽt, & vnde dicta. 2.57

Præputium diſciſſum cur adglutinari nequeat. 2.90

Prometheum quare fingunt liberatum Herculis opera ab aquila iecur lacerante. 1.130

Pruna Perſica partem inutilem intus continent. 2.14

Prudentia magis in corpore paruo. 1.52

Pruriginis cauſa. 1.12

Prurigo cur excitari ſoleat vlceribus ſaneſcentibus. 1.137

Prurit⁹ quare magis exercet ſenes. 1.24

Prurientibus cur grata aqua perferuida. 1.22

Prurientes cur delectantur aquis calidis. 1.23

Pruriant quare magis terga. 1.24

¶Ptiſana actu profert qualitatem, quia ex ſe frigida & humida. 1.65

¶Pubes quando pilo integitur. 2.73

Pubes cur ſerò caneſcit. 1.142

A Pube cur adoleſcentes trageſcere deſinunt. 1.123

Pubeſcendi tempore teſtes amplificantur. 2.73

Puber

Pubertatis mutationes tã in viris quàm in fœminis. 1.123
Pubeſcẽtes cur vocẽ aſperiorẽ reddere incipiãt. ibid.
Pudore affecti cur oculos deorſum vertere ſoleãt. 1.68
Pudore affecti nonnulli cur alis inſudare coguntur. 1.10
Pudore dũ afficimur, manus admouere faciei ſolemus. 1.14
Pudefacti cur erubeſcere conſueuerunt. 1.14
Pueri calidi & humidi. 1.3
Pueri ſtatim nati cur plorare incipiũt. 1.61
Pueri edaciores. 1.141
Pueri & ſenes cur magis calculoſi q̃ adulti. 2. 41
Pueris cur calculi in veſica, ſenibus in renibus. 1.107. et cur eãdem habeant cauſam. 1.108
Pueri cur faſcinari maximè poſsint. 2.50
Pueris potiſsimùm accidit horror inter mingendum. 1.115
Pueri cur non caneſcunt, cùm excremẽtoſi & humidi eſſe ſoleant. 1.3
Pueri præſertim infantes, cur in terram non facilè vt viri infringãtur. 1.118
Puerorum caluaria mollis & laxa. 1.3
Pueri cur vocem reddunt acutam. 1.95
Pueri execti cur vocẽ reddunt acutiorem, quàm adultiores quos gallos vocant. 2.98
Pueri, vide etiã Infantes.
Pulmonis ſubſtantia qualis 2.76
Pulmo in motu aſsiduo quare. ibid.
Pulmonis vtilitas. 2.57
Pulmonis vlcus cur inſanabile. 2.17. & 2.76
Pulmonis purulentia nõ niſi per tuſsim repurgari queunt. 2.79

Pul

Pulmo & partes adiacentes, hyſſopo iuuantur. 1. 147

Pulmonis inflãmatio cur excitet ex febre ardua. 2.7

Pulmonis inflammatione laborantium, cur malè rubent. 2.4. & cur æſtuoſi ſunt. 2.2

Pulmonis inflammatio peripneumonia. 2.7

Pulſus intentio inſpirationi reſpõdet, remiſsio expirationi. 1.20

Pulſus leuior inſanientibus per ardorẽ febris, lethargicis plenior. 2.117

Pus quare fœtidũ. 2.19 & in collectionibus reſpõdet hypoſtaſi in vrinis. 2.19

Purulentis cur interdum copia pediculorum oriatur. 2.31

Puteorũ aqua cur per hyemem calida, per æſtatẽ frigida. 1.34

Putredinem contrahunt caliditas & humiditas. 1. 64

Q

Quadrata cur è longinquo rotunda eſſe videntur. 1 35

Quadrupedes quare intra ſeſe fœtificant. 2.64

Qualitas omnis coacta validior q̃ expanſa. 1.71

Qualitate agentium rerũ conſideratio. 1.65

Quæſtionum naturaliũ ratio partim certa ex ſe, & partim inexplicabilis, & quædam media. p. 428.1

Quæſtiones naturales inexplicabiles. p.430.2

Quæſtionum naturalium tertius ordo, & ſolutio vnde ſumẽda. p.431.16

¶ Quercus cur à venti impetu euertatur, harundo illæſa permaneat. 1.118

Quercus argumento conſtat corporis habilitas ad morbos. 1.86

¶ Quies, pedis remediũ. 2.76

2.76
& membri affecti. 1.138

R

Rabiei canum conſideratio. 1.74. per tot.
Radix calfacit, incidit, & extenuat. 1.40
Radice per cibum ingeſta, cur alij fœdè eructant, alij non. ibidem
¶ Refrigeratio modica naturæ membrorum ac commoda, immodica noxia. 2.61
Renum caro qualis. 2.68
Renibus vis attractoria potius data. 2.57
Renibus auxiliatur inula campana. 1.147
Renum vlcera cur difficulter ſanentur. 1.109
Renibus cur careăt aues. 1.109
Rerum qualitate agentiũ conſideratio. 1.65
Reſpiratio noſtra calida. 1.63
Reſpiratio qualis inſaniẽtibus per arduam febrẽ. 2.1
Reſpiratio in thorace, quòd in reliquo corpore pulſus per arterias habetur. 1.20
Reges quare nudos effingunt ſtatuarij. 1.85
Rident quos in alis, coſtis, & plantis titillam*. p.430.4
Rigor ex refrigeratione. 2.61. ex flaua bile. ibid.
Rigor vnde accidit ijs, q poſtquàm ieiunarint, cibum ingerunt. 1.134
Rigorem calor excitat & frigus. 2.61
Rigere cur maximè ſoleamus poſtremas corporis noſtri partes. 2.24
Rigeăt cur cæterę omnes corporis noſtri partes ex frigoris vehementia, facies minimè. 1.37
¶ Robur ex ſiccitate neruis acquiritur. 2.77

Roſæ recreāt febrientes. 2.62
Ructus quorū purior ingeſta radice, & quorū impurior. 1.40
Ructemus quare cibo tā humido, quàm ſicco ingeſto. 2.99
Ruta iuuat laxum inteſtinum. 1.147

S

SAcchari virtus qualis. 2.74
& vbi habetur. ibidem.
& eſt mellis coagulū. ibi.
Sal ſiccus potētia & actu. 1.65
Salſuginis cauſa. 2.66
Sanguis inter humores largior. 2.8. & 2.103
Sanguis quatuor habet partes vt vinum. 2.89
Sanguis vapor calidus & humidus. 2.65
Sanguis quomodo miſcetur cùm carne. 2.63
Sanguis ſumma corporis calfacit & laxat. 1.30
Sanguis nō attrahitur medicamento, niſi nouiſſimè per vim. 2.54
Sanguis naturæ familiarior, alimentumq; ſuppeditat corpori: ſi abundet, plethoram creat. ſi putreat & recaleſcat, in bilem tranſit. 1.83
Sanguinis ſerum à renibus trahitur. 2.73
Sanguine orta cur recreari poſſunt. 2.90
Sanguis purpureum colorem largitur corpori. 1.11. & 1.13. & 1.18. & comitatur naturam. 1.13
Sanitas temperies quædā corporis. 1.33
Sanus cur ſua bona valetudine ſipientem emēdare non poteſt. ibid.
Saporum cauſæ. 2.66
Satyros quare Baccho cō iungunt. 2.89
Saxapium calculis prodeſt. 1.108
Saxapium os ventriculi iuuat. 1.147

¶Scabies cur contagioſa. 2.29

Scalas cur facilius deſcẽdamus quàm aſcendamus. 1.60

Scammonea aperit ora venarum vt purget. 2.54

Scammonea bilem ducit. p.430.19

Scenarum varia oblectamina vnde. 1.76

Sciri omnia per reminiſcentiam & recordationẽ Plato eſt autor. 1.119

Scytharum gens animoſa, fortis, & candida. 2.6

Scythia cur vinum fert calidum cùm ſit frigidiſsima. 2.6

Scolopẽdrium lieni prodeſt. 1.147

Scrobe iuxta mare oſſoſſa, cur aqua dulcis comperiatur. 2.125

¶Per Se fieri & ratione primaria quid. 1.51

Semine quomõ procreãtur animalia. 1.47

Semen genitale cur lentum & glutinoſum. 2.93

Seminum genitaliũ miſtio diuerſa, naturam eorum penitus abolet. 1.132

Semine orta deſtructa recreari nequeunt. 2.90

Semina plantarum quibus veſtiũtur. p.429.23

Senes nonnulli minima è longinquo cernunt. 1.72

Seniorum caluaria prædura. 1.3

Senes cur excrementis abundant, & vigilaces ſunt. 1.2

Senum membra cur obtremunt. 1.17

Senes quomodo incurui fiunt. ibidem

Senes quare magis exercent pruritus. 1.24

Senibus cur calculi in renibus, pueris in veſica. 1.107. & cur habent eandem cauſam. 1.108

Senes & pueri cur magis

calculoſi q̃ adulti. 2.41
Senſus quibus præcellũt animalibus. 2.57
Senſibus non cõpari modo ſunt animalia prædita. ibidem
Senſibus quinq; reſpondet quædam ſeries ex terra ad cœlum. 2.58
Senſibus quare tantummodo quinq;. 2.58
Senſio vbi magna, ibi & magna voluptas, deinde dolor vehementior. 2.32
Septenari⁹ numerus perfectus, Pythagorę ſententia. 2.44
Sequales apœæ. 1.113
Seſeli veſicã iuuat. 1.147
Sermo homini cur lentius quàm cæteris perficitur. 1.143
Serpentibus cortex quare datus. p.428.16
Serpẽtes paucipari. 1.64
Serpentes tactu præualent. 2.57.
Serpentes aqua inſperſi cur moleſtentur & fugiant. 1.101
¶ Siccitatis operatio. 1.73
Siccitas humore interempto exuperat. 1.77
Siccũ omne difficilè immutatur. 1.82
Siccitas ig'ii parit. 2.71
Sinapi cur ſi ſolidum deuoretur, calfacere nequeat: ſi contuſum, nimirum poſsit. 1.65
Sinapi cuti impoſitũ cur vlcerare poteſt: deuoratum, nequaquam. 1.28
Syndeſmus, vide Copula.
Singultiat quare qui piper deuorarit, aut panis inciſum grandiuſculum. 1.43
Singultientes pane, cur ſoluantur ſingultu, ſi quid triſte audierint. 1.46
Siniſtra cur facilius quã dextra pondus efferre valeamus. 2.55. & 2.128

Siriaſis cur infantes per-exercet ſigna & accidentia. 1.96
Sitis ex ſiccitate. 1.39.& 2.95
Sitis febrientib⁹ vnde, itẽ ieiunis. 2.28. & quare ſitiunt magis febrientes quàm fameant. ibid.
Sitibundi balneas ingreſſi, cur alij extincta ſiti egrediantur, alij contrà. 1.108
Sitiunt quare vehementer, quorum ventrem inferiorem fluxio exercet. 2.96
¶ Sol oriens vel occidẽs cur corpore ampliori videtur. 1.34
Solis feruor cur alijs ſõnum afferat, alijs remoueat. 1.85
Sol quando eclipſim patitur. 2.43
Solis defectus minus ampli crebrique quàm lunæ. 2.43
Sole vel luna deficiente, cur vulgus mouere æs ferrúmque conſueuit. ibidem
Sol quare hominem nigrum reddat, linteum candidius faciat, ceram emolliat, & lutum induret. 1.87
Solidum affici difficulter poteſt. 2.17
Solidæ partes corporis cuius coloris. 2.19
Somnus humore conſiſtit. 1.1.& quare conciliatur plantarum titillatione & fricatione. 2.42
Somnum cur laſsitudo afferre poſsit. 2.71
Somnum cur alijs afferat ſolis feruor, alijs tollat. 1.86
Somnum infantibus conciliat muſica. 1.119. itẽ motus. 1.120
Sonos ſimulacris per aerem & humorem conſtruimus. 1.93
¶ Spadones cur pilis ca-

reāt.1.5.& cur caneſce re ſoleāt citò.1.4.&qua re effœminati & vinoſi.1.6.& cur voce acuta.1.7.& 1.95.& cur proceri & blæſi.2.23.& cur barba careant. 2.97
Spadonū pedes cur magna ex parte deprauari ſoleant.1.6.& cur nō nulli rem aliquātiſper veneream appetant, & amore interdum detineantur. 1.8
Spadones mammas fœmineas, genas tumidiuſculas habent, pilos promiſsiores, & facilè caneſcunt. 1.7
Spadonum coles ſtatim languet quare. 1.8
Speciem noſtram cur cōſpicere valeamus in ſpeculis & aquis dilucidis. 1.129
Speluncæ vaſtæ & ſyncerè cur ſoleant reſonare. 1.130
Sphærica figura omniū perfectiſsima. 2.91
Spiratio actio animalis. 1.116.
Spiritus animalis origo ab hepate. 2.63
Spiritus æthereus inſtrumentum animi. 1.94
Spiritus animalis è ſede cerebri. 2.105.& nutritur, aere tracto à pulmone. 2.63
Spiritus animalis nō incorporeus quomō iungitur cum corpore.2.63
Spiritus animalis ſi integer facultas rectè cogitandi agēdiq; omnia integra eſt: ſi contrà, deſertæ fiunt actiones. ibidem
Spiritus & aeris differentia. 2.58
Spiritus flatuoſus ex cruditate, & cur ſtrepit per nares, per ſedem, per ſtomachum, per guttur & aures. 1.139
Spongia manu preſſa humorem emitit. 2.139.& cur

cur frangi non poteſt. 1.118

Splendores quibus ante oculos obuerſari apparent. 2.51

Splendores tanquam ſtellæ diſcurſantes, aut tanquam fulgura coruſcãtes cœlo ſereno, cur indicant ventum vehemẽtem futurum. 1.70

¶ Statuarij quare deos & reges nudos effingunt. 1.85

Stellæ cur illuſtriores videntur vbi imber p hyemem deſijt. 1.1.4

Στενάζειν ſuſpirare. 1.20

Stercus colicorũ cur bubuli ſpeciem gerat. 2.85

Stercus bubulum cur inflatur. ibidem

Stercus ferarum cur minus quàm vrbanarũ fœteat. 1.27 hominũ autẽ maximè omnium. ibidem

Sternutat cur homo amplius, crebrius, & vehementius cæteris animalibus. 1.139

Stirpes quibus obducuntur. p.429.3

Stirpiũ quæ infirmæ frõdes ineunte hyeme amittunt. 1.41

Stirpium fructificatio varia. 2.64

Stirpes ſylueſtres cur validiores & lætiores vrbanis. 2.48

Stomachus ad aſperã arteriam eſt poſitus. 1.45

Stomacho virtus attractoria pollet. 2.57

Stomachi ſi a quomodo agunt. 2.68

Stomachi vitium pica. 1.112

Stomachus, vide etiam Gula.

Strabones natura cur gemina non cõſpiciunt. 1.122

Strangulatio fit, ſi quid cibi vel humoris in arteriam ſit delapſum. 1.38

Strepitus quomodo accidit baucalibus cùm implentur. 1.92
Struthiocamelus ferrum concoquit. p.431.23
Stulti cur prudētiſsimos procrearunt liberos. 1.26
Stupor attonitus cur nō contagioſus. 1.39
Stuppæ argumento conſtat corporis habilitas ad morbos. 1.86
Sturni cicuta veſcuntur. p.430.19
¶ Substantia triplex corporis. 2.12
Succinum vide Electrū.
Sudore quādo cauſa morbi exhauritur. 2.7
Sudores acceſsionē præuenientes quare graues 2.122
Surdi ab ortu naturę, cur ijdē & muti viuāt. 1.133
Sues cur ſileant cùm ſurſum videre coguntur, & eorum natura. 1.135
Sues cur ſtercoribus gaudeant. 1.136
Sues multiparæ. 2.64
Suſpirare ampliter q̄ cōſueuerunt. 1.20
Suſurrus nomen fictitiū. 1.92. & 2.3

T

Tabes cur cōtagioſa. 2.39
Tabidis cur interdum copia pediculorū oriatur. 2.31
Tabe laborantes cur vnguibus reddi aduncis videantur. 2.17
Tabeſcunt quare quibus gargar eſt abſciſſum. 2.3
Tactus quę percipit. 2.58
Taurus iratus cur coſtas cauda verberat. 1.144
¶ Teda calida & ſicca. 1.81
Tell' mater ſylueſtriū, & nouerca vrbanorū. 2.48
Tēpora cur hirtiora reddantur. 2.11
Temporibus capitis vehementer percuſsis, cur ſit intereundum. 2.82

Tend

Tendo vnde dictus. 2.49
Tenebrarum & lucis diſferentia. 2.34
Terga cur quàm cæteræ partes amplius pruriāt. 1.24
Terra ſicca potentia & actu. 1.65
Terræ loca quæ parum fructificant, & quę fœcundiora. 2.11
Terrarum orbis ſeptem ſtellis regitur. 2.44
Terrenum omne graue. 2.113. Item frigidū. 2.116
Tertiana vbi generatur, & à qua materia. 1.81
Tertiana, vide etiam Febris tertiana.
Teſtibus cū pene cognatio, & ſedes communis. 2.32
Teſtes gallinaceorum, vide Gallinaceorū teſtes.
Teſtium per ictum cur vehementius doleamus. 2.32
Teſtes quid pro alimēto ſibi hauriunt. 2. 73. & quando amplificantur. ibidem
¶ Thapſia trahit vi caloris. 2.56
Theriacę cōpoſitio. 1.147
Theriaca cùm ſit calida & ſicca, cur ſitim extinguit dipſade morſis. 1.147
Theriaca materiam morbi digerere & abſumere poteſt, modò opportunè detur poſt concoctionem. 1.128
Thorax per quæ media mouetur. 2.1
¶ Tibia anguſta ſonum reddit acutum. 1.95
Tibiarū foramina argumentum faciunt vocis ſpadonum & integrorū hominum. 1.7
Titillatio plātarum cur afferre ſomnum poteſt. 2.42
¶ Tonitruum cur poſt audiamus, fulgur primùm videamus, cū hęc duo ſimul cōmitantur. 1.36

1.36
Tonitrui ſtrepitu attoniti, cur intereant, aut certè amentes degant. 2.83
Torpedinis virtus. p. 431.1
Toxica qui hauſerunt actionibus animi quomodo deſeruntur. 2.63
¶Trageſcunt cur pubeſcentes, & quid trageſcere. 1.123
Tremor ſenibus quomodo fit. 1.17
Trigla vitium à torpedine accitũ tollit. p.431.3
Triticũ quare largam ſeminis copiam effundit. 2.64
¶Tuſsis arida infeſtat gibba iecoris laborãtes. 2.92
Tuſsis ſubita fit, ſi quid ĩ arteriam aſperam cibi vel humoris delapſum ſit. 1.38
Tuſsientibus nonnullis cur ſplendores nõnulli ante oculos obuerſari appareant. 2.51

V

VAcuum natura recuſat. 2.56
Validiora à re aduerſa magis corrumpũtur quàm molliora. 2.22
Validum inualidum trahit. 2.56
Vapores ad cerebrum elati, ex natura cerebri redduntur frigidiores. 2.22
Vaſa quæ baucalia dicuntur, cur ſtrepitũ quendã dum aqua implẽtur, reddere ſoleant. 1.92
Vaſa harpagia cur ſi digito admoto foramen eorum ſuperius obturetur aquam nullã per foramen ſui fundi emittant, ſed ſi apertum ſit, liberè emittant. 1.93
¶Venę miniſtri publici. 2.68
Vena virtutes naturales omnes habet ex æquo. 2.57

Vena

Venarum poſtrema quibus adſunt partib. purgationis cauſa. 1.54
Venæ à frigido rumpuntur, teſte Hippocrate. 1.117
Vena deſtructa recreari non poteſt. 2.90
Venter virtute immutatoria pollet. 2.57
Ventriculi os petrapio iuuatur. 1.147
Ventriculus contactu cõcoquit. 1.21
Ventris flatus cur etiam extruditur mingẽtibus. 1.31
Ventus cur vehementius per loca ſpiret anguſta. 1.71
Venti impetus cur quercum euertat, harundinẽ illæſam prætereat. 1.118
Ventum vehementem futurum cur ſplendores indicant. 1.70
Venus libidinis effigies. 1.85
Venerem arſit Bacchus. 2.89
Veratrum candidum pituitam ducit. p.430.21
atrũ, ducit bilem atrã. 23
Veratro coturnices veſcuntur. p.430.18
Vertigo capitis vnde habet nomen. 2.67
Vermes vnde enaſci conſueuerunt in cœno & fecibus. 2.31
Veſica excretoria virtute plurimum valet. 2.57
Veſica ſiccior facta cõtrahi non poteſt. 2.94
Veſicæ muliebris ceruix amplior quàm maris. 2.47
Veſicæ cur auxiliatur ſeſeli. 1.147
Veſica cur careant aues. 1.106
Veſicæ vlcera cur difficulter ſanentur. 1.109
Veſpertiliones cur noctu videant, interdiu nihil ferè. 1.66
Veſtimenta linea nos calfaciunt. 1.111

¶Vitijs humanis immunes quomodo euadere poſſumus. 1.87

Videre cur protinus nequeant, qui ex luce ampliſsima ad mediocrem venerunt. 2.101

Videre cur non ſtatim valeamus vbi ex tenebris ad lucem, vel ex luce ad tenebras venimus. 2.34

Cur non Videamus quaſi videntes. 1.98

Viſus quæ percipit. 2.58

Viſus tenuior & acurior nobis quàm auditus. 1.56

Viſio p extramiſsionem. 1.129

Vinculi corruptio ſolutionem aſſert rerum cõuinciendarum. 2.82

Vinum natura calidum. 1.6. quatuor continet partes. 2.66. calorificum eſt. 2.127. ſuo odore recreat febrientes. 2.62

Vinum cum pane quando febrientium imbecillitati concedimus, cur febris nihil augeatur per calorem vini, imò minor eſſe incipit. 2.62

Vinum cur frigidum in Aegypto, terra calidiſſima. 1.55. & 2.6. & calidum in Scythia, terra frigidiſsima. ibid.

Vini meri vſus frequens & immodicus nonnullis mentem abſtulit. 1.94

Vinum Maronem quare plerique nominarunt. 2.89

Vini copia vim naturalem & animalem ſuo calore opprimit. 1.16

Tam Vinum quàm aqua cur febrientibus deliriũ atque inſaniã faciãt, ſi importunè dentur. 1.94

Vinum quomodo afficitur. 2.66

Vini copia flatus excitat, ſenſusque omnes perturbat. 2.52

Vinum cur per fiſtulam attrahere poſsimus. 2.56

Vinum qua ſui parte prę ſtare alimoniam poteſt. 2.89

Vinum cur nunquam aut rarenter congelaſcat. 1.126.

Vino vini moleſtia cur leuetur. 2.80

Vinolenti nonnulli cur gemina videant. 1.121

Vinolentis admodum cur circunuerti omnia videantur. 2.67

Vinolenti cur caligent,& vertigine tententur. 2.67

Super Vino annotamenta pulchra. 2.89

Vinacea cur vt ingeſsimus,integra per aluum egeri ſoleant. 2.91

Viri cur in terram facilius infringantur quàm pueri. 1.118

Virtus in partibus ſolidis. 2.19

Virtutum naturalium ordo, numerus & cauſa. 2.57

Virtus naturalis minus interdiu ſuis fungitur actionibus, & quę ſint eius actiones. 1.116

Virtutes naturales ad ipſam tantum viuendi pertinēt rationem,animales ad bene viuendi. 2.57

Virtutes naturales non ſunt ex æquo omnibus membris. 2.57

Virtus animalis interdiu ſuas exequitur actiones & quæ ſint tales. 1.116

Virtutes naturales cur natiuæ ſint,animales aduentitiæ. 2.57

Virtus naturalis in metuentibus calorem naturalem obruit, & quomodo. 1.15

Virtus vitalis in lætitia exultātibus interit,quia immodicè profluens diſſipatur,contrà in metuē tibus

tibus. 1.19
Virtus vitalis ab animali iuuatur,& quomodo cõpenſat defectum animalis. 2.1
Virtus animalis in neruis. 1.12.& 2.1
Virtus animalis muſculis thoracis vim mouendi ſuppeditat. 1.20
Virtus animalis per neruos ad poſtremas vſque animalis partes ſe porrigit. 2 10
Viſa pro figura & colore cauſæ imaginamur.2.51
Vitiligines à pituita ſi ſuperet.1.83.& cur acu ad acta nullum ſanguinem emittant. 2.111
Vitri foramina nonnihil aeris tenuioris continent. 1.17
Vitrum foramina continere quo argumento.2. 117
Vitrum quomodo inflari ſolitum. 2.36
Vitrũ cùm ceciderit, cur frangitur. 1.118
Vitra cur per hyemem, ſi quid vehementer calidum immittitur,rumpi ſoleant. 1.117
¶Vlcera rotunda quomodo curant medici.1. 92.& cur difficulter ſanentur,& vnde talia conſiſtunt. 1.97
Vlcerib⁹ mel cur acre ſentitur,guſtui dulce.2.130
Vlcerib⁹ ſaneſcẽtibus cur prurigo excitet̃. 1.137
Vlcera tam renum quàm veſicæ cur difficulter ſanentur. 1.109
Vlcera articulorum, vide Articulorum vlcera.
Vlyſſes ab Homero breuis & prudentiſsimus refertur. 1.29
¶Vngues cur defunctis augentur. 1.140
Vngues non tabeſcunt. 2.17
¶Volucribus quare partus foris conficitur.2.64
Voluptas ſumma ex pene 2.32

2.32
Vomitus atrę bilis cur periculoſus. 2 108
Vomitum cur mouet oleum epotum,& præſertim bilis flauæ. 1.124
Vomentibus nõnullis cur ſplendores ante oculos obuerſentur. 2.51
Vomentes leuiter cur pituitam, plenius bilem, ſupra modum etiam ſanguinem egerant. 2.54
Vox quibus modis fit aſpera. 1.123
Vox homini cur lentius perficiatur. 1.143
Vocis aſperitas pubeſcentibus. 1.123
Vocales literæ ſeptẽ ſunt. 2.44
¶ Vrinæ hypoſtaſis quãdo fit,& quid. 2.19. item quid indicat. ibid.
Vrinæ hypoſtaſis, vide etiam Hypoſtaſis.
Vrinæ quod ſubſidet ſi album, cur bonũ indicat. 2.19
Vrina cur ſenibus prodeat inconſultè. 1.17
Vrinæ deſtillatio vnde. 2.94
Vrinæ difficultas nomen generalius quàm deſtillatio. 2.94
Vrina exitum appetente retenta, cur multi reſoluti ſint atq; deſtillatione vrinæ laborarunt. ibid.
Vrinam cur tepidam egeramus priuſqnam balneas introeamus, cũ diutius intus manſerimus, frigidam. 1.52
Vrinæ enæorema, id eſt, ſublimitamẽtum vnde. 2.19
Item, nubecula quando fit. ibidem
Vrina inſtrumento elicitur vi vacui fugiendi. 2.56
¶ Vuam quando appellamus gargar. 2.3
Vulua neruoſa. 2.60
& quare. ibid.& 2.102
Vulua inſignis eſt per virtutem

tutem retentoriam. 2.57
Vulua non niſi per obliquorum filorum tractũ ſuo fungitur officio. 2.68
Vulua cur vna membrorum omniũ aſpera parte interiore eſt. 2.93
Vulue acetum inſperſum cur dolorem inuehat vehementem. 2.60
Vulua affecta cur mulieres mente labentur & delirent. 2.102
Vulue ſtrangulationibus quare nonnulli res bene olidas infra, ſuprà malè olidas afferunt. 2.60
Vuluæ acetabula. 2.93

Z.

Zizania cur vt ingeſsimus per aluũ egeri ſoleat. 2.21

FINIS.

LVGDVNI,
Excudebat Nicolaus Baccaneus.